

فهرست کتاب مفتاح التواریخ

صفحه	اسم	صفحه	اسم	صفحه	اسم
۲۲	امام علی نقی بن امام محمد تقی	۱۷	خواجه حبیب عجمی	۲	دیباچه
ایضا	ایضا	۱۸	امام جعفر صادق ابن امام محمد باقر	۳	در بیان اقسام تواریخ
۲۵	امام حسن عسکری بن امام علی نقی	ایضا	امام اعظم ابو حنیفه عثمان کوسنی	ایضا	ذکر آفرینش و پیدایش ابوالبرکات آدم
ایضا	امام محمد مدی بن امام حسن عسکری	۱۸	ذکر خلافت خلفای بنی عباس	۴	داد و لادش
۱۹	ایضا	۱۹	سفیان ثوری	۴	ذکر بشارت مریم دستوله شدن
ایضا	ایضا	۲۰	داد و طائی	۵	عیسی مسیح
ایضا	ایضا	۲۱	شقیق بلخی	۵	مات اول
ایضا	ایضا	۲۲	امام مالک	ایضا	ذکر تولد وفات محمد مصطفی صلعم
۲۴	شیخ جنید بغدادی	۲۳	امام ابویوسف	۸	ذکر غزوات رسول صلی الله علیه و سلم
ایضا	مات چهارم	۲۴	امام موسی کاظم ابن امام جعفر صادق	۹	ذکر امیر حسن و علی
ایضا	ایضا	۲۵	امام محمد	ایضا	ذکر فاطمه الزهرا
ایضا	ایضا	۲۶	فضیل عیاض	۱۰	ذکر خلافت ابوبکر صدیق رضی الله عنه
ایضا	ایضا	۲۷	شیخ معروف کرخی	ایضا	ذکر خلافت عثمان غنی رضی الله عنه
۲۸	مات پنجم	۲۸	مات سوم	ایضا	ذکر خلافت ابوبکر صدیق رضی الله عنه
ایضا	ایضا	۲۹	ذکر خلفای عباسیه	۱۱	ذکر خلافت ابوبکر صدیق رضی الله عنه
ایضا	ایضا	۳۰	ذکر بادشاهان بنی لیث	ایضا	ذکر خلافت ابوبکر صدیق رضی الله عنه
ایضا	ایضا	۳۱	امام علی موسی رضا بن موسی کاظم	ایضا	ذکر امیر المومنین عثمان ابن عفان
ایضا	ایضا	۳۲	امام شافعی	۱۲	ذکر حضرت ادیس قرنی
ایضا	ایضا	۳۳	امام محمد تقی بن امام علی موسی رضا	ایضا	امیر المومنین علی ابن ابی طالب
ایضا	ایضا	۳۴	بشر حافی	۱۳	ذکر امام حسن علیه السلام
۳۵	مات ششم	۳۵	خواجه بایزید بسطامی	ایضا	ذکر امام حسین علیه السلام
ایضا	ایضا	۳۶	حاتم اصم	۱۴	ذکر امام زین العابدین
ایضا	ایضا	۳۷	احمد خضویه	ایضا	ذکر در کیفیت خلفای بنی امیه
ایضا	ایضا	۳۸	احمد ابن حنبل	ایضا	ذکر بنای خانه کعبه
ایضا	ایضا	۳۹	ذوالنون مصری	۱۵	مات دوم
ایضا	ایضا	۴۰	محمد سمیع حسن نجاری	ایضا	تتمه کیفیت بنی امیه
۴۱	مات هفتم	۴۱	مصری سقطه	ایضا	خواجه حسن بصری
ایضا	ایضا	۴۲	ایضا	ایضا	امام محمد باقر ابن امام زین العابدین
ایضا	ایضا	۴۳	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۴۴	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۴۵	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۴۶	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۴۷	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۴۸	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۴۹	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۵۰	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۵۱	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۵۲	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۵۳	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۵۴	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۵۵	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۵۶	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۵۷	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۵۸	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۵۹	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۶۰	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۶۱	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۶۲	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۶۳	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۶۴	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۶۵	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۶۶	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۶۷	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۶۸	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۶۹	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۷۰	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۷۱	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۷۲	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۷۳	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۷۴	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۷۵	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۷۶	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۷۷	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۷۸	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۷۹	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۸۰	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۸۱	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۸۲	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۸۳	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۸۴	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۸۵	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۸۶	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۸۷	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۸۸	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۸۹	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۹۰	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۹۱	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۹۲	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۹۳	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۹۴	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۹۵	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۹۶	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۹۷	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۹۸	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۹۹	ایضا	ایضا	ایضا
ایضا	ایضا	۱۰۰	ایضا	ایضا	ایضا

۴۰	شیخ برهان الدین محقق	۴۳	سلطان محمود غزنوی
۴۱	بغتاقا ان پسر چنگیز خان	۴۴	فرست بارشاهان آل ناصر
۴۲	شیخ المشیخ سعد الدین حموی	۴۵	سالار مسعود غازی
۴۳	شیخ جمال کیلی	۴۶	ابو الحسن جرجانی
۴۴	مستعصم بالله ابن مستعصر بالله	۴۷	حکیم ابو علی سینا
۴۵	خلیفه بغداد	۴۸	شیخ ابو الفتح البنی
۴۶	بلاکوخان بنیر چنگیز خان	۴۹	حکیم ابوالقاسم عنبری
۴۷	شیخ بهار الدین زرکوب	۵۰	میر مرتضی الدین علی بن محمد
۴۸	فرید الدین علی بن فرید شکر گنج	۵۱	ذکر لوح مزاری در دارالبحران
۴۹	مولانا جلال الدین مولوی رومی	۵۲	شیخ ابوسمیع بن خواجه ابو الفوارس
۵۰	خواجه نصیر الدین طوسی	۵۳	ذکر سلاطین سلجوقیه
۵۱	ملک شمس الدین کرت	۵۴	قلعه الموت
۵۲	سلطان اباقا ان بن بلاکوخان	۵۵	مات هشتم
۵۳	سلطان نکودار شهید سلطان محمد	۵۶	ذکر خلفای عباسیه که در مات ششم
۵۴	خواجه شمس الدین محمد حسن دیوان	۵۷	در بغداد خلافت نموده اند
۵۵	ابو الیاس بن شیراز	۵۸	تتمه کیفیت آل ناصر یعنی سلاطین
۵۶	شیخ محمد الدین عراقی	۵۹	امام محمد غزالی
۵۷	سلطان ارغون خان	۶۰	امام احمد غزالی
۵۸	ناصر الدین قاضی بیضاوی	۶۱	خواجه ابوسعید و دجستی
۵۹	شیخ سعدی شیرازی	۶۲	جابر الله زکریا بن محمد تفسیر
۶۰	مولانا امامی الهروی	۶۳	حکیم سنائی مؤلف حدیقه الحقائق
۶۱	سلطان جلال الدین فیروز شاه خلجی	۶۴	شیخ الاسلام احمد جام
۶۲	قاضی جمید الدین ناگوری	۶۵	یوسف بهدانی
۶۳	شاه کرک	۶۶	سلطان سنجر بن سلطان جلال الدین
۶۴	مات هشتم	۶۷	ملک شاه
۶۵	سلطان غازان خان بن قطب سلطان محمد	۶۸	شیخ عبدالقادر گیلانی
۶۶	ملک شمس الدین اکبر	۶۹	ذکر لوح مزار عقیقه
۶۷	ملک شمس الدین بهمن	۷۰	رشیدی عمر قندی
۶۸	مولانا قطب الدین علامه	۷۱	ذکر قرآن کردن هفت سیاره
۶۹	خواجه جام الدین تبریزی	۷۲	
۷۰	سلطان الکاجا بن قطب محمد ابنده	۷۳	
۷۱	سلطان علاء الدین علی بنکته زانی	۷۴	
۷۲		۷۵	
۷۳		۷۶	
۷۴		۷۷	
۷۵		۷۸	
۷۶		۷۹	
۷۷		۸۰	
۷۸		۸۱	
۷۹		۸۲	
۸۰		۸۳	
۸۱		۸۴	
۸۲		۸۵	
۸۳		۸۶	
۸۴		۸۷	
۸۵		۸۸	
۸۶		۸۹	
۸۷		۹۰	
۸۸		۹۱	
۸۹		۹۲	
۹۰		۹۳	
۹۱		۹۴	
۹۲		۹۵	
۹۳		۹۶	
۹۴		۹۷	
۹۵		۹۸	
۹۶		۹۹	
۹۷		۱۰۰	

۱۱۱	احمد آباد گجرات	۹۶	تاریخ وفات بزرگ	۸۸	سید حسین
ایضا	سلطان غلیب اللہ غفر زید میران شاہ	ایضا	سلطان ادیس جلاتر	۸۹	قطب الدین مبارک شاہ خلجی
۱۱۲	مسجد گجرات	۹۷	تاریخ عمارت در دہلی	ایضا	شرف الادب شیخ ابو علی تلمیذ
ایضا	ناصر الدین سلطان محمود شاہ	ایضا	قاضی مبارک الدین شیرازی	۹۰	شیخ نظام الدین اولیا
ایضا	لودی	ایضا	خواجہ غلام فقیہ کرمانی	۹۱	سلطان غیاث الدین تغلق شاہ
ایضا	دولت خان لودی بادشاہ دہلی	ایضا	شیخ جلال مشہور بخیر و کیمیا نیسان	۹۲	خضر و شاعران امیر خسرو دہلوی
۱۱۳	امیر قوام الدین سبحانی	۹۸	شیخ شعیب اسحق بیابانی	۹۵	ملک شمس الدین کرت
ایضا	سلطان خضر خان بادشاہ	ایضا	سلاطین آل مظفر	ایضا	شیخ صفی الدین اردبیلی
ایضا	مخدوم شاہ نقی	ایضا	ابوالفوارس شاہ شجاع ابن محمد مظفر	۹۶	شیخ غلام الدولہ سمنانی
ایضا	شیخ محمد گیسو دراز	۱۰۰	خواجہ جلال الدین توران شاہ	ایضا	سلطان ابوسعید خان
۱۱۴	سید شاہ نعمت احمد ولی	ایضا	سربداران سبزواری	۹۷	نہرست سلاطین مغول
ایضا	سید قاسم انوار	۱۰۱	کالی مسجد در دہلی	ایضا	شیخ اوصد الدین اصفہانی
ایضا	سلطان مبارک شاہ بادشاہ دہلی	ایضا	سلطان فیروز شاہ بارک	۹۸	شیخ حسن کوچک
۱۱۵	مرزا باسینفر ابن مرزا شاہ رخ	۱۰۲	مولانا ابن الدین ابوبکر	ایضا	بدر چاچی لقب بخت زمان
ایضا	بریع الدین شاہ مدار مکن پور	ایضا	خواجہ ہمار الدین نقش بند	ایضا	سلطان محمد تغلق شاہ
۱۱۶	سکندر ترکان لدر ایوسف ترکان	ایضا	شمس الدین محمد خواجہ حافظ شیرازی	۹۹	شیخ نصیر الدین چراغ دہلی
ایضا	سلطان محمد ابن میران شاہ	۱۰۴	کمال سعد الدین تفتازانی	۹۰	ملک ابراہیم بدوی
ایضا	شیخ وجیہ الدین احمد	ایضا	شاہ منصور بن محمد مظفر	ایضا	خواجہ قوام الدین حسن
۱۱۷	سلطان محمد شاہ بادشاہ دہلی	۱۰۵	نامت شہم	ایضا	طغان تیمور خان
ایضا	مرزا شاہ رخ ابن امیر تیمور جعفر	ایضا	ناصر الدین سلطان محمود شاہ لودی	ایضا	امام یافعی مشہور بقطب مکہ
۱۱۸	جامع مسجد جوہنور	۹۱	بادشاہ دہلی	۹۱	قاضی شیخ محمد الدین اسماعیل شیرازی
ایضا	میرزا الغیبک کورکان ابن شاہ رخ	ایضا	نصرت شاہ لودی بادشاہ دہلی	ایضا	احوال یکانہ شیخ حسن بزرگ
۱۱۹	میرزا عبد اللطیف ابن میرزا الغیبک	۹۲	شیخ کمال خجندی	۹۲	شاہ شیخ ابواسحاق شیرازی
ایضا	سلطان غلام الدین	۹۳	امیر تیمور کورکان لقب صاحبقران	۹۳	ملک کیومرث
۱۲۰	مولانا اسحاق	۹۴	شیخ نور قطب عالم	۹۴	خواجہ قوام الدین صاحب عیار
ایضا	سلطان بابر بہادر ابن میرزا باسینفر	ایضا	اقبال خان لودی بادشاہ دہلی	ایضا	تاریخ نسخہ دزمان سلطان ابوبکر
ایضا	خواجہ شمس الدین محمد کوسوی جامی	۹۵	مرزا میران شاہ	۹۵	میر سید علی ہمدانی
۱۲۱	میر حبیب اللہ ازخاندان سید نعمت اللہ ولی	ایضا	سلطان احمد جلالی لودی	ایضا	غفر الدین امیر محمود مشہور ابن بہمن
		ایضا	قراوسف ترکان	ایضا	ملک مرزا الدین حسین کرت

۱۳۱	امیر نظام الدین علی شیر	۱۳۷	سید حسین شهید	ایضا	سلطان بایون شاه نامی بهمنی
ایضا	شیخ سواد الدین	۱۳۸	باقی احوال بادشاهان شروران	۱۵۱	شیخ آذری
۱۳۲	مولانا جیداجلیل	ایضا	فتح شروران از ملهاشاه صفوی	ایضا	مولانا طوسی
ایضا	سلطان محمود مرزا بن یونس خان	ایضا	خواجہ محمد شریف بگری	ایضا	خواجہ سالار
ایضا	ذکر مسجد موطح	ایضا	ذکر تربت جگم سلطان	۱۵۲	جهان شاه ابن قرا یوسف ترکمان
۱۳۳	ابوالغازی سلطان حسین مرزا	۱۳۹	نصیر الدین محمد بایون بادشاه	ایضا	احوال بادشاهان مالوه
۱۳۴	سلطان سکندر شاه لودی عرف	۱۴۰	شیر شاه بادشاه	۱۵۳	سلطان محمود شاه خلجی بادشاه مالوه
۱۳۵	نظام خان	۱۴۱	لکاری باقوی	۱۵۴	سلطان ابوسعید میرزا از اولاد امیر تیمور
۱۳۶	سلطان بایزید بادشاه روم	ایضا	شاه طاهر دکنی	ایضا	میرزا یادگار محمد از اولاد امیر تیمور
ایضا	میر افضل خواب بین	۱۴۱	جغتاسلطان	۱۵۵	ذکر شهر فتوح
ایضا	تاریخ حوض چارسو	ایضا	شاه علار الدین مجذوب	ایضا	ذکر گنبد شهر فتوح
۱۳۸	خواجہ آصفی ولد خواجہ نعمت الله	ایضا	ذکر عمارت چهل زیند در قندھار	ایضا	سلاطین آن قوینو
۱۳۹	سلطان سلیم بن سلطان بایزید رومی	۱۴۲	شیخ محمد رفیع الدین محدث	۱۵۷	ذکر سلاطین دکن
ایضا	مولانا عبید الله اتفی	ایضا	مولانا حسن	ایضا	خواجہ محمود کاوان گیلانی
ایضا	میر خجیث الدین محمد	ایضا	مولانا ابو الخیر خوارزمی	ایضا	سلطان محمد شاه بهمنی
۱۴۱	مولانا امیدی	۱۴۳	سلطان سلیم شاه	۱۵۸	ذکر سلاطین ایران از فتح و تسلط ظہیر و غیر آن
۱۴۲	شاه اسمعیل صفوی	ایضا	سلطان محمود شاه گجراتی	ایضا	سلطان جنید اردبیلی
۱۴۳	سلطان ابراہیم حسین لودی	۱۴۴	سلطان فیروز شاه پسر سلیم شاه	۱۵۹	ذکر باشاهان شروران
ایضا	شیخ حاجی عبدالوہاب بخاری	۱۴۵	سلطان محمود شاه عادل	۱۶۰	سلطان بہلول لودی
۱۴۴	مولانا بلالی استرآبادی	ایضا	میرزا شرت جهان	ایضا	خواجہ عبید الله احقر شہند
ایضا	ظہیر الدین محمد بایر شاه بادشاه	ایضا	سلطان ابراہیم سور	ایضا	میرزا عمر شیخ ابن ابوسعید میرزا
تاریخ نہر گم موطح		۱۴۶	سلطان سکندر شاه سور	۱۶۱	مولانا نور الدین عبدالرحمان شہو
۱۴۵	تاریخ حوض لطیف	ایضا	سرگزشت ہمایون بادشاه	ایضا	بمولوی جامی
۱۴۶	امیر نوشروران	ایضا	میرزا بہدال برادر ہمایون بادشاه	۱۶۲	پہلوان محمد شہدی
ایضا	مولانا شہاب الدین معامی	ایضا	میرزا محمد عسکری برادر ہمایون بادشاه	۱۶۳	ذکر سلاطین گجرات
ایضا	مولانا نعلی شیرازی	۱۵۰	میرزا کامران	ایضا	مات دہم
۱۴۷	شیخ جمالی دہلوی	ایضا	میرزا جغتاسلطان بادشاہ از ایران	۱۶۴	شیخ چچو سنبل
ایضا	شیخ عبدالقدوس کنکوی	ایضا	قصد نظام سقہ	۱۶۵	شمس الدین محمد روحی
ایضا	سلطان بہادر شاه گجراتی	ایضا	شاه ہم میگ	۱۶۶	امیر کمال الدین حسین
		ایضا		۱۶۷	مولانا حسین واعظ

جلال الدین محمد اکبر شاه بادشاه	۱۶۶	در تاریخ مات لاجپین	۱۶۸	محمد حکیم میرزا ابن جهانلون بادشاه	ایضا
تکر و وضع تاریخ الی	۱۶۸	فتح بروج	ایضا	شیخ ابراهیم	ایضا
فتح اکبر شاه بر بهلول	۱۶۹	بنیاد شهر شخونی	۱۶۹	تاریخ رساله مناجات	۱۹۱
عبسی خان دلدوند گرجی	ایضا	ولادت جهانگیر بادشاه عرف سلطان سلیم	ایضا	راجہ میر بل	ایضا
محمد بیرم خان خانناران	۱۷۰	ولادت سلطان شاه مراد	۱۸۰	سلطان محمد صفوی	ایضا
سلطان احمد شاه گجراتی	ایضا	مسجد فتحپور سیکری	۱۸۱	میرزا سلیمان بدخشی	۱۹۲
تاریخ صلح	۱۷۱	در وازه کلان فتحپور سیکری	ایضا	شیخ سلیمان بلگرامی	۱۹۳
ملوک شاه	ایضا	شیخ سلیم حشمتی فتحپوری	۱۸۲	امیر فتح الله شیرازی	ایضا
تاریخ مراجعت اکبر شاه	ایضا	قوامی پیرزاده	۱۸۳	راجہ نوڈرل	۱۹۴
مدرسہ و مسجد ابرہیم سیکر	ایضا	شاه عبدالغفور عرف بابا کپور	ایضا	راجہ بگوان داس	ایضا
خان اعظم	۱۷۲	فتح گجرات	ایضا	شیخ وجیہ الدین علوی گجراتی	ایضا
محمد یوسف	ایضا	ولادت سلطان دانیال	ایضا	مولانا عرفی	۱۹۵
امیر تقی الدین محمد صدر	ایضا	فتح قلعه سمورت	ایضا	خواجہ محمد بختی	ایضا
شیخ محمد غوث گواگیری	۱۷۳	حاجی افضل بلگرامی	ایضا	حافظ رخنه	ایضا
فتح قلعه رشتنپور	ایضا	ملک اشرف مولانا غزالی شمدی	ایضا	بنیاد قلعه الہ آباد	۱۹۶
تولد و فرزند توامان	ایضا	سلا علی محمد طاری تخلص	ایضا	قصہ کندیرم چاری	۱۹۷
راجہ رام راج بیجاگری	ایضا	سلطان سلیم بادشاه روم	ایضا	مات بازار دہم	۱۹۸
صبوحی شاعر	۱۷۴	بلغ فرح بخش	ایضا	قاضی ابوالفتح بلگرامی	ایضا
میر سید جامہ بان	ایضا	واقد شاه بادشاه بنگالہ	ایضا	خواجہ ابراهیم حسین	ایضا
حضرت شاه علی گجراتی	ایضا	شاه طہاسپ صفوی	ایضا	میرزا عزیز گوکہ	ایضا
نیلی جھتری	ایضا	شاه اسمعیل صفوی ثانی	۱۸۴	تاریخ کتاب ہفت اقلیم	۱۹۹
سلطان سلیمان بادشاه روم	ایضا	امیر عبدالقادر ولد قاضی مسعود	۱۸۸	سلطان مراد بادشاه روم	ایضا
خان زمان علی قلی خان	۱۷۵	مولانا قاسم گاہی	ایضا	مولانا شیخ نظام بلگرامی	ایضا
شیخ عبدالعزیز دہلوی	۱۷۶	سلطان علی عادل شاه بیجاپوری	۱۸۹	شیخ عبدالقادر بدادنی	ایضا
فتح قلعه فتحپور	ایضا	ملا حسین نقشی	ایضا	شیخ ابوالفیض فیضی	۲۰۰
بنای پل چرنپور	۱۷۷	شیخ جلال تھانیری	۱۹۰	جامع مسجد مبارک	۲۰۲
حضرت شیخ علی متقی	ایضا	خواجہ منصور شیرازی	ایضا	دروازہ محل سرای رہتاس	ایضا
فتح قلعه رشتنپور و فغانی	ایضا	شاه قاسم	۱۹۰	مولانا حاجی محمد کشمیری	ایضا
بنیاد قلعه اکبر آباد	۱۷۸	کدخدائی شاہزادہ سلطان سلیم	ایضا	عبدالقد خان افغان	ایضا

۲۲۷	حرام افندوردی خان	۲۱۸	فتح قلعه یادکویه رور بند	۲۰۳	سلطان شاه مراد
۲۲۸	زلالی خوانساری	۲۱۹	میر عبد الواحد شادری	۲۰۴	شیخ ناگه
۲۲۹	سلطان خسرو پسر جهانگیر بادشاه	۲۲۰	شیخ علی احمد	۲۰۵	شاه موسی
۲۳۰	پیل قلعه سلیم گده	۲۲۱	سید سید کبیر	۲۰۶	رفیع الدین شاعر
۲۳۱	رفیق شاه عباس صفوی زیارت	۲۲۲	میر نور الله شستری	۲۰۷	فتح ولایت لار
۲۳۲	خط نجف و تسخیر قلعه بغداد	۲۲۳	موضع جهانگیری	۲۰۸	تاریخ بر سنگ تربت شخصو
۲۳۳	لمسی داس شاهر بندری	۲۲۴	خواجہ مرتضی ارستنی	۲۰۹	شیخ ابو الفضل علامی
۲۳۴	شیخ احمد سر بندری	۲۲۵	ولی محمد خان اذیک	۲۱۰	جامع مسجد بلگرام
۲۳۵	میر عبد الله ترمری	۲۲۶	میر سنجر	۲۱۱	تخت سنگ موسی
۲۳۶	سلطان پرویز پسر جهانگیر بادشاه	۲۲۷	تاریخ پیل دہلی	۲۱۲	خواجہ باقی بالله
۲۳۷	ملک الشعر طالب املی	۲۲۸	میرزا جعفر قرینی الخاطب صفحانی	۲۱۳	شیخ عبد الواحد فاروقی
۲۳۸	ملا عبد اللطیف سلطان پوری	۲۲۹	سلیم سلطان بیگم	۲۱۴	حمیدہ بانو بیگم ملقب بمریم مکانی
۲۳۹	عبد الرحیم خان خاں خاں	۲۳۰	تاریخ کتاب خانہ ملا یوسف	۲۱۵	سلطان دانیال
۲۴۰	وفات جهانگیر بادشاه	۲۳۱	راجہ مان سنگہ	۲۱۶	وفات محمد اکبر شاہ بادشاه
۲۴۱	سلطان داور بخش	۲۳۲	شانی شاعر	۲۱۷	جلوس جهانگیر بادشاه
۲۴۲	سلطان شہریار	۲۳۳	آقا رضی اصفہانی	۲۱۸	نور جہان بیگم
۲۴۳	شہاب الدین محمد صاحب قرآن	۲۳۴	قدسی انصاری سہارن پوری	۲۱۹	سمات مہری
۲۴۴	شاہ جہان بادشاہ	۲۳۵	قاضی ابو العلاء عرف قاضی پدہ	۲۲۰	سمات زوجہ شیخ عبد الله
۲۴۵	شاہ عباس صفوی	۲۳۶	ملا ملک قمی	۲۲۱	سمات نہانی
۲۴۶	دیوان خاص قلعه اکبر آباد	۲۳۷	محاصرہ قلعه ایروان	۲۲۲	سمات بزرگی
۲۴۷	میر محمد باقر داماد	۲۳۸	ملک عنبر حبشی	۲۲۳	سمات اتون
۲۴۸	ارجندہ بانو بیگم مخاطب ممتاز محل	۲۳۹	ستارہ دم دار	۲۲۴	سمات سمر قندی
۲۴۹	قند ہاری بیگم	۲۴۰	مدرسہ پلنگتوش پی	۲۲۵	دختر درویش قیام بہر واری
۲۵۰	شیخ بدیع الدین سہارن پوری	۲۴۱	خانقاہ پلنگتوش بہادر	۲۲۶	سمات حجابی
۲۵۱	عمارت خاص محل شاہ جہان بادشاہ	۲۴۲	ذکر افتادہن شہاب لہ راسمان و خات	۲۲۷	سمات عصمتی
۲۵۲	حضرت شیخ بہرہ رحیمی	۲۴۳	مشمشیر از ان	۲۲۸	سمات نشانی
۲۵۳	تاریخ آؤردون تخری از ارباب	۲۴۴	شیخ بہار الدین آملی	۲۲۹	مسلک دختر امیر بادگار
۲۵۴	خط نجف	۲۴۵	عمارت اوجین	۲۳۰	سمات ہمدی
۲۵۵	کدخدائی شہزادہ محمد و لاشکویہ	۲۴۶	مسجد بنگالہ	۲۳۱	سمات آقا سہ

۲۶۱	مسجد قنوج	۲۵۲	احوال دہلی قدیم	۲۴۲	گد خدائی شاہزادہ محمد شجاع
ایضاً	ملا شاہ بدخشی	ایضاً	ایضاً	ایضاً	تولد سیلوان شکوہ
۲۶۲	مسجد سہارنپور	۲۵۳	مسجد جامع اکبر آباد	ایضاً	نواب بہابت خان
ایضاً	ایضاً	۲۴۳	باقی احوال سلاطین روم	۲۴۳	تحت طاووسی
۲۶۳	شہادت سرید	۲۵۴	اعظم خان	۲۴۴	شیخ میر لاہوری
۲۶۴	پل سلیم گدہ	ایضاً	فتح قلعہ قندہار	ایضاً	مسجد جیمہر
ایضاً	نواب اسلام خان زیر اعظم	ایضاً	شیخ محب اللہ آبادی	ایضاً	باقر خان
۲۶۵	نواب بنجابت خان خانخاناں	۲۴۵	میر نعمان اکبر آبادی	۲۴۵	نواب افضل خان علامی
ایضاً	وفات شاہجہان بادشاہ	ایضاً	میر صالح الملقب بکشتفی	ایضاً	باقر خان نجم ثانی
۲۶۶	غضنفر خان	ایضاً	مسجد اکبر آباد	ایضاً	غیرت خان
ایضاً	باغ مراد آباد	ایضاً	امیر ابو العلاء اکبر آبادی	ایضاً	سید عبدالقادر بخاری اکبر آبادی
۲۶۷	شیخ حسن بن شیخ فطرت اللہ	ایضاً	ملک اشغرا ابوطالب کلیم	ایضاً	تاریخ بزرگ عورتے
ایضاً	شیخ محمد معصوم	۲۴۶	شیخ فیض اللہ	۲۴۶	شیخ عبدالحق محدث دہلوی
ایضاً	غنی کشمیری	ایضاً	مونی مسجد	ایضاً	شیخ محمد صادق کنکووی
۲۶۸	تاریخ وفات بانی کولہ دی	ایضاً	شیخ عبدالملاحد	ایضاً	شاہ صفی صفوی
ایضاً	سید نصرت اللہ نارنولی	۲۴۷	میر الہی	۲۴۷	شہید شاعر
۲۶۹	مرزا صائب	ایضاً	میر یحییٰ کاشی	ایضاً	جہان آرا بیگم
ایضاً	شیخ محمد حسن فانی	۲۴۸	مسجد دانی	۲۴۸	تاریخ پل علی مردان خان
ایضاً	داشمند خان	ایضاً	حضرت سید بانی	ایضاً	قلعہ جلال آباد
۲۷۰	خواجہ عبدالرؤف	ایضاً	شیخ عبداللطیف برہانپوری	ایضاً	فتح بلخ و بدخشان
ایضاً	باغ حسین	۲۴۹	شیخ اسمعیل حسینی اکبر آبادی	۲۴۹	ماریج خوشنویس عید گاہ بہار
ایضاً	تاریخ سرای بنجھا درنگر	ایضاً	نواب سعادت خان وزیر	ایضاً	جامع مسجد الہ آباد
۲۷۱	گد خدائی شاہزادہ محمد اکبر	۲۵۰	نواب علی مردان خان	۲۵۰	حاجی محمد خان قدسی
ایضاً	قاضی محمد یوسف بگرامی	ایضاً	چندر بہان برہمن	ایضاً	شیخ کبیر عرف بالابیر
ایضاً	ملا مصید بلخی	۲۵۱	مسجد جامع شاہجہان آباد	۲۵۱	حکیم رکن کاشی
ایضاً	مسجد عالمگیر بادشاہ	ایضاً	محبوسی شاہجہان بادشاہ	ایضاً	مولوی عبدالقدوس ولد شہید
۲۷۲	سکندر شاہ	ایضاً	ولادت و جلوس عالمگیر بادشاہ	ایضاً	سید جلال بخاری
۲۷۳	شاہزادہ سلطان محمد	ایضاً	شکل مہر عالمگیر بادشاہ	ایضاً	شیخ ناصر اکبر آبادی
ایضاً	سید خان قریشی	۲۵۲	فتح عالمگیر بادشاہ بر سلطان شجاع	۲۵۲	حضرت ولی محمد نارنولی
ایضاً			شہادت شاہزادہ محمد دارا سکوہ		

۳۰۴	رفع الدوله شایجان ثانی	۲۸۸	مسجد عالم گنج در کبر آباد	۲۸۰	شیخ هندی ابن شیخ کبیر بالاپیر
۳۰۵	ایضا محمد شاه بادشاه	ایضا	ایضا نواب شایسته خان	ایضا	میر بهر پیل
۳۰۶	ایضا قطب الملک شیخ عبداللہ خان	ایضا	ایضا قاضی محمد سعید بلگرامی	ایضا	مرزا محمد علی ماہر
	۲۸۹	۲۸۹	۲۸۱	۲۸۱	شیخ علی کبیر
۳۰۷	ایضا مولوی شیخ محمد	ایضا	ایضا شیخ محمد اسحاق بلگرامی	ایضا	تاریخ چاہ و حوض
۳۰۸	ایضا میر عبدالواحد بلگرامی	ایضا	ایضا میر محمد زمان راسخ	ایضا	تاریخ چاہ
ایضا	ایضا مسجد سنہری	ایضا	ایضا ملک ناصر علی	ایضا	تاریخ بنانی چار محل جدر آباد
ایضا	۲۹۰	۲۸۳	۲۸۳	۲۸۳	سرای میران
ایضا	ایضا مسجد شرف الدوله	ایضا	ایضا میرزا قطب الدین مائل	ایضا	بختا و رخاں
۳۰۹	ایضا ستارہ دم دار	ایضا	ایضا نواب شاگر خان	ایضا	سید اجمی و سنبہ اجمی مرہٹہ
ایضا	ایضا اعظم الدین خان	ایضا	ایضا شیخ عبدالرہیب کاکوری	ایضا	فتح یافتن نواب شکر اللہ خان
ایضا	ایضا مسجد روشن الدوله	ایضا	ایضا فتح قلعه بسنت گدہ	ایضا	بہر اچوتان بیوات
ایضا	ایضا شاہ مردان	ایضا	ایضا فتح قلعه ستارہ	ایضا	در فتح بعضی ممالک دکن
۳۱۰	۲۹۳	۲۸۳	۲۸۳	۲۸۳	در فتح جیالپور
۳۱۱	ایضا میر عبدالجلیل بلگرامی	ایضا	ایضا ولادت پیر شکر اللہ خان	ایضا	در فتح جدر آباد
۳۱۲	ایضا میرزا عبدالغنی کشمیری	ایضا	۲۸۴	۲۸۴	فتح کوکٹنڈہ و جدر آباد
ایضا	ایضا باغ ناظر روز افزون	ایضا	ایضا لطف اللہ خان پیر شکر اللہ خان	ایضا	فتح قلعه اودنی
ایضا	۲۹۳	۲۸۵	۲۸۵	۲۸۵	مسجد جاجپور
ایضا	ایضا فتح المساجد	ایضا	ایضا در وفات عالمگیر بادشاہ	ایضا	محمد علیخان
ایضا	ایضا سید برکت اللہ	ایضا	ایضا شاہزادہ محمد اعظم شاہ	ایضا	شاہ پیر محمد سلونی
ایضا	۲۹۴	۲۸۶	۲۸۶	۲۸۶	نواب شکر اللہ خان
۳۱۳	ایضا شیخ اللہ یار	ایضا	ایضا امتیاز خان صفایانی	ایضا	مات دوازدهم
ایضا	ایضا نواب جان تارخان	ایضا	ایضا زینت النساء بیگم	ایضا	میرزا معز الدین محمد موسوی
ایضا	۲۹۷	ایضا	ایضا شیخ محمد افضل اللہ آبادی	ایضا	کدخدائی عنایت اللہ خان
ایضا	ایضا شیخ محمد یحییٰ معروف شیخ خوب اللہ	ایضا	ایضا شاہ عالم بہادر شاہ	ایضا	شیخ سلیمان
۳۱۵	ایضا تاریخ شاذ و نادر	ایضا	ایضا محمد جہاندار شاہ	ایضا	فتح قلعه بہتر
ایضا	ایضا احمد یار خان متخلص بیکتا	ایضا	۲۸۷	۲۸۷	روح اللہ خان میر بخش
ایضا	۲۹۹	ایضا	ایضا امیر الامرا ذوالفقار خان	ایضا	شاہ نور درویش
ایضا	۳۰۰	ایضا	ایضا میرزا ایزد بخش رسا	ایضا	حافظ سید ضیاء اللہ بلگرامی
۳۱۶	ایضا حکیم محمد حسین شیرازی	ایضا	ایضا محمد فرخ سیر بادشاہ	ایضا	
ایضا	ایضا میر محمد افضل لہ آبادی	ایضا	ایضا مسجد قطب لا قطاب	ایضا	
ایضا	ایضا نو آشوب اللہ احمد خان	ایضا	ایضا محمد رفیع الدربجات بادشاہ	ایضا	
ایضا	۳۰۳	ایضا			
۳۱۷	ایضا قلعه شہر کٹاک				
ایضا	ایضا میر طفیل محمد بلگرامی				

۳۴۹	مسجد در آله آباد	۳۴۹	مسجد شاه شریف در اورنگ آباد	۳۴۹	نادر شاه بادشاه
ایضا	مرزا محمد بیگ خان	ایضا	غزل دو فانت احمد شاه بادشاه	۳۵۰	نواب بران الملک سعادت خان
ایضا	تاریخ مسجد آله آباد	۳۵۰	نواب منصور علیخان صفدر جنگ	۳۵۱	شیخ روح الحسن بکرامی
ایضا	نواب احمد خان بگشمن آبادی	ایضا	شاه پیر اشرف سلونی	۳۵۲	سید جعفر متخلص مجدی زیر لوری
۳۵۰	وفات احمد شاه ابدالی	ایضا	میر نواز سن علی متخلص فقیر	ایضا	ستاره و بناله دار
ایضا	شاه غلام قطب الدین آله آبادی	ایضا	شاه شریف اورنگ آبادی	ایضا	شاه گرامی
۳۵۱	جوان سنج	ایضا	تاریخ قمبر حوضی	۳۵۳	ستاره و بناله دار
ایضا	وفات نجیب الدوله در وادی شدن	ایضا	قدم رسول	ایضا	نواب اسیر الدوله و سید یار خان
ایضا	شاه عالم بادشاه از آله آبادی	ایضا	نواب علی درویش خان مهابت جنگ	۳۵۴	قرلباش خان متخلص بامید
۳۵۳	فتح یافتن نواب شجاع الدوله	ایضا	نواب سراج الدوله ناظم جنگاله	ایضا	نواب امیر خان
ایضا	بر حافظ رحمت خان	ایضا	سید کریم الله متخلص غریب	۳۵۵	قتل نادر شاه
۳۵۴	نواب شجاع الدوله	ایضا	سید قطب الدین عرف متجلی	ایضا	ذکر احمد شاه ابدالی
ایضا	جنگ کردن نواب نجف خان باجات	ایضا	سراج الدین علیخان متخلص آرزو	۳۵۶	فتح محمد شاه بر احمد شاه ابدالی
۳۵۵	شیوخ بیگ خان بهادر	ایضا	نواب مصصام الله و شاهنواز خان	ایضا	وفات محمد شاه بادشاه
ایضا	سحلی آویخته شدن هندوکاران	۳۵۶	روضه حضرت سلون	۳۵۷	جلوس احمد شاه بادشاه
۳۵۶	سید مرتضی خان لقب مختار الدوله	ایضا	میر محمد یوسف	ایضا	نواب نظام الملک آصف جاه
۳۵۷	شاه پیر محمد پناه سلونی	۳۵۷	عزیز الدین محمد عالمگیر ثانی بادشاه	۳۵۸	سید علوی خان حکیم
ایضا	شهر و صاحب فرانس	۳۵۸	آدن احمد شاه ابدالی مرسته	۳۵۹	راجه نول راسی
ایضا	فتح قلعه گوالیار	۳۵۹	سوم بشار جهان آباد	ایضا	میر غلام نبی بکرامی
۳۵۸	مرزا جان جانان	۳۶۰	جلوس شاه عالم بادشاه	۳۶۰	سید اعظم الدین
ایضا	وفات نواب نجف خان	ایضا	زینت النساءیم	ایضا	راجه پرتی بیت
۳۵۹	شاه نظر خان	ایضا	امام باره ملک بهار	۳۶۱	شیخ محمد ناصر متخلص به افضل
ایضا	سوانحه که بعد وفات نواب نجف خان	ایضا	گفته شدن سورج مل جات و	۳۶۲	شیخ محمد ناصر متخلص به زائر
ایضا	نظهور آمده	۳۶۲	آدن احمد شاه ابدالی مرسته چهارم	ایضا	سجده چوبی
۳۶۰	مولانا فخر الدین	ایضا	نواب صلابت جنگ حیدر آبادی	۳۶۳	سنری مسجد
ایضا	وفات سید و جم	۳۶۳	نواب نظام علیخان حیدر آبادی	ایضا	نواب نظام الدوله نادر جنگ
ایضا	ذکر که شدن شاه عالم بادشاه	ایضا	فتح یافتن انگو بر نواب شجاع الدوله در کبر	۳۶۴	حافظ اسعد گیتی
۳۶۲	مسجد بیگانه	ایضا	شیخ محمد علی حزمین	ایضا	سید غلام نبی متخلص بحج
۳۶۳	امام باره نواب آصف الدوله	۳۶۴	سید سلون	۳۶۵	نواب بهادر جادید خان
ایضا	مسجد جعفر سنج	ایضا		۳۶۶	نواب محمد الدوله عبد المجید خان

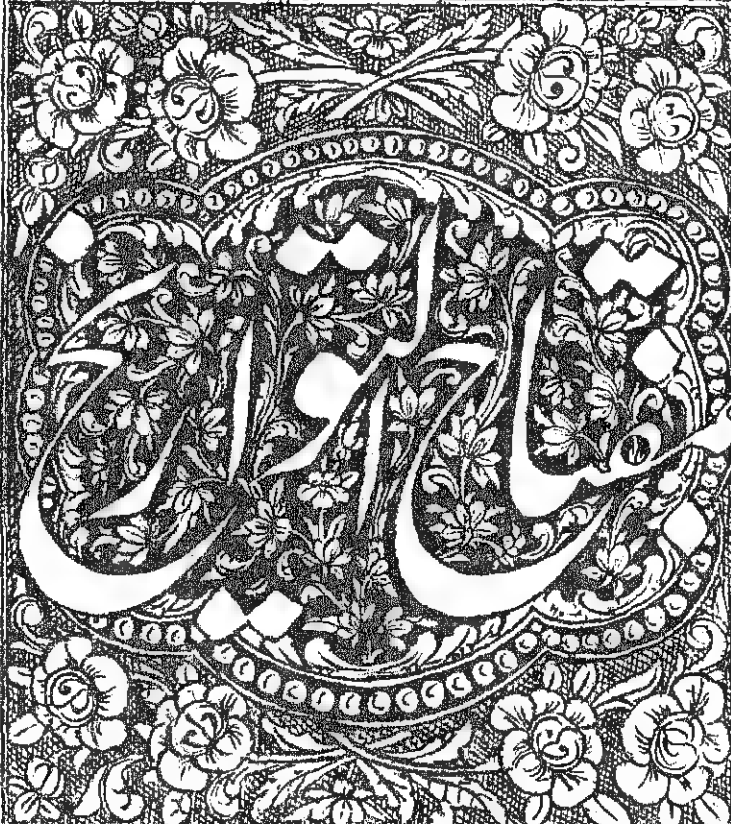

۳۸۹	میرزا کاظم علیخان	۳۸۷	بل نوبسته	۳۹۳	میرزین العابدین خان
۳۹۰	مولانا شاه ابوسعید	ایضا	مولوی قسیم الدین	۳۹۴	تاریخ مسجد
ایضا	از خلق آویخته شدن نواب	ایضا	مرزا محمد حسین قاتیل	ایضا	حکیم ذکا خان
۳۹۱	شمس الدین	۳۸۸	وفات نواب وزیر علیخان	ایضا	مسجد فتح پور
ایضا	شاه محمد آفاقی	۳۹۵	وفات جارج وی تھرو	۳۹۵	وفات نواب آصف الدوله
ایضا	بیکم شمر	۳۹۶	بادشاه انگلستان	۳۹۶	نواب وزیر علیخان
ایضا	جلوس ملکه انگلستان	۳۹۷	وفات شاهزاده میرزا جهانگیر	۳۹۷	فتح کردن بونا پارت به بادشاه فرانسه
۳۹۲	وفات سلطان سلیمان چاه	ایضا	وفات شاه محمد اجل الہ آبادی	۳۹۸	ولایت مصر
ایضا	جلوس محمد علی شاه سلطان اودو	۳۹۹	در دانه نقار خانه	۳۹۹	شیخ سلطان والی سرنگ پٹن
۳۹۳	وفات محمد اکبر شاه ثانی	۴۰۰	وفات کرکین پدرو	۴۰۰	حکیم نقا خان
ایضا	جلوس محمد بہادر شاه بادشاہ	ایضا	مارکولین سنکس گورنر جنرل	۴۰۱	تفضل حسین خان کشمیری
۳۹۴	شاهزادہ میرزا سلیمان شکوہ	ایضا	نواب شمشیر بہادر وال بندہ لکھنؤ	ایضا	مدرسہ کلکتہ
ایضا	ذکر نام شاہ مقتدا ای سکمان	۴۰۲	شاه عبد العزیز و ہلوی	۴۰۲	سپہن ملک نواب سعادت علیخان
۳۹۵	وفات راجہ رنجیت سنگھ والی پنجاب	۴۰۳	جنرل اضرفونی صاحب	۴۰۳	بکمنی انگریز
ایضا	فتح قلعہ غزنہ و کابل	ایضا	فتح قلعہ بہرت پور	۴۰۴	روضہ حضرت عباس در لکھنؤ
۳۹۶	وفات محمد علی شاه سلطان اودو	۴۰۴	نواب غازی الدین حیدر	۴۰۴	وفات نواب نظام علیخان حیدر آبادی
ایضا	تریا جاہ امجد علیشاہ سلطان اودو	ایضا	مولانا غلام علی	ایضا	کرنیل جان ولیم ہیند صاحب
ایضا	میر نصیر خان والی سندھ	۴۰۵	نواب مقتدا الدولہ مشہور بہ غامیر	۴۰۵	جنرل چارلس بیرون صاحب
۴۰۰	ذکر تحفہ نمودن انگریز پنجاب	۴۰۶	مارچ نائب شدن فضل علیخان	۴۰۶	فتح قلعہ اکبر آباد از جنرل ایک ہند
ایضا	از سکمان و باز سپردن الزاریت	ایضا	سلیمان جاہ نصیر الدین حیدر	ایضا	مرزا ابوطالب خان لکھنؤ
۴۰۱	رہا لیستان	۴۰۷	میرزا یوسف باقر	۴۰۷	وفات شاه عالم بادشاہ
۴۰۲	فتح قلعہ ملتان و قید شدن ملراج دیوان	ایضا	نواب سکندر جاہ حیدر آبادی	۴۰۸	جلوس محمد اکبر شاہ ثانی
	مختص	۴۰۸	مولوی فضل امام		مجلس حسانہ
		ایضا	مولوی عبد الرحمان		
		۴۰۹	مستر جان ولیم بیل سپر سولف		میدان ٹھو پیرزادہ
		ایضا	وفات نواب مقتدا الدولہ غامیر	۴۱۰	امام الدین خان حکیم
		۴۱۰	شاه پیر کریم عطا	ایضا	وفات نواب سعاد علیخان
		ایضا	حکیم حمدی علیخان	۴۱۱	خاصی محمد نجم الدین خان کاکوری
		ایضا	سید ناصر علی مختصر مسحر		

پیشانی خرمال و استقبای بنقشای نورانی

بهار از بهار معانی گلزار انوار خوش بیا فی قرة الساج بلانعت گوشواره قصاص و جنتیات بهر سلاسل

تیمبرین لطیف فکر لطیف و بهر پرده نشی از انشور حسارای سلیم و منافاس الململ مناد وقت و احوال حسید

درین منظره کمال شکر طبع می توانی خوش طبع یافت

میشوی ای جان من آگه ز نام این حقیر

در بیان اقسام تواریخ

باید دانست که تاریخ صنعتی است که آن تعیین بسال است خواه آن سال هجری باشد خواه عیسوی یا فصلی یا سندی یا جمالی یا سال الهی و مؤلف درین اوراق اینمه تاریخها را فراهم آورده و در تاریخ اعداد و حروف کتبوی از روی حساب ایجاد میگردد نه ملفوظی خواه ملفوظ باشد خواه شروانی بر و نوع است مطلق و تعمیم و مطلق تاریخی بود که بی کم و زیاد از اعداد و حروف مصرعی یا سندی یا فقره یا لفظی سال مطلوبه بر آید چنانکه ازین مصرع بی کم و زیاد سال وفات جهانگیر پادشاه برمی آید مصرع جهانگیر از جهان نهم سفر کرد و بعضی از مورخان از حروف ملفوظی نیز تاریخ بر آورده اند مثلاً و قتیکه امیر تیمور در شصت و پنج هجری فتح ولایت روم نمود یکی از مورخان تاریخ را در حروف ضاده منقوطة یافته و چنین گفته که غلبت الروم فی ادنی الارضین و تاریخ تعمیم بر دو قسم است داخلی و خارجی و تعمیم داخلی آن بود که اگر اعداد حروف مصرعی یا فقره یا لفظی از سال مطلوبه کم شوند حرفی یا لفظی را که بچپ و مناسب مقام باشد می آرند و مدوش را داخل آن مصرعه نمایند چنانچه این بیت در باب شهادت حافظ رحمت خان یافته اند بیت چو لفظ طغرل تاریخ دیدند به پای سحر حافظ بریدند و تعمیم خارجی آنست که اگر اعداد سال مطلوبه از احتیاج زیاد باشد از آن تا باین شالیست که نمایند چنانچه این مصرع در باب وفات اکبر شاه پادشاه مصرع الف کشید ملائیک ز فوت اکبر شاه و دیگر تاریخ تو شیخ است که قایل قطعه یا قصیده گوید که از اعداد حروف اول یا آخر هر مصرعه تاریخ بر آید و تاریخ مخصوصی است و شاعر تاریخی را صاف صاف در مصرعه بیان نماید و اگر اعداد حروف این مصرعه از روی حساب جمل نیز بگیرند همان تاریخ استخراج یابد از آن نوع یکی آنست که شهاب الدین معنای درو قاجا یون پادشاه یافته مصرع در منصب و سی دهفت بوده و این مصرعه که مؤلف در فتح قلعه اکبر آباد یافته نیز بر همان قسم است اما تفاوتی که بطور صدوری سنه عیسوی صاف ظاهر است و بطور معنوی سال هجری از روی حساب مجید بر آید مصرع گفت شمس که هزار سه سال

ذکر آفرینش و پیدایش ابوالبشر آدم و اولادش

در تورات مرقوم است که حق سبحانه تعالی در عرصه هفت روز زمین و آسمان را در هر چه که در آن است پیدا کرد بعد از آن آدم را از خاک آفرید و از پهلوی چپ او خوا را بر آورده به آدم داد و ایشان را در بهشت عدن گذاشت چون از تنبیس ابلیس شجره ممنوعه را خوردند ایشان را از بهشت بیرون کردند بعد از اخراج از ایشان قین و قابیل پیدا شدند و قین که او را قابیل نیز خوانند برادر خود را قایل را کشت پس قایل آواره و دشت و بامون گردید بعد از آن از آدم شیت بوجود آمد و از شیت انوش تولد شد و از انوش قینان پیدا شد و از قینان مهلائیل و از مهلائیل سیر و از سیر اخنوخ تولد پذیرفت و از زبان تازی آدریس میخوانند چون او شصت و شصت و پنج ساله شد حق سبحانه تعالی او را نزد خود خواند او را کسر بود متوشلح نام و از متوشلح ملک بوجود آمد تا آنوقت آدم زنده بود و چون ملک پنجاه و پنج ساله شد آدم بعمر نصد و سی سالگی از جهان حلت نمود و از ملک نوح پیمبر پیدا شد و چون ششصد ساله شد طوفان آمد و جمله جهان را آب فرو برد اما نوح بحکم حق سبحانه تعالی کشتی طیار ساخته با فرزندانش خود که سام و حام و یافث نام داشتند و زوجگان ایشان که هملی شیت تن بودند خود را از عذاب طوفان رها کردند و این واقعه یک هزار و شصت و پنجاه و شش سال بعد از آفرینش و در هزار و شصت و چهل و چهار سال پیش از تولد عیسی مسیح بوقوع آمده و بالجملة بعد از طوفان سام پسر نوح را پسر سه بوجود آمد از نوح نام و از نوح صالح پیدا شد و از صالح عابر تولد شد و او را هود نیز میخوانند و از هود ذوالقحط پیدا شد و از ذوالقحط ابراهیم و از ابراهیم اسماعیل و از اسماعیل یاسع و از یاسع نوح

تا حور و از آنجا پدید آمد و او را آفرینند و از آنجا که او را بر این خلیل الله بود و او را پیاپی برادر زاده ابراهیم است
 و از ابراهیم عیسی از لیلین با جره بود آمد و از لیلین سارا اسحاق تولد شد از اولاد یعقوب مصطفی و از اولاد اسحاق عیسی مسیح
 و دیگر پیغمبران تولد پذیرفتند بالجمله از اسحاق یعقوب پیغمبر پدید آمد و حق سبحانه تعالی او را موسوم با سر ایل خست از انست که
 اولادش را بنی اسرائیل میخوانند و از یعقوب یوسف و دیگر برادرانش پیداشدند و چون یوسف را پیشش بسیار دوست داشت برادرانش
 حسد برده و او را در چاه کفان انداختند و بخاران او را از آن چاه بر آورده و در شهر مصر برده بدست فقیر که او را عزیز مصر نیز
 خوانند فروختند و در آنجا نام دشت بر یوسف عاشق گردید و چون دشتش میرا رسید او را مستم ساخت و شوهرش یوسف را
 بزندان فرستاد و بعد از چند سال فرعون با دشا مصر او را از قید رهای بخشید و یکی از مهربان خود گردانید هرگاه که در کفان محبوس
 پدید آمد پدرش یعقوب و دیگر برادرانش با اولاد ایشان که جمله مفقود و دوتن بودند آمده و در مصر سکونت اختیار نمودند و یعقوب پیشش
 یوسف برود و در مصر بستر حیات گسترده و از یکی از پسران یعقوب که لوی نام داشت قاضی پیداشد و از قاضی عمران بوجود آمد
 و از عمران مارون و برادرش موسی پیغمبر تولد پذیرفتند و نام خواهر ایشان مریم بود و موسی پیغمبری بود که سوک عیسی مسیح
 همچون او دیگری برین خاصه یکی از بجزای او این بود که عصی در دست او حکم الله تعالی میبگشت و او با حق سبحانه تعالی همکار
 میشد ازین است که او را کلیم الله میخوانند از معجزه او دریا نیل خشک شده و او بنی اسرائیل را که حمله تن سو از زمان و طفلان زیاده
 از ششصد هزار بودند از دست تعدی فرعون رها نموده از آن دریا عبور ساخته بزمین کفان آورده و چون فرعون تعاقب
 ایشان نمود با تمامی لشکر خود در آن دریا غرق شد و این واقعه در دهنر با نعد و پانزدهم سال العبد از آفرینش و دیگر از چهار صد
 و هشتاد و پنج سال پیش از تولد عیسی مسیح بوقوع آمده الحاصل از نسل یعقوب داود پیغمبر تولد شد و از داود سلیمان پیغمبر بوجود
 آمد و از نسل سلیمان بن داود شخصی بنام یعقوب پیداشد و از یعقوب یوسف بوجود آمد و این آن یوسف است که با مریم مادر عیسی مسیح
 منسوب شده بود اما پیش از آن که با هم شوند مریم از روح القدس حامله یافته شد و نسبت مریم بحکم واسطه بداد و پیغمبر میرسد

و کرم بشارت مریم و متولد شدن عیسی مسیح

چون چهار هزار سال بعد از آفرینش متفقین گشت بعد از آن روز علی الصبح و قتی که مریم در خانه خود بذر حق سبحانه مشغول بود
 که فرشته جبرئیل نزد وی آمده بشارت داد و گفت که مریم جایی اشرف النساء از همراهت و با تو راضی است مریم
 که دختر و شیر بود از کلام او مضطرب شده در اندیشه افتاد که آیا این چه نوع بشارت است فرشته خدا گفت که ای مریم مترس
 زیرا که خدا با تو خوش است و من اینک بشارت آورده ام که تو آلتن خواهی شد و پسری خواهی زاسد و نام او عیسی خواهد بود
 زیرا که او رسول بزرگ خواهد بود و فرزند خدا تعالی خوانده خواهد شد مریم گفت این چگونه تواند شد حال آنکه من روی مردی
 ندیده ام ملک جواب داد که نزد خدا هیچ امری محال نیست بدانکه روح القدس بر تو نازل خواهد نمود و سایه خدا تعالی بر تو خواهد
 نیار آن مولود مقدس فرزند خدا خواهد شد و بنوشتش تا بابد خواهد ماند و ایضا طاکه زوجه زکریا و خویش است او نیز در حیات
 پیری و ضعیفی شش ماه است که از قدرت کامله حق سبحانه تعالی بارور شده است و پسری خواهد زاسید و نامش یحیی بناده
 خواهد شد و او پیشتر از آن مولود مقدس خواهد گردید بالجمله روزیکه جبرئیل بشارت بمهریم آورد آن روز مطابق بود با روز
 بیست و سوم بارچ چهار هزار و هشتصد و پنجم سال از تاریخ آنکه از آن تاریخ جو لیالی گویند و چهار سال و نه ماه و نه روز پیش
 از آغاز تاریخ عیسی قدیمی موافق بیست و سوم آذر سال سه صد و هشت و هشتاد و هشت مطابق تقویم هجری سال از تاریخ ربیع

سال پنجاه و پنج روز بعد از آن سال که از ما در وجود آمده یعنی تبارخ هشتم ربيع الاول روز دوشنبه و آن نایب مطابق است
 با بستم ابریل ماه اگر تری سال پانصد و نصد و یک عیسوی موافق بیستم نیتان ماه رومی سال هشتصد و هشتاد و دو و سی و یک
 اما بعضی علماء که ایام ولادت او را بتاریخ دوازدهم ربيع الاول نوشته اند محض غلطی نماید زیرا که راویان بالاتفاق میگویند
 که عمر رسول وقت وفات شصت و سه سال قمری بود و بعد از هجرت ده سال در مدینه اقامت داشته پس ظاهر است
 که ولادت او پنجاه و سه سال پیش از هجرت و ست و داده و در آن سال از رومی حساب نجوم تاریخ دوازدهم ربيع الاول
 بر روز جمعه افتاده بود و تاریخ هشتم روز دوشنبه و این درست است بیست و اختلاف این و آن سر رشته را کم کرده اند
 شمر پیشان و غلب من اکثر کثرت تعبیر ما به همین خلاف ما بسیار نموده اند چنانچه در حقائق الانوار تصنیف فخر الدین محمد زری
 مرقوم است که حمزه اصفهانی روایت میکند از محمد بن جریر طبری که او گفت علماء خلاف کرده اند و وقت ولادت رسول
 و مقدار لغاتی که در آن خلاف کرده اند پیش از هشت روز نیت بعضی گفته اند که ولادت او در دوم ماه ربيع الاول بود
 و بعضی گفته اند در هشتم این ماه بوده و بعضی گفته اند در دهم این ماه بود و خلاف آورده اند و وفات پدرا و عبد الله بعضی گفته اند
 که رسول هنوز در شکوه در بود و بعضی گفته اند که وفاتش بعد از ولادت رسول بهشت روز بوده و خلاف کرده اند و گفته اند
 مادر او بعضی گفته اند شش ساله بود و بعضی گفته اند که بعد از آن وفات یافت که رسول شش ساله بود و خلاف کرده اند
 در مقدار سال او آنوقت که در صحبت عم خود ابی طالب بنشام رفت بعضی گفته اند نه ساله بود و بعضی گفته اند که دوازده ساله بود
 و خلاف کرده اند و مقدار عمر او در وقت عمارت کعبه بعضی گفته اند که ست و پنج ساله بود و بعضی گفته اند سی و پنج ساله بود
 و در نگارستان هم مرقوم است که چون در سی و پنج سالگی رسول قریش تعمیر خانه کعبه میکرد و رسول حجر اسود را بپست
 خود بر کن عراقی نصب فرمودند اما اتفاق بر آن است که چون او را چهل سال قمری تمام شد حق تعالی او را برای
 دعوت بخلق فرستاد و آن سال احدی و اربعین عام الفیل بود و موافق سال احدی و عشرين و تسعمائة اسکندر می مطابق
 ششصد و ده عیسوی و در آن مدت از ملک کسری پرویز بن هرمن نو شیروان عادل نوزده سال گذشته بود
 و چنین نوشته اند که رسول بعد از نبوت تابشش سال بدعوت خلق مشغول نشد و بعد از آن دعوت ظاهر کرد و آپیش
 از آن که دعوت ظاهر کند چنین کسان ایمان آورده بودند اول ایشان زوجه او خدیجه بود بعد از آن خادم او زید
 ابن حارث بعد از آن علی ابن ابی طالب که در آنوقت عمرش نه سال بود و ابی بکر صدیق و عثمان ابن عفان و عبد الله
 ابن عوف و سعد بن ابی وقاص و زبیر ابن العوام و طلحه ابن عبد الله و جعفر ابن عبد الله و پسرش عبد الله نزدیک است
 خود عبد المطلب جد رسول را برای تربیت او و وصی گردانید و چون رسول بهشت سالگی رسید عبد المطلب نیز شهادت
 به برید برای تربیت رسول و ابی طالب را پسندید و چنانکه حق تربیت است که تا به بلوغ رسید در سال سیزدهم
 ابی طالب او را همراه خود برای تجارت بنشام برد و چون بست و بجا شد خدمت خدیجه بنت خویلد را اختیار نموده
 بیست او بنشام تجارت رفت و سه سال بنجدهت او بسر برد و بعد از آن چون بعمر بیست و هشت ساله رسید خدیجه را خواست
 و عم خدیجه در آنوقت چهل ساله بود و خدیجه پیشتر در جباله کج عقیق بن عابد بن عبد الله مخرومی بود و از وی یک پسر و یک
 دختر داشت بعد از او ابوالماله ویرا خواست و از وی نیز دو فرزند پسر و دو دختر و دو سال بعد از این خدیجه عمر
 شصت و دو ساله وفات کرد و سه روز پیش از وفات خدیجه عم بزرگ رسول یعنی ابوطالب بعمر هشتاد و سه ساله در

هستی ازین عالم برداشت و این واقعه سه سال پیش از هجرت در دهم سال وحی بانه و یکجای وقوع آمده لهذا آن سال را
 جام الخزن گویند تا آنکه خدیجه در حیات بود رسول زنی دیگر نخواست اما بعد رحلت او چاره زمان دیگر بقدر اوج خود آورد
 اسامی زوجهات اولین و بهترین ایشان خدیجه بنت خویلد بود بعد از آن سوده بنت زعمر بعد از آن عایشه بنت
 ابی بکر صدیق که از نسل قریش بود و مناکحت با او در مکه فرموده و حضرت عمر بن خطاب و ام سلمه بنت ابی امیه و ام حبیب
 بنت ابی سفیان و در مدینه از اهل قریش بود پیش ازین ام حبیب در کجای عبید الله ابن جحش بود و از او دختری داشت
 حبیب نام از آن سبب او را ام حبیب بنوازد و جویری بنت حارث و صفیه بنت حی ابن اخطب و زینب بنت جحش که زوجه
 بن حارث بود و چون وی طلاق داد رسول او را برنی خواست و بیوه بنفله حارث که خالد ابن عباس بود و زینب بنت
 خرمه و چهار زوجگان دیگر از انجمل و در حقیقت رسول نه ازواج آورده بودند و اساسی بعضی از زوجگان ازین بانی بودی عبد الرحمن بن

در یافت گردید + ریاض + + +

زینب بنت جحش که پاک بود و دهم + بد عایشه و خدیجه محترمه
 با ام حبیب حضرت بود و زینب + بیوه صفیه سوده ام سلمه
 و رسول را از خدیجه چهار دختران و سه پسران بوجود آمده بودند اسامی دختران فاطمه و زینب و رقیه و ام کلثوم
 و از پسران طاهر و طیب و قاسم و از کنیزکی که نام او ماریه قبطی بود پسری دیگر آمده نام او ابراهیم چنانکه جامی فرموده و از پسران
 فرزندی قاسم و ابراهیم است + پس طیب و طاهر و سر تسلیم است
 با فاطمه و رقیه و ام کلثوم + زینب شش ارتر تسلیم است
 ابراهیم که در ماه ذی الحجه سنه ششم از هجرت تولد شده بود و بعد از یک سال و سه ماه روز دوشنبه دهم ماه ربیع الاول
 سنه دهم از هجرت فوت کرده و نوشته اند که همدان روز که او فوت نموده کسوفی واقع شده بود و کسوف واقع شود
 مگر بر ذیل ماه و کسوف از روی حساب نجوم در یافته که کسوفی که در آن سال واقع شده بر ذیل ربیع الثانی بود و اغلب
 غلطی در تاریخ کرده باشند تا اهل اسلام این واقع را از هجرات تصور نمایند و الله اعلم بالصواب هر یکی ازین پسران که زوجه
 شد و کوهی از دنیا رفتند اما از دختران فاطمه در کجای علی ابن ابی طالب بود و زینب در کجای ابوالعاص بن ربیع بود
 و رقیه در کجای عقیله بن ابی لهب بود و گویند که چون سوره تبت نازل شد ام حبیب که زن ابی لهب بود از آن در خشم شد
 و عقبه را بران داشت که رقیه را طلاق داد و چون طلاق داد عثمان بن عفان او را در کجای خود آورد و چون رقیه از دنیا
 رفت رسول ام کلثوم را بخان داد و همدا و لا در رسول و حضور او وفات کرد و در مکه فاطمه قریش شاه بعد از وفات رسول
 زنده بود و حاصل چون رسول پنجاه و سه ساله شد سبب معادلت اهل مکه تاریخ غره ماه ربیع الاول روز دوشنبه از مکه بطرف
 مدینه هجرت نمود و تاریخ و از دهم آن ماه که روز جمعه بود در آن شهر رسید تا اهل اسلام آغاز سنه هجری ازین سال
 مقرر داشته اند از غره ماه خرم و آن روز مطابق است با روز جمعه شانزدهم جولای ماه انگریزی سال ششصد و هشت
 و دو و عیسوی و واقف شایسته و دهم تموز ماه ربیع سال ۶۱۰ هجری و گویند که رسول بعد وحی سیزده سال در مکه
 مقیم بود و بعد هجرت ده سال در مدینه اقامت داشت و چون شصت و سه ساله شد رخت هستی ازین عالم برداشت و در
 عمر و اقامت او در شب و پنج که در مدینه را گویند از روی حساب جمل ازین بیت مستفاد گردد و این بیت +

ز عمر بنی شیح نبوت گشت به کینج و در مدینه نرسید ایضا عمر بنی کله شیح و فی النبو کله و فی المذیته نرسید و مشهور در میان علمای امامیه آنست که وفات رسول در روز سبت و هشتم ماه صفر واقع شده و بعضی نوشته اند که در آن روز بیکار گشته و بعد سیزده روز وفات یافته در قصص الانبیاء مرقوم است که توفی رسول الله یوم الاثنين الثاني عشر من شهر ربیع الاول مثل یوم الذی یعنی وفات رسول بتاریخ دوازدهم ماه ربیع الاول روز دوشنبه که موافق روز تولد است بسال اینهمه از هجرت بوقوع آمده و در شهر مدینه مدفون گشت در روز وفات او مطابق است با ششم جون ماه انگریزی سال شصت و هشتاد و عیسی و از نوادر اتفاق آنکه هشت روز بعد وفاتش پادشاه فارس که یزدجرد نام داشت بتاریخ یزدجردی را وضع ساخته چنانکه آغاز آن تاریخ مطابق است با تاریخ بستم ربیع الاول روز دوشنبه مطابق شانزدهم جون ماه انگریزی سال مذکور عیسی و تاریخ وفات رسول که در کتاب خبر الواصلین تصنیف محمد فاضل اکبر آبادی که در زمان شاهجهان پادشاه ظهور نموده مرقوم است

چندی از آن تاریخها اینست به تعجید خارجی + تاریخ به تعجید + + + + +

چون شمع الهی را بکرم خدا	شد ز دار الفنا بقصر بقا	عسکران شاه قبله آگاه	ابن عباس گفت تعجید سال
روز تو کو و نعل آن محمود	گفت شاه نجف دوشنبه بود	سال نقوش خرد به تعجید خواند	از محمد زمانه خالی ماند
شد رقم سال نقل آن عالی	حیف بی آنست دین خالی	باز تاریخ نقل او بر خوان	گشتند از فراق او بی جان
سال نقوش بگو به ناله و آه	کز مدینه بشد سینه افتد	چون مولف بهمت امتحان طبع تاریخی چند گفته بود	از آنجا این تاریخ

در وفات او است + تاریخ از مولف + + + + +

وقت تریع روان بخواند رسول کله لا اله الا هو + پس اگر سال رحلتش خواهی به لفظ دیگر بگیر الا هو

ایضا

سال فوت رسول پسیدم حاجی گفت لفظ صحیح آمده
فکر عز و ات رسول صلی الله علیه و سلم اول غزاید است که موافق روایت حدیث الانوار بتاریخ بنفهم
ماه رمضان بوده بسال دوم از هجرت موشان نصرت یافتند و کافران بنزیمیت بنفاد کس از کافران کشته شدند و بنفاد
اسیر گردیدند و علی ابن ابیطالب عاص بن حذیفه و ولید بن عقبه را بکشت و حمزه بن عبدالمطلب عقیقه بن ربیع را بکشت و عمر بن
خطاب خال خود العاص بن هشام بن المنیره را بکشت و حمزه بن عبدالمطلب عقیقه بن ربیع را بکشت و از مسلمانان چهارده تن شهید شدند
شش از مهاجر و هشت از انصار و دوم غزاه که بود بتاریخ بنفهم ماه شوال روز دوشنبه سال سیوم از هجرت
درین معرکه روی رسول مجروح گردید و حمزه بن عبدالمطلب کشته شد سیوم غزاه خندق بود در رئیس لشکر کافران
ابو سفیان بود درین غزایشش کس از مسلمانان شهید گردیدند و بنفاد کس از کافران کشته شدند و بنفاد
شش تن و مولف گوید که این عجب حالی است که مسلمانان کافران را بکشتند ایشان را بدین میفرسند و کافران که
مسلمانان را بکشتند ایشان را بجهت میفرسند چنانکه غزاه بنی النضیر است که در سال ششم از هجرت اتفاق افتاد
درین سال قصه آنکه عایشه واقع شده و رسول بعد از مراجعت نامهربانان عیوب و عجز چون قیصر و کسری و
ملک یمن و غیر ایشان فرستاد و پنجم غزاه خیمه بود در سینه از هجرت و چون خیمه شش شد زنی جوهر پسید
که رسول الله از او گرفته که ام محضه دست تر دارد و گفتند از این سخن گوشت دست و پای پس آن زن برافت و گوشت

بریان کرد و ذراع را زیر آلود کرد و در خدمت پسر شیرین البر پارک در دمان نهاد و خورد و رسول نیز پاره در دمان نهاد
 هر چند بخاندی تو انست از دمان بیدخت و گفت این ذراع مرا خبر میداد که من زهر آلودم پس آن زن را خواند و حال
 پرستیدن اعتراف کرد و رسول پرسید چرا چنین کردی گفت با خود اندیشه کردم که اگر وی چنین است خود دید اند و اگر نیست
 مردم از او خلاص شوند ششم غزا و او می القری بود آن هم درین سال بود بعد از غزا خیر و درین سفر
 جمله اصحاب نجواب شدند چنانکه نماز با مدا و شان فوت شد و رسول بلال را فرموده بود که بیدار باشی و صبح همه را بیدار کنی
 او هم نجواب رفت و در روز دیگر جمله اصحاب از گراما آفتاب بیدار شدند رسول بلال را گفت چرا چنین کردی گفت آنکه
 نفس شریف تر از نجواب مشغول کردم مرا هم بدان مشغول نمود رسول او را تصدیق کرد و ششم غزا و حبس بود
 و امیر شکر ابو عبیده بود مردم در آنوقت از بی برگی و تنگی طعام عاثر شدند حیوانی عظیم از مروج دریا سیردن افتاد و
 ایشان بدان آسودند گویند که آن حیوان در بزرگی چنان بود که ابو عبیده یک استخوان پهلوی او استاده کرد و نگاه
 مردی بر شش نهشته از زیر خم استخوان بیرون رفت و شتر سوار را بر خم استخوان نیامد و این واقعه در سال ششم بود
 از هجرت ششم غزا مومنه بود و در میان بنزیمت شدند هفتم فتح مکه بود و رسول درین سال ده هزار
 مرد جمع کرد و مکه را گرفت و در آن روز ابو سفیان و پسر او معاویه ایمان آوردند امیر حمزه عم رسول بوده و پسر
 عبد المطلب عبد المطلب را سیزده پسران بودند ابو طالب و عباس و حمزه و حارث و ابولکعب و العذاک و عبد الله
 پدر محمد و ابو جهل و القوم و زبیر و قطام و ضرار و عبد الکعبه و جک احد که بموجب روایت حدائق الانوار بتاریخ
 هفتدهم ماه شوال سنه سیوم از هجرت و بموجب خبر الواصلین بیست ماه و یقیده واقع شده هجرتین جک امیر حمزه به
 شهادت رسیده و روی رسول در همین جنگ مجروح شده تا پنج شهادت او که در کتاب خبر الواصلین قوس شهادت تاریخ

بیگمان حمزه سید شهید است	که خدا و رسول هر دو گواست	بره شریع مصطفی بوده	عم پیغمبر خدا بوده
روز جنگ حد شهید شده	پیشانی همه سعید شده	سلح و یقیده و دشمنه بود	که شهادت یافت آن شهید
عمر او دویست و نه سال	کمان زمان رفت ز محال	سال غلش نه که نه افزون شد	ایل من از زمانه بعرون شد

فاطمه الزهرا بنت رسول است و نام مادرش خدیجه در ماه سفر سال دوم از هجرت در شهر مدینه بعقد نکاح
 علی ابن ابیطالب منعقد گشته و در ششم ذی الحجه اتفاق زفاف افتاده و در آن سال عمر علی هجرت و پنج سال بود و عمر
 فاطمه سیزده سال و حضرت امام حسن و امام حسین و دیگر فرزندان از وجود آمده و بعد وفات رسول هجرت روز
 گریه و زاری میکرد تا آنکه بعد از پنج ماه و هجرت و یک روز شب و ششم سیوم ماه رمضان سنه یازدهم از هجرت در کوفه

تاریخ از کتاب مخبر الواصلین

فاطمه آنکه سید مدینه	برگزیده شریع بعفته سینه	در شرف پیر از همه سالان	آخر مصطفی است بیگمان
اوست بی شتابت بر لب	لقب او صفیه است و بتول	بعد شش ماه سیه کوفین	قتل کرد آن عقیقه دارین
بود تاریخ سیوم رمضان	که شده فاطمه بعد از جان	سال فوتش ز تعمیر بر خان	ماند دنیا با تیش بی جان
قبر او جنب روضه سرور	گفته اند ایل دین بخت و مهر	لیک بر دفن خدمت علیم	این سخن بس بود و بطبع علیم

و ذکر خلافت ابوبکر صدیق و عمر و عثمان و علی رضی الله عنهم

ابوبکر صدیق از اهل قریش است و دخترش عایشه در جبال نخج رسول بوده نامش عبداللہ بن عثمان بن ابی عامر بن کعب بن سعد بن تیم بن مرہ بن کعب و ابوہریرہ بن کعب بن کعب رسول میگویند و بعد وفات رسول که بتاریخ دوازدهم ربیع الاول سنہ احدی و عشرۃ الحجۃ واقع شدہ ہاجران و انصار ابوبکر صدیق را بیعت نمودند و بر خود امام گردانیدہ خلیفہ رسول اللہ او را خطاب کردند و بر سبب خلافت نشاندند بعد چند گاہ ابوبکر خالد را حبس تیسر ممالک عراق و عجم روانہ ساخت گویند و زید خالد دمشق را فتح نمود ہمزاد ابوبکر صدیق از بیہجان انتقال فرمود و فاش در سال شصت و دوم از ہجرت در ماہ جمادی الآخر بمصر شہت و شہ سالہ بوقوع آمدہ مدت خلافت او را دوسال و شہ ماہ و چہ روزی نویسنہ تاریخ وفات از خیر الوصلین نوشتہ شد تاریخ

آنکہ او صادق الوری بودہ	یا زخمیہ حسد بودہ	عمر آن شاہ صادق الاقوال	بودی شتابہ شہت و سال
بر سبب خلافت از تقدیر	چ ماہ و دوسال ماند بمصر	بست و دویم جہاد الآخری بود	کہ ہزار البقاش نقل نمود
	عقل سال وصال و فرمود	در سن چو درفت صاحب جود	

۱۳۳

امیر المومنین عمر بن خطاب نام پدرش خطاب بن نفیل بن عبد العزیز بن رباح بن عبد اللہ فطرن زراح بن عدی بن کعب بن لوی و نسب او کعب بن لوی بن سبیل میگویند و دخترش حفصہ یکی از زوجگان رسول بودہ چون ابوبکر صدیق پیش از وفات خود عمر را خلیفہ خود مقرر نمودہ بود و چنانچہ بعد وفات او عمر را بر سبب خلافت نشاندند اول کسیکہ او را امیر المومنین خواندند عمر بن خطاب بود و سبب آن چنان بود کہ ابوبکر را خلیفہ رسول خواندندی و چون عمر بن خطاب بخلافت بایست گفت کہ اگر مردم مرا گویند خلیفہ خلیفہ رسول خدا این سخن دراز شود پس میفرہ بن شہد برخاست و گفت تو امیر مائی و ما مومنانیم پس تو امیر المومنین باشی بعد از ان جہاد اصحاب بران قرار دادند و او را امیر المومنین خواندند و عمر تمامی ملک شام و مصر را از دست فقیر روم کہ ہر قلیس نام داشت بر آورده و در سال شانزدہم از ہجرت بر ملک عجم نیز ستولی گشتہ فارس را از یزدجرد پسر خسرو پرور گرفت و چون مدت خلافت او با خر سید روزی در نماز بود شخصی بنام ابولولہ غلام میفراد را شنید ساخت و ہفت کسان دیگر کشتہ خود کم کشتہ شد ایتوا تہم بست و ہفتم ذی الحجہ سال بست و سیوم یکہ در ماہ محرم سال بست و چہارم از ہجرت در شہر مدینہ روی دادہ در حدائق الانوار است کہ مدت خلافت او دہ سال و ہشت ماہ و چہ روز بودہ این تاریخ در وفات و آخر الوصلین

تاریخ

عمر آن پاوشاہ کشور دین	چون زندیانشہ بجلد برین	ہجو صدیق صادق الاقوال	عمر او نیز بوشہت و سال
کہ دشاہی بدلت قبایل	بست و نہ روزش بہ دواہ سال	شہنہ و عشرہ محرم بود	کہ عمر نقل ز بیہجان فرمود
یکسور عدل و کشتن	در سنہ کہ رحلتش فرمود	سال نقلش خرد و ہجرت خواند	وامی صد دای عدل بکین

حضرت عباس رضی

عم رسول است و ابن عبد المطلب و عبد المطلب جد رسول است و سیرہ پسران و ہشت از انجملہ کی عبد اللہ است کہ پدر رسول بود و دویم ابوطالب کہ پدر علی مرتضی بود سیوم امیر حمزہ کہ در جنگ احد شہادت رسید چہارم عباس است کہ بتاریخ ہفتم ربیع سنہ سی و دو ہجری در زمان خلافت عثمان ابن عفان فوت کردہ و این تاریخ در وفات

دواز خیر الوصلین نوشتہ شد	تاریخ	+	+	+	+	+	+
در جہان بود آنکہ خیر الناس	نام نامی او بگو عباس	آن زونہ چرخ مطلب	عم یا محمد عو				

طلبیده مشورتی در میان نهاد و از روی تواریخ نیز تعیین یافت که مدفن او در همین زمین است بعد از توجیه و ترود خضره ظاهر شد که در میان آن لوحی از سنگ سفید پیداشد و بر صفحه آن لوح این چند عبارت منقوش بود **هَذَا قَبْرُ هَدَايَةِ رَسُولِ اللَّهِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ** و سلطان حسین مرزا دالی بهرات بر مرقد او عمارت تعمیر ساخته و الله اعلم امام المسلمین حسن فرزند بزرگ علی ابن ابیطالب است که از بطن فاطمه بنت رسول تولد پذیرفته امام دوم است در روز ولادت او پانزدهم شهر رمضان سال سیوم از هجرت است و مولد تاریخ پسر جان است سال زادن او ۶۰ اگر چه بعد وفات پدرش قبایل عرب او را در کوفه بر سرند خلافت نشاندند لیکن او بعد از شش ماه صیبه حضورت معاویه ترک خلافت کرده از کوفه به مدینه رفت در حدائق الانصار مرقوم است که رسولی خبر داده که خلافت بعد از وی سی سال باشد و بعد از آن ملک باشد و چون علی مرتضی اقبال کرد از مدت سی سال شش ماه مانده بود و آن شش ماه از آن حسن بود و چون امام حسن را صاحب خود جمعی نزد بعد از شش ماه ملک معاویه تسلیم کرد و معاویه مدام بر فراغ سیکو نشینانگد پسرش یزید زنی دلاله را نزد اسما که زن امام حسن بود فرستاد تا او را بکشد و حمله بران آورد که امام حسن را زهر دهنده چنانچه مرتبه بطبع جابه چشم امام حسن را زهر در غسل و خمر آمیخته داد و مرتبه آخر الماس مایکده که یزید بدو فرستاد و دو پادشاه بیاخت چون امام حسن آن آب را نوشید جگر پاره پاره گردیده از خلق او ببردن آمد و جان داد این مقدمه بشب جمعه بیست و دوم ماه صفر در سال پنجم از هجرت بهر چهل و هشت سالگی بوقوع آمده و بعضی هفتم صفر سنه قمری را بعین نوشته اند باجماع بعد از آنکه امام حسن زن یزید گفته فرستاد که حالا مرا بوجوب اقرار بعهده بخل خود در آر که امام حسن را در در ساختن یزید گفت باو زن را پیغمبر و پاکردی با من نیز و فغان کنی آن نادان هم شوهر را از دست داد و هم بقصود و در رسید بعد وفاتش امام حسین را در محراب علی که مشهور بمحمد خیفه است حدیث را در مدینه برده نزدیک گور غریبان مدفون ساختند مولف این بیت در تاریخ مذکور

یاری

ایضا

تاریخ از مولف

۵۰	گجراتی مرسان پای حسن را	شود تاریخ فوتش از هجری	بر شکل کل حسن ابن علی بود	از آن تاریخ فوتش به هجری
۵۰	و این چند ابیات و تاریخ و فواتش از محمدرضا الصلحین نوشته شد			
۵۰	حسن آن بادشاه کون محاکم	کثرت او ابو محمد دان	بعد حیدر خلافت آن شاه	پنج ماه و شش روز پیش ماه
۵۰	ختم بر ذات او خلافت شد	بمان نغمه ما و آفت شد	بود تاریخ هفتم ای سحر و	سفرش در ماه صفر فرمود
۵۰	انتهای تمام بسم الله	آن دو حرف است سال طشت	تا نفتم گفت سال عقل امام	حیف اتفاق آمد بی اسلام
۵۰	امام المسلمین حسین برادر امام حسن است و پسر دوم علی ابن ابیطالب امام سیوم است در روز ولادت او سیوم سال چهارم از هجرت و مولد یزید تاریخ سال مولد او سردیج است ۶۰ چون معاویه ابن سفیان در سال شصتم از هجرت از دنیا رفت و خلافت بر برادر رسید تا عمر خطاب در مدینه بر ولید فرستاد که حسین را و وصیت من بخوان و ولید نام را پیش امام حسین برد و او نام را خوانده در خشم شد گفت من در وصیت او چگونه در آوردم که او از اهل و خویش است یزید بار و دیگر گفته بر ولید نوشت که چون این نام بر تو رسد چنان کنی که سر حسین را بمن فرستی و ولید در کوفه رسید که حسین را ملاک کند تا آنکه اهل کوفه امام حسین را نامه فرستاد که نزد بیا یکه که با تو وصیت کنیم چنانچه امام حسین با اهل بیت خود بطرف کوفه روانه شد در انشای راه چون بمیدان کربلا رسید بالشکری که یزید بر و فرستاده بود و چار گردید آخر جنگ شروع شد و امام حسین از دست شمر شهادت یافت بعد از آن سرش را از تن جدا ساخته و در خان و زنان او را قید کردند			

و دختر خود و تودهم و ولایت مصر حواله تو کنم عبد الله بن زبیر را این سخن فرستید که در عازله بی راه شد روز دیگر معاویه او را باز خواند و گفت که ای پسر دختر من میگوید که من جمال ندارم و عبد الله بن زبیر زنی صاحب جمال دارد اگر آن زن را بگذارم و من در کج او در آیم عبد الله بن زبیر را رغبت ولایت مصر بود فی الحال زن را طلاق گفت بعد از آن معاویه او را بخواند و گفت که دختر من ترا میخواهد و میگوید که او زن خود را که صاحب جمال بود بخت ولایت مصر طلاق گفت من که جمال ندارم روز دیگر ولایت مصر از وی برد مرا نیز بگذار و من او را قبول نمیکنم عبد الله بن زبیر زین سخن و گفتگ شده بازگشت و معاویه ابو موسی اشعری را که مردی عالم و پارسا بود طلبید و گفت که من میخواهم که تو تر زن عبد الله بن زبیر بروی و او را بخت پس من بخوابی ابو موسی اشعری روان شد در انشای راه با قاسم بن عبد الله ملاقات شد پرسید کجایم وی او حال بیان کرد قاسم گفت اگر او را قبول نکنی پیغام من بگذازی چون پیشتر رفت با امام حسین دو چار شد پرسید کجایم وی گفت پیغام یزید پس معاویه و پیغام قاسم بن عبد الله بزرگ عبد الله بن زبیر بر می برم گفت اگر ایشان را قبول نکنی پیغام من هم گوی چون ابو موسی نزدیک آن عورت رسید خود هم شیدایی آن کرد و گفت ای زن چهار پیغام بر تو آورده ام گفت هر چهار پیغام بازگو موسی اول پیغام خود گفت بعد از آن پیغام یزید بعد پیغام قاسم و پس از آن پیغام حسین زن گفت من جوان و تو مرد و پیری با تو ر هست نیاید باقی مصلحت هر سه نفر بدست تو و آدم هر که میدانم مرا به موسی گفت اگر ولایت و ملک بخوابی یزید را بخواد اگر جمال و صل خواهی قاسم را بخواد و اگر دنیا و آخرت بخوای امام حسین را بخواد زن گفت کج من با حسین بخوان تا طبع دیگری از من دور گردد و من در خاندان پیغمبر در آیم پس ابو موسی نکاح با امام حسین بخواند چون موسی نزد معاویه آمد و حال بازگفت معاویه گفت ای موسی من بجز تمام زن را از عبد الله بن زبیر را کردم و تو در یک ساعت کار زبر و زبر کردی چون یزید ازین حال خبر داشت سوگند خورد که هرگاه ملک بعد پدر من به دست حسین را از تن جدا کنم آرام نگیرم و آن بد بخت همچنان کرد که گفته بود با بچه چون خلافت و امارت بر معاویه قرار گرفت بسیاری ملک قیصر روم را تسخیر نمود و سمرقند را نیز بدست آورده و دمشق را مستقر خلافت خود ساخت و پسر خود یزید را ولی عهد نمود و بنابرین غره ماه رجب در سال شصت از هجرت وفات کرد و در دمشق مدفون گردید مدت خلافت و امارت او بعد از ولایت امام حسین نو زده سال و سه ماه و پنج روز بود و بعد از وی پسرش یزید ابن معاویه که دریم خلیفه از خلفای بنی امیه است بر سر خلافت و امارت نشست چون شش ماه گذشت لشکر بر سر امام حسین فرستاده او را بشهادت رسانید و بعد حکومت سه سال به شش ماه و دشت روز در شهر دمشق در گذشت و این واقعه شاید که در ماه محرم سال شصت و چهار از هجرت بود و چون بعد از وی پسرش معاویه ثانی ابن یزید بر سر خلافت نشست و بعد از یک ماه و نیم کار سلطنت و فرمانروائی را از دست اینچنین ترک خلافت نمود و بعد از وی مروان ابن الحکم در دمشق بر سر خلافت و امارت نشست و بعد از ایلالت یازده ماه در سال شصت و پنج هجری در گذشت و بعد از وی پسرش عبد الملک ابن مروان بر سر خلافت جلوس نمود اذل کسیکه از لوک عرب که نام او یزید بن نمشش کرد و عبد الملک بود و او را ابو الذباب گفت یعنی پد گسان و سبب آن بود که او گنده و دهن بود بعد که اگر گسی بر لب او نشستی فی الحال در افتادی و در زبان او عبد الله بن زبیر که از پیغام یزید بن معاویه در زبیده و در مدینه خلافت میکرد و در سال پنجاه و هجری کشته شد و عبد الملک بعد خلافت بشت سال و چندان و در سن هشتاد و شش هجری فوت کرد بعد فاش و لیید ابن عبد الملک در روز خلافت و دمشق بر سر حکومت نشست بسیار ملک دیگر تسخیر نمود و در انصر و خوارزم را نیز بدست آورد و در سن هشتاد و شش هجری در گذشت در کتاب حقایق الانوار مدت حکومت او نه سال و نه ماه

نوشته است بعد از وی پادشاه سیلمان بن عبد الملک بر سریر خلافت و سندان امارت جلوس نمود و در سنه نو و دهم هجری فوت شد گویند که بر روز قریب یکم طعم خوردی مدت خلافت او در حد اثنی الاوار و دو سال و هفت ماه و نوشته است بعد از وی عمر ابن عبد العزیز بن مروان را بر سرند خلافت نشاندند و دو سال و پنج ماه خلافت نمود و در سال یکصد و یک هجری درگذشت گویند که او بغایت زاهد و متقی بود ذکر و در بنای خانه کعبه مورخان مرقوم نموده اند که اول بنای خانه کعبه از آدم بود که در طول آن غرق شد بنای ثانی را ابراهیم خلیل الله بود بعد از آن عمالقه آن را تعمیر نموده بعد قبیله جرهم و بعد از آن قریش که رسول هم با ایشان شریک بود و آن در سال سی و پنجم عام الفیل بوده بعد از آن عبد الله بن زبیر در سال شصت و سه هجری و بعد از حجاج که امیر الامراء عبد الملک ابن مروان بود و در سال هفتاد و چهار هجری بنای عبد الله بن زبیر را تعمیر داده بنای خود نهاد و بعد از آن مار و شمشیر و در زمان خود خواست که بنای تازه نماید و امام مالک مصلحت جست او گفت که خانه کعبه را بر همین نوع باید گذشت و الا نه هر بادشاهی در ایام خود از راه تعصب تفسیر و تخریب خواهند نمود

مات دوم از سال یکصد و یک لغایت سنه دو و صد از هجرت

تمت تحقیق خلفای بنی امیه

در ابتدای این ماده عمر بن عبد العزیز بر سریر خلافت نشستن بود و بعد وفاتش نیز پادشاهی بن عبد الملک در سنه یکصد و یک هجری بر سریر خلافت پانهاد و بعد از حکومت چهار سال و یکماه شد که در سنه یکصد و پنج هجری درگذشت بعد از وی هشام بن عبد که برادر نیز پادشاهی بود بر سرند خلافت نشست و نوزده سال و هفت ماه و یازده روز حکومت نموده در سنه یکصد و ست و پنج هجری درگذشت بعد از وی ولید ثانی بن نیز پادشاهی را بر سرند خلافت نهاد و در سال یکصد و ست و شش هجری کشته شد مدت یک و یک سال و دو ماه و چند روز بود بعد از وی نیز پادشاهی بن ولید ثانی بر سرند خلافت و امارت جا گرفت او را نیز پادشاه گویند بعد خلافت ششماه فوت شد بعد از وی برادرش ابراهیم بن ولید ثانی بر سریر خلافت نشست مدت خلافت او هفتاد و دو روز و مروان ثانی بن محمد بن مروان ابن الحکیم در سنه یکصد و ست و هفت ابراهیم را مغرول ساخته خود بر سرند خلافت نشست او آخر ملوک بنی امیه است او را مروان حمار گفتندی اول سبب آنکه عرب هر هر صد سال را سنه الحما گفتندی چون ملک بنی امیه در ایام مروان بعد سال رسید و را حمار نام نهادند و سبب دوم آنکه مروان از آن وقت که خلیفه شد یکروز از تخت نشست بلکه پیوسته بدفع اعدا مشغول بود و بر آن شد اید مصابرتی نمود پس او را در صوری بخت تشبیه نمودند و در سنه یکصد و سی و دو هجری اهل کوفه ابو العباس السفاح را بر خود خلیفه گردانیدند و همدران سال مروان در یکی از محاربه که با ابو العباس داشت کشته شد بعد وفات مروان ثانی خلافت بنی امیه منقطع گردید و در خانواده بنی عباس ترار گرفت و اخبر حسن بصری در منتخب التواریخ مرقوم است که او در زمان خلافت هشام بن عبد الملک غره رجب سنه یکصد و ده هجری درگذشت و مدت عمرش هشتاد و نه سال بود این تاریخ در وفات او در خبر الواصلین مرقوم است *

* تاریخ *

حسن بصری آن خدا گاه	مقتدای همه ولی الله	در سنه است یک و ست و شش	در صد و ده و وفات و خلافت
---------------------	---------------------	-------------------------	---------------------------

امام محمد باقر ابن امام زین العابدین علیه السلام

پنجم امام است بنای پنجم هجری که سنه یکصد و چهارده هجری در زمان هشام بن عبد الملک فوت کرده و این تاریخ در باب وفات او از کتاب خبر الواصلین نوشته شد

تاریخ

آن امام که بازشن نام است	مادی خاص مرشد عام است	سال مولود آن سید و شید	عقل باصدت گفت مجید
هفت و پنج و دو و شنبه بود	که سوی عدن شاه غم نمود	سال شفقار آن شه دران	۱۱۳۲ گفت با زحان

تاریخ از مولف

سال میلاد حضرت باقر	ابو دلی پیش و کم زینجه	یکصد و چارده ز هجرت بود	که سفر کرد سوی جنت رفت
---------------------	------------------------	-------------------------	------------------------

تاریخ حبیب محبی

برید و خلیفه حسن بصری است او را همی از آن گویند که از آن نتوانست خواند بتاریخ هفتم ماه رمضان سنه یکصد و بیست و هجری در زمان هشتم بن عبدالملک فوت نموده و این تاریخ از کتاب خبر الواصلین نوشته شد

تاریخ

نقشای زما پیش حبیب	محبی بود آن غریب	هفتم ماه صوم و شنبه بود	که زد دنیا حبیب نقل نمود
سال نقاش باقی سند	مادی اهل دین گفت خرد	سال نقاش سرش زبانی	۱۱۳۱ گفت بود حبیب یزدانی

امام جعفر صادق ابن امام محمد باقر علیه السلام

ششم امام است نام مادرش ام فرواه دختر محمد بن ابوبکر صدیق بوده در سنه هشتاد و سه هجری در مدینه متولد شد و در روزگار منصور عباسی خلیفه بغداد در سنه یکصد و چهل و هشت یا یکصد و چهل و نه هجری بتاریخ بیست و چهارم ماه شوال رحلت نموده و قبرش در بقیع است و آن گندی است که در آن امام محمد باقر و امام زین العابدین و امام حسن اسود و اندک از تاریخ از خبر الواصل

تاریخ

آنکه ابو جعفر صادق	لقب دوست ثابت و اقی	سال مولود آن شریف حبیب	۱۱۳۰ گفت از اراج عرش گفت حبیب
آنکه ابو جعفر و دوران	سال نقاش مع جان برخوان		

تاریخ از مولف

جعفر صادق امام السالین	رفت و بر خلق غم نمود	شد تولد در هشتاد و سه	در صد و هشت و چهل رحلت نمود
------------------------	----------------------	-----------------------	-----------------------------

امام اعظم ابو حنیفه نعمان کوفی علیه السلام

بن ثابت کنیت دی ابو حنیفه است قبش امام اعظم است سلسله پیش نبو شیردان منتهی میشود و ثابت کابلی الاصل بود بنابر اقتضا و قضا بکوفه واقع شده و منال با کمال ابو حنیفه در آب و هوای آن دیار بیار آمده و بعد از کسب کمال بصحبت خدی از صحابه و بسیاری از تابعین رسیده و با امام جعفر صادق صحبت داشته و فرایا خذ کرده تا بتاریخ هفتی گردیده و در نزد آن اولیا مسطور است که وی استقامت و فضیل عیاض و ابراهیم او هم دوا و طای و بشر خانی بوده و ابو منصور عباسی که دویم خلیفه از خلفاء عباسیه است او را در پایان عمرش مجوس داشته و در محبس فوت گردیده و در تاریخ یا قی مسطور است که ابو حنیفه با ابراهیم بن عبداللہ بن امام حسین در مخالفت ابو جعفر منصور اتفاق داشت بنابر آن او را زهر دادند و منقول است که چون ابراهیم از بصره با اتفاق اکثر اکابر خروج کرد وی نیز بیعت نمود و بعد از فوت و تصریح فرمود او را پس خود حاد را با چار هزار درم بزودی فرستاد و نامه نوشت که اکثر مردم و انبیا که من اند و الا بتو حق می شدم اتفاقا این نامه بدست ابو منصور

با اعرانی دو چار شد آنکس خلیفه را بنحی بر و نمان و شراب پیش او نهاد سدی یک پیاله خورده اعرانی را رسید که توانی که
 سبک گفت نه سدی گفت که من وزیر خلیفه هستم بعد از آن پیاله دیگر بخورد و باز رسید که مرا میدانی که کیستم میزبان
 که همین دست گفتی که وزیر خلیفه هستی همان گفت که من از وزیر بزرگترم و پیاله دیگر بخورد و گفت که من خود خلیفه هستم صاحبخانه
 ازین کلام بر حجت و قزیه شراب از پیش او بر و خلیفه رسید که قزیه کجای سدی گفت که می ترسم که اگر پیاله دیگر بخوری بگوئی که تو خود
 رسول خدا هستی و اگر شاید پیاله چشمت نوشی بگوئی که خدا هستی خلیفه ازین لطیفه بسیار خوشند و گردید و اورا الف عام بخشید بعد از
 سدی پسرش المادی ابن مهدی بر سر خلافت نشست او در سنه یکصد و هفتاد و هجری هجری بموم گردید تا بمروست
 خلافت او یک سال و یک ماه بود بعد وفاتش برادر او مارون الرشید ابن مهدی که نیم خلیفه از خلفای عباسیه است
 در بغداد بر سر خلافت نشست و بعد خلافت بست و ده سال و دو ماه در سنه یکصد و نود و هجری در طوس فوت کرد و در
 مدفون گردید و در چهار پسران بودند الایین و القاسم و القاسم و القاسم بعد وفات مارون پسرش الایین ابن الرشید
 بر سر خلافت جلوس نمود و برادرش المامون باو جنگ داشت تا آنکه الایین در سنه یکصد و نود و هجری کشته شد و باقی
 المامون سرش از تن جدا ساخته تشییع نمودند و دولت الایین چهار سال و هشت ماه و پنج روز بود و بعد شهادت او برادرش
 المامون ابن مارون الرشید بر سر خلافت جلوس فرمود و سیقان ثوری در زمان ابو منصور عباسی بود و
 و در سنه یکصد و هشت هجری در زمان سدی ابن منصور رحلت نموده قبرش در دیار بصره است تا این وقت که او را این کتاب

تاریخ

۱۹۰

آنکه سفیان ثوری نام است	مرشد خاص و رهبر عام است	مرقد عالیشان بصره بدان	سال ترحیل او های جهان
-------------------------	-------------------------	------------------------	-----------------------

داود طحی

در انوار علم بهره کامل داشت خاصه در فقه که بر سر آمده بود و بست سال ابو حلیفه را شاگردی کرد و فضیل و ابراهیم هم
 را دیده و به هر طریقت او حبیب راجع بود و قتی نان بخورد و ترسای بر و بگذاشت پاره بد و داد آن شب ترسای با حلال خود صحبت
 کرد و در وقت کرمی در وجود آمد و افتد اعلم وفات داود طحی در سنه خمس و ستین و مائیه در زمان سدی ابن منصور بود و قتی

تاریخ

آنکه داود طحی نام است	قدوة خاص عمده عام است	شهاب ساز و اقی خلد برین	بخیر و کیت در زمان وزیرین
سال نقلش خرد بکرم سند	گفت داود که واصل ایزد		

تثقیق ثقی ثقی بنهم ماه رمضان سنه یکصد و هفتاد و چهار هجری در زمان مارون الرشید فوت نموده قبرش در ولایت خلیلان

تاریخ

۱۹۱

آنکه ناسخ ثقی ثقی بود خشم ماه صوم نقل نمود قبر او در ولایت خلیلان گل عدن است سال حلیت این
 امام مالک بتاریخ هفتم ربیع الثانی سنه یکصد و هفتاد و نه هجری در زمان مارون الرشید رحلت نمود

تاریخ

بخند زمان مالک بود	عارف و سالک سالک بود	سال تولد مالک دوران	گفت ماتف زهی جواد جهان
بود کیشنه از ربیع دوم	شده تاریخ نقل او هفتم	نور چون به نهانی دین تیرین	سال ترحیل او است قدیره دین

۱۹۲

امام ابو یوسف در زمان خلافت المادوی و نازون الرشید بوده اول اوست که بخطاب قاضی القضاات متنازع گردیده و در زمان نازون الرشید بتاریخ نسبت و هفتم ماه رجب سنه یکصد و هشتاد و دو هجری در حیدر از جهان رفته

تاریخ

پیشوای زمانه یوسف بود	نقل او موجب تاسف بود	قاضی شریع مفتی اسلام	ذات او بود در خواص عوام
از رجب ماه بخت و هفتم بود	که بفرود در حلقش فرمود	سال رحیل او بلا اشباه	گفت باقی امام دین الله
	سال نقلش ز صفت بام فلک	گفت محبوب مدان عور ملک	

امام موسی کاظم ابن امام محمد جعفر صادق علیه السلام
هفتم امام است از اولی ابن ابیطالب در سال یکصد و هشت و هجری تولد شد در روز جمعه است و هفتم ماه رجب سنه یکصد و هشتاد و سه هجری زایان روی شریف بود
مقبور او در مقبره امام محمد تقی در بغداد قدیم است و ایشان را دران دیار کاظمین گویند هر دو در یک گنبد آسوده اند و آن گنبد سمت غربی شط است محاذی گنبد ابو حنیفه کوفی که بجانب شرقی شط واقع است

تاریخ

که موسی کاظمین نام است	قدوه روزگار و ایام است	خلق را دایمی خفی و جلی است	سال مولود او امام ولی است
روز جمعه امام نقل نمود	از رجب ماه بخت و پنجم بود	ملک العربش دحور خلد برین	سال نقلش بگفت عمده دین
	مرقد آن امام در بغداد	است بی شبهه ای ملقب نژاد	

امام محمد در سنه یکصد و هشتاد و شش در زمان نازون الرشید خلیفه بغداد فوت کرد و تاریخ از خراج الوصلین نوشته

تاریخ

بنی شریع و دین محمد بود	تابع ذات پاک احمد بود	سال نقلش که به زکوة هفت	ماه آج فلک ملاک گفت
فصل عیاض باصل از کوفه است و بعضی گفته اند که باصل از خراسان است از ناحیه مرو و گفته اند که دینی در سر قندزاده			
در گرم سنه سیع و ثمانین و مایه در که هنگامیکه مقبری سوره الفاتحه بخواند خواجه نعره بزد و جان داد و تاریخ			
چون فصل عیاض واصل شد	بجز امید سوسی باغ بهشت	بهم چو سال حلت او	بوده او واصل الله نوشت

شیخ معروف کرخی

در تذکره الاولیاء سطور است که مادر و پدر او ترسا بودند و دینی و دوا و طایئ نان میخورد و پدرش بر و گذر کرد و مادر از آن بود
و چون آن ترسا وقت شب بازن خود صحبت کرد و معروف در وجود آمد چون دیر بر علم فرستاد معلم گفت بگو ثالث و ثانی
گفت فی قل یو الله ادر هر چند میگفت که خدای شده است او میگفت که کی هست هر چند معلم نزدش سو و نهشت پس گریخت
مادر و پدرش گفتند کاشکی بیامدی و بهر دینی که خواستی ما موافقت او کردیم وی برفت و بر دست علی بن موسی رضا
مسلمان شد بعد از چند گاه روزی در خانه پدر رفت گفتند کیست گفت پسر معروف گفتند مبرکدام دینی گفت بر دین محمد
مادر و پدرش نیز مسلمان شدند نگاه بداد و طایئ افتاد و بسیار ریاضت کشید و بسی عبادت مجاهده بجا آورد و چندان در
صدق دوز که شاره الیه شد محاصر بود با ابراهیم ادهم و با دوا و طایئ صحبت داشتند و استاد سری مطلق و غیره بود
چون فوت کرد و از غایت خلق و تو اضع که داشت همه آموختان در دوی دعوی کرد و در جودان و ترسایان و دهستان بهر یک

میگفتند که انماست خادم گفت که اگر کمتر هر که بخارزه من از زمین تواند برداشت من از آن قوم ترسیدم و چون تو نیستی مسلمانان بر خفته
 و بر نماز کردند و زمان مامون ابن مارون الرشید بتاریخ هجری موم سنه مائین از دنیا رفت و در بغداد در وضعی که آنرا کنه گویند مدفون است
 چنانچه سعدی فرماید بیت نه یعنی که در کنه تربت بسی است بزرگوار سرفروخت نیست تاینخ از خنجر الواصلین

تاریخ

اگر سرفروخت کنی این نام است	راز دان کلیم و علام است	او ز دنیا بجمع نفعتش نمود	بسیستم از مریه محرم بود
بی شک ریب ای بنو حضال	دل بحدوث گشت سال حال		

مات سیوم از ابتدای سال و دصد و یک لغایت سال مئه صدر هجرت
 ذکر خلفای عباسیه که در مات سیوم در بغداد خلافت نمودند

در ابتدای این مائه المامون ابن مارون الرشید که بعد گشتن برادر خود الایمن برادر سنه یکصد و هشت هجری بخلافت رسید
 بود و در بغداد بر سنده حکومت شگن بود و در سنه دصد و هجده هجری بخلافت است سال بیست و سه ماه و سی و سه روز و در گذشت
 برادر او المقتضم بالله ابن مارون الرشید که مشهور است بالمقتضم ثامن در راه رجب سال دصد و هجده هجری در
 بغداد بر سر رخلافت نشست و بتاریخ هجری موم رجب الاول سال دصد و هشت و هفت در گذشت و سرین رای که مشهور است
 بسامره بن کاه اوست و سرین رای نام نهاد یعنی هر کس از این سرور گره و تا بتدوینج بسامره استتار یافت فلما لم یکن
 و پسرش اتمام حکمری در سامره است و چون مقتضم در راه شعبان که هجری مائه تازیان است تولد شده و هشتم خلیفه از خلفای
 عباسیه بود و در ششم بطن بود از نسل عباس و چون بمرد او را چهل و هشت سال عمر بود و در سال دصد و هجده هجری از هجرت
 بخلافت رسید و در روز پنجشنبه هجری موم رجب الاول فوت کرده و هشت قق در ایام وقوع آمده و هشت سال نشست و هشت روز و هشت
 کرده و در زمان جابجانی هشت قصر بنا نموده و هشت پسران و هشت دختران و هشتاد هزار و نیا سیصد و هشتاد و هشتاد
 هزار و هشت هزار غلام از وی مانده باین جاست او را مقتضم ثامن و خلیفه شمن میگفتند اند بعد وفاتش پسرش الموفق بالله
 ابن مقتضم بالله جانشین خلافت و سر بر امارت شد و در سنه دصد و هجده هجری از اینجانب فانی رحلت نمود مدت خلافت
 پنج سال و هفت ماه و سه روز بود و بعد از وی برادرش المتوکل علی العبدین مقتضم بر سر خلافت نشست و بعد خلافت چهار
 سال و نه ماه و نه روز بتاریخ هجری موم شوال دصد و چهل و هفت با تار ه پسرش المستنصر گشته شد بعد از وی پسرش المستنصر
 بن المتوکل بر سنده خلافت پانها و بعد از شش ماه در سال دصد و چهل و هشت هجری در گذشت و در خلافتی الا نوار مرقوم است
 که بیچ پادشاه در خاندان ملک اخیل تیار شیر و یابن خسرو پسر و پسر پادشاه محمد بن محمد است که پدر بر پدر تا بابک پادشاهان جهان
 بوده اند نام اجداد وی اینست شیر و یابن پسر دین بن شیر و دین بن قباد بن قیر و دین بن یحیی و دین بن یحیی و دین بن یحیی
 بن شاپور بن هرمز بن نرسی بن بهرام بن بهرام بن هر مزین شاپور بن اردشیر بن بابک دخیل تر خلفای المستنصر بن متوکل بن مقتضم
 بن مارون الرشید بن المهدی بن منصور بوده است و عجب آنکه آنکس که عزیزترین پادشاهان بود یعنی شیر و یابن پسر و پدر و پسر
 گشته لاجرم بعد از پسرش از شش ماه مانده و اصل ترین خلفای که مستنصر بودند پدر خود و متوکل را گشت و پیش از شش ماه
 باجمه بعد از وی برادرش المستنصر بن متوکل بر سنده خلافت نشست برادرش المستنصر بالله در سنه دصد و هجده هجری در
 هجری او را منزل ساخته و چندی بعد از آن او را گشته بر سنده خلافت نشست مدت خلافت او سه سال و نه ماه و نه روز بود

المشیر المصلح متوکل بعد از شش برادر خود خلیفه گردید و پس از حکومت سه سال و شش ماه و چند روز برزندان که لشکر یانش او را
 آنجا مقید ساخته بودند فوت کرد و بعد از شش لشکر یان المهدی بالله بن و ائمه را بر سر خلافت نشاندند چون یازده ماه و دوازده
 خلافت نمود در سنه د و صد و پنجاه و شش هجری او را کشته المتقصد بالله بن متوکل بر سر خلافت نشاندند و بعد از حکومت بست و در
 سال و یازده ماه و چند روز در سنه د و صد و پنجاه و شش هجری فوت کرد و او را متقصد موفقی نیز بنویسند بعد از وی برادر زاده او المتقصد
 بن موفقی بن متوکل خلیفه بنیاد گردید و در سنه د و صد و پنجاه و شش هجری بعد حکومت سه سال و هشت ماه و بیست و پنج روز در گذشت
 بعد از وی بر سرش المکفی بالله بن متقصد سنه خلافت را از بنی ساخت و پس از حکومت شش سال و شش ماه در سنه د و صد و
 پنج هجری در گذشت بعد از وی برادرش المتقصد بالله بن متقصد بر سر خلافت نشکن گردید * * *

ذکر پادشاهان بنی لیت و سلطنت نمودن ایشان در خراسان

اول ایشان یعقوب بن لیت است که در زمان مهدی بالله خلیفه بغداد بر ملک خراسان و غیره ستولی گشته و بعد حکومت یازده
 سال در زمان محمد بالله در سنه د و صد و شصت و پنج در گذشت بعد از او برادر او عمر بن لیت حاکم شد و در سال د و صد و شصت و
 هشت بدست امیر اسماعیل سامانی حاکم ماورالنهر گرفتار گشت و او عمر لیت را خلیفه مقتصد در ستاد خلیفه او را محسوس نمود و بعد از آن قتل رسید
 او یک چشم بود و پس از آنکه بوجوب مقتصد امیر اسماعیل پسر عمر لیت را که محمد نام داشت انداخت ملک بنی لیت او را مسلم شد و احوال آن سالان
 در مات چهارم ثبت است امام علی موسی رضایین موسی کاظم هشتم امام است از اولاد علی ابن ابیطالب در سنه که یکصد و هجده هجری
 در دیرینه ولادت یافته نام مادرش ام سید بود و بنابر مذهب صفر سنه د و صد و شش هجری در زمان مامون بن ابوالرشید خلیفه بغداد فوت شد و در سنه هجری

تاریخ از خیر الواصلین

۱۲۴	ان امام زمان علی رضا	مادری مهدی رجبال دلسا	زات او را امام زمان	بهرار و در شصت ضامن دان
	گفت یافت بهر ولی و نسب	سال بود او امام مجتبی	بود آینه و نهم ز صفت	که ز دنیا امام کرد سمنبر
۲۰۳	سال رجبال آن امام زمان	خودم گفت حجاب ایمان	روقه او بشهرت بیان	همچو خورشید بر فلک روشن

امام شافعی

در سنه و یک است یگان بود و مردم است که بنی ب احمد جبل هر که نماز عدا ترک کند کافر گردد و بنی ب شافعی نشود اما او را فذاب
 گفته شافعی احمد را گفت چون کسی نماز گذارد کافر شود چه کند تا مسلمان شود گفت نماز کند شافعی گفت نماز کافر چنانچه دست یا شده
 تمامش اندک گویند که شافعی در یکصد و پنجاه هجری روزی که ابوخلیفه رحلت نمود و بوجوه آمد و دو تن در ولایت چهارم امام خلافت را بر عا می واقع شده

تاریخ از خیر الواصلین

۴۰۲	شافعی بود خیر مجتهدین	سهر علم و فضل و صدق یقین	روز آینه بود در صراط	که شده شافعی بجهت رب
	سال بود او در کمال دان	سال رجبال او متدین جوان	مرقد او بهر فیض رسان	بزمین در زمان دکان

امام محمد تقی بن امام علی موسی رضا

نهم امام است از اولاد علی ابن ابی طالب در سنه که یکصد و نود و پنج ولادت یافته و در زمان خلافت متقصد بالله عباسی در سنه
 د و صد و بیست هجری وفات نموده و در بغداد مدفون گشته * * * تاریخ انجمنیه * * *

آن امام تقی جواد زمان	لقب او زکی و قانع دان	در جهان بود صابر و دانا	شده سال تولدش صادق
-----------------------	-----------------------	-------------------------	--------------------

۲۲۰	سرخ و لقیقه ده شنبه بود	که لقی سوس خلد غزم نمود	سال هم دادون لقی زمان	این نام دوم یرون شده بود
	مرد پاک اوست در جسد	رخت خن خنیه بر وی باد		
	بشر حافی اصل وی انور دست مقیم بقدر گشته و آنجا چار شنبه دهم روز از نهم سال سبع عشرین و مائین در زمان خلافت مقصم باقی در گذشت پیش از احمد جلیل بسالها و دویز بزرگ میباشند از احمد جلیل تاریخ وفات از نهم سال سبع عشرین			
	دو صد و بیست و پنج استخراج میابد	تاریخ	+	+
	بشر حافی که قد و بزرگ است	سجده راه دان و راه بر است	روز عاشوره چار شنبه بود	که زقاق بشد نقل نمود
۲۲۱	سال تاریخ نقل ابوی شک	صاحب عدل گفت خود	مرد مالی اش به بعد است	جسم در دشت لقص خن شاد
	خواجه یاریزید لسطامی			
	در مرآت آفتاب غما سطور است که نامش لطفوری بود و نام پدرش عیسی ابن آدم بن سروشان جدوی گبری بود و شد از اقران احمد خضر و زید نام جضر حاضر بود و عمری در از یافته و در زمان ابوالفضل جضر بن مقصم تاریخ است و هشتم ماه شعبان در سنه اربع و ثلثین و مائین فوت کرده و بقولی احمدی و ثلثین و مائین اما ازین تاریخ که نوشته می آید سنه دو صد و سی و هجری استخراج می یابد	تاریخ	+	+
۳۳۳	سلطان سالکان حق ابانیزید	در سال ثانی و سین بود و هجدهم	در راه دلا در حلت گشت از جهان	چون قدسیان به نام قدس قدم نهاد
	حاکم احم			
	از قدای شایخ غلامان بود و در یثیق یعنی است و پیر احمد خضر بود که یک روز زنی سکندی پرسید نگاه بادی از و صادر شد آن زن غل شده نظر بر پشت پا و دخت حاتم برای رفیع حجات او گفت تا از بلند گو که گوش من که است زن خوشدل شده باز متفان مسدود شد و حاتم نیز از آن باز خود را که ساخت و از آن است که او را حاتم اسم میگویند در زمان خلافت المته کل بن مقصم سال دو صد و سی و هفت فوت کرده	تاریخ از نهم سال سبع عشرین	+	+
۲۲۵	اگر او بود حادث یزدان	نام او حاتم اصم بدان	سال تاریخ نقل آن نمود	قبل اهل دین خرد فرمود
		در نواحی غم مرقد اوست	بر سر پشته سندان	
	احمد خضر و یه مرید و خلیفه خواجه حاتم اصم بود و در سنه دو صد و چهل و هفت فوت کرد و در تاریخ وفات از کتاب نهم الوصلین نوشته شد که از آن سال دو صد و سی و نه استخراج می یابد			
۲۳۹	اگر چون خضر بود یک رویه	نام او احمد ابن خضر دیه	قد و دین و عهده و نیت	اسوه دهر زنده خواست
	عقل تاریخ آن ولی احد	گفت جا و یکدخو حق احمد	مرد را و بین مشهور است	آقیامت بغیض مهور است
	احمد ابن جلیل			
	او را تکلیف کرد که قرآن را بخواند گویند گفت هزار تا زیاده زدند قبول نکرد و از آن سبب خلیفه مقصم او را محبوس کرده و نه ماه در سنه یکصد و شصت و چهار در بغداد متولد شده و در آنجا دوازدهم ربیع الاول سنه دو صد و چهل و یک در ایام خلافت المته کل عباسی فوت کرده	تاریخ وفات از نهم سال سبع عشرین	+	+
	اگر او بود احمد حسبل	شده و نحو علم و ذیب عمل	بود در پیشش لصبوق بخت	قلب کوفین شاه فی الدین

۲۳۱	ذات اومده زمان درین	سال بود اوست صاحبین	سال رحل آن خداگاه	شدر تم صاحب جهان بعد
		جسم پر نور اوست در بعد	روح پر فیض او بخت شاد	
	و النون مصری در نفحات الانس نصیف مولوی عبدالرحمان جامی مرقوم است که ذوالنون مصری در حسن و امین از دنیا برنت چون خازه او را برداشتند که وی از مرغان بر سر خازه او پرور پر بافتند چنانچه همه خلق را از سایه خود پوشیدند هیچ کس از مرغان یکی را ندیده بود مگر پس از وی بر سر خازه مری شاگوشا فی والله عسلم بالصواب تاریخ از خیر الواصلین نوشته شده			
	تاریخ			
	آنکه ذوالنون مصری است	قدومه اولیای ایام است	سال سنقر آن دلی زبان	خردم گفت باز عدل و جهان
	محمد اسمعیل صاحب صحیح بخاری			
	در سنه یکصد و نود و چهار ولادت یافته و سال و دصد و پنجاه هجری بم ماه رجب رحلت نموده تاریخ از خیر الواصلین نوشته شده			
	تاریخ			
۲۵۰	آن محمد که ابن اسمعیل	بود بی شک خلیل رب جلیل	ماه شوال بود شاهرسم	که طلع عیش نمود چون نسیم
	سال بود آن خداگاه	گفت باقی غریز دین الله	صبح آدینه و نیم ز رجب	بود کان قطب شد ز واقعب
		سال نقاش از این طبع طبع	باقی غیب گفت قطب لایق	
	سری سقطی است و حیدر سایر بغدادیان است از اقران حارث و بشه حافی است در اول سقط فروشی میکرد بعد از آن مرید و وفات گشته او خال حیدر بود و حبیب را می رادیده صبح سه شنبه یوم رمضان سنه ثلث و خمین و امین در ایام خلافت الشریع بعد عباسی از دنیا رفته و در خط بغداد ذوالنون گشته تاریخ از خیر الواصلین			
	+ + + + +			
۲۵۳	عمده اولیای سری سقطی	قدومه اصحاب سری سقطی	روز آدینه بود و صبح رجب	که گذشت از جهان بعین طوب
	باز تاریخ سیوم رمضان	روز ترخیل او سه شنبه دین	لیک بی شبهه سال حلت آن	شده مرقوم زین عدل جهان
		مرقد و خطه بعد اود	هست بی شبهه موضع ارشاد	
	امام علی نقی بن امام محمد تقی دهم امام است از اولاد علی ابن ابیطالب سال ولادت او دصد و سیزده هجری است و سال وفات او دصد و پنجاه و پنج در بغداد بموضع که از اسرین رای گویند مشهور بمسمره در خانه خود با امام محمد عسکری که پسر او بود مدفون اند و آن مقام را رفیع دعای ساخته اند خدام و مجادین آنجا از مردم زوارند و رات را به تدبیر و تبحر میگیرند و بر طبق عقیده اهل تشیع جای که امام مهدی غیبت نموده اند در کج ته خانه واقع است			
	+ + + + +			
۲۵۵	آن نقی زمان امام همام	مادی خلق و در بنای نام	سال بود او ز روی سند	اکمل الاکمل است گفت خرد
۲۵۵	بود و شبیه و سیوم ز رجب	که نقی شد بسوی حضرت زو	سال نقاش با تفاق جهان	کو نقی بود زین دین برخوان
	باز سال وصال آن شه دین	ساکن عدل شد بصیق و یقین	مرقد پاک او به سرین پای	عالی را شد است کار کشای
	یحیی بن معاذ			
	بنای بنیر دهم رمضان سنه دصد و پنجاه و هفت رحلت نموده و در نیشابور مدفون گشته تاریخ وفات از خیر الواصلین تاریخ			
	آنکه یحیی بن معاذ است او	اهل آفاق را ملاقات است او	روز شبیه که کرد غم جهان	هز دهم بود از مهر رمضان

۲۵۷	سال نقاش زواج بنت فلک	گفت ساکن نقاش عرو و ملک	مرقد پاک اوبه نیشا پور	از ایرش جن دانش خشن طبر
	امام حسن عسکری بن امام علی نقی ع			
	یازدهم امام است از اولاد علی ابن ابیطالب در سده و صد و سی و دو ولادت یافته و وفاتش سبت و در دهم محرم سنه و صد و شصت و یک هجری بوقوع آمده و در سرمن رانی در پهلوی پدر خود مدفون است *			
	تاریخ			
۲۵۸	حسن عسکری که معصوم است	همچو آبای خویش سموم است	سال مولود او و بلطف قدیر	منظور الحق رستم نمود کبیر
	از محرم که سبت و دویم بود	روز یکشنبه اش مغر فرمود	سال نقاشش زیر آبی بر خوان	که شده حرف را سن از دورا
	امام محمد مهدی بن امام حسن عسکری ع			
	و از دهم امام است از اولاد علی ابن ابی طالب در سرمن رانی تولد شده و در روز دلی صیبت نموده و طبرستان نقاش نشین پدر از ظاهر			
	خواهند شد *			
	تاریخ			
	آنکه او سدی است و مادی خلق	ذوات والای او است شادی	اختلاف ولادت آن شاه	است پیدایشان خلق اله
	جمعه دهم محرم بود	که از آفاق غیبتش فرمود	یافتیم سال غیبتش بسند	سدی صاحب زمان آمد
	عبدالله ابو سلم صاحب صحیح مسلم			
	بجوب تاریخ که در فهرست اهلین مرقوم است سال ولادت او و صد و دو هجری است سال وفات و صد و شصت و یک تاریخ			
	تاریخ			
۲۵۹	پیشوای زمانه سلم بود	بجالات دین سلم بود	سال مولود آن گانه و طاق	نخروم گفت مادی آفاق
	سال تاریخ نقل ادبی شک	صاحب اهل عدل گفت ملک		
	ابراهم بن سلیمان المنصور البیاضی از انبای ملوک بخ است در جوانی توبه کرد و قتی بصید بیرون رفته بود با قتی آواز داد که ای ابراهیم نه از برای این کار ترا آفریده اند ویران گاهی پدید آمد ترک سلطنت نموده دست در طریقت نیکو زد و بکر رفت در انجا با سفیان ثوری و فضیل عیاض و ابو یوسف صحبت داشت و از انجا بشام رفت و انجا کسب میکرد و از سنه احدی و ستین و مائین و قیالی فی سده و ستین و مائین از دنیا رفت و ازین تاریخ که از فهرست اهلین نوشته شده و صد و شصت و شصت و شصت			
	تاریخ			
۲۶۰	پوراد هم که بود ابراهیم	صاحب معرفت قلب سلیم	صاحب بخ بود آن سلطان	تارک سلطنت شد از دل جان
	بود از خون ایزد متال	عمر آن شاه یکصد و ده سال	از جادوی تخت بست و ششم	بود کان شاه شد بخ نیم
	سال نقاشش که دانش بود	گفت سلطان اهل دین بود	تبراد در ولایت شام است	نور بودی از صبح تا شام است
	ابو عبد الله مغربی			
	استاد ابراهیم خواص و ابراهیم شیبان که مان شاهی و ابو بکر بکیز میت و شاگرد ابو الحسین رزین هندی بوده و عمر او صد و ست و دو سال بود و عمر استاد او صد و ست سال و ابو الحسین شاگرد عبد الواحد زید بصری است و عبد الواحد زید شاگرد حسن بصری است و قبر ابو عبد الله برسد که طور سینا است پهلوی استاد وی و قبر ابو الحسین بن رزین در زیر درخت خرثوت گویند			

بود و ایشان با دشمنان عادل گستر و فاضل پرور بوده اند و رباعی نه تن بودند زان سلطان مذکور کشته با مارت خراسان مشهور
 اسمعیل و احمدی و نصری و دوج و عبد الملک و بعضی ده نفر قرار داده اند یعنی ابو ابراهیم اسمعیل بن فوج را
 که مستقر داشته داخل بادشاهان نموده اند و دل ایشان امیر اسمعیل سلمانی بود که خلیفه در سنه دویست و شصت
 و یک هجری پدرش احمد بن احمد بن سامان را ولایت ماوراء النهر و خراسان و بلخ و سمرقند و غنیمت
 چیلگرد و پس از آنکه عمر و لیث را گرفتار ساخت و بموجب امر معتضد خلیفه محمد بن عمر و لیث را از تخت مملکت بنی لیث آورد و اسیر
 داشت و سلطنت بر و طلاق یافت سنه ۱۰۱۰ هجری که چون عمر و لیث در سال دویست و شصت و هشت هجری بدست امیر اسمعیل رسید
 امیر در تقش خزائن او شد و در شخص آن توجه برات گردید ساکنان آن بلده امان خواستند امیر ایشان را امان داد و از اموال
 عمر و استعلا م کرده و هر چند بیشتر جت گرفتار داشت در خلال این حال کنیزی از کنیزگان خاصه شهر یاد گردن بندی که مرصع بود
 بقطعه ای لعل از گردن بیرون کرده بر بعضی نهاد و غلیو از می قطعه ای لعل را گوشت پنداشته در بر بود و بعضی از ترکان سوار
 شده بهر جانب که آن موشگیر پرواز میکرد می تاخند و بحسب اتفاق جمعی از چنگال غلیو از جدا شد و در چاهی افتاد و بحسب پند
 آوردن مردم بچاه درآمدند و از آن چاه بچاه دیگر راه بردند و صدای غلیو را شنیدند آن خود خزانه عمر و بود و اسمعیل سلمانی
 بعد حکومت بیست سال در سنه دویست و نود و پنج فوت کرد و بعد از او پسرش احمد بن اسمعیل بر سنده مارت نشست و حکومت
 و نیم سال بدست غلامان در سنه ۱۰۱۱ هجری که بعد از او پسرش نصر بن احمد که معاصر خلیفه الرضا بالله بود بدست
 سی سال بعد از او روزگار گذرانید و در سال ۱۰۱۲ هجری که بعد از او پسرش نصر بن احمد که معاصر خلیفه الرضا بالله بود بدست
 پسرش فوج بن نصر و از ده سال کسری حکومت کرده در سنه ۱۰۱۳ هجری که وفات یافت بعد از وی پسرش
 عبد الملک بن فوج هفت سال و شش ماه حکومت نموده در سنه ۱۰۱۴ هجری که بعد از او پسرش نصر بن احمد که معاصر خلیفه الرضا بالله بود بدست
 برادرش منصور بن فوج حکومت رسید و اوایل سلطنت او الطغیان که حکومت خراسان اتفاق بدو بود از بادشاه خود
 ورزیده بغیر رفت و برافراخته آمد و یارستوی گشته بادشاه آن ولایت گردید امیر منصور بدست پسر و ده سال حکومت کرده
 نامند بعد از او پسرش فوج بن منصور که معاصر سلطان سلجوق بن یحیی بود و حکومت رسید و بعد حکومت بیست و دو سال در سنه
 ۱۰۱۶ هجری که وفات یافت و در گذشت بعد از وی پسرش منصور بن فوج با مارت رسید و یک سال و هفت ماه حکمرانی کرده
 با جمعی برادرش کجول گردید عبد الملک بن فوج امیر شد و در سال ۱۰۱۷ هجری که بدست ملک ترک ایک خان
 گرفتار شده رخت هستی بیاد فنا و او برادر او اسمعیل دویست و نوبت با لشکر یان ایک خان مبارکات نمود تا که در سنه ۱۰۱۸
 و نود و پنج هجری ماهر و نامی که سردار طایفه بود باعث قتل او شد بعد از آن دولت این طایفه بانتهار رسید بنو حنین
 بن منصور حلاج رضی وی در اکثر تواریخ مسطور است که او حلاج بود و روزی بر انبار نپه برگشت و اشارتی کرد و در حال
 دانه از نپه جدا شد خلق تجمیع شدند و حلاج نام کردند و الله اعلم کار او کا عجب بود همه عمر در غایت سوز و اشتیاق مست و بقرار
 و شوریده روزگار بود و او را تصانیف بسیار است فراستی داشت که کس ندانست و اغلب شایع گیار و در کار او ابا کرده اند
 و در او تصوف قدیمی نیست که شیخ عبد الله و شیخ ابو بکر شبل و شیخ ابو القاسم شمسیری او را قبول کرده اند و شیخ ابو حمید
 و شیخ ابو القاسم جرجانی و شیخ ابو علی مازنی و امام یوسف همدانی در کار او شری داشته اند و بعضی دیگر او را تصوف اند
 ابو القاسم شمسیری گفته در حق او که اگر قبول بود در نزد حق مرده و ذکر و اگر مرده بود قبول خلق نشود و باز بعضی ادرا به سحر

نسبت کرده اند که از اصحاب حلول بودند نقلی است که منصور با چهار صد صوفی بجای میرفت روزی چند چهری نیا فتنه حسین را گفتند
 مارا شیر بریان یی باید گفت بنشیند پس دست از پس پشت کرده شیر بریان با و و قرص یکی میداد تا چهار صد بریان و ششصد
 قرص داد و بعد از آن گفتند ما را طرب میاید گفت مرا بختانید طرب از وی میاید تا سیر خوردند و نقل است که طایفه او را در باد گفت
 مارا انجیری باید دست در هوا کرد طبقی انجیر تازه پیش نهاد و یکبار دیگر خواستند طبقی حلوا و بادیه پیش ایشان نهاد تا آنکه کارهای
 عجیب از او دیدند آمد خلق تخریب شدند و سخن با و بخلیفه القدر عباسی رسانیدند و جمله بقل و اتفاق کردند از آنکه انا الحق میگفت گفتند که حق
 بگو گفت ای همه دست شما میگویند که او کم شده است بلکه حسین کم شده است بجز محیط کم نشود و خلیفه را خبر کردند که حسین چنین میگوید
 گفت بگردارید تا بکشندش و علی بن عیسی را که وزیر خلیفه بود بر وی متغیر گردانیدند و ایمه فتوی دادند که او را باید کشت خلیفه خود
 تا او را بزدان کردند تا مدت یکسال و پنجاه و زردان بود و خلق می آمدند و مسئله میسیدند در زندان سه صد کس بودند بی نشان
 را گفت ای زندانیان شما را خلاص میدهم گفتند چرا خود را خلاص نمیدهی گفت در بند خداوندیم و پاس ملت میدارم اگر خواهم یک
 اشاره همه بندها بکشم پس با بگشت اشاره کرد همه بندها از هم فرو ریخته شد ایشان گفتند کجا رویم که در زندان را بسته اند اشاره
 بدیوار کردی الحال از قدرت الهی رخصه شد و راه پدید آمد گفت اکنون سرخویش گیر گفتند تو چرا نمی آئی گفت مارا با و سریت که
 خبر بر سر دار نمیتوان گفت که حق را با ما عتابی است چون روز شد خلیفه را خبر رسید گفت فتنه خواهد شد او را بکشید یا چوب زند
 ازین سخن برگردد و سه صد چوب زدند بر چوب که میزدند و از فصیح می آمد چون او را بر دار کردند چند هزار آدمی گرد آمدند و او را میزدند
 میکرد و میگفت حق حق انا الحق و هر کسی سنگ می انداخت شبلی بوقت را گلی انداخت حسین آهی بر کشید گفتند ازین سنگها
 آه نکردی و از گلی آه کردی چه معنی است گفت از آنکه اینجا نمیدانند سعد و راند و از خشم می آید که او میداند که نمی باید انداخت
 پس دستش جدا کرد و دهنده زد پایش بریدند قسمی کرد و پس ششپایش بکندیدند قیامت از خلق برخاست بعضی میگفتند بعضی
 سنگ می انداختند و آخرین سخن از حسین این بود که گفت الواحد القهار و الاحدیس زبانش بریدند و نماز شام بود که سرش
 از تن جدا ساختند در میان سر بریدن قسمی کرد و دجان بداد و مردمان خروش کردند که حسین گوی قضا به پایان رضا برود
 یکبار اندام آوازی آمد که انا الحق گفتند که این فتنه از آن بدتر خواهد بود که در حال حیات او پس اعضای او را سوختند از خاکستر
 نیز همان آوازی آمد که انا الحق و در وقت قتل خون که از وی می آمد نقش الله ظاهر شد حسین پیش ازین خادم را گفته بود
 که چون خاکستر من بد جلد اندازد آب قوت گیر و چنانکه بعد از آن غرقه باشد ترا باید که آن ساعت خرقه من بلب آب بری
 و بعضا بزنی تا آب برقرار خود برود چون روز سوم خاکستر او با آب دادند همچنان آواز انا الحق می آمد و آب قوت کردن گفت
 خادم خرقه بلب بد و بعضا بزنی الحال آب برقرار خود زد و خاکسترش خاموش گشت پس از آن خاکستر را جمع کردند
 و دفن ساختند در نفحات است که با جفید و ثوری صحبت داشته و شاگرد عمر و بن عثمان کی است و عبد الملک شکاف
 که شاگرد حلاج بود و صد و بیست سال عمر داشت او میگفت که وقتی حلاج را گفتم ای شیخ عارف که باشد گفت عارف آن
 باشد که روز سه شنبه شش روز مانده باشد از ماه ذی قعدة سینه سب و ثلث مایه ویرا به باب الطاق برند و بعد از آن
 و پای او بریند چشم او را بکنند و گوئسار بر دار کنند و بسوزانند و خاک او را بر باه دهند اینهمه گفته بود یک بر سر او
 گذشت و الله اعلم و این تاریخ از کتاب مخبر الواصلین است که از آن سینه صد و پنج استخراج میاید و تاریخ

تا باز هوای عالم نور	است بیشک حسین بن منصور	سبح عاشوره و سه شنبه بدان	روز نقشش با اتفاق جهان
----------------------	------------------------	---------------------------	------------------------

بست و چهارم زاده و تقیده	بود کان سه بیج عدنی	نود و هفت سال عمرش بود	کان زمان زین جلیغ شد
گفت تبار نعل او فاضل	بود جلیغ محقق کامل		
<p>سیاره و ناله دار در گارستان مرقوم است که در زمان استغنی بالله بن المقدر خلیفه بغداد در ستمین و ثلث مائه هجری که مطابق سنه ۳۰۰ هجری و دو صد و چهل بود کوکبی ظاهر شد که زنب او از مشرق تا به مغرب گرفت و بجهت جانم از تاثیر این طامت یک حریب گندم به ناله صد و بست شغال طلا شد بیت گشت چون پر دین بخت سبله کار گندم اینچنین بالا گرفت و شیخ ابو بکر الشیبلی در نفحات آمده است که نام وی جعفر بن یونس است و شیخ الاسلام احمد جام گفته که او مصری است به بغداد آمده و در مجلس خیر نشای تو به کرد شاگرد بنید بود عالم بوده و فقیه پر روی حاجب الحاکم خلیفه بود هشتاد و هفت سال عمر یافت و در سنه اربع و ثلث مائه در ماه ذی الحجه از دنیا رفته قبر وی در بغداد است تبار نعل</p>			
شیخ شیبلی که بحر عرفان بود	روزی نقاشش بعید قربان	ذات او بود صاحب ارشاد	شد رقم سال عمر او هشتاد
سال ترحیل آن سلاک دین	بجایان ابروی دادین		
<p>حکیم کسای ولادت او روز چهارشنبه بست و هفتم ماه شوال سنه ۳۰۰ هجری و دو صد و چهل بود و یک هجری بود قریع آمده چنانچه ازین قطعه که خود گفته استغفار میکرد و *</p>			
به ناله صد و چهل و یک رسید نوبت	چهارشنبه و سه روز باقی از نوبت	بیامد جهان تا چه گویم و چه کنم	سر و دو گویم و شادای کنم نوبت
درین جوانی درین عمر لطیف	درین صورت نیکو درین خجالت	سر و گویم شیر است دلی گویم قیر	رخم گویم نین است و تن گویم دلال
<p>مقدم الشعر اردو کی انجاری</p>			
<p>در هفت اعظم سطور است که فرید الدین ابو عبد الله محمد اردو کی از نوادگان بوده و در زمره انام از نجایب ایام تولد وی از رود سر قند است و از مادر دنیا پیدا شده در هشت سالگی زبان را تمام خط نمود بعد از آن شعر رغبت نمود و ادراحت بجهت تعالی آداری خوش و صوفی و دلکش جنایت فرموده بود و را آخر بمطربی افتاد و بر لبایا موخت و کارشش در نوازندگی بجای رسید که آب دشتش در مقام نوبت هم خاک طال بباد دادی و هم آتش در جگر که در دست زدی چون آدازه او با طراف و کثافت رسید امیر نصر بن احمد سامانی که امیر خراسان و ماور النهر بود بقرابت خویشش مخصوص گردانید و او اول کسی است از عجمیان که دیوان شعر ترتیب داده و امیر نصر اردو کی را صلح نظم کتاب کلید و دمنه هشتاد و هزار درم نقره انعام فرموده چنانکه عصری میفرماید بیت</p>			
چهل هزار درم رد کی ز مقرر خویشش	عطا گرفت بنظم کلید و دمنه		
<p>و در ترجمه سطور است که عدد اشعار اردو کی هزار هزار و سترصد و بست بیت رسیده بود و در بعضی نسخ آمده که اشعار وی عدد تقریبی ده دقت دی در سال سه صد و چهل و سه روداده و قتی از نحول شعر ابوده و در اکثر کتب سطور است که چون سلطنت خراسان و توران بفرق آل سامان مکل گردید خواستند که احوال سلاطین عجم را در سلک نظم نظام و چند چون در آن وقت بنظم عالی نگاشته بود و این شیوه خدانی شیوع پذیرفته بر آئینه از خیر و بالفعل نمی آمد چون نوبت با میر فتح بن منصور سامانی رسید یکی هشتش بدان مصرع گفت که دید که سنار این ارا داده آر مصباح عطای او بوصول پیوند دلاجم دقتی را که قدو شعرای عصر زمان بود مشمول انعام و اکرام گردانیده و قلاعه این خدمت بر قبه او انداخت و قتی بقول اقل بیت هزار و</p>			

بقول اکثر ارباب از داستان گشتاب در ملک نظم انظام داده بر دست غلامی کشته شد چنانچه فردوسی اشاره بدان کرده است

اشعار فردوسی

جوانی بیا که گشاده زبان	سخن گفتن خوب طبع روان	بشعر که در این نامد که گفت من	از و شادمان شد دل آفرین
از گشتاب گشتاب منی بزرگ	بگفت و سر آمد بدور روزگار		

ابو نصر اسماعیل بن حماد الحکیمی صاحب الصحاح اللغات در سنه صد و نود و دو یا که صد و نود و چهار هجری فوت کرده است

تاریخ انجیر الکواکب

۳۹۲

که دانش اصد صفات آمد	جوهری کاشت اللغات آمد	سال تریل گن و حید زمان	در سنه الحقی رسم زده ضو
سال تریل او زردی صاحب	منظر از حیدر الکواکب در باب		

مات پنجم از ابتدای سال چهار صد و یک لغایت سنه یا صد و پنجاه و پنج

ذکر خلفای عباسیه که در مات پنجم در بغداد خلافت نمودند

در ابتدای مات پنجم اتفاقاً در بغداد که بست پنجم خلیفه از خلفای عباسیه بود بر سریر خلافت بغداد و جاداشت معاصر سلطان غزنوی بود و در سنه چهار صد و بست و دو هجری بعد خلافت چهل و یک سال و سه ماه و هفت روز و بعد از وی پسرش القائم بالله این قاده خلیفه شد و چهل و چهار سال و هشت ماه خلافت نموده در سنه چهار صد و هشت و هفت پدر و این جهان فرمود بعد از و بنیره او مقتدی بالله بن محمد بن القائم بر سریر خلافت نشست و بعد حکومت نموده سال و پنجاه و سه در سنه چهار و هشتاد و پنج در گذشت بعد از وی پسرش المستظهر بالله بن مقتدی بر سریر خلافت نشست و بست و پنج سال و چند ماه خلافت نموده در گذشت شیخ ابوسعید ابوالخیر تاریخ چهارم شعبان سنه چهار صد و شش هجری فوت کرده است

تاریخ

قطب حق ابوسعید ابوالخیر است	رهنمای گانه و غیر است	شد ز دنیا بسوی اوج جهان	بشب جمعه چهارم شعبان
ذات او دلگشای فردوسی	سال انقلاش جامی فردوسی		

۳۰۶

ابوالقاسم منصور الفردوسی مرقوم است که فردوسی فردوس فصاحت را رضوان و دعوه بلاغت را بران بود و مصداق اینی شاهنامه است که گمان را در خجالت انداخته از دهقان زادای طوس بوده منصور نام و هشتاد و گشتاب براتقاسم و نام پدر او فردالدین احمد نقل است که در ایام دولت ساسانی و قتی اندک زمانی به نظم شاهنامه شغول شده گشته بود چون ریاض دولت آن ناصر امر گردید سلطان محمود را بنظم آن کتاب میلی تمام بهم رسید و عنصری شاعر بختیفت و گفت بصدقت کجای انشا میگرد چون آوازه خواش سلطان همه جا رسید فردوسی که در خود استعداد آن میدید از جنگ فریدون و ضحاک بیتی چند به نظم آورد و چنانچه همه کس را بشنودن آن رغبت پیدا شد و آوازه او به سلطان رسید و فرمان طلب تمام او صادر گردید فردوسی عازم غزنوی شد چون بشهر درآمد قضا را به ندیم سلطان که ماک نام داشت باز خواند و بنظر او نزد آمد اتفاقاً روز دیگر سعیدی و فرخی و عنصری شاعران در باغی شسته شراب میخوردند که از دور فردوسی را دیدند که می آید با هم گفتند که مردی بیگانه می آید پیش ما بنقص خواهد کرد بهتر آنست که بطریق طراقت او را دفع کنیم و هر کدام مصرع گویم که مصرع چهارم قاضیه نه است باشد یقیناً که او نتواند گفت خود بخود خواهد رفت چون فردوسی نزد یک رسید

سلام گفت جواب سلام داد و چون نشست پرسیدند از بجای گفت از قبه طوس گفتند هر کدام یک مصرع گویم هر که تواند
گفت رفیق ما باشد والا بد و اول عنصری گفت مصرع چون عارض تو ماه بنشد روشن چه مصرع کنی فرخی گفت مصرع
مانند دخت گل بود در گلشن + مصرع سیوم عجبی گفت مصرع عزراگان تو می گذر کند در جوشن + مصرع چهارم خود
گفت مصرع مانند سنان گوی در جنگ لشن + چون تو ابر بود که حرف ردی بر مصرع ششین و نون باشد غیر از لفظ لشن
و غیر قافیه نهشت شواستعجب شدند و پرسیدند که گوی و پیش کو بود فردوسی دستهای ایشان گفت شوارا خوش آمد اصرام
و غرت فردوسی نمود و گفتند که این مرد را به سلطان باید نمود تا شاهنامه بگوید و روز دیگر با هم گفتند که اگر این مرد را سلطان
مارا تر و سلطان ابر و مانند پس بجایان گفتند اگر مردی بدنی صورت بیاید تر و سلطان نکند از فردوسی چون حد ایشان
دید همان شب درستان رستم و هشتاد یار را نظم کرده با یک داد تا بطالع سلطان رسانید سلطان را خوش آمد و با حصار
او مثال داد چون فردوسی بنزل سلطان آمد حکم شد که یکی از شعر شعری که سنا بهی باز حسن درشته باشد بگوید بشوارا چون رفتند
فردوسی نمود فردوسی در بد این رباعی گفت رباعی مست است تا چشم تو تیرست بدین کس که تیر چشم مست تو
گرفتند عارضت زره غدیری است به که تیر برسد به کس خاصه ز مست به سلطان را انقضاست زباده گشت بعد از آن عنصری
به سلطان عرض نمود که بنده را از خدمت سلطان فراموش نیست که شاهنامه را به نظم آورد فردوسی که ادراک خطای و قوت سخن
و فرصت تمام دارد حکم شود تا بدین کار مشغول گردد پس سلطان فردوسی را فرمود که شاهنامه را به نظم آورد فردوسی که
فردوسی سلطان نزدیک قصر خود فردوسی را بجای داد تا در آنجا اقامت گزیده گفتند شاهنامه مشغول شد بجای آرکان و دولت پیش
فردوسی میرفت الا خواج حسن بمیدی که بر وحد سیر و عنصری چون قوت سخن فردوسی دید چندی از شاهنامه در جنگ رستم
و سهراب که گفته بود بمبخت فردوسی هر دوستانی که بنظم می آورد و بنظر سلطان می رسیدند سلطان بمبوض بریت یک دنیا طلا
و عده فرمود فردوسی و قرا و قصه با آنچه که بود به نظم آورد تا بوقت سی سال تمام کرد و بخت سلطان بر و چون در ابتدا شاهنامه
شعر طو ارب نگا داشته بود و سخن در مذہب شیخ که طریقه او بود و گفت چنانچه این بیت از دست به ابیات +
بداننا زادیم هم بدین بگذرم + شاگویی چمن شد و چیدم + اگر چشم دای بدیگر سرای به بنزد علی و بنی جوی جای
گرت زین بداید گناه سن است + همین است و آئین را سن است + اگر چه سلطان را ناخوش آمد لیکن بموجب وعده فرمان داد
که شصت هزار دنیا طلا بد و بدیند حسن بمیدی جماعتی از دبیران و مصاحبان را در کار کرد تا سلطان را از آن وعده دفع
آمدند و گفتند که شصت هزار دنیا طلا یک شاعر مملوک و ادان چه لایق است اگر شصت هزار دنیا نقره به بند سیادت
سلطان گفت شما و ایند پیش شصت هزار دنیا نقره بد و فرستادند دنیا را بر سرای او آوردند چون شنیدند که در گزاف است
بدرگرا به بردند چون او از گرابه بیرون آمد از دیدن شصت هزار دنیا نقره غول شد به قوت بست به برادر دم به حامی داد و
بست هزار درم به بخشش که کاسه شربت آورده بود داد و بست هزار دیگر یکایک از تر و آورده بود و داد و به سلطان رسانید
رنجیده شد حسن بمیدی که حاضر بود گفت اگر سلطان او را شمشیر درم میفرستد و با جستی که در و نهاده قبول میکرد بدین
آدای بی ادبی است و نیز مذہب فرمطی دارد و در مطنی را با شیخ را گویند سلطان فرمود که بهای پیش از این خبر فرمود
رسانیدند تمام شب در اندیشه بود و وقت نماز آمد آنجا که سلطان و ضحویا خست رفته و در پای سلطان افتاد و گفت حسین
سخن بنده را بطرز دیگر بفرمض حضرت سلطان رسانیده اند بنده فرمطی حیت سلطان فرمود از مرگناه تو در گذشتم و از

بعد از این من ترا در پیش من راه نیست بعد از آن فردوسی بخانه خود آمد و بیستی چند در بهر سلطان گفته بیا از داد و گفت که بعد است روزی که سلطان خوشوقت باشد این کاغذ را بوی خوابی داد این گفت در راه طبرستان پیش گرفت بعد از چند گاه ایاز کاغذ را به سلطان داد و سلطان خوانده متغیر شد و مردم در پی او به خراسان و طوس فرستاد تا او را بیارند و پدر خوانند و تمام زمر بهر دستاور سلطان به حسن میندی و در بیان درخشم شد و ایشان را در بند کرد و قصص هزار درم از ایشان بستید و گفت که شما را بنام که دید با جسدی که داشتید او چیزی گفته که با جهان باشد نویسد و بخواند و آن بتیاد در شاهنامه بماند و بی هیچ شاهنامه ناقص است بیت گذشت شوکت محمود در زمانه نماند به جز این منانه که نشاخت قدر فردوسی به باطل چون فردوسی بطبرستان رسید شمشیر زار را که از نسل یزدجرد شهریار بودند بدید و گفت که من این کتاب را بنام قوی کنم چه خبر اخبار و آثار اجداد تست شیر و دیر انبواخت و گفت محمود خداوند من است شاهنامه را بنام دی را بنام و روز دیگر صد دست هزار درم بوی فرستاده گفت که بوی سلطان من فرست و دل با محمود خوش کن که سلطان را جمعی برین داشتند که رضای تو بخت فردوسی آن بتیاد بوی فرستاده فرمود تا بشنوند و پس از آن فردوسی این چند بیت در پدر خواهی آن گفت به ایاس

حکیم گفت کسی را که بخت داشت به هیچ وجه مرا و از باز جویاست	بر و مجاور دریا نشین گردوزی به بدست آمده دمی کجاست
خسته حضرت محمود را دل است چگونگی دریا که از انکار نیست	شدم بدریا غوطه زدم ندیدم در چگونگی بخت من است این گاه و دیا

بعد از آن فردوسی چون بطوس رفت قبر به سلطان رسید خلقی نیکو باز و سیم بسیار نزد او فرستاد چون آگس بدین شهر رسید جان ز فردوسی را با غلغل تمام بیرون آورد و ندید رسید جان به کیت گفتند فردوسی است او نگین شده نزد سلطان که فرستاد تا چه فرماید سلطان فرمود آن مال را بوزارتان بدهند و پدر خوانند از فردوسی و ختری مانده بود که هست مردانه داشت آن مال را تر و او بر و ند و ختر قبول نکرد و گفت که پدر من قبول نکرد من نیز قبول نمیکنم به سلطان خبر رسانیدند سلطان فرمود تا آن زار عمارتی عالی بر قبر فردوسی تعمیر نمودند و آن ایات بگو که فردوسی در تمام شاهنامه گفته اند که بر صغور و زار گار یادگار مانده منی چنان

ایاس

بدان شهریار که این روزگار	فاندی بر کسی یادگار	به ترس از خدا و میازار کس	ره رستگاری همین است و بس
میزار موری که دانه کش است	که جان دارد و جان شیرین است	چو دیدی تو این خاطر تیرین	نه اندیشی از طبع خور تیرین
بدانش نه بر شاه را دستگاه	و گون مرا بر نشاندی بگاه	اگر شاه را شاه بودی پدر	مرا تاج دادی و زین کمر
اگر مادر شاه بانو بر سر	مرا سیم و زر تا بر آلودی بر سر	نه خسر و نه ادوی نه و لاسری	پدرش از صفایان بگشتری
گفته شاه محمود عالی تبار	نه اندر نه است و نه اندر چهار	پرستار زاده نه کید به کار	اگر چه بود زاده شهریار
بسی رنج مردم درین سال سی	عجم زنده کردم بدین پاری	بسی سال بروم بشه نامرینج	که تا شاه بخشد من ال درینج
بپادشاه من رنج را بر کشاد	مرا خیر بجای تقای نداد	کنون عمر نزدیک هفتاد شد	امیدم به یکبار بر باد شد

مولف گوید که از کلام فردوسی چنان مستفاد میگردد که او شاهنامه را بحدت سی سال بنظم آورده و در آنوقت عرش قریب به هفتاد رسید و بود چون در تقای دید که او بعد از آنکه از سلطان رنجیده توجه طبرستان شد قریب ده سال دیگر زنده بود پس ظاهر است که بنگارم و ثابت او که در سنه چهارصد و یازده هجری بوقوع آمده عمرش زیاده از هشتاد و سال بوده باشد و فردوسی کتاب شاهنامه را در سنه چهارصد هجری تمام کرده چنانچه تاریخ آن خود گفته به ایاس

آسمان آید چنانچه ازین ابیات غرضی مستفاد می گردد			
ابیات			
منات لایق غرضی که سیرت بود منات راز میان کافران بود پس آنکه از آنکه سونمات	ز دشت دشت آری از نالی بکشور در آنده افتد زان کشور لقب که دید که نام اندر بود مضمهر	دوران بهر یک گشت دورا زهر آن بت تخته بنا کردند کنج در زان این بقیه نام کردن	فلک اندرستان پیش که سیرت لصد نه در تماشای و صد نه در از آسمان بخدا می دادست اند

اما از کتب سلف بر اجماع معلوم می شود که این بت از زمان کرشن تا زمان سلطان محمود زیاده از چهار هزار سال وجود
بر اجماع بود و بقول بهر یک که در اینجا غیبت نموده و در تاریخ حبیب السیر آمده که سونمات با اتفاق ارباب تاریخ بتی است
که سید و آنرا از اعظم افتخار و دارند ولیکن از بیت شیخ فرید الدین عطار خلاصه این معنی مستفاد می گردد

بیت	
لشکر محمود اندر سونمات	یا فتنه آن بت که شایع داشت
<p>بهر تقدیر روز جنگ سونمات فوج به بیجا نهشت متافقه و سونمات را در بغل گرفته و استعانت طلب کرده گریان بیرون می آمدند و جنگ می کردند تا زیاده از بیجا نهشت متافقه رسیدند و سلطان محمود و بعد از فتح بدرون بیجا نهشت و آمده شهری دید بقایات عربی و طویل مشتمل بر بیجا و شش ستون که هر یک از آن ستونها با قول جواسر نفیسه بهیم می بالید بودند و سونمات صنی بود از سنگ مقدس که گوی که دو گران را در زمین فرو برده بودند چون سلطان را چشمه بران افتاد که گری که داشت آنرا در هم شکست و قطعه از آن سنگ را بغیرتی برده در تخته سجد جامع فرش نمود و از شکم آن بت جواسر نفیسه بسیار بیرون آمد و در آن هر شب آن بت را بآب تازه گنگ غسل می دادند و از سونمات تاوریای گنگ زیاده از دویست فرسنگ است درین مابین مردم نشسته بودند و هر روز آب تازه می آوردند و نیم خیری از طلا بوزن دویست من می بردی در آنجا آویخته بودند و در آن رنجیز رنگها تعبیه نموده بودند و هر گاه آن رنجیز را بخر می آوردند بر اجماع باو از آن شهر و در عبادت می کردند فقط</p> <p>باجله سلطان محمود بعد از سلطنت سی و چهار سال قمری از مرض دق بر روی خنجر شنبه بخت و سوم ریح آلا خرسنه چار صد و بیست و یک هجری که مطابق سی و اتم ماه اپریل سنه یک هزار و سی و سی و می شود درین جهان فانی رحلت نموده اما علما در سال وفات او اختلاف نموده اند بعضی سنه چهار صد و نود و ده و برخی چهار صد و بیست هجری تیر و ششم اند ولیکن تاریخی که با آنکه کور شد صحیح است زیرا که بر تریب او که در غرضی تا حالت تحریر این صحفه موجود است بخط کوفی همان تاریخ مرقوم است و سنه اصد و عشرین و اربعه تا بر مقدار و صاف ظاهر است این چند ابیات در وفات او از منجز الوهمیلین نوشته شد که از آن سنه چهار صد و بیست هجری استخراج می یابد</p>	

تاریخ			
آنکه محسن و غرضی بود	واقف بهر معنوی بوده	زمانش زمانه رونق داشت	اهل آفاق تخم غنیمت گاشت
ملک از عدل و گلستان شد	بهر و خرم بر ارض دوران شد	شاه او پیش بادشاه بنور	زمانش فغان و آه نبود
	اسان صفاران حدیوزان	بافتن گفت شایباز خان	

در وازده روزه سلطان محمود سراسر از چوب صندل ساخته بودند با انواع نقش خوب و مرغوب و منشی موهن لال که در
 سینه کتار رود و صد و چهل و هشت هجری بغرنی رفته بود و زیارت روضه مذکور نموده بنویسید مردم آنجا می گفتند که هرگاه
 که سلطان محمود و سونات را فتح ساخته این در وازده عالی را از آن بجان آورده بود و الله اعلم و بعد از آن چون در سینه
 کتار رود و صد و پنجاه و پنج هجری افواج سرکار کیهنی انگیزه بجا آوردند شاه شجاع الملک در این دیار رفته کامل و قش
 و غرنی را فتح ساخت و شاه شجاع الملک را بر تخت نشاند و دوست محمد خان و علی آغلا لایت را اسیر نمود و بعد از چند سال
 اکبر خان پسر دوست محمد خان گناش صاحب بهادر را بدغا بکشت و اکثری را گرفتار ساخته قید نمود و سردار
 انگیزه بیگم سواد و ت از آن دیار قلعه غرنی را سراسر ساخته و آن در وازده صندلی را از غنمات تصور نموده باز بکند
 آوردند و آن را حالا در قلعه اکبر آباد به قیاط تمام بخاشته اند فقط گویند که نشان دیدن شهر غرنی چهار چیز است هر که
 آن چیز را ندیده هیچ ندیده چنانچه ازین ایام مسفا دمی گردد

ایات در صفت شهر غرنی

نشان شهر غرنی چار چیز است دو مطلق است و دو غنمات	کسی داند که او اهل بیت که افتد آفتاب از سر کناره چهارم مسجد را با بش گویند	اول در وازده سلطان بنده سوم ستاده سنگ خام که بر محراب قبله راست بنده	سه کنگره سه کنگره سترگون سیان مسجد جامع مدام است
---	--	--	---

فهرست پادشاهان لنگه

ناصر الدین سبکتگین در سنه صد و شصت و هفت هجری در غرنی بر تخت شاهی نشست و بعد سلطنت بست سال در
 ماه شعبان سنه صد و هشتاد و هفت هجری وفات یافت و پسر خور داد و ایل در غنیت سلطان محمود که پسر بزرگ
 بود بر تخت نشست اما سلطان محمود بعد چندی او را بدست آورده قید نمود و بعد سلطنت سی و چهار سال قمری در
 سنه چهار صد و بست و یک ازین جافغانی بملک جاد وانی سفر کرد بعد وفاتش پسرش سلطان محمد تاج ماه
 سلطنت نمود بعد از آن برادرش سلطان مسعود ابن سلطان محمود را محلول و مجبوس نموده بر تخت پادشاهی نشست
 در سنه چهار صد و بست و نه روز آدینه نهم ماه رمضان از طفل یک سالگی بهریت یافته بطرف لاهور می رفت
 در اثنا راه لشکریان او را قید کرده برادرش محمد محلول را بار دیگر بر تخت شاهی نشاندند اما طفل یک سال
 ملک خراسان و مادر الزهرا مستولی گشته در نیشاپور بر تخت نشست چون در سنه چهار صد سی و سه شاهزاده احمد
 پسر سلطان محمد محلول سلطان مسعود را محبس شهید کرد و پسرش سلطان مسعود بن سلطان مسعود جهت انتقام خون پدر
 با سلطان محمد محلول جنگ کرده داد را با دیگر قاتلان پدر خود از جان آشته بر تخت سلطنت نشست و در سنه چهار صد و
 چهل و یک هجری در گذشت بعد از او برادرش سلطان ابوالحسن علی ابن سلطان مسعود بر و زجمع غوغا شعبان سنه
 مذکور در غرنی بر تخت نشست و در سنه چهار صد و چهل و سه برادرش سلطان عبدالرشید او را قید کرده یک سال
 سلطنت نمود بعد از آن طفل کی از امر او بود او را کشته تاج شاهی بر سر خود نهاد و بعد از چهل روز بر و زجمع
 کشته شد بعد کشته شدن طفل سلطان فرخ را و بن سلطان مسعود و در سنه چهار صد و چهل و چهار هجری در غرنی
 بر تخت شاهی نشست و در سنه چهار صد و پنجاه وفات یافت مدت حکومت او شش سال بود بعد از او

زمان والا شجاعت الحق بود	کان زمان انداز عدد بود	سال مولودا و دل بینا	گفت قابل ابوعلی سینا
سال انقلاش در میان و بیعت	سال ابوعلی در انقلاش بگفت		

شیخ ابوالفتح البی در تذکره دولت شاهی مرقوم است که اوزاکا بر فضلالی روزگار است در زمان سلطان محمود غزنوی بوده و دلساغین است و اشعار فارسی را باغاست متین موضوع میگفت اکثر سخنان او در معارف و نوید است و ازین قطعه تاریخ چنان مستفاد میگردد که وفاتش در ماه شوال سال چهار صد و سی هجری واقع شده

تاریخ

شیخ فایز الدین ابوالفتح البی در مقدمه فی الفضل مرقوم است که جواد بای جهان تاریخ احمد کند در مشیروال جلیت کرد تا دال السلام حکیم ابوالقاسم عنصری سرآمد شرای و اکابر حکمای روزگار سلطان محمود غزنوی بوده و شاکر ابوالفرح سجری و استاد اعجمی کوفری بود و بوان عنصری قریب بسوی هزاریت است مولاد و ولایت بلخ است و مسکن دارالملک غزنی و فات او در شهر سنده امدی و ثلاثین و اربعه در زمان دولت سلطان مسعود بن محمود غزنوی واقع شده و لغت در احوال یا عنصری تاریخ و فات او یافت و این چنین گفت

تاریخ از مولف

بجین فانش سور و بری اندای برآمد که یا عنصری میر تقی الدین ابوعلی البی تاریخ صفر سده چهار صد و سی و شش هجری فوت نمود

تاریخ

آنکه او میر مرصع بوده	القبش اعلی الممدی بوده	لیله آنکه بود و سنخ صفر	که گذشت از جهان افضل مزهر
سال از حیل مر قاضی بیشک	قطب عدن النیر گفت ملک		

ذکر لوح مزاری که در دارالجماعت کلکته موجود است در ولایت افریقه برکنار دریای قلمزم قبر است که در اینجا بسیاری از تربتهای قدیم مسلمانان که در ایام پیشین فوت کرده بودند تا امروز موجود اند و بر چندی از ان کتابهای خوش خط خط عربی و کوفی مرقوم است چند سال است که یکی از صاحبان انگریزان ولایت رفته بود و لوح مزار شخصی را که محمد بن اسفندی نام داشت و بر دوشه شنبه سیزدهم ماه جمادی الاخره سده چهار صد و سی و هفت هجری مسطابق سی ام ماه دهمبر سده یک هزار و چهل و پنج عیسوی فوت کرده بود برداشته آورد و حالا آن لوح در دارالجماعت کلکته موجود است و این چند خط خط کوفی بران سنگ منقوش

بسم الله الرحمن الرحیم الله الا اله الا هو اسی الیوم لا تاخذه سنین ولا نوم که باقی السموات و باقی الارض من ذالذی یشفع عنده الما بافته لیعلم ما بین ایدیم و ما خلفه و لا یحیطون بشی من علمه الا بما شاء و سیم کسبه السموات و الارض لا یوده حفظها و یو العلی العظیم و اقر محمد بن اسفندی و لید توفی یوم الثلثا ثمان عشر خلون من جمادی الاخره سده سیم و الثلثین و اربعه و حده الله و الحق بهتة محمد صلی الله علیه و آله فقط

شیخ ابوالحسین غریب خواجه عبداللہ انصاری هروی بن ابومنصور محمد انصاری هروی از فرزندان ابومنصور است انصاری است و مت انصاری پس ابوالیوب انصاری بود که صاحب رحل رسول بوده و مت انصاری

تاسیخ

544

156

و اگر سلاطین سلجوقیه که بر خراسان و ماورالنهر سلطنت نموده اند چون بعد سلطان محمد درگذشت
پسرش سلطان مسعود شاه برادر خود سلطان محمد را مقید و محول ساخته بر سر سلطنت نشست بدست بیست سال
چند ماه و بر ولایت غزنی خراسان سلطنت نمود آخر روز آدینیه نهم ماه رمضان سنه تسع و عشرين دارالجماعه از طرف
سلجوقی بهزیمت یافته بدست لشکریان خود مقید گردید و طفل بیگ بر ملک خراسان و ماورالنهر از آن سال مستولی
شده در دنیا پور بر تخت مسعودی نشست و معاصر خلیفه قائم بالله بود و خلیفه بر دل از شما عطا فرموده و خواهر او را
عقد ازدواج خود آورده و طفل بیگ در سنه خمس و خمسين دارالجماعه درگذشت و چون دارالسنه تسع و عشرين

مواثق استیلا بر ایران قلمه است و حسن بن صباح مروی بود که اسماعیلیه بدید داشت توابعان او را قداست
میگفتند او دشمن جانی نظام الملک وزیر ملک شاه سلجوقی بوده مدام فرصت و وقت می جست تا که در سنه چهار صد و شصت و
و پنج هجری یکی از فدائیان خود را فرستاده آن وزیر را بپلاک ساخت

مات ششم از ابتدا سه سال پانصد و یک لغایت سنه ششصد هجری

و دیگر خلفای عباسیه که در باب ششم در بعد از خلافت نموده اند

در افتتاح مات ششم از هجرت المستظهر بالله بن المقتدری که بیست و هشتم خلیفه از خلفای عباسیه است در بغداد
بر سنه خلافت جا داشت و بعد خلافت بیست و پنج سال و شش ماه شاید که در سال پانصد و دوازده از هجرت فوت
کرد و بعد از وی پسرش المسترشد بالله بن مستظهر بهفده سال چند ماه خلافت نمود بعد از وی الراضی بن مستر
شد و دو سال خلافت نموده در گذشت بعد از او المقتضی بالله بن مستظهر بیست و پنج سال خلافت کرد و بعد از او
پسرش المستنجد بن مقتضی یازده سال خلافت کرد بعد از وی پسرش المستغنی بن مستنجد بر سنه خلافت نشست
و بعد خلافت هفت سال در سنه پانصد و هفتاد و پنج در گذشت بعد از او پسرش الناصر بالله بن مستغنی بر
سر خلافت نشست و قریب چهل و شش سال خلافت کرد و نماند

متمم کیفیت آلان صریحی سلاطین غزنویه که در مات ششم در غزنی و لاهور سلطنت نموده اند

در ابتدا می مات ششم سلطان مسعود ابن سلطان ابراهیم غزنوی رودنی بخش او رنگ شاهای بود و بر ممالک غزنی
و لاهور سلطنت می نمود و خواهر سلطان سنجر ابن ملک شاه سلجوقی بمقام کج خود داشت در آخر سنه پانصد و هشت
هجری بعد از ایاالت شانزده سال فوت کرد و بعد از وی پسرش سلطان شیرزاد قابض تخت و تاج گردید و بعد از او
در سنه پانصد و نه برادرش سلطان ارسلان شاه او را کشته به تخت سلطنت نشست و چون بر حکومت استقرار
یافت جمیع برادران خود را مقید ساخت مگر بهرام شاه که بختی نزد سلطان سنجر رفت و سلطان بعد وی بغزنی آمده و
ارسلان شاه بهر میت یافته به هندوستان رفت و باز گرفتار شده در سنه پانصد و دوازده بقتل رسید بعد از وی
برادرش بهرام شاه ابن سلطان مسعود به تخت نشست و در درجایس وی سید حسن فحید گفته که مطلع اثر نیست
سعدای برآمد و هفت آسمان مذکور بهرام شاه است شاه جهان و شیخ سنائی حدیقه را بنام او نوشته و کلیله و دمنه نیز
مزمین بنام او گردیده در سنه پانصد و چهل و هفت هجری از علاء الدین حسن غوری بهر میت یافته در هند رفت و در آنجا
بمرد مدت سلطنت اوی و پنج سال است و علاء الدین غوری بعد فتح تمامی ممالک غزنی را تاخت و تاراج نموده
مقبرای سلاطین پیشین را براسای مقبره سلطان محمود از پنج و بنیاد بر کند و بران دیار ستولی گشت با بطل بعد
و قات بهرام شاه پسرش خسرو شاه در لاهور حکومت می نمود و حرف قلیلی از ملک هند تمصرف خود داشت در
سنه پانصد و پنجاه و پنج فوت کرد و بعد از وی پسرش خسرو ملک در لاهور حکومت میکرد تا آنکه بعد از بیست و هفت
سال در سنه پانصد و شصت و دو هجری شهاب الدین محمد غوری که از طرف برادر خود غیاث الدین محمد غوری عالم

عزیز بود در هشتاد و دو روز از بهشت داده و گرفتار ساخته نزد پیران و بزرگان و بزرگان و فرستاد و در اینجا محروس ماند تا آنکه بعد از
چند سال درگذشت پادشاهی آل ناصر دو صد و پانزده سال ماند بعد از خرو و ملک نسل سلطان سبکتگین منقطع گردید فقط

الامم المتحدة

غزال قریب الیت از اعمال طوس که نام آن قریب غزال بوده و غزال در آن قریب در سال چهار صد و پنجاه هجری متولد شد
و نیز گویند که غزال ریسمان فروسش را گویند و او رشته مادر خود در بازار مستوفی وقت از آن جنت غزالی اشتها ریافته گویند که
او مبتدا و علم خواند که کشاد کار او در کدام باشد از هیچ نوع علم او را فتنی نشد رجوع بصوفیه نمود و زهد و عبادت اختیار کرد سخن
شرح را با سخن صوفیه مخلوط گفتی بمربطه و چهار سالگی چهاردهم جمادی الاخر سال پانصد و پنجم هجری فوت کرد و تاریخ فوت
او ازین بیت معلوم شود

تاج

نصیحت الاسلام از پی اسی سنیج حیات نیچو چارومات پانصد و پنجم

امام احمد غزالی

برادر محمد غزالی بود و در پانصد و هفتاد و هجری از بن حمان فانی رحلت نموده تاریخ و فاش از مجرب الواصلین نوشته شد

تاج

احمد آنکس کی ماہ غزال است	درو و د عالم بدر جہ عالی است	در جہان بود عارف حق بین	بلالات علم و صدق و یقین
سال تریل ز زبان خرد	شد رقم آب جہنت از احمد		

خوابه سود و دوشستی

بن خواجہ یوسف بن سمان بہت پدرش خواجہ یوسف در سنہ چہار صد و پنجاہ و تہ ہجری بمیرمشتند و چہار سال فوت
کردہ و در حقیقت مد فون گردیدہ و خواجہ مود و تبارخ خمرہ حبیب سنہ بانصد و بہت و بہت رحلت نمودہ و سلسلہ
خواجہ معین الدین چشتی کہ در اجمیر آسودہ اند بدو واسطہ باو میرسد تا سچ از مخمسہ الواسطین

اس

آنگاه مود و خوشی اش تمام است	گلشن چارباغ اسلام است	عمده خاندان چیست آمد	بادی جانب بهشت آمد
سال تا سیج نقل آن مسعود	کو سجنات آب از مودود		

جاء اللذان مخشبه

صاحب نفیر کثافت در سال پانصد و سی و ششم هجری فوت نمود.....

تاج

آنکه او بود صاحب	دش از کینه و کدورت صا	تمام نامی اوست جارا الله	جل الله فی السموات
سال نفلس ملک بهفت در	ز و رقم رحمة العالی السخی		

حکیم سنائی غزنوی

مؤلف حدیقه الحقائق اصداش از غزنی است دیوانه دار چهار، یابر منه گردیدی و چون دوستان و خویشان بر حال

او که یان شدندی او گفتی که بحال من نگین بشوید بلکه طرب و خوشی دل کنید گویند دوستان بخت دی گفتی آوردند
 مادر بای که در روز دیگر گفتش را بجنه برایشان آورد و در در گذر گفت آن سنائی که در در نظر شما بودم امر و زخلفان
 آنم غالباً بنده راه این گفتش است ویرا قصیده ایست راینه زیاده از دو بیت و هشتاد بیت که از رموز الانبیا و کتو الاو لیا
 نام نهاده بسی معارف و حقایق و لطائف و دقائق در اینجا درج کرده ظهور او در روزگار دولت بهرام شاه بن سید
 غزنوی بوده از گفتار او حدیقه است که بنام او نوشته و دیوان شیخ سنائی از سی هزار بیت زیاده است تاریخ تمام شدن
 حدیقه خود بنظم آورده که سنه خمس عشرین و خمس مائه بوده است و بعضی تاریخ وفات او را در همین سال نوشته اند
 و مولوی رومی در غزلیات خود او را یاد کرده است عطار روح بود و سنائی دو چشم او به ما از پی سنائی و عطا آفرید
 تاریخ فوت او از مخبر الواصلین نوشته شد

تاریخ

آن حکیم زمان سنائی بود	عالم از وی بردشائی بود	از تصانیف او حدیقه بدان	بگل و سیوه و قیقه بدان
سال نقلش بر تنه و کجفت	گفت هفت زبانی گل جنت	عقل تاریخ نقل ادگفت	طوطی اوج جنت و والا

۵۳۵

شیخ الاسلام احمد کجاسم

مشهور بنده پیل نام همیشه ابوالصالح احمد بن ابوالحسن است از فرزندان جریر بن عبد الله اجمیلی است که در سال
 وفات رسول ایمان آورده بود و بنده سال در کوستان در ریاضت بسر برده پس سوی آبادانی شتافته
 و شیخ را چهل و دو فرزندان بودند سی و نه پسر و سه دختر بعد از وفات دی چهارده پسران و سه دختران باقی مانده
 بودند و این چهارده پسران همه عالم و عامل و کامل و صاحب تصنیف گرامت بوده اند خود هم تصانیف کامل
 دارد از ان جمله یک کتاب سراج السائرین است ولادت او در سنه احدی دار بعین نج اربعمائه بوده و وفات
 در ماه رجب سال ست و ثلثین و خمس مائه در زمان سلطان سنجر گویند که مولانا مرغری و حکیم سوزنی و عبد الوهم
 جیلی شاعر نیز همدارین سال فوت نموده تاریخ منقوله از مخبر الواصلین

تاریخ

قدوة دهر زبدة ایام	قطب گویند شیخ احمد جاسم	شده سال تولدش بجل	احمد جام رهنمای ازل
سال تر جیل و حیان و نهفت	عقل دالی اهل جنت گفت	عقل دالی اهل جنت گفت	احمد جام رهنمای ازل

۵۳۶

یوسف همدانی

در شهر پانصد و سی و شش هجری رحلت نموده و این تاریخ در وفات او از مخبر الواصلین نوشته شد

تاریخ

آنکه اول بود یوسف همدان	کس نبیند دست مشال و همدان	وصف او را شمار نتوان کرد	بده کیست هزار نتوان کرد
سال تر جیل یوسف همدان	سال تر جیل یوسف همدان	بادشاه جهان قدس بخواست	بده کیست هزار نتوان کرد

سلطان سنجر بن سلطان جلال الدین ملک شاه

به قتل بادشاه ازال سلجوقیه است بعد از برادر خود سلطان محمد بیادشاهی خراسان و ما و اهر رسیده صاحب دولت

و مبارک پی و وریش دوست و عادل سیرت بوده هفتاد و شش سال عمر یافت از شترای بزرگ که در زمان او بوده اند و در سلطنت گفته و تربیت یافته اند ادمیت صابرو رشید و طوطی و عید الواسع جلی و فرید کاتب النوری خاوری و ملک عماد زوزنی و سید حسین غزنوی و بهشتی محبوب سلطان بوده در عهد برادران خود بر گیارق و محمد قریب بست سال امارت فراسان داشت بعد از آن مدت چهل سال و چهار ماه سلطنت نمود آخر حال باخترم غزان یعنی گوکان وادی ترکستان مصفا نموده در دست ادهم پزند و قریب چهار سال دیگر بچنگدن کرده غول مثال بدلتا بود تا آنکه در سنه اصد و خسیس و خستیا پس با محمد نامی که حاکم ترند بود بر مانی یافت و بر و شتافت و آن بلده را در نهایت ویرانی و ویریت و در نهایت ویرانی و ویریت غم و اندوه بر سر اجیش مستولی گشت تا در بست نجم ربیع الاول سنه اثنی و خسیس و خستیا از مرض فو لنج در گذشت در زمان رخ فوشش یک از فضلائے عصر این قطع گشت...

تاریخ

۵۵۲

بماندار سنج در بلخ ملک	مطر فز بودی بکر داسرود	ایود در دودوی و انجا بود	بجو سال فوت می از شاه بود
------------------------	------------------------	--------------------------	---------------------------

شیخ عبدالقادر سیلانی

یکی از اوتادان عراق است و از کرامات و کمالات او دفتر با نوشته اند سلسله نسبت او علی ابن ابی طالب میرسد و پشت نام او در ساله نخته انقاد تصنیف شیخ المعالی الی آبادی نوشته است و او را غوث الاعظم و غوث الثقلین و پروردگار میگویند تولد وی در سال چهار صد و هفتاد و یک واقع شده و در سن سی و سه سالگی از جیلان به بغداد فرستید و شیخ ابوسعید مبارک گشته بدیده کمال ترقی نموده و خوارق معاد از وی بطور آید و گویند که او تاد عراق گشت اند یکی معروف کرخی دوم احمد حبیل سوم بشیر خانی چهارم منصور بن غمار پنجم جبیند ششم سمری مطلق هفتم شکیل بن عبد الله هشتم عبد القادر میلانی منقول است که سلطان سنج سلجوقی ابن ملک شاه آرزوی ملائمت شیخ کرده با و عرفیه نوشت مشکلیه اخلاص و اعتقاد و در اینجا درج نمود که چون ما را گرفتار این امر کرده اند رسیدن ما بلا زمت خالی از مصوبت نیست و در آمدن لشکر ضرر با مجزارمان و غیر آنها میرسد اگر آنحضرت کرم نموده متوجه اینجا شوند ملک خبر و برای نگه و ایشان و خانقاه وقت نموده آید در جواب آن شیخ ابن دو بیت نوشت...

قطع

چون خبر بخیر رخ بخت سیه با	با حق گوید موس ملک سنجرم	تا بافت جان من خبر از ملک نیم شب	صد ملک خبر و یک جوئی رخ
----------------------------	--------------------------	----------------------------------	-------------------------

و فاشش در بغداد بتاریخ هفتاد و هجده شهر ربیع الآخر در سن نو و دو یک ساله سنه اصدی و سستین و تسهانه پو قوع آمده تاریخ منظره که در باب فاشش او گفته اند اینست

تاریخ

سلطان حشره ان طیب لیا	آمد فاشش او در قیامت طاعتی	تا پنج سال قش فاشش جوئی اتم	از راهی حدیث بخت قیامتی
-----------------------	----------------------------	-----------------------------	-------------------------

۵۶۱

تاریخ

عوث اعظم کریم محی الدین	بهر طیف و کرامتی دیدیم	با قصد و نیت یک بخت دیدیم	که فاشش علامتی دیدیم
-------------------------	------------------------	---------------------------	----------------------

۵۶۱

سنتش کما لولع عاشق تولد البضا دفاتش در ان قوم عشوق الهی از پیش در جهان نبوده عاشق البضا سفر افتاد اندر دام مشرق ۵۶۱

ذکر لوح مزار عقیقه مرحوم

در جزیره ماله سنگی الی آلمان بود دست که آن سنگ در ایام قدیم لوح مزار عقیقه بود نامش سیومه بنت حسان بن علی المذنی دفاتش بر در پنجشنبه شانزدهم شعبان سنه پانصد و شصت و نه هجری مطابق بستم و یکم ماه ماسح سنه یک هزار و یکصد و هفتاد و چهار عیسوی واقع شده و این چند عبارت بخط کوفی در وسط لوح مذکور مسطور است و ابیات بگرد آن منقوش عبارت بسم الله الرحمن الرحیم و صلی الله علی نبی محمد علی آله و سلم تسلیماً اللهم و ابی القاد و علی خلقه کتب اننا و لکم فی رسول الله اتوه حسنه بنده سیومه بنت حسان بن علی المذنی و عدام السوسی توفیت فی علیه یوم الخميس السادس عشر من شهر شعبان الکابر من سنه تسع و ستین و خمس مائه و هشتاد و ثلاثه لا اله الا الله وحده لا شریک له ۵۶۲

ابیات

انظر لعیونک هل فی القبر من باقی	اد وافع الموت و الموت من باقی	الموت اخرجنی قصر فیا اسفی	الم تجنی من الجبالی و اغل فی
و صرت ربنا بما قد مت من عمل	مخاضاً علی و ما خلفه باقی	یا من بالقرانی قد بلیت به	و الترب غیر اجانی و امانی
فی مضجعه و مقانی فی البلاء عیبر	و فی نشوری اذا ما حیت خلا		

رشیدی سمرقندی

نسب او بامیر المومنین عمر بن خطاب میر سداصل او از پنج است اما در خط خوارزم مسکونی اشته بر بزرگی و فضل او همگان سقر و معترف اند عمری در از یافت ظهور او در روزگار انسر بن خوارزم شاه بوده است و بعد از وفات انسر خوارزم شاه تازمان سلطان مغزل شاه بن الپ ارسلان بن انسر در جات بوده و انسر در شهر سنه پانصد و پنجاه و پنج هجری در گذشت و وفات رشیدی در خوارزم در سنه پانصد و هفتاد و هشت بود و مدت عمر او نود و هفت سال بوده و قبرا در برج جانی خوارزم است و روحانی سمرقند س که از شاگردان او است

ذکر قران کردن هفت سیاره در برج میزان

در اکثر کتب تواریخ مرقوم است که در ماه رجب سنه احدی و ثمانین و ثمانین و ثمانین سیاره در برج میزان که از برج هوامی است بر یک دقیقه قران کردند و این واقعه در زمان سلطان مغزل شاه ابن ارسلان سلجوقی واقع شد چنانچه ظریفاریابی ایما س که بدین کرده ...

قطعه

اقران اختران فی کدیزران سنه خود کودانی که این است چنانکه آمده از برای قیسی یکده خاک پای تو نقد و نفی قلیم عالم در تراز و داده و آنکه بعضی تواریخ مخصوص در تذکره دولت شاه مرقوم است که قران کوکب در عهد سلطان سخر و توسع یافته سر امر غلط است زیرا که باتفاق مورخان وفات سلطان سخر در سال پانصد و پنجاه و دو واقع شده و قران کوکب سی سال بعد از وفات او اتفاق افتاده و صاحب ترجمه میانی که همدان عهد بود میگوید که این اقران در شهر رجب سنه اثنی و ثمانین و ثمانین واقع شده و یکی از ابالی خراسان روایت کرده که از رسول سوال کردند که مئی القیامه فرمودند القیامه القیامه چون عل در ان تامل کردند بحساب حمل ابن را موافق عدد پانصد و هشتاد و دو یافتند و القیامه است تاریخ این واقعه است و این

تا پنج دست است زیرا که مولف نیز از کتب تواریخ انگریزی دریافته که این تکران بتاریخ ششصد و پنجاه و هفتم ستم ماه انگریزی سال
یکه از یکصد و هشتاد و شش عیسوی هرگاه که ششصد و سی و ام درجه سینه و دیگر بسیار باد و برنج میزان بود و واقع شده و آن مطابق
است با تاریخ نیست نه ماه جمادی الثانی یا که غره ماه حبیب سال پانصد و هشتاد و دو هجری باجملة نجران ایران گفتند که
درین سال بادی پیدا شود که تمام عمارات را خراب و نیست گرداند و انوری شاعر از سائر ابواب نجوم بیشتر مساله نمود برینکه
چون در ایام حضرت نوح قرآن کوکب سبعة سیاره در سرطان که از روج آبی است اقتضای آنکه در روج مسکون مانند ثلاثه
اربع مفروق و معروف شود و درین کثرت که جمیع سیاره در روج بادی جمع آیند باید که درین سال بادی در اهتران آید
که عمارات براندازد و همان را بنجاک برآید که مردم از بیم جان و حفظ مملکت و خاغان سردابها ساختند و اموال خود را
نقل کردند تا بنا بر شیت حضرت عزت در آن ایام چندان باد و زید که چراغی را فرو گذاشتند ازین عمر انوری و
سلطان غفری هم رسانید و فرید کاتب در آن روز این دو بیت نظم نموده است گفت است انوری که سبب این
ویران شود عمارت و کسار بر سر می در روز حکم اولوز بدست هیچ باد و یا هر سل الریاح تو داسنی و انوری
و صاحب مرآت جهان نامیگوید که از باب تحقیق گفته اند که اگر چه در تصویرت کذب نجران بودی که در یکین سال
چنگیز خان در بلاد توران صاحب اقتدار شد و متوجه ملک ایران گردید و درین حیات بسیاری را بیا و فنا
داد و صاحب نگارستان مینویسد که در همین سال چنگیز خان بر بعضی قبائل مغول و صحرانشین تسلط
اقتدار پیدا کرد و این سبب آن شد که در ایام حکومت ابدی نیازی و زیاده و چراغ اغماز اکثر سکان امصار
و اقطار فروکشست و چندین هزار هزار موس و مشرک در ایران و توران بل اکثر جهان بر باد رفت فقط اگاه
مولف را اختیار برین همه گفتار نیست زیرا که استیلا چنگیز خان در دیار ایران و توران سی سال بعد از قرآن کوکب
رو نموده و این عرصه بعد است ع بدین لغات را که گجاست تا اینجا و خسر و میفرماید قول شکی نیست که هر استوار
شاعر و قریه زن دشت شمار

مسجد اقصی

این مسجد در شهر اورسلیم است که در اینجا بیت المقدس در ایام سلف استاد بود چون یکی از قیاض مردم که اصنام
بود سی و هشت سال بعد حراج عیسی مسیح یعنی در سنه هفتاد و عیسوی او پانصد سال پیش از تولد محمد مصطفی بیت المقدس
را از بیخ و بن ویران کرد و همار ساخت و صد سال بعد ازین قسطنطین قیصر روم که مذہب عیسوی قبول کرده بسبب آنکه آن مکان
مولودگاه حضرت عیسی است مسجد اقصی را در اینجا تعمیر ساخته بود و عمر بن خطاب در ایام خلافت خود در سنه ششصد و سی و هفت
عیسوی آن شهر را تسخیر نمود و آنانصار را اجازه داد تا بی مخرمت برای عبادت آمد و رفت می نموده باشند چون بعد از
چند مدت ترکمان بران مکان دست یافتند جو و تعدادی بر تران نمودن آغاز نهادند تا آنکه فرنگیان از دست
ایشان بجان آمده لشکر عظیم از در و نزدیک فراهم آورده در سنه یک هزار و نو و شش عیسوی آن مکان را از دست
مسلمانان و ترکمان بدر آوردند و دو و دو سال شکستی بران دیار تسلط داشتند چون بعد از فوت سلطان نورالدین
بن عماد الملک زنگی پادشاه مصر و شام که بتاریخ نیست و یکم شوال سنه پانصد و شصت و نه هجری بوقوع آمده سلطان
صلاح الدین بن یوسف بن ایوب مصر و شام مستولی گردید و از مستغنی باند خلیفه بغداد خطاب سلطانی یافت او را

فرنگیان آغاز محاربه نموده و بنابر نسیم ماه اکتوبر سن یک هزار و یکصد و هشتاد و هشت عیسوی برایشان غالب آمده باز آن ملک را بدست آورد اگر چه بعد ازین بادشاهان فرنگستان و انگلستان متفق شده چکها نموده اند اما سودی نبخشید چنانچه در هر هفت اقلیم هر قوم است که در عهد اسلام خلیفه اول محراب سجد اقصای ابرسمت کعبه است ساختند و در چهارصد و هفتاد و نه مکان بر آن غمر سنبل شده محرابهای اهل اسلام را خراب ساختند و نود و پنج سال قمری در تصرف داشتند تا در پانصد و هشتاد و پنج هجری آل ابوب آذر بخیره اسلام آوردند و شعاع سلمانی آشکارا کردند از آن زمان تا حال در تصرف سلاطین اسلام است

حکیم ارزقی

بسیار فاضل بوده است از مروت و ظهیر و در روزگار دولت سلطان طغرل شاه سلجوقی بوده که در خاندان سلجوقی از بزرگان مستقر در نشان نمیدهند بادشاهی نیکو صورت و پاک سیرت بوده مهر سلطنت او بنیاد پورست و قهری و در نیشاپور ساخته موسوم به نگارستان و سلطان و آدان جوانی با ابراهیم بن بنیال مصاف داشت و بدست او گرفتار شدند و آن بر حرم در چشم او سیل کشید و طفل بیگ که خال او بود بدین انتقام ابراهیم بنیل را بگشت و ارزقی چند تصنیفات بنام طغرل شاه پرداخت روزی سلطان نزد دیباخت چند انکه سببش میخواست سبک می آمد ازین صورت تنبیه شد و حکیم ارزقی این رباعی را انشا کرد

رباعی

کر شاه شهنشاه است سبک نم افتاد	تا من نبری که کعبه بن دادند	شهنشاهان گویشت حضرت شاه	از طبیعت شاه سحر ناک نهاد
وارزقی در سنه خمس ثمانین و خمسائه در گذشت			

شهاب الدین قتیل الله

در سنه پانصد و هشتاد و شش هجری در سی و هشت سالگی فوت کرده

تاریخ

آنکه او بود فی سبیل الله	از اتفاق جهان قتیل الله	هست مانند مهر و ماه صیبن	اسم ساجی او شهاب الدین
سال ستفراک آن خلاصه دین	شد قم شامیاز علیین		

۵۸۶

طغرل شاه ثانی سلجوقی

چون سلطان الپ ارسلان سلجوقی در نصف ماه جمادی الاخر سنه احدى و سبعین و خمسائه در گذشت خلف صدق او سلطان طغرل شاه ثانی که آخرین سلاطین سلاجقه است که در مالک ایران سلطنت نموده صاحب توانمندی و شجاعت نظامی در روح آنشخص گفته

ایات

سر برافروزا علیم سانی	ولایت گیر ملک زندگانی	پناه ملک شاهنشاه طغرل	خداوند جهان سلطان اول
بسلطانی تاج و تخت پیوست	بجای ارسلان بر تخت نشست		

و سلطان طغرل شاه ده سال بمطاهری و استغلهاری هم خود جهان پهلوان یعنی آتابک محمد بن یلدر که وزیر و هم نام او بود بکمال بهت و اقتداری زندگانی نمود چون عیش رازی که سنه احدى و ثمانین و خمسائه که سال قمری آن سیمیه سیاره بود فوت کرد در هر گوشه ناز و فتنه و فساد اشتعال یافت و باد قضا خال او بار بر سر روزگار سلاجقه ریخته یعنی چون بعد فوت جهان پهلوان

برادرش قزل ارسلان حمده الملک شده بسراجم مہام امور سلطنت قیام نمود و متفینان میاں سلطان و قزل ارسلان
تاثره فساد انداختند او قصد استیصال سلطان طغرل نمود و آخر سلطان در جہان بدست قزل ارسلان گرفتار شد
محبوس ماند تا آنکہ قزل ارسلان در سنہ بیست و نهمین و خمسای سی ام عراق بقتل رسید و سلطان طغرل با مدد بعضی امر از
محبس بیرون خواہیدہ بار دیگر اہل سلطنت برافراشت در سنہ سبعین و خمسایہ علاء الدین ٹکش خوارزم شاہ در حوالی ری
با دھمار بہ نمود و سلطان طغرل از خانہ زمین بر زمین افتادہ بقتل رسید و ٹکش سرش را بریدہ بہ بغداد پیش ناصر خلیفہ فرستاد
و جسدش را بر دار کشید ٹکش روز پنجشنبہ نوزدہم رمضان در سنہ ہفصد و نود و شش فوت کرد و پسرش سلطان قطب الدین محمد
خوارزم شاہ بجای او نشست

فرید کاتب

از شاگردان انوری است شاعری فاضل بودہ گویند کہ چون سلطان سخرادر غریمت ماورالنہر شکست افتاد بغایت
ملول و محزون بر لب چمن فرو داد فرید کاتب پیش او بر پای استادہ بود گفت ای فرید بیچ ویدی کہ مارا چگونہ چشمی رسید
درین حال کہ پیش آمدہ بدیدہ بگوئی تا بار دلم سبک گرد و فریدی فی الحال یج باغی گفت و سلطان از جواب تسلی شد و فرید بالعمات لائق بدست

رباعی

شاہان زمان لوہانی شد بہت شیخ قوچل سان اعدا کین فوت گر چہم بدی رسید انہم قضات کانکس یک حال ہما بہت خدات

اوحد الدین انوری

در تذکرہ دولت شاہی مسطور است کہ او صاحب سخنوری و فصاحت انوری الظہر من الشمس است از شعرائی کہ کسی در دانشند می
و انواع فضائل ہمتامی او بدو حاصل از ولایت ابورداست از دیہی کہ او را بدینہ گویند در جنب ہمنہ از توابع خراسان آن
صحرا داشت خاداران میگوبند و ازین است کہ انوری در اول حال خاداران تخلص میکرد استاد و عمارہ التماس نمودہ
کہ انوری تخلص کند و عنقوان شباب در مدرستہ منصور بیہ طوس تحصیل علوم مشغول می بود و درین فلکات و افلاس بہر سہر
روزی بر مدرستہ نشسته بود دید کہ مردی محتشم با لباس فاخرہ و اسب غلامی گذر پر سید کہ این کیست گفت از شعرائی
سلطان سخرست گفت سبحان اللہ پایہ علم بدین بلند می من چنین مفکوک بعد ازین سن نیز خود را بشاعری مشہور خواہم
ہمان شب بنام سلطان سخر قصیدہ گفت و علی الصبح آنرا بنظر سلطان گذرانید چند ابیات ازان قصیدہ نیست

ابیات

گردان دست بحر دکان باشد | دکان و سنت خدیگان باشد | شاہ سخر کہترین خدش | در جہان بادشاہان باشد
چون سلطان در غایت سخن شناسی بود انعام و اکرام بخشید و ملازم رکاب خود ساخت مدنی ہمراہ بود در علم نجوم مہر کرد و روزگار
خو بود و فرید کاتب شاگرد انوری است خوش گوی و لطیف بلع بود و ہموارہ ملازم در گاہ سلطان سخر بود و چنین گویند کہ
از خاک خاداران چار بزرگی فاضل خاستہ اند کہ پنجم ایشان نبودہ چنانکہ گفتہ اند...

ابیات

ہا سپہرست گردان شہزادہ خاں خاں | شاہ شاکاہ آمدش چارفتا باری | خواہ چون بو علی شادان ز نادر | شاعری فادر چو شہوی خراسان باری
صوفی صافی چو سلطان طغرل یقت بود | عالمی چون احمد منہ زہر شری بگر

در تذکره دولت شاهی است که انوری در سال پانصد و چهل و هفت فوت کرده و این غلطی نماید زیرا که مشهور است که انوری تا قرآن کردن هفت سیاره که در سنده پانصد و هشتاد و دو در زمان سلطان مغول شاه سلجوقی واقع شده زنده بود و بمبالت تمام گفته که روز قرآن سبع سیاره با وی صغوب بود و چنانکه اشعار قدیم و بناهای مستحکم را از پنج برکنند و تا چون این واقع بوقوع نیاید سلطان با انوری خطابت عتاب عظیم نمود و انوری از این اگر بکنه بیایم رفت و باقی عمر در انجا بسر برد مولف در کتابی دیده که او در سنده پانصد و نو و هفت در زمان سلطان علاء الدین کبش رحلت نموده و این قرین بصحت است و در بعضی رسائل مرقوم است که انوری آخر عمر از خدمت سلاطین احترام نمود و و پانچ عزالت شکسته و قهر وی در بلخ در جنب مرقد شیخ احمد خضر وید واقع است و تاریخ فوت او را به پیشانی یافته اند که عدد سن پانصد و دو و دو می شود

سلطان الشعرا خاقانی شروانی

در نسخه هفت اقلیم مشهور است که خاقانی از اکل شعر است و نام وی افضل الدین ابراهیم بن علی الشروانی است مولد سن شروان است خاقان ولایت بیان بود از ان خاقانی لقب داشت منشئی کلمات حسان بود بدان که حسان العجم نام یافت چه آنچه در نسخه العرا قین ذکر بر خود کرده بر اثر آن میگویند

بیت

چون دید که در شکر م
حسان عجم نسا دانم

و در جای دیگر میگوید

بیت

بدلیل آدم اندر جهان شای را
از ان سبب به نام من علی شاد

و خاقانی در حضرت خاقان کبیر ملک مینوچهر که کثرت فضیلت و هنرندی از جمیع پادشاهان شروان اعتبار فرماان داشته است قوی بهم رسانیده و مداح وی بوده بر قصیده که بحضرت پادشاهی فرستادی هزار و بیستار صله آن بود و شریف النعمان فراخوآن یافتی و خاقان سید معتمد سخن است و طرز کلام وی خاص است چنانچه خود گویند

بیت

شاعر مبدع خنم خوان می ترا
دیده فروخوان من و کی غنری

و در نفحات آمده که خاقانی شاگرد فلکی شاعر است در زمان خلافت استغنی بالله ملوک نموده در قصیده عربی که در مدح بغداد گفته ذکر وی کرده و توفی استغنی سنه خمس و سبعین و خسماته و خاقانی نیز قصیده زاینه حکیم ستانی را بواجب گفته است عدد ابیات آن از صد و هشتاد و گشته و اشیر الدین عامر خاقانی است میان ایشان معارضات بسیار است و اشیر الدین شاعر سلطان مغول سلجوقی بن ارسلان بود و قصیده در حق او گفته مطلعش است

بیت

بفرخت زین حق ترافت و باطل
ایرسلان ثانی شاه ارسلان مغول

و خاقانی در سرخا ب فون است و قبر افضل از ان ظهیر الدین قاریانی و شاه غفور زینالوری پهلوی خاقانی است و خاقانی بموجب کتاب هفت اقلیم در شهر تبریز بوده در سال پانصد و هشتاد و دو و اما از من تاریخ که از مجیر او اصلیر فون شده

سال پانصد و نود و پنج میشود

تاریخ

افضل الدین امام خاقانی	خلف بوعلی شروانی	عمده اولیای شمس بود	زبدۃ الصغیای فقهی بود
سال تاریخ نقل در خواران	گفت طوطی جنت حق بخلان		

۵۹۵

شاه سبحان

در سنه پانصد و نود و شش ازین جهان فانی بملک جادو دانی سفر نمود

تاریخ

شاه سبحان که عارف حق بود	هم مقید بذات مطلق بود	سال سنقاران شمس و الله	گفت شبها در مسکن اساطیر
--------------------------	-----------------------	------------------------	-------------------------

شیخ نظامی گنجوی

دی را از علوم ظاهری و باطنی و مصطلحات ربی بهره تمام بوده عمر گر اغایه را اول تا آخر قضا عت و تقوی و عزالت انزو و گذراند آید
هرگز چون سائر شاعران از غلبه حرص بهوالم از دست ارباب دنیا نکرده بلکه سلاطین روزگار بوی تبرک می جستند و شیخ اکثر مشغولات
را بالتماس و درخواست یادشان عصر نظم نموده مخزن اسرار بنام بهرام شاه والی روم منظم کرده و لیلی مجنون بام خاقان
کبیر مینوچهر بادشاه شیردان خسرو و شیرین و بهفت پیکر بنام اتابک قزل ارسلان و سکندر نامه که آخرین بین کتاب دی است
بنام طغزل شاه سلجوقی ختم فرموده و دیگر شتا و چهار ساله فوت کرده و مرقدش بیرون شهر گنجه واقع است تاریخ خوار خوار

تاریخ

شیخ دینا دین نظامی بود	قدومه اولیای نامی بود	سال نقلش بر وقت و کنت	شد قسم گنجوی گل جنت
------------------------	-----------------------	-----------------------	---------------------

۵۹۲

از سنه پانصد و نود و دو و اصل میشود اما ایاتی که نظامی در تاریخ سکندر نامه گفته پانصد و نود و هفت است

تاریخ

بخت مصلحین تامله را در جهان	که نادر آخر بود در جهان	بنا تاریخ پانصد و نود و هفت سال	چهارم محرم بوقت زوال
سر سال حارم محرم بدست	ز ساعت گذشته چهارم بدست		

شیخ ابوالفرح ابن جوزی

در سنه هفت اقلیم مرقوم است که نام دی عبد الرحمان بن حسن است معنی فاش از مدینه بیرون است چنانچه همه معنی فاش
او را جمع کردند و بدست عمر او قسمت نمودند هر روز که اس که نه جزو باشد و حساب آمد و این چیز نیست که عقل آنرا اصلا قبول
نمیکند گویند تراش قلم خود را که بیان احادیث نوشته بود جمع کرده و صیبت نموده بود که بعد از فوت آب غسلش را از ان تراشید
گرم گفت همچنان کردند هنوز چیزی باقی آمد او تراشید و شیخ سعدی شیرازی است شیخ او را در کتاب گلستان شیخ اجل شمس الدین
ابوالفرح ابن جوزی مینویسد و فاش در پانصد و نود و هفت بوده

ظهور الدین قاریابی

شاگرد رشید میر خندی است بنایت فاضل بوده و در شاعری مرتبه عالی داشته اصل او از قاریاب است اما در روزگار اتابک
قزل ارسلان بن اتابک یلدرگ بقران آمده و مدح قزل ارسلان بوده در اول حال ظهور از قاریاب به نیشاپور آمد در آن

عین سلطان طغرل شاه ثانی حاکم نیشاپور بود که بعد از سلطان سجری تخت سلطنت قرار گرفت و پنج لو بت زدا ما خوارزم شاه سپیان اورا امان نهادند و طغرل شاه قدیم معدوح ارزقی است با بجملة طغیر از نیشاپور بطریق سیاحت باصفهان اقتاد و از اصفهان با ذکر بایجان رفت و اتابک محمد بن یلدرگ که وزیر و عم طغرل شاه بود او را تربیت کلی کرد و مدت دو سال در ملازمت اتابک بود بعد از وفات او برادرش اتابک قزل ارسلان بن یلدرگ مستعدی حکومت عراق و آذربایجان شد و اتابک ابوبکر بن محمد یلدرگ را امیل آن بود که طغیر لازم او باشد و طغیر بجانب ابوبکر میل تمام داشت آنوقت از قزل ارسلان که بخت بالا بود بچو پست وفات طغیر در تبریز بوده در شهر سنه پانصد و هشت و بیست هجری در رخا ب فون است و بخا قاقا

مات هفتم از ابتدای سال ششصد و یک لغایت سنه هفتصد و پنجاه

بقیه احوال خلفای عباسیه که در مات هفتم در بغداد خلافت نموده اند

در عنقریب مات هفتم الناصر بالله بن مستفی که سی و چهارم خلیفه از خلفای عباسی است در بغداد بر سر خلافت نشین بود و بعد حکومت چهل و شش سال و یازده ماه در سال ششصد و بیست و دو هجری درگذشت در زمان او چنگیز خان تاتار بر سر آورده بر ولایت ایران مستولی گشته و او را دین نامت در از دران ولایت سلطنت نموده اند بعد فوت ناصر پسرش الطاهر بالله بن ناصر ماه و یازده روز خلافت نمود بعد از وی پسرش المستنصر بالله بن طاهر تقریب هفتده سال سلطنت را نمود و فغان بعد از وی پسرش المستعصم بالله بن مستنصر که آخرین خلیفه از خلفای عباسیه است در سنه ششصد و چهل و پنج بر سر خلافت نشست و بلا کو خان در سنه ششصد و پنجاه و شش هجری او را کشته و تخم عباسیه را از بیج دین کند

سلطان معزالدین محمد سام مشهور بشهاب الدین محمد غوری

او برادر غیاث الدین محمد بادشاه غور و غزنی است و غزنی با علام الدین حسن غوری در سنه پانصد و هشت هجری از دست او لاد سلطان محمود غزنوی بر آورده و بهرام شاه ابن مسعود شاه ابن سلطان ابراهیم غزنوی که دران ایام بادشاه غزنی بود از علام الدین حسن بن محمد یافنه بطرف هند رفت و در اینجا عمر در سنه پانصد و هشتاد هجری غیاث الدین غوری برادر خود شهاب الدین محمد غوری را حکومت غزنی داد و در سال پانصد و هشتاد و دو در هند و گستان آمده بسیاری از ملک هند را در تصرف آورد و دلاهور را نیز از دست خسرو ملک بن خسرو شاه بن بهرام شاه غزنوی بر آورده و او را مجموع ساخت از ان پس سلطنت هند نیز از خاندان سبکتگین برخاست و در خاندان بادشاهان غور قرار گرفت در سنه پانصد و هشتاد و هفت محمد غوری باز در هند آمده در حدود و تنایم برادرش پشور را که را حیدر بن محمد مصطفی کرده و خلعت شهاب الدین سال دیگر که دران ایام خواجه معین الدین چشتی در بصره استقامت داشت بار اسه مذکور محاربه نموده نصرت یافت و اسه مذکور را دستگیر کرده مع برادرش که را حیدر بن محمد بود و کساند سرامی نام داشت از جان بکشت و غیاث الدین غوری در سنه پانصد و هشت و هشت هجری وفات یافت و برادرش شهاب الدین محمد غوری بادشاه غور و غزنی و هند و گستان که دید تا آنکه گذران در اوج ابرار محضینان ظاهر کردند و سلطان بنایرت بنیه ایشان بهند و گستان آمد و طواف تهر دان را سر داده و هنگام محاربه در اثنای راه بتایم غره ماه شهبان در در سنه ششصد و دو هجری در دمیگ که در سی است از کونج غزنی

برکنار شهاب از دست یکی از فرزندان گنجینه سید تاج شهادت اواز الفاظه صاحب السری استخرج بیا بدو غزنی و در طر آه زده

تاریخ

شهادت ملک مجروح شهاب الدین از ابتدای جهان مثل ویندیک سوم و غره شهابان بسال ششصد و هشتاد و نه غزنی بنجران سیک

شیخ رور بهمان

در نصف ماه محرم سنه ششصد و شش هجری فوت نموده تاریخ وفات از محال واصلین

تاریخ

جمع فیض و منبع عرفان قطب فانی شیخ رور بهمان سال تاریخ خلقتش بیشک متصف بود از مبرعاشو که گذشت از جهان بعین و سرور نور فردوس گفت جور و ملک

امام فخر الدین محمد رازی

طبرستانی الاصل بود در شهر رمضان سنه اربع و اربعین خمسایه در ولایت رسی متولد شده نزد پدر بنحو تحصیل علوم مشغولی فرمود تا وقتیکه والد او فوت شد آنگاه بسنان شتافته پیش کمال سمنانی در کسب کمالات نفسانی اهتمام کرده محاصر سلطان شهاب الدین غوری بوده و در تاریخ یاضی مسطور است که فخر الدین رازی بغایت جمیل با دو تاج و توشیح بود و هرگاه که سوار میشد قریب سه صد کس از طلبه علوم در رکاب او پیاده می فرستاد و در اختلاف علوم و انواع فنون بصا بسیار دارد از اینجه حدائق الاقوار است که بنام سلطان علاء الدین بخش بن ایل ارسلان نوشته و فائش در جزات روزه و شبیه عید الفطر غره شوال سال ششصد و شش هجری واقع شده و قریب در خیابان ابرار است که در تاریخ وفات او

تاریخ

امام عالم عامل محمد رازی که عین بدو بنید و رانظر و جمال سال ششصد و شش و شصت و شصت نماز دیگر اثنین غره شوال

سلطان قطب الدین ایبک

چون شهاب الدین محمد غوری در سنه پانصد و هشتاد و هشت بر راجه هاسه هند نصرت یافت قطب الدین را که غلام و سپه سالار او بود به نیابت خود به هند گذاشته لغزنی رفت قطب الدین در مهون سال قلعہ میر شمر و دہلی را فتح کرده تا مرحد ملک بن گال به صرف خود در آور و بعد وفات محمد غوری چون برادر زاده او غیاث الدین محمود بادشاه غور شد قطب الدین را تاجی و تختی و چتره فرستاد و خطاب سلطان داد چنانچه قطب الدین در لاهور بتاریخ پنجیم ذی قعد سال ششصد و دو هجری بر تخت سلطنت نشسته بادشاه هند گردید و دہلی را دارالسلطنت خود ساخت و در سنه ششصد و هشت در مقام لاهور در حالت چوگان بازی از اسب افتاده میر و لفظ سلطنت پناه از آن خیر مید بد چون انگشت خضر او شکسته بود بسبب آن او را ایبک گفتندی و بسنا و تی که داشت او را گفتندی نیز گفتندی بعد از و سپهر خوانده او سلطان آرام شاه بادشاه هند وستان شد

شیخ محمد الدین بغدادی

در نسخه هفتم اقلیم مسطور است که شیخ محمد الدین بغدادی که یگانه روزگار و برگزیده درگاه حضرت پروردگار بود از تربیت یافتگان شیخ نجم الدین کبری است باصل از بغداد است خوارزم شاه از خلیفه بغداد الناصر باشد التماس

کرد پدرش و بر افرستاد از مقرر بان سلطان کردید بر روز جمعه مجلس نهاد و وعظ گفتی و مادر سلطان محمدالدین محمد خوارزم شاه که عورتی بود و جمیل بود و وعظ نصیحت تمام میداشت گاه گاهی بزیارت وی آمدی و وعظ شنیدی در میان ششی در میان سستی سلطان رسانیدند که مادر تو بنده حبیب ابوحنیفه در کما مشغول در آمده و وعظ شنیدن را بهانه ساختند سلطان در اشارة بعبیت فرمود تا شیخ را در دجله انداختند تا بحر و شهادت او بقولی در سنه سیع و بقولی در سنه سبت و عشر و ثلثین و ستانه واقع شده و در نجات آمده که چون شیخ محمدالدین را در سنه سبت و ستانه و قبل سنه سبت و عشر و ستانه شهید کردند قانون وی که از نیشاپور بود بعد از چند سال در سنه ثلث و ثلثین ستانه او را به نیشاپور نقل کردند

شیخ نجم الدین گیسو

در خلاصه التواریخ مسطور است که چون بابای سلطان محمد خوارزم شاه شیخ محمدالدین بغدادی را در دجله انداختند و خبر شیخ نجم الدین کبری رسید غیر شد و گفت انا لله و انا الیه راجعون فرزندم محمدالدین را در آب انداختند و پدرم در مسجد نهاد و زمانی نیک در مسجد بود بعد از آن سر از مسجد برداشت و گفت از این دو لعنه خواستم که بخت خوبها فرزندم ملک از سلطان باز نماند سلطان این باور شنیده بغایت پشیمان شده و باطشی پراز زر و ثمنیه و کفن پیاده بلازمیت شیخ آمد و سر برهنه کرد و در صفت فعال با ستاد و گفت اگر دیت باید اینک زر اگر قصاص میکنید اینک ثمنیه شیخ گفت و کان ذلک فی الکتاب مسطور است وی نه نیست بلکه ملک سر تویر دو در و سر او را بر بسیاری از غلات درین قصد سیاد فساد و دلاجره سلطان محمد نو سید مراجعت نمود و عنقریب چنگیز خان که از فرقه کفارتانار و بادشاهی قمار و جبار بود چون بلای عظیم متوجه نجم گشت سلطان را با دجو و کمال مردانگی و همت چنان ربه و هم و هراس و در دل نشست که بی جنگ فرار نمود و سلطان او را تعقب نموده شهر بشهر میدوید و نید مد بهر شهر که میرسد قتل عام می نمودند تا آنکه قریب صد هزار حسرت در ذی الحجه سنه سیع و عشر و ستانه فوت کرد و در نسخ هفت اقلیم قوم سبت که در هنگامی که کفارتانار بعینه لشکریان چنگیز خان خوارزم را تسخیر نمودند شیخ نجم الدین بدست ایشان شهادت یافته و این واقعه در عان و عشر و ستانه بوقوع پیوست قبر شیخ در خوارزم سبت تا شیخ نظم در وفات او از مجازو المصلحین شده شد

تاریخ

آفتاب سپهر صدق یقین	قطب کونین شیخ نجم الدین	آنکه خورشید پیش و صغری است	الملقب بنجم دین کبری است
نهم ماه صوم و شبانه بود	که ره دنیا بخلد ستم نمود	سال ترمول آن بدست نمن	شد رقم آفتاب و چ مدن

قائ و الاچنگیز خان

از فرقه کفارتانار سبت نام پدرش بسوی بود در سنه پانصد و چهل و نه متولد شده در سنه ششصد و ده هجری بیادشاهی سر برآورده و در سنه ششصد و پانزده بر ملک چین و تاتاریستولی گشته و بعد از آن رخ بطرف ایران نمود و بهر سر محمد خوارزم شاه ابن علاء الدین بخش که سلطان مغزنه و خوارزم بود و رفت و بعد بحار به متو از در سنه شش صد و هجده او را به ستاصل ساخت چند می با پسرش سلطان جلال الدین جنگ با داشت تا آنکه او را تیر گشته تمامی ملک مغزنه و خوارزم بخوار و سرقت و غیر آنها در عرصه قلیل بدست آورد و بعد از آن در بلاد ایران اظهارند حبیب خوارزم نهاد و پس از سلطنت سبت و دو سال بهر افتاد و پنج ساله در نیشاپور پانزدهم ماه رمضان سنه ششصد و سبت و چهار

هجری در گوشت چهار پیران داشت او کتای و جغتای و جوکی و توتلی لیکن جوکی مشاهیر پیش از پدر فوت شد و دیگران
 بیاد شاهی رسیدند و کتای که در عهد پادشاه تانارشید در سینه ششصد و سی و نوزده گشت جغتای بعد از پدر پادشاه
 مادران در کستان رنج و بدخشان شد و توتلی خان که پدرش او را همراهی با خود نگاه میداشت بعد پدر تابع
 برادران خود میبود و چنین گویند که این قوم متعبد به هیچ دین و ملت نبودند و از علال و حرام فرق نمیکردند و گوشت
 جمیع و حیوان از درندگان و چرخندگان تناول می نمودند چنانکه صاحب نگارستان در مقامی مینویسد که بعضی
 سلطان ابا قاسم که از نسل چنگیز خان بود طعام می خورد و خواهر شمس الدین صاحب دیوان وزیر او در آن مجلس
 حاضر بود سلطان پاره از کباب گوشت خوک بر نوک کار و بر داشت و داد و خواهر از رعب سلطانی ابا که در آن تنه است
 فی القور کباب را درین بین انداخته مشر و برود

شیخ فرید الدین عطار

در هفت اقلیم مرقوم است که در نجات الالاس آمد شیخ فرید الدین ابن ابیسیه عطار می روزگار میگذرانید روزی
 در ویشی بم در سیده طلب چیزی کرد و عطار از غایت مشغولی بد و غلطت نشد و در ویش گفت ای خواجه تو باین نوع خواهش
 و غفلت چگونه خواهی شد گفت بخواهی که تو میری و در ویش گفت تو همچو من نتوانی مرد و مرد فوراً کاسه چوبین که در دست داشت
 بزیر گدشته و الاشد گفته جان داد چون عطار مشاهده آنجاالت نمود و از سر دکان برخاست و هر چه دست گشتش بدان سید
 ایشان فرمود و ملازمش شیخ کریم الدین کاف را ملازم گرفته چند سال با او بسر برد پس از این بزارت بیت الله الحرام
 رفته بسیاری از مشایخ را در یافت و بعد از مدتی به خدمت فخر الدین بغدادی رفته از دست او خرقه
 پوشیده آورده اند که او را چهل رساله نظر است از مثنوی و در نجات از مولوی رودی نقل کرده که او در کلام خود فرمود
 که نور منور بعد از صد و پنجاه سال بروج فرید الدین عطار تجلی کرده مرئی او گشت و در بزرگه دولت شاهی آمده که
 اصل شیخ از نری که گویان اعمال نیشاپور است و شیخ عمری در از یافت گویند صد و چهارده سال عمر داشت ولادت او
 در روزگار سلطان مجرب بود در ماه شعبان سنه ثلاث و عشر و خمسمایه یعنی بسال با نصد و سیزده هجری و بیست و نه سال
 در نیشاپور بوده و در شهر شاد دیکه شتا و پنج سال در قتل عام نیشاپور بوده هنگام استیلا چنگیز خان یعنی چون
 در محاصره نیشاپور قرار گرفته و دانا و چنگیز خان گشته شد و چنگیز خان بنابر آن حکم قتل عام فرمود شیخ بدست مغله
 با فتاده شهادت یافت در آن چنان است که مغولی شیخ را میخواست بقتل رساند شخص پیدا شده گفت این پیر را
 نکش که خونهای وی هزار دیناری و هم شیخ گفت مفروض که بهتر از نیمم خواهند خرید چون آن شخص از وی
 بگذشت دیگری گفت که این مرد را نکش که خون بهار او یک توپره گاه میدهم شیخ گفت بفر و ش که پیش ازین نمی
 مغل بفر رفته شیخ ر شربت شهادت چنانکه دکان ذلک فی عاشره جمادی الثانی سنه سی و هشتین و ستمایه تا سیج
 وفاتش کرد و خبر او اصلین نوشته است نیست

تاریخ

شیخ عطار حق فرید الدین	کتاب سپهر دانش دین	عمر او یکصد و چهارده سال	بود از لطف این و متعال
سال تحویل آن بیست و هجری	تجلی اهل جنت است بدان	عقل تاریخ نقل آن مسعود	بلیل جنت و جهان فرمود

موتن گوید که در تاریخ فوتش اختلاف بسیارست بعضی ششصد و هفت و برخی ششصد و نوزده گفته اند و از
حالات مولانا بهار الدین ولد و پسرش مولانا جلال الدین روحی جان مستفا میگرد که شیخ فرید الدین نایب الدین صاحب
مولوی روحی که در سنه ششصد و چهار و قریب سی و سه درجیات بود بلکه او را در کودکی دیده پس بر دو تاریخهای وفات
شیخ فرید الدین که بالا مذکور شد یکی از آن درست خواهد بود و در طبقات اکبری مسطور است که شیخ عطار شصت و چهار سال
پیش از شیخ سعدی فوت کرده باین حساب نیز وفات او بیایان ششصد و هفت می رسد اما این قطع که در تاریخ
وفات او در کتاب هفت اقلیم مسطور است بعضی غلطی نماید زیرا که قتل عام جنگی غمانی در حدود سنه ششصد و شانزده
شروع شده و سال فوت شیخ هم از آن سال نمی تواند بود و نه زیاد از ششصد و هفت و چهار که جنگی غمانی
سال فوت کرده و بعد سال که از این قطع برمی آید صرف پانصد و شصت و شش شود قطعاً نیست

قطعه تمام نسخ

شیخ قطار آن فرید و زرگار مرشد شاهان شاد شاه فقیر شد شهید راه فقر آن بهنام سال رخشان از این شاه فقیر در تذکره دولت شاهی آمده که قبر شیخ در بیرون شهر شاد دایح است بجای که موسوم است بشهر باز رگان و بعد از قتل شیخ در سال شاد دایح خراب شد و چنانچه غریزی در باب زر ز که که در نیشابور بکرات واقع شده میگوید

69

اندر سزایان سکه زلزله نازل شد
 برپا نمودی و آنگاه شد شهر چو دشت
 و آن زلزله بار دوم شد صد سی
 و آن زلزله بار سوم شد صد
 و امیر علی شیر و زمان سلطان حسین مرزا عارفی عالی بر مرشد شیخ عطار بنیاساخته

مولانا بهار الدین ولد

در تذکره دولت شاهی آمده که او سرخیل علمای بلخ بود و در روزگار سلطان محمد خوارزم شاه شصت و هفتاد و یک سال تمام پادشاه
و با وجود علم ظاهر در تصوف سخن گفت بعضی گفته اند که از خلفای شیخ نجم الدین کبری است و مادر وی دختر پادشاه
خراسان علاءالدین محمد بن خوارزم شاه بود اهل بلخ را عظیم متقد بودند و چون هرگاه که غلامی در پای میز او از خوا
دعوا مجلس عظیم متقد شدی سلطان محمد بر وجه پدر و بعد از آن مولانا مشغول گشت مولانا را سنجیده از بلخ بیرون
رفت و غیریت حج کرد چون به نیشابور رسید شیخ فرید الدین غلام بدیدن او آمد و کتاب اسرار نامه را به دست سپردن
مولانا جلالت الدین که در آن وقت که دگر بود و داد و مولانا هم به الدین را گفت نزد دود باشد که این پسر تشنه صوفیان
عالم زندگیا حاصل بعد از سفر حجاز غیریت دیار شام و زیارت انبیا علیهم السلام نمود و بعد از سیاحت چند سال مولانا
و اصحاب روزگار دولت سلطان علاء الدین کی قباد بروم رفتند و اهل رسوم بغایت معتقد و مرید ایشان شدند
وسطان علاء الدین بامر او فرزندان ارادت ظاهر ساختند و از جمله بلاد روم مولانا شهر قونیّه را اختیار کرده بود و عطو
افاده مشغول بودی تا بعد از چند سال در شهر سنه ششصد و سی و یک و بقولی ششصد و بیست و هشت بموارد حسرت
انتقال کرد و بطریق ارث و وصیت پسرین مولانا جلالت الدین پیشوای اصحاب جالنتین شد

شیخ شهاب الدین سہروردی

اصول از سر دور است بهجبت سنج مجید القادر جمالی رسید و او را نصایف بسیار است در عرض خود شیخ الشیوخ بغدادی و دولاب

در رجب پانصد و سی و نه و نو قش در ششصد و سی و دو در زمان مستعصر شاه خلیفه بغداد بود قورش آمده و نو قش و نو قش و نو قش

تاریخ از مختصر الواصلین

۴۳۲	سال مولود او بدان بنشیند	احمل او لباشهاب الدین	سنة اولیای اهل بیت بود	سنة واصلین بنشاب الدین	قده کالمین بنشاب الدین
-----	--------------------------	-----------------------	------------------------	------------------------	------------------------

سلطان شمس الدین قش

زیر خرد و هم داماد سلطان قطب الدین ابیک بود نام او القش سبب آنکه او بنسب خسوف تولد شده بود در سنه ششصد و هفت و هجری سلطان آرام شاه را که بعد بر خود قطب الدین بر تخت و بی نشسته بود در قیام ساخته بر سر سلطنت قرار گرفت و تاج الدین یلدرز با دوشاه غزنی را که بارادۀ سنجی راهور آمده بود بدست آورده بقتل رسانید این واقعه در سنه شصت و ستایه بود قورش آمده و غیاث الدین خلجی حاکم بنگال را بمنزله ساخته آن ملک بتهر خود آورده در سنه شصت و ستایه عازم گویار گردید و تا مدت بحال آن قلعه را محاصره کرده کار بر در و نیان تنگ ساخت چنانچه دیوئل که دالی قلعه بود عاجز گشته در شب بگریخت و قلعه بتهر سلطان درآید خلفی کثیر اسیر گشتند ملک تاج الدین ریزه که دبیر الملک بود در فتح قلعه که در سنه شصت و ستایه بود قورش آمده بود این باعی گفت و سلطان فرمود تا بر در دانه قلعه نقش کردند

تاریخ فتح گویار

هر قلعه که سلطان ملطین گرفت از خون خدا و هفت و بیست گرفت آن قلعه گویار و آن حصن بن در ستایه و ستایه شصت و بیست گرفت و در سنه احدی و شصت و ستایه او جین را که فتنه بخانه ممالک را که از مدت سه صد سال تعمیر یافته بود خراب ساخته تمثال بکر باجیت را آورده در پیش مسجد جامع دلی فرس کرد و فاش بتاریخ بستم ماه شعبان سال ششصد و سی و نه بود قورش آمده و این ابیات در تاریخ و فاش او از مولف است

تاریخ

چون ششصد و سی سال هجری گذشت بخت و از راه شهاب این سلطان شمس الدین شمس بسوی جنت الداد انزالان بعد و فاش سپهر او سلطان رکن الدین فیروز شاه بر تخت دلی جلوس نمود و چون ششصد و ستایه و شصت و ستایه حکومت کرد امر که از نو قش بودند او را معزول ساخته سلطان رضیه را که دختر القش بود بر تخت نشاندند اولیای هر دانه و بر کردی و علانیه بقیل سوار شدی آخر در سنه ششصد و سی و هفت گشته شد مزار او در شاه جهان آبادی الا ان موجود است و نزد قبر او قبر دیگری است که از امر از سجیه بگم سیکونید این مکان مشهور است بدرگاه برجی همی با بجم سلطان معز الدین بهرام شاه بن سلطان رکن الدین فیروز بر تخت سلطنت نشست و در سنه شصت و ستایه و شصت و ستایه در شب شصت و ستایه و شصت و ستایه شد بعد از وی سلطان علا الدین سپهر سلطان شمس الدین بر تخت نشاندند و چون او بتاریخ بستم سوم محرم سنه اربع و در بعین ستایه و دلیت جات سپهر و پدر او درش سلطان ناصر الدین محمود باد شاه شد وزیرش غیاث الدین بلبن که خطاب از خان داشت و زرخیر سلطان شمس الدین القش بود او را محبوس ساخته خود در سنه ششصد و شصت و چهار بر تخت دلی نشست و بعد از سلطنت است و یک سال در سنه

ششصد و هشتاد و پنج بعمر ششاد سال فوت کرد و بعد از وی پسر او سلطان مغزالدین کیقباد ابن ناصرالدین
بقراخان ابن غیاث الدین بلبن غائبانه پدر خود که در بنگاله بود بر تخت دہلی نشست و در سنه ششصد و هشتاد و
بقراخان فیروز ملک خلجی کشته شد و امیر خسرو کتاب قران السعدین را در بابلیقات سلطان کیقباد با پدر خود نظر فرمود

خواجہ معین الدین چشتی

در اکیز نامه مرقوم است که خواجہ معین الدین چشتی از سیستان است و اہل آن دیار را سنگری میخوانند او را سنگری
مینویسند کہ مرثیہ سنگری است در سال پانصد و سی و ہفت و قصبہ سنجہ را در پانزدہ سالگی پدر سن کہ خواجہ حسن نام داشت
و ریاضت و قناعت مشغول بود و در گذشت و خواجہ پسر قند و بجا یافت و قدری تعلیم کسی اشتغال فرمود و از اینجا بحر اسکان
شناخت و نشو و نما را بجا یافت و در باروق کہ از توالیہ نیشاپور است ادراک صحبت شیخ عثمان چشتی یار و قوی نمود و دست
ارادت باو زد و بیست سال در صحبت شیخ ریاضت شاکہ کشید و سفر باو غربت پائین گرفت و بسیاری از بزرگان
وقت مثل شیخ نجم الدین کبری دریافت با بجمہ اکابر از سلسلہ چشتیہ است بدو اسطہ تجوہ بود و چشتی پسر
و بہشت و اسطہ بابر اسم اہم می پیوند و دو پیشتر از آمدن سلطان مغزالدین سام از غزنی بہند و شان حضرت
پیر خود بہند آمدہ بود و در اجیر کہ رای تہو را فرمانروای بہند و سیستان آنجا اقامت داشت منزل گرفت صحبت باو خوب
بر نیاید تا آنکہ در سال پانصد و ہشتاد و ہشت سلطان مغزالدین سام مشہور شہاب الدین غوری بہند و سیستان
آمدہ و در حد و دہتا پسر برای مذکور جنگ کردہ فتح یافت و خواجہ در اجیر ملت گزینی اختیار نمود خواجہ قطب الدین
اوشی یکے از خلفای اوست و شیخ فرید گنج شکر کہ در تین پنجاب آب آسودہ اند مرید خواجہ قطب الدین است و شیخ
نظام الدین اولیادست ارادت شیخ فرید دادہ الحاصل بسیاری از صاحب کمالان از زیر دامن تربیت
خواجہ برخاستہ اند و کہ شاہ بادشاہ در زمان دولت خود ذکر جلال کمالات آدشنیدہ چند مرتبہ بہرہ پانہار
مرقد خواجہ کہ در اجیر است از اگرہ رفتہ بود و عمارات عالی در اینجا بنا نمودہ تا شیخ وفات خواجہ بقولی ششم چہار
روز شنبہ سال ششصد و سی و شش و بقول دیگر ششصد و سی و سہ ہجری است مرقد او امروز
ز بارنگاہ خور و بزرگ است و از الفاظ آفتاب ملک بہند سال وفات او ظاہر میشود و این تاریخ منتظر
در وفات او از کتاب مخبر الواصلین نوشتہ شد

مات سنج

جمہ و ششم رجب بودہ	کوہ جان خواجہ نقل فرمود	نود و ہفت سال عمرش بود	کا زمان نقل از جهان بود
سال نقلش بہ عزت و ملکین	اگوہر انجمن معین الدین	روضہ پاک اوست در اجیر	ز از سن جن انش در شیر

سید حسین مشہور بچنگ سوار

در اکیز نامہ مرقوم است کہ قلعہ کتہہ اجیر کہ بر قلہ کوہی واقع است در آن عالم مقام مرقد سید حسین مشہدی خنک سوار
موجود است کہ بزبان عوام از اولاد زین العابدین ابن امام حسین است و تحقیق آنست کہ سید از ملازمان
شہاب الدین غوری است ہنگامیکہ فتح بہند و سیستان کردہ مراجعت نمود و او را بشقداری اجیر گذشت و اینجا
نقد حیات پیر و بہرور اہام و ہجوم عوام بولایت مشہور گشت و زہر بتشرع طاف عالیشان شد

خواجہ قطب الدین بختیار کاکی

ابن خواجہ کمال الدین موسیٰ است در او سن که ما بنین مشرق و جنوب اند جان و آفتاب است متولد شده و از آن سال است که او راوشی نیز مینویسند و در صغیر سن سفر اختیار کرده و در بغداد در راه رجب سال ششصد و بیست و دو هجری در مسجد امام اللیث سمرقندی بحضور شیخ شهاب الدین سهروردی و شیخ احمد الدین کرمانی و جمعی از بزرگان بارادت خواجہ معین الدین چشتی استغفا دیاخته و در پهن آید در ملتان با مخدوم بہاؤ الدین ذکر یا محبت داشته و در زمان سلطان شمس الدین التمش در دہلی آمدہ سکونت اختیار کردہ گاہ گاہی بطریق نظم دری از بحر اندیشہ بساحل بیان می افکند این چند بیت از انجملہ است

نظم

ای بگر و شمع رویت عالمی پروان	در لب شمعین شویت در خزان	من بچندین آشنائی بنور مخون	آشنا احوال نیست امی بگاز
قطب سکین گناہی میکند پیش	عین بوی دیگر گناہی میکند دوان		

خواجہ تبارنج چهار دہم بیج الاول سال ششصد و سی و شش ازین جهان رحلت فرمود و در دہلی نون گشتہ تاریخ از نسخہ حیدر آباد

تاریخ

فیض بخش جهان بعدق یون	قطب آفاق خواجہ قطب الدین	لقبش بختیار کاکی دان	چون اوشی است اوشی اش بختیار
از بیج نخت چار دہم	بود کان قطب شد بخرچ نعم	عقل تاریخ نقل آن محمود	آب جنت بقطب بن فرمود

قبرش کہ در دہلی است اگر چہ از سنگ و خشت نساختہ اند کہ خام است اما زیارت گاہ خاص و عام است در زمان دولت شیر شاہ و اسلام شاہ بعضی از اعز دیواری برگرد مزارش تعمیر ساختہ چہار دروازہ ہای کلان احداث نمودہ بودند کہ تا امروز موجود اند و این اشعار تاریخ برد و ازہ ہای مذکور تو مو اند

تاریخ برد دروازہ متصل مجلس خانہ

در زمان آفتاب چرخ دولت شہشاہ	شاہ را بر باب کوکب بک دہان	این عظیم القدر در کاہی اندیش	صادق بقول اللہ بن اسلام
بود بیست چار و نہ صد سال از بخت	ز اہتمام شیخ دین برد خلیل خان		

تاریخ برد دروازہ سمت احاطہ ملا موچ

در زمان شہ جهان اسلام	شد بلند در سپہر خباب	اگر چہ صد بہت باب جنت را	لیس باب بمثل ہذا الباب
کرد شخصی بنا کہ در بابش	یوسف ثانی از حق است خطاب	چون ز تاریخ نام کردم عرض	گفت در گاہ خواجہ اقطاب

تاریخ برد دروازہ غری

خلق کہ درین گنج سعادت نیر	آخر کہ نثار شاہ خان غمت	گفتم چہ نویسم ز تمم تاریخش	رضوان بدال سر از در جنت گنت
---------------------------	-------------------------	----------------------------	-----------------------------

ازین تاریخ چنان مستفاد میگردد کہ دروازہ غری را نواب شاہ خان کہ در عہد دولت عالمگیر بادشاہ بجاگرفت شاہجہان آباد سرفرازی داشته در سنہ یکہزار و نو ز دہ ہجری تعمیر نمودہ بود تاریخ مذکور را بر زبید علی نظم فرمودہ کہ در نشاۃ الامم موجود است بعد از ان محمد فرخ سیر در زمان دولت خود سمت شرقی بکرا دروازہ از سنگ مرمر تعمیر ساختہ این تاریخ را اشعار بر آن کندہ

۹۵۸

۱۱۱۹

تاریخ برادران درون

از سی کترین غلامان شهریار	با اعتقاد مستفاد کامل البیاض	رفتند قدسیان بدین جهت	تاریخ یا قصه خاصه نیست
---------------------------	------------------------------	-----------------------	------------------------

۱۱۳۰

اشعار برادران درون

از حکم بادشاه جهان خسروانام	فرخ بر شسته نه آسمان غلام	کردم از خواجهم دین طوطی فلک	کردم در دفتر او آدم ملک
فرخ بر شسته نه آسمان غلام	فرخ بر شسته نه آسمان غلام	بمنزله قیامه شرف چون کبریا	بمنزله قیامه شرف چون کبریا

متصل این درگاه سجده بود و شکر یک درجه که آنرا خواجهم به راه رفقا بدست خود بنا انداخته بود بعد از آن اسلام شاه در عهد خود درجه دیگر بر آن افزوده و مجد فرخ سید در بر سوم بر آن تمیید نموده این تاریخ بر آن منقوش ساخت

تاریخ

مورد لطف و عنایات شریفه الاحباب	مورد فرخ بر شسته نه آسمان غلام	ساخت از روی ارادت خرم و سحر	ساخت از روی ارادت خرم و سحر
ساخت از روی ارادت خرم و سحر	ساخت از روی ارادت خرم و سحر	ساخت از روی ارادت خرم و سحر	ساخت از روی ارادت خرم و سحر

۱۱۳۰

شیخ محی الدین بن عربی

در سنه پانصد و شصت و یک تولد شده و در ششصد و سی و هفت از جهان رفته و در دمشق مدفون گردیده

تاریخ

شیخ والا جناب بن عربی	مقتدا ای ره خدا طلبی	لقب خاص او محی الدین	مقتدا ای ره خدا طلبی
مقتدا ای ره خدا طلبی	مقتدا ای ره خدا طلبی	مقتدا ای ره خدا طلبی	مقتدا ای ره خدا طلبی

۱۱۳۰

حضرت علی لالا

تاریخ سوم ربیع الاول سنه ششصد و بیست و یک از جهان سفر نموده

تاریخ

عمده اولیای علی لالا	شد ز دنیا بخت و لا	از ربیع نخست بود سوم	از ربیع نخست بود سوم
از ربیع نخست بود سوم	از ربیع نخست بود سوم	از ربیع نخست بود سوم	از ربیع نخست بود سوم

۱۱۳۳

امولانا شمس الدین محمد تبریزی

در تذکره دولت شاهیه مرقوم است که او بهر خواند علامه الدین بوده که از نژاد کیا بزرگ است و بهر وجه و جواهر علامه الدین که والی قلعه الموت بود از کیش آباد جدا و تبران نموده و دفتر او را سائل ملاحظه را سوخت و آثار اسلام در قلاع ملاحظه نماید ساخت و شمس الدین را بچاندن علم و ادب پنهانی به تبریز فرستاد و از زنان تبریز نزد و زنی اخوان بود و از آن سبب بزر و زنی مشهور است و بعضی گفته اند که او بهر بزر است و در تبریز متولد شده با کمال چون شمس در علم ظاهر و باهر شد و میر کین الدین شمس گردید و در معرفت و سلوک مقامی عالی یافت و زنی شیخ رکن الدین شمس تبریزی گفت ترا می باید بروم رفت و سوخته ایست آتش در می باید زد او با شارت پیر روی بر دم نهاد و در شهر فوسیه رسید و دید که مولانا جلال الدین به اشتراکی شده و بیست موالی در رکاب از روان از در سه سجده می رود و در جلای روان شد و بعد از آن مولانا همیشه او را طلب کردی و با او صحبت داشتی و تنها با او بصیرت راضی شود و غوغا از موالی

و اصحاب برآمد که بر و پا برهنه می آمدند پیشوای مسلمانان را از راه می برد و همواره این تشییع کردند تا آنکه شمس از
پنهان از مولانا بجای تهریز گریخت و مولانا بی طاقت شده بطرف تبریز رفت و شمس الدین را باز بر و پا آورد و
روزگاری در صحبت او گذرانید باز مرید این و اصحاب مولانا بحدادان او مشغول شدند بضرورت شمس الدین این
مرید عزیمت شام نمود بعد از آن که از شام بر و پا آمد شبی شمس الدین با مولانا رومی در خلوت نشستند و در خلوت
در دایره شیخ را اشارت کرد تا بیرون آید فی الحال برخاست و با مولانا گفت که بکشتنم میخوانند در آن وقت
بهفت کس مشورت نموده در کیمین استاده کار روی بردی را انداخته شیخ فوره زد چنانکه آنجماعت بهوش افتادند یکی
از آنها علامه الدین محمود فرزند مولانا بود که بدایع انکس بین آنکس انقسام داشت چون آنجماعت بهوش باز آمدند
غیر از چند قطره خون هیچ ندیدند از آن روز باز این غایت نشانی از آن سلطان معنی پیدا نیست و کاش که فی
شهر سینه شمس و در بعضین دستاویز آن ناکسان در اندک زمانی به بلای مبتلا شده بپاک گشتند و علامه الدین
را علنی پیدا شد بهدرا آن ایام وفات کرد و مولانا بجنازه او حاضر نشد بعضی گفته اند که شیخ شمس تبریزی در
مولانا بهار الدین و لاله مدفون است و قوی آنکه بدش را در چاهی انداخته بودند شبی سلطان و لاله پسر مولانا
در خواب دید که شیخ شمس الدین اشارت کرده که در فلان چاه خفته ام بنیم شب باران محرم را جمع کرده او را از آن
چاه برآورده در جگه مناسبی دفن نمودند تا شیخ از مرآت جهان پوشیده شد

تاریخ

از بعد از شمس الدین داحق در تاریخ شمس الدین داحق

۶۴۵

از الفاظ آه شمس الدین داحق و دیگر از الفاظ بود از تبریز تاریخ بر می آید و این تاریخ از خبر الواصلین

تاریخ

واصل آن من بعد از دین عارفی بی نظیر شمس الدین سال تاریخ فضل در ضوآن از در قم شمس احمد جعدی

۶۴۴

در تذکره دولت شاهی آمده که وفات مولانا شمس الدین بعد از رحلت مولانا جلال الدین بوده و تبریزی در توفیق است

سید برهان الدین محقق

در سینه شمس و جعدی پنج هجری فوت کرده و در قریه مدفون گردید

تاریخ

آنکه برهان الدین دنیا بود نو چشم علی در سیه بود شد بجای این برای شیخ آن محقق بشمس احمد جعدی

۶۴۵

جنس قان

پسر دوم چنگیز خان است بعد فوت پدر در سینه شمس و بست و چهار بر ملک ماورالنهر و بدخشان و بلخ
و غزنی تالاب شده بادشاه گردید و هفت ماه پیش از او کتا قان که برادر بزرگ و بادشاه تاتار بود در راه و قید
سال شمس و سی و هشتم هجری در گذشت و قراچار نو بایان که وزیر او بود در ضبط و نسق امور ملک قیام نمود
تا آنکه بعد از چند گاه بپادشاهان پسر نوکی را بیکو بست و لایمت جد گردید و این را چند روز بعد از چند کی که کیکاو
پسر او کتا ملک از و گرفت و بعد سلطنت یکسال در سینه ارجین و ستمایه در گذشت بعد از و منگو قان و لاله شد

<p>خوئی خان مالک ملک گردید و ده سال سلطنت را بعد از برادرش بلاکو خان بادشاه ایران شد</p>		
<p>شیخ المشایخ سعد الدین حموی</p>		
<p>در سنه ششصد و پنجاه هجری فوت نموده و این تاریخ در وفات او در مغازی اوصالیین مرقوم است</p>		
<p>تاریخ</p>		
<p>حموی آنکه بود سعد الدین</p>	<p>اشد و نیا بسوی خلد برین</p>	<p>سال انقش ششصد و پنجاه</p>
<p>شده مرقوم پیش از طبع</p>		
<p>۴۸۰</p>		
<p>شیخ جمال کیلی</p>		
<p>در کتاب دبستان مرقوم است که شیخ جمال کیلی در زبان علارالدین اسمعیل که بادشاه قلع الموت بود در زوین بارشاد و خلافتی مشغول بودی و در خیمه دعوت اسمعیله قبول کرده بود و بنا برین علارالدین او را تعظیم نمودند اما علار غیر اسمعیل شیخ را اسمعیل ندانستند و وفاتش شب و دوشنبه چهارم شوال سنه ششصد و پنجاه و یک هجری رو داده و در تاریخ فوت او گفت اند</p>		
<p>تاریخ</p>		
<p>جمال است و بن قطب الدین</p>	<p>اگر آستانه او بود قبله آمال</p>	<p>سال ششصد و پنجاه یک هجری</p>
<p>شب و دوشنبه در چهارم شوال</p>		
<p>۴۸۱</p>		
<p>تصحیح باشد این متن</p>		
<p>سی و هفتم و آخرین خلیفه از خلفای عباسی است در سنه ششصد و چهل و هجری در بغداد بر سر خلافت نشست و مدت پانزده سال و هفت ماه در بغداد حکومت نموده در سنه ششصد و پنجاه و شش بلاکو خان از اهل اود چنگیز خان که بادشاه ایران بود با لشکر می زیاده از شمار بر سر او رسیده بغداد را محاصره نمود مدت دو ماه متعصم را محاصره نمود و لشکر منول کمال جلالت ظاهر نموده بالاخر خلیفه با استعصواب وزیر خود این طعنه از شهر بیرون برد و پانزده هزار گاه بلاکو شرافت بلاکو او را با چهار پسرانش و شانزده لکه از باشندگان آن دیار با تیغ بیدرنگ برادر القنافر ستاد و بغداد را آتش زد و بر وایت صاحب مرات انجان هزار هزار آدمی درین فتنه هلاک شدند و حسام الدین بنجم را که چلک داده بود که اگر خلیفه را خواهند کشت عالم متغیر خواهد شد نیز به ششم محرم سنه امدت و سنین ستایه قتل رسانید و در مرات جهان نامر قوم است که بلاکو خان متعصم را با یک خواهر نصیر الدین طوسی در جوال کرده بالشر استخوانهای او را در هم شکستند و تاریخ این اقعه چنین فرستاده اند</p>		
<p>تاریخ</p>		
<p>سال هجرت ششصد و پنجاه</p>	<p>روز یکشنبه چهارم از صفر</p>	<p>شد خلیفه پیش بلاکو خان دولت عباسیان آمد بسیر</p>
<p>۴۸۲</p>		
<p>بعد از شهادت متعصم و لا داعیه که پانصد و بیست و چهار سال در بغداد خلافت کرده بودند منقطع گردید و بغداد در تصرف مغلیه درآمد و شیخ سعدی شیرازی که معاصر متعصم بود در باب شهادت او مرثیه گفته بیتی چند از آن جمله نوشته می شود</p>		
<p>مرثیه در شهادت متعصم</p>		
<p>آسمان را حق بود که خون برید برین</p>	<p>برزوال ملک متعصم امیر المؤمنین</p>	<p>ای محمد که قیامت می برای این جهان</p>
<p>خون فرزندان عمر مصطفی شد بر خیمه</p>	<p>هم بدان خاک که سلطانان سازند</p>	<p>سر بر آوردین قیامت در میان</p>

و اصحاب برآمدند و پارسه مبتدی آمد و پیشوای مسلمانان را از راه می برد و همواره این تشیع کردند تا آنکه شمس بن
 پنهان از مولانا بجای تهریز گریخت و مولانا بی طاقت شده بطرف تبریز رفت و شمس الدین را باز برود آورد
 روزگاری در محبت او گذرانید باز مرید این و اصحاب مولانا بمعاذات او مشغول شدند بضرورت شمس الدین این
 مرتبه غریبت شام نمود و بعد از آن که از شام برودم آمد شبی شمس الدین با مولانا رومی در خلوت نشسته بود و شخصی از بیرون
 دروازه شیخ را اشارت کرد تا بیرون آمد فی الحال برخاست و با مولانا گفت که بکشتنم میخوانند در آن وقت
 بهفت کس مشورت نموده در کین استاده کار می بردی راندند شیخ فرمود چنانکه آنجا هست بهوش افتاد و ندیدی
 از آنها علامه الدین محمود فرزند مولانا بود که بدایه الکیس بن الکیس انتقام داشت چون آنجا رسید بهوش باز آمدند
 غیر از چند قطره خون هیچ ندیدند از آن روز باز این غایت نشانی از آن سلطان معنی پیدا نیست و کافی کافی
 شوهر سینه شمس و از بعضین و ستایه و آن ناکسان در اندک زمانی به بلای مبتلا شده ملک گشتند و علامه الدین
 را علقی پیدا شد بهمدان ایام وفات کرد و مولانا بجنازه او حاضر نشد بعضی گفته اند که شیخ شمس تبریزی در جنب
 مولانا بهمار الدین و لکه مدفون است و قوی آنکه بدانش را در چاهی انداخته بودند شبی سلطان و لکه پسر مولانا
 در خواب دید که شیخ شمس الدین اشارت کرده که در فلان چاه خفته ام بنیم شب باران محرم را جمع کرده او را از آن
 چاه برآورده در جگنهای دفن نمودند تا هیچ از مرآت جهان نوشته نشد

تاریخ

زیدیه شمس الدین داحق	در که تاریخ شد بود از تبریز
----------------------	-----------------------------

از الفاظ آه شمس الدین داحق و دیگر از الفاظ بود از تبریز تاریخ بر می آید و این تاریخ از مخبر الواصلین است

۶۴۵

تاریخ

داصلان حق اصدق وین	عازنی بنی نظیر شمس الدین	سال تاریخ نقل در ضو	از رقم شمس الدین
--------------------	--------------------------	---------------------	------------------

در تذکره دولت شاهی آمده که وفات مولانا شمس الدین بعد از رحلت مولانا جلال الدین بوده و قبر وی در قریه است

۶۴۶

سید پنهان الدین محقق

در سینه ششصد و چهل و پنج هجری فوت کرده و در قریه مدونک دفن

تاریخ

آن محقق ششصد و چهل و پنج	شد بحجت زین سراج	نور چشم علی در سراج بود
--------------------------	------------------	-------------------------

۶۴۷

جناب قاکان

پسر دوم چنگیز خان است بعد فوت پدر در سینه ششصد و بیست و چهار بر ملک ماورالنهر و بدخشان و بلخ
 و غر فی تالب سنده بادشاه گردید و هفت ماه پیش از او کتا قان که برادر بزرگ و بادشاه تاتار بود در راه و قعیه
 سال ششصد و سی و هشتم هجری در گذشت و فرچارلو بیان که وزیر او بود در ضبط و نسق امور ملک قیام نمود
 تا آنکه بعد از چند گاه با کوخان پسر توی را بیکو مت و ولایت جدگرا امیش از چند کردانید اما بعد از چندی یکیر خان
 پسر او کتا ملک از و گرفت و بعد سلطنت یکمال در سینه اربعین و ستایه در گذشت بعد از و منگو قاکان و لدا شد

توخی خان مالک ملک گردید و نه سال سلطنت راند بعد از و برادرش ملاکو خان بادشاه ایران شد		
شیخ المشایخ سعد الدین حموی		
در سنه ششصد و پنجاه هجری فوت نموده و این تاریخ در وفات او در مخبر الواصلین مرقوم است		
تاریخ		
حموی آنکه بود سعد الدین	اشد ز دنیا بسوی خلد برین	سال نقلش ششصد و پنجاه
۷۸۰	شده مرقوم بیش از شصت	
شیخ جمال کیلی		
در کتاب دیستان مرقوم است که شیخ جمال کیلی در زبان علماء الدین اسمعیلی که بادشاه قلعه الموت بود در قرین بار شد و خلافتی منقول بودی و در غیبه دعوت اسمعیله قبول کرده بود و بنابرین علماء الدین او را اعظم نمودند اما علماء غیر اسمعیل شیخ را اسمعیلی و فاشش شب و دوشنبه چهارم شوال سنه ششصد و پنجاه و یک هجری رو داده و در تاریخ فوت او گفتند		
تاریخ		
جمال ملت و بن قطب لیاخی	اگر آستانه او بود قبله آمال	بسال ششصد و پنجاه یک هجری
۷۹۱	شب و دوشنبه در چهارم شوال	
تتبعیم باشد ابن مستنصر بالله		
سی و هفتم و آخرین خلیفه از خلفای عباسی است در سنه ششصد و پنجاه هجری در بغداد بر سر خلافت نشست و مدت پانزده سال و هفت ماه در بغداد حکومت نموده در سنه ششصد و پنجاه و شش ملاکو خان از اطاوار چنگیز خان که بادشاه ایران بود با لشکر می زیاده از شمار بر سر او رسیده بغداد را محاصره نمود و مدت دو ماه متعصر نتحصن بود و لشکر مغول کمال جلادت ظاهر نموده بالاخر خلیفه با استعصواب وزیر خود ابن طلحه از شهر بیرون شواییده بیارگاه ملاکو شرافت ملاکو او را با چار پسرانش و شانزده لکه از باشندگان آن دیار با تیغ بید ریختند و از القافر ستاد و بغداد را آتش زد و بر وایت صاحب مرات الجنان هزار هزار آدمی درین فتنه هلاک شدند و حسام الدین منجم را که چلک داده بود که اگر خلیفه را خواهند کشت عالم متغیر خواهد شد نیز بهشتیم محرم سنه احدی و سنین ستایه قتل رسانید و در مرات جهان نامر قوم است که ملاکو خان مستعصم را با یک خواجه نصیر الدین طوسی در جوال کرده با شش استخوانهای او را در هم شکستند و تاریخ ابن اتمه چنین فرشته اند		
تاریخ		
سال هجرت ششصد و پنجاه و شش	روز یکشنبه چهارم از صفر	شد خلیفه پیش ملاکو خان و دولت عباسیان آمد بسدر
۷۹۲		
بعد از شهادت مستعصم و لا داعیاسیه که پانصد و بیست و چهار سال در بغداد خلافت کرده بودند منقطع گردید و بغداد در تصرف مغلیه درآمد و شیخ سعدی شیرازی که معاصر مستعصم بود در باب شهادت او مرثیه گفته بیتی چند از آن جمله نوشته می شود		
مرثیه در شهادت مستعصم بالله		
آسمان ز احن بود و خون بود بر بزم	برزوال ملک مستعصم امیر المؤمنین	ای محمد که قیامت می برآی که این
۷۹۳	خون فرزندان عم مصطفی شد بخیه	هر بیان خاک که سدا تا آسمان

بلا کو خان

پسر نولی خان ابن چنگیز خان است در سنه ششصد و پنجاه هجری بیاد شاهی ایران رسیده
را در سنه اربع و خمصد و سی و نه متاهل و نابود ساخته قلعه الموت را از دست ایشان بدر آورده چنانکه این یک مشتقا

تاریخ

سال عربی ششصد و پنجاه چار شد | یکشنبه اول از مه ذی قعدة با داد | خورشاه و شاه سیمیلیان تخت | هر خاست پیش تخت بلا کو خان
و در سنه ششصد و پنجاه و شش بغداد را آتش ده خلیفه مستقیم یافتند که آخرین خلیفه از خلفای عباسی است
گرفتار ساخته با چندین هزار باشندگان آن دیار طبعی بی دروغ ساخت بغداد فتح بغداد و عراق گردانید
آفاق از جمله سلطان روم و اتابک فارس و حاکم کرمان و بدرالدین لولوی والی موصل و آن حدود و بخت داد
باستحقاق شتافتند آخر بعد از حکومت قریب یزده سال در سنه ششصد و شصت و سه هجری در مراغه که
مقر سلطنت او بود بشکار رفته و بعد از آن بجام شتافته و بیمار شده نوزدهم ربیع الآخر سنه مذکور در گذشت
و در پلای سوار و لن مدفون گردید بطریقیکه رسم مغول است سردارها بجمعت خواجگاهش ترتیب داده
سیریس آنجا نهادند و خان را بران تخت خوابانیدند و چند دختر پرسی پیکر را با حلی و زیور در آنجا
گرداند تا آنکه او را باشند و سردارها را مضبوط ساخته از نظر اغیار مخفی گردانیدند و این شیوه تا زمان
سلطان غازان خان در میان ایشان مرعی بود و چون بعد از این طوفانی تاریخ خوانات گفته

تاریخ

چون که کویر اغیر مستان که شد | اگر تقدیر از دل نوبت اور آخر | سال ششصد و شصت و شصت یکشنبه | که شنبه نوزدهم ربیع الآخر

شیخ بهاء الدین زکریا

بن قطب الدین محمد بن کمال الدین قریشی است در سنه پانصد و شصت و پنج هجری در کوهت کرور بلتان
زاده شده در صغیر سن پدر سن فوت کرد بعد تحصیل علم سیاحت اختیار نموده در بغداد آمد و مرید شیخ
شهاب الدین سهروردی گردید و در عرصه قلیل بسایه خلافت رسید بعد از آن بلتان آمد گویند
شیخ را با شیخ فرید شکر گنج کمال ربط و اتحاد بود تا مدتی بجا بسر برده و بتاریخ هفتم ماه صفر سال ششصد و
شصت و پنج بعمر صد سال ازین جهان در گذشت گویند پیش از وفات پیر مردی نورانی خطی تهری آورد
بدست شیخ صدر الدین که خلع او بود و او را خط را پیش پدر خود آورد شیخ همون خط را خواند و جان بحق گشود
نمود و مرازش در بلتان است و شیخ صدر الدین در سال هفصد و نهمه هجری فوت کرد و پسر شیخ کمال الدین
ابو الفتح بجای او نشست و ازین تاریخ که در وفات شیخ بهاء الدین زکریا از مخبر الواصلین نقل شده شد
سنه ششصد و شصت و هفت استخراج می یابد

تاریخ

خداوند خاندان اهل یسین | شیخ ازین شهاب الدین | بانصد و شصت و شصت یکشنبه بود | که شنبه نوزدهم ربیع الآخر
ادبیوم انجیس و سفر | سوخی فردوس سابع صفر | که شنبه نوزدهم ربیع الآخر | که شنبه نوزدهم ربیع الآخر

فرید الاولیا شیخ فرید شکر گنج

این شیخ جلال الدین سلیمان است از مرزاخان روزگار و ممتازان سرشکن نفس دماره بود و گویند از اولاد
 فرخ شاه کابلی است که او را شاه کابل گفتندی در زمان چنگیز خان از اجداد ایشان قاضی شعیب یاسی به لایحه
 آمده بود و در قصه قصور اقامت کرد سلطان بن مقدم ایشان را گرامی داشت احترام نمود و شیخ فرید که نیره
 قاضی شعیب است بستان شتافته در اجودین که آنرا یک بن نیز گویند سکونت اختیار کرده به علوم متعارفه و نیاز
 اشتغال داشت تا آنکه خواجه قطب الدین ادشی را گذر برد افتاد و نصایح ارجند در نگویش علوم ربی بنالتر
 معارف حقیقی فرمود و در راه ساختند دست از همه باز داشتند دل در ملازمت خواجه بست و از دوام خدمت
 منظر شرف کرامات و مورد غوار قیامات شد و بعد حلت خواجه قطب الدین خرقه و عصی بدو رسید و
 تسبیح گنج شکر احوال است بعضی گویند که سوداگری شکر بار کرده میرفت خواجه از دی شکر طلبید و گفت درین
 شکر نیست ملک است خواجه گفت کو نمک باد سوداگر چون جواهر را باز کرد نمک برآمد از گفته خود پشیمان گشته
 پیش خواجه رفت خواجه فرمود که غم مخور اگر شکر بودی شکر گرد چون دیدند شکر شده بود از آن باز در گنج شکر
 خوانند و بعضی گویند که از تاثیر نگارشش توده خاک شکر شده بود و الشدا علم بالصواب و خاتمانان محمد بن محمد
 مضمون این قصه را نظم نموده و این بیت از آنجمله است

بیت

اگر آنکس جان شکر شکر بخورد
 آن کو شکر نمک کند و از نمک شکر

در کتاب سیر العارفین مرقوم است که شیخ المشائخ سعد الدین حمویه و سیف الدین ماخرزی شیخ بهار الدین
 از کربلا و شیخ فرید الدین ابودهنی در یک عهد بودند اهل سعد الدین حمویه وفات یافت و سه سال بعد از
 ایشان شیخ سیف الدین ماخرزی رحلت نمود و بعد از ایشان بیست سال شیخ بهار الدین فوت شد
 و بعد از او بیست سال شیخ فرید الدین مسعود ابودهنی رحلت نمود و با جمله نقول و فاش تبایع پنجم محرم روز
 شنبه سال ششصد و شصت و هفت هجری بوقوع آمده مقبره او در بین پنجاب است و موله در کتابی
 خوانده که در او ایل نامش شیخ مسعود بود و در سنه پانصد و شصت و نه متولد شده و در عمر خود پنجاه
 سالگی تبایع پنجم محرم سال ششصد و شصت و چهار هجری فوت کرده چنانچه ازین فرد تا پنجاه سال تولد و عمر و سال
 وفات او در یافت گردد

تاریخ

رحم فرماید که از عابدان	اشرف فرید الدین سال حلت مسعود
و الفاظ فرید عصری نیز تاریخ وفات او است	در وضع شیخ بهار الدین که نام پسرش بود و چون
است ازین قطعه که از مخبر الواصلین نوشته شده سال وفاتش ششصد و شصت و سه شد	
تاریخ از حجب الواصلین	
انفاز زمان و تحریرین	شیخ و نیاودین فرید الدین
سیمان پنجم محرم بود	که از یازدهانه نقل نموده

۴۵۰	فرید الدین گدا گنج شکر بود	چو روز ذات خدا شد مطلق	بمطہ گفت بافت سال نقاش	فرید الدین قلی واصل حق
تاریخ				
۴۵۱				

مولانا جلال الدین محمد مشہور مجھو لوی رومی

در ہفت اقلیم مرقوم است کہ او از بے بدلان زمان و بر کنیدگان دوران بود اصل او از پنج است در خلافت امام
آمد کہ چون پدرش مولانا جبار الدین ولد در سنہ ششصد و بیست و ہشت رومی بخط آخرت نہاد سلطان
علاء الدین سلجوقی با قاضی اکابر و صدوزان دیار جمع شد مولانا جلال الدین را بجای پدر نشانیہ
و مولانا بہار الدین را مریدی بود موسوم بسید برہان الدین ترندی مولانا جلال الدین مرید او شد
و در سال در خدمت او بسر برد چون او فوت کرد بعد از پنج سال شمس الدین تبریزی پیوست و چون
شمس الدین در زیر ابراسرار ناپدید گردید ملازمت صلاح الدین زرکوب را ملازم گرفت و پس از آن در خدمت
حسام الدین قوی نیز عمر سی بیابان رسانید تا رسید بایخانہ رسید و در صغیر سن بصحبت شیخ فرید الدین
عطار رسید و نہادت مولانا در ششم ربیع الاول سنہ ششصد و چار بود و وقت غروب آفتاب نجم
جمادی الآخر سنہ ششصد و ہفتاد و دو در زمان ابقا خان فوت کردہ در مرآت الخیال نوشتہ است کہ
نور الدین مرقومہ تاریخ وفات اوست سن مولانا شصت و نہ سال بود و مرقد او در روم بشہر قونیہ است بعد از وفات
او خلف الصدق او سلطان ولد بر جای پدر نشستہ او نیز فارغ و عالم بود کہ کتاب ولد نامہ با مشہور است
تاریخ وفات مولوی رومی از کتاب مخبر الواصلین نسخہ شد

تاریخ

۴۵۲	۴۵۲	اول فروردین کلاہ	از ربیع نخست بود ششم	کہ طلوعش نمود چون انجم
سال مولودگان خدا آگاہ	شد رقم آفتاب عالیجاہ	شد تاریخ نقل او چہم	میشاکت ریب از جہاد دوم	
سال نقاش اوج ہفت لہج	با نقاش قطب جنت حق	سال نقاش ہشتارزن	نور الدین مرشد بر خوان	

خواجہ نصیر الدین طوسی

در سنہ ہفت اقلیم مرقوم است کہ اصلش از جہر و سادہ است اما در طوس متولد گشتہ و کمال دران دیا
نمودہ بطوسی اشتہار یافتہ وی اعظم فضلاء زمان و افضل علمای دوران بودہ ولادتش در وقت طلوع آفتاب
روز شنبہ یازدہم جمادی الاول سنہ سیع و تسعین و خمستہ دادم و حقیقہ پدرش امام فخر الدین محمد رازی
از عالم گذشتہ عمر خواجہ نصیر نہ سال و پنجاہ بود و در قلعہ الموت وزارت اسمعیلیہ ہم روزی چند از روی زجر
و غضب نمودہ در زمان خلیفہ مستعصم عباسی روزی چند در ولایت قستان ساکن شدہ و عالم آن خطہ
ناصر الدین محتشم ابواب لطف و کرم بر روی روزگار او کشودہ و خواجہ اخلاق ناصری را بنام او تالیف نمود
و در خلال احوال قصیدہ عربیہ در مدح خلیفہ مستعصم در سلک نظم کشیدہ بنیاد فرستادہ چون ابن طغی را کہ
وزیر خلیفہ بود این صورت موافق مرآۃ نیفتا و بر پشت کمان قصیدہ بنام ناصر الدین محتشم نوشتہ کہ مولانا نصیر الدین

بحلیفه آغاز مکاتبات و مراسلات نموده ازین اندیشه نافل نیاید بود و این امر بزرگ را خور و بناید شمرد چون
نوشته بنظر ناصر الدین رسید خواهر را حبس فرمود و دستة مجوس مانند تاد راه ذیقده سندان لعل و حسین
ستایه که بلاکو خان از فتح بلاد و قلع قلاع ملاحظه بخصیص قلعه الموت فارغ گشت بولایت نستان رفته خواهر
را اظالم ساخت چون خواهر بدرگاه الیخان یعنی بلاکو خان شنافت بوفور عنایت حکم شد که ملازم آورد و باشد
و در اندک وقت در حضرت الیخان محل ر فیع و مقام بلند یافت مظنه اکثر از اهل تارسیج این است که قتل
خلیفه بغداد یعنی مستنصر عباسی بخواهر نصیر الدین بود و خواهر در مراغه حسب احکام الیخان ر صد
پناکرده حکما و فلاسف و متکلمین و غیر ذلک را در اینجا جمع آورده اما هنوز با تمام نرسیده بود که مدت عمر الیخان
به انقضا پیوست و خواهر در زمان سلطان الباقان پسر بلاکو خان آن ر صد را با تمام رسانید و در سنه
اشنید و سبعین مستانه فوت کرد و در بغداد قدیم در روضه امام موسی کاظم بن جعفر صادق که آنرا کاظمیه مینامند
مدنون گشته مدت عمرش هفتاد و پنج سال هفت ماه و هفت روز بوده و در جامع رشیدی مسطور است که خواهر
نصیر وصیت فرمود که او را در جوار مزار امام موسی کاظم دفن کنند ملازم در پایان آن مرقد جت او را غار
قبر کنند نمودند ناگاه سردایه کاشی کاری ظاهر شد و بعد از تقدیم لوازم تخلص و تقشیر بوضوح پیوست
که آن مضجع را ناصر خلیفه برای خود ساخته بود و پسرش بخلاف وصیت پدر را در ضاغه دفن فرمود و از غارت
حالات آنکه سردایه در روز شنبه یازدهم جمادی الاول وقت طلوع آفتاب بطالع حوت سنه پانصد و دو
هفت تمام شده بود و در همان روز خواهر نصیر تو لذنموده عزیزی در تارسیج و قاتلش این قطعه نظم فرموده

تاریخ

نصیرت دین بادشاه شورش	ایکانه که چو او مادر زبان نژاد	سال شصت و هفتاد و دوازده	بروز جمعه یازدهم او در گذشت در بغداد
-----------------------	--------------------------------	--------------------------	--------------------------------------

ملک شمس الدین کرت

آل کرت چندگاه ملوک بوده اند و ایشان مردم دلاور و با مروت بوده اصل ایشان ترک است و سلطنت
از خاندان سبکتگین بدیشان منتقل شده سلطنت پنج و هرات و غزنی و کابل سالها با ایشان متعلق بوده
و پشت تن از ایشان بپادشاهی رسیده اند اذل ایشان ملک شمس الدین محمد بن ابابکر کرت است
و آخر ایشان ملک غیاث الدین است که زوال ملک او بدست امیر تیمور کورگان بوده و ملک شمس الدین
دخترزاده ملک رکن الدین غوری است که معاصر جنگیر خان بود بعد ایلالت ده سال در سنه شصت و
و هفتاد و شش در تبریز فوت شد و مولانا وجیه الدین نصفی در تاریخ او گفته

تاریخ

سال شصت و هفتاد و پنج	تغافل محمد در آن بنکر است	بنام صفیایرانیان محمد کرت	برآمد آیت و شکرست در حال
-----------------------	---------------------------	---------------------------	--------------------------

بعد از وی پسرش ملک شمس الدین کمین بیادشاهی رسید و احوال او بمقام خود نوشته خواهد شد

سلطان اماقا آل

عرفت الباقان و لدا رشید بلاکو خان است بعد وفات پدر بر و زخم سوم رمضان سنه ثلاث و ستمین و

ستایه بر سر بر سلطنت ایران جلوس فرموده پادشاهی مردانه باطای و تدبیر بود و وزارت بخواجه شمس الدین محمد صاحب دیوان داده و لشکر بر دم فرستاده بعضی از دیار روم را مسخر ساخته و در تبریز و همدان و مراغه را که خواجه نصیر الدین طوسی بر دزگار ملک کوخان بنیاد کرده بود مشتمل بر تماشیل اشکال فلک و دوازده موهوم و صورت بر دوج دوازده گانه در عهد ابقا خان با تمام رسانید و ابقا خان بسی توان بر اینجا خرج کرد هفتده سال و چندی در اکثر ملک ایران پادشاهی نمود شبی در مرغزار او چاق از حوالی تبریز نشسته بود ناگاه وحشی در دغا هر شد گفت مرغی عظیم قصد من دارد و تیر کمان طلب کرد چون تیر کمان بدو دادند فی الحال بافتاد و جان داد منطقه بخصی کسان آن بود که خواجه شمس الدین محمد صاحب دیوان که وزیر او بود و او را مسوم ساخت و این واقعه تاریخ بخستو آهوی بکجه ششصد و هشتاد و هجری وقوع آمد و غریبی این قطعه در تاریخ وفات آهوی

تاریخ

چوبسته دوزخ اندازی کجه زرد بر رخ که بر کسین کند ایفا چار شنبه و هنگام صبح در چوکان بسال ششصد و هشتاد و یک و شصت

سلطان محمود دارلقب سلطان احمد خان

پسر ملک کوخان هفت بعد وفات ابقا خان که برادر او بود بر سر سلطنت ایران نشست اول او ست از اولاد خلیفه خان کردین اسلام را اختیار نمود، ما برای مصلحت ظاهر بنیکر چون دوسال و پنجاه و ششش یوم از سلطنت گذشت و کیرشاهزادگان و امه ابهواداری ارغون خان پسر ابقا خان سلطان احمد را گرفته در شب پنجشنبه بیت و ششم جمادی الاول سنه ثلث و ثمانین و ستمانه بقصاص شاهزاده مقتدر تائی بکشت او را بکشتند و ارغون خان را بجای او بر تخت نشاند چنانچه تاریخ آن گفته

تاریخ

سپه عدل خود از شتری دیدار کرد بود سرور خان غافل خطه ایران زرد دست بود فلک پشت او کست و نمود سال شاکش ظهور از آب جان

تاریخ

تاریخ چون ششصد و هشتاد و یک ساله جادوات فلک بر دوام کرد ارغون ملک گیری چون بکشد احمد رفت و تیغ شمشیری در نیام کرد

خواجه شمس الدین محمد صاحب دیوان

وزیر ملک کوخان و سلطان ابقا خان بود از محمد الملک یزدی آزار بسیاری بجا داشت همواره هست بر دقع آن ناحیه شناس می گماشت تا در زمان سلطان احمد خان بسمه متهم گشت و بدین عیله بتاریخ بستم جمادی الاول سال ششصد و هشتاد و یک هجری سر او را که دفتر شروع فتن بود از بدنش جدا گردانید اما بعد از دوسال و دو هفته در زمان ارغون خان خواجه نیز بقتل رسید چنانچه گفته اند

ایات

چو مجید الملک از قفله میازد شهادت یافت در محوای توهم بقصد صاحب دیوان محمد که دستور ملک بود و در دهر پیران و دوسال در راه دویشت پیشیا و چهارم در دهان شتر قهر تو دور دنیا شو بدرامقابل که دار و در تر از و نوش بانه هر از قنبر کین بقدره آنکه صاحب دیوان در دفتر احمد خان باصفهان افتاد و بعد فوئش خواست که بهند و ستان

رو دنا از پاس سلطه ارغون خان محفوظ ماند ارغون خان در ایش نمود و نام مطلب بنام او فرستاد چون صاحب دیوان
بلازمست رسید منظور نظر اعتبار گردید و تا خان که دشمن او بود در خدمت ارغون خان او را بر سر پادشاه متمم گردانید
و بکار ارغون خان تباریچ چهارم ماه شبان سه ششصد و هشتاد و سه هجری قمری رسید چنانچه ازین تاریخ مستطاد دیگر دو

تاریخ

نظام عمره اتفاق حسن دیوان	محمد بن چوینی در گنجینه دهر	بسال ششصد و هشتاد و سه شنبه	نوبت عمره و شنبه بود و خانه ابر
زروی ..... بر روی اخبار	از جام تیغ ابوالشیرین قمر		

خواهر برادر الدین محمد که دلدار خند صاحب دیوان بود در زمان آبا قاسی وزارت بلکه فرماندهی ایالات اصفهان بدو موفض بود

احوال اتابکان شیراز

اتابک خطاب بادشاهان شیراز بود یعنی این لفظ نگاه دارنده و ادب آموزنده است و ملوک شیراز را از انجست اتابک گویند
که یکی از ایشان که مظفر الدین سفر نام داشت اتابک سلطان بنجر بود و سلطان او را ملوک فارس کرده بود و بعد از فوت بنجر
خطاب اتابکی بنجو قرار داد و گویند که این اخت کوثر کی است اتابک است یعنی پدر بزرگ چرا اتابک و بیک بزرگ و اتابکان
غیر از حاکمان عادل و خیر بوده اند اول ایشان که مظفر الدین سفر بود در زمان دولت سلطان بنجو حکومت فارس
سر بلند می حاصل نموده و در پانصد و پنجاه و شش فوت کرده بعد از وی برادر او اتابک زنگی چهارده سال
کسی حکومت نمود بعد از پدرش تکوین سلطنت رسید و هشت سال حکومت کرد بعد از وی اتابک سعد بن زنگی است
و هشت سال ملک ماند و در سال ششصد و هشت و شش فوت کرد بعد از پدرش اتابک ابو نصر بن سعد زنگی
بسلطنت رسید و او را اتابک ابو بکر نیز می نویسند مردی بس نیکی و عدل بوده در زمان او یعنی در سده ششصد
و پنجاه و شش هلاکو خان ستغیم خلیفه بغداد را شهید نموده و شیخ سعدی شیرازی که در باب آن مرثیه گفته در آن
مرثیه این چند بیت آورده

ابیات

یار پیرین ملک سلطانی با من دوا	در پناه شاه عالم بادشاه ملکین	خسر حرم آن خوش زمان	از کمال خلق شنیدیم واداش
روزگار است با سادات با دو شیخی گوی	راست نیست صورت بخت یار و اقبال		

همدران ایام شیخ سعدی کتاب گلستان بنام او نوشته بود در تاریخ آن این بیت گفته ...

تاریخ

دران مدت که مارا وقت خوش بود	ز بهجت ششصد و پنجاه و شش بود
داود را پسر بود سی با سر حدش یعنی سعد بن ابو بکر که در دیباچه کتاب مذکور ذکر شش نموده و گفته	
علی الخصوص دیباچه هاپوش	بنام سعد ابو بکر سعد بن کی است

وفات ابو نصر سعد در شهر سنه ششصد و پنجاه و هفت بود قریب سیصد و بعد از وی اتابک سعد بن ابو نصر بجای پدر
نشست و دیده روز که خطبه و سکه با القاب او موزن شده بپار حرم انتقال کرد و بعد از وی سلجوق شاه و سلخ شاه بسلطنت
رسید و سعدی درین باب تصدیقه گفته سبیه چن را از انجلا نیست به

مات مفرم

ایات

ایات		خدای راجه توانگر و شکر فضل کلام	
بدین نظر که در گیاره کرد در عالم	سیر ملک جهان بادشاه روی زمین	بدو در دولت سلجوق شاه و سلفش شاه	خلیفه بدر و هم با اتفاق اعم
بعد از ایشان اتابک محمد شاه بن مظفر سلف شاه بن ابوالفرح سعد بن زنگی بر سر حکومت نشست و در زمان او سعدی در سنه		احمد و تسعین و ستمانه فوت کرد و مدت سلطنت محمد شاه هشت سال بود سال وفات او معلوم نیست	
<div style="text-align: center;"> <h3>شیخ فخر الدین عراقی</h3> </div>			
خواهر زاده شیخ شهاب الدین و خلیفه شیخ بهاء الدین زکریا است در سال ششصد و هشتاد و هشت بتاریخ هشتم ذیقعد فوت کرده مرقد او در دمشق است تاریخ رحلت او از مجاهد الواصلین نوشته شد			
<div style="text-align: center;"> <h3>تاریخ</h3> </div>			
عراقی بن ظفر فخر الدین	سال نقل از زبان ساقی مدین	واقف از آسمان و زمین	گو بود مسکن ساداتی مدین
قبر او در دمشق مشهور است	زار او در لائیک و حور است	جمعه و هشتم ذیقعد	سال تاریخ نقل آن مرحوم
<div style="text-align: center;"> <h3>سلطان ارغون خان</h3> </div>			
ابن الباقان ولد بلاکو خان است بر دگر گارد دولت پدر خود بادشاه خراسان بود چون پدرش الباقان فوت کرد در خطه تبریز شهنزادگان و امرای غم ادب احمد خان بن بلاکو خان اتفاق کرده او را بر تخت نشاندند و بعد از پنج ماه که احمد خان بر سر ریختن قانی جلوس کرد و رعیت خراسان نمودار غون خان از و منبرم شد احمد خان را شفقت عمومی در کار آمد و ملک خراسان را با بد بخشد و ارغون خان بعد از واقعه احمد خان در ماه جمادی الاول سنه ششصد و دو سه هجری بر تخت بادشاهی نشست و بعد از دو ماه و هشت روز خواججه شمس الدین محمد صاحب دیوان را که بست دین سال وزارت پدر و جدش کرده بود به تخت آنکه الباقان را مسموم ساخته بقتل در آورده و بعد حکومت قریب هفت سال در پنجم ماه ربیع الاول سنه ششصد و نود فوت کرد در تاریخ او گفته اند			
<div style="text-align: center;"> <h3>تاریخ</h3> </div>			
شهنزاد بخت بنوی ششصد و نود		در پنجم ربیع نخستین بنوی بهار	
بعد وفات ارغون خان برادرش سلطان کنجیتو ابن اباقان بادشاه ایران شد و چون قریب چهار سال سلطنت نمود امر از کردار شنیع او بستموده آمده در ماه صفر سنه ششصد و نود دچار او را از میان برداشتند و باید و خان را که ولد طراغی خان ابن بلاکو خان بود بادشاه ساختند بعد سلطنت هفت ماه در شهر ذی الحجه سنه مذکور بقتل رسید و غازان خان پسر ارغون خان بادشاه ایران شد			
<div style="text-align: center;"> <h3>ناصر الدین قاضی بیضاوی صاحب قیصر</h3> </div>			
او قاضی شیراز بود و در تبریز در فتنه در اینجا بسال ششصد و هشتاد و پنج هجری فوت کرده اما از این ایات که در تاریخ رحلت او از کتاب مجاهد الواصلین نوشته شده ششصد و نود و یک استخراج می یابد-			

۶۸۸

۶۹۰

تاریخ	ذات عالی او مقدر بود	عالمی را بعلم راه نمود
نور الله سرده ابد	بره شافعی است راه نما	ناصر الدین قاضی بیضا
لیک تاریخ آن شخص نمود	منظر المحسن انصاف نمود	۶۹۱

شیخ العارف املح الفصیح شیخ مصباح الدین سعدی شیرازی

در تذکره دولت شاهیه و نسخه هفت اقلیم مرقوم است که نام آن والا مقام مصباح الدین است از افاضل صاحب دل و عوارف کامل بوده چون سلطان زبانش آتابک سعد بن زنگی لقب داشت بدان سبب سعدی تخلص فرموده در فضل و کمال او صاحبان فضل معتقد برین که نام عبد الله داشت لازم آتابک بود در برادرش بر در خانه آتابک دوکان بقالی داشت در اوایل حال بمدرسه نظامیه بغداد در حلقه درس شیخ الشیوخ ابو الفرح ابن جوزی تحصیل علم و کمال استغفار داشت سی سال تحصیل علوم پرداخته سی سال بیاحت مشغول بوده و ربیع مسکون را بقدم سیاحت سپر نموده و مالمقی عمر بر سجاده عبادت و طاعت نشسته و گفته اند که در بیت المقدس و بلاد شام مدتی مزید سیاقی میکرد و آب بمردم میداد تا بچهره رسیدن از زلال انعام افضال خود سیراب گردانید چاره سال نبوت حج گزارده که اکثر آن پیاده بود و با شیخ شهاب الدین سهروردی در یک گشتی سفر دریا کرده و جهت غزو و جهاد تاروم و بندر رفته و اقصای عالم را دیده و مردم هر روز بم ران بطر استخوان سنجیده چنانچه خود گفته است

ابیات

در اقصای عالم بگشتم لبی	بسرورم ایام باهر کس	تتمع بهر گوشه یافتم	ز هر خرمی خوشه یافتم
چو پاگان شیراز پاکی نهاد	ندیدم که رحمت بران ناک		

ابتدای ظهور شیخ در روزگار آتابک سعد بن زنگی بوده و چون بحد کمال رسید آتابک ابو بکر بن سعد بن زنگی بزرگ سلطنت شیراز تکیه زده چنانکه گفته است

ابیات

که سعدی که گوئی بلاغت ربوب	در ایام ابو بکر بن سعد بود	ز دگر در رخ بنام چنان	که سید بدوران تو شیروان
و کتاب گلستان و بوستان بنام او نوشته و تاریخ اختتام آن هر دو کتاب چنین گفته			

تاریخ کتاب بوستان

بروز بهایون و سال سعید	تا تاریخ خزان و عید	که در شهر این نام برد از گنج	است شصت و پنج و پنجاه و پنج
------------------------	---------------------	------------------------------	-----------------------------

۶۵۵

تاریخ کتاب گلستان

در آن وقت که از اوته خورشید بود	ز هجرت شصت و پنجاه و پنج بود		
و کلیات کلامش مشتمل بر اقسام اشعار و نوا و قریب است هزار بیت است و معنی آریایان بدائع نگار دیوان فصاحت بنیانش را نمکدان شوری نامند و او را گریبان مرآت حسن گفتار و لایمیر سخن میداند چنانچه کتابخانه			

ابیات

مات مخم

در شهر سگس پیرانند | قوی است که جلگ برزند | فردوسی و انوری و سعدی | هر چند که لایبی بعدی

و عقلاً بنا بر فواید دینا و عقبنی کتابی در نظم و نشر بهتر از گلستان و بوستان نشان نداده اند در تاریخ
 شرا و کتب دیگر مستور است که سلطان محمد قآن حاکم لنگان که پسر بزرگ سلطان غیاث الدین بلبن پادشاه
 دلی بوده و پیش از پادشاهی در سنه ششصد و هشتاد و چهار شهید شده در زمان حکومت خود و در کت
 از لنگان خراج و قاصد بشیر از فرستاده التماس قدم شیخ نموده خواست که بجهت او در لنگان خانقاه
 سازد و در آن خانقاه و بهر با و تفت کند لیکن شیخ از جهت ضعف پیری نتوانست آمد و هر دو مرتبه یکان سفینه
 غزل بنحافه و سلطان شهید فرستاده و معذرت خواسته مکتوب در سفارش امیر خسرو دهلوی نگاشته
 و اشعار خسرو را بسیار تحسین میکرد و وفات سعدی در ماه شوال شب جمعه سال ششصد و نود و یک بهی
 بروزگار اتابک محمد شاه بن مظفر سلغرشاه بن ابونصر سعد بن زرنگی در شیراز بوقوع پیوسته و در آن بلد ه
 مدفون گشته مزارش بعد از استتار دارد و بعضی نوشته اند که در سال ششصد و نود و اربعه در حال نموده دلی قول
 اولی صحیح ترمی نماید و شیخ بقولی یکصد و دو و بقولی یکصد و بیست سال عمر یافته مولف را قول آخر قرین بصدر قی
 مینماید زیرا که شیخ در کتاب گلستان آورده که چندانکه مرا شیخ اجل شمس الدین ابوالفرح ابن جوزی ترک
 سماع فرمودی و بغیرت و خلوت اشارت کردی در سمع قول من نیامدی و عفو ان شباهم غالب آمدی و بهر او تو
 طالب ازین کلام شیخ چنان استفاد میکرد که او پیش از وفات شیخ ابوالفرح که در سنه پانصد و نود و هفت بوقوع
 آمده بعد بوقت رسیده بود و در حین وفات او عمر سعدی کمتر از بیست و هفت سال نبوده باشد پس باین
 حساب سال ولادت سعدی بسال پانصد و هفتاد و یک میرسد و مدت عمرش یکصد و بیست سال و آنکه در نسخ
 هفت اقلیم و تذکره دولت شاه منظر آمده که شیخ سعدی مرید شیخ عبداقادر جیلانی بوده و در صحبت او غریبت حج نموده
 محض غلط است زیرا که اگر فرض کرده شود که سعدی چنانکه مذکور شد یکصد و بیست سال عمر داشت تا بهم سال
 ولادت او بسال پانصد و هفتاد و یک میرسد و این ده سال بعد از وفات شیخ عبداقادر جیلانی است
 پس این را هرگز عقل قبول ننماید بلکه از کلام شیخ چنان استفاد میکرد که او مرید شیخ شهاب الدین سهروردی
 است چنانکه خود در باب دوم از کتاب بوستان میگوید

اسیات

مرا شیخ دانای مرشد شهاب | در زعفران و بر روی آب | یکی آنکه در نفس دین مباحش | اگر آنکه در جمع بدین مباحش

و آنکه در بعض کتاب گلستان نوشته اند که عبداقادر گیلانی را دیدم که در حرم کعبه روی بر حصار نهاده و میگفت
 لفظ دیدم غلط است لفظ دیدند باید و اینکه نوشته اند که شیخ سعدی خواهرزاده مولانا قطب الدین علامه
 شیرازی است اینهم غلط مینماید و تاریخیکه در تذکره دولت شاه و کت مکر در وفات آن بزرگوار نوشته اند نیست

تاریخ

شبی آونیه بود و ماه شوال | از تاریخ عربی ص سال | بهای روح پاکو شیخ سعدی | بیفتا از اخبارن پر دبال

درب پر معارف شیخ سعدی	که در در پای حیرت بود غوغا	میهن سوال روز جمعه بر چرخش	بدان در گاه فرزند وی فطانت
یکی برسد سال فوت گفتم	ز خاصان دین تاج شادگار		

تاریخ از کتاب مختار الصالحین

شیخ سعدی که عارف حق بود	راز دان وجود مطلق بود	یکصد و بیست سال عمرش بود	کان مان حلت از جهان نمود
بشب جمعه پنجم شوال	شد بغر و سوان سوخته خصال	چون خاصان حق تعالی بود	خاص تاج او ملک فرمود

روز سه شنبه این اوراق کلیات سعدی را میخواند قصیده برآمد که بیت مقطع اسبق این بود

بیت

اگر مراد بامی مدد کنی شاید / که آفرین خدا بر روان سعدی باد

مصدره آخر پسندیده آمد و آن را ماده تاریخ ساختند به تعبیر این تاریخ گفتند

تاریخ از مولف

برت سعدی شیراز که چهره از دنیا	ولی باز بفضل و سبب اقبال	ز نظمهاش یکی مصرع بیت گفتند	چون سببی عرونت گرفتند احوال
ز سال فوت خبر یافتند و آن	که آفرین خدا بر روان سعدی		

اگر اعداد الفاظ سعی و عرونت را از اعداد الفاظ مصرع آخر در کرده شود تاریخ وفات برآید و این تاریخ که نوشته میشود

نیمه از مولف است

تاریخ از مولف

چو سعدی از بی سرگلستان	رشادی بر زبان زد منت مراد	ز منت مرحوم و این در ساری	شود تاریخ سال حلت و آشکارا
------------------------	---------------------------	---------------------------	----------------------------

تاریخ

چو سعدی در گلستان	ز شادی گفت منت مراد	چو سر حرفی ز منت مرگنی دور	شود سال وفاتش آشکارا
-------------------	---------------------	----------------------------	----------------------

اگر از الفاظ منت مرحوم اول را که میم است دور کنی تاریخ برآید چون آغاز کتاب بوستان این مصرع است
مصرعه بنام خداوند خان آفرین و آغاز کتاب گلستان منت مراد چنانچه اگر پنج حرف اول یعنی از هر دو کتاب جدا جدا بگیریم و حرف اول را بماند می تاریخ برآید و آن را مولف باین عنوان تنظیم آورده +

تاریخ

چو بنام خدا و منت مراد	شد گلستان بوستان آغاز	پنج حرفی ز هر کتابی گیر	حرف اول ز هر یکی انداز
	تا شود بر تو ظاهر و پیدا	سال تاریخ سعدی بشار	

و این تاریخ بزبان آورد که نوشته میشود نیز از مولف این اوراق است

تاریخ به تعبیر

مرگ سعدی که چو چویم	که گلستان که کب میا اهل	ز منت کود و در کرانه	مرگیا آب کی منت پر
و این شدن شیخ سعدی بقید فرنگ	در سفر بیت المقدس و با جهودان	بکار گل ماندن در خندق طر اهر	

و خلاص دادن یکی از روستای حلب از آن قید بده دینار و دادن دختر خود و یکا مین صد و دینار به کاح
 شیخ و بدو می زن زشتی کرد و در غیره احوال که خود در گلستان بشرح تمام مندرج ساخته در اینجا احتیاج تفصیل
 ندارد و از نوشته مشرف کلین صاحب الکریم که در سده هزار و هشتاد و شش میسوی موافق سده هزار
 و دصد و یک هجری که پیشتر از رفته بود احوال مرقد شیخ که در آن بلده واقع است بدریافت آمد که بقا صله
 نیم کرده شرقی باغی بپای کوهی سمت شمال و مشرق شیراز مرقد شیخ واقع است در میان عمارتی مربعی عایشان
 که یک طرف دیوار آن دو طاق مستوی واقع شده طاق سنگین بین مرقد شیخ است بطول چهارست
 و بعضی ترسب دو دست بی پنج تفری که در حالت بناد و فن بود بخناره آن فقرات چند از احوال شیخ و
 کلیات او بر سنگی بخط نسخ کنیده اند و بالای مرقد سر پوشی چوبین برنگ سیاه طبع بر روی صخره گذاشته اند
 بر آن یکی از غزلهای دی بخط تعلیق و بالای مرقد کلیات دی مکتوب بخط خوب نگاشته اند نقل است
 که یکی از صلحای بخواب دید که در عرش جوشن و خروشی پیدا شد و جمعی زمزمه میکنند چون استماع کردند گفتند
 که این بیت شیخ با سجع و تهلیل یکا که ملک مقابل است آن عابد بیدار شد و فی الحال بدر وازه شیخ رفت
 دید که شیخ نشسته زمزمه میکند و ذوقی و حالی دارد و آن غزل میخواند و منی نویسد که مطلع آن بیت

بیت

برگ درختان بهر در نظر بشمار هر درتی دفتر نیست معرفت از کجا

عابد در قدم شیخ افتاد و او را بر خواب خود مطلع ساخت و بشارت داد در لطافت و نظرافت و نازکی طبع شیخ را در جلال
 است همگی با مستندان شستی و با وجود استعراق حال با اهل فضل صحبت داشتی و مطایبه کردی و بذله گفتی و در
 خلاصه الاشعار مذکور است که شیخ روزی در بازار با حکیم نزاری دو چار شد و آثار کمال از سیمای حکیم دریافته پسید
 که از کجائی گفت از خراسان شیخ گفت از شعر سعدی یاد داری گفت آری

بیت

سعدی خطا بنزد دست دارد نه هرف جوال دوزی

این بیت خواند و پس بیدار از اشعار نزاری چیزی بخاطر داری سعدی گفت ببله و این مطلع خواند:

بیت

آوازه در افتاد که باز آمد از کجا بهستان خطیست نوبه کجائی

حکیم نفر است دریافت که این سعدی است او را در بر گرفت و شیخ بعد از این حکیم را بخانه خود برده و چندی بهماننداری
 قیام نموده تکلفات تمام بعل آورده حکیم هنگام رخصت یکی از خدام شیخ گفت که هماننداری چنین نکنند اگر
 شیخ شما بخراسان آید طریق هماننداری بدانند القصه چون سعدی بعد از مدتی بخراسان رفت حکیم نزاری
 بهماننداری پیش آمد اول روز شیر داغی نچت در دو روز ناچه و روز سوم گوشت بریان پیش آورد و
 گفت چنین مهمانی سالها میتوان کرد و چنان مهمانی که شما فرمودید پیش از چند روز نمی توان نمود
 نقل است که باری سعدی در وقت مراجعت از زیارت که چون بترنیز رسید خواست تا خواجہ علامه الدین و

برادرش خواجہ شمس الدین دیوان را بہ بند غریبت خدمت ایشان کرد و ایشان را دید چون سلطان آباقا
خبر شد سعدی را پیش خود طلبیدہ اعزاز و اکرام نمود و با وصحت داشت در وقت بازگردیدن بادشاہ
فرمود کہ مرا سعدی دہ گفت از دنیا باختر چیزی نمی توان بر دیگر ثواب و عقاب اکنون تو بخیر باش آباقا آن خوش
کہ این معنی را بشعر تقریر فرمای شیخ در ساعت این نظم گفت

قطعه

شہی حفظ رعیت نگاہ پیدا کرد	حلال باختر جش کہ فرج یابی است	دگر داعی غلبت ز بر طرش	کہ ہر چہ بخیر و داہ جزیرہ مسلمانی
----------------------------	-------------------------------	------------------------	-----------------------------------

سلطان آباقا آن یک بیت و چند نوبت گفت کہ من داعی ام یانہ و ہر نوبت شیخ جواب داد کہ اگر داعی بیت اول
تر کفایت بہت والا بہت آخر تمام سلطان را عظیم پسندیدہ افتاد و دولت شاہ میفرماید کہ انصاف آنست
کہ درین عہد کہ ما ہم علماء و مشائخ روزگار چنین نصیحتی بایقال یا قصاب نتوانند گفت چنانچہ سعدی گفتہ بہت
نہ ہر کس حق تواند گفت گستاخ بہ سخن ملکیت سعدی را مسلم بہ منتقل است کہ در زمان حکومت ملک
عادل شمس الدین تازی گوی سلاہار ان شیراز خراسانی چند از مال دیوان کہ تسعیر اندک داشت بہ ہمارا
بہ بقالان و اہل بازار بطرح میدادند ملک ازین نظم بیگمان بود و اتفاقا از ان خبر ما با چند قطعہ بہ برادر شیخ سعدی
فرستاد و برادر شیخ بہ در خانہ اتابک دکان بقالی داشت چون حال بدان شیخ و بہر خواست بہر باط
شیخ رفت و بہ خدمت برادر خود عرض کرد شیخ ازین حال کوفتہ خاطر گشت و با خود اندیشہ کرد کہ خود بہر و د
و این بلا از سر درویشان شیراز تخصیص برادر خود و باز کند اندیشہ کرد کہ اول گاندی بدوشت پس قطعہ را رقم کرد و فرستاد

قطعه

ز احوال برادر م بہ تحقیق	دانم کہ ترا خبر نباشد	خرمای بطرح میدہندش	بخت بد ازین تبر نباشد
اطفال برند و مرد درویش	خرا بخند و زربناشد	انگہ تو محصلی فرستی	ترکی کہ از ان تبر نباشد
چندان بزندانش ایجا داند	کہ خانہ زش بدر نباشد	ای صاحب بن لغور اورس	لطفی بہ ازین دگر نباشد

ملک شمس الدین چون رقعہ را خواند بخندید و در ساعت بفرمود تا منادی کردند کہ ہر کس را کہ خرا با بطرح دادہ
پیش من آید تا با ایشان سخنی گویم آن کسان کہ خرا با بطرح ستیدہ بودند ہمہ پیش ملک جمع شدند پس ابقالان
را پیش خود خواند صورت حال از ایشان پرسید ہر کہ ز ندادہ بود و سہیلہ لاران را بعد از مالش فرمود کہ ز راز
نگیرند و خرا باز نستانند و از کیکہ ز رستیدہ باشند باز گردانند و از ان بقالان باشد و بحساب مال ملک مجرا
دارند بعد از ان ملک برخاستہ بہ خدمت شیخ آمد و نذر خواست و بعد از استداد بہت گفت یا حضرت شیخ حکم کردہ ام
کہ خرمای کہ بدوکان برادر ت بردہ اند باو سی ارزانی دارند و قیمت از وی نگیند و التماس آنکہ چون معلوم شد کہ
برادر شیخ درویش است محقر قرضہ آرد و ہمہ تا حضرت شیخ این اندک خبری بہ برادر خود ارزانی دار و پس ہزار
درم ز را بہو سپید و در خدمت شیخ بر زمین گذاشت و یقین میدادست کہ شیخ خود چیزی بسخاقت قبول نمیکند بعد از ان
برخواست و عذر طلبیدہ بیرون رفت و مشہور و معروف شد کہ ملک عادل شمس الدین تازی گوی
از بہر خاطر حضرت شیخ سعدی فارسی خرا و بہاے حسنہ ما بہ بقالان ارزانی داشت

<p>مولانا امامی الهروی</p>			
<p>از جمله فضلاء ایران است با وجود علم و فضل شاعری بی نظیر بوده است مولانا امامی در شیخ سعدی و خواجہ محمدالدین امر فارسی معاصر بودند نقلیه است که روزی خواجہ شمس الدین محمد صاحب دیوان و ملک سعید الدین میرزا که در عهد سلطان اباقاآن حاکم مالک روم بوده است و مولانا نورالدین رعدی که ملک افتخار الدین کرمانی که از نژاد ملک زوزن است هر چهار خاضل با اتفاق قطعه یکصورت خواجہ محمدالدین امر فارسی فرستادند و از استاد حای که در قطعه اینست</p>			
<p>قطعه</p>			
توشیح فارس محمد ملت و دین	سوالی میکند پروانه روم	تر شاگردان تو هستند حاضر	همی و افتخار و نور و مظلوم
چو دولت حضرت را بخت نام	دعا گو صاحب دیوان ملزم	ز شعر خود سعدی و امامی	کلامی بپسندند اندرین م
	تو کنین این ملک آستان	بود در دست تو چون تهره بزم	
	خواجہ محمدالدین این رباع بجا اب فرستاد		
<p>رباع</p>			
ملک بقیق لوطی خوش نصیب	بر شکر گفته امای سعدی گیسر	در شیوه شاعری با جمل ام	هرگز من سعدی بامی تویم
<p>و دولت شاه میگویی این فضل که در حق امامی گفته و در شیوه صنایع و بدایع شاعری می بوده باشد و الا سخن شیخ سعدی را مرتبه عالی و مشرب او را در همه غنایست سخن او از حقیقت و طریقت نشان میدهد و از گلدان طلا آبی دارد و امامی در سینه شمشیر و شمشاد در گدشت</p>			
<p>سلطان جلال الدین فیروز شاه خلجی پسر ملک خلجی است</p>			
<p>بعد از کشتن سلطان معزالدین که قباد را که بیره سلطان نجاش الدین بلبن بود در سینه شمشیر و شمشاد و در هجری پادشاه دلی شد و روزی که سلطان ساعت یک بجای جشن جلوس مقرر فرموده بر تخت نشست امیر خسرو قصیده با تاریخ گفت از اینجمله چند بیت است</p>			
<p>تاریخ</p>			
سینک کافیه از عهد شمس	بخت آستان فیروزه شمس	جماعی و جمعی و موسیقی روز	سیم ساعت نمودن عالم افروز
بجاه چاشت با فیروزی فال	ز بخت شمشیر و شمشاد و دستان	مه اندر بخت شیر و طالع شیر	بخت شیر بر شد شمشیر شیر
	ز طالع و چنین وقت مبارک	نهاده کلید بر سلطان مبارک	
<p>و امیر خسرو این کتاب که در قصیده پاد جلوس و صفت پادشاه نوشته مفتاح الفتح نام کرده و در تاریخ اختصاف گفته</p>			
<p>تاریخ</p>			
چو من این نامه را کردم آغاز	گلوی خام را کردم سر آغاز	عروسی کردش سر برده بر ماه	نزدی دست بردش حضرت شاه
معه تشریح می اندر جام کردم	که مفتاح الفتح حش نام کردم	بر آرد دو چو زروس بر پیش	دوم عشر جماد آخر بنش
	پیش از آنکه در سلطه عدو بود	ز بخت سال پیش حمد و نود بود	

و سلطان جلال الدین فیروز در کمال خدا پرستی و دینداری و شریعت پروری روزگاری گذرانید و چون
برایم زدگی خاندان او مقدر بود و بر خلافت عادت مستوره از وی خطای رفت و در محضر او حدیث عجیب افتاد و سیدی
را که در ویشی فرماض بکلمه سیمیا مشهور بود و بجهت آنکه حشر عظیم داشت و جمعیتهای عظیم در خائف او میشدند
اتر و ملوک در مجلس او حاضر می آمدند به نیت آنکه میل خراج دارد و بستانش سلطان آمد و در حاکم سلطان
زیر پای فیصل بنو حاکم ساختند بعد از کشتن وی خاندان جلالی برهم شد و سلطان علاء الدین خلجی که برادر زاده
و مربای سلطان بود و تخم جلالی را از بیخ بر انداخت و آن چنانست که علاء الدین حکومت گز داشت و آن ملک را
مستعمر شده مرا از الامت ملک چیده بود و اندک فیروز شاه برادره تنهیش بشکر و سپاه بمراد گرفته بستان گز
گردید چون نزدیک رسید علاء الدین از مکر و حیل گفته فرستاد که سلطان را باین بر لشکر و سپاه آمدن بفرمود
بود که من بهر صورت تا بیدار فرمایم با بکله فیروز شاه با چند کسان از طرف لاکپور که آن سوی دریای گنگ است
و علاء الدین از طرف مکران بکشتی سوار شده در میان دریای مانی شدند در همین ملاقات یکی از ملازمان
علاء الدین بموجب اشاره او شمشیری بر فیروز شاه انداخت و سرش از بدن جدا ساختند و علاء الدین بر طاق
فرمود و تهمران بادشاه مظلوم را بر سر نیزه کرده در گردن لاکپور ریخته و اینند و بکله مخصوصان سلطان را که در کشتی
بودند بقتل رسانیدند این مقدمه بتاریخ هفتم در ماه رمضان سال شصت و نود و پنج هجری در همین روز
بوقوع آمده بعد شهادت سلطان فیروز شاه سلطان علاء الدین بادشاه هند شد

قاضی حمید الدین ناکوری

در زمان دولت سلطان غیاث الدین بلبن و سلطان سخر الدین کیتیا بوده مزارش در دلی در پائین
ترتیب خواجہ قطب الدین بختیار کاکی واقع است و از کتب و رقم هندی که بر لوح مرقوم است چنان استفاده
میگردد که او در سنه شصت و نود و پنج هجری در ایام سلطنت سلطان جلال الدین فیروز خلجی ازین جهان
رحلت نموده و این لوح که حالا بر سر مرقد است هفتاد و نه سال بعد از وفات او یعنی در سنه هفتصد و نود و
و چهار در عهد سلطان فیروز شاه باینکه بر ترتیب انقصاب کرده اند و عبارت که بران لوح منقوش است اینست
یا احرار النور قطب الاولیائی الاثافی و حق الاثیاب الاستحقاق الامام العالم العالی الولی القاضی لکمال
شیخ حمید الدین نور الدین مرقد النور و عمره الروحه خادم الفقرا سلیمان بن شیخ بیکه فی سنه اربع و سبعین و
سبعات وفات حضرت شیخ المحققین و قطب العارفین شاکر بارگاه قدس و طائف کعبه انس و در دریا حقیقت
جوهر کان طریقت حضرت محمد محبوب محمد بنده کی شیخ محمد حمید نور الدین مرقد در شب دوشنبه یازدهم ماه رمضان
فی الحمد ذالک اللیل جاری الشمس ۹۹۰ هـ اثنائیکه که در نسخہ مخبر الواصلین مرقوم است از ان سال شصت و نود و پنج

و هفتاد و دو استخراج می باید تاریخ اینست

تاریخ	
سال طغش فرجهان و سیر	عدد ۱۰۱۱ درین جنت گفت
شاه کرک	

شاه کرک از همین دارستانگان است از رسمهای کتار زبانی و پیوسته در خوابات ششمنی مسکنش بلده کرک نامیده
است بهمنقول است که خواجهم قطب الدین برای او خرده فرستاد و خرده را گرفته در آتش انداخت برنده پیش محراب
آمده احوال بگفت فرمود که برو و از اباخواه تا حقیقت کار بر تو پیدا گردد و چون باز آمده در خواست خرده نمود
خواجهم کرک گفت برو از این آتش گاه بگیر لیکن از آن خود چون او در نگویند آن خرده را با چند دین دیگر بیا
و شمره سارگر دید میگویند که چون سلطان فیروز شاه با شاه دلی برای تنبیه سلطان علاء الدین که سرار
اطاعت پیچیده بود نزد یک کارسید علاء الدین مخوف شده خدمت شاه کرک دریافت و بسیار فروتنی نمود و مجدوب
سر بر داشته گفت

بیت

هر که بیاید بر سر جنگ | سرور کشتی تن در رنگ

و سلطان فیروز شاه بهمن وضع کشته شد و الله اعلم درگاه شاه کرک در بلده کرک که بنیزه کرده غربی از بلده الالاد
فاصله دارد ملوکات عالیهان است و فائش در زمان سلطان علاء الدین شلیج بود قوع آمده

کتاب هشتم از آغاز سال هفتصد و یک لغایت سنه هشتصد و چهار

سلطان غازان خان ملقب بسلطان محمد

پسر ارغون خان ابن ابا قاقان از اولاد چنگیز خان است او برادرزاده خود باید و خان را مغلوب ساخته کشته
در سنه ششصد و نود و چهار هجری یا در شاه ایران شد و دین اسلام را اختیار نمود و بدعوت او هزاران
از ایل و اتباع و جنود او دین اسلام قبول نمودند و او خود را سلطان محمد نام نهاد بعد حکومت هشت سال
بود ماه روز یکشنبه یازدهم ماه شوال سنه هفتصد و سه هجری در فردین در گذشت لاش او را به تبریز برده در
گنبدی که در ایام حیات تعمیر نموده بود دفن کردند بعد از او برادرش البقای ملقب به محمد خدا بنده پادشاه ایران
شد تاریخ وفات سلطان غازان خان ازین قطع که ابن امین گفت مستفاد میگردد

تاریخ

سال هفتصد و سه هجرت از شوال | روز یازدهم عصر روز یکشنبه | شد از نوای تنویر جهان | بسوی خلد که باو آن جهان پیش

ملک شمس الدین کبیر

دوم پادشاه از ملوک کت است بعد پدر خود ملک شمس الدین محمد کت و سنه ششصد و هفتاد و شش پادشاه
هیرات گردید و بیست و هشت سال بدولت گذراند و با قاقان او را خطاب شمس الدین کبیر داده بود در روز یکشنبه
دوازدهم ماه صفر سنه هفتصد و پنج هجری در گذشت و مولانا حکیم الدین غوری در تاریخ وفات او گفته

تاریخ

سال هجرت رسید هفتصد و پنج | شمس بن کرک خسرو آفاق | شد بفرودش بن ای سنج | روز پنجشنبه از صفر ده و دو

ملک فیروز الدین کبیر

پسر ملک شمس الدین کبیر سوم پادشاه از ملوک کرت است بعد از پدر و در سن هفتصد و پنجاه و پنج هجری بمقامت بهرات رسید چون سلطان اجماع بنو محمد خواجه این سلطان ارغون خان بعد از برادر خود غازان خان پادشاه ایران شد جمله ملوک و نروان اطراف پستش و تنبیت فرستادند بغیر از ملک فخر الدین لاجرم سلطان برای گوشمالی او در سن هفتصد و پنجاه و پنج هجری یک توپان لشکر همراه امیر و افشند بر سر او فرستاد امیر مذکور در بهرات رفته از محاصره ایالی بهرات راننگ ساخت آخر فرار بر آن یافت که امیر اندرون آینه تا قلعه بدو حواله کرده شود چون اندرون رفت نخست جهان پهلوان پیش آمد امیر او را بقتل رسانید و بعد از آن خود از دست پهلوان بید و بخت رسام گشته شد این تاریخ در باب شهادت او گفته اند

تاج

بسال هفتم صد و شصت و هفتاد و یکم که در کار بی مانند از دست بر و افتاد از کشته محمد صالح کشید و جام شهادت امیر داد

مولانا قطب الدین علا

در هفت اقلیم سطور است که ولانا قطب الدین علامه مشعر عالم و ملاذ علمای بنی آدم بود و در هفت خواجہ نصیر الدین طوسی که کمال
شمرده و از زمان پادشاهان تا ایام سلطنت سلطان محمد خدابنده ابن ارغون خان شمع جانش صاحب ضیاء و مصنفاتش
یکی تحفه شاهی است و در بیات و دیگری شرح کلیات قانون است و شرح مفتاح العلوم گویند پیش از وی کسی بر شفا نداشت
میان او شیخ سعدی همیشه اوابطیبت مفتوح می بود و قتی مولانا شیخ جمشایدی مسیری که یکی از امانجان فارس عمارت
میکرد و در فتنه بود و قضا را در آن وقت اندک گلی بر رخساره پادشاه که هنوز بچند کسوت خطیلمانگشته بود در سید مولانا خواند که
یا یقینی گفتم ترا یا یعنی ای کاش که من گل می بودم پادشاه پرسید که چه خوانده شد سعدی جواب داد که و انقول ان کافرا بالحق
گفتم ترا با وفات مولانا در هفتصد و چهارم رمضان سال هفتصد و ده هجری بوقوع آمده و عزیزی در آنجا اقامت

61

و لب لباب و آن جان جان
چون قطب فلک چشمها گشته نهاد
و بقصد ده زجرت اندر تیر
یکشنبه میزدیم ز راه رمضان

تاج و کمر

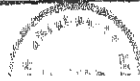
بازنی که در جیح گرفتار	در هر روز آه آزان باز می	یذالی و پافتنه از سیه هجرت	رفته در برده قسطنطنیه از می
------------------------	--------------------------	----------------------------	-----------------------------

الرضا از مخزن الواصفین

بود علامه سرکان و مکین	مسلوئی تر ماه قطب الدین	صاحب منطق و معانی بود	فاضل بی نظیر و شافی بود
شرح شمسیر و طلوع شده	قطبیه نام او و قوع شده	سال انقش که بز گوهر سفت	عقل علامه قطب جنت یافت

خواصہ ہمام الدین تبریزی

و الشهدى فاضل خوش طبع و صاحب جاه و از جمله شاگردان خواجۀ نصیر الدین طوسی بوده از افراد مولانا قطب الدین طایم و
شیخ سعدی نیز از پیوسته است نقل است که روزی شیخ سعدی بجمائی رفت خواجۀ نیز غفلت تمام در حمام بود شیخ طایمی آب بهر خواجۀ
ریخت خواجۀ پرسید در ولش از جمائی گفت از خاک پاک شیرازم خواجۀ بجهت مطاوعه و تحریه بدست او نیز گل شدان اکثر شیرازیان
طایمی را که در دست داشت و از گون نموده خطایشیخ کرده و فریضا گفت از چه سبب است که شیرازیان باین طایمس

میان شیخ و حال ماسی نمی بود که پیشش بود و بر بالا نموده پیش نهاد و علی سبیل المعافه گفت که بجز این بایان باین
 بر ماند خواهی بود البتہ نیز داختم بعد از ساعتی گفت عجب حال نیست که شیرازیان در شهر را از سبک بیشتر اندیش می کردند و گفت این
 حال خلاف شهر است که بریزی در شیراز از سبک کمتر اند و بخواهیم بر آید و شیخ بگوشت نشست و جوانی صاحب جمال چنانکه رسم است
 خواهر را یاد کردن گرفت و چهارم میان آن جوان حاضر بود و درین حالت خواهر پرسید که بخان همام در شیراز میخوانند
 گفت بلی شهرتی تمام دارد و گفت تو هیچ یاداری گفت یک بیت و این مقطع میخواند عیبت در میان من و دلایب است
 همام و وقت آنست که آن هم زمینان برخیزد و خواهر را اشتباه نماید در اینکه این شخص سعدی است سوگندش
 داد که تو سعدی هستی گفت بلی پس خواهر در قدم شیخ افتاده غدر خواست و شیخ را بجانده پر و وضیافت کرد و کمال تکلف
 بجای آورد و چون تمام شد خواهر بام در شوره رفت و به قصد دینزدی بجای نواز غوغا نمود و فغان یافته و در شیراز مدخل است

سلطان اچا تپو ملقب به محمد خدا بنده

این از غوغا خان است و اچا تپو نام داشت بعد از وفات برادر خود یعنی سلطان غازان خان در سنه هفتصد و
 هجری در ایران بر سر سلطنت نشست بعد سلطنت فرموده سال و عید با رمضان هفتصد و شانزده هجری در گذشت و خواهر او مستوفی در تاریخ فوت او
 از هفتصد و شانزده چون ماه گذشت از گاه و گلازه خسروی شاه گذشت تاریخ بگذشت و جهان بفرمان گذشت
 بعد از وی پسرش سلطان ابوسعید بهادر خان در عمر دوازده سالگی بر سر سلطنت نشست

سلطان علاء الدین خلیج سکندر ثانی

برادر زاده سلطان جلال الدین فیروز طغی است و هم داماد او بود و تاریخ هفتصد و هشتاد و پنج هجری فیروز شاه
 را در گزاشته با شاه هند وستان کردید و خنجر جلای را از پنج بر انداخت امیر خسرو این غزل در وصف او گفته
 باز رخ زیبای کسی در نظر آمد / عشقه بدل افتاد و بوی او بر آمد / غزل زین پس نخورم هیچ غم را / بر شاه جهان نژده فتح و ظفر آمد
 آن شاه علاء الدین خلیج سکندر ثانی / که لشکر او ز لاله در بحر آمد / سلطان جهانگیر محمد شہ عظم / که داد و بخش به پسر علی و عمر آمد
 از زلفه جیشش دلی ز جوشش / از زلفه زمین بوسه زان شیر آمد / جنید زمین بوسه زان شیر آمد

و سلطان علاء الدین خلیج سکندر ثانی در هفتاد و پنج سال سلطنت نمود و در هفتاد و پنج سال هفتصد و هشتاد و پنج هجری مفتوح ساخته و راجه آن
 دیار را که مشهور بود و تارانی بود و قید ساخته بدلی آورد و دخترش او را از آن قید بدغا و جلد خلاص نموده و قصه پادشاه
 رانی ملک محمد جالیزی بزبان هندی نظم نموده معروف و مشهور است و سلطان علاء الدین مرید شیخ شرف الدین ابو علی قلندر
 پانچوی بود و از نظام الدین ایبک نیز اخلاصی فراوان داشته اول کسی که از پادشاهان دلی بر ولایت دکن مستولی کرد سلطان
 علاء الدین بود و فاشش بتاریخ ششم ماه شوال سنه هفتصد و شانزده هجری بوضوح پیوسته مدت سلطنت او بیست و یک
 سال کسری زیاده بعد رحلت او پسرش قطب الدین مبارک شاه خلیج بر سر پادشاهی نشست

سید حسین

هشتاد و پنج سال سلطنت نمود و در هفتاد و پنج سال هفتصد و هشتاد و پنج هجری تاریخ و فاش از عمر الواصیلین
 بحر عرفان و علم میر حسین / فر کونین و مفر الشفکین / صاحب علم و معرفت بوده / منیع فیض و کرم است بوده
 هفتصد و هشتاد و پنج سال سلطنت از جهان بفرمان / که گذشت از جهان بفرمان / سال از جهان بفرمان / سال از جهان بفرمان

قطب الدین مبارک شاہ ہے

پسر سلطان علاء الدین محیی است بعد از آن علامه الدین کافر که غلام و معشوق او بود و بتیغ ذر اوت رسید و شهاب الدین عمر را که پسر خود سلطان
بود و بیست سال عمر داشت بر تخت نشاند و خود مختار کار سلطنت گردید و خضر خان شاد نیکان را که پسران بادشاه بودند معذور و العسر
ساخت بعد از سی و پنج روز کافور را کشند و مبارک خان پسر کلان بادشاه را از قید رهایی دادند و مبارک خان تا دو ماه کار سلطنت را اطاعت
برادر خود و سرانجام میداد بعد از آن اورا که کجول ساخته خود باریخ منقسم هر سه پسر بتیغ و بقیه و بجزی بر تخت دلی نشست لقب اقبال الله
بدرک شاه گردید و جایزه و کتاب نهی سپهر برادر زن جسته بل با میر خضر تسلیم نموده و امیر در کتاب تصریح بناید و از زبان سلطان بنیفراید *

تاریخ پیچ من اسکندر	کندهم که اگر ایمنی دفرس	ز کج کرانید و سبب شمار	دیم با پیشین آن پیلایار
چو میراث شیدیل زرداد نم	نزیاست زرین سهل تروادکم	شبا گنج بخشا گرم گستر	معانی شناسا سخن ماورا
مراعمر که شصت بالاکدشت	همه پیش شاهان دلاکدشت	بسی بندگی کردم ز عین سخت	کمر بسته دصصت چار تخت
ز شاهان گنبد دگر کرده او	مفر الدنا بدشبه کیناد	ازان پس فیروزه چرخ بلند	شدم پیش فیروز شاهرجمند
ازان پس دوشه ستای شدم	تو که ز کج علای شدم	شد اکنون که اقبال هدم مرا	فرازنده شد قطب عالم مرا
چنین بخششی که تو هم با فتم	در ایام پیشینم که با فتم	کنون لا بد از سحر پنج ز من	پنداره بخشش آید سخن
چرا که زین پیش بر داختم	چرا این نامه خاص که با فتم	و بهارک شاه دیزیمی داشت	خف نام که هم غلام و عشوق او بودان

شرف الاوليا شيخ ابو علي قلندر مشهور بشيخ مشرف الدين باسله

از جنہل مشایخ دلت بودہ و بکرات خواری عادت مودت اگر حاصل و سے از عراق است اما چون کثرت و کثرت و سے
در پائے پت شد و ہمدردان شہر وفات یافتہ بہ پالی تپی اشدہار یافت در سبب از معظفات خود آورده کہ اصل
من از ولایت عراق است و ہاشمیں تبریز دلا سے روم مزا صحبت دست دادہ گوئید کہ درام مجبور بانہ گرو
شہر دہازار سے گفت و در آخر کار شش بجائے رسید کہ ہمیشہ مستغرق بودے و سخن نکتہ منقول است
کہ سلطان علاء الدین خلجی بادشاہ دہلی کہ مرید شیخ بود خواست کہ کسے را بخدمت شیخ بفرستد ہر کس را
قابل آن نمے یافت و از جذبہ شیخ ملاحظہ نمود تا آنکہ فرمود اتفاق برامید رخسار دینہ خسرو از شیخ نظام الدین
لوہیہ کہ مرشد و سید بود دستور سے خواست شیخ بعد از تامل قبول کرد و دلت نصیحت بخشید و فرمود کہ ہرچہ
از شرف الاولیاء شنوے بجان دول سلم دارد قبول کن دینہار فریاد و یاد دل اعتدال حق مکن چون خسرو
بپائے پت رسید خادمان از آمدن او خبر دہر کہ دینہ فرمود کہ شہون چون بحضور آمد شیخ بزبان ہند سے گفت کہ
خسرو میری کو ترا سبکو بند خسرو کلاہ بر زمین بچاہ گفت من بندہ را با این لقب سے خوانند شیخ فرمود کہ
اے میریہا سے خود چہ سے کہو خسرو این غزل خواند

۷۲

ای که گوئی پیر مشکل چون کی نیازت | اگر رسید وصل با من چو خان شادست | چندی گویندم بر زبان نبایست
 شیخ بعد از استماع این ابیات فرمودند و خوش می گوئی و خوش خواسته بود و خوش خواسته رفت ازین درویش
 نیز لب فروان این ابیات از کف تار و خواندند ۴۰

ق

دیهیم خستردان بر باغ اعلیٰ نیست سینه و دزدی است فقر و عافیت	خسته و کسی که جلقه شجریه بر سر است کو عاری که سطر او غرض است	گفتم علم عقل بیک نگرشوم درس نشود بنور الوام بکسی	ما که عالم عقل دیدیم غرض است لوح چال دست کوا بر است
--	---	---	--

[illegible]

—

گهر است کند صوری مزی در	که بشکن اوجانه جان راز تنی	کس نیست که در شاد و خضار سپید	کای بار خرد چه حکمت نیست
-------------------------	----------------------------	-------------------------------	--------------------------

جواب از شاه ابو علی قلندری

شهر است که با آنجا در آمدن من است
این نوع که گفتی نیکو دزدی نه است
گل را چه مجال است که بر سر کمال
کز بهر چه ساز می چرا میشکنی

شیخ نظام الدین اولیا

از اهل مشایخ نجد است و اهل هند و سراسر سلطان المشایخ خوانند و در بدو آن متولد شده و در دین و
یافته نسبت و سکه بدوازده نیش به امام بهام علی ابن موسی رضا می پیوندند و شیخ نظام ضعیف بود که پیش
که احمد و انبال نام داشت از سر رفته و بدوازده سالگی محبت شیخ فرید بن شکر درویش پیدا شده اگر چه او از
متاخرین مریدان شیخ فرید بود اما از همه اعلم و اسطی بود در هند و سغان بر تبه ولایت از جمیع اولیا شهرت نام

دارد منقول است که سلطان علاء الدین خلجی از نهایت اخلاصی که با شیخ پیرسانده بود خواست مقبره براس او بنا کند
در وقت قبول بنفشه و بالاخر خضر خان و شاه و نجاران پسران سلطان که مدتی شیخ بودند در میان آمده الحاح کردند و مقبره در ذات
تکلف و ترغیب بر آوردند یک گنبد بزرگ و چند گنبد دیگر در آن تعمیر نمودند لیکن چون شیخ وقت وفات وصیت کرد که در دوران
گنبد نه دوازده چارچوبت نگهداشت خاطر سلطان و وصیت شیخ بر در آن نهادند و آن عمارت بجای آنکه بسجده و البوم مسجد
جامع است منقول است که چون در سنه ۷۵۰ هجری و شانزده سلطان علاء الدین فوت کرد و پسرش سلطان قطب الدین بهار
شاه بر سر سلطنت نشست بسبب آنکه هجوم خاص و عام بر سر شیخ میشد با شیخ گزالی خاطر پیرسانده و فرمود که شیخ از نظر و
بایرون رود شیخ بمحضر استیاج بارساوت برست شبانگاه در شکم بوالی عید جدید علاج کرد و فرزند زیاد شد و دستند که سبب
گشای است که با شیخ نموده اکابر و مشایخ در میان انداختند و شفیع ساختند و التماس بر گشتن در دعای عافیت در خواست
کرد و شیخ گفت در خواست از خانه الهی است مراد برین کار چه دخل باشد چون فایده و شفاعت خفیان ترتیب است و الله سبحانه
آمده شکستگی دراز سبب بار کرد شیخ گفت بشرط علاج کنم که تمسک سلطان بلی بهر خواهی و خواهم از باب نهضت من فرستند
و قارده جبار در شیشه انداخته همراه آورد چون امید حجت انقطاع یافت بود تمسک و قارده آوردند شیخ آن قبالة را پیچیده
در شیشه انداخت و گفت باد شاسه به دلی نزارین در ویش بول بیمار سے۔ ایبر است ازین رو خاطر جمع دارند پس دعا
کرد میان لحظه صحت شد و الله اعلم منقول است که شیخ بر آنی که میان کثرت در آنجا فوت بود و گم گشت شیخ نظام الدین
آمد و حال ظاهر کرد شیخ که دم بومی داد و این را حلوسه بخورد و شیخ فواید الدین بدر و نشان بدید چون آن شخص دم را
بجای خود آورد و در حلقه کاندس پیچیده بوسه داد آن شخص چون نیک نگاه کرد آن کاندس برات گرفته او بود
والله اعلم بالصواب شیخ نصیر الدین که او را جانی دلمی میگویند خلفه دوم شیخ نظام بوده و سید محمد کسیر و از آن یکی از بزرگان
وقت بود و در فوج سکونت داشته و در آن دیار مدفون است از عظم خلفه شیخ نصیر الدین است و شیخ بریان الدین
غریب که در ویشی صاحب شوق و ذوق بود هم یکی از مریدان شیخ نظام است در دیو که کمال دولت آباد شهر است
فوت کرده و در آنجا مدفون است و بریان پور نام او ابادان شده و آن شهریت مشهور بر ساحل دریای سیمرغی در تاریخ نوشته
مرفوم است که شیخ نظام ماه منفر سال ششصد و سی و چهار هجری در غریبه متولد شده و نام پدرش احمد بن
دانیال بود و سلسله بیعت او شیخ عبدالقادر جیلانی میرسد و وفات شیخ تاریخ بیست و یکم ربیع الاول روز چهارشنبه سال
هفتصد و بیست و پنج هجری بر روی مقبره او در موضع غیبت پور است در دلمی و امیر خسرو بوسه که یکی از مریدان
او بود شش ماه بعد از وفات او فوت پیوسته ازین عالم بیرون کشیده داین تاریخ و وفات شیخ نظام الدین بر دیو
مسجد مذکور که بنا نموده سلطان علاء الدین خلجی است مرفوم است

تاریخ			
نظام دگینی شده با طهرین	سراج دو عالم شده با یقین	چهار تاریخ فواید مشهور غریب	نادره و بافت شهنشاه دین
تاریخ			
انظام بریان اهل زمین	شیخ عالی نسب نظام الدین	نود و چهار سال عمرش بود	کلا بریان شد بحضرت محمود
چهارشنبه بخند نقل نمود	هجری بر ربیع الاول بود	سال خلیل آن ستوده ششم	زود خورنده چشمش قس

۷۲۵

۷۲۵

خسرو شاهران امیر خسرو دهلوی		
از کار شمس دست پدرش امیر سیف الدین از امر اسامه عیسی لاجین که از انرا که نواسه پنج پوده بنابر فرامی روزگار بکند و شان دار شده در پتالی مثال گردیده و امیر خسرو با دو پسران دیگر در آنجا بود و آمده چون چهار ساله شد امیر لاجین بفرم ملازمت سلطان ناصر الدین محمود بن سلطان شمس الدین انوش از قبایلی بدست آمد و تحت استیصالم نقاشید فعال و سه که معتبار است در پشت در صدمه و تربیت او گردید خسرو در سبکی از صفات خود گفته که پدرم سیف شمس نوریشالی تیغ آفتاب بود و بصفت سنگی است بهار یافته بد		
جهان بقدرت او میگرفت انقدر	که کشید خدایش لقیقت قدرت	و در ذات پدر گفته
بیت		
<p>سبعه نصر کم فتنه دل من بزم نامد اویا می من دان شد و میر نامد من بنده دران ایام هفت ساله بودم جد م مراد سلک خدمت خود سلک گرفتار بند بخت من بود که جد م بر سر من بود در پرده کار تخت همه او بیکر و صد و سیصد سال عمر یافت بقا و سال عسری ممالک بود من بنم آن کریم در گفت پرورش پرورده شدم بالجلد چون خسرو از حد بلوغیت چند مرحله تجاوز نمود و اراده صحبت سلطان الشایخ شیخ نظام الدین اولیا نموده مرید دس گردید و شیخ این باعی در حق امیر خسرو گفته +</p>		
رباعی		
خسرو که گفتیم و شرفی که یافت	ملکیت ملک سخن این خسرو است	این خسرو است خسرو قاضی است
<p>در هنگامیکه شیخ این رباعی گفته ناصر الدین خسرو با شاه دلی بود که اشاره باو کرده منقول است که خسرو با شاور صحبت خواجه خضر را یافته است و از دس التماس آید من نموده خضر فرمود این را سعدی برده است مابوس شد بخدمت شیخ آمده صورت حال باز نمود شیخ گفت اگر خضر آید من خود در دین توفیق انداخت بیات من آید من خود دس من تو کنم خواجه شیخ آید من خود در دین دس انداخت در کات آن ظاهر شد خواجه که نور و نه کتاب تصنیف کرد و امیر خسرو در ابتدا دس شیخ شانه زده محمد سلطان بود و بعد از شهادت او بدیدم پدر او سیف سلطان غیاث الدین ملین گشت و تا آخر سلطنت سلطان محمد تغلق در حیات بود و در آخر غوغا انجام با سلطان علی امیر سرور و دخت باو شاهران را حید و دست کرده یک سلطان ناصر الدین محمود بن التماس و دویم سلطان غیاث الدین ملین سیوم سلطان نور الدین کیقباد چهارم سلطان جلال الدین فیروز خلیجی چهارم سلطان علا الدین خلیجی ششم سلطان قطب الدین مبارک شاه و بعد از او سلطان ناصر الدین خسرو حید و دخت سلطان غیاث الدین تغلق شاه که امیر خسرو را تکلیف تمام کرد خود بجانب گنبدولی که از مالک بکمال بود و در آن زمان خسرو از آمدن شید که شیخ نظام تحت استیصالم نقاشید ازین واقع جاگد از پیرین چاک زده بر شلو شیخ فرزند پیش خطبه دی بنما که می غلبید و گردازی میگذا بعد از شش ماه حیرت حق پیوست در پایان شیخ مدول گشت و درین ساله سال هفت صد و بیست پنج عمر و داده عرس او در سال تبارخ بنفتم شوال میشود ازین بیت که خسرو در قصه آورده +</p>		
بیت		
نور و شمس شمس خورشید منم	شیت الحسب ای که در کاحسان	چنان شهادت کرد که خسرو در سال شمس و نور و شمس جبری چلی
<p>پنج ساله بود در سال شمس خواجه و یک جبری در زمان ناصر الدین محمود متولد شده و عمر بنقاش و چهار ساله وفات نموده کونیند خسرو</p>		

در علم توسعی بهارت کمال داشته و دولت شاه در تذکره خود آورده که مرزا ابوسعید خراسانی از اشعار این اشعار امیر خسرو را چنین میگوید
 و نسبت به هر بیت جمع شده و او هم آورده که امیر خسرو در سبک از رسائل خود آورده که عدد اشعار من از پانصد هزار کمتر و از چهارصد هزار
 زیاده است و مشهور است که نو و دهنه کتاب در سبک نظر کشیده از آن حلیه سبک قرآن السعدین است که در داستان ملاقات
 ناصرالدین بقو قاجان حاکم بنگال بالاسر خود مراد بن کبکبا و کابو شاه و سبک بود گفته در سنه هشتصد نو و دهنه هفت هجری شخصی
 بنام مهدی بن خواجه بر گرد قبر او عمارت جالبه از سنگ سفید ساخته بود و باین شاه در زمان دولت خود سبک چند بار بنی
 این اساس و تاریخ انتقال امیر خسرو را خواندیم و بهیچ وجه نگفتند بود بر لوح سنگ مرمر کنده اند و در اینجا نصب کرده بود
 حالاً هم موجود است و آن ابیات و تاریخ نیست

لا اله الا الله محمد رسول الله

زمین را ازین نعم شکر منور می	بدوران بابر بنده شاه غازی
------------------------------	---------------------------

تاریخ وفات

میر خسرو و ملک سخن بلبل درستان سرگشته بفرین شد عظیم التسل یک تاریخ او خروج محل جانان ساد آمدن عالم مهدی بن خواجه به باجاده و حال	آن محمد بن فضل دریای کمال طوطی شد که مقال بهیضال بلبل تاریخ بنیا شهاب الدین سبک بهیضال	شماره لکس هزار و هشتاد و پنج از بی تاریخ سال فوت او بلبل تاریخ بنیا شماره لکس هزار و هشتاد و پنج	نظم او صفاتی تر از آب لال چون نهادم سحر از لونی خیال دیگری شد طوطی شکر مقال طریق ساده لوحی پس نشان بپیکار تاریخ بنای این چو کرد رسول
--	--	--	--

حرره شهاب الدین المعانی الهوی

بعد از انتقال او و دو صد و دو سال قبرین هیچ کس ندید و خبر داشت مادر اندک ساجد سوس جهانگیر بادشاه یکی از امرای
 اول لقب نظام بیگ سر از اسب در سنه هزار و چهارده هجری بر قبر او عمارت از سنگ مرمر تعمیر نموده این چند
 عبارت با تاریخ تعمیر اندرون گنبد بنفشه ساخته

تاریخ

ای خسرو بی طبع عالم تاریخ نابین عقل گفتا	بار و صد و نوبست بار و صد و نوبست	تعمیر نمود طاهر آن را قابل این کلام دانی این مقام طاهر محمد عا و الدین حسن	فیض از بی همیشه باریست
---	--------------------------------------	---	------------------------

این سلطان سلاطین و ارباب فی سلسله اعظم و نوبه در سر عیوب الکاتب عبد الله بن الوب

ابیات

ای شربت عاشقی بیاست جاوید بقا است بنده خسرو مر نام بیک است نه خجسته کاتب تذکره بسیر و تاریخ سبک	در دوست بان پیاست ابیات دو شین دو لایه و قافیه و عجم	از بیک فیه از تو منظوم ابیات اگر نام بانی درین حر محضا	ز آن است که شد لقب نظام است چون شد بهر ارجان غلات بدان که سینه نو مدنی ایم
--	--	--	--

و این تاریخ در وفات امیر خسرو در کتاب جلاله صلی
 مرقوم است

تاریخ قمیه			
خبر و دلو سے حکم خدا	شعب جمہ شد وارفنا	عمر شتا دین سالش بود	کائناتان شد بر کمر سپود
بجیدیم بود از مہ سوال	کند شتہ ازین جهان طلال	سال رحیل از من بشنوا	لفظ فانی بود از چہرہ

وخواجہ حسن دلو سے کہ حکم الدین لقب داشت خیر در سلسلہ مرغان شیخ نظام الدین اولیا بود در سنہ ۷۱۳ و ۷۱۴ فوت کرده و قبرش در دولت آباد کن است *

ملک شمس الدین کرت

پنجم بادشاہ از آل کرت است کہ بر مالک ہرات و غزنی و کابل بادشاہی نموده چون پدرش ملک غیاث الدین محمد کرت در سنہ ۷۱۳ بمقتضی و سبب و نہ ہجرت کرت کرد ملک شمس الدین قائم مقام او شد و مولانا محمد ابن حسام الہودی این قطعہ در تاریخ جلوس او در عربی گفتہ و از الفاظ حلد ملکہ تاریخ بر آورده *

تاریخ

رضاء شمس الدین کرت نامنا و اجری فی البحر الادوات ملکہ و من محب تاریخ مہاجرہ بوافق قول الناس حلد ملکہ و شمس الدین صرف دہ ماہ حکومت کردہ در سنہ ۷۱۳ بمقتضی و سبب و نہ ہجرت و بعد از و سے برادرش ملک حافظ بادشاہ ہرات گردید و در سال ہفت صد و سے و دو گشتہ شد بعد از شہادت او و در شمس ملک نور الدین سید قائم مقام او شد *

شیخ صفی الدین اردبیلی ابن سید حزیل

از اجداد ملوک صفویہ است سلسلہ نسبش با امام ہفتم موسیٰ الکاظم بہ نسبت و یک پشت مبرر سدا و صریحہ شیخ زاہد کلاس نے سنہ ۷۱۳ بود و شیخ زاہد صبیہ خود را بحال نکاح او در آورده و بغیر نموده شیخ زاہد در اردبیل کہ مقبضہ است در آنجا بجان بر سجادہ ہدایت نشستہ بتلقین سالکان طریق معرفت پرداخت تا آنکہ بتاریخ مقدمہم و بیچہ نہ ہفت صد و سے و پنج ہجرت بعالق جاویدان سفر نمود و پسرش شیخ صدر الدین موسیٰ اردبیلی کہ تیسرہ شیخ زاہد بود سجادہ را از نیست تخریب و تہمتہ بدر رسید و سلاطین زمان مثل جالی بیگمان و پسرش ترو سے بیگمان مقدم نیاز مند می بخیزد و اور سجدہ نمین و تبرک فی جہت و شاہ فاسم قلم یکی از مردان اوست و قسبکہ او از دار فناء ارتحال نمود شیخ خواجہ علی کہ دلدار شدش بود قائم مقام او شد و را و آخر زندگانی عازم کد اردن حج اسلام شدہ پس خود شیخ ابراہیم را بر سجدہ شریعہ پروری مقیم گردانیدہ با طایفہ از صوفیہ قدم در راہ نہاد و بعد از ادا سے مناسبی حج و انشاء راہ مدیض شدہ سفر آخرت بختیار نمود و چون شیخ ابراہیم فوت کرد منصب خلافت را بر پسر خویش سلطان بنیدہ سلم داشت ذکرش در زیر احوال شاہ اسماعیل صفوی ثبت گردیدہ و تاریخ وفات شیخ صفی الدین اردبیلی کہ در کتاب فخر الواسعین نوشتہ است است *

تاریخ

آنکہ سلطان اولیا بودہ	وۃ التاج اصفیا بودہ	و آنکہ در ایام فیض عرفان است	جد شہان ملک ایران است
صاحب اردبیل شیخ صفی است	کاشغہ کثرہ حلی و غنی است	ماہ عاشورہ و در وازوہم	پونکان طب شد چرخ ہم

تاریخ ششم

روز یکشنب او دوشنبه کو	صاحب خلد سال حلت او
شیخ علاء الدوله سمنانی	
<p>مردم صومیر را اجبار داده و بعد از شیخ بنیادهادی بچکس چون او درین طریقت قدم نهاده در ایام شباب ببلانیت از غول خان مشغول بود و بعد از شیخ شرف الدین سمنانی از مقبره بان سلطان از غول خان بود و شیخ بعد ازین در ستم نبیادت مشغول بوده و نواضع و انصاف شیخ در آن مرتبه بود که مولانا نظام الدین هروی شیخ را تکفیر کرد و بدو نوشت که تو کافر شیخ رفته مولانا بنحو اندرز از ارگرد گریست و گفت ای نفس هفتاد سال بتو گفتم که تو کافر می بادی منم که در ستم اکنون ایچ شبیه مانند که امام سلمان و منتهی شرق و غرب بکفر و حکم کرده عبدالعزیزین کرد و بنیاد حرم تیرجان و این بر باعی بخواند *</p>	

رباعی

تاریخ ششم	روز فصل در شنبه پیشانی بت	ایمانش بر بار یلقین کردیم	این کافر را بر سمنانی نیست
<p>عمر شیخ هفتاد و هفت سال بود تاریخ نسبت و سیوم ماه رجب سال هفت صد و سه و شش فوت کرد و چنانچه ازین تاریخ متفاو میگردد *</p>			

تاریخ

تاریخ وفات شیخ اعظم	سلطان محققان عالم	رژن دین حق علاء دولت	بر ستم خود شسته خرم
نسبت و سیوم ماه رجب بود	اندیش جمع مکرم	از هجرت خاتم النبیین	هفتاد و شش و شش نیم

سلطان ابوسعید خان

هشتم پادشاه از اولاد بلا کو خان است که در ایران پادشاهی کرده نام پدرش الحایتو مشهور سلطان محمد خاندان بود بعد وفات پدر در سنه هفتصد و شانزده هجری سلطنت ایران رسیده اما چون دوازده ساله بود زمام کلی اختیار بفریضه قتل در امیر چوپان سلفه فر نهاده و امیر رشید الدین صاحب جامع التواریخ که از بهنگام غازان خان بوزارت سر فرار زده داشت او را با پادشاه از گفته حاکمان و امیر چوپان تاریخ هفتدهم جمادی الاول سنه هفتصد و سجد هجری بمکه بفرستاد ابراهیم بقیل رسانیده گوینده که سلطان ابوسعید پادشاه به نیکو سیرت و صاحب دولت بوده و از مردم تا کنون جبر و ستم بآنقاب او فرین شده و فاش بپیش سیردهم ریح الثانی سال هفت صد و سه و شش هجری که هم در آن سال امیر تیمور کوکان ولادت یافته بود بوقوع آمده و خلافت از موت او بسیار اند و بکین ستم مدت حکومت او نوزده سال و مدت عمری دود سال بود و مرقد او در گنبد سلطانی است بجنب پدرش و غزیرے در تاریخ حلت او گفته *

تاریخ

تاریخ وفات شیخ اعظم	سلطان محققان عالم	رژن دین حق علاء دولت	بر ستم خود شسته خرم
نسبت و سیوم ماه رجب بود	اندیش جمع مکرم	از هجرت خاتم النبیین	هفتاد و شش و شش نیم
<p>او محمد الدین امیر محمود این مین این قطعه در تاریخ او یافته</p>			

چون گذشت انحال چیت قصه بدو	درین آخرین هم بنیر بگذشت بود	دفعه ای از سر سلطان عظم سعید	دست تقدیر الهی انشاهی بود
----------------------------	------------------------------	------------------------------	---------------------------

چون سلطان البوسید را اخطای دولی عهد سے بود کہ برست قوخال قرار گیرید وفات او انقلاب بسیار لغت شد امرای اطراف
تقلب غیا در خود هر سر و سر سلطان شد و چرخه بهیسی قانع نمی شد ملوک طوایف عبارت ازین است خواجه علی بن
رشید اربابان را که از نسل تو لیخان بود سلطنت برداشت و چون او از زاد بلاقو خان بود اکثر امرای حکومت او را ضعیف نگشته بواسطه
خلافت بران حضرت خواجه جمال الدین دران اوان این بیت در ملک نظم کشید *

بیت

چون مملکت بوسیدار یاد دارد خوش دولت نمیشد است اربابان

و علی پاشا که خال بوسیدمان بود باید او موسیخان کنیز باید و خان بود بر دوشگر کشید و غیاث الدین دار پاشا برست افتاد
شربت شهادت سپیدند دست حکومت اربابان پنجاه و خیز روز بود بعد قتل اربابان موسیخان بر تخت حکومت نشست و امیر
بزرگ که او را شیخ حسن جلا پر بنیر گویند و سپهر عمر البوسید خان بود محمد خان که از نسل بلاقو خان میشد حکومت برگرفت علی پاشا
موسیخان کشته شدند بعد از یکسال محمد خان نیز ششم و پنجم ستم به قصد و سی و هفت بدست شیخ حسن کوچک که از سپهر امیر تیمور
ماس ابن امیر جو بان بود گرفتار گشته معقید شد و در آخر با بجان امیر فوایان شیخ حسن جلا پر خروج کرد و در عراق و فارس محمد مظفر
طفر یافت و در خراسان سر بدلان خان شدند فی الجمله از این ستم به قصد و شش تا صد و ستم به قصد و هشتاد و یک
قریب پنجاه سال در ایران وین ملوک اطراف بگذراندن نمی نهادند تا آنکه شمشیر آید از صاحب قران امیر تیمور گورگان نمودار
شد و انش منته منطفی گردید *

فهرست سلاطین منقول

از ایشان چهارده نفر در ایران فرمان روا می نموده اند و من جت الاستقلال حکم رانده دست ملک شان از مشهور ستم تسع
و تسعین و خمس ستم که اول ظهور جنگیر خان است در مغلستان تا روز چهارشنبه به قصد هم ماه رمضان ستم ستم و غلات
و سبع مایه الفراض دولت اربابان یکصد و سی و هفت سال بود و دوسه نفری که ازین طبقه بنا بر مصلحت امر چند روز
اسم سلطنت یافته اند و در اعداد دین سلاطین نیستند اول ایشان جنگیر خان که نسبت پنج سال بادشاهی نموده دوم ابو
کنار فاکان بن جنگیر خان نوزده سال بعد از سپهرش کیوک خان یکسال بعد از و منگوقان بن تو لیخان بن جنگیر خان نه سال و بلاقو
بن قوی نه سال بعد از و اما فاکان بن جنگیر خان بعد از و برادرش احمد خان و سال و نه ماه آید از ان و غو خان بن با فاکان غبت سال بعد از و در
کنجینو سیال ستم ماه بعد از و بای خان بن غفرامی بن باکو ستم ماه بعد از و غلات خان بن غو خان شست سال و نه ماه بعد از و سلطان محمد امین بن غو خان
سال و نه ماه بعد از سپهرش سلطان البوسید خان نوزده سال بعد از و اربابان بن ستم بن سنگقان بن ملک تیمور بن
ارتق بوکان بن قوی پنجاه و گسری فقط

شیخ اوجا الدین صفهائی

از جمله اصحاب اوجا الدین کرمالی است و می را شمار بسیار است در ذات لطافت و عدو بیت بنیر جهان شمشیر خالق و
سعارت و ششوسه بروزن و اسلوب حدیقه تسکیم شناسی است تام آن جام جسم نبیسا و این بیات
از مشهور است *

ابیات		
اوحدی شصت سال سخن نید	پادشاهی روی نیک بختی دید	سر گفتار را مجازی نیست
داوود صمد در اندیشه حکمتش ای را جراتی نیکو گفته است و عدد ابیات آن صدر شصت خواهد بود و تاریخ اتمام جام جم گفته است *		
تاریخ		
چون تاریخ برگزیده فال	هفتصد و نود و سی سال	کرمین این نامه تا بون فر
چون رسالی تمام شد بدین	ختم کردم بلیته القدرش	عقد کردم بنام آن سرور
فهردی در مرآت بسز است و تاریخ و سید انجاسنه ثمان و تلمین و سیم مایه نوشته اند و تاریخ وفات او که در کتاب		
مخبر کواصلین است نیست *		
آنکه اوسب لظیف ثانی بود	اوحد الدین صفحانی بود	سال نقش بگویی نیست
اوحد الدین سامی ضیعت		
شیخ حسن کوچک		
که او را میر حسن جوانی نیز میگفتند میر میر محمد تاس ابن امیر چوان بود و پدر از سلطان ابو سعید خان واریا خان بر سر بعضی از بلاد ورم		
و عراق و عجم استیلا گرفته بکرات شیخ حسن بزرگ را نیز است و او را آنکه شیخی زوجه اش حضرتین او را محکم گرفته در ابلک ساخت چنانچه		
خواجبه سلمان مساوی درین باب تاریخ گفته		
تاریخ		
بهرجت نبوی رفته به قتل	و آنکه حبیب افتاد اتفاق حسن	زنی چگونه زنی خیره سر لنگان
گرفت محکم سید را بهر درخت	زنی چگونه زنی خیره سر لنگان	بزرگ بازی خود خشنین شیم حسن
بعد از وفات او برادرش اشرف خان بزرگ ایران استیلا یافت چون مردوم از جور او بجان آیدند عالی بیگ خان اخذ		
جنگیر خان از درخت قبیاق بمقابل او شتافته و او را بدست آورده هلاک ساخت حکومتش سیزده سال بود *		
بدر چاچی ملقب بفرزان		
شاعر شیخین کلام سخن سنج ملقب بطبیعت بوده و در عهد سلطنت محمد تقی شاه بادشاه هند ملوم نموده و از		
بادشاه لقب بفرزان یافته چنانچه خود گفته است *		
بیت		
ملک فرزان خواند شاه اسلام	لقب گوی بجز طوطی نگر گفتا	
سال وفاتش معلوم نیست اما تاریخی که لقب اتمام کتاب میراج در سنه هفتصد و چهل پنج گفته اند از الفاظ دولت شاهانه برآمده نیست		
تاریخ		
سال تاریخ عرب است نه لغت	کاسمان عقد میهنهای مراد و طام	
سلطان محمد تقی شاه ابن سلطان غیاث الدین تعلق		
بعد از وفات پدر خود در ماه ربیع الاول سال هفتصد و شصت پنج هجری در دلی بخت فرمان فرمای شصت و سه		
هفتصد و سی و هفت قلم نگار کوش رانته ساخته بفرزان بدر چاچی دران باب این تاریخ گفته *		

۶۳۸

۶۳۵

در وقت پنج ساله بنام	بی که پیش ای ستوده شعار	بشت جمعه و ادقی با جان	بشنه و در دهان
شهر دنیا چون نصیر زمان	سال انقش می نشست بان		

و گاه پیش فصل بدفع سلطان بهلول بودی شش گروه از شاه جهان آباد قسمت جنوب واقع است و سلطان نیز در شاه
که به خفا و نام داشت این عمارت را پیش از وفات او تعمیر ساخته بود *

ملک ابراهیم بنو

در میان ملایک گروه نوب از شهر کوچی است خور که از سایر ملایک میگوید بالا سیه آن کوچه هزار ملک ابراهیم بنو که در زمان
سلطان فیروز شاه دهلوی فوت کرده بود و دست و پا نشسته و بنده و سوار بود و این تار نیز بر تریب او در قوم است

تاریخ

که با نادر جهان ملک بود	شاه جهان فیروز سلطان	که در شاهان گیتی گشت فیروز
که بدر دین جلاله کیم سوز	.....	بافذی الحجه کشته از خور
مسافر ملک گشت این	خود او از فضل عظیمی	کلی آسان حساب بخیرین

خواجہ قوام الدین حسن

فیروز شاه شیخ ابوالحسن شیرازی بود و در کمال مبارز الدین محمد مظفر بقصد استیصال نهال اقبال شاه ابوالحسن
که رسته شیرازی از غریب جهان پیام مرخص شده در گذشت و این واقع بر وجه ششم نام ریح الاول با که ریح الثاني
بسال هفتم بنجاه چار جبری واقع شده و خواجہ حافظ شیرازی در تاریخ چنین یافته *

تاریخ

شیرازی عالم شمع جمع	صاحب جهان علی غلام	نصیر جهان جلال	مهر جهان جهان
سازش اول از نوب	روان به بکر کار و امن	مهر چش کوها و شان	سند سوزی با و شست

ملکان تیمور خان

والی بروجان از نادر سلاطین مغول بوده و از وفات سلطان ابوسعید خان در پانچان اکثر ولایت خراسان را سرساخته و در پانچان
خراسان که در پانچان سلطان ابوسعید خان سر بر آورده بودند و مطیع نموده و از آنجا که خواجہ بی کرانی که از جمله سلاطین نیز بوده
تبارخ شاهرخ بودی و از آنجا که خواجہ بی کرانی که از جمله سلاطین نیز بوده و از آنجا که خواجہ بی کرانی که از جمله سلاطین نیز بوده
خروج کرده و خیر گشته و بعد از آن شهر حسن بزرگ جهان در خان را که از نسل کجانبو خان بود و سلطنت بر داشت و در پانچان
و نهد و در بار بکر انصرفت خود و در تور و خور و نری و در تاریخ قتل ملکان تیمور خان گفته

تاریخ

در وقت پنج ساله بنام	بی که پیش ای ستوده شعار	بشت جمعه و ادقی با جان	بشنه و در دهان
شهر دنیا چون نصیر زمان	سال انقش می نشست بان		

از این طایفه است که در وقت پانچ ساله بنام خیر سال هفتم و پنج ماه و پنج قوت کرده

بقی بقصد رخصت و بخت نوشته اند چنانچه از تاریخ که در خبر الواسعین مرقوم است مستفاد میگردد *

تاریخ

آن امامیکه یاسمعه بوده	مالی راه شناسی بوده	مقتضای خدا شناسان است	صاحب فیه محمد صان است
از مردان او که در کجاء است	نورین شاه نعمت اله است	ساحل تجلیل کن منوره سر	خود قطب الفیض حله است
باز از روی اختلاف بیان	گفت ساکن بخیل مردان	هست که فکران مغفور	زادش در شب طایف حور

قاضی شیخ محمد الدین اسماعیل شیرازی

در زمان سلطنت شاه ابراهیم بود چنانچه خواجه حافظ شیرازی می فرماید *

ایات

محمد سلطنت شاه شیخ واسع	شیخ شخص علیک فایز شایاد	نخست با شاهی محمد ولایت بخش	که جان خویش پیروزه خلق بد
دگر بر لب اسلام شیخ محمد العین	که قاضی مبارز و همان تبار بود	در لقیقت بدل شیخ ناصر الدین	که برین هست احکامای بسکه نشان
دگر شمشیر دانش غصه در	بنام کاروانی بنام شاه شهاد	دگر کریم جو حاجی اوام در یاد	که نام نیکی دانه جان بخش
	نظیر خویش نگذاشته دگر شد	خدای خرد جل جلاله را خرد	

وفات شیخ محمد الدین بر در چهارشنبه بهمد هم ماه چوب سال بمقتضای عجب حادثه شش هجری که در قریه پوسه و خواجه حافظ شیرازی می فرماید * و قاضی گفته دار الفاطر رحمت حق تاریخ خبر آورده *

تاریخ

محمد بن سر قضاة جهان اسماعیل	که می ملک الدین بن شیخ	مان بهمنه و باز ماه چوب	که برین فتنه نینعل بر افروز
	گفت حجت حق نعل افروزان	سال مبارک فائز طایف حور	

احوال ایلیکانه یعنی سلاطین نغیراد

اول ایشان امیر نوبان شیخ حسن جلایر است و او را امیر حسن ایلیکالی و شیخ امیر حسن بزرگ می گفتند نام پدرش امیر فیوقا س که این امیر ایلیکان جلایر است و شیخ حسن و حسن زاده ارغون خان یعنی پسر عمه ابو سعید خان بود و او را امیر جوایان و امیر ایلیکان بنامان سلطنت کنجا تیو خان منصب امیر الامراست و داشت و شیخ حسن بنگام سلطان ابو سعید خان بن الحامد و خراسان امیر الوش بود و اینها خانان و خراسان و بایان سلطه در اکره امر اسکندر ابو سعید بود و در حال کج خود داشت چون سلطان ابو سعید خان با دختر خود عشق فریده خواست که او را تصرف شود قبول نکرد و پدرش با می شد و داعیه سلطنت پیدا کرد و لشکر فرستاد و تا آنکه در محرم سنه ۸۵۰ بمقتضای بخت و بخت ملک غیاث الدین کرت بفرمان ابو سعید خان او را از هم گذراند چون سلطان از دفع جو پائیان فارغ شد قاضی مبارک شاه رانند شیخ حسن فرستاد و استدعای بناد و خانان نمود شیخ حسن خواهی خواهی او را طلاق داده بحرم سلطان رانند و آن دختر در حال کج سلطان در آمد بعد وفات ابو سعید خان امیر حسن و لشاد خانان را که حمید ابو سعید بود و بنگام خود در آورد و خیال نمیداد خانان را که ابو سعید خان را که از او گرفته بود بوصول او بدل کرد و لشاد خانان دختر امیر و عشق بن امیر جوایان بود با جلایر چون بعد وفات ابو سعید خان انقلاب دست داد و بناد و او را بایان بر امیر حسن قرار گرفت

لیکن اور اس سلطنت خیر نامی بنو کفیل بہام سلطان شاہ دولشا و خاتون بود و دولشا و خاتون بالوسی بقیس بنش بود و خواجه جلال الدین محمد سلطان سادی گویہ سہ ہزار بارہ ہجری قمری شکستہ از سر نکین بدینکارہ متعلقہ احوالہ گویشہ ہجری و سبب سلطنت سلمان سادی جے پیش امیر حسن نوینان دولشا و خاتون آن بود کہ روزے امیر شیخ حسن تیری انداخت و سعادت نامہ از غلامان لوتیری آورد و خواجہ سلمان بدیدہ این اشعار گفت و امیر حسن در بند تیر بیت اوست

اشعار

چو دریا چای کمان رفت شاہ	از کشتی کہ در بحر توفان	و ضلع کان با عقاب سہ پر	بیدیم میک گشتہ آرد سر
نہادند سر خویش بر دوش شاہ	ندامم چہ گفتند در گوش شاہ	شاہ نہ در بند تیر نیست	سعادت روان در پی تیر نیست
چو از شست بکشد و خسرو گوئی	بر آہند بر گوشہ آواز زہ	بہشت کس ناکہ بر نیجاہست	بہتر از کان گویا لوتیر نیست
	کہ در عہد سلطان صاحب ان	کر و مکی ز تیر بر کمان	

و امیر حسن بزرگ را الہا امیر حسن کوچک کہ از نسل امیر چوایان بود و علاوہ مجاہدہ بود و بکرات از دہانہ رام یافتہ و امیر حسن بزرگ در بغداد بسال ہفت صمد و پنجادہ ہفت ہجری در گذشت و حکومت او ہشتاد و سال بود و بجزوہ سپہریش سلطان اولیس جلایر بر سجد حکومت نشست

اشاہ شیخ ابوالاسحاق شیرازی

او ابوالاسحاق انجو نیز سے لوہندیدہ شمس امیر محمد شاہ از نسل خواجہ عبد اللہ انصار سے است و امیر محمد شاہ در زمان سلطان ابوسید خان کہ از سلاطین مومل بود و بجاہومت شیراز منتقل در ششم و ہجری مان و دولت پانچ سال بمقصد سے و شش قبل رسیدہ بعد از دہے سپہریش امیر محمد سچای لوتیر نشست چون بعد از چندی او نیز مقتول شد امیر شیخ ابوالاسحاق کہ منوجہ شیر شاہ گاہ بود و خیر قوت برادر شہید و بشیر سعادت نمود و چون ہمدان نزدیکی از پانچان نیز شہتہ شد امیر مسطور نصرت شیراز شد و در سنہ بمقصد حیل و چار خطبہ سئلہ بنام خود کرد و در نوب چار دہ سال در دولت و اقبال بسر برد و در دست امیر محمد ظفر در ہفت صد و پنجاہ و شست شہادت یافتہ و آن برین سوال است کہ چون در سنہ بمقصد پنجاہ و چار امیر مبارز الدین محمد ظفر از دام بنمود سے و دام می پرستہ دینی شیخ ابوالاسحاق آگاہ شد بمقصد استیصال او و در شیراز آمد و شیخ فرخندہ شیراز تو حصن شد و برین عرصہ حاجتہ قوام الدین کہ وزیر بود و فوت کرد و پس از فوت حاجتہ سیوم شوال امیر مبارز الدین بموافقت بعضی افسرہ داران کہ طریق مخالفت باشیخ می سپردند لشکر را آمد و شیخ راہ فرار پیش گرفت و بکرات و مرآت میانہ شیخ و امیر غبار بجا و ترلع از قلعہ یافتہ آخر و اصفہان بدست شاہ سلطان حکم مبارز الدین در سنہ بمقصد و پنجاہ و شست قبل رسید و خواجہ حافظ شیرازی در تاریخ و فائقش بیگوید

تہار مخ

بہر کائنات الفت بجاہی اللہ	اسال ان کو کون جاعی اللہ	خدا یگان سلاطین مشرق مغرب	خدا ی کوشہ عدل اگر ہم بشتیاق
سہر حرم آفتاب جہ جلال	ال ان نبی من شاہ شیخ ابوالاسحاق	میان عرصہ سیدان بہ تیغ و ہر	نہادہ دہل احباب فعلیش از ہر
	ایضا		

خسرویی می زینت بخشان جهان	که این می جوکار و کرم و لیل لیلی می زینت بخشان جهان	جسمیت دریم با جادوی الاول هست نایب وفات زینت بخشان	و اسپین بود که پیرمهر از خرد کل
در مفتاح ابوالاسحاق گفته که کتابی است در فن علم عروض و تقوای قصیده است موشح الطریقین در مدح شاه ابوالاسحاق که چون حروف اول و بعد از آن حروف اول مصرعه های ثانی را جدا گانه بگیرند بی آزار و خیر و موشح الطریقین که آزان نام شیخ ابوالاسحق بن محمد در شاه حاصل شود و از نو شیخ میان قطعه رباعی بر خیزد که از حروف شیخ ابوالاسحق هر کس که حرفی در میسر گیرد آنکه بر ابطن آن صفت واقع باشد تواند گفت که کدام حرف در ضمیر گرفته است چون ایراد نام آن قصیده موجب تطویل کلام است بسا بر آن بر تحریر رباعی نوشته ام که از میان قطعه بر خیزد و اختصار میرود			
ایضا			
حاکم که جوینده حسانت	رستم که زرم خسته دستان	زاوش بجای که تیرین نشی است	بهرام ز قدر کمین در بخت
بدانکه درین رباعی الف در مجموع مصراع آمده است و س در مخصوص است مصرعه سیوم و می مخصوص بمصرع سیوم چهارم و رخ مخصوص بمصرع دوم و ب مخصوص است بمصرع اول و چهارم و و مخصوص است بمصرع اول و سیوم و س مخصوص است بمصرع اول و دوم و ح و بمصرع اول و ق بمصرع چهارم هر گاه که در حافضه خط این حروف بکنند هر کس که حرفی از حروف شیخ ابوالاسحاق در ضمیر گرفته باشد تواند گفت که کدام حرف گرفته است و نصف و زبانه پنج خاتمه کتاب مذکور که بنام شاه ابوالاسحاق نوشته این جدیدیت گفته			
ابیات			
بفرمان دارائی خورشید راه شد این موج بر در گویتام بسی کردم اندر سجاد و سجود جهاندار چون شاه صاحب قران اسیدم که از باب انش کشند	بنام شهنشاه گیتی پناه کز فاضلان را بود آب جاده بی گوهر درخ خضر و شناه شهنشاه چون بود محمود شاه به غماض در نفوس من نگاه که ذات ملک سیرت شاه دار	ز سیرت شده نه قصه چهل و پنج بسی رنج بردم درین چار فتن نفید است کس از سلاطین عهد نخواند است کس از بکاریر فضل الهی بختی رسولی که گشت ز آفات دوران بداری نگاه	سیر دوم اول و مهر و ماه بامید حسان ظل اله ز بد و جهان تابندین عهدگاه چنین نظم و در حقیقت شاه رخ کفر از نور شمشیر عرش سباه
ملک کیومرث			
دانی قلعه نر پو بسته ولایت قاین را غارت کرده آنجا آقا رفت در ظاهر ساخته دانی آنجا که تسلیمش نام داشت چنانچه گفته اند در شهر که در آن شهنشاه تسلیمش باشد بنده دانی که در آن شهر چه نورشش باشد به بیباقت گشته بمحمد خواجه ابرو سے توسل نموده بنفع ملک کیومرث اتفاق نمود و بدین نیت منوجه آنسو گردیدند ملک نیز اطلاع یافته با فوسجی از دلاوران ایشان را استقبال نمود و چون از طریق صفبار است شد که سیکه اول قدم در میان جلالت نهاد آن هر دو آسیران بودند که تن به القصد ملک آهسته بر سر دمی تا خستند و قضا را و ذواک جالستان از دست ملک بر قتل آن اسیران آمده ایشانرا از پای در آورد و ملک ساخت و قورع این واقعه در تاریخیت که ازین قطعه شنید و میگردد			
تجلیات			

همای قهرمانی با قضاة اولیس	احمد طریقی از بنی زبیر سید گرفت	درد و ملکیت فارس نادیر بن	۹۵ سال خرمه سیدین سید گرفت
----------------------------	---------------------------------	---------------------------	----------------------------

میر سید علی هدالی

از اولاد امام زین العابدین است و امام زین العابدین را هشت فرزندان بود و از آن جمله سید علی هدالی است که میر سید علی از اولاد اوست و اولاد میر سید علی در کشیر و بهمان است در سینه مقصد و شش فوت کرده و در ولایت ختلان مدفون

تاریخ

هدالی است سید بهبه دان	اسم سامی او علی بهمان	خانقاهاش بنحله سیرا	فیض بخش بهر ضعیف کبیر
شده تر سال نقل آن والا	قطب عالی حجت اعلی	مردش در ولایت ختلان	فقهها سید به بهیر جوان

۹۶

فخرالدین امیر محمود مشهور به ابن پین

روزی پدرش ملک الفضل امیر بن الدین فرزند ی ابن رباعی به پسر خود نوشته فرستاد

رباعی

دارم عذاب فلک بوقلمون	اگر در دیش زگار شین درون	چشمی چون راه صحرای بهبه	جانی چو سیاه پال بهبه خون
-----------------------	--------------------------	-------------------------	---------------------------

جواب از امیر محمود

دارم صفای فلک آینه کون بر آه دلی که سنگ در دوزخون
روزی بهزار غم شب می ارم تا خود فلک پرده چادر برون
و امیر محمود در روز شنبه بیستم ماه جمادی الاخره سینه مقصد و شش فوت کرده

تاریخ از خیر الواصلین

رفته بود از سال چرت مقصد و شش	روز شنبه بیستم ماه جمادی الاخرین	گفت ضیاء از خیر و استقبال	خیر و صومالی حجت بن پین
-------------------------------	----------------------------------	---------------------------	-------------------------

۹۷

ملک نورالدین حسین کت

ابن ملک نجف الدین کت و پسر شاه آزال کت است بعد از فوت برادر خود سید ملک حافظ در سینه مقصد و شش فوت کرد و بعد از آنکه بهرات و غیره به شاه شد و سید ابوالان را بهر نشان ساخت و مولانا مظفر بهر س که حاضر او بود و در هیچ ملک کت تصادف وار و اور است بعیت سلطان نورالدین که در بیامی فضل وجود و در بیت آفتاب و جلالی است آسمان و ملک نورالدین بعد حکومت سه و نه سال در سیوم و حقیق و سال مقصد و شش فوت کرد و در کتاب کارستان مدت مایلت او دوازده سال مرقوم است و مولانا افتخار زانی در تاریخ وفات او گفته

تاریخ

چون بخوانی زبانت سی قصه	اسلام شود طیب السراة
-------------------------	----------------------

از الفاظ السراة تاریخ بر می آید بعد از وفات ملک نورالدین حسین بنیره او ملک نجف الدین بن علی در بهرات و دو و شش و بنیابور سلطنت یافت و طوس و جام را منتهی ساخته و همواره میان او و سید ابوالان سبزه دار و امری جانی قریب بعیت حکومت و اللیات سناعات بوده مروی منیع و شهر بود و و طکر کردی در عایا از فنا و فنا و فنا تا آنکه امیر بهرات کت شد و در سینه مقصد و شش فوت کرد و او را بار او و پسرش بعد از حکومت دوازده سال نقل به بهبه و استقبال کت کرد

مقتصد و شهادت چهار از دست برادر خود سلطان احمد شهید شد

تاریخ عمارت وردی

و سبب بانی شیخ نظام الدین اولیا سنگی است که بران سنگ این تاریخ بمرات ماسه و خط عربی بنقوش است *

تاریخ

بهر دولت شاه مظفر موفق گشت از حق بنده معروف وحید الدین فریخی والدین مرا چون برود پیش شیخ عالم رجا دارم که انعام مبارک	نخستین خسرو بی اولاد اساس این عمارت کرد محکم که با اهل ارادت بود بهدم بدست خود گرفت کرد نام دران عالم بود معروف بهرحم نیز حجت مقتصد و شهادت و یک	مادرین احمد شاه فیروز چو از دهنه شیخ اشباح بجین عقاد و صدق اخلاص بلغت خود را معروف خوانده نحوان تاریخ انعام عمارت مرتبه شد بنا و الله اعلم	شده صاحب قسطنطنیه سلطان نظام الحق والدین قطب عالم در اسرار ولی الله محترم درین عالم چون شیخ عیسوی درینجا چون بنای خیر مقدم
---	---	---	--

اقاضی بهاء الدین شیرازی

در سنه مقتصد و شهادت و دویست و هجده فوت کرده و خواجه حافظ شیرازی این تاریخ در وفاتش گفته *

تاریخ

بها الدین الحق طاب ثوابه بطاعتش بایز و قبولان یافت	امام منت شیخ جماعت قدم در نه کرت بهست منت	چو میرزا جهان بن بیت درین دست تاریخ وفاتش	بر اهل فضل و ارباب بافت آورد از خروفت و رب طا
---	--	--	--

خواجه عماد فقیه کرمانی

در زمان سلاطین آل مظفر لیاقت مغرور و محترم میر نسبت خصوص شاه شجاع که همیشه غزنی بجا حسانش داشته و ابواب
اشفاق بر وجهات روزگار شش می کشود و خواجه عماد با وجود علم و تقوی و جاه و رشاعری کامل بود و او راست
دل عکس رخ خوب تو در آب روان دیدند و الله شند و فریاد بر آورده که ماست * و در حجب اسیر آمده که خواجه عماد اگر بود که هرگاه
خواجه ناز گذارد و بیا و موافقت بجا آورد و شاه شجاع این سینه را بر برگردانست او محل کرده پیوسته بقدم
اخلاص خدمت کرد و خواجه حاکم از سینه در شک بود این غزل در اوقات برشته نظم کشیده *

غزل

صوفی نهاد و ام سر حلقه باز کرد ای کجای که بیا به خا و دیم	آغاز کنر نالک حقه باز کرد ز آنچه تنین کوز و بهت باز کرد	بازی چرخ بشکندش بقیه بنا فروا که پیشگاه حقیقت شود دید	آنرا که عرض شهید با اهل باز کرد شمرنده و روی که عمل مجاز کرد
ای کجای که خرام کجا میریزد غره مشوک که عابد نماز کرد		حافظ ملک با است زبان که در ماخذ از هر ریایی نیاز کرد	

موقوفه خواجه عماد در کرمان است اما سال وفات او معلوم نیست *

شیخ جلال مشهور و مخبر و جهانیاں جهان گشت

در ویشی صاحب کمال بوده و در اچمتان سکونت داشته و دران و باره فون است سلطان فیروز شاه با نیک باد شاه
در سله که در سنه مقتصد و نو فوت کرده که از پیران اوست منقول است که سلطان بر جمیع مشایخ وقت عقاد

در مرآت آفتاب نامرئوم است که سید جلال بخاری را سه پسر بودند سید احمد کبیر و سید بهاء الدین و سید محمد و پدر
شیخ جلال سید احمد کبیر است اما مرآت جهان ناچان ستاد میگردد که سید جلال بخاری شخصه دیگر است که در سنه
یک هزار و پنجاه و هفت هجری فوت کرده حاشا بعد ازین مرئوم خواهد شد *

شیخ شعبان الحق بیابانی

در نوشته صاحب کمال بود لعل او از سید محمد کبیر است در موضع جهوسه خاص که مقابل قلعه الکا و آنسوی دریای
کنگ واقع است گوشه گرفته بود و در آن موضع شایده که در سنه هشتاد و پنج وفات یافته بدین گونه گشته حالا
ترقیش مطاف عالیشان است تاریخ وفاتش در الفاظ قطب کج الحوش یافته اند پسرش که شیخ تقی نام
داشت نیز در آن موضع آسوده است *

احوال سلاطین آل مظفر

اول ایشان محمد مظفر است و اصل او از اسامان است پدرش بهمد سلطان محمد خدائیده به نیز و افتاده و در رابط
مراغه بزرگوار میگرداند و در ملازمت بعضی از سلاطین وقت بمنزله امارت رسیده مردی دلاور و شجاع بوده
و بر وزیر کار سلطان ابوسعید خان فوت شده و پسرش محمد مظفر بمنزله امارت اختیار یافته چون بعد فوت ابوسعید خان
و انقلاب دست داد محمد مظفر نیز در آن تصرف نمود و بادشاه شیخ ابوالحق که حاکم شیراز و تجارت نموده و او را
هلاک ساخته فارس را نیز گرفت و هر جا که روی آوردی سر آمد بودی تا آنکه بعد از چهل و دو سال که با سلاطنت
پرواخت آفتاب دولت او آهنگ زوال کرد و پسرش شاه شجاع در سنه ستین و سی و هجدهم بروزج کورد و او را گرفته
محبوس ساخت و سیل در پیش کشید و کور کرد و آخر بعد از آن چیس وفات نمود و خواجه حافظ شیرازی در نیغیه

این قطعه گفته پتی خدازان نوشته میشود

اسیات

شاه غازی خورشیدی سنان	آنکه از شمشیر او خون میچکید	که یک حمله سپاهی شکست	که بهوی قلوب شیر میبرد
عاقبت نیز و شیر از عراق	چون منگر درفش در رسید	آنکه دشمن بد جهان نشین	میل و چشم جهان نیش کشید

و سلمان ساوجب نیز درین باب گفته

ایضا

آنکه از یک وجب میدید	از منور خورشید تابان بر نور	و آنکه میگفت شیر خنده منم	و نیز میگوید دیگر آن سه گور
فوت نه میشت و شکست	فوت نه میشت و شکست	فوت نه میشت و شکست	فوت نه میشت و شکست

ابوالفوارس شاه شجاع ابن محمد مظفر

و رضایل بگانه بود بعد از محمد مظفر در عراق و فارس و کرمان سلطنت با استقلال یافت اما میان او و برادرش قطب الدین شاه محمود که
قبل از او حکومت صفهان یافته بود جهت ملکات خارج بود و برادر خنک صلح نمود و شاه محمود دختر سلطان اولیس بغدادی را بعقد
نکاح خود آورده بعد دو ماه منتهی از شش ماه از استولی شد و پس از حکومت شانزده سال و چهل جیات برادر و صفهان فوت کرد و شاه

شجاع ابن رباعی مناسب آن واقعه گفته

رباعی

محمود برادر منی شیر گبین	میگرد خورشید آبی تاج دگبین	کردم در پیش طلبا ساید خلق	او نیز بر زمین گرفت منی گزین
و سلطان اولیس جلال در جواب گفته *	طیبت		

ای شاه شجاع ملت ملت دین | خورشید جهان لوت محمودین | در روی زمین اگر چه هستی دور و نزدیک | باله که بهم رسید وزیر زمین
دشاه شجاع را با سلطان اولیس و دیگر یار و مکاتبات است این قطعه شاه شجاع با سلطان اولیس فرستاد *

قطعه

ابوالفوارس دوران هم ایمان بان | اگر نعل مرکب من باقی نیست و بیا | برو و جان بدید همچنان که بگویند | که خواهرت نیاید مادر و لشاد

ایات

سلطان اولیس بحاج گفته *

آیا شاهی که به صاف فضل و صوفی | شنید شاهی چون از او زبانه تراود | زفاصلان بزرگان در انبارین | کسی ندیدم زریگی خود زبان کشاد
بخزانده ایم خزانان زمین منصر عمر | کتاب نظم و نثر از او شتر استاد | نخوانده ام شنیدم بنده ام گم گم | کسی که چشم پر کرد و رو داد گاد

و شاه شجاع در آخر عمر با سلطان حسین جلایر ابن سلطان اولیس جنگ داشت و او را منتهی ساخته بعد از آن به تبریز رفت بران ناحیه استیلا یافت و در هنگام مراجعت ازین جهان در گذشت و فاشش در یکشنبه نسبت و یکم شعبان سنه هفتصد و هشتاد و شش بوقوع پیوست و حیف از شاه شجاع تا پنج وفات اوست مدت حکومت او نسبت و شش سال بود و این تاریخ نیز که خواجه حافظ شیرازی گفته شاید که در وفات اوست *

تاریخ

چهرن لایموت جوان با شاه | دید همچنان که در لایموت | موتش فرین حجت و در نابود | تاریخ این سال در جهان لایموت

بعد وفات شاه شجاع پسرین زمین العابدین بر لباط حکومت قدم نهاد و چون امیر تیمور غلبت شیر فارس نمود او سر رشته ممکن از دست داده و به شتر نهاد و به پسر شاه منصور که در آن کشور فرمانروا بود آمد و قلع و قمع حسن نمود بعد از آن خلاصی یافته دوازده تنگ بکشید و کجول شد و در قید ماند و شاه منصور بن شاه مظفر بن فارس عراق متولی گشت *

خواجه جلال الدین توران شاه

وزیر شاه شجاع بود خواجه حافظ شیرازی قصیده در نشان او گفته این بیت از آن است *

خواجه توران شاه عادل و جلال ملکوتی | بد افق علی عدون و مهر و خورشید لایموت

در روز یکشنبه نسبت یک ماهه هفتصد و هشتاد و هفت هجری فوت کرده و خواجه حافظ شیرازی در تاریخ وفاتش گفته *

تاریخ

اصف مزغان خاتمان توران | که درین منزعه بخواند گشت | آخر قصیده از راه صفت کاهن | که یکیش شد این کاهن خیر و بد
آنکه سلیس سوی تنی خیر گوی بود | سال تاریخ وفاتش طلب میل

احوال سیدالان سبزواری

سیدالان سبزواری طایفه مردانه و شجاع بود و در وفات سلطان ابوسعید خان قریب پنجاه سال در اکثر بلاد و خراسان حکومت و سلطنت کرده اند اول ایشان عبدالرزاق است پسر خواجه فضل الله باسین و باسین قریه نیست از قوایر سبزواری خواجه فضل الله مردی متعصب و بزرگ بوده و در اطلاق و اسباب دنیا و می نظیرند است او را پسر بود و بدین عبدالرزاق و کهتر و جمیع الدین سعود و دیگر ستمش الدین و عبدالرزاق بلا زنت سلطان ابوسعید خان در اینجا رفته و سلطان او را بهر بیت کلی کرده و بسیار و ساخته بعد وفات سلطان ابوسعید خان در سنه هفتصد و سی و هفت

حاکم خراسان گشت و بعد از یک سال و دو ماه در سنه ثمان و ثلاثین و سبعمائیه از دست برادر خود خواجه وجیه الدین مسعود گشت
شد خواجه مسعود سیاهی اول شست و بعد حکومت هفت سال برادر او خواجه شمس الدین برادر خود کرد تا آنکه بعد از چهار
دو ماه بعد در قصاب در سبزه و کارش تمام ساخت و امیر محیی کراتی حاکم خراسان گردید و سیه سال را در سیه پهلوان
بعد در قصاب داد و در سنه منفصل پنجاه و چهار هجری امیر محیی کراتی طغان تیمور خان را که از اثر او سلاطین مغول
بود قتل نمود و بعد از خدی او نیز از دست مقربان خود شهید شد در حکومت او چهار سال و شش ماه بود بعد
از شهادت او پهلوان حسن دامغانی و بعد در قصاب که بعد فوت محیی کراتی مقصدی ریاست گردید و او سیه سال را در
خواجه لطف الله که امیر خواجه مسعود بود در سبزه حکومت نشانند در آخر پهلوان حسن دامغانی او را کشته قماره بنام خود زد و بعد
از چهار سال و چهار ماه خواجه علی مؤید حسن دامغانی را و سنگی ساخته کردن زد و خود بر سر حکومت قرار گرفت خلافت
در دوازدهم و شصت و هجده سال بادشاهی کرد و ولایت دنون و قبا و منفصل و سیه سال عمر یافت و در سنه
هفتصد و هشتاد و دو و چون امیر تیمور صاحب قران خراسان عبور کرد او بخیر مت رسید و ملک را با عیان دولت صاحب
و گذشت و در هنگامی که افغان همسر تیمور بر سر گردان رفت خواجه علی مؤید در آن نبرد مقتول گردید و این واقعه در سنه
هفتصد و هشتاد و شصت و دو و در ده چنانچه از تاریخ فوئش مستفاد میگردد.

تاریخ ۵۵۸

۴۵۸

برادر محمد بن علی یک لفظ تاریخ وفات محمد بن خواجه علی

یعنی اگر بر جوف وال کرد لفظ محمد است یک لفظ سیه تاریخ بر آید بعد از خواجه سیه مؤید سلطنت از
سید لالان منتقل گردید و خراسان با مالک صاحبقرانی مقوم شد

کالی مسجد

این مسجد عالی در شاهجهان آباد در مسجد جامع شاهجهان بادشاه همت ترکمان در روز واقعه است پیشرو لکالی مسجد جوخان
شته الخاطب بنجا نهان وزیر فیروز شاه این مسجد در سنه هفتصد و هشتاد و نه هجری تعمیر ساخته در ضمن این مسجد قبر عارفانسته و قبر
خانجهان نامروز موجود است و در پیشانی دروازه اش این کتیبه مرقوم

بسم الله الرحمن الرحيم

بفضل و عنایت آفریدگار و محمد دولت بادشاه دیندار و اوق تبا نید الرحمن ابوالطف فیروز شاه السلطان خلد ملک این مسجد
نیز کرده بنده زاده درگاه جوانانسته مقبول الخاطب بنجا نهان خدایرین بنده هجرت کند و میر کرد بن مسجد بیاید بدعای
خیر بادشاه سلمانان و این بنده را بفاتحه و اخلاص با و کند حق تعالی این بنده را با مرز و سجده استغفار و الله
مسبی مرتب شد تاریخ چهارم جمادی الآخر سنه تسع و ثمانین و سبعمائیه هجری ۴۸۹

سلطان فیروز شاه باریک

برادر زاده محمد تغلق شاه بود و نام پدرش ب الارجب بعد وفات محمد تغلق بنجر پنجاه ساله تاریخ لیست و یکم محرم سنه هفتصد و
پنجاه و دو هجری در مدتی بر تخت سلطنت نشست و خدیو اسلام تاریخ جلوس است و در ایام حکومت خود عمارت بسیار
نمود و بی نظیر بنا نمود و در سنه هفتصد و هشتاد و دو هجری بنام خدای بن محمد جوخان که عمود او بود و از او زاده و نازنینش

شهر جویند است و در بین نو بد ساله حکومت سی و هشت سال و نه ماه و در سال هفتم و نود و تباریح پنجم و خان فوت کرد و
 الفان و فانات نیز در تاریخ وفات است بعد از حاکم اونی و در اش غیاث الدین بن فتح خان پنج ماه و بر سنده شایسته
 گشته شد بعد از سلسله سلطان ابو بکر بن طغر خان بن فیروز شاه را امر بر تخت سلطنت نشاندند و محمد شاه بن فیروز شاه
 متواریا و محاربات نموده و در غالب آمد در ماه رمضان سنه هفتم و نود و دو و بر تخت سلطنت نشست و سلطان
 ابو بکر بن تاریخ بن سیم زنجی که پیش از آن در سلطنت ابو بکر یک سال و شش ماه بود بعد از وی ناصر الدین محمد شاه بن فیروز شاه
 بر تخت سلطنت نشست بعد از سلطنت سال و هفت ماه تاریخ هفتم و سیم و تاریخ سلطنت هفتم و نود و شش
 وفات یافت بعد از سلسله سلطان هما چون سکندر ثانی چهل و پنج روز حکومت کرده فوت کرد بعد از وی بلوچ
 سلطان ناصر الدین محمود شاه بن محمد شاه که خواجه جهان نام داشت و هشت و نیم سال سلطنت نشست *

مولانا زین الدین ابو بکر

در علوم ظاهر و باطن و مولانا نظام الدین هر دو است و تربیت از راه نیت و اسلام احمد جام یافته و ملازم تربیت
 او بسیار می کرده است و وفاتش در نصف النهار روز پنجشنبه سلح محرم سنه احدى و سبعین و سبعمائة و دوه
 و ملک عماد الدین زوزنی در تاریخ وفات و سلسله گفته *

تاریخ

سنه احدى و سبعین و سبعمائة	که در شش ماه و یک روز	که در شش ماه و یک روز	که در شش ماه و یک روز
تسلی و توبه تاریخ	که در شش ماه و یک روز	که در شش ماه و یک روز	که در شش ماه و یک روز

خواجه بهاء الدین نقشبند

تسلی و دوم ماه ربیع الاول سال هفتم و نود و یک هجری فوت کرده و مرقد او در بخارا است و این تاریخ
 در وفات او از کتاب مخبر الوصلین نوشته شده *

تاریخ

پیشوا و طریق صوفی	نقشبند جهان بهاء الدین	در شب خواجه است	منکر است مرز و تری
یافت از روی اعتقاد کمال	نعمت از سید امیر کلال	از سید شخصیت بود و در	باز از روی اخلاق سبوح
شب و شبیه آن می جهان	شد بکرم الهی سبوحی جهان	سال تاریخ نقل آن محمود	خدمت خاص بل دین و بود
	در بخارا است کندی و الاش	چون سحاب است فیض حق بالا	

شمس الدین محمد خواجه حافظ شیرازی

در هیئت افسلم مرقوم است که او عند لیب گلشن مخموری و طوطی شکرستان بلاغت گسری بوده و مولانا عبد الرحمن
 جامی در نجات ذکر سبکه که وی لسان احب و در جهان الاسرار است در تبه سخن او بلند تر از آن است که در وصف
 طاقت بشری در آید و آنکه از سر غیب گوید از آن است و در آن حافظ شیرازی در علم قرأت کلام الله بهارت
 تمام بکار می برد و التزام داشت که هر شب جمعه در کمر مقصود که میان مسجد شیراز واقع است تا صبح بگوید و با کمال
 خوشی ختم قرآن نمیداد اگر صوفی مشرب بوده اما در هر کتب مشهوره نیفتاده که دست بر ادب بر سیری داشته باشد *

چنانچه شیراز منصفین است که اکثر کتب و کلمات در ضلع واقع شده چنانکه حافظ گفته میان جغایا و مصلی بحر اهری می آید شالاش و بنای او منصفین است
قدیمی بد بخواد از مردم صاحب کمالش بد وفات حاجط در سنه مقصود و نو دو یک بوقوع آمده و چون بغش خاک مصلی
است باینچرا را هم خاک مصلی یافته اند چنانچه ازین رباعی که بر لوح مرورش کنده اند مستفاد میگردد

تاریخ

۴۹۱ چنانچه اهل منی خواجده حافظ که شمی بود از نور سبک چو در خاک مصلی ساختن بجو تا بخش از خاک مصلی

ایضا

۴۹۱ به مقصد رود یک یک کمری جهان فضل نه در جوار حرمیت یکانه سعدی ثانی محمد حافظ ازین سرایچه فانی بیاچرا جنت
و بقوله وفاتش در سال مقصد و نو دو دو واقع شده چنانچه ازین ابیات دریافت میشود

تاریخ

۴۹۲ لسان بلو صا و ذال ابجد زوز حجت مسمون احمد لیسوی خست اعلی دان شد فرید محمد شمس الدین محمد
چنانکه ای او چون در گذشت نگه کردم صفائی نور مرقد

تاریخ

۴۹۱ و مولف این بیت در تاریخ وفاتش گفته است
اسم حجت حافظ خواجه طلبان ز سالی و شمی و صفا و باوه

و قتیکه سلطان بابر بهادر این مرزا ایستغفر از اسیر ساخت مولانا محمد معالی که صدر سلطان بابر بود بر سر قبر حافظ عمارتی مرغوب ساخت

ملا سعد الدین نقاش زالی

بقول صاحب منتخب التواریخ در سنه مقصد و نو دو دو واقع شده و در قریه است و یکم فرم منصفین و نو دو دو چو ای ملک و بدلی سفر کرده تاج باقی

تاریخ

۴۹۳ آقاب شمس الدین نقاش زالی اب جشم که چو سیل بام لیل باه عقل ابریدم تاریخ سال شمس گفت تا بخش ای کم طیب لری

شاه منصور بن محمد مظفر

چون بعد فوت شاه شجاع پسرش ازین العابدین از شوکت امیر تیمور مشغول شده به تشریف داشت و آنجا بدست شاه منصور که عم او بود اقامه
کحل و مجوس گردید شاه منصور از شورش مردم کرده بخاریس عواق مشغول گشت و شیراز را نیز که امیر تیمور فتح کرده حال شاه سجده ابن مظفر
منصوره و تو مشغول شد چنانچه خواجده حافظ در تهنیت مقدم او غزلی گفته که مطلع این نیست

ابیات

۴۹۴ بیا که راست منصور بادشاه رسید فریتم و بشارت بهر دما رسید بیت روح القدس آن سر من فرخ بر قبه طارم ز بر حد
سبقت سحرمان که برب در دولت حشمت مفکد بر سنده خسر و س با نادر منصور مظفر محمد

این ابیات از حکایت ابرار در سنه مقصد و نو دو دو واقع شده و در قریه است و یکم فرم منصفین و نو دو دو چو ای ملک و بدلی سفر کرده تاج باقی
کازار و شیراز را نیز که امیر تیمور فتح کرده حال شاه سجده ابن مظفر

تاریخ

۴۹۵ انبیا در تاریخ و احوال این بزرگان گفته
شیراز و منصور و کلاخ اندرین طایفه خرم و اوست ملک خست از دینا چون بر لاجرم تاریخ او در ملک شمس

۴۹۵

صورت نظر کن بر آل مظفر	شهبانی که گوز سلاطین بودند	۴۹۵	مات نهم از سال هشتصد و یک لغایت سنه هشتصد و هجری
------------------------	----------------------------	-----	--

ناصرالدین سلطان محمود شاه

بسم محمد شاه دوسه است نام اصل افواج جهان است بعد از خود سلطان جهان سکندرنانی که چهل پنج و حکومت نمود فوت کرد با و شاهی دلی رسید عمرش در وقت سال بود چنانچه یکی از شوالی عصردیاب با و شاهی او گفتند ملکی گشت کودی دو ساله ابن عجب بد محمود بن محمد فرزند بن حضرت خان که بفرست خان بن فرزند شاه بود و جهت ملکیت در با و جنگ داشت و آنکه امیر تیمور صاحبقران ولایت ایران متوجه هندوستان شد و بتاریخ دوازدهم ماه محرم سنه هشتصد و یک از درباری سنه و گذشته و لاهور و دیگر ملوک را فتح کرده بتاریخ پنجم ماه جمادی الاول و فیروز آباد که قریب دلی است رسید بفرست آمد که جنگی عظیم با محمود شاه و محمود شاه بنهرم گشته سیم جانب گوارت فرار نمود چون امیر تیمور بدین فتح در سبله رسید یکی از مراد و رانده خدمت نمود و در بر محمود خطبه بنام او خواند بعد از پانزده و در سیم جانب ولایت خود معاودت نمود و اما بعد مراجعت صاحبقران بطرف ایران در ملوک هندوستان هر طرف طوایف ملوک پیدا شدند در نصرت شاه دلی را متصرف شدند و چون سلطان امیر تیمور شاه گوز چنانچه پیش از آنست با ایشان جنگید داشت بد نصرت شاه اقبال خان دلی باز حکومت دلی رسیده و چندی سال فرمانروایی نمود

نصرت شاه لودمی ابن فتح خان بن قیصر شاه

چون امیر تیمور صاحبقران گوزگان بدین فتح هندوستان در سنه هشتصد و یک هجری بطرف ایران مراجعت نمود تا بعد ماه تخت دلی بی آباد خالی ماند نصرت شاه که پیش از و در صاحبقران با سلطان محمود طاع داشت و نصرت را غایت شمرده دلی را متصرف شدند و چون سال که هشتصد و یک هجری بود بر تخت شاهی نشست تا تاریخ جلوس و بطور تمهید انبست

تاریخ

۴۹۸

زود نصرت شاه با و جنگ سلطان اودم	او قتل نمود از قتل فرزند داد	۴۹۸	امان گفتا که از السی و یک داد
----------------------------------	------------------------------	-----	-------------------------------

و بعد از سلطنت بازده ماه از اقبال خان بن ظفر خان بنهرم گشته طوایف سادات گشت دلیان و بارش که در سنه هشتصد و هفت بود تاریخ وفات او انبست

تاریخ

۸۰۲

نصرت قیصر سید طاهر چندی بخل	او بر شک تا بر سر کان بسفت عقل	۸۰۲	پای وفات کبریا بخت عقل
-----------------------------	--------------------------------	-----	------------------------

پای وفات حروف الف و با باشد که عدد آن چهار صد و یک است اگر از او باره بگیرند و بسفت صد و ده شود و گمانی دیده شد که او بتاریخ انبست بفرست دلی الف و هشت هجری فوت کرده

شیخ کمال خجندی

صاحب فصل کمال خجندی در حال بود در او که در تبریز گشته خلوی بوده است که شب در آنجا بزمی بود که در آنجا شربت نصرت چون بعد از وفات وی آمد و دیده اند غریب از بزمی که بران می نشست با بیخفت و سنگی که بر سر می نهاد و خبر می و دیگران را شربت وفات وی در سنه ثلث و ثمانیه بوده است و قبوی و تبریز است بر وجه قبوی این بیت گشته در کمال که فی برادر باریه نصرت آفرین مراد زنی بد تاریخ وفاتش در الفاظ کمال خجندی دلی یافته اند با یک می و زیاده می شود این تاریخ که در کتاب خجندیان

مروم است ارسال وفات اوسه عدد که است ۴

انجمنی که نام اوست کمال	کمال سخن بد است مثال	بوده گشت سخن گو یا	بفصاحت جو بلبل گویا
سال سنقاران فصیح عجم	ز قلم غنای غلغله	چیز نوزاد است در تیر نیر	رحمت آید ز فیض حق انگیز

امیر تیمور کورکان ملقب بصاحب قران

نسب صاحب قران و جنگی خان به توشاحان که چهارم جنگی خان و هم اوست بر سر دوشاخان بادشاه ترکستان بود و در
 پسران دهمت قبل خان و قاجولی بهادر از نسل قبل خان جنگی خان بود و امیر تیمور از اولاد قاجولی بهادر نام پدرش امیر طغانی
 بود و ولادت صاحب قران در شب ششمین شب از نسل قبل خان بهادر در سال هفتصد و شصت و شش هجری موافق تاریخ نهم پریل ماه
 انگیزری سنه یکم از روزه صد و شصت و شش عیسوی در خطه ولکشی شهر گشت که شهر مسیحی است از بلاد ایران در زمان
 بادشاه مادران ترسیده نیرین خان که از اولاد جنگی بن جنگی کورداطن بنک خاتون از مطلق اقبال طالع گشته و تاریخ آن از روزه
 حساب ایچ مدله تیمور یافته اند در زمان ولادت او چهار ماه از وفات سلطان اوسید خان گذشته بود و بدین سبب هر چه
 در سنین ایران بجهت آورده چون امیر تیمور پس نسبت و پنج سالگی رسید خواهر امیر حسین ابن امیر ملاحی ابن امیر قرغین را
 خواستگاری نمود و امیر قرغین بعد از قتل غزان سلطان لبر دار می رسیده بود و بعد از قتل وی پسرش امیر عبدالقادر مقام
 شد و بعد از وی جلای تمام در مملکت بهر سیده هر کس جای را تصرف شد اطاعت بگری میبکردند چون امیر تیمور امیر حسین بزرگ و دشمنان
 غالب آید و تمامی مالدنهر را تصرف شدند و آخر میان او و امیر تیمور بکورت کشید امر این از بد خلقی امیر حسین تنگ آید و بدین که در آن
 اتفاقا بر پیش که حرم امیر تیمور بود وفات یافت یکبارگی علاقه خوشی و دوستی از هم گسستند و امیر تیمور با اتفاق امر لشکر بک کشیده امیر حسین
 را از حصار می که آنجا تخاصم شده بود بدست آورده و در چهارشنبه دوازدهم ماه رمضان سال هفتصد و هفتاد و یک که مطابق دهم پریل ماه
 انگیزری سنه یکم از روزه صد و هفتاد و شش عیسوی بود و قتل رسانید و پنج سالگی بر سر نهاد و این بیت در تاریخ جلوس اوست ۲

تاریخ

بابی اول جلوس تیمیر سلطان

امیر تیمور بعد از قتل امیر حسین بلخ را سبیل از سوادخواهان خود برده بخش مرچیت نمود و از استجا
 روی جانب سر قند نهاده و آنرا امر کنیز ایت سلطنت و پامی نخت خود گردانیده به نبای سلمه و
 عمارت نسران وادخا پنجه در اندک مدت از برکت مکرمت او سر قند بجای رسید که فرق آن تصور نباشد
 بعد از آن در سال هفت صد و هفتاد و هفت قمرالدین خان حاکم ترکستان را سناصل گردانیده و در سال
 هفت صد و هشتاد و یک خوارزم باو مسخر شد و پس از دو سال بهرات و قوا به آن در تحت تصرف
 بود و در سنه هفت صد و هشتاد و هفت تا سلطانیه رفته اخبار را مسخر نمود و در همین سال آذربایجان را
 چیر مور عا کر حستان استخ کرد و در روز شنبه سال هفت صد و هشتاد و هفت بواسطه قتل و فساد می
 کوز و مردم آستان و قتل شهر را قتل عام نمود و شیراز را مسخر ساخته در شروع
 در تحت صد و هشتاد و هفت و در خوارزم که گاه گردن کشته می نمود و در شیراز قتل کرد و در

اول مظفر را مقبور ساخته قارص را در تصرف خود آورد بعد از آن بعد از رفت و اهل آن دیار را بقتل آورد و سلطان احمد جلایر این
 اولین فرزند خود بطرف روم رفت و بعد از آن خراسان را در دستبرد گرفت و در وقت بر سر نقش خان که حقوق امیر را فرستاد
 کرده بود رفته او را مغلوب و مستملک گردانید و تمامی بلاد شمال را چون ارس و سکا و جرجس و قفق و قفق تاخت نموده با دیگر
 معاودت نموده تمامی آذربایجان و عراق را بر امیر از شاه سپرد و بزرگ خود داد و خراسان را بر زانشاه سپرد و بزرگند باز
 گفت و در سینه هشتصد غنیمت هندوستان کرده بنارس دو از دهم ماه محرم سینه هشتصد و یک از دریای سنده گذشته
 و با محمود شاه لودی که در آن ایام در دلی باده شاهی میکرد محاربه نمود و فتح هندوستان کرد و در دلی خطبه بنام خود خوانده بعد از
 و غارت باز رفته روز در دلی مانده متوجه ایران گردید و بزرگ معاودت فرمود و در سینه هشتصد و یک جبری سپرد و اهل طایفه
 ابلستان را تاخت نموده لشکر بنام کشید و تمامی اولایات را منسوخ ساخته حاکم انجیرا بقتل رسانید و در بهمن سال دشت را از
 آنش زد و تاخت و تاراج نمود چنانچه اهل آن دیار تاریخ این معامله را در لفظ خراب یافته اند و تاریخ نوزدهم ذی قعد در جمعه
 سال هشتصد و چهارم جبری که آفتاب در ششم درجه بود در حوالی انگور به بالیدرم بایزید که با دشت روم بود مصاف کرده
 غالب شد و چون که چند روز بعد از فتح سال هشتصد و پنج شروع گردید تاریخ این فتح را غلبت الروم فی ادنی الارض یا
 یعنی لفظاً در کمترین حدی است اعلی آن الف است و اوسطی و حرف ادنی ضاوت پس حرف ضاوت که ادنی است تاریخ
 فتح شد متعین است که چون شاه جهان با دشت در ایام سلطنت خود این تاریخ را شنید بسیار خوش گردید فرمود که از کتب
 تحقیق نماید چون ظاهر شد که در شروع سینه هشتصد و پنج فتح روم شده فرموده که حرف ض را عدد هشتصد باشد
 این تاریخ درست نیست زیرا که تفاوت پنج سال است افضل خان دیوان اعلی بصره رسانید که ضاوت و لفظی بگیرند که فن
 تعبیه است مضایقه ندارد فی الجمله بعد فتح روم بایزید را اسیر و دستگیر ساخته بایزید را آوردند چندی او را در قفس آبنی کرده
 همراه خود میداشت و خواست که او را مطلق العنان سازد که از مرض خناق و صیق النفس بنارس سیزدهم شعبان
 در سینه هشتصد و پنج در گذشت فوت ایلدزم بایزید تاریخ وفات اوست با سبیل امیر محمود تمام روم را تا کنار دریای
 فرنگ تاخت کرد و چون خاطرش از قضا بای روم فارغ شد بواسطه بدعهدی گورگین کورچی در شروع سال
 هشتصد و پنج بولایت کرج رفته تمام کرهستان را زیر پرچم خود و کلیسیای ایشان را مساجد گردانید و تمام مردان قلعه
 گورگین را گرفته تیغ بید ریخت و در گذرانید و در سینه هشتصد و هفت جبری در خن نسیج مالک قضا نموده و از انجا که
 کرده در موضع اترار از اعمال ترکستان که از سمرقند تا انجاقا و شش فرسخ است قتل نمود و در آن
 مرخص شده شب چهارشنبه هفتدهم ماه شعبان سینه هشتصد و هفت که مصادق مجید هم فردی ماه المیزری سینه
 یکزار چهار صد و پنج عیسوی بود و بجانب دارالملک بقا آورد و بموجب وصیت نقش او را در خط سمرقند آورده
 در کنبه سید بر که شیخ شمس الدین کلل که صاحب قران را با ایشان اخلاص و اعتقاد تمام بود مدفون ساختند
 بعد وفات لقب او علیین مکانی مقرر نمودند و لقب کورکان که شامل یهم او می نویسند سبب این است که یک در سبیل
 چنانچه خان بفرایت دادادی مشرف می شد او خطاب گورکان فارشش میداشت چون صاحب قران از آن نسل بود
 و هم با صبیحه شاه وقت کتخا گرفته بود بنابر آن بالقاب کورکان اشتهار یافت و کورکان بزبان ترکی دادا را
 گویند تاریخ وفات در الفاظ نیمه عثمان یافته اند و ازین رباعی ولادت و جلوس و وفات او معلوم شود -

ماست ششم
تاریخ

۱۰۸

سلطان محمود که شل او شاه نبود	در بقعه دینی و شش آید بود	در بقعه و هفتاد و یکی کرد جلوس	در بقعه و هفت کرد و عالم پرورد
-------------------------------	---------------------------	--------------------------------	--------------------------------

ایضا

ببال بقعه و هفت و بیست و نه از شمع	نماز شام سه شنبه بخط اترار
------------------------------------	----------------------------

تاریخ هفتم

سلطان قراکه جرخ را در خون کرد	وزیر خون عذر روی زیر گلگون کرد	در بقعه و شصت و سی و یکین تخت	افنی الحال از رضوان سر با سیر کرد
-------------------------------	--------------------------------	-------------------------------	-----------------------------------

یعنی اگر سر و پای لفظ رضوان را که حرف ری و نون باشد در کئی از باقی حروف از روی حساب جل سال وفات دریافت گردد و این تاریخ را تقیبه یا تخمیر گویند +

تاریخ دیگر

شش و بیست که ما در این شنبه جا و آواز	در این شهر که در قمار خشن هان
---------------------------------------	-------------------------------

و مولانا محمد زاهد که از فضلاء عصر بوده تاریخ وفاتش را چنین بتیقه گفت +

تاریخ

تیر که کان در خلعت سی بر داد	در آخر جهان بحشم مرد داد	زاهدی تاریخ وفاتش آمد	اگر قوت سر و پای فضا را سر داد
------------------------------	--------------------------	-----------------------	--------------------------------

سر و پای فضا را اگر قوت یعنی اسقاط کرد و زاهد سر خود را که حرف زی است داد تاریخ حاصل شد و دیگری چنین گفته مصرع مرز ملت آورد و تیر رخ نهاد + این را نیز در لباس تقیبه ادا کرده که ظاهر کرده است عمر صاحب قمران هشتاد سال و یازده ماه و بیست روز و مدت سلطنت سی و پنج سال و یازده ماه و پنج روز و درین مدت قلیل ورا کثیر رنج مسکون از ایران و توران و ترکستان و گرجستان و چین و فتن و فارس و کاشغر و یخشان و خراسان و خوارزم و مازندران و طبرستان و گیلان و آذربایجان و عراق عرب و عجم و کربان و ریج و طبرستان و روم و شام و مکّه و مدینه و هند و گنجان و مسکه بنام اولورد و صاحب قمران را چهار فرزندان بودند یکی که جهانگیر مرزا و دوم عمر شیخ مرزا سوم امیران شاه کورکان چهارم شاهرخ بهادر که هر یکی را در زمان آنحضرت چندین فرزندان شده فضا در بیان حالات او مجلدات و مصنفات نوشته اند از آنجمله ظفر نامه که آن تاریخ قیومی گویند از مولانا شرف الدین بنرولیت و دیگر نیمه نامه مولانا عبداللّه باقی است +

ذکر افراد صاحب قمران

خواجّه عبدالکریم که همراهِ نادر شاه در سنه هزار و یکصد و پنجاه و دو هجری از دلی بایران رفته بود در کتاب بیان واقع تصنیف خود میگوید که چون نادر السلطان بغداد و هندوستان و مراجعت خود بطرف ایران در ایامی که در بخارا اقامت داشت بطرف جلیخان آمد حکم کرد که شننده شد که سنگ قبر امیر خور از تخف های روزگار است و بعضی میگویند که قادر هر معدن است می باید که سنگ مذکور را مع دروازه های مدرسه انجا که هفت جوشی است بشد برساند خان مذکور بمر قند رفته آن نخته سنگ سبز رنگ را از مالک قبر صاحب قمران برداشته مع دروازه های مدرسه بعد از توپ کشی که در هند چکمه گویند بار نموده بمشهد آورد و لیکن در شناسه کندن از ضرب حیشه ششم پشیه آن گورکنان سخت جان چهارپاره گردید چون آورنده و دارنده آن لوح مذکور باین تخمیر سیغ

عبد الکرم راجا گلی داشت زیره ازان سنگ ازو گرفته برای نمودن یاران بهند و ستان آورد بوجان الله خاک و دار بکلمه نادر
 قمار چه نیکباز برای عبرت ادلی الالبصار از پرده خفا بنصه ظهور جلوه میدید و قشعی بود که امیر تیمور در کمال استقلال بزرگوار
 جاه و جلال مغرور گشته برای سلطان روم بطریق تعدید و تجدید بنویشتند طبعیت بیانا ج ترکمان و بجم و دهر را به بنویسان
 بر دم خاک این بوم را چو چنانکه بعد از تسخیر روم خاک قطنین که بای تخت دالی انجی است بر جمل شتر بار نموده بسوی قتلگاه رده
 چون آخر کار ناچار بکلمه قاور جبار دست از ملک و مال و درم و دینار پاک شسته آفتاب رختنه سنگ فرمود و تراجم باین وضع
 بهادشور را ساخت

شیخ نور قطب عالم

۸۰۸

پیر شیخ علا الحق است اصلی نام او شیخ نور الدین احمد زاده گاه اولاد او است شیخ حکام الدین مالکپوری خلیفه اوست در سنه ۸۰۸
 و هشتاد و یکرامی عالم علوی شده و در پنجاه و هفون آرد مرات جهان نام فرست که او در شصت و چهل و هشت فوت کرده و الله اعلم

اقبال خان لودی پسر طغر خان

بعد از وفاتش بر نصرت شاه فرمانروا دلی در سنه هشتصد و دو و هجری در ماه صفر بر تخت شاهی نشست تاریخ جلوس او است
 تاریخ

شاه اقبال خان نصرت مند	جالس تخت شد بفرم شسته	سال تاریخ گفت بافت	مخفل کرد آخر نیم شسته
------------------------	-----------------------	--------------------	-----------------------

و اقبال خان ملک میان دواب را ضبط نمود و اما اقطاعات بزرگ در قبض امرای دیگر ماند کجرات در قبض اعظم خان عزت
 طغر خان و پسر او تار خان و لنگان و دیو بالپور در دست سید عالی خضر خان و کرا و او ده و قنوج و دیوار و بهران و جوجو
 در تصرف خواجه جهان الخطاب بمکه الشرق ماند و ملک الشرق خواجه جهان در سنه هشتصد و دو و هجری در جوپور فوت کرد
 و ملک قرقفل که پسر خوانده او بود بجای او قاضی شده خود را مبارک شاه خطاب کرد و چون مبارک شاه در سنه اربع
 و ثمانه وفات یافت برادر او سلطان ابراهیم باو شاه جوپور و غیره گردید و اقبال خان در سنه هشتصد و هشت و هشتاد
 حاکم لنگان لشکر کشی نموده بستی نسیم جمادی الاول سنه مذکور تقبل رسید تاریخ وفات به تمصیه

تاریخ

۸۰۹

چون شی اقبال خان فرمانده کورستان	داوود عظیم گیر و پرورش فرمای خات	یافت جواد و سایه طوبی و قصر جوین	سالت از دیو بکاشاده او ایام خات
----------------------------------	----------------------------------	----------------------------------	---------------------------------

میرزا امیر شاه

فرزند عزیز امیر تیمور کورکان بود ولادت او در سنه هشتصد و شصت و نه و هجری واقع شده در زمان پدر خود حکومت عراق
 و عرب و عجم و آذربایجان و دیار بکر و شام با ایشان متعلق بود روزی در شکار سپهرم خور و از سرزمین بر زمین افتاد و ضرر
 عظیم در سروردی او رسید اگر چه علاجه بسیار کردند و فراج او بصفحت میل کرد لیکن اثری ازان ماند بنابر ان امور
 مملکت بمیرزا ابوبکر که پسر کلان بود سپرد و خود دخل نیکو و چون پدرش امیر تیمور رخت بستی بعضی بر بستی ابوبکر مرزا
 بنام پدر خود کرده سمات سلطنت را سر انجام میداد تا آنکه بعد از سال قرا یوسف ترکمان که او را از هنگام امیر تیمور بدوست
 سلطنت در میر حبیبه بلکه چند مرتبه با امیر خبک نموده بود و بعد وفات او آذربایجان را به تصرف شده بود و سر پرورش
 برده شسته و سپاهی عظیم جمع نموده در حوالی تبریز آمد مرزا ابوبکر پدر را همراه گرفته بمحاربه شتافت و بتاریخ ابست چهارم

مشغول گشت و هر دو لشکر فرب یکدیگر شدند خرابیست همیشه کرد و از در و شکم و رگ گشت و ملک صبح بصره مرزا شاهرخ
در آید یکی از شاعران در آن باب گفته ابیات بساط حکومت بگشوده بود و ولی هیچ فرصت نداشت حیات و چنین
طرفه مشوره کس ندید و یک سوی شهر خ زکیوی است و

احمد آباد و کجرات

احمد آباد دارالملک کجرات است سلطان احمد بن سلطان محمد بن سلطان مظفر شاه کجراتی است بر بنای آن گذاشته و طبقات
اکبری آمده که چون سلطان احمد آب و هوای قصبه اساول را که بر سر راه بین واقع است موافق مزاج خود یافت با
جناب شیخ احمد که از کبار مشایخ آن روزگار بود اراده شهر ساختن نموده در ذی القعدة سال ۸۰۳ و هجری ۱۴۰۳ در
کنار کتب سابر متوقف گشت قصبه شهر احمد آباد را بر زمین مهاده و قلعه و بازار و مساجد متعدد و طرح انداخت و در بیرون شهر
سه صد و شصت پوره مشکله بازار و مسجد و دیوار بمقداد آن ساخت و تاریخ بنای آن شهر و کتار را با چهره یافته اند و چنانچه در
شاعر مشهور بامایه درین باب گفته و آن مشهوری ده مراتب اسکندری مرقوم است از آنجا که این چند بیت ترجمه یافت

ابیات

چنین گفت حلوائی مشکر سخن	که افشاند صد درج در سخن	که چون چند گشته گردون غلام	شدش بر لب رود سابر مقام
ز معنی بغایت فرخناک وید	ز گرد و سخن خاک او پاک وید	بالهام فی حکم الس	چنین آمد اندر دل یار و شاه
که در ساخت آن زمین هوا	کنیز تازه شهری منظم بنا	بقصران نشانیست بخت یار	بکر و سعادت سعد افغان
صد و نصد رفته از حبس برید	قلعه عشر با ثمانی سایه	چو زیب آن شهر عالی مقام	مندا ناصر الدین احمد تمام
	در انام هم احمد آباد شد	در آن ملت احمد آباد شد	

در سنه ۸۰۳ و هجری ۱۴۰۳ در آنجا که احمد آباد صورت انعام یافت و چون نوبت سلطنت سلطان محمود ثانی رسید و در واده کرد
احمد آباد شهری بنام احمد آباد نام و در ولایت صورت قلعه نیز بنیاد استواری در سنه ۸۰۳ و هجری ۱۴۰۳ در آنجا که احمد آباد
ساخت و سلطان احمد مذکور بعد وفات والد ماجد خود مظفر شاه در سنه ۸۰۳ و هجری ۱۴۰۳ در آنجا که احمد آباد
رسیده بود و سی و دو سال و شش ماه و هشت روز سلطنت نموده در چهارم ماه ربیع الثانی سنه ۸۰۳ و هجری ۱۴۰۳ در آنجا که احمد آباد
در گذشت و بعد از او سلطان محمد بادشاه شد و پس از وفات او سلطان قطب الدین بجای او نشست

سلطان خلیل الله

فرزند امیر شاه بن امیر تیمور است بعد از وفات امیر تیمور بر تخت سمرقند جلوس کرده با و شاهای صاحب حسن بخشنده
و نظریات طبع بوده چهار سال و در دیار ما در النهر سلطنت کرد و آخر الام حذا ابد حسینی و عقاید اجمعه و ثروتی بیک و باقی
اعراب و خروج کردند و شاهزاده را بنده کرده بقلعه شاه خیه فرستادند چون آوازه استیلائی امرای حرام نیک
و قید امیر زاده بسج شاهرخ مرزا رسید سپاهی گرانمایه جمع کرده از هرات عزم سمرقند نمود و آن نیک حرامان سمرقند را
گذاشته بطرف ترکستان گریختند و شاهرخ سلطان نغاره بنام خود زده بر تخت سمرقند جلوس کرد و فی الجمله چون
مملکت ما در النهر معروف شاهرخی افنا و سلطان خلیل را از بند خلاص ساخت و از آب امور عبور فرمود و حکومت
بخشست بخلیف الصدی خود و آن نیک کورگان مقرر داشت و کان و ملک فی سنه ۸۰۳ و هجری ۱۴۰۳ و بعد از آنکه

سلطان خلیل راسخ سلطان بهرات آورد سلطنت و ابالت ری و قم و همدان و اردو و دو سال و نیم دمان و بیار برنایت
عم سلطنت کرد و در شهر رجب سینه هشتصد و چهارده هجری در رجب بخوار رحمت حق و صل گشت بخت سال عرفات

مسجد کجرات

در کجرات موضع است موسوم بمانک چوک قریب آن مقام یکی از اراکین دولت سلطان احمد گجراتی که ابوبکر حسینی نام داشت
در سینه خرم و غمناک مسجدی عالی تعمیر نموده این ایات در تاریخ بنای آن در مرآت اسکندری مرقوم است

تاریخ

فرخ ابرین بقعه که چون کعبه بنا شد	ابوبکر اعظم دولت و دین عرب است	در جهانگار سلطان زیان احمد شاه	شهریار که شهنشاه جهان است
منبع علم و پرستش بانی بانی آن	که وفادارم و گفتش اندر حسب است	زیده آل نبی مغفور اولاد علی	سید عالم ابوبکر حسینی نسبت
	بجهد الکرم شب شده تاریخ اساس	هشتصد و پانزده و غره ماه رجب است	

ناصرالدین سلطان محمود شاه

پسر محمود شاه لودی است چون اقبال خان در جنگ با خذ خان حاکم مغان کشته شد دولت خان و اختیار خان پسران محمود خان
لودی با هم شفق شده ملک را در قبضه اختیار خود داد کشته سلطان محمود را که از خوف امیر تیمور دلی را گذارشته بطرف
گجرات گریخته بوده بعد از آن در قنوج آمده آن ملک را تصرف خود داشت طلب داشتند و بتاریخ بخت و دویم
جمادی الثانی سال هشتصد و هشت هجری مابار دیگر او را بر تخت دلی نشاندند تاریخ جلوس اوست

تاریخ

خدیو بر تخت شاهی تختاری سلطان محمود	دولتش پیش و غلاماندر اقبال انبار	بانت از نطق قدس آمده اولاد لقا	قدرت عدل بود و سال جلوس افتد
سلطان محمود در سینه هشتصد و پانزده هجری بطرف کتل برای شکار رفت و بعد مراجعت مرخص گشته بتاریخ بخت و نهم ذی قعدة بعد ابالت هفت سال و پنج ماه و هفت یوم در گذشت مدت حکومت و نخست او هر دو مرتبه تار و زود فاق نوزده سال و پنج ماه بود تاریخ وفات اوست			

تاریخ

در کوس فدا و لبیک سلطان محمود	آمد غم ازین جا و نه از غم لخنون	بانت نغم و الم شد و گفت ارباب	سازد اکم در و بهین در از خزون
-------------------------------	---------------------------------	-------------------------------	-------------------------------

دولت خان لودی

پسر محمود خان لودی است بعد وفات سلطان محمود و امر اردو و لکنان را در سینه هشتصد و پانزده روز در دلی بر تخت نشاندند تاریخ جلوس

تاریخ

کرد و لکنان بتاریخ خدای انور	روی عالم را بخت چو روی عروا	گفت بانت با سر اقبال صد و نوا	روزگار عیش آمد سال تاریخ جلوس
بتاریخ پانزدهم رجب الاول سینه هشتصد و هفتده در جنگ بدست خضر خان افتاده در قلعه فیروز آباد مقید ماند تا آنکه در ماه جمادی الاول سال هشتصد و هفتده هجری در گذشت مدت سلطنت او یک سال و سه ماه و تاریخ وفات او نیست			

تاریخ

ره جو و لکنان بخت و لکنان	ایامی از روز و غم صد ساله بر زمین	بجرب فکر و دم تا که تاریخی نظم	گفت بانت سال اول سلطنت دولت پناه
---------------------------	-----------------------------------	--------------------------------	----------------------------------

امیر قوام الدین سبجانی

در پدایت حال از سرکاری فریب سبجان خرافت بوده و تسخیر و توجیه و تخمین القریه بعد از وی بوده تا گاه وی را اجابت کردید
از هر چه در آن بود برود آمد بیلوک راه آخرت مشغول شد و در اشعار بسیار است بعضی غزلیات مولانا جلال الدین را جواب
گفته کتابی تصنیف کرده جنون المجانین نام آن نهاده و در آنجا سخنان غریب و عجیب کرده است و فائش پنجم محرم سال شصت
و بست واقع شده چنانچه از تاریخ آن که مولانا شیخ قسمانی در تاریخ ولادت و وفات او گفته استفاد میگردانند +

تاریخ

۸۲۰ امیر تارک قوام ملت و دین که در طریق طلب مشایخ او هم بود
سالان غصه وی و چهار سال از
بر افتضا و تضایع شب مقدم بود
شبهه قسطنطنیه شهرت صدوست

سلطان حسن خان

ابن ملک سلیمان حاکم ملتان از اولاد سادات است بعد وفات پدر خود در زمان فیروز شاه با و شاه دہلی بمحکومت ملتان رسید
و صاحبقران نیز در همین مراجعت از هندوستان آن ولایت را بدو تسلیم فرموده بود و بنا بر پنج پانزدهم ماه ربیع الاول سنه
هشتصد و هفتصد و با دولت خان لودی محاربه نموده و او را بربست آورد و محبوس کرده بر تخت دہلی نشست تا پنج جلوس است

تاریخ

۸۱۶ چون خضر خان بر تخت گردید
مریم سینه های ریش آمد
به تاریخ این جلوس سروش
الفست جشن قباد پیش آمد
و خضر خان با وجود استعداد سلطنت سکند نام امیر محمود بعد فوت او بنام پسرش شاهرخ مرزا جاری داشت و شصت و نه
عدالت و خدا ترسی روزگار میگذاشت بعد سلطنت هفت سال و دو ماه و دو روز بمشایخ هند هم جادی لاهل سنه شصت
و بست و چهار هجری بر من مبتلا گردیده در گذشت و پسرش مبارک شاه با و شاه دہلی شد تا پنج وفات +

تاریخ

۸۲۲ چون از میان خضر خان بست
مخلط میان بنیاد از بسج
الفست حبیب فکر سر زده است
در درازان روز افزون تاریخ

مخدوم شاه

فرزند مخدوم شیخ شعبان بیابانی است در دینی با کمال بود و در موضع جوی خاص که مقابل قلعه آله آباد واقع است مدفون است
و مرقد او زیارت گاه عالمان است شاید که در سنه هشتصد و بست و چهار فوت کرده و تاریخ او درین الفاظ یافت اند
بحر فلک آفتاب و بعضی که آن از اسم او که شاه نقی است و عددش هشتصد و شانزده میشود تاریخ بر آورده چنانچه

ازین بست استفاد میگردانند +

تاریخ

۸۱۷ چو شاه نقی موصل حقیق
ز شش گشت تاریخ دفاتش

شیخ محمد کیو درازا

حلیف شیخ که الدین چراغ دہلی است بفرموده پیر از دہلی بکن رفت و در سال هشتصد و بست و پنج در آن دیار فوت کرده در

کتاب که در فون گردید تاریخ وفات او از فخر الواصلین نوشته شد + + + + + تاریخ

آنکه سید محمدش نام است	یکمان پیرای اسلام است	عالی را کشید از چه آرز	برسنهای گیسوان دراز
ماه ذی قعدة بود شاد و خرم	کرده سیدی بگردنم	سال نقاش که بچو لو و سفت	عقل مخدوم دین دنیا گفت

۸۳۵

سید شاه نعمت الله ولی

بلکات انسانی و کمالات الهی موصوف بود و بخرق عادات و کثفت و کمالات معروف نسبتش با امام موسی کاظمی می شود
مرید شیخ عبداللہ با فنی بود و در سبب امام شافعی داشت و سلاطین و عسکر و ملوک زمان مقتدا و پوزند معاصر سلطان شاه رخ پوده
او قریب پانصد کتاب و رساله است در مرآت جهان نام قوم است که او در سینه پنهان داشت و وقت در زمان صفی خان خوارزم
انتقال نموده و در قریه مایان مدفون گردیده اما از تاریخ که در کتاب فخر الواصلین مکتوب است سینه پنهان وی و چه می شود تا تاریخ

تاریخ

آنکه روشن تر از خورشید ماه است	شاه کونین نعمت الله است	لقب خالص است نور الدین	روشن از نور از زمان و زمین
اولی خدا است در دوجان	میرنده برهنای پیر و جوان	بست و چشم مر جیب بوده	که در دنیاش نقل فرموده
آنکه منقار باب خود و دست است	نقل او آفتاب فردوس است	باز تاریخ فوت او رضوان	نور خجاست عدن گفت بدان
	رو خدا عایش با بان است	که از حد شهر کرمان است	

۸۳۸

۸۳۸

سید قاسم انوار

نقشب سمن الدین علی است سلسله او شیخ صدر الدین ابو علی میرسد اصلش از آذربایجان است بعد از تکمیل میل بهرات
فرمود و اکثری از اشرفان اجتماع و مقتدا و گشتند اصحاب غرض بنا بر رخ مرزا فرکرند که اکثر فو جان حرم شاه قاسم
گردیده اند و ما را بر صلاحیت وی چندان اعتماد نیست با و شاه با خراج حسیه حکم فرمود لیکن هیچ کس یا رای آن نداشت
که این حکم بد و تواند رساند در خیال شاهزاده بایست که گفت من بلا طائف الخیل او را روانه سازم بر طاعت و بزماریت سید
شد و بقریبی سخن غریب سفر در میان آورد سید فرمود بدت مرا بچه و چه اخراج میکنی شاهزاده گفت که ای خداوند
شما چرا سخن خود عمل نمیکنید سید گفت آن سخن که اسم از شاهزاده این بیت خواند

قاسم سخن کن بر خیز و غم راه کن / مشک بر طوطی فلک مراد پیش کر کن

سید و حاجت بخش کرمه فی الحال رو بر راه نهاد و در سینه پنهان وی و هفت ازین جهان رحلت فرمود در مرآت الخیال مرقوم
است که او در سینه خمس و ثلاثین و ثمانیایه فوت شده مرقومش در شهر جام است تاریخ وفات او از کتاب فخر الواصلین نوشته شد

تاریخ

شاه کونین قاسم انوار	زبد آله حیدر گزار	بود او دست سرلم نیرسل	واقف حالتی حق و حیل
سال رحیل آن ملازم خلد	گفت قاسم بخلد قاسم خلد	مرقد او بشهر حرام نگر	لبسش نور صبح و شام نگر

۸۳۵

سلطان مبارک شاه

لیفتر خان است بعد از تاریخ نوزدهم ماه جمادی الاول سینه پنهان وی و چهارم بجزایری بخت دلی نشست تاریخ فو سن او است

تاریخ

۱۱۵

۸۲۳

گشت چون بادشاه مبارک شاه	شادی آماده گشت و برپا شدن	سال تبارخ این محبت جلوس	شاه جهان عالم آمد
چون سیزده سال و سه ماه و شانزده یوم سلطنت نمود و دارالملک و قاضی عبدالصمد و سیدان کثیری اتفاق کرده و اورا بتاریخ بنجم ماه رمضان سال هشتصد و سی و هشت هجری در سجی که آنجا برای نماز رفته بودند و برادرزاده اورا که محمدشاه نام داشت ساده شاهی برپا داشتند شاه پوشتنگ بادشاه مالوه معاصر سلطان مبارک شاه بود و هشت تبارخ و وفات مبارک شاه			

تبارخ

۸۲۴

آماده خوشی سفر از دین	سلطان مبارک شد دولت جود	آواز آمد برای تاریخ وفات	سی سفر روح محمد زرش
هرز با بایستغفر			

ابن مرزا شاه پرخ است ولادت او در شهر سمنه هشتصد و دو هجری روداده و فاشش پیش از پدر در دارالسلطنه هرات
در بارخ سفید بوده در عمری دهشت سالگی در هنرمندی و هنر نوازی شهره اقلیم بود گویند که چهل کاتب نوشتند و کاتبان
او بکتابت مشغول می بودند شعر ترکی و فارسی را نیکو گفتی و بخش نظم خط نوشتی و این تخلص او راست است گدای کوی
او شد بایستغفر گدای کوی جلاند بادشاهی است و میان مرزا انج بیگ و مرزا بایستغفر و ابراهیم سلطان لطیفه
و مکاتبات بسیار است بخشی از غرطه غراب بخواب گران فنا گرفتار شد این واقعه در سمنه هشتصد و سی و هشت هجری
بوقوع آمده شعر او در مرثیه او اشعار بسیار گفته اند امیرشاهی بدین رباعی بر بکمان فایق آمده رباعی در ماتم تو دهر
بسی شیون کرده لاله مرغون دیده در دامن گردن گل جیب قلبی لرغون را بدیدد و قمری نمویه در گردن گرد

شاه مدار

لقب ابوبیع الدین است مرید شیخ محمد طغوری البطائی است هرگز جبار او شوخن نشدی و با خلق بیامختی شکوه و بستاندازد
برگه از اندلس بداریه را او سر آغاز است خوابگاه او کنور است هر سال روز قزو شدن او کرده مردم از دور و ششما
بدانجا رسند هر یکی از نگارنگ علم با خود برده نیاشته بجای آرند قاضی شهاب الدین در زمان سلطان ابراهیم شرقی
بد و آوختی و ترساری اندوختی در مرات جهان نامر تو م است که تاریخ وفات او ساکن بهشت یافته اند که از آن سمنه
هشتصد و سی و هشت برمی آید و بعضی نوشته اند که در هشتصد و چهل فوت کرده چون را تم این اوراق در سمنه
یکتار در دهنده و پنجاه و نه هجری از آنکه ابا و بطرف الکبر آباد میرفت گذر بهشت درگاه مذکور که کشش کرده شرقی
از شهر خنوج فاصله دارد و افتاد و این تاریخ در وفات او از هجری که مجاور آن مکان بود بدست آمد

تاریخ

۸۲۵

رفت برین و اسوی حق لیتاب	شاه دین مالک جهان جواب	خیر ز دسوی عالم ملکوت	رفت بریت برین جهان خیر
هیزویم از جادی الاول	شد فرد آفتاب عالم تاب	گشت طالع دران زمان صبح	منظر فیض دست داد تاب
چون طلب کرد دل برصال	شد عیان ساکن بهشت جواب	رفت بریت برین جهان خیر	منظر فیض دست داد تاب
بعضی مردم که از علم تاریخ غیر ندارند میگویند که عمر کش چهار صد سال بود این سخن صید از عقل است از تاریخی که در مجرای علم			

در وفات او مرگومرست چنان مضموم میگردد که عمرش یکصد و بیست و چهار سال بود و سال وفات هشتصد و چهل و این تاریخ است

تاریخ

القطب دراز عالم بود یعنی هست و شامی و حلیه عمران شاه مطلع الا نود بشبه جبهه شاه نقل نمود	بابو شاه مالک وین بود پیشوای ره خند طلبی یکصد و بیست و چهار سال شمار پیچیدم از جاد اول بود باز تاریخ نقل آن اعظم	شاهباز روان عیلس آن شهنش که طلع نورست شده سال طلوع او یقین سال رحل او عیان نمفت ز د خرد ساکن بهشت رقم	نامدار جهان برین الدین از مردان شاه طغور هست شمس دین و دین جریع الدین عقل قطب المدا جنت گفت
---	--	---	--

سکندر ترکمان

ولد قرا یوسف ترکمان است بعد وفات پدر جلادت و مردانگی تاحدی بجا آورد که در دهم گنجد و با شهرخ مرزا مصاف داد و با خرد مخدول و شکسته شد و بجانب روم گریخت و کان ذلک فی یوم الاربع تاسع عشرین شهر رجب سنه اربع و عشرين و ثمانمائه و شاهرخ هر چند مملکت آذربایجان را با ولاد و امرا بزرگ عرض کرد اما از ترس اسکندر بکمان قبول نکرد و نذ با ضرورت آن ملک را با زنی سامان گذاشته بدار الملک اصل معاودت نمود چنانچه گفته اند **سکندر لشکر مارا زد و خست** و شاه مملکت برگرفت و بگرخت و با بجهل میان شاهرخ و ولاد و قرا یوسف و ترا که سالها خصومت باقی ماند تا آنکه در شهر سنه تسع و ثلثین و ثمانمائه سکندر بجای منکوب و ضعیف شد و از دست پسر خود که قباد نام داشت در سنه هشتصد و چهل و یک کشته شد و شاهرخ مرزا برادرش جهان شاه ابن قرا یوسف را بر آذربایجان امیر ساخت مملکت سکندر شانزده سال بود

سلطان محمد ابن میران شاه

بن امیر تیمور برین و اهل دین بازگشت تمام داشته همواره بایاد و خود مرزا خلیل الله در سمرقندی نمود و از سلطنت و مملکداری برین نداشت چون در سنه هشتصد و یازده شاهرخ مرزا سمرقند را گرفته حواله پسر خود مرزا الن بیگ نمود سلطان محمد همراه او اقامت اختیار نموده و مرزا الن بیگ همواره در اعزاز و احترام او کوشیده با آداب بر او بی سلوک میفرمود و سلطان محمد دو فرزند داشت یکی سلطان ابوسعید مرزا و دیگر منوچهر مرزا چون بیمار شده قریب مرگ رسید سلطان ابوسعید را بر مرزا الن بیگ سفارش نمود لاجرم پوخته سلطان ابوسعید در سایه عاطفت او بوده که اسب عیش و طرب می بود تا آنکه بر پیشش سلطان محمد از جهان باری شاید که در سنه هشتصد و چهل و پنج رخت بستی از بخارم فروان

شیخ و جیمه الدین احمد صحرایی

الشیخ و شیخ احمد که گویند بخش یکی از مشایخ کبار روزگار خود بود و پیشش ملک اختیار الدین محمد با سلطان فیروز بادشاه دهلوی قرا بختی داشت و از امرای کبار بود خزانه دافر گذشت و غیر از شیخ او را در فی بنود شیخ از قرا جاهلی حسنی که در ایران مردمان دهلوی و اریوسف ثانی می گفتند بعد از وفات پدر و در فتن و جور مستغرق میبود تا آنکه مرید بابا اسحاق مغربله گشت و در اندک روزگار بمقام قطب رسید چنانچه سلاطین هند مرید او شدند چون بجزارت رفت سلطان مظفر گرجانی که بادشاهی داشت مرید او شد و شیخ یکصد و یازده سال عمر یافت و وفات او به تاریخ پنجشنبه بیستم شوال سنه

بشتصد و چهل و نه در زمان سلطان محمد گجراتی در گجرات واقع شده متغیره او نزدیک شهر احمد آباد در قصبه سیکس است در مرز است که گندی
موقوف است که در ایام اختصار شخصی را سلطان محمد گجراتی بپادشاه شیخ فرستاده بود آن شخص در آنجا راه برد و فوات شیخ
اطلاع یافته برگشت و پیش سلطان آمد سلطان احوال پرسید گفت مصر مصر شده عالم محمد را بقا باد به اتفاقاً عروسان
مصر بر این تاریخ وفات برآمد و از لفظ آخر اولیا نیز همان تاریخ برمی آید و فاضل شاعر تاریخ وصال او را باین نظم دانوده

۸۴۴

تاریخ

۸۴۹

مات یوم الخمیس قبل زوال	کان ذاک و ثامن الشوال	عمره دل ماند قطب	مات یوم الخمیس قبل زوال
-------------------------	-----------------------	------------------	-------------------------

تاریخ

۸۴۹

مات یوم الخمیس قبل زوال	کان ذاک و ثامن الشوال	عمره دل ماند قطب	مات یوم الخمیس قبل زوال
-------------------------	-----------------------	------------------	-------------------------

و این تاریخ در وفات او در کتاب محراب الصلین مرقوم است +

تاریخ

بن فرید خان بن خضر خان بعد شهادت سلطان مبارک شاه در سنه هشتصد و سی و هفت بر تخت دلی جلوس نمود تاریخ
جلوس او اینست +

تاریخ

شده محمد شاه چون بر تخت نشست کاینکه
تابع فرمان شد با دیشای دوم
بودم اندر فکر ناخوش که با گفت
انصاف و سنجیدگی اندک
در زمان او در سنه هشتصد و سی و هشت بوشنگ شاه بادشاه مالو کسپر دلاور خان غوری فوت کرده و تاریخ فوت
او در الفاظ بوشنگ شاه نماند یافته اند هم در عهد او در هر سری سودای و در هر دلی تمنای پدید آمد و سلطان با هم
شرقی بعضی از بگنات را متصرف شده بود و سلطان محمود شاه غلجی که بعد وفات بوشنگ شاه بادشاه مالو شده بود
در سنه هشتصد و چهل و چهار با سلطان محمد شاه کار به نمود و سلطان احمد گجراتی مواصر او بوده است و محمد شاه بعد از
دوازده سال و دو ماه و هفت روز بنج است و در بیستم شوال سال هشتصد و چهل و نه هجری در گذشت ابن طغی تاریخ
وفات او مت امان عدد کم میشود +

تاریخ

چون محمد شاه یگانه که بود
دو تنش بنده جا که اقبالش
شد بحسب سر دیشی گفت
فوج واه عرش درماش

هر است شهرخ ابن امیر تیمور صاحب قمران

بعد وفات پدر خود بادشاه غور از زم و خراسان و قندهار و ایران و قدری از هندوستان پیوه ولادت او در بلده
سمرقند چهاردهم ماه ربیع الاول سنه هشتصد و هفتاد و نه هجری بوقوع آمده و هفتاد و یک سال عمر یافت هفت سال
بروزگار پدر بادشاهی خراسان کرد و چهل و سه سال بعد از پدر با استقلال در ممالک توران و ایران و دیار هند و ترک
سلطنت نموده از غایت صفات طوست و خلوص عینت هر جمیع و اسطفا و ای نماز مسجد جامع بهرات تشریف بر روی تکیه

بسم الله

در جمعه بیستم این ماه سنه ثلاثین و ثمانمائه و قتیکه از غاز فایز شده متوجه بیرون گشت تا گاه شخصی نمودنش اسرار نام از مردمان مولانا فضل الله استرآبادی بطریق دادخواهان بسر راه آمد و جزایرت نموده کارهای بیگم مرزا را رسانید مرا مضطرب گشته او را طایفه چاره کرد و ندو ایندازان جراحان بعلاج مرزا مشغول گشتند تا در اندک فرصتی انحراف براحت تبدیل یافت

این تاریخ دوران واقعه گفته اند

تاریخ

سال این پنج هشتصد و بی بود	روز جمعه پس از ادای صلوات	قصه بس عجیب و وقع شد	دور خراسان ولی بشهر هرات
	بحر و دلتا طالع خرمین	خواست تا شرفی از مرشدات	

پنج شاهزادگان عالی قدر از صلب او وجود آمده اند از یک کورگان و ابراهیم سلطان و ابایسنقر مرزا و سیور عرس و محمد جکی بهادر و حبیب بخشیه است و پنجم شهر و پنجم سنه تقمیس و ثمانمائه روز نور در سلطانی در فشا در و من اعمال رخ بچهارم حجت ایزدی پو است الفاظ طاقان زمان و حرفت شیر تارخ و فوات دوست و این دور باغی نیز در تاریخ وفات

اول گفته اند

تاریخ

سلطان جهان تر از این شهر نور	در هفتصد و هفتاد و نه آید بظهور	در هشتصد و هفت شد بنای شهریور	در هشتصد و پنجاه شد از دار غور
------------------------------	---------------------------------	-------------------------------	--------------------------------

ایضا

شاهزاده شاه قضا قدرت و ابایسنقر	آنکه در پیشه شای زوی بر پنج شهر	در هفتصد و پنجاه و نه آید بظهور	مانند تاریخ زار در همه عالم تسخیر
---------------------------------	---------------------------------	---------------------------------	-----------------------------------

جامع مسجد جوینور

این مسجد تعمیر نموده سلطان ابراهیم شرفی است که در سنه هشتصد و پنجاه و دو هجری بنای آن نهاده و تا هنوز که سال مکرار و در عهد و شخصت چیری است موجود است و تاریخ جامع الشرفی است

مرزا النعمان کورگان

ابن شاهزاده سلطان ابن امیر تیمور صاحبقران است باو شایع عالم و عادل بوده و در علم مرتبه عالی یافته خصوص در علم ریاضی و جغرافی تمام داشته چون النعمان مرزا با علم هند سنه + یافت توان در هزاران مدرسه + و زیج جدید کورگانه که مدار استخراج نماید و یک بر کمال دانش و علمای ۶۰ و دلیل و انصاف است و در عهد پدر خود چهل سال به استقلال سلطنت سر قند و مادر النعمان که در زمان او از یک جریب زمین که چهار خرد در محصول حاصل آن بود چهار دنگ غلوس مال و خراج مسکنه اند که بحساب در اجماع هر یک دنگ بشد بعد از وفات پدر از مادر النعمان لشکر بخراسان کشید و ملک سورونی طلب بیکر و امیر زاده علاء الدوله ابن مرزا ابایسنقر ابن شاه رخ با او مخالفت کرد و در حدود و ثریاب سن اعمال بدش حرب افتاد و النعمان بیک ظفر یافت و تمامی خراسان را مسخر ساخت و نو هزار لشکر بی همراه داشت و در آن هجوم خراسان خراب شد و شهر رمضان سنه اثنی و خمیس و ثمانمائه و قتیکه النعمان بیک بضاعت خراسان مشغول بود و ایندو خراسان سر قند را محاصره کرد و در آن حال امیرش مرزا عبد اللطیف را که در آنجا و معافات کن را با او داده بود شیطان تحریک داد و با عبد عاصی و باغی شد و مرزا النعمان بیک زار در کنه محروق با عبد اللطیف محارب بود و بعد از آن در شهر خراسان سنه

بیت هشتم

بهشت قد و پنجاه و سه برای سمرقند بخت بود و لب و مصاف دست داد و عبد الطیف ظفر یافت و النور بیگ بطرف ترکستان گشت
و عبد الطیف بر تخت سمرقند جلوس نمود و بعد چندی سمرقند را فتح بیگ بلزایل سمرقند شده در شهر رمضان سنه مذکور پیش
فرزند بی محایا در آمد آن بد بخت در اول پدر را مراعات داد که را نمود و خا شیطانی بر و غالب شد و دل او را بغل پدر
جوین کرد و ایند و بر لب آب سبوح که می بردن سمرقند است آن با و شاه را بدست عباس نامی داد و عباس او را بقاص
خون پدر خود بدو جوشمادت رسانید و الوفت النور بیگ این بیت مای خواند سمیت پدر کشی با و خایه را فخلید چه اگر
خایه بخرشش نه نباید ۴۰ عمر مرزا النور بیگ پنجاه و هشت سال بوده از لفظ خج تارخ او بر می آید و این را بیای قطعه

در تاریخ وفات او دست ۴۰

تاریخ

۸۵۳	النور بیگ آن شاه جم اقتدار	که دین بی راز و بود پست	جو عباس گشتش به تیغ جفا	شدش حرف تارخ عباس
	از الفاظ عباس گشت تاریخ وفات او بر می آید و این قطعه که بطور تمثیلست نیز از آن حال خبر میدهد ۴۰			

تاریخ

۸۵۳	شاه مغور النور بیگ علیه الرحمت	آنکه خود را بسوی کینفور رساند	راست در عاشر ماه رمضان	گشتش	خلق را نام او بر سر آتش بشافت
	اگر کسی تو تاریخ دفاتر ببیند				
	گوئی ای خیرین النور بیگ گشت				
	اگر از عدد الفاظ النور بیگ عدد لفظ و در منها کرده شود تاریخ بر آید ۴۰				

مرزا عبد الطیف

این مرزا النور بیگ است از پدر باغی شده ملک از دیگر فت و بعد از آن با شماره او پدرش از دست عباس نامی گشته
چون هفت ماه و کسری برین بگذشت سیات اجل انتقام خون پدر از پسر کشید یعنی بدست یکی از ملازم خود که
بابا سیمین نام داشت در دست و ششم ربيع الاول سنه بهشت قد و پنجاه و چهار بغل رسید و سرش را بریده
در پیشگاه طاق در سه النور بیگ که در بر است است او تحفه جانکه در تارخ او گفته اند

تاریخ

۸۵۴	بابا سیمین گفت شب جمعه از پسر حین قتل او دست که بابا سیمین			
-----	--	--	--	--

سلطان علاء الدین

پسر محمد شاه بن فرید خان بن نصر خان است بعد وفات پدر خود در سنه بهشت قد و چهل و نه هجری بر تخت دینی نشست و
بهلول لودی و دیگر امرا آمده بهت کردند و این سلطان خود از پدر هم است ترخسان ترو عاجز تر بود این مثل که زبان
زد عوام الناس این دیار است که دو پای شاه عالم از دلی تا یالم در باب او دست و حمام خان نام و ز بر او و تارخ
جسوس او دست ۴۰

تاریخ

۸۵۴	سلطان علاء الدین در وقت سجد	بر سر بهاد تاج از زور حمام	گفتم که ز سال او عیال یافت	از مرد که تاج و شاه اسلام
	در سنه بهشت قد و پنجاه و پنج هجری بهلول لودی بکارتش جمید خان لشکری بر کشید و دلی را تصرف کرد و در سلطنت			

علامه الدین بطرف برادران زنده بران ملک قانع ماند و در سنه هشتصد و هشتاد و سه در بداولان درگذشت در زمان او تمام هندوستان طوایف الملوک بود در دکن و گجرات و الیه و جوخو و جنگاله بادشایان صاحب ملک بودند در سلطنت او در پهلوی هفت سال و دو ماه و سه یوم نام مادرش جهان آرا بیگم بود +

مولانا الحاق

وطن اصلی او اوجیه است و خلیفه و مشیره زاده سید صدر الدین راجو قانع است در سنه هشتصد و هشتاد و سه در گذشت در زمان او در محرم قانع خور و خون گشت و تاریخ دفاتش محمد دوم الشجاع بانه اند +

سلطان بابر بهادر

ابن مرزا بابر بن مرزا شاهرخ است سلطنت هرات بدو تعلق داشت و بعد قتل کردن برادر خود سلطان محمد را در سنه هشتصد و پنجاه و پنج بادشاه عراق و خراسان شد در اوایل سنه سبستین و ثمانیماه در آخر دولت بابر بهادر در فروردین در غایت محاسن در حوالی برج ثور که خانه هشتم طالع بابر مرزا بود ساطع میگشت و اولیای دولت او از یمنی یقینات هراسان شدند تا آنکه در صید سبستین بیت و پنجم برج الثانی سنه احدى و سبستین و ثمانیماه سلطان بابر در مشهد فوت کرد ایام حکومت او هفت سال بود و غزنی و تاریخ دفاتش این قطعه گفته +

تاریخ

مغایه بایشی که از عدلش | عدل و شایسته و بی پایش | بود در اسب و در سخا و کرم | گشت تاریخ فوت او راج |
و مولانا شرف الدین عبدالقادر برادر صاحب مطلع السعیدین و تاریخ او گفته +

تاریخ

آفتاب ملک بابر خانی نامند | کی چنان خورشید بینان نور | در برج الثانی و فضل و بیج | لاله راساغر ز خون دل پر آ |
چرخ را گفتم جلوه ای که شد | دیده باز از انکسار من پرده | این چال است و چنانچه گفت | موت سلطان وید بابر بهادر است +

این غزل نمونه از بارداشت طبع قیاض کن بادشاه است +

غزل

در دورماز کشته و لاله ای است | ..... فی است | این طبع که یادگار پیش یافتیم | دارد زلفت او دل زنا رسد ما |
وانی که از این دانا بهر است | که گوشه های دود و غلج در است | سودای کفر و کافری در هر دروا | جز خون و یافت که بیلی در بر و است +

خواجہ شمس الدین محمد کوسوے جامی

از اولاد کبیر و اتحاد بنز که از شیخ الاسلام احمد الجامی است و در سنه پنج که میگویند بهمان خرد است که از شیخ ابو سعید ابوالخیر بوی از دور گریبان او وصله از پیر این رسول موجود است از میان همه اولاد و بنجاوله ایشان رسیده ثانی یوم السبت السادس والعشرون من جمادی الاول سنه ثلث و سبستین و ثمانیماه و قبر وی در حوالی مسجد جامع هرات است نزدیک بزرگه فقهه ابو یوسف مرغزی و در تاریخ وفات وی گفته اند +

تاریخ

شیخ الاسلام که بود | ابو سعید و ابوالخیر | خواجہ شمس الدین محمد کز عشق | آسمان پوشید و دل بنگون +

ساخت جدار راحت قدس بنام	خیز زوار خطه اسکان برون	چرخ دهن یکپایه در پیش برون	اسال ملوک پیش پیران برون
-------------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------

میر حبیب الله

از احفاد سید نعمت الله ولی بود و در دکن اقامت داشت سلطان بهایون ثانی بهمنی او را در اوایل سلطنت خود مجبور ساخت و بعد از آن مردمان سلطان او را در سینه هشتصد و شصت و سه قتل نمودند سید طاهر در تاریخ وفات او گفته +

تاریخ

ریشیان شهادت یافت در بند	حبیب الله غازی طالب شاه	روان ظهیری محبت تاریخ	برآمد روح پاک نعمت الله
--------------------------	-------------------------	-----------------------	-------------------------

سلطان بهایون شاه نهم

از سلاطین بهمن شاهان است که در ولایت دکن سلطنت نموده اند اول ایشان سلطان علاء الدین کانکوه بهمنی است که در زمان سلطان محمد تغلق با دوشاد دلی در سینه هشتصد و چهل و هشت هجری بموجب بشارت شیخ نظام الدین داولیا در دکن علم شاهی افراسنه و ستولی گشته و اولادش تا مدت دراز در آن دیار سلطنت نموده و سلطان بهایون شاه یازدهم با دوشاد از اولاد اوست بعد وفات پدر خود که سلطان علاء الدین ثانی نام داشت در سینه هشتصد و شصت و دو بر تخت سلطنت در دکن نشست اگر چه در مردانگی موصوف بود اما در آزار مردمان بی باک چنانچه بسبب ظلم او در سلطان بهایون شاه ظالم می گفتند و بتدیرج کارش بجای انجامید که دست قعدی بعیال فرزندان مردم دراز میکرد و بیقرمودتا عروس را از میان راه گرفته بجرم سرای دی می زدند و پس از آنکه بکارت سخاوت او میفرستادند و بخیالشان او با یکدیگر اتفاق کرده بودند که او با ستراحت مشغول بود کنیز حبشه یک چوب کارش را با خبر رسانید این واقعه بتاریخ بست و ششم ماه و بیست و سه سال هشتصد و شصت پنج بوقوع آمده مدت سلطنت او سه سال و سه ماه و شش روز و نیم این قطعه در تاریخ فوت او گفته +

تاریخ

بهایون شاه مردود در خوش گفت	اعمال الله زری مرگ بهایون	جهان پر ذوق شد تاریخ گزین	هم از ذوق جهان آرید برون
-----------------------------	---------------------------	---------------------------	--------------------------

شیخ اوزبی

عارفی مجرب و محقق عالی همت بود و بکار دینا کم التفات نمودی و علی الدوام طالب صحبت اهل اله بودی چهل سال بر سجاده طاعت بنقر و قناعت روزگار گذرانیده معاصر سلطان محمد بالیغز بود و در زمان سلطان احمد شاه بهمنی که نهم بادشاه از سلاطین بهمنش است از ایران بسیریه آمده بود و در دکن با سلطان ملازمت حاصل نموده اتفاقاً سلطان در آن ایام شهر بیدر را بنیاد میکرد و دارالاماره در کمال شکوه طرح انداخت که آن در سینه هشتصد و سی و شش هجری با تمام رسیده شعری پای تخت کتابه عمارت بنظم آوردند شیخ اوزبی هم چند بیت موزون ساخت از آن جمله است این دو بیت +

ایات

چند اختر که در فرد غفلت	آسمان باده از سده این گاه است	آسمان بنمیزد گفت که ترک و بشارت	نقص طایف این احمد شاه است
-------------------------	-------------------------------	---------------------------------	---------------------------

بعد از آن اوزبی از هند مراجعت نموده و در سینه هشتصد و شصت و شش و نیم عمر بشتاد و دو سالگی در اسفراین اثر

توالتی خراسان وفات کرد و در اقصایست بسیار است از آنکه کتاب جواهر الاسرار است مشتمل بر چندین علم و تاریخ و توالتی خراسان
او بعد مستولی میفرماید

تاریخ

درینا آفری شیخ زمانه که صباح میانش گشت بیخو | چو او ثانی خود بود در شعر | انان تاریخ توالتی خراسان
و سلطان احمد شاه نوگور بعد از سلطان فیروز شاه که برادر او بود سلطنت و کن رسید به بود و بعد حکومت دادند
سال و نهاده و بیست و چهار روز بنابر پنج سوم اه رجب سال هشتصد و سی و هشت هجری فوت کرد و سلطان احمد شاه گجراتی
ساحر او بود

مولانا طوطی

در زمان دولت ابوالقاسم بابر سلطان از جمیع خوش طبعان و نکته پردازان میرسیت در چنینکه و ولع این جهان پر نزل میکند
جهت خود همیشه گفته این بیت آزان جمله است **دست آن شد که دل از دامن چوس باز دهد** و طوطی روح زبیداد
فغس باز دهد و در تذکره دولت شاهی آمده که رفاتش در دراز سلطنت هرات در حدود سی و ستین
و ثمانه و قریب سی و ستین ساله و میر علی شیر تاریخ فوت او را از لفظ خودش بر آورده که عددش هشتصد و شصت و شش
نیش و چنانچه از قلم مستفاد میگردد

تاریخ

فصیحی زبان طوطی شاعران | که بودش زیر کمانی عروس | چو طوطی برفت این طوطی بود | که تاریخ شد فوت او را خروش

خواجہ سالار

خلیفه و هم داد مولانا اسحاق بود پیش از آنکه فوت اند و ز خدمت مولانا اسحاق گرد و پیشه سپاهگری اختیار کرده
در لبس اهل دنیا میگذرانید و در سال هشتصد و شصت و هفت در گذشت و در سو او سه پسر و در بار خ خود دفون
شد و غزنی تاریخ توالتی سالار صفت ابرار و صاحب اسرار باقیه

جهان شاه ابن قمر یوسف ترکمان

بادشاهی قاهر و صاحب دولت بود لیکن مردی نانا اعتماد و بدخوی بوده و شاه رخ سلطان در سنه تسع و ثمانین ثمانه
حکومت آذربایجان بروداده اما بعد از واقعه شاه رخ سلطان و نکبت مرزا با یستقر بر عراقین و آذربایجان
و اکثر ایران زمین تسلط یافت و عراقین را از تصرف اولادش هرخی میرن آورده و سی و پنج سال با استقلال
حکومت کرد و و ترا که بعد او مسلط شدند و جباری قهار می او مرتبه عالی یافت و فضلا بر آنند که در روزگار اسلام
از و بد اندقاد تر باد و شاهی ظاهر نشده اسلام را ضعیف داشتی و بر فسق و فجور اقدام نمودی و در شهر رسیده احدی
و ستین و ثمانه بعد از واقعه بابر به او میل خراسان و سمرقند و با امیرزاده ابراهیم بن سلطان علاءالدوله
و بر برین شهر استر آباد مهاجرت داد و ظفر یافت و اکثر امراء اویش جغتایست جهان شاه بقتل رسیدند و جهان
شاه هرات را نیز سیزده قریب هشت ماه در دیار خراسان حکومت کرد و در شان آن حال ابوالغازی سلطان آن
از خطه مرد شاهان خروچ کرده لشکر بجانب سمرقند کشید و از لشکر ترایکم مقام حاصل ساخت و اکثر مردان کار

و سرداران نای جهان شاه را بقتل رسانید و جهان شاه منکوب و خنجر دل شده از بهرات آبنگ عراق و آذربایجان نمود و
بعضی در شاه سلطان ابوسعید کورکان ابن سلطان محمد صلح کرده بازگشت چون جهان شاه مخدول ابو القین رسید عتابت
او در دلمه کمر شد و از غایت حرص و غلبت قلب با ولد خود پربداغ و ششی ظاهر ساخت او را بشیر از گنجینه و بقاء
رفت جهان شاه بر قصد قهر زند غریب بغداد کرد و یک و نیم سال بغداد را محاصره نمود تا آنکه بسبب استداد محاصره و در
بغداد قحط خاست و ماکولات و ذخایر اهل شهر و قلعه تمام شدند پربداغ عاجز شده به صلح راضی شد در انشای صلح
محمدی که ولد جهان شاه بود از خلاصی پربداغ و قسط او دیگر باده اندیشه مند شد و پدر را بران آورد و تا بر قتل پربداغ
راضی شد چنانچه نمایندگان و وزیرش چهاردهم ذی قعدة سنه احدى و سبعین و ثمانه آن بدبخت باطنی از امرای
جهان شاه بشیر بغداد و کور آمد و برادر خود را شنید کرد بعد از آن جهان شاه از غایت حرص و طمع بدیدار بگریه مستقر باده
امیر کبیر ابوالفضل حسن بیگ بود و نموده لشکر بدان دیار کشید و در حدود دیار بگریه با امیر حسن بیگ مصاف کرده با کثرت
از فرزندان و امرای بقتل رسید و از دوران قرا یوسف و دولت برآمد و زمان دولت ترا که بسرا آمد این واقع
بنام رخ دو از و هم شهر ریح انانی سنه اثنی و سبعین و ثمانه دست داده چنانچه یکی از شعرای زمان در تاریخ آن
واقع این قطعه در سبک نظم کشید +

تاریخ

۱۶۲

اردوی هالون جهان شاه توان | با آنکه سبب زبردستی نشست | انانی عشر از شهر ریح انانی | و پربداغ تاریخ حسن بیگ است
و جهان شاه هفتاد و سال عمر داشت سیزده سال به نیابت شاه رخ باور با بجان سلطنت نمود و بعد از ولایت و دو سال در
عراقین و فارس تا بر فراز استقلال بادشاهی راند +

احوال پادشاهان مالوه

ولایت مالوه از هنگام غیاث الدین بلبن تا زمان سلطان محمد ابن فیروز شاه در تصرف پادشاهان دلی بود
بعد از وی چون مملکت دلی متحرک و تقسیم یافته حکام اندیا حکم لوک طوایف پیدا کردند و ولاد و خان غوری که از قبل
سلطان محمد بجلوگت آن ولایت رفته و هم استقلال از دلا و دولت حکام مالوه از اطاعت پادشاهان دلی بیرون رفته
چنانچه باز ده تن تا زمان دولت اکبر شاه حکومت کرده اند و آورده اند که سلطان محمد بن فیروز شاه جمعی را که در ایام تصرف و پیر
بودی هم تنگ و همنان بودند و آئین و قمار و جمعیت در زبده بعد از آنکه سلطنت دلی بجمیعت و قرار انجا رسید هر یک راه و عاینها
کرده مملکتی بخشید از آن جمله دلا و در خان غوری را در سندست و ثمانه حکومت مالوه از زانی داشت و وی به خبر وی
باز وی از ولایت راجهان در ضبط آورد که مقلید از هر دو طرف دست تصرف در پستین کشیدند و سکنه آن ولایت
بنایت آرام گزیدند چون سلطان محمد وفات یافت سلطه و نظام مملکت پسند انقطاع پذیرفت و لوک طوایف
هم رسیدند و لوک پادشاهی گزیدند و دلا و در خان نیز از سر اطاعت دلی دلی بجهت رسید و هم استقلال زده سال با حکام گزیدند
و در سینه تسع و ثمانه و ولایت جات سپرد ایام حکومت او سه سال بود بعد از وی پسرش و از خان خود با سلطان جات
طشپ ساخته خطبه و سکه بنام خود کرد هنوز از سلطنت و اساس دولت استقلال پذیرفته بود که سلطان مظفر گوریانی
سامان لشکر نموده روی تسخیر با ولایت نهاد و سلطان جات را در ایل سنه عشر و ثمانه با بیگ جنگ از قتل

و بار بر آمد با یکدیگر در او نهند آخر سلطان هوشنگ تاب مقاومت در خود ندیده و امان حسمه پیش سلطان مظفر آمد و وی او را با امیری وی بند کرده بجزایر آورد و برادر خود نصر خان را با لشکر انبوه در قلعه و بارگه گشته لنگ و فیروز می سر اجیت نمود بعد از آنکه سلطان مظفر بجزایر رسید لشکر مالوه بجای شده نصرت خان را از دهار بار برگرداند و در قلعه ماند و موسی خان را که ابن عم سلطان هوشنگ بود بسر واری برداشته بعد وصول این بجزایر مظفر شاه بعد از یک سال هوشنگ شاه را از حبس برآورده و عهد گرفته در سنده امدی و عشر د ثمانه شاهزاده احمد شاه را بکو ملک اورخصت فرموده احمد شاه دهار و نواحی آنرا از دست امرانداز بر آورده تفویض او نمود بعد از آن سلطان هوشنگ ماند و رانیز از دست موسی خان بر آورده ملک سینت را که ابن عم او بود ملک الشرقی خطاب داده امر وزارت بوی مغرض فرمود و چون سلطان مظفر فوت کرد پسرش سلطان احمد شاه بپادشاهی رسید چند بار سلطان هوشنگ با راده شیر گجرات رفته و پشیمان شده باز آمد و پسرش اشخی و عشرین و ثمانه سلطان هوشنگ انار خجانت و کار دانی بر جبین ملک محمود پسر ملک سینت واقع و لایح دیده وی را محمود خان خطاب داد و بادر در مهات ملکی شریک ساخت بعد از این سلطان احمد گجراتی نیز چند مرتبه بر مالوه تاخت آورده و با سلطان هوشنگ جنگ نموده و سلطان هوشنگ شاه در سنده ثمان و ثلثین و ثمانه فوت کرد و تا پنج رحلت او از عجزات آه هوشنگ شاه نماند استخراج می یابد مدت سلطنت او سی سال بود بعد از وی پسرش غزنی خان خود را احمد شاه ملقب ساخته در عیش و طرب سیگه زانید و وبال کار او آن شد که خون برادر محمود را ناهنجی ریخت و بعضی را میل در چشم کشید و دلهای مردم از او نصرت گرفت و محمود خان نیز از او برگشت و هوای سلطنت که در سر داشته قویتر ساخته جوای و وقت فرصت شد تا آنکه او را در شراب زهر دادند مدت سلطنت او نه و چند روز بود و محمود خان بپادشاهی مالوه رسید و خدا

سلطان محمود شاه بی پادشاه مالوه

پسر شاهان حلی است پیش از آنکه بر پایه ملکی سلطنت وجود نماید در سلسله امرای عظم سلطان هوشنگ شاه پادشاه مالوه بود بعد وفات هوشنگ شاه که در سنده بنصب وی و هشت بوقوع پسرش محمود شاه نه ماه و چند روز حکومت نموده مسموم شد بعد از سلطنت محمود خان رسید او بر در سنده لب و نهم شوال سنه تسع و ثلثین و ثمانه با تصویب خانجمن و صلاح دید جمهورانام بر تخت سلطنت مالوه جلوس نمود خود را سلطان محمود خلی ملقب ساخته پدر خود را خطاب اعظم پهلوان ارزانی داشت گویند که در زمان سلطنت هوشنگ شاه شیخ الاسلام جابله خلیفه شاه را جو قال که همیشه در ویرانه دیابان ماندی بقصد زیارت حرمین بر مندد که دار السلطنت مالوه هست گذر کرد محمود خان که همیشه آرزوی سلطنت در دل داشت بملازم شیخ رفت و بسیار نیاز مندی و غرضی کرد و از اتفاقات همان است طعام در میان آمد و شیخ از روی کرم چهار لقمه بیانی در دهن محمود خان انداخت گفت پادشاهی مالوه تاسه فرزند دیگر تراست و عاقبت چنان شد که آن بزرگ فرموده بود و الله اعلم بالصواب بالجملة چون سلطان محمود شاه پادشاه مالوه شد تمامی ولایت مالوه و اکثری از بلاد و قلاع شخر ساخت و او را مستجد بالمر که از خلفای بنی عباسی است منشور سلطنت و خلعت خلافت از مصر فرستاد و سلطان در سنده ثلث و اربعین و ثمانه و اتمام عمارت مقبره سلطان هوشنگ و مسجد جامع هوشنگ غنایی که غریب در دازه را محوری واقع است و دو عیت و می کشید و صد و شصت و

استوارند و در شهر و ع نمود و در آنک مدت تمام رسانید و در آن شهر و در آنجا به سلطان محمود شترانی مالی جوینور
 زوید جنگ کرد و اکثر بلاد اطراف جوینور بغارت داد و آخر بصلح قرار داده مراجعت نمود و در سنه حسن خمین و ثمانه متوجه
 تسخیر گجرات شد و در آنجا راه خبر آمد که سلطان احمد گجراتی فوت کرد و سلطان قطب الدین پسر او بر تخت نشست بیستم
 متواتر بجای احمد آبا و گجرات رسید سلطان قطب الدین صفوت آراسته رو بیدان رزم آورد و لشکر مالوه را بر دشمنان
 ساخت و سلطان محمود لطیف مانند معاودت نمود و در سنه احدى و سیمین و ثمانه با والی دکن یعنی سلطان محمد شاه بهمنی
 صلح نمود و در همین سال حکم کرد که مدارج سببان دفتر تبارخ نغمی بنهند و بجای تبارخ نغمی نغمی بنویسند و سلطان محمود
 از سلطنت سی و چهار سال بسن شصت و هشت سالگی تبارخ نغمی فوت و هم روزی نغمه سینه بهشت و دشتاد و دو فوت کرد و در عزت
 در تبارخ و فاش گفته +

تاریخ

شاه ظهیری نهاد سلطان محمود	از دوازده تا چهل و پنج	تاریخ وفات حضرت سلطان	از باب بیست و هفتم تا بیست و هشت
----------------------------	------------------------	-----------------------	----------------------------------

بعد از سلطان محمود شاه پسرش غیاث الدین خلجی سی و سه سال سلطنت نمود بعد از وی ولد او سلطان ناصر الدین سلجوق
 باد شاه مالوه شد و یازده سال و چهار ماه حکومت نمود و بعد از او سلطان محمود ثانی پادشاهی رسید اما در سنه هشتصد و بی
 و هفت سلطان بهادر گجراتی مالوه را گرفته منصرف شد و سلطان محمود را در معرکه کلبشت +

سلطان ابوسعید مرزا

ابن سلطان محمد مرزا میرانشاه ابن امیر تیمور صاحبقران بود ولادت او در سنه هشتصد و سی و هفت آمده و پیوسته همراه مرزا
 النعمان بیگ ابن مرزا شاه پسرش می بود چون مرزا النعمان بیگ در ماه رمضان سنه هشتصد و پنجاه و سه هجری از دست مرزا
 عبداللطیف که پسر او بود بقتل رسید و مرزا عبداللطیف نیز بعد از هفت ماه از دست لشکریان مقتول شد ابوسعید
 مرزا با دادا و ابو الخیر از بک در سنه هشتصد و پنجاه و چهار بر مرزا عبدالداغ ابن مرزا ابراهیم ابن مرزا شاه پسرش که بعد گشته
 بشدن مرزا عبداللطیف بر تخت سمرقند نشست بود غالب آمده و او را بقتل رسانیده در سنه بیست و پنج سالگی بسال
 هشتصد و پنجاه و پنج بر سر سلطنت سمرقند جلوس فرمود و هشت سال بر فاهیت در سمرقند و ماورالنهر و ترکستان
 سلطنت نمود و شاهزاده اولیس را که از اخوان بالقرایان بود و عمزاده ابوالغازی سلطان حسین بهادر است بدست آورد
 شمشید کرد بعد از آن بر فاهیت بر تخت سمرقند نشست و بعد از ولقه با بر سلطان ابن مرزا باب فرطع بر ملک خراسان
 نموده بدان جانب منوجه گشت و در سنه احدى و سیمین و ثمانه هرات را گرفت و گوهرش و یکم را که که بانوی مرزا
 شاه پسرش بود بجهت نسکین فتنه و فساد مملکت که از و بنه و رستی رسید برای بستی فرستاد و مدت هیزده سال افسرند
 و کشور کشانی بهشتقال داشت چنانچه ترکستان و ماورالنهر و بدخشان و غزنی و کابل و قندهار و دهر و بدخشان
 و باره از عراق و خراسان در تخت و تصرف خود آورده استقلال تمام پیدا کرده بود چون در سنه هشتصد و هشتاد
 و دو هجری مرزا جهان شاه ابن قرا یوسف ترکمان که حاکم آذربایجان بود بدفع حسن بیگ که او را اودن حسن بیگ
 گویند بدیار بکر رفت و گشته شد سلطان ابوسعید از خراسان بقصد تسخیر آذربایجان که بعد فوت جهان شاه مقتدر
 اودن حسن آمده بود بدو لشکر کشید و در قراباغ آمد و فشان نمود و او را حسن هر چند عاجز می نمود و از و صلح و راه

تاریخ

قبول نفرموده و چهار اودن حسن راه های آند و عند غلظت و در گرد آید و ما در یکد شیردان شاهنشده و لغیر خ بسیار بن سلطان خلیل
 وانی شیردان طریق مصافقت می بود و جزو خراسان از امر خوراک و غلظت چندی پامر و الحاح بودند و چون شیردان
 بنابر تندی و دو عید حسن بیگ لوی مخالفت برافراخت موجب میرانی آن لشکر گردید چنانکه چهارده شبانه روز سپیدان
 خاصه سلطان جو بنافتنند و از کثرت غلط لشکر سلطان ابوسعید بریشان گشت قطار او در همان ایام در شب چهاردهم او حین
 خوف واقع شد و تمامی جرم ماه در برج دلو بقطعه راس سیه شد و سلطان اذان و اوقاف مرا سیه بیشتر گردید و بنابر
 بست و دوم ماه رجب سال پشغده و بمقتاد و سه پیری بقدر ایزدی سلطان ابوسعید بدست مردم اودن حین اسیر شد
 و بقتل رسید چنانکه این تاریخ اذان مطلب خبر می دهد

تاریخ

تقتا چون لشکر سلطان ابوسعید	او کس بدان که شیر شده ماه	ایشردان چون بر داند بر لب است	بمیزی که نه انجام مقام نه بر است
گرفته بود ز راه رجب و شش روز	قدر نوشت که دینش زندگانه است	لطیفه ایست عجایب که لشکر او را	اودن حسن و دینش شیردان است

و قتل سلطان ابوسعید انگونه است که چون اودن حسن سه روز بعد اسیر شدن سلطان را برزایادگار محمد ابن سلطان محمد مرزا
 این مرزایا لیفر که همراه بود داد او سلطان را بهانه قصاص گوهرش دیکم بنابر پنج بست و پنج رجب بقتل رسانید و
 مولانا جمال الدین محمود و دانی در مدح آن سلطان خطبه فرموده اند و در تاریخ نیست

تاریخ

سلطان ابوسعید که در خمر و سرور	چشم سپهر بر جوانی چو آوندید	الحی چگونه گشته گشتی که گشته بود	تاریخ سال قتل سلطان ابوسعید
--------------------------------	-----------------------------	----------------------------------	-----------------------------

مرگ سلطان ابوسعید چهل و سه سال بود و ایام سلطنت پنجاه سال یکماه و یکروز بعد از اودی سلطنت در برادران تقسیم
 یافت بادشاهی نه قند میرزا احمد و اند جان میرزا عمر شیخ و خراسان و هرات و غیره بدست ابوالغازی سلطان حسین مرزا

مرزایادگار محمد

این مرزا محمد بن مرزایا لیفر بن مرزایا شاهرخ بن امیر تیمور رضا جعفران بعد از وفات جد خود یعنی مرزایا لیفر حاکم خراسان گردید
 و با مرزا سلطان حسین با تیرا محاربه داشت تا آنکه مرزا سلطان حسین بشب چهارشنبه بست هفتم صفر سنه پشغده و بمقتاد و پنج
 ایام بعد از وفات خود در دی شب خون آرد و داد را بقتل رسانیده متصرف خراسان شد پس از و نسل مرزایا شاهرخ شطع گردید و مولانا
 کمال الدین محمد الواسع در تاریخ شهادتش گفته

تاریخ

شد شهر نشید و هم شهر صفر	از سال شهادتش هجری باز خبر
--------------------------	----------------------------

ذکر شهر قنوج

این شهر از شهرهای قدیم هندوستان است آباد و نو و راجه سورج که معاصر ستم و گستان بود و در زمان دولت راجه مال دیو که
 شش بقا نزد هم بست بر راجه سورج میر سه شهر قنوج بان عظمت رسیده بود که سی هزار دکان منبول فردشان و قلع بزرگ
 پنجه داشت اما درین زمان که ستم هزار و ده صد و پنجاه و نه پیمیری است و ایران اتحاد است و مردمان کمتر اند و قلع بالکل
 معاصر شده و باقی شهر جار و نه باقی سنگین و معاصر شده اند و ذکر عمارت و تاریخ آن در ستم خود کرده خواهد شد

ذکر گنبد شهر سنوج و تاریخ آن

بسمت مشرق شهر قنوج قریب قلعو کنه درگاه است بر بلندای احاطه دارد که اندرون آن در روضه است از سنگها مسطح و سفید
تعمیر شده یکی از آن روضه پانزدهی داشت بر پیشانی باب چون را تم این اوراق در سینه هزار و دویصد و پنجاه و نه از ایل آباد
اگره سیرت در ان مقام رفته و در که همه حروف تاریخ سبب کس سنگی را ایل شده بود و مگر دویسه حروف باقی مانده معلوم نشد که
آن مقبره کیست مگر کسان آنجا گفتند که این روضه اولاد محمد و جهانیان است و قریب آن روضه مقبره دیگر است گنبدی عالی در
و چهار قنار بر چهار گوشه آن و اندرون آن مکان چهار قبر است که هیچ تاریخ نداشت مگر سنگی بزرگ در یک سو نهاده بود که در
ایام پیشین بر پیشانی دروازه بیدنی قیعه کرده بودند و از تاریخی که بران سنگ متعوش است چنان مستفاد میگردد که شخصی
بنام شاه جری خان در ایام دولت حسین شاه شرقی ابن محمود شاه بن سلطان ابراهیم شرقی در سینه مستفاد
دیک گنبدی عالی بران روضه تعمیر نموده بود تاریخ نیست +

تاریخ

این گنبدی بریل که از چرخ بر سر است میرب که شاه جری خان قنوج بشا دیک و شمس از چرخ بر سر است	دین طاق بی نظیر که بازوین بر سر است که فضل جی جهان همه را سر است تاریخ و سال گشت ز راه بر سر است کاتب حروف عالم سکین که در	گنبد بنا بعد بیاون حسین شاه با دهنر اسال جانش فلک کام بانی طاق سید را جوی بن جلال امیدوار مغفرت از حضرت اکبر است	کاندر زمانه ذرات حلیش مظهر است کین ملک بر دوام خدایش مظهر است کاخاق از جانش خوشتر مظهر است
--	---	---	--

و از تاریخی که در بیدنی این روضه بر پیشانی باب متعوش است چنان مستفاد میگردد که این روضه قنوج از زلزله شکست شده
و شخصی از عباس علی نام از اولاد آن را از سرنو در سینه هزار و دویصد و نه بجری تعمیر ساخته تاریخ نیست +

تاریخ

این روضه اطهر و منور که زلزله زمین شکسته	اثابت لقب و جلال حیدر تعمیر و گشت بسته سند دویصد و نه و مکنه است	تعمیر شده جری چو بسود عباس علی یک ز اولاد از جری رسول نامدار است	اشاد و یکی دشت سده بود خلف الصدق است و اهل سخا
---	--	--	---

سلطانین او قوتیلو

که ایشان را بایندیر نیز خوانند کس بودند و ایام سلطنت ایشان چهل و دو سال برین منوال بود اول ایشان اسپر
ابوالنصر حسن بیگ ابن قرا عثمان که بعد از ترقیات عظیم نموده لوای استقلال و تسخیر افراشته بر اکثر بلاد استیلا داشت
و بعد حکومت پانزده سال و کبری در سینه مستفاد و در شب عید فطر بزرگ طبعی در گذشت بن ازوی
پیش سلطان خلیل باب شاه شد و بعد از شش و نیم ماه برادر کتر او سلطان یعقوب که از جانب او حاکم دیار بکر بود
متوجه او در میان شده لای مخالفت برافراخت و روز چهارشنبه چهاردهم ربیع الاول سینه پشتمند و مینشاد و
سه برادر را گشته بر اکثر بلاد ایران حاکم گردید و دویصد و سینه ست و تسعین و شصت فوج گرد و بعد از ایشان شش کس
و دیگر سینه بعد و دیگر حکومت نمودند +

بسم الله الرحمن الرحيم تذکره سلاطین دکن

اول کسی که از سلاطین دکن بر ولاست دکن مستولی گردید سلطان علاء الدین غلامی بوده و در دکن مدتی و شصت قلمه بوده است که هر یک را بعد
 بر تفوق بقدر قلمه سالی اخراجت و در نوگر که عبارت از دولت آباد باشد با مصافات و دیگر برگات تا زمان سلطان غیاث الدین
 تعلق سلاطین دکن در بنده چون سلطنت دکنی بر پیش محمد تغلق شاه رسید قلع خان را بصوبه داری دولت آباد مقرر کرد و شخصی
 بنام حسن که بتوکی کالکوه نامی او را بنشارت سلطنت داده بود به همراه او بدکن رفت در آنجا ستاره طالع او در خستیدن گرفت
 و کالکوه شکریان او را بر داری خود گردید و بعد از چند اوقات ساعت نیک مقرر کرده روز جمعه بستی چهارم ربیع الآخر سنه
 هفتصد و چهل و هشت هجری تاج سلطانی بر سر او نهادند و چون آن بر بن بنشارت سلطنت بدو داده بود و لذا خود را ملقب به
 سلطان علاء الدین حسن کالکوه بهمنی ساخت و سکه و خطبه بنام خود کرد و شهر گلبرگه را با حسن آباد موسوم ساخت و در سلطنت خود
 نمود و بسیاری از ملک دکن در تصرف خود آورد و بعد سلطنت یازده سال و ده ماه و بنارنج غره ربیع الاول سنه هفتصد و پنجاه
 و زو فو ت کرد و اولادش تا مدت دراز بجا آمد و او را بی اندک بر سر بر آسمان می سودند و ازین جماعت بعضی در شهر گلبرگه
 و برخی در شهر سید رحیمی در احمد نگر و چندین در تلنگ و قومی در برابر ملو از م امور حکومت پرداخته اند و بعد سلطان علاء الدین
 پیش سلطان محمد شاه بهمنی بر تخت نشست و بعد سلطنت هفتصد و سال و چند ماه و بنارنج غره و نیم ذیقعد سنه هفتصد و
 هفتاد و شش وفات یافت بعد از و پیش سلطان محمد شاه بهمنی بر سر بر فرماندگی جلوس نمود و بعد سلطنت سال
 و چند روز و هفتصد و پنجاه و هشت هجری از دست داد و وفات کرد و او را و کشته شد و داد و وفات ملقب به
 داد و شاه گشته افسر سلطانی بر سر خود نهاد و او را بعد از بی و پنج روز بستی یکم محرم سنه هفتصد و هشتاد و هجری او نیز کشته شد
 بعد از سلطان محمود پیش خود و سلطان علاء الدین را بر تخت نشاندند و بعد از اقامت نوزده سال و شش ماه بستی یکم
 رجب سنه هفتصد و نود و نه هجری فوت کرد و روز دیگر ملک سعید الدین غوری که وزیر او بود بر یکصد و هفت ساله رحلت
 نمود بعد از سلطان محمود و پیش سلطان غیاث الدین بهمنی یک ماه و بستی و پنج روز سلطنت نموده محول و محبوس شد و بعد از
 سلطان شمس الدین بهمنی را بر تخت نشاندند و او را نیز بعد از پنج ماه و هفت روز و بنارنج بستی و سوم ماه صفر سنه هفتصد
 و هجری کور ساخت و مقید نمود و بعد از و سلطان فرزند شاه روز افزون بهمنی پس سلطان داد و شاه بر تخت نشست و بعد
 سلطنت بستی و پنج سال و هفت ماه و پانزده روز و شش ابد که در ماه شوال سنه هشتصد و بستی و پنج هجری بجا رحلت
 اینوی پیوست بعد از و برادرش سلطان احمد شاه بهمنی افسر سلطانی بر سر نهاد و احمد آباد در بنا نموده او دست بجا آمد
 دو و نوزده سال و نه ماه و چند روز و بنارنج ششم رجب سنه هشتصد و سی و هشت هجری فوت کرد و بعد از و پیش سلطان علاء الدین
 بهمنی در احمد آباد بر تخت سلطانی نشست و بعد سلطنت بستی و سه سال و ده ماه و پانزده روز در ماه جمادی الاول سنه
 هشتصد و شصت و دو هجری رحلت نمود و بعد از و پیش سلطان ایاون شاه ظالم بر تخت فرزند اوی نشست
 و بنارنج بستی و ششم ذیقعد سنه هشتصد و شصت و پنج فوت کرد و بنارنج وفات او را بای ازین مرقوم شد و بعد از
 پیش سلطان نظام شاه بهمنی بر تخت سالکی بر تخت نشست و بعد سلطنت و دو سال قدری کم سپید و نیم ذیقعد
 سنه هشتصد و شصت و هفت وفات یافت بعد از و برادرش سلطان محمد شاه بهمنی بر سر بر فرماندگی نشست و ذکر بعد ازین خواهد شد

خواجه محمود کاوان کیلانی

وزیر سلطان محمد شاه بهمنی بود و خواجه محمود مخاطب بود و ملک التجار خواجه جهان و سلطان محمد شاه بهمنی والی دکن از گفته حامدان
لی تحقیقات قصور ادرار کبر سن که عمرش بهشت رسید بود و تاریخ پنجم ماه صفر سنه هشتصد و هشتاد و شش
بقتل رسید ملا عبدالکریم صاحب تاریخ محمود شاه بهمنی که ادعا کرد که در آن بلکه مریدان او بود و تاریخ شهادت او گفته به

تاریخ

ششصد و بی سبب محمود و مطلق | که عالم راز جودش بود و رفت | اگر خوبی تو تاریخ و دانش | فرد خوان قصه مثل بناحق

تاریخ

سال نوش گری بر سببگو | بی گنه محمود کاوان شهید

سلطان محمد شاه بهمنی

از سلاطین دکن است چون پسرش سلطان جهان شاه ظالم فوت کرد سلطان نظام شاه که پسر بزرگ بود بر تخت فرمازاد
نشست و بعد فوت او که تاریخ سیزدهم ماه ذی قعدة سنه هشتصد و شصت و هفت هجری روداده برادرش سلطان
محمد شاه بر تخت سلطنت جلوس نمود و به سلطان احمد لشکری ملقب گشته و زارتش قلع خواجه محمود کیلانی شهور
خواجه جهان بود و بسی وی در ملک سلطان رونقی پدید آمده و ملک احمد ولد ملک نائب و دریاخان که غلامان سلطان
بودند بسی خواجه جهان تربیت یافته ملک احمد بختاب نظام الملکی و اقطاع جوینر ممتاز گردیده و دریاخان بعد از ملک
ملقب گشته اقطاع کاویل بدو تعلق گرفت اما بعد از شهادت خواجه موصوف و راندک زمانی ایشان دامادی دیگر
رایت مخالفت افراشتند و هر کس هر جا که بود دم از زنا و لاغری زد و سلطان محمد شاه نوزده سال و در دیار و کین ملت
نموده یک سال بعد از قتل خواجه محمود کاوان به تربیت و هشت سالگی تاریخ غره ماه صفر سال هشتصد و هشتاد و شصت
هجری فوت کرد تاریخ وفات او اینست به

تاریخ

ششصد و بی سبب جهان سلطان محمد | که در بحر فنا ناکه فروخت | و دکن چون قریب از قتل او | خرابی دکن تاریخ او شد

ذکر سلاطین عثمانیه روم و فتح قسطنطنیه

در کتاب هفت اقلیم مرقوم است که سلیمان شاه نامی که سیزده پشت یا نحو خان می پیوندد در فطرت مغول از حوالی
مرد و ماخان بجانب ولایت روم در حرکت آمد و در آن حد و بجا به و مقاتله کفار شغال داشت پس از چند گاه از
اماسیه رجعت کرده بحوالی حلب آمد و در پیش قلعه جعیر خواست تاخیل خود را از فرات بگذرانند که در آب غرق شده
فوت گشت و در زیر قلعه مدفون گردید از و سه پسران ماندند سنقر و کوند غدی و در طفل سنقر و کوند غدی
با تبارع بوطن اصلی شناسانده و در ولایت روم مانده همواره بجنگ کفار اقدام می نمود تا در سال ششصد
و هشتاد و هفت در سن نو سالگی پدر و این جهان فانی نمود و بعد از وی و لدار شد شش عثمان بجای پدر سیر و توهم
گردید و بر زمین ملکستانی نشسته در سال ششصد و هشتاد و هشت بر فراصهار دست یافت و نور خان بجای

این دولت را داد آن گیزید چه کار عثمانیه موافق تاریخ است اما در ششصد و هشتاد و نه خطبه با هم اد خوانده اطلاق سلطنت بر وی کردند
 و کار او در روز بروز بالا گرفته و بزرگ فتوحات و سرفروزی دست داده بر بسیاری از ولایات استیلا یافت چون سی و هشت سال حکومت
 نمود و در هشتصد و هشت و هفت هجری فوت گشته و در قبه برسان دفن گردید بعد از وی اورخان بن عثمان بر سر آمد و در شش
 شهر و نزدیک را که از مملکت مابین روم است در سنه احدى و ثلثین و سبعمایه مگر شش و اثنی عشر سلیمان پادشاه ولد رشید
 کلی بوی منخر گردید اما در حین فتح بلاد در تسع و خمسين و سبعمایه تقبل آمده اورخان نیز بعد از وی در سنه شصت و سبعمایه
 در گذشت قسری صاحب شریع خصوص الحکم و سراج الاموری در زمان دولت وی بوده بعد از اورخان سلطان سلاطین
 باوشاه گردید اما در خواند کار خواندند و او ابتدای سببی لک شاهین و قایمی ارغوس بیک اورز را در احدى و ستمین
 سبعمایه گرفت و بصواب دید قراغلیل غلامان کسب را ملازم ساخت بکجای نام نهاد و کلاه زرد و زی چند یاخته بر سر
 ایشان گذاشت و از آن زمان اسکوت در میان ایشان پیدا شد و او بتدریج بسیاری از شهرهای روم را مفتوح گشت
 و در سنه احدى و تسعين و سبعمایه بجنگ لار فرنگ رفته غالب آمد و پس از آن بر سر تکی استاده نظاره اطراف
 میکرد که ناگاه یکی از کفار که مجروح بود افتاد و خیزان متوجه وی گردید چون نزدیک رسید تیغ بوی حواله نموده تقبل
 رسانید و سلطان مراد و پسران مانده بودند یکی یعقوب و دیگری بایزید امراسی دولت و اغبان مملکت یعقوب
 را هلاک ساخته بایزید را با و شاهی برداشتند و او را ایلدرم بایزید میگفتند او بغایت غیور و قهار و شکر و جبار بود در
 هفتصد و نود و ده هجری استول که آنرا قسطنطنیه نیز میگویند محاصره کرد چون شنید که سلاطین فرنگ جمع شده بدفع و جنگ
 او می آیند فسخ اراده کرده با و هزار سوار که همراه داشت با استقبال ایشان راست جلالت برافراخت و فتح یافت و
 مردم کفار قبول صحیح و دست هزار بودند و بسیاری از ایشان بقید اسیری گرفتار گردیدند انقضه ایلدرم بایزید از آن
 فتح بلند آوازه شده از کمال غرور و غرور بنابر حمایت سلطان احمد جلایر و قرايوسف با امیر تیمور شازع کرده معامله بمقتل آنجا
 چنانچه در آخر سنه هشتصد و چهارمین الحانین صف کارزار راست شده بایزید دست مردم امیر تیمور مقید گردید و
 امیر تیمور مراحم خردانه را شامل حال وی گردانیده اراده داشت که وی را مطلق العنان سازد که در فلال احوال
 غیرت غلو آورده مرض خناق و ضیق النفس در هشتصد و پنج وفات یافت تاریخ فوت او ست فوت ایلدرم بایزید را و سرش
 پسران بوده اند از طغرل که در جنگ مذکور ناپدید شد بهمان نام اصله او مصطفی بود و سلیمان و سلطان محمد و موسی
 و قاسم بعد وفات بایزید پسرش سلطان سلیمان را بر دم انلی برده بسلطنت نشاندند و سلطان محمد با کسیر رفت
 و موسی که در خدمت پدر مقید گردیده بود از مجلس امیر تیمور خلاصی جست نعلش و الد خود را بر سر برده بسلطنت نشست
 و سلیمان با و شاه سرفروزی کرده و موسی به بلاد فرنگ گریخت و در ادرنه کس بسیاری بر سر او جمع آمده بجانب
 سلیمان در حرکت یافتند و در وقتیکه سلیمان در حاکم بود داخل بدان شهر درآمد سلیمان فی الفور از حاکم برآمده راه قرار پیش
 گرفت قضا را گذر شش بر روی افتاد و مردم آن موضع دیر اقیل آورده سرش نزد موسی آوردند هفت سال کار و او
 موسی صبی من حیث الاستقلال قائم مقام پدر گردیده ابتدا آن موضع را که در قتل برادرش جرات نموده بودند تقبل
 رسانید بعد چندی امر السلطان محمد پیوسته بفرغ او کوشیدند و در سال هشتصد و چهارده موسی بدست او افتاد
 مجبور شد بلکه مقتول گردید چون سلطان محمد مراد و خود موسی را بره کمان که بلبت ترکان کرپش گویند از میان برداشت

برداشت و بادشاه مشد در سورستان عثمان و عشره و ثمانه دلش از سلطنت عبوری گرفته پس خود سلطان مراد را بجای خود
نشانده عزالت اختیار نمود و باز بهوای سلطنت کرد و پیرنیک اختر اصلا مضائقه دران نمود چون در سنه هشتصد و بیست
و پنج سلطان محمد فوت کرد و پسرش سلطان مراد فرما نبرد و اگر دید و در اربع و پنجاه و ثمانه با جمل طبعی در گذشت در
مقامی بنظر آمد که در عمر چهل و نه سالگی فوت کرده و مدت سلطنت او سی سال و شش ماه و بیست روز بود بعد از او پسر
سلطان محمد در محرم سال مذکور بی مزاحمت غیری بر تخت سلطنت جلوس نمود و در تیرماه سال از آباء و اجداد در گذشت از جمله
مائیدانش کی تیسر است بول است که دست تسلط هیچ بادشاهی بدان نرسیده بود و او آن پلده را در سال هشتصد و
پنجاه و هفت جبراً و قهر آن گرفت و یکی از فضلا تارنج را بلده طلیت یافته و این فتح بتاریخ بیستم جمادی الاول روز شنبه
سال هشتصد و پنجاه و هفت که مطابق است نهم منی ماه انگریزی سنه یک هزار چهار صد و پنجاه و سه عیسوی بود و اربع
شده باید دانست که اصل نام این شهر قسطنطنیه است که یکی از قیاصره روم که قسطنطین نام داشت قریب سه صد
سال قمری پیش از هجرت یعنی بتاریخ بیست و ششم ماه نو مبر سال سه صد و بیست و نه عیسوی بنیاد این بلده مظهر انداخته
و نامش قسطنطین بول نهاده اما چون این کلمه از زبان ترکان که محض بی علم بودند جاری نمیشد استقبال میگفتند
و حالانیز باین نام مشهور است و بعضی قسطنطنیه مینویسند باجماع بعد چند مدت میان سلطان محمد و حسن پادشاه که در قی حاد شده
شده مهم بقبال و جدال کشید اگر چه از محمد پسر حسن پادشاه ابتدای از منقلای و میرا شرم ساخته خاص مراد را که امیر
میزبانت بقتل رسانید اما در تاریخ سنه ثمان و سبعین و ثمانه و در حدود آذربایجان کفانی قریضین دست داده است
حسن پادشاه افتاد و زینبیل بیگ پسرش بقتل آمد و غزیری نصرک الله نصرانوز را تارنج این فتح یافته و مولانا
عبدالله خان جامی چند قصیده در شرح سلطان محمد گفته که مطلع یکی ایشان قصاید اینست که کسی بر سر بر
جاء و جلال به چون نو کرد کتب فضل و کمال و سلطان محمد بنی و یکنانی روزگار میگذازند تا در آخریوم نهم
بریح الاول سنه است و ثمانین و ثمانه در حوالی کل و میری فوت گشت و تاریخ واقعه را فی بوم الخميس یافته اند پس از
پسرش سلطان با نیرید قائم مقام او شد و ذکرش بعد ازین خواهد آمد +

سلطان جنید اردبیلی

از اولاد شیخ صفی الدین اردبیلی است که ذکرش در مات بستم مرقوم شده بعد وفات پدر خود که شیخ ابوالسیم نام داشت
در اردبیل برسد بدایت نشسته بتلقین سالکان طریق معرفت مشغول شده و در اندک روزی از دها هم خاص و عام
شده غلبه سلطان جنید بجای رسید که مرزاجان شاه که خرد انفرمای عواقین وافر بایجان بود از زوال ملک خود
شو هم گردیده حکم نمود که در اردبیل توطن نماید چنانچه سلطان جنید بجان و دیار بکر نصبت فرمود و امیر ابوالنصر حسن بیگ
که حاکم دیار بکر بود خواهر خود را که خدیجه نام داشت در سلک ازواج او اتمام داده در غایت عزت و توقیر بوسه
سلوک نمود و شیخ جنید بعد از چند وقت طایفه از صوفیه را بخود مشفق ساخت و جهت امر خردار سنه هشتصد و شصت
بجانب کرجستان در حرکت آمد چون در ولایت شروان درآمد امیر خلیل الله والی شروان سر راه بروی گرفت
مهم نزار و جدال انجامید چون میدان صبح سلطنت خاندان صفویه را بنور مملکتی مقدر بود هر آینه بدست شروان
افتاده بقتل رسید و بعد از ان صوفیه دست متابعت بدامن سلطان جنید که ارشد اولاد سلطان جنید و خواهر زاد ه

امیر حسن بیگ بود و در ده ویران بر سر خدایت نشاندند و سلطان حیدر باجی از سقراط قمری که گشتی بر دوازده ترک بود ساخته
 بر تارک می نهاد و هر که بدست او دوت پوی پوست از همان جنس افسری بوی میداد و چند هزار کس را از قبایل ازبک حیدر
 کلاه سرخی با نعل عطا فرمود و همه را قتلگاهش ملقب ساخت قتل در ترکی سرخ و باش سینه سر آمده چون امیر حسن بیگ
 بر مرزا جهان شاه و مرزا سلطان ابوسعید ظفر یافت بوسیله عقیدت و اخلاصی که نسبت بدان دو دمان داشت صبیح
 صلیبه خود حلیه به یکی آغاز او در ملک از دواج سلطان حیدر کشید از وی سه پسران حاصل شد که یکی از ان جمله هشتاد
 اسمیل صفوی است که ذکرش بعد ازین مرقوم خواهد گردید و بسبب موصلت امیر حسن بیگ مواد سلطان حیدر
 روی در آنه پیدا نهاد و همواره بر نسبت والد خود و وفور ثبوت از باب غراه جاد را مظهر مبداء داشت تا در آخر اوقات
 حیات را بیت نهضت بجانب در بند شروان بر افراخت و فرخ یسار بن امیر خلیل الله که در ان زمان شروان
 شاه بود توهم نموده از سلطان یعقوب پسر حسن بیگ که او نیز از سلطان حیدر متوهم بود استخدا و لشکر نمود و سلطان یعقوب
 سلیمان بیگ را با چهار هزار سوار با دوا و روان ساخت و در نوای شروان تلافی فرمودین است و از نزدیک بود که شروان
 شاه از سر که سیر عثمان بگرداند که از نسبت تقدیر تیری عمر فرا کشاد یافته سبب انقطاع ریشه نیاست سلطان حیدر
 گردید و این واقعه در راه شعبان سنه ^{۱۱۹۳} هجری بوقوع آمده و سلطان یعقوب پسران او را دستگیر ساخته
 در قلعه اصطخر محبس ساخت.

ذکر پادشاهان شروان

خاقان کبیر یک منوچهر که خاقانی شاه ارمج او بود بکثیر فضیلت و هنر پروری از جمیع پادشاهان شروان امتیاز فزاد ان
 داشته و شروان شاه از نسل بهرام چوین است و بهرام پنجم پست بآرد و شیر با بکان میرسد بعد از منوچهر دوازده
 نفر از اولاد وی در شروان حکومت نموده اند بدین نسق بعد از منوچهر و دلش فرخ زاد بر سر حکومت تکیه زد و چون
 او نماند که مناسب مالک زمان امور مملکت گردید بعد از وی فرامرز بن که مناسب پای بر تخت حکومت نهاد و پس
 از وی فرخ زاد بن فرامرز بر سر حکومت صعود نمود و از عقب او کیتباد بعدل و داد کوشید بعد از وی و کدش
 کاوس و نه حکومت کرد و در هشتصد و هفتاد و چهار فوت کرد و پس از او پسرش هوشنگ پادشاه شد و در هشتصد
 و هشتاد و چهار وفات یافت و بعد از فوت هوشنگ ایالت به شیخ ابراهیم بن سلطان محمد رسید او با امیر تیمور حاضر
 بود و در اکثر محارک همراهی کرده و در هشتصد و بیست و هشت وفات یافته سلطان خلیل الله بن شیخ ابراهیم بعد از پدر بر تخت
 سلطنت جلوس نمود و بحسب اتفاق که سلطان خلیل تا پنج جلوس است او نیز نسبت پدر عل نموده با اولاد امیر تیمور
 صداقت ورزید و در تبعیت می کوشید لهذا قرا سکنه ترکمان بنابر معاهدت صاحبقران در هشتصد و سی و یک
 لشکر بشروان کشید و جمیع شد دانات را تا در بند تاراج نمود و در هشتصد و سی و دو بهادرانش کیتباد و اسحاق
 و باشم بر وی خروج کرده خفت فاشش بوی رسانیدند و آخر بمعادست مرزا شاهرخ مرالیشان را اسند فتح گردانیده
 در هشتصد و شصت و سه وفات کرد و شروان شاه الشهور بفرخ یسار بن سلطان خلیل برایش پدر وارث ملک
 گشت و شروان شاه تا پنج جلوس است در عهد او سلطان ابوسعید از خراسان بقصد تسخیر آذربایجان آمده و در قرا با
 قتلان نمود و مادام که شروان شاه طریق مصداقت می نمود جنود خراسان از مهر خوراک و علف چهار یا پیرفته الحال بودند

تاریخ

و چون بنابر مندید و وعید حسن بیگ دوائی مخالفت برافروخت موجب و برانی آن لشکر گردید و سلطان ابوسعید مقید گشته
 بقبل رسید و چون فرسخ بسیار نسبت بخاندان شیخ صفی عذری و قصدی اندیشیده بود بمکافات آن در قصد و شش
 بدست شاه اسماعیل صفوی کشته شد بعد از وی پسرش بهرام بیگ قائم مقام پدر خود گردیده در قصد و هفت فوت
 کرد و پس از وی برادرش غازی بیگ که در غازی بیگی بدو منسوب است دالی شده در سنه ثمان و تسعمانه درگذشت
 بعد از وی شیخ ابراهیم مشهور بشیخ شاه بن فرخ یار و بعد از وی پسرش سلطان خلیل و بعد از وی شاه فرخ بن سلطان
 فرخ بن شیخ شاه قباای حکومت یکی بعد دیگری پوشیدند و در وقتیکه مله اسپ صفوی شیخ شروان را پیش نهاد است
 ساخت شاه فرخ بقدم مخالفت پیش آمده در سنه نهصد و چهل و پنج برست او افتاد و آن سلسله شاهی گردید.

سلطان بهلول لودی

این کالابن ابراهیم خان حاکم ملتان بود و وقتیکه بهلول در شکم مادر بود خانه برادرش افتاد و جان داد و پسرش بر روی
 شکم زن چاک زده پس را بر آورده و بهلول نام نهاده بهلول در سنه هشتصد و پنجاه و پنج غایبانه سلطان علاءالدین
 این سلطان محمد شاه بادشاه دہلی که در بد او آن استقامت داشت بر تمام خان و وزیر او که خواست دہلی میگردد و
 گشته دہلی را تصرف شد و در سنه هشتصد و پنجاه و شش خطبه و سکه بنام خود کرده بتاریخ بست و پنجم ذی حجه تحریک
 جلوس نمود تاریخ جلوس نیست.

تاریخ

شاه بهلول چون تخت نشست	عدل و سادگی بکس	گفت دل سال صیت یافت	که بهار جلوس سلطنت است
------------------------	-----------------	---------------------	------------------------

اورا که بر با سلطان محمود شاه و پسرش محمد شاه شرفی مقاتله و محاربه دست داده و چون بوقت سلطان حسین شرف
 پسر محمود شاه رسید تا چند سال با او صلح قرار گرفت باز میان ایشان نزاع قائم گردید و دہلی بین الجینین محاربه بود
 اما هر مرتبه سلطان حسین از صیت یافته و سلطان بهلول بعد سلطنت سی و هشت سال و هشت ماه و هشت روز در
 سنه هشتصد و نود و چهار مرخص گشته بتاریخ دوم ماه شعبان وفات یافت و پسرش سکندر شاه بر جای
 او نشست مقبره او در دہلی متصل درگاه شیخ نصیر الدین محمود پسر ارغ دہلی واقع است تاریخ وفات سلطان
 بهلول نیست.

تاریخ

۸۹۲

بهشت قدوس در چهار رفت از عالم	خدیو ملک شان جهان کبابدول	تزیع ملک شان لودیک و نهیل	بر دجال شمشیر و خنجر مصقول
-------------------------------	---------------------------	---------------------------	----------------------------

تاریخ

۸۹۲

شاهنشاه عالم بهلول که دیدی	افتاده در طران جہان جلالت	در خلعت کفایت مروارید صفت	قصه سیر عالم ارواح ز سال شرف
----------------------------	---------------------------	---------------------------	------------------------------

خواجہ علیہ السلام احترام فرمود

در زمان سلطان ابوسعید مرزا و عمر شیخ مرزا در حیات بوده و آن هر دو بادشاهان ارادت و اخلاص و اعتقاد و نیازمند
 بسیاری با او داشتند و مولوی جامی که سیکه از مردیان او بود در نسخه بوسف زینجا (اورا یاد کرده است) چون فقره از
 قباای شاهی آمد به پندیر عبید الله آمد و وفات خواجہ بروفوف در سمرقند سال هشتصد و نود و شش بمجرع

روی داد و امیر علی شیر که در دیار سلطان حسین مرزا بود تا به نواحی خراسان رسید و با قاضی شریف و دیگران مشورت نمود و آنکس

۸۹۶

تاریخ			
خواجه حسن ناصب الدین	عزت و ده بان ابرار است	شرف خانان احرار است	خواجه عابدان علی بن علی
کنه بنیاد وین از نو بود	لرزیدن سر و دوش و شین	سال مولود آن خدایین ضو	خواجه عابدان علی بن علی
سلخ ماه ریح الاول بود	سال الفش بک بلا شهاب	خواجه عابدان علی بن علی	خواجه عابدان علی بن علی
در هر قند مرندش میدان	پیر و عرش سندنش میدان	خواجه عابدان علی بن علی	خواجه عابدان علی بن علی

۸۹۵

مرزا عمر شیخ

ابن سلطان ابوسعید مرزا اند اولاد امیر تیمور صاحبقران است در سنه هشتصد و شصت و سه مرقد متولد شده پدرش سلطان ابوسعید نسبت به فرزندان دیگر ایشان را دوست تر میداشتند و از قریط توجه در نگاهداشت ملک موروثی ولایت اند جان و آن نواح را با ایشان داده بودند و ایشان را ولایت را که حدود و مملکتان بود و نوعی ضبط فرمود که لشکر بیگانه را مجال عبور بان حدود نبود بلکه ایشان همواره با لکائی یونس خان تاخت می آورد و بعد از وفات پدر در سنه هشتصد و هفتاد و سه با اتفاق اعراد اعیان مملکت بر سر پر خیزانندای فریاد که اند جان پای تخت دیکی از شهرهای انجاست شکن شده و ارم بصحت و در ایشان خدا شناس متوجه بود علی الخصوص خواجه ناصر الدین عبید الله احرار نهایت اخلاص و نیازمندی داشتند و اخیکت پای تخت مرزا عمر شیخ بوده و آن بر جری عظیم واقع شده بحسب تقدیر رز و د شنبه چهارم رمضان سال هشتصد و نود و نه بحالی کوی تر خانه که بر یکی از عمارات بود شش تماشای کوی تران متوجه بودند یکی از خدمتگاران از کسستن بر خبردار شده بر ملا گاهی داد و مرزا بر خاسته یک پای در کفش آورده بود که آن جرئت مند حیدر شده و آن باد شاه بادن جلوی ششافتند سن شرفش بسی و نه سال رسیده بود و ایام سلطنت نسبت و شش سال و دو ماه بود ایشان را سپهران و بیچ و خزان و استند بزرگترین ایران باعتبار صورت و سینه ظمیر الدین محمد باریشاد و دو دوم مرزا جمالگیر و سوم مرزا ناصر

۸۹۹

مولانا نور الدین عبدالرحمان مشهور بمولوی جامی

در سنه هفت و عظیم مرقوم است که لغات فضائل و کمالش مانند خروغ آفتاب سوز ساد و عرصه ریح مسکون بود صاحب رشحات آورده که جدا ایشان مولانا شمس الدین محمد دشتی بوده منصب بحکم و شیت استغفار که بنابر قوا و تب ثمان از وطن برآمده بخراسان افتاده و در قصبه جام توطن گزیده بود و والد او مولانا نظام الدین احمد دشتی نام داشت و جامی در جام در نسبت و سوم شعبان سنه هشتصد و هفتاد و نه متولد گشته و بدان سبب جامی تخلص فرموده و در دار السلطنت هرات مسکن گزیده مولودم جام و دوحه و قلمم و جرعه جام شیخ سلامی است و لاجرم در بریده اشعار و بدو معنی تخلص جامی است و در عنفوان شباب تحصیل علوم نموده سرآمدان گریه و در عهد سلطنت ابوسعید بخدا شناسی و خدا پرستی شهرت یافته قبول خاص مقام گشت و در عهد سلطان حسین باقیتر بیشتر از پیشتر قبول یافت و امیر علی شیر غاشیه القضا و ادب و تشریفان داشت و جامی بخداست و خواجه عابدان احرار اخلاص و اتحاد بسیار داشت و از خلفای مولانا جامی کاشغری بودند و ایشان را بسیار است از جمله تصنیفات او کی نسخه یوسف زلیخا است که در سنه هشتصد و هشتاد و نه هجری با تمام رسانیده

در این وقت عمرش بهشتاد و یک سال بود چنانچه میگوید **س** در این وقت سال و شصت و هفت و چهارم از کتب و مراجع است
چنانچه در کتاب مذکور از این کتب گفته است

تاریخ کتاب بوسنت لیا

فصل سی و پنجم از تاریخ
که با شصت و یک سال بعد از آن سال بمحمد
از آن وقت که در تاریخ مذکور از آن سال بمحمد
بهشتاد و یک سال بعد از آن سال بمحمد
نود و نه هجری ازین جهان قانی بعالم باقی انتقال نموده و مولانا عبد الغفور لاری امت حیات وی را از حرکت کاس
که بینه جام است استخراج کرده و این تاریخ در ذوات او از مولف این اوراق است

تاریخ از مولف

جای آن استاد فصل پنجم
رفت از کتب جهان
طغلی حجت تاریخ
۸۹۹ گفتش صاحب و مولف و طایفه

تاریخ از محمد الواسطین

فصل سی و ششم از تاریخ
که با شصت و یک سال بعد از آن سال بمحمد
از آن وقت که در تاریخ مذکور از آن سال بمحمد
بهشتاد و یک سال بعد از آن سال بمحمد
نود و نه هجری ازین جهان قانی بعالم باقی انتقال نموده و مولانا عبد الغفور لاری امت حیات وی را از حرکت کاس
که بینه جام است استخراج کرده و این تاریخ در ذوات او از مولف این اوراق است

۸۹۹ و این دو تاریخ از نواریج سرآت جهان نموده شده است

تاریخ

۸۹۹ جانی که بود طبع حجت میبرد
انی رده که کشته از شما انشا
که گفتا نوشت روزان برده
تاریخچه من و غل و کان انشا

ایضا

۸۹۹ قطب آفاق حضرت جانی
کان فی یقلته الورا لورا
که در حلت زده شد تاریخ
از دهم روز ماه عشا شورا

پهلوان محمد شهبازی

۸۹۹ از نواریج اعمار و کسر عمل پهلوانان رده کار بوده و معاصر سلطان حسین مرزا و امیر علی شیر بود در سنه تسع و تسعین و
ثمانه در بهرات در گذشت و چونکه مولوی جانی یک سال پیش از وفات کرده چنانچه امیر علی شیر در تاریخ و قاتر
این نقطه گفته و این تاریخ با سلوب غرائب واقع شده که یک عبارت تاریخ فوت دو کس ظاهر می شود
و لفظ محمدی در اینجا اشاره بر مولوی جانی است

تاریخ

۸۹۹ محمد پهلوان هفت کشور
که در بهرش بود از آن سال
سرو حلقه اهل طریقت
که رفت از قیدی نخل الببال
ازین ویرینه و در مختلف خل

۸۹۸ ازین تاریخ صاف ظاهر است که سال وفات مولوی عبد الرحمان جانی سنه بهشتاد و نود و هشت است

پس بعضی کسان که یک عدد زیاده نوشته اند شاید که درست نباشد

در کسلاطین گجرات

حکایت گجرات از زمان دولت سلطان علاءالدین خلجی تا هنگام غلبه امیر تیمور کورکان تصرف بادشاهان دہلی بوده بعد از آن حکام اندک بسبب ضعف سلطنت سرائطاعت پیچیده خود بادشاه شدند و اول ایشان ظفر خان بن وحید الملک است که در زمان ناصرالدین محمود بن محمد شاه بن فیروز شاه باریک بادشاه دہلی بکومت گجرات اختیار حاصل نموده در سنه هشتصد و شش هجری پسرش تاجار خان پدر خود را بی اختیار کرده حاکم گجرات شد و خطبه بنام خویش کرده خود را محمد شاه نامید و بعد از چند سال مسموم گردید بعد فوٹش پدرش ظفر خان در سنه هشتصد و دوه هجری علم شاهی افراشته که در خطبه بنام خود کرده لقب خود مظفر شاه نهاده بر تخت شاهی نشست الفرض ابتدای سلطنت گجرات از همین وقت باشد و راه رمضان سنه هشتصد و سیزده سلطان احمد شاه بنیره مظفر شاه جد خود را مسموم ساخت و بر سر فرزند خود نشست و در همین سال بنیاد شهر احمد آباد گجرات نهاد چنانچه تاریخ بنامی آن که باخیر است مطابق این مرقوم گردیده و سلطان مظفر شاه و احمد شاه هر دو معاصر سلطان پوشنگ بادشاه مالوه بودند و با او جنگ داشتند و سلطان احمد شاه بی درو سال و شش ماه ولایت و در در حکومت نموده چهارم ربیع الثانی سنه هشتصد و چهل و شش هجری در گذشت بعد از وی پسرش محمد شاه بسند شاهی را رونق بخشید در ایام او شیخ احمد که گوئی از ادلیای رزگار بود فوت کرد و سلطان محمد روضه عالی بر تختش تیسر ساختن فرمود و محمد شاه بعد حکومت هشت سال نه ماه و چند روز بتاریخ بسنم محرم سنه هشتصد و پنجاه و پنج این جهان فانی را پدر و دود نمود بعد از وی پسرش جلال خان خود را ملقب بسلطان قطب الدین ساخت و قدم بر سر پیر شاهی نهاد در ایام او شیخ برهان الدین قطب عالم غره دی حجه سنه هشتصد و پنجاه و شش در گجرات فوت کرد و سلطان قطب الدین بعد از حکومت هشت سال و شش ماه و شانزده روز بتاریخ ششم رجب سنه هشتصد و شصت و سه در گذشت پس از وی عم وی سلطان داؤد یکماه سلطنت نموده معزول شد و امر بسلطان محمود بیکه را بتاریخ و دوازدهم شعبان سنه مذکور بر تخت شاهی نشاندند در زمان او حضرت شاه عالم که یک از ادلیای وقت بود در سنه هشتصد و هشتاد و شش فوت کرد و مقبره او در رولی آباد گجرات است و محمود شاه در دوازده کردی احمد آباد شهر ری بنانهاد و محمود آباد نام کرد و بعد سلطنت پنجاه و چهار سال بتاریخ سوم رمضان سنه نهصد و هفتاد و هجری در گذشت و در سر کج گجرات مدفون گردید و فقط

مات دهم از سال نهصد و یک لغایت سنه یک هزار و هجری

در ابتدای مات دهم سلطان بایزید ابله در رم و در زمان حین در خراسان و شیروان شاه المشهور بفرخ بیار و کشمیر و ان و سلطان سکندر شاه بن سلطان بطلول در هند و سلطان محمود شاه بهمنی در دکن و سلطان قباث الدین خلجی در مالوه و سلطان محمود بیکه در گجرات فرمانروای می نمودند و صاحب خطبه و سکه بودند

تاریخ چو سبیل

از انهم شاه حسن بود و پدرش محمد القادر بود که در سال ۸۰۰ هجری در دکن فوت کرد و در وقت او است

تاج

کمال الحق والدين شيخ سمرقند که از جنبت فزودن حالش ز روی تمیبه تاریخ فولش شرد حاصل از تمام دکنشایش اگر چه مولف را از سال فولش شبیه است اما از این تاریخ چنان مستفاد میگردد که او در سنه نهصد و یک هجری فوت کرده لغت اگر از عدد حروف شیخ عدد حروف هفت بود و در کرده شود تاریخ بر آید +

سید الدین محمد رومی

روز شنبه شانزدهم رمضان سال نصد و چهار هجری فوت کرده امیر سلطان ابراهیم امینی تاریخ چنین یافته +

تاج

آن پر که سر عشق اورا	از عین شهود بود مشهود	منسوب بروح در حقیقت	از نسبت هر دو که مقصود
شد بهی جهان گشت یارخ	شبنه که از صوم شا نرده بود		

امیر کمال الدین حسین

در ایام دولت سلطان یعقوب بن حسن بیاب از طبس با وزیر بایجان شناسفته و چند گاه در قلعه تربیت آن بادشاه
گذرانیده چون در سنه نهصد و چهار بهرات آمد ابو الغازی سلطان حسین مرزا عداوت پرستیدن و هم او را بایان
را برای صواب نمایشان انولیف او نمود و مولانا فیض الدین تاجرخ صدر است او نظم فرمود :

تاج

ای آنکه زیاده شد از توقیف فرستاد در اوج کشتی که به بندر فرستاد ای صدر فرستاد صاحب عالی قدر انباری صدارت تو شد صدر فرستاد ۹۰۲

مولانا حسین واعظ

صاحب تفسیر نبی است معصم ملا عبد الرحمان جامی لودہ درسنہ ہند ۱۰۰۰ ہجری قمری فوت کردہ ۱۰۰۰

تاسع حج از فخر المومنین

ما صبح و فیاض الما حسینی کاشف	آنکه گنج معرفت در غرنی لمانا	دیده من و اقدیر سیر عشق شرف	گفتمش تا رخ فوشت چیت و مباد
	گفت چو شد بعد از من سیر عشق	از بی تا رخ سبک سیر عاشق باد	

امیر نظام الدین علی شیر

شخص به لوائی خلف صدق کجکینه بهادر است و کجکینه بهادر در زمان سلطان ابوسعید از مقریان درگاه او بود و
جبرادش مبر ابوسعید در سلک اعظم امرای بالقرامرزا جده سلطان حسین مرزا منتظم و امیر علی شیر وزیر
مرزا سلطان حسین با شاه خراسان بوده که پیش کس را آن پایه و منزلت نبود علما و مورخان تابع بسیار
بنام او نوشته اند منقول است که میرزا بر عدم توجه بجانب نابل به غیبت اشتها یافته بود و مولانا بنای قصیده در
مدح او گفته صله چنانکه مطبوع او بود و فرسید بنادر علیه آن قصیده را با رسم سلطان احمد میرزای نوم سلطان
مرزا کرده بدو گزرايند اينغمه سيموع مير شده نسبت بملابنای در مقام کلفت شد مولانا جهت تلانی این قطعه
را نوشته بلاز شش فرستاد و قطعه دختر اینکه کبر فکر مند و هرکی را بشوهری دادم و آنکه کاسین نادر نمی بودند

زادگرتیم بدیگری دادیم و امیرعلیش بیشتر از بیشتر بنحیدر پروانه قتلش از باد ماه حاصل ساخت و مولانا جلالنوده بطرف مادرانته رفت ولادت او در سنه هشتصد و چهل و چهار و وفات او در سبج یکشنبه یازدهم جمادی الاول سنه نهصد و شش بودگی از فضلنا تاریخ وفاتش در سبک نظم آورده :-

تاریخ

آن میربلید قدر دانی رتبت | چون کرد او چنان بخت | از سال وفات مجای او پندیم | دادند و اباب من که جنت جنت
و مولانا صاحب دارا قصیده در مرثیه او گفته که او مصرع اول هر بیت تاریخ ولادت و از مصرعه دیگر تاریخ وفات می بر آید این چند بیت از این است :-

تاریخ

ای خدایا که او را در میان کرده ام | ای اجل ملک جهان را در پیرا کرده | که گاه او بخاک و خاک و خاک | که ز کین صید بلایک صیدمان کرده
کرده بر جان کین بنیاده دارم | عشاء ۴۴ | هر زمان کینه جوی صید صیدان کرده

شیخ سعادالدین

در سیر العارفین مرقوم است که او از جمله شایخان عظام بوده و از روی علم ظاهر و باطن آثار جنید و بایزید را طوکرش بود و ناصر سلطان بهلول لودی بوده و برادر حنفی الیقین شیخ اسحاق نام داشت وفات او در هفتدهم ماه جمادی الاول شاید که در سنه نهصد و هفت و طبع شده و مدفن او بالای حوض شمس در دلی واقع است و این تاریخ در وفات او

در سیر العارفین مرقوم است :-

تاریخ

مرشدی انیس که شاه سعادالدین | بر سر بر عرش آمد کاماد | هشت خلد آمد نام او اگر بر سر یک | سال تاریخش که هشت آمده بر نام او
یعنی عدد عبارت هشت را که هفتصد و پنج میشود و با عدد اسم او سعادالدین که دو صد و دو میشود و یکجا کرده آید

تاریخ فوت بر آید :-

مولانا عابد الجلیل

از افاضل ابرار بود در سنه نهصد و یازده در اینجا فوت کرد و تاریخ وفاتش اینی گفته

تاریخ

افسوس از آن سپردارش | کش بود چو ابریموه اتفاق | تاریخ وفات او خبر گفت | علامه بی مثال آفاق
سلطان محمود مرزا بن یونس خان

بعد از رحلت پدر در سنه نهصد و در دلی بختان شد و آخر بدست شاهی بیگ خان گرفتار گشته بر لب دریا خنجر قبل رسید و لب دریا می خنجر تاریخ این واقعه است قتلش شاید که در سنه نهصد و چهارده و قور یافته و در مسجد موکته

در خلاصه القوارنخ مرقوم است که این مسجد تعمیر کرده میان بهونه است و میان بهونه از سادات عظام و وزرای که امیر کشان لودی بود گویند که میان بهونه لودی داشتند و فرستاد داشت که بروزی سلطان سکندر در آنه غله موکته که در

۹۰۴

۹۰۶

۹۱۱

مسجد جامع و بی نظیرش در آنجا بود و در گذشته بدست میان بهونه داد و او کور نشاست بجای آورده به تقضای فکریت بلند بخاطر آوردن
چون این دانه سعادوت دست بوس بادشاه یافته فکری باید کرد که حیات ابدی پایدار آنرا در باغچه شمیم غور کاشتن
مرکبم خرم و احتیاط و پرورش آن بکار برد از چند خوشه برآمد چون نخه شد زیاده از و صد دانه بهم رسید و همچنین
چند سال علی التواتر کاشته حاصلات آن سال بسال بهم رسیده مبلغ فراوان پیدا کرد و از آن مبلغها در شهر رسته
مسجدی بعمارت پیش احداث نموده حقیقت آن دانه و احداث مسجد بعرض بادشاه رسانید سلطان بقتل و ذلش او
آفرین کرده بغنیایات بادشاهانه و افزایش مواجب مرفراز گردانید و آن مسجد باسم مسجد موهنه موسوم گشت و تا حال در شهر
قائم است و همان نام شهرت دارد اما از چند آن نواحی اندرون مسجد مذکور خانه خود را ساخته اند و در اینجا می مانند این مسجد
شاید که چند سال بعد از سال نهصد و احداث یافته بود گویند که چون سلطان سکندر نو جوان بود کاری که پسندیده خود را
و لائق بادشاهان نباشد بی مشورت در زامی نمود چنانچه اینچنین وزیر صاحب تدبیر را بدو ن و نوع هیچ نقیصه
ساخت و غیر از جرمی که از قتل لازم آمد آن بگناه را بقتل رسانید اما در تاریخ فرشته مرقوم است که پسر بادشاه
یعنی سلطان ابراهیم حسین در زمان خود میان بهونه را همراه دیگر بمرمان که در قید بودند مقتول ساخت.

ابوالغازی سلطان حسین مرزا

این مرزا منصور بن بایقرب این مرزا عمر شیخ بن امیر نور صاحبقران است چون سلطان ابوسعید مرزا در سنه نهصد و هفتاد
و شصت هجری بدست حسن بیگ افتاده بقتل رسید بهرات و غیره بدست سلطان حسین افتاد و در دهم ماه رمضان سنه
ثلاث و سبعین و ثمانمائه در دار السلطنت بهرات بر تخت شاهی نشست و بعد کشتن مرزایا و گار محمد بر تمامی ملک
خراسان سترو گشت و امیر نظام الدین علی شیر وزیر او بود و سلطان حسین مرزا در بهرات مکانی تعمیر نموده که آن را
تخت سفر گویند و حالا هم موجود است هنگام احداث آن مکان مرزا حکم کرده بود که هر که شراب خور و سزا او همین باشد
که او را بتیمیر تخت سفر بکار آورند سنگ و خشت مشغول سازند چنانچه ازین بیت مستفاد میگردد که هر که با
لا در خان باده گلزنک کشد به حکم مرزا است که بر تخت سفر سنگ کشد و در لانا عبدالرحمان جامی که در زمان او بود
نسخه بوسیلت زینجارا بنام او نظم نموده چنانچه گفته است درین عین آنکه چون انسان عین است به جهان نمرود
سلطان حسین است و وفات سلطان حسین مرزا در ماه محرم سنه نهصد و دوازده هجری بوقوع آمده و در طبقه
اکبری مرقوم است که در سنه نهصد و یازده بتاریخ شانزدهم ذی الحجه فوت کرده بدست عمر او هفتاد و یک سال و بدست
حکومت سی و هشت سال و چهار ماه بود و در بهرات مدفون است بعد از وی فرزندانش ابو بدیع الزمان مرزا و مظفر حسین
مرزا با اتفاق بر تخت نشستند مولوی جامی در صفت مظفر حسین در کتاب مسطور این بیت وینا گفته
و درین میدان که باد اخلالی از درو فلک طاس تی را پر خورش کرد و بعد از آنکه شاه یک ماورالنهر را بنهر ساخت
عزم تسخیر ممالک خراسان نمود و در سنه نهصد و سیزده بهرات آمد و این هر دو مرزایان که شب و روز بنهر شراب خوردند
کاری دیگری نداشتند از خواب غفلت بیدار شده صفت آرای نمودند محارب صعب روی نمود و شکست بر لشکر
مرزایان افتاد و مظفر حسین که در نیمه لطف قند بار رفت و در اینجا کشته شد بدیع الزمان مرزا بطرف ردم قرار نمود

در دربارت جهان نام مرقوم است که چون در سندهادی و قسما مرزای کجاک که خواهرزاده سلطان حسین بود از سفر حجاز مراجعت نمود و از جمله تنوقات که بر سیل پیشکش برزاکد را نیز بیضیه ششتر مرغی بود چون بعد انقضای دو سال خواست که از آن بیضیه کالسه که آنچه ترتیب نماید هرگاه آنرا دوباره نمودند از میان آن بیضیه بچه زنده بیرون فرامید ۴۰

سلطان سکندر شاه لودی عرفت نظام خان

در ماه جمادی الاول سنه هشتصد و بیست و نه هجری او شکم بنا و ختر زگر که مشهور بر بی بی سناری بود و تولد پذیرفته بعد وفات پدر خود یعنی سلطان بهلول لودی در راه شعبان سنه هشتصد و نود و چهار هجری در دلی بر تخت سلطنت نشست نام اصلی او که نظام خان بود به علاءالدین سکندر شاه ملقب ساخت و بر طریق پدر رعایت دین و ملت بر جمیع امور مقدم میداشت در عهد او خلق آسوده و نام ظلم و تعدی نمانده و در محاکم دی و دایع اسلام لغایمی رسید که رسم کافر می مضحک گشت و معبد های هندوان خراب شد و در شهر لشان کفر غنایچه و ران و یار کاروان سدرای ساخته خباز و قصاب و طبایخ تعیین نمود اگر هندوی اینجا غسل کردی دموی سردیش ترا بشدی از دی کنایه گارانه میگرفتند و زنی هندوی در باب غسل دموی سر ترا بشدین مدد خواست مسلمان گفت صریحا دشوار است اگر خواهی حکمتی کنم هندو قبول نمود پس آن مسلمان او را بر چینه ساخت و دستهای وی پس پشت بر بست و چایک زن او را بر دریا آورد و حجام را طلبید آشته گفت سردیش این بد بخت را تراش حجام موی سردیش او را تراشید و بهمان طریق بسته در کن در گردن انداخته و در دریا غوطه دایند بدین روش غسل میسر شد اول او ست که بلو اگره را که در تخت بیان بود و در زان اسلام کاهی تخت نشین شده بود و در سینه تسع و قسما پای تخت ساخته حصاری را که بدلی شهرت یافته بود ترک داد و نیز مانند پدر با سلطان حسین ششتری و سلطان علاءالدین بادشاه بنگاله جنگها داشت در عهد او در سنه اصدی و ششتر و قسما روز یکشنبه سوم ماه صفر در اکثر بلاد هندوستان مخصوص در بنده اگره زلزله عظیم شد چنانکه کوه با بلرزه و رآند و عمارات عالی محکم از هم ریخت زنده با قیامت پنداشتند و مرده ها ششتر انگاشتند چنانچه ازین تاریخ مستفاد میگردد ۴۰

تاریخ

در سنه هشتصد و نود و چهار از زلزله اگر دیدم و اگره چون مردها با آنکه بندها ششتر محکم بود از زلزله شد عا لیها سا فلها در آئین اکبری مرقوم است که کبیر چوله که مشهور در هندوان است در زمان او بود و قبرشش در رتن پور است و سلطان سکندر در بنده اگره بتاریخ هفتم ماه ذیقعد روز یکشنبه سال نهصد و پانزده هجری فوت کرده مدت سلطنت او بیست و یک سال و چند ماه بود و تاریخ دفانشش نیست ۴۰

تاریخ

در خصوص عالم نظام خان سلطان جهان بنگالی زاده و زاری جهان دیده و ششتر مرگش از حال عالم گفتا و ششتر تاری شد سلطان بایرید این سلطان محمد بن سلطان مراد بادشاه روم بعد وفات سلطان محمد که پدر او بود در روز یکشنبه نوزدهم شهر ریح الاول سنه هشتصد و ششتر و ششش در روم بیست

سلطنت نشست و در امر سلطنت صاحب اقتدار گشته ولایت جیش از جیش بقوت ساخت خصوص ولایت حصار الیه یکی که از لشکر
ولایت فرنگ است و مولانا عبد الرحمن جای سلسله الذب و السلام او کرده چنانچه ازین چند بیت نظم شده و از بهای کتب
مصره آخر از روی حساب میرانی سال جلوس است ۴۰

تاریخ

۹۸۵

اکاش خوشه و ان کون بودی	لشکر از پیشتر قسریان بی	نار و غوی عدل شمرنده	خسروی دوم را شندی بنده
حسب الامر و استیلا	بایزید ابله درم شسته دوران		

و سلطان بایزید را پسران بودند سلطان احمد و سلطان قوچق و سلطان سلیم و سلطان بایزید بنارنج مسته ثمان
و عشرت سمانه وفات یافت و پسرش سلطان سلیم بجای داشت ۴۰

میراققل خواب بین

پسر میر سلطان علی خواب بین است گویند که این هر دو عزیزان هر که خواب شندی بخواب دیدندی بنابران خواب بین مشهور
شدند و سلطان حسین مرزا نسبت به میر سلطان علی التفات و عروانی بسیار میفرمود و در سینه نهصد و بیست و یک
درگذشت تاریخ وفات او اینست ۴۰

تاریخ

۹۸۶

سیب عالی نسب سلطان علی	اکامی گفتش خورشید از اهل یقین	میرا چون خواب بینی شیده بود	سال فوت او دست میرزا بایزید
------------------------	-------------------------------	-----------------------------	-----------------------------

تاریخ حوض چارسو

که حسن خان شامو در شهر هرات در سینه نهصد و بیست و پنج بجزای اصداف نموده و بران گنبدی عالی ساخته و نام آن به
چارسو نهاده ۴۰

تاریخ

۹۸۷

زنگین بنای ملک هری بر که
و هرات را هری بنام گویند چنانچه ازین رباعی مستفاد میگردد ۴۰

رباعی

مهر پندار دوست هری بنام	گشتاب برومهای دیگر بنام	همین پس از آن ثلثی دیگر کرد	اسکندر روحی شهر به داد و برادر
-------------------------	-------------------------	-----------------------------	--------------------------------

بیت

اگر کسی پرسد ز آواز شربت که
اگر جوابی راست خواهی گویند

خواجه صفی ولد خواجه نعمت الله

چون پسرش چندگاه بوزارت سلطان ابوسعید قیام نمود و چندی در سایه تربیت نظام الدین علی شیدایی بود و گاه
همست بر ملازمست بدین الزان مرزای گشت بنابران آهنگی تخلص کرده در شاعری مرثیه علی و در فضیلت درجه
اولی داشت دیوان غزلی او امروزه متداول است باینچ شش تا دهم شعبان شباید که در سینه نهصد و بیست و شش
هجری ازین عالم رحلت نمود ملازمش در هرات است امیر سلطان ابراهیم استینه تاریخ فوت او در چنین
گفته ۴۰

تاریخ

برای منی آن چشم خرد را مردم | در ابراهیل گشت نشان چنان خنجر | بر سید دل ازین که چه آید تاریخ | گفتیم ز هرات آمده روز دوم

سلطان سلیم بن سلطان بایزید باو شاه روم

ولادتش در سنه شصت و نه قاضی هفت هجری بوده و بعد مغلوب و مسکوم مساختن پدر خود را در بیچیم صفر سنه شصت و نه دیده
در روم بر او رنگ فرمانروایی بر آمد بعد از جلوس متوجه پرس گریه داشت نفر از برادر زادای خود را که در آنجا بودند
بدست آورده بقتل رسانید و از آنجا متوجه مغیا گریه برادرش نورخت از وصول باو خبر داده شده و یکی از جبال گریخت
و از قتل گشته بقتل رسید و سلطان احمد نیز که برادر خود را در بود بعد چندی مقتول گردید چون از دغ اقربا باز پرس داشت
شکری باو در میان کشید چون خسرو ایران شاه اسماعیل باهلی که اول باو شاه از سلطانین صفویه است و در عهدان باز
آمدن او انما یافت باو دوازده هزار سوار عنان بجای او کشید و در اوایل رجب سنه عشرين و تسعمائة در بستان فرسنگی
بشیریه موضع جالداران تقارب فریقین دست داده قتال صعب رونمود و کس بسیاری از سپاه ایران نیز خنجر تفنگ
و شمشیر گشته گردید و سلطان سلیم به شیریه آمده هشت روز در آن شهر توقف نمود و در آخر ماه طبل کوچ
زده بصوب روم در حرکت آمد و در سنه احدى و عشرين و تسعمائة قلعه کاخ را از تصرف گاشنگان شاه
اسمعیل بیرون آورد و در سنه اثنی و عشرين و تسعمائة با سلطان قانصو غوری صف جدال و قتال آراسته و کشت
مسعود شام را تسخیر نمود و عرب و دیگر بسیار ملکها را فتح کرده پس از سلطنت هشت سال و هشت ماه و شش روز
در شب جمعه ششم شوال سنه دست و عشرين و تسعمائة بادل چرسهت و دست تهمی بوادی خاموشان منزل گیرند
بعد از وی پیش سلطان سلیمان بجای او نشست و در بیست و هشت سال باو شاهای نمودند

مولانا عبید اللہ دہلوی

خواهر زناده مولانا عبید الرحمن جامی است و مولد او جامه است زبده شعرا و انصاف فصحا بود و نظم مثنوی از سایر شاعران عصر
گوی تمویز برده از تصنیفات اوست خسرو و شیرین و هفت منظر و لیلی و مجنون و تیمور نامه در سنه شصت و نه
و هفت فوت کرده و در قصه خرد و دهنون است تاریخ و فائش را غزلی جامی ثانی چه شد یافته و دیگری چنین گفته

تاریخ ۹۲۴

طلب

تاریخ قوت او طلبیدم عقل | از شاعر شمعان شاعران

میر عیاض الدین محمد ابن امیر یوسف

از افاضل سلطنت کردم بود چون آفتاب اقبال شاه اسماعیل صفوی از افغانی هرات طالع گشت تحت زلم فضا یای شمر عریه
تمام ممالک خراسان را در قبضه افتد ارمی نهاد و پس از آن امارت بر منصب عدارت افزوده صاحب طبل و علم
و خیل و جنبش گردانید امیر خان که حاکم خراسان بود حیدر برده او را روز چهارشنبه بیستم رجب سنه شصت و نه
و هفت هجری بقتل رسانید گویند که در آن محل قطعه گفته نزد امیر نه کور فرستاد و این بک بیت اذان جمله است
بنای آن را چه مرا بکش و لیک بر من به که عاقبت چه کند با تو خون من ۴ خواجہ ضیاء الدین بر من این بک در تاریخ فوت او گفته

تاریخ
مکتوب

۱۲۳۳

۹۲۴

چون بر مخطات آل عباس	ازین دیر قیامت بوی دار بقا	تاریخ شهادت رش رقم کرد غیا	والله شهید بوی الوسته
----------------------	----------------------------	----------------------------	-----------------------

۹۲۵

چون کرد بیخ جانستان جرم غلک	از لوح زمانه نام میر کرا حاکم	گفتم که حساب آن واقعه	دل گفت که قتل زندگان
-----------------------------	-------------------------------	-----------------------	----------------------

مولانا آسیدی

بجودت طبع و استقامت ذهن قدوه شجاعی زمین بود مولا که شش قصه طهران است من اعلال ری داد انجم ثانی و میر عبدالباقی
و خواجہ حبیب الله که از امر او در کاران و دولت شاه اسماعیل صفوی بودند اتحاد تمام داشت میان او و شاه قوام الدین
نوربخش عداوت جانی بود تا آنکه قوام الدین در سنه ثلثین و ستمائت نیم شبی بروغافل ریخته نخل جانش را از پا در آورد و این
قطعه در تاریخ و قفلات اوست اینجا حد کم معین و شاید که در سنه نهصد و بیست و پنج وفات کرده باشد و الله اعلم

تاریخ

۹۲۵

نادا و العصر میدرے مظلوم	گوینا حق شهید شد ناگاه	شب بخواب من آمد و فرمود	کای ز سر دران من آگاه
بهر تاریخ قتل من نویس	آه از خون ناحق من آه		

شاه اسماعیل صفوی

اول اوست از سلاطین صفویه که بر تخت ایران نشسته پدرش سلطان حیدر رازا و ولد شیخ صفی الدین اردبیلی است که پادشاهی
پیش ازین هر قوم گشته و ولادت شاه اسماعیل در بیست و پنجم ماه رجب سنه نهصد و دو و دو بوقوع آمده و طلوع نیز شاه اسماعیل
و بر در دولت قتل با شش تاریخ میلاد اوست چون پدرش سلطان حیدر در محرابه که با شش دان شاه رور واده بود و
سنه نهصد و نو و دو به هجری گشته شد پدرش شاه اسماعیل که یکساله بود بر تخت شش دان شاه افتاد و بعد از چند سال
از خوف سلطان یعقوب که ریخته خفیه در کبدان بسرمی برد و در انجام بدیان پدرش از هر جانب جمع شدند تا آنکه در حدود
سنه نهصد و شش و بیستم انتقام خون پدر و جد خود که از دست فرخ یار بن سلطان خلیل الله والی شش دان قتل
رسیده بود لشکری جمع ساخته بر سر اورفت و در مسیر که او را بدست آورده بکشتی فرستاد و در سنه سب و ستمائت
در جوانی شروان بر لونی بیگ آق قویلو غالب آمد و در اندک روز کار بسیاری از ملک ایران را فتح کرده بر تخت سلطنت
نشست و لقب بشاه اسماعیل صفوی شد و بهب انشاء شده و بر ایران از وقت او و رواج و رونق پذیرفته چنانچه
پهل توران تاریخ جلوس او را که در سنه نهصد و شش و سب و دوه مذہب ناحق یافته اند و صاحب طبعی در ایران این را
شنیده به بیارت عربی درست کرده مذہب ناحق غرض که شاه اسماعیل هر جا که میرفت نسیم عنایت ازلی بلا گردان شفق
وای دولتش میشد و در سنه نهصد و شش قلعه فیروزه را بدست آورد و لشکرش بوزیر خسرو استاکر حسین
کیا جلادی و مراد بیگ شالمو با سپاه فراوان در آن قلعه متحصن شد و بود رفتن چون آن حصار را گرفته حکم شد
تا اهل حصار را هلاک ساختند و مراد بیگ را بر آتش کباب نمودند و صفویان در حضور شاه او را بخور و نذر حسین
و رفص کرده چندان جفا و آزار دادند که خود را بکشت چون در سنه نهصد و شش از دود بر شایه خان والی خراسان

که امیر لشکر از یک و محمد خان شهبانی و شاهی بیگ نان نیز خوانند رفت و بر خراسان ستونی گشت تاریخ آن در عبارت فتح است. درین پناه یافتند و چون شانه خان در معرکه کشته شد شاه اسماعیل فرمود تا کاسه سر او را در طلب گرفته و در آن شراب خوروند چنانچه مرزا قاسم کونیه با وی در میان روم حشاه گفته است. انور شش غروری که در سر است به که نیم جو نوشه راه غراست به منقول است که چون خواجه کمال الدین محمود که وزیر شایه خان بود در واقعه مرو کسیر شد در وقتیکه آن کاه زرا اندود را شعله یار بدست گرفته پناه عشرت ازان بی نوشیده خواجه در مقابل شاه در صف که خاندان استاده بود شاه پناه خطاب فرموده گفت که خواجه این سر را می شناسی سر پادشاه است گفت سبحان الله چه حاجت دولتی بود که هنوز دولت در دمی است که پادشاه بر جلال بر دست چون تو صاحب دولتی هست که در بدست ازان پادشاهی نشستی این نکته موجب انبساط خاطر شریف گشته خواجه را منظور نظر انتقادات گردانید و بجهت تحسین بدستور سفر و در فرزند ساختن در باغی که در جمیع شعری برات بانام بود فتوحات زلفان ایشان را بنظم آورده و این بیت در تاریخ فتح خراسان گفته است.

تاریخ

۹۱۸	امیر السجین علی ابن ابیطالب
-----	-----------------------------

و شاه اسماعیل در سنه تصدیق و سلیمان سلیم پادشاه روم مصاف داده غرض که او سنه احدی و پنجمین تاریخ است. نخستین و سیمانه اوقات خود را بعیش و عشرت گذرانیده و در آخر عمر بهت شکار و اسباب بخت شد و آن میل نمود و بعد از مراجعت میار شده در صبح و در شب نیز هم رجب سنه ثلثین و تسعمانه بجهان جاد و ان شتافت لغرض ادرا در اردبیل برده دفن نمودند از عبارت طاب مضجع و سنه دین تاریخ وفات او در استخراج می یابد یکی از فضلا در تاریخ فوت او گفته است.

تاریخ

۹۲۰	شاه و شاه و شاه بگفته بهر شرا
-----	-------------------------------

تاریخ دیگر

۹۲۰	شاه گردان پناه اسماعیل	آنکه چون مهر در آفتاب شده	از جهان بر دغل شدن تاریخ	سایه تاریخ آفتاب شده
-----	------------------------	---------------------------	--------------------------	----------------------

حکومت شش ساله عمر داشت و در سال بدولت گذرانید بعد از دی پسرش شاه طهاسب صفوی بر تخت حکومت نشست و بنیاد و ده سال پادشاهی نمود و برادرش بهرام مرزاد الفاس مرزاد سام مرزا بودند.

سلطان ابراهیم حسین لودی

پسر کندی شاه لودی است بعد وفات پدر و در آخر سال تصدیق پانزده هجری در واکسلطنت اگر بر تخت نشست و این قطعه در تاریخ جلوس او است.

تاریخ

۹۱۰	چون سردولت از سر ایام	گر دید چو قهر و سعادت آمد	سال تاریخ هایون با عت	بافت گفت که تاریخ دولت شود
-----	-----------------------	---------------------------	-----------------------	----------------------------

در سلطان ابراهیم بر تخت جلوس شد و مستان غرض از این سبکه و آنکه محمد با بوسه شاه از اولاد امیر بود و صاحبقران ارادت آمده

و تباریچ ہفتم دہلولی ہشتم ماہ رجب روز جمعہ سنہ ہندسی دودجری در میدان پالی پت با او حاکم بود و اورا کشتہ بادشاہ ہندوستان کشت ازان پس سلطنت ہندوستان اربطہ افغانان بدودمان تیمور بہ انتقال یافت تباریچای این سالکہ در زیر حالات محمد بابر شاہ ثبت خواهد گردید اباطرین قدرت ناصیخ کہ شخصہ از قوم بقال در انوقت بزبان ہندی گفتہ انجی نوشتہ سے شود +

تاریخ بزرگان ہندی

۹۳۱

نوسی او پرشابت پالی پت بین بہار و دیو ایشوین جیدار سکر دارا با بریت برہم + را و غزنی در تاریخ قتل او ابراہیم لودی شہید شد یافتہ و در مولانا ناصیخ کہ مولوی امام بخش صہبائی گفتہ نیز در مقام ثبت میگرد و اگر عدد الفاظ سلطان براہیم را کہ در آخر مصرعہ است با عدد الفاظ جنت والای پاک یکجا گرفتہ شود تاریخ برآمد و انکے نیست +

تاریخ پنجیمہ

کہ در چو سلطان براہیم کوچ ہفتم شہر جب زمین ہزارے جنت دل اذائف الدائم سال وفات شہر گردن سرا گفت کہ جنت والای پاک یافتہ سلطان براہیم حاسے

شیخ حاجی عبدالوہاب بختارے

۹۳۲

در زمان سلطان بہلول بودہ و در روز جمعہ یازدہم رجب سنہ ہندسی دودجری در ایامی کہ بابر شاہ بادشاہ بر سلطان ابراہیم فتح یافت مرخص شدہ فوت گرد و شیخ حاجی تاریخ وفات او ست +

مولانا ہلالی استر آبادی

از طایفہ خٹا بود و در غرہ ابام جوانی بصوب خراسان رو کردہ بشہر ہرات رفت و امیر علی شیر برور عایت فرمودہ و ان خزنش بنیاست فصاحت است چون در سنہ ست و شصت و شصت عبد اللہ خان افدیک بر بلاد خراسان ہستلایا فت ہلالی مورد عافیت خانی شدہ محمود اقران گردید و معاندان کرد عداوت بستہ و پیش خان متفق شدہ با آنکہ او در میان اہل تشیع پسین مشہور بود بر فرض شہم صاحب خند و خان بر حقیقت کار و اوقت نشدہ اورا بقتل رسانید چون نام قتل او صیف اللہ بود شعری ماسر شش سیف اللہ کشت مایم ششہا ملش در سنہ تسع و شصت و تسعہ واقع شدہ و اللہ اعلم +

ظہیر الدین محمد بابر شاہ بادشاہ غازی

ولد سلطان عمر شیخ مرزا ابن سلطان ابوسعید مرزا ابن سلطان محمد مرزا ابن مرزا میرانشاہ ابن امیر تیمور کورگان صاحب قراقلان و تباریچ ششم محرم سال ہشتصد و ہشتاد و ہشت ہجری کہ مطابق با یازدہم فروردنی ماہ انگریزی سال یکہزار و چہار و ہشتاد و سہ عیسوی بود از ارباب قتل و نگار خانم و خیر و نس خان بادشاہ مغلستان و خواہر بزرگ سلطان محمود کہ خانی کوشش مثل بعد ازیونس خان باد قتل داشت رو بہ عالم شہود نہاد و خواہر علیہ اللہ احرار کہ قطب و قسب بود بزرگان فیض انار ہسم ایشان را ظہیر الدین محمد نہاد و چون این لقب بزرگان جاری نمی شد بابر میگفتند و غازی ولادت او شش محرم یافتہ اند چنانچہ ازین بیت مفہوم گرد و +

تاریخ فتح

تولی شاه شاهان دوران که شد | همیشه تراکاز فتح و ظفر | اگر فی چنین و تاریخ ششم | محمد باقر بن شاه محمد و غیر
در سنه نهصد و سی و هجری بابر شاه غوثیت سپهر هند وستان نموده منوجه قسمت شدند و چون لاهور و دیباپور و دیگر ممالک
را تسخیر نمودند تاریخ آن یافتند

تاریخ فتح

طیر الدین محمد شاه بابر | سکندر دلدت و بهرام صول | ابروالت فتح که در خط هند | که تاریخ آورش فتح بدلدت
و چون که فتح دیباپور در وسط ماه ربیع الاول دست داده بود چنانچه تاریخش نیز وسط شهر ربیع الاول یافته اند بعد از فتح
بکابل مراجعت نمودند و در سنه نهصد و سی و دو و تاریخ غره ماه حضور و زجه غوثیت تسخیر دلی نموده و عبور دریای سند
فرموده منوجه قسمت شدند و در اندک روزگار فتح کرده روز چشبه سنج جادی الثانی با سلطان ابراهیم لودی باو شاه
دلی در میدان بانی پست مقابله واقع شدند تا آنکه روز جمعه هفتم ماه رجب سال نهصد و سی و دو که مطابق بیستم اپریل ماه انگلیس
سال یکزار و پانصد و شش و شش عیسوی بود کار بقتال و جدال رسید و سلطان ابراهیم با جماعه از مغربان کشته شدند و دولت
سلطنت بعد از انقضای یکصد و سی و یک سال فمری از فتح امیر تیمور که درین مدت نه باو شاهان از اولاد او فخر و غیره بر تخت
دلی نشسته بودند نصیب بابر شاه گردید بعد فتح بن تاریخ دوازدهم روز چهارشنبه شهر مذکور داخل دلی گردید و بر تخت سلطنت
جلوس نمود و فرمانروای ممالک هند وستان گشت و چندان خرابی و دغاخین دی را میسر شد که عقل از شماران عاجز آید

تاریخ فتح

کشت در بانی پست ابراهیم | شاه غازی بابر عادل لقب | روز ماه و سال وقت آن ظفر | صبح بود و جمعه و بهشت حجب
بعد از فتح شاهزاده محمد باقر بن ابراهیم که فرستاده تا خرابی استخرا اضبط نماید در آنجا بکر باجیت نام راجه از اولاد حکام گوالیار
الندی بدراجناب پیشکش نمود که بهشت شقال وزن داشت و بهشت رتی را یک شقال سگوند و جوهران قیمت
آن الماس را نصف خراج روزمره تمام پنج مسکین گفته بودند و چون آگره محل نزول بادشاه گردید بر روز روز که نهم
ماه جادی الثانی بود سنه نهصد و سی و سه بر محمود پسر سکندر شاه و راجه ساجک که با لکیم سوار و جنگ آورده بودند
آمد و فتح یافت شیخ زین صدر که از افاضل گرامی قدر بود و تاریخ این فتح عالی را فتح بادشاه اسلام یافت و میر گیسو نیز
از کابل همین تاریخ نوشته فرستاده و بابر شاه در کتاب واقعات بابر می که خود تصنیف نموده میفرماید که در فوج حاکم
سابق نیز این نواری در فتح دیباپور که در وسط ربیع الاول رو داده بود و تاریخ آن دو کس وسط شهر ربیع الاول یافته بودند
و چون در سنه نهصد و سی و چهار در ارک کابل بر قلعه چند بری فتح یافت تاریخ آن فتح در احوال یافتند گویند که
ادراک بادشاه درین غایت بود که شیخ زین صدر و وقتیکه بلازمست رسید پرسیدند که علت چند است شیخ گفت
بیش ازین بهشت سال چهل ساله بودم و قبل ازین بدو سال چهل سال بهشتم و اکنون نیز چهل ساله بادشاه بیانی
مقصود شیخ دریافت و تحسین فرمود این بیت از بابر شاه هست سه باز آئی ای بای که فی طوطی خطت

نزدیک شد که تاریخ برده شد و تاریخ سن ۴۰ و قات روژ و شنبه تاریخ ششم جمادی الاول سال نصد و سی هفت هجری
 مطابق به ششم و سیم ماه انگریزی سنه یکصد و سی و هجری بود و در طره اگره از عارضه تب بر حمت لایزوی پرست
 اولاد در باغ نورافشان واقع شود اگر آباد که حالاً برام باغ مشهور است تا شش ماه امانت داشتند بعد لاش را بکابل
 برده و دفن نمودند و لاشها را بنصاب الدین سحای در تاریخ وفات او این مصرعه یافته که از ان بدو نوع تاریخ برمی آید و این
 تاریخ را تاریخ هجری و معنوی گویند و در نصد و سی هفت بوده و این ابیات که هم تاریخ جلوس بهایون شاه
 است نیز از مولا ناخبر گویست

تاریخ وفات

شاه جهان بابر که در اشد	دو صد و پنجاه و هشت و شصت و یک	محمد بهایون بجایش نشست	چو طوار عمرش اجل کرد
چو بر سنه تاریخ ای دل بگو	۹۳۶	۹۳۶	۹۳۶

۹۳۶

تاریخ دیگر

بادشاهی که شهر یارانش	بند بودند و خادم و متفاد	چو وفای نذیر در عالم	رفت از عالم خراب آباد
خرد از سال فوت او برسد	۹۳۶	۹۳۶	۹۳۶

۹۳۶

و از این قطعه بهشت تاریخ دفاتر استخراج می یابیم از هر چهار مصرعه با چهار تاریخ علیحد و علیحد بر سه آید و از
 اعداد حروف بی نقطه مصرعه اول و حروف نقطه دار مصرعه دوم تاریخ دیگر از حروف نقطه دار مصرعه اول و حروف
 بی نقطه مصرعه دوم تاریخ دیگر همچنین از مصرعه سوم و چهارم بر همین دستور و تاریخ دیگر استخراج میگرد و نقطه تاریخ

۹۳۶	۹۳۶	۹۳۶	۹۳۶
بادشاه و پیر بابر کمال عدل بود	واقف جان عالم مصرع کفالت	سال جان که بدین جهان فرود شد	جای فردوس که بگرید بابر شاه

و این هر سه تاریخ از مولف راقم الحروف است

مؤلف

سال نوشتن معنی سیم	۹۳۶	۹۳۶	۹۳۶
۹۳۶	۹۳۶	۹۳۶	۹۳۶

۹۳۶

اصب

چون دینا برفت بابر شاه	۹۳۶	۹۳۶	۹۳۶
------------------------	-----	-----	-----

۹۳۶

اصب

در شهباز و در زینت جبار و جبار	بزرگ بود و در چون فتح کرد هندو	تاریخ ششم و سیم و نصد و سی و	ماز جهان بر در کشید و کرد رخسوی چنان
در روضه بابر شاه که در کابل واقع است تعمیر خزینه شاه جهان بادشاه است که بعد از پنج و ده سال در سنه یکصد و سی و شش	هجری بنا انداخته و بر محراب آن روضه این چند کلمات مرقوم است		

کتاب مسجد و روضه بابر شاه در کابل

این مسجد لطیف و معبد شریف که مسجد گاه قدسیان است و جلوه کرد بیان بهرمان ادب معنی اعلیٰ نظرگاه عالم بالاین روضه
 منوره بادشاه غفران پناه رضوان و دستگاه حضرت فردوس مکانی ظریف الدین محمد بابر شاه غازی که در آن آثار نیکو است

بفرموده این نیازمند تمام لشکر سراسر ستایش سپاه پانیا لش درگاه الهی ابوالمظفر شهاب الدین محمد صاحبقران غسان
شاهجهان بادشاه غازی بعد فتح بلخ و بدخشان و فرازند محمدخان از بلخ و شمرخان و قناب فریخته از کار طلبان کردان
او دران سدر زمین بان گروه فروزی و همیت او و ظفر سپاه رزم خواه دران میدان که محض کرم کار ساز حقیقه
نصیب این نیازمند دولت خواهان این بنده شمرنده احسان حضرت بزدان گشته آخر سال نوزدهم جلوس مینست
مانوس موافق بکنار در بنجاه و شش در عرصه و سال بچهل هزار روپیه انجام یافت فقط و بر مرز ارشش که اندرون رودخانه
ند که راست این اشیات در تاریخ وفات او نوشته اند +

تاریخ

۹۳۸

بادشاه که جنش تاقی نوزاکه	آن ظفر الدین محمد بوجار بادشاه	باشگاه و دولت باقی امداد	اوست از تو قیصر و قیصر و قیصر و قیصر
عالم احسان بکوفت و شمر و شمر	بهر عالم الدین چون نوزنگاه	شمر و شمر و شمر و شمر	گفتش در دم در ایام جای بادشاه

درت سلطنت با بر شاه از روز وفات پدر تا روز وفات خود در اند جهان و هند و گستان سی و شش سال و هشت ماه
و در روز از آنجه از تاریخ فتح هند و گستان درت حکومت او در هیند چهار سال و ده ماه و درت عمر چهل و نه سال چار و
و یک روز لقب او بعد وفات حضرت فردوس مکانی مقرر یافت بوقت رحلت از ایشان چار پسران ماندند
محمد بابون مرزا و کامران مرزا و عسکری مرزا و هندال مرزا +

تاریخ احداث شهر که معطی

چون سنده و جبل جیری سلطان سلیمان ابن سلطان سلیم بادشاه روم هر یک معظمه احداث نمود تاریخ آن گفتند +

تاریخ

۹۳۹

در عهد سلیمان شاه فرخنده صفات	آدم بجرم که نری جو فرات	پرسید خرد زمان تاریکیش را	گفتم سوی که آمد آب عرفات
-------------------------------	-------------------------	---------------------------	--------------------------

شخصه بنام لطیف در سنده و جبل جیری حوضی احداث نمود تاریخ آن عزیز بنمید گفته که اگر از اعداد حوض لطیف حد و قناب
که سبب باشد دور کنه تاریخ بر آید +

تاریخ حوض لطیف

۹۴۰

از حوض لطیف آب نرودار ۹۳۳
امیرانوشیروان مشهور شاه عادل
بر امیر ابو سعید علما المذکب از علم خود یعنی امیرانوشیروان در سنده و جبل جیری و در ولایت لار که در ایران است ابر سنده حکومت بیکه
زده بعد و داد که شیدنا شاه عادل شهر گشت و سنده و جبل جیری و این بیت در تاریخ قتل اوست ۱۰

تاریخ

۹۴۰

چون لم مغر گشته که در سنده عادل	از قتل عادل تاریخ شده حاصل
مولانا شهاب الدین معصوم	

و فرزند سعادتمند کمال دهم همراه با بر شاه سنده آمده در سکه شاهی و مقربان او از نظام داشت بقول است که مولانا می ندکریا که در تاریخ
عالم معانظ کرده بهایون بادشاه فرستاد و شهاب بعد از عالم الدین رباعی گفته با صلوات بر علی و آله است نامت به عجم زنده بکلی است

وزیران که در دل محفل طرب است و هر کس که از زمانه می آید نام او بر آورده می باشد. بالجملة مولانا و بنده محمد و چهل و دو هجری در زمانه است
مایلان پادشاه فوت کرد و او خود میر بولت تاریخ حبیب السیر تاریخ وفات او شهاب الثاقب یافته +

۹۴۲

مولانا ابلی شیراز

از شرای کلام و فضلا عظام بود. در ملکات مان شاه اسماعیل ماضی نظام داشت و با علیرضا شیراز اتحاد تمام و قیامه مضمون خواجہ سلمان با اسم آن امیر بنام
و چند وقت بر زیاده کرده و ابلی شیراز صفات داده که بنابر اسلام گفته وفات او در سنه نهصد و چهل و دو واقع شده مرقد او در شیراز است
و پادشاه شعر ابو دانی تاریخ وفات او است +

۹۴۲

شیخ جمالی دهلوی

بسیار فاضل و با خرد و دیانت بوده در خودی نام او جلال خان و تخلص لی داشت چون جوان با شاره و شیر خوش سما و الدین جمال خان نام و جمالی
تخلص کرد و میرزا عابدین نقیضات است و در زمان ابوالغازی سلطان حسین مرزا بخراسان رفته و تا آخر عمر مرزا بدران و دیگر گذرانیده در هند محبت
نمود و صاحب سلطان سکندر بود و پادشاه با و شاه احرار اسم او کاهی بجای آورد و دیوان پادشاه را بصحبت او میلی می نمود و پادشاه با او محبت
می نمود و انبیاات او است سه ماز که و گویش پر است بر تن + و آن هم ز آب دیده صد چاک تابدا من + در سنه نهصد و چهل و دو هجری
فوت نمود و مرزش و بی گشته واقع است و الفاظ خسر و هندو + تاریخ فوت او است و این ابیات در تاریخ رحلت او از فخر المصلحین است

تاریخ

عاشق دست لاابالی بود	شعر نگین تازه اش سببان	هست عشرت فزای پروان
بودی اشتباه قمر الدین	سال نقش معزت و تمکین	خودم گفتم ماه خلد برین

۹۴۲

اندر دین و رضا که بسیار خوب و محبوب ساخته اند و غزل از غزل های او و چند ابیات از چونه مرقوم نموده اند مطلع اشعش است سه اگر
بگفته کشید سر سباه کاری ما + بود بگو خوشتر امید داری ما +

شیخ عبدالقدوس کنکوسی

۹۴۲

از شرای کلام و فضلا عظام بود. در ملکات مان شاه اسماعیل ماضی نظام داشت و با علیرضا شیراز اتحاد تمام و قیامه مضمون خواجہ سلمان با اسم آن امیر بنام
و چند وقت بر زیاده کرده و ابلی شیراز صفات داده که بنابر اسلام گفته وفات او در سنه نهصد و چهل و دو واقع شده مرقد او در شیراز است
و پادشاه شعر ابو دانی تاریخ وفات او است +

سلطان بهادر شاه بکراتی

در سنه شاهی است و پادشاه بکرات بود که سلطان محمود بکیر نام داشت در ماه رمضان نهصد و هفتاد سلطنت بکرات رسیده بود و بعد از آن
سال و نه ماه بنای تخت و عودم جاری است که نهصد و سی و دو فوت کرده و در کیند پدر خود و فون گردیده بعد از منظر شاه پسر سلطان سکندر شاه و پناه
و شانزده روز حکومت نموده بنای تخت و عودم جاری است که نهصد و سی و دو فوت کرده و در کیند پدر خود و فون گردیده بعد از منظر شاه پسر سلطان سکندر شاه و پناه
ابا بهادر شاه پسر بزرگ منظر شاه که بکرات و بنیر رفته بود از انجا بر کوه باز آمد و نهصد و سی و دو فوت کرده و در کیند پدر خود و فون گردیده بعد از منظر شاه پسر سلطان سکندر شاه و پناه
از بکرات در سنه نهصد و سی و دو فوت کرده و در کیند پدر خود و فون گردیده بعد از منظر شاه پسر سلطان سکندر شاه و پناه
نهصد و چهل و دو فوت کرده و در کیند پدر خود و فون گردیده بعد از منظر شاه پسر سلطان سکندر شاه و پناه
بعد از وفاتش امیر سلطان محمود ثانی را که برادر زاده او بود بر سر سلطنت نشاندند +

۹۴۳

سید حسین شهباز

ترتیبش در آید قریب نائی کی متدی تا امر وزیر موجود است و قاتلش در سنه نهصد و چهل و چهار

بحری بوقوع آمده از جمله اشعار و غیره که بر ترتیب قوم است این تاریخ که در بعض مقام از کتب سالی نایل
گشته است

جوان شرفی کلید عزت	فتاد و یک ایل ظلم و ظم	از اصل حل کس لوج در رسول خدا	شهادت گشت بدین فغانی نیا
گشته بوجوه روز ماهی	رسالت بهشت چهل چهار لغز	اسر حسین شهید شهدا	که این شهیدش ایل حوران

بیت

بر ترتیب با چون گریه خواج

که زیارت که رندان جهان

ما بقی احوال بادشاهان شیروان

چون فرخ یار لقب بشیروان شاه در بهشت و شش بحری بدست شاه اسمعیل صفوی گشته شد پسرش
برام بیگ قایم مقام والد خود گردیده بعد از یک سال فوت کرد برادرش غازی بیگ که ز غازی بیگی بدو
است والی شیروان شده در سنه ثمان و تسعته درگذشت برادرش شیخ ابراهیم شهسوار بیگ شاه بن فرخ بیگ
قبای حکومت پوشیده در بهشت و بیست و هفت بلایست شاه طهماسب صفوی بن شاه اسمعیل صفوی
آمده بجنایت خسروانه ممتاز گردید و در بهشت و سی فوت گشت پسرش سلطان خلیل چون ارشد اولاد بود
بغزت مصایرت شاه طهماسب ممتاز گشته یعنی دختر شاه اسمعیل را که خواهر شاه طهماسب صفوی بود بجهان
نخل خود آورده من حیث الاستقلال امور ملک و مال می پرداخت تا در بهشت و چهل و دو مرکب بدار محمد شیت
شاه فرخ بن سلطان فرخ بن شیخ شاه بعد از فوت عم بکومت نشسته و در وقتیکه شاه طهماسب فتح شیروان پیش
نهاد بیست ساخت بخدمت بمانعت پیش آمد مگر که صعب رونور و شاه فرخ نر میست یافته و بفرار نهاد و آن لایست
تصرف شاه طهماسب درآمد داین واقع در سنه نهصد و چهل و چهار روداده و بعد از یک سال شاه فرخ بیست
شاه طهماسب افتاد آن سلسله منتهی گردید

تاریخ فتح شیروان از طهماسب شاه صفوی

چون در سنه نهصد و چهل و چهار شاه طهماسب صفوی غنیت تسخیر ولایت شیروان نموده بر سر شاه فرخ والی
آند یار رفت و فتح یافت و بعد از یک سال شاه فرخ نیز بدست او افتاد و مولانا خلیل که مدتها در تبریز طاعت
استقلال داشت و در مراتب سخوری و حید زمان بود در مدح و تنبیت قصیده عزا گفت و بهر عهده اش تاریخ فتح
نظم و میرسد و بعضی نوشته اند که این قصیده گفته مولانا فتح اللہ دست مطلق اشش این است

آمد انبیا و صابا زده رحمت الهی

اکی زیمیری دمی بود پیران احوال

خواج محمد شریف بحری

برادرزاده مولانا امیدی است در زمان سلطان شاه طهماسب صفوی بوزارت بیست ساله میرد و ابرقوه
و سامانک ممتاز و سرفراز بوده و بعد از آن بوزارت اصفهان معزز گردیده در کمال جاه و جلال روزگار میگشاید
تا آنکه در سنه نهصد و چهل و پنج طایر وحش بعالم علوی مشتافت و مولانا همیری تاریخ فوت او ازین مصرع که

تعمیم است برآورده مصر که دید یکی کم ز ملاذ و زرا یعنی اگر از الفاظ ملاذ و زرا عدد فقط یکی را که چهل بشود کم کرده آید تاریخ برآید

و در ترتیب علم سلطان

که در سنه نهصد و چهل و پنج هجری در کبر آباد فوت کرده و اگر چه بر صده صد و بیست سال گذشته و در پیش بفاصله چند قدم بیرون از احاطه رودخانه نواب اعتماد الدوله الی الان موجود است و بر تعویذ این آیات قرآنی مرقوم و بطرف پائین این چند کلمه منقوش و وفات مرحومه مغفور بیکم سلطان بنبت مولانا کمال در سنه نهصد و چهل و پنج

از سیرت فقط

نصیر الدین محمد هایون بادشاه غازی ابن ظهیر الدین محمد بابر شاه

نسبت به شنبه چهارم ماه دی الفعه سال نهصد و سیزده هجری در ارک کابل از طبق با هم بیکم که اربل اعیان و اشراف خراسان بوده و نسبت عالی ایشان به شیخ احمد جام میرسد تولد پذیرفت و مولانا مروی تاریخ آن سلطان هایون خان یافته و غزنی شاه فیروز قدر گفته و نیز بادشاه صفی شکر و خوشنادر تاریخ تولد او است و خواجه کلال سامانی این تاریخ تعمیه یافته

تاریخ تولد

سال مولود هایون شمس است از ادک الله تعالی قدرا | برده ام یک الف تاریخ را | تا کسم میل و دهم بدر | از مصره تانی بعد از و در کردن یعد و تاریخ برمی آید بشرط آنکه دو لام در نقطه اند گرفته شود چون حضرت فردوس مکانی یعنی پدرش بابر شاه این عالم فانی را پدر و نمود بحکومت و قابلیت از سنبل با گره تشریف آورد و در عمر نسبت او چهارم سالگی تاریخ هجری اولی سنه نهصد و سی و هفت هجری در دار الخلافه است اگر که پایه تخت سلاطین هندوستان بوده است سریر ارای سلطنت گردید و هر یکی از منسوبان درگاه را مواجب و مناصب بحال قدیم مقرر نمود و هر یک برادران خود را جاگیر دادند و بزرگان امران کابل و قندهار و غزنی و پنجاب مقرر کرده و سرکار سنبل بمیرزا عسکری دادند و سرکار الور بمیرزا اسدال کرمت نمودند و بدینسان بمیرزا سلیمان بن خان مرزا ابن سلطان محمود بن سلطان ابو سعید رحمت فرمودند چندی بعد از روز جلوس بسیر دریای چین متوجه شده از منقاد است جلی یک کشتی از زیر پر کرده بمردم بخشیدند و جهت برای تاریخ جلوس کشتی زرا یافته اند و بعضی از فضلا تاریخ جلوس در لفظ خیر الملک یافته اند چنانچه ازین

رباعی منجم گرد

تاریخ جلوس

محمد هایون شمس بخت | که خیر الملک است اندر سواد | چو بسند بادشاهی است | شدش سال تاریخ خیر الملک | بعد شمس ماه از جلوس نتیجه کالنه متوجه شدند حاکم انجاد و از ده من طلا بیکر اسباب پیشکش کرده غاشمیه اطاعت بروشش گرفت و اکثر ممالک دیگر نیز در تحت تصرف بادشاه درآمد و نهصد و چهل هجری قریب دارالملک دلی برکنار دریای جون شهری اساس فرموده نام آن را دین پناه نهادند و یکی از فضلا تاریخ آنرا شهر بادشاه دین پناه یافته چون در سنه نهصد و چهل و دو هجری سام فرار برادر شاه طهماسب صفوی خواجه

ریتاس خورد نهاده و این قلعه با تمام جلال خان که پسر خورشید شیر شاه بود انجام یافته چنانچه این تاریخ بر دروازه آن قلعه مرقوم است

ز هجرت گذشته تواریخ سال نهصد و چهل و شصت و هشت جلای بنا کرد این قلعه سنگین جدا شهنشاه شیر شاه عالم نقل است که چون ملو خان حاکم مالوه در مهبی از شیر شاه منظم شده بدست او افتاد و بعد از چندی از د بکر بخت شیر شاه این مصرع خواند ع با ما چه کرد ویدی ملوی خان کیدی بنیج عبد الحی که حاضر بودی الفی این مصرعه بدیده گفت ع قولیست مصطفی را لاخیری البعیدی و در آیا میک شیر شاه قلعه کالنج را محاصره نموده می جنگید اتفاقاً در باروت آتش گرفت و شیر شاه با اکثری از امر اسوخته شد و بعد از آن روز فتح کالنج یافتند و راجه را که گبرت سنگه نام داشت اسیر کرده پیش شیر شاه آوردند چون شترده فتح به شیر شاه رسید گفت الحمد للهد و جان بخت تسلیم نمود این اقمه بتاریخ و دوازدهم ربیع الاول سنه نهصد و پنجاه و دو هجری بوقوع آمده و تاریخ این معامله عزیزی در الفاظ ز آتش مرد یافته چنانچه ازین رباعی مفهوم گردد

تاریخ وفات

شیر شاه که از دیابت او شیر و بز آب را بهرم می خورد چون برفت از جهان البقا گشت تاریخ او ز آتش مرد شیر شاه از بنگاله و بسنار گادون تآب سنده که مسافت یکزار و پانصد کرده است در هر کرده سراسی ساخته و چاه و مسجد از سنگ و خشت پنجه بنا کرده و بسی شهر با بنام خود مثل شیر گده که در چار کردی قنوج است و شیر کوٹ آبادان نموده گویند که چون وی آئینه دیدی گفتی که حیث در وقت پیری و نماز شام سلطنت بمن سپید و گزیده اهل عالم میدیدند که جهای کردم و مدت سلطنت او از روز بخت هایدن بادشاه قنوج پنج سال و دو ماه است بمقتضای سهرام است بعد از وی پسرش سلیم شاه بر سر سلطنت بنده شسته در بعضی تواریخ مرقوم است که شیر شاه در سال نهصد و پنجاه و سه فوت کرده اما از تاریخ مذکوره الصدروان تاریخی که به کهارلی با دسلی واقع و بلی منقوش است صاف ظاهراً است که او در سنه نهصد و پنجاه و دو فوت کرده فقط

کهارلی باولی

این باولی در عقب جامع مسجد متصل لال کنوان در شاه جهان آباد واقع است آنرا عماد الملک شاهرخواجه عبداللہ لا ذرقیشی در اول سال جلوس اسلام شاه یعنی سلیم شاه ابن شیر شاه بنانداه بود و در سنه نهصد و پنجاه و شصت با تمام رسانیده آثارشش الی الان موجود است و عبارتست چند بجا عربی بر دروازه و دیواران منقوش است آنچه که بر دروازه و دیواران کنده است اینست

بسم اللہ الرحمن الرحیم در عهد زمان سلطان السلاطین و المظفر اسلام شاه بن شیر شاه سلطان خلد الله ملکه و سلطانه بنا کرد و این پناه بوقفت الله و بروی رسول الله ملک عماد الملک عرفت خواجه عبداللہ لا ذرقیشی بدار الملک حضرت و سلسله سینه اشنی و حسنین و تسعانه فقط

شاه طاهر و شاهی

حضرت سلطان

تاج

904

شاہ علاء الدین محمد زوب

تاج

卷四

[illegible]

واقعست چون ظهیر الدین بابر پادشاه بعد از فتح چغشان و کابل و شمشیر ابراهیمخان حاصل خشت چند سال پیش از فتح
چند استان مغنارت مشهور را در نزدیکی آن قلعه قریب سه رکوه مذکور بنای عمارت بنه جت بالا رفتن آن مکان کوه را
تراشید و جبل و تپه را مرتب سازند اگر چه اسلحاران سوار کاسب اشارت علیه بنی توقف در آمدن آن مکان ششول شهر
اما جهان مستغنا دیگر در که این عمارت بعد از وفات بابر پادشاه و سینه هفت و پنجاه و سه هجری در ایام میکیم هایلون پادشاه
مریت یافته بطرف ایران رفته بود و با بهنام مرزا کادران و محمد عسکری برادران هایلون پادشاه با تمام رسیده و حالا این عمارت
مشهور است بچهل رینه نیز یا زردی اندر و فی و پیر و فی این مکان کتاب فارسی بسیار در قوم اند و جهان مفهوم میگردد که بر بنی
از این کتب در ایام مرزا محمد عسکری منقوش یافته و بنده ازان حسب الارشاد است که پادشاه پادشاه در سینه هزار و هفت
مرفوم نموده اند اگر چه در بعضی مقام از کتب ها لک جودت کتب زائل گشته اما هر قدر که منشی مومن لعل که در سینه یک هزار و هفت
و چهل و هشت هجری کابل و تحفه دار رفته بود و نقل گرفته در سینه ازان درین مقام ثبت می گردد

کتاب مرزا کادران و مرزا عسکری

در تاریخ سیزده شهر شوال سال هفت و شصت و شصت و شصت که در آن سلطنت ملک پنا و معدلت شعار بکر مت آثار تو
نبرگ کاکاز عتفا و سلاطین گردون ثبت از کلا و مسامرتی و از شمسوار عتفا عدل و جهمان اعدال اکامی زمین مرزا المصطفی
با انظار عنایت الله ابو الخاری ظهیر الدین محمد بابر پادشاه خلد الله ملکه و سلطنته فتح قندهار نمود و در سینه سال امر عالی به بنای این
بر داق جهان نمای که سر لغتیش بهادرات ایوان کیوان رسیده شهنشاه و نفاذ یافت و اتمام آنرا با بهنام مشتهر بنده ها پوش
محمد کادران بهادر که شرفات کاخ عتفا شش ازین نه طاق در گذر شسته مغنوی گردید و حسب اشارت علیه بنی توقف
نهضت سان جهمان عتفا استادان ماهر و دشوار در ساعت محسنه و طالع خشنه و اساس از انداخته و عمل و اسلحاران چاک
دست که هر یک را در کشوری و یکانه ملک بودند و فاق حدقت و مهارت در آمدن آن بظهور رسانیدند و چون شاهراده
مشهد الهیه ایالت و مملکت قندهار را برادر از جهمان سعادت یار محبت آثار معدلت شعار محمد عسکری بهادر طول عمر
و افاض علی العالمین بر به و حسنه تفویض نمود و در ایام ایالت این شاهراده عالی شان در خصه دسی + و از میا من الطمان
نقا ازاده غیر و زکی که ضمیمه شش مطهر انوار ایت است و در خصه پنجاه و سه این عمارت سپهر سرا با تمام رسیده فقط

کتاب محمد اکبر شاه پادشاه

چندینوش مراتب ضمیمه باب دانش میگردد اند که مملکت قندهار در قصبه تصرف آبای جهمگان حضرت
شاهنشاه جهم جاده فلک بارگاه خلافت پناه ظل البجلال الدین محمد اکبر پادشاه غازی خلد الله ملکه بود و در حقیقه
ایات کشورستانی جنت آشیانی محمد هایلون پادشاه غازی طیب الذرا و جبل الجنت منشواه بمبیا من
لوفیات ربانی و تائیدات سبحانی تشبیه علی نمود و باز قندهار از تصرف این دو دامن بیرون رفت
و چون اقبال دولت شاهنشاهی اکثر اقلیم ریح سکون را که طول آن از صد و

دارایید و بندر گورکات و گورنگال تا شش و بندر لاچوری و هرگز که مسافت آن قریب بود سال را به پیش
 و عرض آن از کابل و کشمیر تا سرحد دکن که قریب یکین ساله راه باشد مسافت آن در اینست قریب
 در حیطه تصرف خلافت و گورنگال تا سیاه در آمده و امید که مختصیب اکثر الکثاف عالم را از تائید نجات و اقبال
 حضرت ظل الهی ایشا نژاده گامکار کرده و نجات ایشا سلیم شاه مراده و انبال شاه و خسر شاه و پرویز شاه
 مسخر اولیای یزدان گردد و این رب العالمین تحت فی حسنه هرگز و هفت پوشید و نمائند که در زمانیکه اعلی حضرت
 خاقانی حکومت قندهار را بنواب ناصر شاه بر یک خان کابل موقوف فرموده بودند بنده و مرگاه محمد مصوم
 بن سید صفائی آباد بن سید شیر قندربن سید حسین زنجیری بن بابا حسین ابدل

شیخ محمد رفیع الدین محدث

در سنه نهصد و پنجاه و چهار هجری فوت کرده و در اکبر آباد در حوالی اصف جاسه مدفون گردیده

تاریخ از کتاب خیر الواسطین

منظر خلافتی زمان و زمین	شاه دنیا و دین رفیع الدین	اصغری بود آن خدا آگاه	غنیب الدمد روح شاه
سال نقلش چو در شمار آید	نهصد و پنجاه و چهار آمد	در حوالی اصف جاسه	مردش را به بین اگر خواست
	آن حوالی به اکبر آباد است	نه بجای دیگر ترا یاد است	

مولانا حسن

در بکده اکبر آباد موهومی است که آن را حسن جن کتوره میگویند متصل آن مکان گورستانی است قدیم که در آن
 مقام نزار بای فرگیان چه از بهر بگزیده و فراموشی و بدو نزار و رسی که در زمان دولت بادشاهان هند فوت کرده
 بودند بسیار اند و اندرون احاطه آن قبرستان تربت مولانا حسن که در زمان دولت سلطان سلیم شاه ابن شیر شاه
 در سنه نهصد و پنجاه و شش هجری فوت کرده بود تا امروز موجود است و این ابیات که از تاریخ وفات او خبر میدهد برگزیده و منقول است
 تاریخ

قدح فضل مولانا حسن	هنرمندی مثل عالی مدار	سراپل دانش عزیز جهان	جهانی معانی دگوه و قار
چو کرده ازین دار فانی سفر	مدار البقا ان سر نادر	یعون و بر جنت بلطف نسیم	جهان آفرین داد و کردگار
بفرمود تا روح پاکش برسد	لایک بفرودس از اعتبار	بجنت قرارش چو شد حشر	شده سال بوقش بخت قرار

مولانا ابوالخیر خوارزمی

در انواع فضایل نصاب کامل حاصل داشته مخصوص در حکمت که در سطوی اول و در طبابت ابوعلی ثانی
 بوده و در آخر سلطنت ابوالخانی سلطان حسین بهر شهر و از زمان ستمیای محمد خان نبدانی در آن دیار میبود و محمد خان وقت محبت
 و پیرا بود و انهر آورده و فاشش در سال نهصد و پنجاه و هفت هجری در سنه اوله تاریخ فوتش ازین ابیات استخراج می یابد
 تاریخ

بهر فضل مولانا ابوالخیر که میدانست امر حق
 سفر کرد از جهان فانی نماند ز حسرت دلخیز جهان خلایق
 چو عاشق و غزل بودش غلام از آن تاریخ او شد فوت غلام

تاریخ سلیمان شاه

پسر خورشید شیر شاه است و جلال خان نام داشت چون شیر شاه فوت کرد عادی خان پسر کلا تش که ولیعهد بود در قلعہ
 رفته پنهان را قلعہ داشت و جلال خان پسر خورشید نزدیک بود چون امر او دید که آمدن عادی خان نزد وی میسر نمیگشت
 و خود حاکمی ضرور است جلال خان را طلبید شش ماه تباریچ هفتصد و پنجاه و دو و پانصد و پنجاه و دو و پانصد و پنجاه و دو
 و در کالنج بر سر سلطنت نشاندند و مخاطب با سلام خان نمودند اما میان مردم سلیمان شاه اشتباه یافت بعد
 ازین میان برادران جنگ واقع شد و عادی خان بر حیمیت یافته از جنگ گاه بیرون رفت و دیگر کس
 از و نشان نداد چون ظاهر سلیمان شاه از طرف برادر مطمین شد سامان جلوس میبایست ساخته باین شایسته
 در نهند و پنجاه و سه هجری بر تخت سلطنت جلوس نمود چنانچه تاریخ آن بتعمیه یافته اند

سلطان سلیمان شاه با فرزندش	کرده لشکر علم مردم مجبور است	نشینت تخت و ز راه انصار	در ملکش ظلم ز آمدن یوس است
تاریخ جلوس سعد او از طرف	سامان جلوس سمیت یوس است	تاریخ	

۹۵۳

اکثری از ممالک هندوستان در تحت تصرف خود داشته در اکبر نامه مرقوم است که او بتاریخ بسبت و دهم
 ذیقعد سنه نهصد و شصت فوت کرده و مدت حکومت او شصت سال و دو ماه و هشت روز بوده
 و در تاریخ فرشته مرقوم است که او در اوایل سنه ستمین و تسعمائة و اوقات یافته و مدت سلطنت او نه سال
 بود و در مرات جهان نما مرقوم است که او بتاریخ دوم ذیقعد سنه نهصد و شصت بسبب سمیت قرصه که در
 یکی از اعضای سفلی او هم رسیده بود رخت هستی بر لبست و بجای دیگر نوشته دیدم که بتاریخ بسبت و پنجم حادیه
 الاول سال نهصد و شصت و یک از شدت وجع و بلی که بر مقدار او بر آمده بود در گذشت و تاریخ انتقالش
 که از آن سنه نهصد و شصت استخراج می یابد اینست که سلیمان شاه بگوئی آمد و جهان نوشته اند
 که در سالی که سلیمان شاه فوت کرده در همون سال سلطان محمود گجراتی و برهان نظام هجری بادشاه دکن نیز
 فوت شدند و تاریخ که از آن سنه نهصد و شصت و یک استخراج می یابد اینست

تاریخ

سلطان سلیمان شاه که از حسن عاقبت	آرام بر سر سائیه عرش خدای یافت	بودم فکر سال و فالتش که گاه	اتفت بر دلو که بخت جانی یافت
سلطان سلیمان که در قلعہ	واقع سواد و بلی بر لب دریای	چمن تعمیر کرده سلیمان شاه است	و حالا آن قلعہ را بعضی مردم
قلعه نور گده میگویند که هر چه وفات	سلیمان شاه در گوالیار واقع شده	اما در کسرام که پدرش شایسته	نیز در اند یا را سواد گده

۹۶۱

سلطان محمود شاه گجراتی

پسر لطیف خان ابن سلطان مظفر شاه است والد او نبوت برام خان بادشاه ولایت سندر بود از نسل
 شیم انصاری و تولد سلطان در شهر رسته اننیلن و ثلاثین و تسعمائة و قوس یافته و در سنه یازده سالگی بعد از فوت
 سلطان بهادر گجراتی در سنه نهصد و چهل و سه هجری بسطنت گجرات رسیده بهترین زمانه بادشاهان گجرات زمانه
 سلطان محمود بود که یکس با نذازه خویش بتاز و نعمت لبرمی برد و خوشحال می بود لهذا تاریخ ابتدای حکومت و

کامرانی اواز لفظ خوشحال مستفادی کرد که سینه نمید و چهل و پنج باشد او قلعه سمورت را تعمیر نموده و آن قلعه
بجایت استواری است در طبقات اکبر سه آبه که صخره غامی علام سلطان محمود گجراتی که خداوند خالق خطاب
داشته در سینه نمید و چهل و بیست این قلعه را بر ساحل دریای عمان جهت دفع قسا و فرنگیان ساخته و
پیش از آنکه قلعه تعمیر یابد فرنگیان انوار خرابی بمسلانان آن مکان میرسانید و در آن ایام که خداوند خان به
عمارت آن می پرداخت فرنگیان چند نوبت کشتی با سامان نموده و قصد جنگ آمدند اما هیچ وقت کاره
نموانستند ساخت و چون با تمام رسید چو آمدی بر بریر دروازه که بر فرنگیان مخصوص ترنگال است شروع
نمود فرنگیان چون به جنگ و جدال بالغ حصار نتوانستند آمد مبلغهای کلی قبول نمودند که آن چو کشتی
نمسانند اما صورت نیافت عرض انقلعه باز کرده و در آن تفاعش است در عه بنا بر اعانت استحکام هر دو
سنگ را به قلابهای آهنی محکم ساخته و سرب را گداخته در فرجه ها و دند ها ریخته و سنگ را فرسنگ انداز پراهنوی
ساخته که دیدار دیدن خیر می ماند فقط سلطان محمود بعد از حکومت هیزده سال و دو ماه در سیزدهم ربیع الاول سنه
نمصد و شصت و یک هجری از دین غلامی که به بان نام داشت شهید شد نفس او را در خطیره سلطان محمود بیکه که در
پائین گنبد شیخ احمد که توفیق است بنجا که سپردند سال وفات او از عبارت جنتی بالشهادت بیرون می آید و این نظم
در تاریخ اوار شیخ می معنی است

تاریخ

سلطان محمود در جهان چو در کون و نون	در جنت الماوی شهید گشته و از آن	و چون در روز دوازدهم رجب	خیزد باو شاهی بکند چیرشی در
بار پنج سال پیش از قتل حیرت	گفتا که ای شیخ سلطان		

و چون سلطان سلیم شاه بادشاه دلی و سلطان ابراهیم نظام شاه مجری ابن سلطان احمد نظام شاه مجری دلی از آن
دکن بهدین سال فوت کرده بودند چنانچه مولانا علی در کفاظ زوال خسران کثرت این هر سه بادشاهان باشد

و پیشین گفته

تاریخ

که سبزه از علی شان ابراهیم	سیک محمود شاه گجرات	که همچون دولت جوان بود
که در میان صاحبان بود	سوم آمد نظام شاه مجری	که در ملک دکن خیر نشان بود
از تارخ فوت این ملک خسر	چو پیر زوال خیر و ان	

بعد از سلطان محمود شاه که در سنه نه دشت امر سلطان احمد شاه را که از اتر با سه او بود بر تخت نشاندند

سلطان فیروز شاه

پسر سلطان سلیم شاه است بعد وفات پدر حسب وصیت او فیروز خان را که سیری دوازده ساله بود بر قلعه گوالیار
بر تخت نشاندند و تاریخ جاس او که از آن سه نمصد و شصت و یک شویان می آید نیست

تاریخ

چون شه فرزند خان محمود	کشت غلامی در راجه دلی	یافت تخت سلطنت جا پیر	که وزیر حیرت استقلال
------------------------	-----------------------	-----------------------	----------------------

۴۵۱ بعد از صد و یک ماه مبارز خان که با در زاده شیر شاه و فیروز شاه را بتاریخ سبست و نهم جادی الاول سنه مذکور قتل نموده بر تخت نشست و تاریخ شهادت و امانیت

تاریخ

شیر و لیت از در فیروز خان	کلیه و ملک شمر را خرب	سیل اعلی ناگهان رسیدن	نیاید سحر و جادوی آب
چندین وقت سال کاوش	چون که شد شاه بجا جواب		

سلطان محمد شاه عادل

عرفت مبارز خان نام پدرش نظام خان مورثه برادر شیر شاه بود بعد کشتن فیروز شاه را که خواهر زناده او بود بتاریخ سبست و نهم جادی الاول سال منصد و شصت و یک هجری بر تخت سلطنت نشست و لقب خود را محمد شاه عادل نهاد و همیون و همسر بقال ساکن قصبه ریواری را صاحب اختیار ملک مال گردانیده و شرب بدام اشتغال نمود تاریخ جلوس او

تاریخ

جایم ملک مبارز خان	که شد دره نهم سالک	تخت فیروز خان فطرت	گشت برکت و لیتش یک
سال تاریخ دولتش گفتم	یاد شده مبارز مملک		

ابراهم خان بنی محمد شاه در سنه منصد و شصت و دو سبب به انظامی ملک و بخودی بادشاه لشکر فرستاد و دلی را منصرف شد و محمد شاه طاقت مقاومت در خود ندیده بطرف چهار نسته مهاجرت نمود تا آنکه در سنه منصد و شصت و شش در مونگیر در معرکه کبابا در شاه بادشاه نیگا که رود داده بود کشته شد مدت حکومت او در دلی یازده ماه بود

مرزا شرف جهان

این قاضی جهانگشت که قرب پانزده سال زمام امور ملک و مال شاه کما سبب صفوی بادشاه ایران در گفت کفایت و قبضه شهاست او بخود و آنرا از خیر و سیکی ابریه نه کر بلاست که ابو نصر حسن بادشاه از ده هزار تومان صرف نموده و بدان موفق گشته و لاوت او در صبح چهارشنبه بیست و هجری بیج الثانی سنه منصد و دو دست داده و در شام یکشنبه بیست و هجری الفقه منصد و شصت و دو هجری وفات یافته و آه شرف از جهان شده تاریخ جلوس او

سلطان ابراهیم

بن غاز بنیان سوریه و خواهر سلطان محمد شاه عدلی را در نکاح خود داشت او را و وزیرای محمد شاه را با خود موافق ساخته بتاریخ شش ماه جادی الاول سنه منصد و شصت و دو هجری دلی را منصرف شد و تخت سلطنت نشست تاریخ جلوس او

گشت چون تخت منورین ایام	رفت بر دست دلاسا و بوی	سال نایب جلاوشر و مجتهد	ردن بکامید جلالت و تاج
بعد دو ماه از حکومت او سکندر شاه عرف احمد خان سوز با او محاربه نموده دلی و اگره را متصرف شد و پیش سیکندرانید تا آنکه قریب بهمان ایام بهایون بادشاه آمده دوباره فتح سند و ستان نموده و سکندر شاه بطرف بنگال گریخت و سلطان ابراهیم که بطرف مشرق رفته بود در اوروسیه در سنه نهصد و هشتاد و پنج از دست سلیمان حاکم اندیا کشته شد			
سکندر شاه			
برادرزاده شیر شاه بود در سنه نهصد و شصت و دو هجری بر سلطان ابراهیم غالب آمده بر تخت دلی نشست بعد چند ماه بهایون از ولایت رسیده و برو غالب آمده بار دیگر ملک سند و ستان گردید نایب جلاوشر			
سکندر شیر برادرزاده شیر			
سرگذشت نصیر الدین محمد	سهایون بادشاه	بعد نیر میت یافتن	ار شیر شاه
چون در سنه نهصد و چهل و هفت هجری از شیر شاه افغان نیر میت خورده و بطرف عراق نهاد بعد از حیرانی و پیریشانی تمام پس از آنقضای چند سال پیش طماسپ شاه صفوی بادشاه ایران نشست و این قطعه از واردات حالات خود بنیاد نوشت			
قطعه			
خداوند عزت و جلال عالی	قله قناعت را نشین کرد	روزگار غفلت و کند نام و چو فرشتا	اطول طبع را قانع باز کرد و دست
دشمنش نیست و عریض بزم	حالی از کبر و عظمی و کرم	التماس از شاه ندارد که مرا نکند	آنچه سلطان علی فرستاد ازین کرد
شاه این مژده را شنید مکتوبی مشتمل بر کمال توقیر و استعجاب تشریف حضور ارسال داشت و بر بیت در عنوان			
مکتوب ثبت نمود	جای اوج سعادت بزم نهاد	اگر ترا گذری مقام یافتند	چنانچه در ماه ربیع الثانی سنه
نهصد و پنجاه و یک در ایام بهر شاه ملاقات شد امری سیراه خدمت صفا محمد خان حاکم سمرات و دقیقه از لوازم خدمت و سبکی فرو گذاشت نمود و شاه والا جا به مقدم بهایونی را بهایون بنداشته آنچه از لوازم بادشاهی و محامد امری باشد بجا آورده و چند روز جشنهای خسروانده داشت و بهایون بادشاه در روز جشن عالی التماس گرانبها که خراج اقصیها بود بادولیت و پنجاه لعل چیشان برسم ارمغان بشاه و او شاه بعد از چند روز کمال دلداری و خاطر جوی سامان سلطنت ارزانی داشته شاه مراد شیر خود را با دوازده هزار سوار کجک همراه داد و چنانچه بادشاه یا امری کجکی در شروع نهصد و پنجاه و دو و متوجه قندهار شدند باید دانست و قنیک بهایون بادشاه از شیر شاه منظم شده در وادی حیرانی و پیریشانی سرگردان گردید برادرش مرزا کامران از وادی ختیا بوده نسبت کابل روان شد و چون در آنجا رسید سکه و خطبه بنام خود کرده البواب کامرانی بر روی روزگار کشاده بمقتضای هوا و موس و زنگاری بسیر سیر و غزنی و آنکند و در آنجا سکی مرزا خواجه خاوند محمد و در آنجا نشست			

پیش سلیمان مرزا که حاکم بدخشان بود فرستاد و خواست که سکه و خطبه از بدخشان نیز باشد مرزا سلیمان
فرستاده را سببی متعهد و با بگرداند مرزا کامران از بدخشان در تاب شب لشکر بدخشان به مرزا سلیمان چون
از اراضعت خود و قوت مرزا کامران مشاهده نمود کس فرستاده در آشتی زد و خطبه و سکه بنام او ساخت بعد از این
مرزا کامران بعضی از محال بدخشان را از مرزا سلیمان جدا ساخته بمردم خود داد و بکابل مراجعت نمود و
قند بار از مرزا اسفندال گرفته بمیرزا عسکری حاکم که نمود بعد چند اوقات مرزا سلیمان آنچه مرزا کامران از او
جدا کرده بود باز متصرف شد و نفیض عهد نمود و مرزا کامران بار دوم لشکر یا نصوب برد و بر مرزا سلیمان
غالب شده قاسم بر لاش و مرزا عبدلله حجتی دیگر از موافقان خود را بسپرداری بر لاش بگذاشته و
مراجعت نمود و خواجه حسین مردی تاجک این سانحه را که هفتم ماه جمادی الثانی روز جمعه سنه ۹۲۸ هجری
در داده بود و جمعه هفتم ماه جمادی الثانی یافته و مرزا کامران سلیمان را با لشکر مرزا ابراهیم در قندهار دیدار و روزگار غفلت میگذرانیدند
تا آنکه گویند بکابل بیاورید و شاه از نظر عیادت و بدولت و سعادت آمدن و از آنرا آید و موجب خلاصی مرزا سلیمان شد و
آن پنهانست که چون سپاهیان با دوشاه با امرای لعل از ایران متوجه قندهار شدند و آن قلعه را تا شش ماه
محاصره نمود آخر مرزا عسکری که از طرف برادر خود مرزا کامران حکومت آنجا داشت بامان بیرون
آمده بگلزار مست مشرف شد بمقتضای کرم ذاتی قلم غنویر جراتم او تشیده بجانب کابل توجه نمودند در اثنای
راه در مرزا اسفندال و مرزا یار و گار ناصر را در برابر شاه از مرزا کامران گرفته بپادشاه پیوستند چون نزد کابل
رسیدند هنگام شب مرزا کامران از کابل فرار نموده بغزنی رفت این فتوحات بتاریخ دهم رمضان سال
نهمصد و پنجاه و دو هجری واقع شده و اینمصرعه تاریخ آن فتح است عیال جنگ گرفت و کابل را از دست بعد از این
پادشاه بشهر در آمده دیده دیدار اشرافه محمد اکبر که با مادر خود در کابل بود روشن ساخت عمرش در آنوقت
سه سال و دو ماه و پنج روزه بود در او اهل سنه نهمصد و پنجاه و سه چون پادشاه بر مرزا سلیمان که اقلیه
را بانی یافته بدخشان را متصرف شده بود رفت مرزا کامران خبر یافته از غزنی آمده کابل را باز گرفت چون
انقیصه بمسما مع پادشاه رسید حکومت بدخشان بر مرزا سلیمان و حکومت قندهار بر مرزا اسفندال داده و عزم
خود مرزا یار و گار ناصر را که موجب فتنه و فساد بود بقتل آورده متوجه کابل شد و با مرزا کامران محاربه نموده با
کابل را سیم ربيع الاول سنه نهمصد و پنجاه و چهار هجری فتح ساخت مرزا کامران باز راه فرار پیش گرفت و تاریخ
این فتح کابل را گرفت یافتند بعد از این فتوحات نیز از مرزا کامران و مرزا عسکری تقصیرات عظیم صد و هشت
و چند مرتبه با پادشاه جنگها کرده اند لاجرم پادشاه با انیمه سپاه در کابل و قندهار بدخشان با برادران خود محاربه
متواتر داشت تا آنکه مرزا عسکری دستگیر شد و مرزا اسفندال بقتل رسید و مرزا کامران از همه یاس شده پیش
سلطان آرمه که رفت و او بدیرگاه سعلی فرستاد و بعد از آن محول شده رخصت مکلفیت تاریخ دفاتر این بر سر
برادران در مقام نوشته میشود

مرزا اسفندال

برادر همایون پادشاه و بختیار پادشاه است در سنه نهمصد و سبست و چهارم متولد شده و این هجرت و تاریخ تولد او است

۹۲۳	تاریخ	چیت این سال تاریخ
	شهادت در موضع خبیر که از توابع کابل است تاریخ سبت و یکم ذی قعد سال نهصد و پنجاه و شصت هجری قمری تقبیه تواریخ قبال اتفاق مهند و خلیل بوخت مرزا کامران بر عساکر هالیون بادشاه شیون آورده بودند روی داده و بلا خور در گرگ از شهبان فرار بود مرثیه گفته که مطلع این است دشمن خون که لفظ مناسب است تاریخ این واقعه است چنانچه نیز آورده در نظم آورده	تاریخ
۹۵۸	تاریخ	تاریخ
۹۵۹	تاریخ	تاریخ
	تاریخ	تاریخ
	تاریخ	تاریخ
۹۵۹	تاریخ	تاریخ
	تاریخ	تاریخ
	تاریخ	تاریخ
	تاریخ	تاریخ

برای دقت اسم گاهی که در سفر همین باد همراه بود در تاریخ و تویش بین قطعه گفته

تاریخ

کاروان که بادشاهی را کس نبودست همچو او در خور شد که کابل بکعبه و انجا جان بحق داد و تن خاک سپرد
گفت تاریخ او چنین گاهی بادشا کاروان بکعبه میرد

درین تاریخ فقط بادشاه را بی حرف با باید نوشت تا تاریخ براید از مرز کاروان یکسپهر مانده بود
موسوم بآبوالقاسم مرزا در غایت فطنت و ذکا در جوانی بسال نهصد و هفتاد و چهار حکم اکبر شاه در قلعه
گوالیر که در انجا محبوس بود قتل رسیده است همانند از کاروان نام نشانی تاریخ وفات اوست ایضا گفته شد
صاحب تصیرالدین محمد بهایون بادشاه از ایران و فتح هندوستان

چون بهایون بادشاه را از طرف شورش برادران خاطر جمع شد اراده هندوستان کرده در او سبط
نوی ایچ سال نهصد و شصت و یک هجری متوجه هندوستان شد در روز توجیه از دیوان خواجه حاج
شیرازی که از دیوان لسان العیب تیرسوزانند تقاضا دل جیست این بیت برآید

بیت

هفت از مرغ بهایون طلب سایه او زانکه باز باغ و زمین شمر نیست بود

در روزیکه سوار شد ند فرمودند که غریبیت هندوستان در خاطر هست الحال از سه کس که متعاقب یکدیگر
می آیند نام پرسیده فال گرفته شود قصار اول کسیکه پیدا شد دولت خواجه نام داشت چون پیشتر
رفتند و ببقای پیش آمد که مراد خواجه نام داشت بادشاه فرمودند که چه خوش باشد که شخص سیوم
را سعادت خواجه نام باشد بعد از ساعتی شخصی پیدا شد که نام او سعادت خواجه بود بادشاه ازین قصه
غریبه خوشدل شده امیدوار فتح هندوستان گردیده اعتصام بعنایت الهی نموده بعد از نقصان
پانزده سال که درین مدت پنج بادشاهان از قوم افغان یعنی شیرشاه و پسرش سلیم شاه و سلطان محمد
عدلی و سلطان ابراهیم و سکندر شاه مرتضی و علی شسته بودند و ذکر ایشان قبلی ازین مسطور
شده وار و هندوستان گردید افغانان که در حوالی ربهتاس و حدود دریای نیلاب جمیعت نموده
بودند از شنیدن آوازه نهضت بهایون بادشاه خود بخود پیشان شدند و بهایون بادشاه منظر
و مناصوری منازعتی در لاهور درآمد و در انجا خطبه و سک بنام زبیر و زینت یافت و افول جبر جانب تعین
شده عمر هند و بیالپور و ده تصرف آوردند و سکندر شاه لشکر با تعین کرده بعد از شکست بی بی باهشتاد
هزار کس متوجه جنگ شد و قریب چهل روز در سر هند بمقابل هم دیگر شسته محاربه می نمودند تا آنکه بتاریخ
رویم شعبان سال نهصد و شصت و دو هجری جنگ صفت واقع شد و شکست لشکر سکندر افتاد و او فرار کرد
در کوه سواک پنهان شد بعد از این فتح کبری سجدات شکری آورد و روز غره رمضان بدولت اقبال
بسیاری نازل اجلال فرمودند و بار دیگر خطبه و سک بنام نامی او زبیر و زینت یافت محمد میرم خان در الفا
شمشیر بهایون تاریخ این فتح یافته

تاریخ

نقشی خرد طالع بنمون طلبد
انشاء سخن ز طبع ز طبع
تحریر چو کرد فتح هندوستان
تاریخ ز شمسیر سالیون طلبد
هفت ماه بعد این فتح روزی بادشاه بر لای بام کتب خانه که در نزدیکی قریب یافته بود برآمده مردی را که
در مسجد جامع مجتمع بودند بعد از دست کوشش مشرف ساخته از جمعی که از سفر حجاز بازگشته بودند از احوال
حرمین و تجارتی پرسیدند چون شام رسیدند خواستند که فروغیند بنه ازان دویم رسید بودند که نمودن شروع ازان
نمود بمقتضای تعظیم ازان بهمانجا اراده شستن فرمودند ناگاه پایش در دامان پوشین پیچید و عصبی بلغمید
میفانند و بعد دو روز ازین حادثه تاریخ یازدهم ربیع الاول سال نصد و شصت و سه هجری این عالم
بیوفاراید رود و گردن دلاش او را در گیلو کهری که سلطان مغزالدین کیقباد در دلی برکنار دریای چین بقاصده و
کرده از شهر تعمیر ساخته بودند مدفون کرده عمارتی عالی و مقبره احداث نمودند و این مقبره عالی بتالید و اهتمام
حاجی بگیم زوجة سالیون بادشاه بصرف پاترده لکمه رویه اهتمام یافته شاعری در وصف این مکان گفته

سیت

هر که میخواهد که بنید شکل فردوسین
اگر بیا این قصر دین بانه سالیون
بالجمله بعد انتقال بادشاه قضا و شعر او تاریخ وفاتش اشعار رنگین گفته اند و این ابیات در تاریخ او که
مولانا قاسم کابی در رشته نظم کشیده اگر چه بغایت خوب است لیکن بکیده کم میشود و تفاوت یکسال با سال
در عمارات تجویز توان کردند در وفات تاریخ این سیت

تاریخ

سالیون بادشاه آن شاه عادل چو خورشید جهان تاب از بلند	که فیض حاصل او بر عالم افتاد بی پایان در نماز شام افتاد	بنای دولتش چون بخت تر جهان تاریک شد و چشمش در	اساس عمرش از انجا افتاد خلیل در کار خاص عالم افتاد
سالیون بادشاه از بام افتاد	قضا از بهر تاریخش رقم زد	سالیون بادشاه از بام افتاد	سالیون بادشاه از بام افتاد

۹۶۲

و بعضی کسان میگویند که اگر مصرعه آخر را بانیطور بنویسند تاریخ برابرید سالیون بادشاه از بام افتاد و مولانا
مسعود حساری این مصرعه یافته و اصل حق شد سالیون بادشاه اگر چه این مصرعه بکیده زیاده دارد
اما برسم خطی که نام اقدس را بی القت نویسند بگزیند درست آید و میر عبدالحی این مصرعه یافته گوید ای بادشاه
من از بام او افتاد و جمعی این مصرعه یافته و ارث ملک جلال الدین باده و شخصی دیگر چنین گفته
سالیون کجا رفت اقبال مدت سلطنت سالیون بادشاه از بام افتاد و وفات بابر شد و تاریخ وفات او بیست
و پنج سال و دو ماه قمری و پنج روز بود و ازان جمله نهم سال و بیست ماه مرتبه اول حکومت نمود و بعد ازان
پانزده سال طوالت الملوک ماند و مرتبه ثانی بعد از فتح هندوستان تا هنگام وفات صرف هفت ماه و چند
روز و مدت عمرش چهل و نهم سال و چهار ماه و بیست و یک روز بود و بعد وفات جنت آشیانی قرار
یافته و بادشاه را سواسی محمد اکبر شاه پسری دیگر بود محمد حکیم نام که در تاریخ بعد ازین خواهد

قصه نظام سقه

در عبادت السعادت مسطور است که چون همایون بادشاه در عظیم آباد از شیر شاه انزلی بایسته رود
بگرنیزه پادشاه را در آب انداخت تا از دریا عبور نماید و از شیب جدا شده غرق بود که غرق شود نظام
سقه در آن حالت دست آن خسرو گرفته بکنار رسانید و بادشاه در آنوقت فرموده بودند که انشا الله
تعالی ترا بعبوض این خدمت شکر کند بعد حصول طمانیت خاطر از صبح تا نصف روز بترخت خواهی
شد شاید چنانچه بعد فتح هندوستان آنچه که ارشاد شده بود بعمل آورد و نظام سقه در همین وقت
فرصت بدو ختن و بریدن دراهم و دینار چرمی حکم کرد تا در ساعتی در دست کرده آوردند و اهل حجر
در عبوض آن جنس مطلوب بمشتری دادند و الله اعلم

شاه هم بیگ

محبوبه خاتریان علی قلی خان بود و قصه عشق ایشان دگشته شدن شاه هم بیگ بچونپور در سنه
نهمصد و شصت و سه در مرآت جهان نما مفصل مسطور است و این تاریخ که بطریق تعمیم است
شخصی در شهادت او گفته تاریخ پیرداشته آه و گفت که شاید شهرت شد

جلال الدین محمد الکبر شاه بادشاه غازی ابن نصیر الدین محمد همایون بادشاه
ولادت با سعادت حضرت شاهنشاهی محمد اکبر شاه بعد از گذشتن هشت ساعت و هشت دقیقه
از شب اول بستم آبان ماه جلای سال چهارصد و شصت و چهار موافق نوزدهم اسفند ارند
قدیمی سال نهمصد و یازدهم یزدجری مطابق شب یکشنبه پنجم رجب سال نهمصد و چهل و نه
جلای و ششم ماه کاتک سال یکزار و پانصد و نود و نه هندی یعنی شنبت بکرماجیت شانزدهم
تشرین الاول ماه رومی سنه هزار و هشتصد و پنجاه و چهار اسکندری که مطابق پانزدهم ماه اکتوبر
سال یکزار و پانصد و چهل و دو عیسوی بود در حصار امرت کوٹ از توابع قلمرو متصل ملک لار و اڑ
و قتیکه پدرش همایون بادشاه از شیر شاه رو بر تافته بحالت تباه در آنجا رسیده بود از شکم حمیده
بالو بیگ بلقرب مجرم مکانی که از نسل زبده مثل شیخ احمد جام بوده است بوقوع پیوسته نکته پرد از انظم
و تواریخ مناسب یافتند و قصاید تنیث گفتند و همه بعرض حضرت جهانبانی رسانیده کامیاب جایزه های
گرامی گشتند از آن جمله این تاریخ را مولانا نور الدین یافته و تحسین و احسان ممتاز شده

تاریخ ولادت

چون کلک قضا نشانی تو	آیات ابدی را بزم تفسیر تو	از ولادت شهر نشانی	تاریخ بشنشنه جهانگیر گشت
ملک الشعر ابو الفیض فیضی فیاضی این تاریخ را بعد از آنکه اکبر شاه بترخت سلطنت نشسته در نظم و در			
همد الحمد که آمد بوجد	آنکه از کون و مکان بخت	بارشاهی که رشایان چها	اکبرش نامر جلالش لقب است
شبهت و زبده و سال میلاد	شب یکشنبه پنجم رجب		

بعد از آنکه حضرت جنّت آشیانی بملک جاودانی سفر کرد در نصف النهار روز جمعه دویم ماه ربیع الثانی
سنة نصد و شصت و سه هجری که مطابق چهاردهم فروردی ماه انگیزری سال یکزار پانصد و پنجاه و شش
عیسوی و موافق روزایان دهم سفندارند ماه سال چهارصد و هفتاد و هفت جلای و مصداق
روز فروردین نوزدهم تیر ماه قدیمی سال نصد و شصت و پنج هجری و موافق چهاردهم سیاه ماه
رومی سال یکزار شصت و شصت و هفت است که موافق نوزدهم بهمن ماه هندی یکزار شصت و
دوازده سنیت یکرباجیت و یکزار چهارصد و هفتاد و هفت است که سالهای این بود پس چهارده
سالگی در باغ کلا نورا اتفاق غلطانان بیرم خان و دیگر امر که در ملازمت محمد اکبر شاه حسب الحکم
جنّت آشیانی متوجه دفع سبکدرا افغان شده بودند خلعت زرین در بدو تاج مرصع بر سر نهاده بودند
و سعادت بر تخت سلطنت جلوس فرمودند و بحجت انتظام ملکی و مالی منصب جلیل القدر و کلا
وزارت بجان خانان بیرم خان اختصاص یافت بعد نسبت و پنج روز از زمان جلوس نسبت و ششم
ماه ربیع الثانی سال یکزار که روز چهارشنبه بود نوروز بهجت افتاد و از سال الهی که اکبر شاه ایجا نموده
بود از همین روز است بدرین ایام میر عبدالحی صدر این بیت خوانده بیت اگر نوروز عالم رفت بر بار
کلی صدر برگ سوری را بقا با ده بعضی این بیت را نقش بسته بودند و شهرت یافته بود و نقل مجلسها
گشته از غریب آنکه در میان هنگام سخی از فضلا مصرعه ثانی تاریخ جلوس یافته بود بشرط آنکه اگر لفظ گل را
بیان کنند اگر چه طریق رسم خط مسا عدت آن نمی نمایند و بعضی از فضلا تاریخ جلوس را در لفظ کام بخش
یافتند و نیز این مصرعه مشهور برین سال سعادت انجام است **جلوس** خداوند عالم سپاه
و غیری در الفاظ نصرت اکبر تاریخ جلوس یافته چنانچه ازین باعی مفهوم گردد

تاریخ جلوس

از خطبه شاه رفعت منشد **وزیر کرم عدل کار با حق** **انشت تخت سلطنت اکبر شاه** **تاریخ جلوس نصرت اکبر** ۹۶۳
و سکه اکبر شاه که بر اقسام وزن و گوناگون پیکر بود این باعی که از ملک الشعراء فیضی است بر روی سکه ها منقوش
یافته بود و بر یکطرف سکه این بیت بود

بیت بر سکه

خوشید کم هفت بجز او گوشت **سنگ سیه از بر تو گنج هریا** **کان ز نظر تر بیتا و زریا** **وان ز شرف از سکه شاهان** ۹۶۳
و در میان آن اندک بر جل جلاله و طرف دیگر این رباعی منقوش گردید

رباعی

این سکه که پیرایه اسید بود **یا نقش دوام نام جاوید** **ایمیا سعادتش بیکیه** **یکدزه نظر کرده خورشید**
و سال الهی و مه و میان آن نقش یافته و سکه دیگر در یکطرف **السلطان الاعظم الخاقان**
المظفر الخلیفه المتعالی **عسکد اله** **ملک و سلطان** **و ابده له و احسانه** **و دیگر این رباعی**
ملک الشعراء است

این تقدردان گنج شاهی	با کوب اقبال کند بر سر	با کوب اقبال کند بر سر
این که دست بخت از او	پیران به پیر بخت اختر باد	بعضی از تقدردان این رباعی داشت
تکلیف شاهی	تکلیف شاهی	تکلیف شاهی

مولانا مقصود کبیر دانی که در سطره الهی نام کرده می توان دانست که این تاریخ نگاشته شده و قسمی به خطی دیگر نام قدس این بیت پنج شصتی از بی
نقش پذیرفته است راستی موجب رضای خداست و کس ندیدم که کم شد از ره راست
در اول سال جلوس سکندر شاه افغان که از بهایون بادشاه نریمیت یافته در کوه سولک پنهان
شده بود لشکری عظیم رسانیده سر لشورش برآورده و از افواج شاهی شکست فاحش یافته
رو بقرار نهاده و در افتتاح سال دیگر به یو اقبال نیرسنی خود رسید مختصر اینکه از اول جلوس تا نهایت
وقت بهر جانب که توجه فرمودند جنود دولت و اقبال با استقبال لشکر ظفر مال آن خدیو عدد و بند
کشور کشا آمد و آنچه که به بادشاهان باید از عدل و داد و علم و کرم و بند و لوازی و سرور و
و کشورستانی و مدبری همه در ذات مجمع صفات موجود بود اکثر معمره و سبز و ستان از ملا شرفی
و عربی و هندی و شمالی در تحت تصرف او در آمده و هر که از طریق الفیاد سرچسبید گوشمالی چنانکه باید یافت

ذکر وضع تاریخ طه از مبداء جلوس اکبر شاه

عمده مؤسسان این تاریخ علامت الزمانی فلاطون الی عهد الدوله امیر فتح الدین شیرازی
بود و اگر چه وضع این تاریخ جدید در سال نهصد و نود و دو هجری اتفاق افتاده اما ابتدای آن را از سال
اول جلوس اکبر شاه نهاده اند از روز جمعه نمودن اقباب در برج حمل یعنی چون بسبت و پنج روز بعد از زمان
جلوس حضرت شاهنشاهی و القضا می چهار ساعت و پنجاه و چهار دقیقه بخوبی از شب سه شنبه حقیقی
و چهارشنبه عرفی بسبت و هشتم ماه ربیع الثانی سال نهصد و شصت و سه هجری نیر اعظم پرتو شرف
بدولت سرای برج حمل انداخت و صبحی آن که روز چهارشنبه بود نوروز بهجت افروز شد از بهمن روز
سید این تاریخ جدید را اعتبار نمودند و در حساب بر ماه و سال شمسی نهادند و حضرت شاهنشاهی
خود بدولت و اقبال این تاریخ را بتاریخ الهی موسوم ساختند و اسامی ماهای این تاریخ را

همان اسامی مشهور مشهوره فارسی منظور و معتبر داشتند چون فروردین ماه
الهی و اردی بهشت ماه الهی و غیر آن و نام های ایام نیر همان سی نام متعارف فارسی گزاشتند و
چون در بعضی ماه های یک روز یا دو روز از سی زیاده بود آن را بر روز و شب نامزد کردند چنانچه جمعه
روزهای سال سه صد و شصت و پنج و کمتر از زیاده شدند و پنج روز و مسترقه که فارسیان در
اخیر سال می افزودند بر افتاد و ماه و سال شمسی شد و نیز بر ضمیر انوار اقتضا می آن کرد
که در سنوات این تاریخ نیر و از ده باشد لا حیرم هر سال میسمه باسم ماهی

از ماه ما کے آگے ساختن چنانچہ سال اول سال فروردین الہی سال دوم سال دی ہشت الہی ہجری پنجم سال ہما می یکم

اسامی ماہی کے لئے دتھرا واپا مہرا

فرمودین اردی شست فرمود شیر مرزاد شرب و مهر ابان آذر دی بهمن اسفندارند

[illegible]

اسامی ایام سرعام

آرد مزد شهبان آردی بهشت شهر لور آشفند ازید خرد دار خرداد دشی بازید آرد ایوان خرد ماه
تیر کون دشی بهر مهر شروش ریش فرود بهر رام بار دشی دی ابرود
امداد آسمان امداد مار آشفند اینزان رود شنب

اسات دریا متن نام ما بهای الی

ز فروردین یکدهشتی اردیبهشت
مهر و آذر که چهره اوست باید
ایست شهر و دهان او و دهی
که همین خط اسفند و نای نقره

بیت ریافتن تعداد ایا م سز و الهی از روی حساب اجد

لا ولا لب ولا لاشن مت لا لکط و لکط لاشن و کویت

در روز اول این تاریخ جدید مطابق بود با روز بهر فرغ فروردین ماه سال چهارم هفتاد و شصت جلای و روزی
بهر یازدهم مرداد ماه قدیمی سال نصد و شصت پنج نیز در دی موافق یازدهم آذر ماه روحی سال یکصد و شصت
و شصت و هفت اسکنندری مطابق یازدهم بارجم ماه قدیمی انگریزی سال یکصد و پنجاه و شش
عیسوی فقط و بنیاد سال بنگاله و لایته فصلی که امروز در هندوستان رایج است از همین سال تصور باید کرد

فتح یافتن اکبر شاه بر پرتگیزیست

بعد از آنکه خاطر بادشاه از طرف سکندر شاه افغان با کلیه جمع شد علی قلیخان شیبا فی را بر سر میوه لقال
که با تروی بیگ یکی از منصبه دران بادشاهی که حراست در ملی داشت مصاف نموده دلی با متصرف شده بود
روان ساخت و بعد از آن محمود میر سعادت و اقبال روانه التمت شدند در روز پنجم دوم فرم سال
نهمصد و شصت چهار در حد و دایانی پست میان علیقلی خان و همیو مقاله واقع شد تیری کشمیر آن لعین کسبید
از پس سر بر آمد چنانکه او را بهیوش ساخت جمعی که گردوی بودند بی دست و پا شده متلزم شدند و راه
خود را پیش گرفتند بعد از آن خلعتخان سیرم خان همپو را گرفته پیش بادشاه آورد و بیگ شمشیر کار او را تمام
ساخت و مقرون دولت از اسباب کوچ فرموده با غنایم یقیاس و نصرت و فیروزی بدار السلطنت دای
در آمدند و چون همه مال و متاع که همیون از زمان شیر شاه و سلیم شاه و عدلی شاه فرستاده آورده بود بتاراج
رفت چنانچه تاریخ واقع را به شاریزد یا پیاقتند یکی از دانشوران تاریخ زمین فتح را چنین گفته

دیسرے صنف بریلج بقا باقا	تاسیج	رسم زوہر طبع اوگرفت
--------------------------	-------	---------------------

عسکری خان ولد گوند فرید

و قتيکه شاه طهماسب صفوی در سنه نهصد و شصت و هفت به پوری عیسی خان ولد لوندگره جی را سلطان ساخت

بقاضی محمد اشارہ شد کہ تاریخ پیدائش قاضی محمد ربیعہ پرنسپل گنتہ		
تاریخ		
عید الفصح تاجان صد	آورد بادشاہ تاجان صد	تاریخ چورسودشہ دین گنتہ
محمد بیرم خان خاں خانان		

یکی از خوانین عظیم در گاہ ہمایون بادشاہ بود و از ابتدای جلوس اکبر شاہ تا پیمناں محبت جلیل القدر و کالت و وزارت سرفرازی داشتہ اما از آنجا کہ او بادشاہ را چورس سال تصور نموده انجہ کہ می خواست بے اجازت بادشاہ میکرد این معنی بر مزاج بادشاہ بسیار گران سے آمد اما چیزی نمی گفت تا آنکہ بعد از پنج سال قابو یافتہ اور از عہدہ و کالت وزارت معزول ساخت از جملہ تفصیلات اوسیکے آن بود کہ در دی بیک را کہ در اوائل جلوس بادشاہ حکومت اہلی داشتہ بہ بیانہ آنکہ از معرکہ ہیمو قبالی سوگرہ والی شدہ بود در سنہ نہصد و شصت و یکہ ہجری بی اطلاع بادشاہ قہقتل آورده بود با آنکہ بیرم خان بعد معزولی چند بار بادشاہ جنگ و جدل نموده و ہزیمت یافتہ آخر از ہیمہ ہاوس شدہ بقصد طواف حرمین از بادشاہ رخصت حاصل نموده رو بہ راہ نہاد چون بکرات رسید مبارک خان افغان کہ پدر او در جنگ ماجرہا بہر کردگی بیرم خان قہقتل رسیدہ بود بھوض خون پدر خود اورا شہید ساخت این واقعہ بروز جمعہ چہار دہم جادی الاول سال نہصد و شصت و ہشت ہجری بوقوع آمدہ ہمہرسان او ازین سانحہ کدوم بجای شتافتند و بیرم خان در خاک و خون افتادہ بود تا آنکہ جمعی از ہمتہر او مساکین قالب خونین اورا برداشتہ حواشی مقبرہ شیخ حسام کہ از مشایخ وقت خود بود بخاں سپردند و بعد ازان بسجی حسین علیخان بہشہید فون گشت و بیرم خان علمی مرصع بزر و جواہر نذر امام ہشتم علی موسے رضا ترتیب دادہ بود و بیک کرد کہ در تہکمہ بیان خرق شدہ قاسم از سلام تاریخ اتمام ان بعلوم امام ہشتم یافتہ و شیخ عبدالقادر بدایونی در تاریخ شہادت او این معصیہ بطریق تمہیہ گفتہ بہ گفت گل گلشن خوبی مانند است لعل اگر لفظ گل را از عبارت گلشن خوبی و در سازی تاریخ نہ آید و قاسم ارسلان این ابیات در تاریخ فوت او در سلاک نظم کشیدہ

تاریخ		
بیرم بطواف کعبہ چہین تہجم	در آہ شدہ شہادت کار تمام	در واقعہ ماتنی بی تاریخ
سلاطین احمد شاہ مجسم		

بعد شہادت سلطان محمود ثانی کہ وارثی نہ داشت امر او سید مبارک تفاق نموده احمد خان اکہ از قرابتان سلطان بود بخطاب سلطان احمد شاہ تاریخ پانزدہم ربیع الاول سنہ نہصد و شصت و یک ہجری در گور ات بر تخت نشاند

تاریخ		تاریخ	
فرهنگ فزون رفتن حضرت کبیر		تذکره شکر الکرام	
و سلطان بعد سلطنت حضرت مال و چهار ماه و چند روز از دست اعتماد خان کشته شد و کان و الک فی تاریخ خیره شعبان لیلیه		و همان روز سلطان در ملک میدان سپید مبارک کشته شد	
الاثنین فی سینه عثمان و ستمایه و از عبارت		مقتول شد بیگناه	
این تاریخ گفته		تاریخ	
۹۴۸		۹۴۸	
احمد جالی کس بر کس سپید		بابوچی و جی کسین	
از عبارت و در شهرات تاریخ بر می آید بعد قتلش اعتماد خان		۹۴۸	
شخصی را که تنه نام داشت بقیه سلطان مظفر ساخته بر سر فرزند وانی نشاند گفت که این پسر سلطان محمود ثانی است		او آخرین پادشاه گجرات است در ایام او اکبر شاه و پادشاه گجرات و مالود را تسخیر نموده تصرف خود آورده	
تاریخ صلح		تاریخ صلح	
چون در سینه هند و نصرت و نه بگری میان خیر و ایران شاه طاهسپ صفوی و سلطان سلیمان خواند کار و رم بود جنگ		و جدال چند سال تو اعد صلح است حکام یافت قاضی عطاء الله و قاضی محمد و تاریخ آن این قلمه انشا الله	
تاریخ		تاریخ	
شکر خدا که گرم کردگار		تایید اقبال درین کینه دیر	
ضابط ایام جو تاریخ صلح		جست خرد گفت که الصلح خیر	
۹۴۹		۹۴۹	
مشتاق صلح شهاب جهان		داد و گفتد شش دست بفر	
۹۴۹		۹۴۹	
که از کابریه بدوان بود پیر شیخ عبدالقادر بدوانی است و از میدان شنج میجو پنهان بود که اکبر شاه پادشاه بجهت شش ارباب		۹۴۹	
تمام داشت سینه هند و نصرت و نه بگری فوت کرد و دیگری تاریخ وفات او در ویش رانند یا فقه شیخ عبدال		۹۴۹	
در تاریخ بدو عالی قدر خود این رباعی گفته		تاریخ	
۹۴۹		۹۴۹	
سر و قمر انا فضل و دران ملک شاه		آن بجز علم و معین امان کان	
چون بود و در زمانه جلاله		تاریخ سال فوتی در جهان فضل	
تاریخ مراجعت اکبر شاه		تاریخ	
چون اکبر شاه پادشاه در جمعه بستم جمادی الاخر سینه هند و نصرت و نه بگری از طرف رتپور بدو به جمیر که بدو صوب بطریق		۹۴۹	
مکار و زیارت و وضع خوابه معین الدین چشتی رفته بودند داخل دار الخلافه اگر باشند یکی از فضلاء عصر و تاریخ قدوم اقدس گفته		۹۴۹	
تاریخ		تاریخ	
۹۴۹		۹۴۹	
چو سوی تخت گاه از سمت مغرب		مبین خورشید گردون مرآت	
۹۴۹		۹۴۹	
تاریخ		تاریخ	
۹۴۹		۹۴۹	
این بدو مسجد قریب قلعه کهنه دلی که از این پناه میگرفتند واقع است در زمان اکبر شاه و پادشاه جمیر که بدو سینه هند و نصرت و نه از		تاریخ	
تعمیر ساخته بود اگر چه این هر دو عمارت حالا باطل و ویرانه اند اما که از آن تاریخ تعمیر معلوم گرد تا امروز باقی است آن است		تاریخ	
۹۴۹		۹۴۹	
بدوان جلال الدین محمد		که باشد اکبر شاهان عادل	
چو با هم حکم عصمت پناهی		بنا کرد این بنا بهر انا فضل	

۹۶۹	شهاب الدین محمد خان لاد	نهی میریت این بقعه خیر	کشت تاریخ او خیر المنازل
-----	-------------------------	------------------------	--------------------------

خان اعظم

مشهور به آنکه خان بشت شمس الدین محمد خان و پسرش از غریبی بود و آن صاحب کنت از اعظم خوانین بایون بادشاه واکبر شاه بود در دیکه بایون بادشاه نزدیک نصیب جوسا از خیر خان افغان شکست یافته از مدعی که کارزار عنان بر تافته خود را در دریای گنگ ندخته نزدیک بود که غرق دریای فنا گردد و بدستگیری شمس الدین از در طم بونانک اسل سلامت و نجات رسید و بادشاه و بی برادرتا نقش بعضی این خدمت نمایانست و بیا نصیب بلند و مرتب بچند صلیب و در زمان اکبر شاه ترقیات عظیمه نموده و چون در پیکار پنجاب بیکار نموده غالب آمد کمال اقتدار بر سر ساند و رانق و فائق ولایت پنجاب گردید و در سده تسع و ستین و تسعمایه از پنجاب بپنجاب سلطنت باب رسید و دیکل مطلق شد و اولی شخصی که منصب بخت خراسانی یافت خان اعظم بود و او هم خان کوکلتاشش پسر خود و ما هم آنکه بغیر و تقرب بادشاه و تقرب حد و کالت که از ما هم آنکه گرفته با و مفوض شده بود با خواجی منعم خان خانخانیان و دیگر امر لمر و زور و شسته و از و هم رمضان سنده کور و دیوان آن اعظم خوانین را به شیر سید پاره پاره ساخت چون بادشاه از منعی خبر یافت از و و تخانه بر آمدند و او هم خان هر دو دست بادشاه را به بی ادبی گرفت و بادشاه زور بازوی و کستهای خود را از دهنهای او بر آید و چنان مشتاقی قوی بر سرش زد که پوشش از و ما غش پدید و از ازار فراد و بادشاه فرمود و است و پای او را بسته از بالاسی بام و دولت خانه بنیر انداختند چنانکه مغر پرش و شور و او پاشش پاشش گردید تاریخ این ماسخر را و خون شد یافته اندا یکد و زیاده میشود و عزیز می در تاریخ شهادت خان اعظم این قلمه آورده

تاریخ نصیب

۹۶۹	خان اعظم سپاه اعظم خان	که چو او کسین زمانه ندید	بشاد است سید ماه حیات	خیریت موت مدینه و کعبه
	کشت تاریخ او خیر المنازل	کشت تاریخ او خیر المنازل	کشت تاریخ او خیر المنازل	کشت تاریخ او خیر المنازل

بعد فوت او هم خان پدرش با هم آنکه در قرآن عزت خود بقاصله کما بعد ازین سانه رخت استی ازین جهان بیرون برد و شهادت خان اعظم در کبر ادا واقع شده بعد از ان لاشش در ابد علی فرستاده در جوار و فیه شیخ نظام الدین اولیا مد فون غنند و پسرش مرزا کو که و فیه عالی بر سرش تعمیر نموده که تا حالت تحریر موجود است و مقبره او هم خان نیز در مدلی است خنده ببول اولیا

محمد یوسف

در دیار خوشش نویسی شهرت تمام داشت مولدش کابل و ششاشس هندی بود و بحسن خط و ملاست شعر گوئی سبقت در اقران میر بود و در خدمت محمد اکبر شاه بعد و یا شش نویسی زاسور بود و در بجان جوانی در سده نصد و هفتاد فوت گشته و انش

او هم در جوار و فیه شیخ نظام الدین اولیا مد فون غنند	و مندا اعلا الله له صاحب نذ که شعرای بنیادیان اکبری این قلمه
--	--

تاریخ

۹۶۹	امیر قلی الدین محمد صدر	بی تاریخ او گفته عزیز	کجا شد یوسف مصرای عزیزان
-----	-------------------------	-----------------------	--------------------------

در زمان دولت شاه و لمر اسب صفوی منصب علیه صدارت خزر بود چون در سده نصد و هفتاد و سیب حلقی از ان عده مخبران گشت قاضی عطا المذتایه بچ غزل بطور تمهید چنین یافته

کسی گور غنه در دین نبی کرد	نه بیند در دو عالم جز دلت	چو علت شست صد از بندگار	بعد خوار می قمار آفرین غنچه
اگر تارنج غلشن خواهی از من	برون کن از شربت علت	اگر حرف یار اگر بیوت علت هست	از کله شربت و در کرد به تارنج

۹۷

سید محمد غوث الکلیاری

مرشد شیخ وجیه الدین علوی گجراتی است تبارنج چهاردهم محرم سنه نصد و هفتاد و هجری فوت کرد و در گولیاره دفن گردید

تارنج از محمد الواصلین

سید لاویا محمد غوث	سند لا تقیا محمد غوث	مرشد چارده سلاسل است	بسمه الله شیخ کامل است
عبد عالی او به نیشا پور	انست و فیض داد و در خلق	از ده صوم بود چارده هم	اگر گذشت از زمانه غوث لثم
سال قتلش بتیمیه عنوان	غوث بی لوت ز در قمر بر جان		

۹۸

الضا

آن شیخ محمد الخاظم	بالغوث بلطف مسعود	تارنج وصال اولایک	اگفتند که شیخ اولیا بود
--------------------	-------------------	-------------------	-------------------------

فتح قلعه زنده پور

چون محمد اکبر شاه در سال نهم ملو سی مطابق سنه نصد و هفتاد و یک در ماه رمضان قلعه زنده پور را محاصره نمود و رای سرجن امان طلبیده قلعه را با ویاسی دولت سپرد و میر فراخی برادر حکیم فتح الله شیرازی این تارنج یافت

۹۹

تارنج

چون گل نصر شگفت بچین	منشی تارنج گفت قلعه گرفتند و
----------------------	------------------------------

۹۹

تولد دو فرزند توانان

چون در سنه نصد و هفتاد و دو در خانه محمد اکبر شاه از یک بلطن دو فرزند از بطریق توانان ولادت یافتند بادشاه یکی را در کراچی و دیگری را امر از حسین شمیم فرمودند و قاسم ارسلان در تارنج این دو گوهر شاهوار گفته

تارنج

شاه شاه گیاره دو فرزند	آمد دو گوهر در ج مقصود کجاست	دوران بی تارنج ولادت نمود	نمود و ماه و روز و روز
------------------------	------------------------------	---------------------------	------------------------

۹۹

این هر دو فرزند از یک ماه بعد از ولادت بصحن سدرای عالم خانی فرامیدند

راجه راجه راجه بیکری

راجه عظیم الشان بود که بر ولایت بیکری که از ممالک کن است سرور می نمود و از دولت و ملک خود مغرور گشته بادشاهان دیگر را که در دیار کن سلطنت می نمودند و خاطر می آورد و همیشه نمی شمر و بنا بر آن عادل شاه ابن سلطان ابراهیم عادل شاه بیکری با اتفاق سلطان حسین نظام شاه بیکری و ابراهیم قطب شاه و برید شاه دست و پا می کردند که بهت و در ماه جمادی الاول سنه نصد و هفتاد و دو و هجری بالک عظیم و اند بیکری گشته بودند چون در آنجا رسیدند محاربه صعب و سخت داد و در راجه راجه بسیار می از سپاه در آن جنگ گشته شد غنیمت بتیاسس است آن بادشاهان افتاد و آن ولایت را تحت تاج نمودند چون یکی از پاداران آن راجه در راه است صلح نمود

لاجرم آن ملک را باز بدو سپرد و مصلحت کرد و علی غلام کسیر آبادی تاریخ قتل را چند کور طریق نهم درین شهر
یافته که از دور کوهی عدد حرف جیم از الفاظ قتل رام راج تاریخ برمی آید تاریخ بی نهایت خوب گشت قتل رام راج

صیوحی شاعر

شاعری بی قید و بال بود و دعوی صاحب کمال داشت در خدمت اکبر شاه میگذرانید و سنه اش و سبعین و شصت
فوت کرد و صیوحی نوار تاریخ وفات اوست اما یکد در زیاد میشود

میر سید جامه باف

او شاه ایران بود و خاطر نفس در افتراع معانی و افتراع الفاظ بدینا و دم مسیحا داشته در نصد و شصت
درین آمده اند فواتر العلامات اکبر شاه مخطوط و بهر مند شده در نگاری در آسایش می گذرانید تا در سنه
نصد و هفتاد و سه در گذشت و تاریخ وفات اوست در گفتار خود که میر سید جامه باف بود

حضرت شاه علی کجراتی

در ماه جمادی الآخر سنه نصد و هفتاد و سه هجری فوت کرده و در احمد آباد کجرات مدفون گردیده

تاریخ از منجه الواصلین

سیدی بی بی شاه علی	منظر ذات پاک لم تر یسے	نسخه فارسی و بهم عسے	کردتالیف در خداست
باز در اصطلاح کجراتی	گفت سر صفاتی ذواتی	سال نشانش ازین سرچشمه	خردم گفت نور اوچ
	مرقد او با احمد آباد است	جای فیض و مقام اشاعت	۹۴۳

بنی حنی

این مقبره ثواب لوحیت خان است که در بنی کنه متصل عمارت خاص محل شاه جهان بادشاه واقع است در سنه
نصد و هفتاد و سه تعمیر یافته بود حال او با نندام دارد و چونکه بر سر گنبدان عمارت چتری بنی ساخته بودند
از ان سبب بنی چتری مشهور است بر دروازه آن مکان این گفته مرقوم است

تاریخ

برین بخش نظریاتی	درین عالم ندیده چشم ایام	بی تاریخ آتش خرد	چو رسیدم بگفتا یافت تمام
			۹۴۴

سلطان سلیمان ابن سلطان سلیم پادشاه روم

بعد وفات پدر در سنه نصد و هشت و شش هجری در پانزد و هشت سال بر تخت شاهی نشست و خلد الله له
تاریخ جلوس اوست و امینی شاعر قصیده در ان روز گفت که هر سر مرعش تاریخ بود و این بیت از انجمله است

تاریخ جلوس

برادند از مملکت کامر	بکاموس محمد سلیمان شاه
----------------------	------------------------

سلطان سلیمان بر جمیع آل عثمان بعد از انت و شجاعت امتیاز داشت و چهل و هشت سال بادشاهی نمود و معاصر
شاه لاهب صفوی بود و سالها با او جنگ داشت آخر در سنه نصد و شصت و نه در میان ایشان فواید
صلح است حکام یافت و تاریخ آن سابق ازین مرقوم گردیده و سلطان سلیمان در سنه نصد و هفتاد و چهار در

بعضی مدوگان در آن حدود غبار انگیز فتنه بودند و حضرت والا فرمود شاگهان ساحت آن زمین بود و در مقدس گیتی اندی چون
 دولت دریافت شبی آن غصه و کثای منزل فرمودند و سیوم بر می توید بجانب بنارس آوردند و چون مردم بنارس
 از نادانی و بیداری دروازه جوینو بسته بودند حکم تاراج شد و بزودی بخشش فرمودند و بعد از آن تو جه را بطرف جوینو
 الحظاف دادند و بعد چند روز از جوینو کوچ فرمود و بطرف کراواتکو رفتند و از آنجا از فرط عنایت تمامی محال جاگیر علی قلی خان
 و بهادر خان از جوینو بنارس غازی پورتا کنار آب چون به ششم خان خانانان تفویض بنوده او را رخصت بدادند و فرمودند
 و مکتب سعلی بدولت و اقبال روز دهم شانزدهم تیر ماه الهی سال دوازدهم جلوسی موافق روز شنبه بیستم ذی الحجه سنه
 و هفتاد و چهار هجری بحدوب مستقر الخلافت تو بدینودند و روز خورادوششم ارد ماه الهی موافق شنبه یازدهم محرم سنه
 نصد و هفتاد و پنجیم ظلال اقبال بدار الخلافت اگره انداختند

شیخ عبدالعزیز دهلوی

در زمان محمد اکبر شاه نصد و هفتاد و پنج هجری فوت نموده و چون که شیخ بر پشت خلوط و صحایت ذره ناپخته عبدالعزیز
 می نوشت چنانچه غریزی تاریخ حاشی را ذره ناپخته یافته و شیخ عبدالقادر دهلوی این تاریخ و سبک نظم کشیده

۹۷۵

تاریخ

غریب جهان شیخ عبدالعزیز	که عالم همه قطب پیش بود	سوی عهده آخرت تاخت رخ	وزین تگنا اسپ هست جهان
طلب کردم از دل جو تاریخ او	بگفتا که قطب طریقت نماند		

ایضا از شخصی دیگر

غریب الحق چون غم سفر کرد	منزل در مقام لامکان یافت	چو تاریخ و فاشش بازستم	خروگفتا حیات جاودان یافت
--------------------------	--------------------------	------------------------	--------------------------

۹۷۵

فتح قلعه پستور

چون محمد اکبر شاه در سنه نصد و هفتاد و پنج بقصد تسخیر قلعه پستور روانه گشت شدند و قلعه را محاصره نموده نقبها زیر برج
 قلعه کنده از باروت معوز نمودند و از اسفندارند پنجم دی ماه الهی از سال دوازدهم جلوسی موافق چهارشنبه پانزدهم محرم سنه
 سنه مذکور در باروت آتش دادند برج قلعه از پنج و بنیاد با تمامی سپاه آن میه بجان که بر سر آن برج سرگرم کارزار بودند
 هوا گرفته متفرق و متلاشی شدند پس گنگا بهر سنگمار رفت و آواز این قلعه عیف تا به پناه که و به بیشتر رسید موجب استغوا
 متبحان گردید و بعد از چند روز قلعه مستوح شد و قریب سی هزار کس از قوم را چپوت که در قلعه مذکور بودند قتل رسیدند
 مرزا اسیری تاریخ فتح را چنین یافته

تاریخ

چو گلگون اندیشه بادشاه	سوی غم چیتور کرد زین	باندک زمان فتح آن قلعه کرد	که بادا بهانش زیر گمین
چو نایب پیسیدم از عقل گفت	ندارد کسی باو پیچین	و عسیر نیست دیگر گفت	دل گفت که بکشتا و زودی چیتور

۹۷۵

لفظ چیتور را باید نوشت تاریخ بر آید بعد فتح چون بادشاه برای نیاز خواجه معین الدین چشتی دیگر و این بسیار
 کلان ترتیب را باید بیاراد و له کافی تخلص این تاریخ یافت

تاریخ

شاه دین پرورد خورشید سیر	خسرو محمد محمد اکبر	ساخت بی مشهوری فتح چیتو	دیگر دین تن و اندامیک
--------------------------	---------------------	-------------------------	-----------------------

۹۴۵

بنای مل جوینپور ۹۴۵

مستم خان خانان که بعد از مغولی خانانان پیرم خان در سده نصد و شصت و هفت از محمد اکبر شاه بنصب عالی و کالت و شرف خطاب خانانانی مغز زنده بود و بعد کشته شدن خان زمان و علی قلی خان در سده نصد و هفتاد و چهار تهای جاگیر ایشان از جوینپور و بنارس و غازیپور تا کنار آب جون بد و تقویض گردیده او در سال نصد و هفتاد و پنج هجری سواد مساجد و عمارات که در جوینپور تعمیر نموده پلی نهایت استحکام بر رویای گوتی بسته که تا امروز موجود است و هیچ تغییراتی در او نبوده مستم آن مل فیه نامی غلامی بود تاریخ عمارت آن مل غیزی بطریق تعبیه یافته و در آنجا ثبت نموده

تاریخ

خانانان مستم	بسته این مل را بتوفیق کرم	نام او مستم از آن آمد که هست	بر خلافت هم کرم و هم جهم
ره تارخیش بری گرانگانی	لفظ بر از مراد استقیم	یعنی اگر عدد لفظ بر از عدد کلمه صراط المستقیم دور کرده شود	

تاریخ بر آید و مستم خان در سال نصد و هشتاد و سه هجری در آذربایجان در لکهنوتی که دارالسلطنه پادشاهان بنگاله بود و آنرا گور نیز می گویند فوت کرده

حضرت شیخ علی نقی گجراتی

مولد و مولن او گجرات است تاریخ دویم جمادی الاول سده نصد و هفتاد و پنج هجری در مکه فوت کرده

تاریخ از مخبر الواصلین

آنکه او اسی نفی و علی است	شیخ زمانه شیخ علی است	بقا بست عدیل او حدیث است	عاجز از وصف مدح او قلم است
از جمادی نخست بود دویم	که علی شد با وج چرخ نم	سال تجیل او رقم افتاد	وارث الانبیا سبق جان بود
مولد و مولنش گجرات است	در تقاوت بلند در عبادت است	مرقد او بکه احد است	فیض بخش گدا و هم شاه است

۹۴۵

فتح قلعه رسته پور

چون رای مرجن راجه رسته پور را بدیگر سرگشتی آغاز نهاد و بنا بر آن محمد اکبر شاه باز در سده نصد و هفتاد و شش هجری بلار و تسخیر آن قلعه رفتند و تاریخ سوم شوال سده مذکور آن قلعه را که سلطان علاء الدین غلیجی آن همه شست و اجلال بعد از محاصره یکسال دست تصرف بران یافته بود و میامین اقبال در یکا و مفتوح ساخت و مولانا شیرازی این تاریخ یافت

تاریخ

قلعه کفر از دولت شریف یافت	شاه کفار شکن یافته شیرازی است	هدیرین ایام یعنی در سده نصد و هفتاد و سه هجری عبدالمجید
----------------------------	-------------------------------	---

۹۴۶

اصف خان بارانی در گاولی حاکم که کتیل که مابین صوبه رسته پور و مالو و بهیار و کن است محاربه عظیم نمود چنانچه رانی و نور محمد برداشته چون عرصه را تنگ دید خود را بمنجهر گشت و پسرش که متحصن بود بعد از تراد نمایان بقبل رسید و این رانی تیر و بند خوب می انداخت و منبرگاه ششید می کشید که شیرازی نمودار شده آب بخوردی از بر خم بند و شش از جان سپرد و سی و بر بار بار و دیگران چند بار صفت جنگ آورده بودند پس از آنکه او را سپرد کشته شد و قلعه حور را گدازه مفتوح گردید و به نام

که با لایق و پسرش متعلق بودند چو پیر قرار داده در یک محوطه چوب و پنجه و خرس و امثال آن تعبیه کردند و در میان و قایم محوطه
 مذکور را آتش زده خود را در آن انداختند و خاکستر شدند از عجب قدرت آنکه چون بعد از چهار روز در آن محوطه را کشاوند
 و در آن زن را برآمدند که چوبی بزرگ جایل آنها گشته از آتش وقایت کرده بود یکی از این زنان که کلاوتی نام داشت
 خواهری در گاوتی بود و دوم دختر را به پیرا گداه که او را برای راجه آورده بودند و هنوز با ویرسید بولین و زنان بیک سر
 عتبه علیه سلطنته ابروی می یابستند

بنیاد قلعه اکبر آباد

در دفتر اول اکبر نامه شیخ ابو الفضل می نویسد که درینو لایق در سنه نهصد و هفتاد و دو هجری با و شاه دار الخلافت
 اگره را که بمنزله مرکز هندوستان است بجهت مصالح ملکی و مالی اساس قلعه عالی که در خور آن باشد و لائق حال این
 سلطنت تواند بود اشارت فرمودند و امر مطاع بنفاذ پیوست که قلعه پیشین که بر ساحل دریای جون درست شرفی شهر
 واقع است و بواسطه توانائی نواب زمان و تصادم حوادث روزگار ارکان آن با خلال انجامیده بودند و در
 محل منع حصن حصین و حصار حصین از سنگ تراشیده بنیاد نهاد عرض می گزید و شاه سی مقر شد و ارتفاع آن شصت
 رسید شش بر چهار دروازه که بیامین آن درهای دولت بر چهار رکن عالم کشاد و شد و هر روز سه هزار کس از بناتیان
 پاک بکدست و مزدوران قوی باز و دیگر علم عمارت بر و دام کاری کردند و از اساس تا کنگره سنگهای تراشیده
 سرخ آتشین که هر یکی در صفا آینه گیتی نما و در رنگ گلگون و رخسار قبالی تواند بود چنان با هم وصل یافت که سر مور
 در آن درخشان بود و این حصار عالی که مثال آن مندرس خیال ندیده در عرصه شصت سال تا کنگره و فصیل و سنگ انداز با تمام
 مخلص حقیقت پیوند قاسم خان میر بر و بجز بفرخی و فیروزی صورت ارتفاع و نقش اختتام گرفت فقط و در کتاب
 هفت اقلیم مسطور است که این قلعه در عرض چهار سال بصلح هفت کرد و تنگه که سی و پنج کدیر و بیج باشد صورت اتمام
 پذیرفته و همه جانهای قلعه را باب رسانیده اند فقط و شیخ فیضی تاریخ در دانه اش که در سنه نهصد و هفتاد و سه تیار
 شده ۴ بنای در شصت یافته اند و در اینجا ثبت نموده و تاریخ دروازه هتیا پول که در سنه نهصد و هفتاد و شش
 تیار شده ملا شیری گفته

۹۴۳

تاریخ

کلاک شیرینی تاریخ و بی مثال آید دروازه فیل

۹۴۴

تاریخ در وفات لاجین

لاچین نام شخصی که شاهین جل شجاعت بوده و در زمان محمد اکبر شاه در سنه نهصد و هفتاد و شش فوت کرده و زودی
 روده که پدرش در هرات بسکک نوینندگان سلطان حسین مرزا انتظام داشته و خود و هند آمده در خدمت
 اکبر شاه بخدمت اختیار متنازع بود و در تاریخ وفات او این را با همی گفته

تاریخ

لاچین قدیم شاه لاجین بود سقا رشید از زمانه کین بود تاریخش اگر کسی پرسد تو کوچه و نه لاجین قدیم بود
 تاریخش در تاریخ

۹۴۵

سلطان محمد مرزا که از اولاد امیر تیمور بود سه پسران داشت اول الق مرزا که در سنه نصد و هفتاد و پنج فوت کرده
دویم ابراهیم حسین مرزا و سیومی محمد حسین مرزا نام داشت این هر دو مرزایان از اکبر شاه باغی شده جمعی کثیر از او باشند
پراکنده را فراهم آورده در سنه نصد و هفتاد و شش در گجرات رفته آن ولایت را که از وفات سلطان محمد گجراتی خالی
از حاکم بود و پانچائیر و سورت را نیز بی جنگ گرفته و بعد از آن در سنه نصد و هفتاد و هفت قلعہ بروج را نیز بدست آورده
تاریخ این فتح را نزدی آورده چنین یافته

تاریخ

اولاد مرزا که در شجاعت فروغ
شد و فتح هر گنجی که آوردند
کردند و فتح بروج از دست
تاریخ شد آنکه فتح بروج کردند

بنیاد شهر شیخونی

امام نورالدین سفیدونی که بختاب نواب ترخان امتیاز داشته از جمله مصاحبان وندمای همایون بادشاه بود چون
پراکنده سفیدون از توابع دارالخلافه متماجا گیر او بود سفیدونی مشتبه شد در اوایل عهد محمد اکبر شاه که از خرابای
دولت او بود جوی آبی از دریای حنبله بریده و از پنجاه که دورا بجانب کرناال پشیر برده و از فیض آن زمین فرو
شده باعث رفاهیت حال و آبادانی را عیا کردید و چون آن نهر غریب همان ایام که شهنشاه سلیم تولد پذیرفته
بود با تمام رسیده بنا بر آن آن نهر را بنام او مقرر ساخت و تاریخ آن شیخونی یافت که عدد آن نصد و هفتاد و شش
می شود و بی زبان هندی آب جوار گویند و شهنشاه سلیم را پدرش بسبب آنکه تولدش در منزل شیخ سلیم
تیموری اتفاق افتاده بود شیخونی گفتند و نواب ترخان در سنه نصد و نود و چهار فوت کرده

ولادت جهانگیر بادشاه

در اکبرنامه مسطور است که اگر چه دایمب اکبر لایا اکبر شاه را پیش ازین نزدی چند عطا کرده بود لیکن چون هر یکی از آنها
بر مد عدم دراز کشیده بودند لهذا دایمب پدر و پشایان و گوشه نشینان التجامی بر دند و شیخ سلیم چشتی در ویشی حساب
حالت در کوشی متصل موضع سیکری که حالا بفتح پور سیکری شهر دارد و بر می برد و مردم آن نواحی از شیخ موسی
اعتقاد تمام می داشتند چون آوازه خدا شناسی و ایزد پرستی و ریاضت کشتی شیخ بسامع بادشاه رسید
پندمی از مسوایان سر اوقات عصمت را در اینجا برده و امید تولد فرزند در قرب جوار شیخ مذکور را امش دادند و در آن
فضای رفیع محل بادشاهی اساس عالی نهاده همواره از خدای بسیار بخش امید دار بوده انتظار مقدم دولت افزای
گوهر کیتای خلافت میبردند تا آنکه بطلال سبت چارم در جمیع نهران بعد از گذشتن هفت گز می از روز ریس نیز در
شهر پور ماه الی سال چهار و هم جلوسی موافق روز چهارشنبه بهفتد هم ماه ربیع الاول سنه نصد و هفتاد و هفت هلالی
گوهر کیتای خلافت در منزل شیخ موسی از بنا خانه صدق بلون بساحت وجود قدم نهاد و چون این نوید
دولت افزا در اکبر اباد بسامع بادشاه رسانید از جمله شکر که در روز تهنیت بطور آمد آن بود که جمیع زمینان
ممالک محروسه را از سلاسل قیود مستخلص ساختند و آن دیکتای خلافت بناسبت شیخ موسی سلطان سلیم
موسوم گردید و پادشاه شیخ موسی را با مبالغه می ساخت و چون در آن ایام که بادشاه جوایمی فرزند بود
معالیه با این دو فرزند بود که چون این نیت بحصول انجام از ابواب شکر از دارالخلافه اگر پیاده و زیاده

روضة متبرکه که خواجہ معین الدین چشتی که سرچشمه اولیای ہند و از مقربان در گاہ الہی اندر فتنہ لوازم الطاعت آید
 بتقدیم رسانند چون آنچنان گوہر درج خلافت بر ساحل امید آمد ایفای نذر از شر الطح حق گذاری می شناختہ در روز
 ابان دہم ہن ماہ الہی موافق روز ہجہ و از دہم ماہ شعبان سنہ مذکور از دار الخلافت اگر پیادہ قدم در وادی نر علیہ
 پیامی و بیابان نور می نهادند و از راه فتح پور سیکری در واز و روز ہجہ قدسید خواجہ موصوف کہ در انہر واقع است
 و از اگر و یکصد و چل گروہ است رسیدند و تقدیم شکر و سپاس بجا آوردند و بعد چندی عمارت عالی بنیاد و مساجد
 و خانقاہ در ان حواشی طرح انداختہ اساس عبادت نهادند

ولادت سلطان شاہ مراد

بعد از گذشتن پنجاہ و دو پل از شب آسمان بہت و ہنم خورد و ادماہ الہی سال پانزدہم جلوسی موافق شب پنجشنبہ سہم
 محرم نصد و ہفتاد و ہشت ہلالی مطابق بہت و ہنم خورد و ادماہ سال چار صد نو و دو و جلالی مصادق بہتہ ہم
 ابان ماہ سال نصد و بی و نہ قدیمی نیز در دی موافق ہشتم خیران ماہ و بی سال مکنز از ہشتصد و یک سکنہری
 کہ سلطان ہشتم ماہ جون انگریزی سنہ یکزار پانصد و ہفتاد و بیسی بود بطالع جدی بطرز حکمای یونان و قوس
 بطور حکمای ہند در منازل اقبال شیخ سلیم چشتی در فتح پور سیکری یو قوع پیوست نام نامی آن شاہ فرا و بلند اقبال
 شاہ مراد نامہ شد اما بسبب تولد شدن او در کوہستان فتح پور ہندوان نامش پارتی نهادہ بودند سخن آفرینان
 نکتہ سنج در تمینت و تاریخ این مولود مسعود نظم ہای دلکش گفتہ سورد و ملات گشتند و پدرش محمد اکبر شاہ بہت
 مراسم شکر گذاری این عطیہ عظمی بار آورہ زیارت روضہ خواجہ معین الدین چشتی نہفت سوکب معلی بطرف جہیر فرمود
 و روزی چند ادب زیارت بتقدیم رسانیدند و در ہین ایام حکم لغت اساس با سجاد و اعداٹ حصار شہر جہیر لغاد
 یافت چنانچہ در عرصہ سال جمیع عمارات قلعہ و منزل شاہشاہی صورت اتمام یافت خواجہ حسین مروی در ولادت
 این ہر دو شانہراہی بلند اقبال یعنی سلطان سلیم شاہ مراد مشتمل بر تعمیر باغی گفتہ کہ از بہت اول ہم سلطان سلیم با تاریخ
 ولادت و از بہت دوم نام سلطان شاہ مراد با تاریخ ولادت استخراج می یابد و از مجموعہ ابیات بتی استخراج یافتہ
 کہ از مصرعہ اول تاریخ ولادت شاہ زادہ اول و از مصرعہ دوم تاریخ ولادت شاہ زادہ دوم حاصل میشود و آن را با

تاریخ		۹۰۵	۹۰۴
سلطان	شاہ	شہ دید و مہر المصطفی بایان را	در سیم نمودن مددوران را
		دل سوی شمش کشد کہ خوش جمال	از چشم نمودن از ابروان را
تاریخ استخراج			
دی ہجری	سلیم	الطیف بیان نمودن از حسن	و مولانا قاسم ارسلان قصیدہ و تاریخ شاہ زادہ ہای عالی شان
گفتہ کہ از مصرعہ اول	اسم و تاریخ شاہ زادہ سلیم و از مصرعہ دوم نام و تاریخ شاہ زادہ مراد واضح و لاج میگردد و مطلع آن قصیدہ	مطلع	
ز خوب پاک	سلطان سلیم	انوا سی شاہ مراد این کہ عادل	و ہم خواجہ حسین مروی قطعہ گفتہ ہشتاد و ہفت بیت کہ از
مصرعہ اول تاریخ ولادت سلطان سلیم و از مصرعہ ثانی تاریخ تولد سلطان مراد ظاہر میگردد و آن قطعہ اینست			

۹۰۸

۹۰۶

قطعه تاریخ

داد و دشمنان و شاه و این چهره آن هر دو به از آفتاب ۹۴۸
 آن یکی ازین بشاه سید بر ۹۴۸
 مرده که مولود در شاه اول است ۹۴۸
 با و دام آن شهر دشمنان ۹۴۸
 سعاد و ولادت یافته بودند با شاه آن موضع را مبارک میمون با نداشت بنا پای عالی در مقام نهادند و آن موضع را
 پای تخت خود گردانیدند چنانچه این کوه که از وحشیان و درندگان معمور بود در عرصه چهار و سال بر از عبارات و باغات
 و منازل و جاهای خوش و مکانهای دلکش گردید و بعد از فتح گجرات نام این موضع را فتح آباد و خیال فرموده بودند
 لیکن زبان عالمیان بختیور را شتمار یافت

مسجد فخر سیکری

این مسجد بر بالای کوه فخر سیکری است و مسجد شیخ سلیم چشتی مشهور است و شیخ موصوف از نذر و نیاز ملکه و
 احمد آباد و از نذر و نیاز اکبر شاه با و شاه که جهت ولادت جهانگیر مقرر کرده بود بنای این مسجد را فخر را و رسیده نصد
 و هفتاد و شش انداخته و در مدت چهار سال در صد و هفتاد و نیر ایه اتمام پوشانیده شیخ عبدالقادر
 بدو فی تاریخ بنیاد آن چنین یافته

تاریخ

بده البقعة قبة الاسلام | رفع المدت در بنیاد | قال روح الامین تاریخ | لایری فی البلا و ثانیها ۹۴۷
 در دیگری بیت محمود آمده از آسمان پیافته و اشرف خان میر منشی در تاریخ اتماشش انقطاع گفته ۹۴۸

تاریخ

در زمان شاه جهان اکبر | که از و ملک را نظام آمد | شیخ الاسلام مسجدی را | که در مفا کعبه احقر ام آمد ۹۴۹
 سال اتمام این بنا فی فتح | ثانی المسجد المحم ام آمد | کلمه آمد در تاریخ مذکور شاعر برای قافیه ابیات آورده است
 و با تاریخ کاری ندارد و در جهانگمر نام مسطور است که این عمارت است عالی و از سیاحان روسی زمین استماع افتاده
 که مثل این مسجد هیچ بلادی از محمود جهان غیبت عمارتش بهر از رنگ در غایت صفا اساس یافته
 پنج کعبه و پیه در تعمیر آن مرف شده و این مسجد بر فراز کوه سیکری طرف جنوب واقع است در غایت ارتفاع و بنا
 تکلف و در مقابل دروازه کلان بر سمت شمال بایل مشرق و در شهر شیخ سلیم چشتی است

دروازه کلان فخر سیکری

که مشهور به بلند دروازه است در صد و هشتاد و سه تعمیر یافته و تاریخ آن ازین مصرع استخراج می باشد ۹۸۳
 شده و شک طاق سپر بلند و بر بازوی دروازه مذکور این عبارات و ابیات در فارسی و عربی منقوش است کتبه
 فارسی اینست حضرت شاهنشاه فلک بارگاه نعل امده جلال الدین محمد اکبر بادشاه مستح ملک و کن و و اندیس که
 سابقا مسی بنامد لیس بودند و شد الهی موافق شمس الفخر سید و غیبت اگر ه منبر بودند

تأنا نم زمین دایمان است	تا نقش وجود در جهان است	تا نقش سپهر منشیان باد	ذاتش سیمان ابد قرین باد
و حامی که پیش درواز کلان با عبارات عالی رتب افزای مسجد بود و اعتقاد والد و له ثواب اسلام خان صوبه دار بگال آنرا تعمیر ساخته و لا اذلی بگیم که همیشه شیخ ابوالفضل بود منکوحه او است و مادر ثواب اکرام خان در و حله لا اذلی بگیم در اکبر آباد است و او محله فقیه سیکری تعمیر ساخته ثواب اکرام خان است که هنوز آن مکان با تمام نرسیده بود که بانی اش فوت کرد و این تاریخ اگر چه درست نمی آید زیرا که صرف سنه نصد و سی از ان استخراج می یابد بگویند که تاریخ انست			

تاریخ

۹۳۰ سال تاریخ چوپرسیدم عقل	گفت زیبا منزل اسلام خان	اگر بجای نام اسلام خان که در تاریخ است نام اکرام خان بنویسد
شاید که درست آید	۹۳	

شیخ سلیم حشمتی فقیه پوری

۹۳۳	پدرش شیخ بهاء الدین از اولاد شیخ فرید الدین گنج شکر است و شیخ در سنه هشتصد و پشاد و سه هجری متولد شده و کلمه نجم معرفت تاریخ ولادت او است برادر بزرگ او شیخ موسی نام داشت در اصل از دلی است و مرید خواجه ابراهیم حشمتی است مدت العمر و ده ملی میباشید و در کوهی متصل موضع سیکری صوبه اکبر آباد که حالا فتح پور سیکری اشتهار دارد و سهرمی بر دسه رتبه رنج رفته و سال تشریف آوردن او از حج موضع سیکری سنه نصد و هشتاد و یک هجری است چنانچه تاریخ آن عرین مصر عیافته از مصر عه ماه اوج شرف بهند آمد و اکبر شاه با و شاه رابا ایشان اغلاص و اعتقاد بسیار بود چنانکه پیش ازین مذکور شده عمری در از یافته و در سبت هفتم رمضان سنه نصد و هشتاد و نه از جهان رفته در عبارت ششجناجی تاریخ فوت او یافته اند و حله او بالای کوه فقیه سیکری در مقابل بلند در دوازده سمت شمال یا بل مشرق واقع است و این عبارت و تاریخ بر مرقد او منقوش	۹۴۱	۹۴۹
-----	--	-----	-----

کتاب بر مرقه

تاریخ وفات شیخ الاسلام شیخ سلیم حشمتی قدس سره العزیز	کتابت شد بر طریق شیخ سلیم	که در کرامت و قدرت جند طایفه است
منور است از و شمع خافیه	فرید گنج شکر اخلاص ترین است	در بین سلسله خاندان و سخی باقی
چون وعد از داده تاریخ یعنی از الفاظ خود و با حق باقی که کرد و سال مقصود حاصل شود چنانچه عزیزی دیگر برین طریق گفته		

تاریخ

۹۴۹ چو بار که کنی کنان کنی	خرد گویند سبب از خود و با حق باقی	و این دو تاریخ یکی از کتاب فخر الوصلین دیگری از تذکره
الشعر الصغیر محمد افضل سرخوش نوشته شد	۹۵۱	

تاریخ

۹۸۰ عارفی بی نظیر شیخ سلیم	مرشد و رهنمای هفت تعلیم	از سه صوم سبت هفتم بود	که بجلدش در سهر نقل نمود
سال ترحیل آن ولی کریم	انقلم گفت بد رطلد سلیم	در فتح پور بر بلندی کوه	مرقد است با علو و شکوه

تاریخ

سنت شیخ اسلام آنکه در قریه	در بلبل جند از پیر گمشدنی	ر بود در عینه و نایز و ن کونی میا	از ویشانی در ویشانی سلطان سلطان
----------------------------	---------------------------	-----------------------------------	---------------------------------

	از آن سال تا پیش از این	فنا از در و قبا و قبا و قبا	
۹۸	۹۸۱	نوالی سرزاده	
		چیز زاده و سبزه واری شهرت داشت در زمان اکبر شاه هندوستان آمد و مدت مدیدی از ملازمان درگاه بود و در سده نهم و هفتاد و نه در لاهور و بهای دیواری سرزاد نوی آنکه داشت ناگاه از تنه باد حوادث سنگی بر سر افتاد و جهان را و چون در سر رسیدن نغمه بی نظیر بود یکی از نغمه سرایان بزم سخن در تارنج و طربش باین ترانه مترنم شد	
		تاریخ	
۹۹	۹۹۹	نشان که مختصر پنج جفا کیش خوش الحان علی از بوستان چنانش چرخ سنگی بکزد ز پیر عقل جستم سال نوشت از آن مجروح گشت از میان بگفتا پیر زاده از جهان رفت	
		شاه عبدالغفور و بابا کیور	
		اصولش از کالی است و انتسابش در سلوک بسلسله شاه مدار میرسد در گویا در مرقوم است تاریخ رحلت او از کتاب پنجره لعل معلوم نوشته شده که از آن سده نهم و هفتاد و نه استخراج می یابد	
		تاریخ	
۹۹	۹۹۹	شاه عالم کیور مجذوب است سال نقاش که احسن و خوب است آنکه او بود در عاقبت حسود گفت با کف کیور مجذوب است شاه عبدالغفور نامش بود مستندش بر سر بر غلبدین	
		در شرح کرامات	
		چون محمد اکبر شاه در سده نهم و هشتاد و هجری بقصد تسخیر گجرات و ایتیمال فساد و مکر ابراهیم حسین و در زمان محمد حسین که سر مشورش آورده گجرات و نواحی آنرا تصرف شده بود در رفته الولايت رافتح نمود و تاریخ آن نواب غلامخان بیان آن تم و چنانکه یافته از آن جمله	
		تاریخ	
۹۸	۹۸۱	یوم الاحداثی بیج اول یافت چون بادشاه این تاریخ را شنید شاعر را پیش خود طلبید و پرسید که تو این چنین تاریخ بی ادبانه چرا گفتی او گفت که من این تاریخ نگفتم بلکه شاه گجرات آمده نقشی سکه بنام بادشاه کند و باین تاریخ گذرانید و مورد سر فرازیا گردید	
		۹۹	
		۹۸	
		تاریخ	
۹۸	۹۸۱	نسر و اسکه گجرات بنام تورو ملک ساسیه عدل تو تبارک داد گویت سکه گجرات سبک داد ای خوش آندم که تو تاریخ و تاریخ	
		و کرامات سلطان و نیال	
		در زمانیکه محمد اکبر شاه باراد و تسخیر گجرات رفته بود و در مومکب قبال در جدد و سر کار ناگوار و زوال جلال فرموده قاصدان فحشیه تقدیر از اجمیر رسیدند و نوید سمرات افزای تولد فرزندی بد و رسانیدند و لادش ابد از گذشته تن چهل و یک پل از شب آسمان است فتم شهر یور ماه سال هجدهم الهی موافق شب چهارشنبه دویم جمادی الاول سال نهم و هشتاد و هجری کجبت و شب سوم بحسب اوسط مطابق سوم در ماه جلالی سنده چهار صد و دو و چهار مکی مصداق است و یکم همین ماه قدسیست	

سال نصد و چهل و یک یزدی و بروی موافق نهم ایلول ماه دومی سال یکصد و هشتاد و سه اسکندری که موافق دهم ستمبر ماه
انگریزی سال یکصد و هشتاد و دو و عیسوی بود بطالع حمل بحسابه حکمای یونان و بطالع حوت بحساب دانیالان
هندوستان و در خطه فیصل انتمای اجمیر در لقمه قدسیه شیخ دانیال نام درویشی از بطن تاجه بهار میل کجوایه که با دوشاه اورا
بسبب نیکو زبان و لادت نزدیک رسیده بود و بخانه درویش موصوف گزاشته بودند بوقوع آمده مولد گرامیش که خانه شیخ
دانیال بود بنابر این ششتر او و سلطان دانیال موسوم گردید

فتح قلعه سورت

چون محمد اکبر شاه از فتح گجرات فارغ شد در سنه نصد و هشتاد و سه بتبیه و تادیب مرزا ابراهیم حسین و مرزا محمد حسین
پسران مرزا سلطان محمد که ولایت سورت و بروچ و بروده و جانپایرا در تصرف خود داشتند و در قلعه سورت که
بر کنار دریای شور واقع بود متحصن شده بودند از سواد احمد اباد گجرات متوجه شده در لبت و پنجم اشعبان سنه مذکور به
هند سورت رسیدند و در کنار حوض و سیح نزول فرمودند و در حصار نقبها زدند و تا دو ماه از طرفین مقاومت و مجاهدت ماند
آخر ایل قلعه عاجز شده قلعه را تسلیم بادشاه نمودند و این فتح بتاریخ بهست سوم شوال سمت ظهور یافت و اشرف خان
میر منشی در تاریخ فتح آن قلعه گفته

تاریخ

کشتور کشای اکبر غازی که این سخن	جزئیات او قلاع چهار انگشت	تسخیر کرد قلعه سورت محبت	این فتح جز بیازوی حجت سعید نیست
تاریخ فتح شد که عجب قلعه گرفت	اینها ز دولت شده عالم بعید نیست		

۹۸۰

حاجی افضل بلگرامی

روی بزرگ معتقد فیه بود در بلگرام بر سر بندایت و ارشاد لبر می بر و بعد و قاتلش تروی بیگ سلطان در سنه نصد و هشتاد
هجری بر مرقد او گنبدی عالیشان از سنگ عمارت کرده و این قلعه تصنیف شیخ نظام متخلص بضمیر می سجد استعلاق
در نهایت خوش خطی بر لوح سنگین کنده در پیشانی باب گنبد تعبیه نمود اما این گنبد بنام سالار بیگ که میر استقامت بود
شهرت یافت نام تروی بیگ سلطان را کسی نمیداند و سنه نصد و هشتاد و سه در آخر مصرعه آورده خود تاریخ هست و از
روی حساب اجداد هم همان تاریخ می بر آید قلعه اغیث

قطعه تاریخ

بدوران شهر اکبر گزشته	خطاب و جلال الدین محمد	چو حاجی افضل از تقدیر حق رفت	ازین دار فنا در دار سرمد
ز تروی بیگ سلطان اغیث بنیاد	برای مرقدش این پاک گنبد	ضمیری حجت سال این بنا را	بلطف فارسی و هم با سجد
	بتاریخش بنان آتشکارا	خرد گفتا سنه نصد و هشتاد	

ملک الشعرا مولانا غزالی مشهدی

بفضایل و کمالات سعیدی و منوی علی بود ولادت او در سنه نصد و سی بوقوع آمده و چنانچه خود در قصیده
که بر وضه الشعرا موسوم ساخته گفته

تاریخ

۹۳

درین بدیه پس از هجرت سولتین گذشت نصد و سی سال بشماره سال
در ابتدا بهند کن دارد شده چنانکه باید از هر مردش صعود نمود لاجرم علیقلی بیگ مشهور بخانزادان بهادر شخصی را با چند راس
اسب و هزار و پیه خرچ را به بوی فرستاد و مصاحبتش را التماس نمود چنانچه ازین قطعه که بدیهه گفته مستفاد میگردد

قطعه

ای غزالی بحق شاه نجف که سوی بندگان چون آی
چونکه بقدر کشته آسجا من خود گیر و زود بیرون آی
چهره غزالی که همین است اشاره هزار و پیه است و غزالی سالها با خانزادان بسپرد و نقش بر لوح را در آن بطلسم آورده و در
عوض از بیتی علانی صلح یافته در حین کشته شدن خانزادان که ذکرش پیش ازین مذکور شده بدست اولیای دولت
محمد اکبر شاه افتاده از منظور آن او گردید و ملک لشکر رسید و اول اوست که باین خطاب نامور شده بعد از چند
وقت برگ مجاز از عالم فانی در گذشته و سرکنج گجرات که مقبره مشایخ کبار و سلاطین نامدار است مد فون گردید
و فالتش شب جمعه است به منتم رجب سده نصد و هشتاد و چهارم هجری دست داده و تاریخش ازین ایات که تمثیل گشت دریافت گردد

تاریخ

بود گنجی غزالی از معین نقش خاک پاک سر کیم است
بعد یک سال سال تاریخش احمد اباد و خاک سر کیم است
یعنی از ماده تاریخ اگر یک عدد کم کرده شود تاریخ بر آید و عدد اشعار غزالی از غزل و مثنوی هفتاد و هزار است

۹۸۱

ملاح علی محدث طاری مخلص

از بد و تقوی بر تبه کمال شبت در سده نصد و هشتاد و یک فوت کرد و ملا عالم کابلی در تاریخ فوت او این قطعه گفته که انهم
بطریق تعبیه تلک است و یک عدد از ماده تاریخ دور باید کرد

تاریخ

درینگاه ناگاه ملا علی را ر بود از میان دست برد و آید
بی سال تاریخ او سال دیگر بگورده ملا علی محدث
سلطان سلیم بن سلطان سلیمان پادشاه دوم
بعد از وفات پدر خود در سده نصد و هشتاد و چهارم هجری در روم بر تخت شاهی نشست و تاریخ جلوس او ازین مصرعه که بزبان
ترکی و فارسی است استخراج می یابد

۹۸۱

تاریخ جلوس

سلطان سلیم اول پادشاه عالم او معاصر محمد اکبر شاه پادشاه هند و شاه طهماسب صفوی پادشاه ایران بود و در سال نصد
و هشتاد و دو هجری بعد حکومت هشت سال فوت کرد و پسرش سلطان مراد بیگ او نشست و زیاده از هشت سال سلطنت نمود

۹۸۴

باغ فرح بخش

این باغ در سده نصد و هشتاد و دو هجری تعمیر یافت و نعت خان نامی دارد و در تعمیر آن باغ بود و در وی شخصی از صاحب طبعا
باراد و سیر باغ مذکور رفت و در و غده نگذاشت و بنجد و شد و این رباعی که در آن شکایت دارد و هم تاریخ تعمیر باغ از قسم تسمیه
به پادشاه گذرانید و مورد عنایات پادشاهان گردید

تاریخ

۹۸۴	میرزا فتح بخش گنجشاهی	امیرالدوله حسن نظر گنجشاهی	نصرت خان راز به تاریخ بنام	از باغ فرح بخش بدین
-----	-----------------------	----------------------------	----------------------------	---------------------

یعنی چون از اعداد و باغ فرح بخش عدد نصرت خان در کتب تاریخ بنامی باغ برآید اما معلوم نشد که این باغ کجاست و در وقت کدام پادشاه تعمیر یافته و از آثار چهارچوب مستطوریست که اگر چه در لاهور باغات خوب بسیار است اما باغ فرح بخش که در عهد صاحبقران ثانی صورت تمام یافته به مقتضای طراوت و تضارعت گلهای دست فضا و اعتدال هوا و حسن منظر و خوبی مکان و نقش و نگار عمارات متعدد و صفای آب روان و تالابهای و حوضهای کلان و نهادهای عریض و جویهای طویل و اقسام آرایش و آراستگی بر باغات دیگر شرف دارد و در شاهجهان نامه مرقوم است که شاهجهان پادشاه در ایام شانزدهگی در سنه هزار و سبت و نه باغ فرح بخش در کشمیر تعمیر نمود اما تاریخ مذکور در باب این هر دو باغ نمی تواند بود مگر آنچه که در کتاب هفت اقلیم مستطوریست که در احمد نگر دکن باغات بسیار است و از باغات آن خطه و نقشین یکی باغ فرح بخش است که شبیه و نظیر ندارد و میان آن باغ ارم اساس حوضی ساخته اند مانند بونیلگون فلک بی پایان و پیغامی در درون بر که عمارتی بنا شده که دست هیچ بنا مثل آن چنان بنامی ننموده فقط شاید که تاریخ مذکور در صدر در باب همین باغ باشد

دوازدهم پادشاه و جنگال

در سنه ۹۸۳ هجری پادشاه را خبر رسید که داود شاه ولد سلیمان کرانی بعد از کشته شدن بایزید برادر کلان او در ولایت بنگال فرمانفرما شده و شهرهای را که خان زمان علی قلی خان بنامنا ده معمر کرده و انبوه بود و طاقت و تدارج نموده و لودوی خان را که قلعه بهتاس و در تصرف و ثروت مقید گردانیده و مملکت ساخته از استماع این خبر پادشاه از اکبر آباد کوچ بر کشتی نموده متوجه آن سمت شدند چون در بنارس رسیدند خبر رسانیدند که اگر از بهر کشایش این عقده شکل که فتح کرانی باشد قابل گرفته شود بهتر است بنابراین در بین روز رسید میرزا صفهانی که در علم جفری و تفسیر بود با هر عالی صورت این واقعه را از کتاب جفر جامع در مجلس بنامی بحضور اعیان مملکت استخراج کرد چنانچه بعد از ترکیب حروف این بیت حاصل گشت **بیت** بزودی اگر از بهت پهلوان بر مملکت ترک و داود بیرون بعد از چند روز به پهلوان ظاهر شدند القصه تاریخ شانزدهم ماه ربیع الثانی بحوالی قلعه پیتر رسیدند و در اینجا جنگ واقع شد و داود خان متوجه گریه دیده در شب بخت و یکم ربیع الثانی سده نصد و سه بر کشتی سوار شده بجانب بنگال گریخت و بعد از چندی در اینجا کشته شد تاریخ آن منتهی را در عصر ملک سلیمان زده داود رفت یافتند فقط

۹۸۳ شاه طهماسب صفوی

پسر شاه اسماعیل صفوی است ولادت او صبح چهارشنبه سبت ششم ذی الحجه نصد و نوزده بوقوع آمده و آنجا عالم آفرین تاریخ تولد او است بعد وفات پدر نوزدهم ماه رجب سده نصد و سی و هجری در ایران بر تخت سلطنت نشسته و یکی از فضلا در تاریخ جلوس او این قطعه گفته

تاریخ جلوس

۹۸۳	طهماسب شاه عالم کرمانشاهی	ابا بعد شاه غازی تخت گردونی	عیای پدر گزنی کرمانشاهی	تاریخ سلطنت شاه جهان گزنی
-----	---------------------------	-----------------------------	-------------------------	---------------------------

و چون از غایت خلاص حسن اعتماد خود در ابتدا شاه ولایت می نامید از اتفاقات سده نصد و نهم شاه ولایت طهماسب نیز تاریخ جلوس خود و خاتم فرمان بدین آتش ختم کرد و در چنانچه در میان آن قطعه شرف بندگی شاه نجف یافته چون بدین طهماسب

مات دهم

۱۸۹

سال نهمده و هشتاد و هشت هجری واقع شده در شش در چهار در دوازده دار جامی بانام بود عمرش آنچه شمرت داشت
صد و ده سال بود مولانا قاسم بخاری که یکی از شاگردان ادب و تاریخ فوئش در الفاظ رفت ملا قاسم کاسی
یافته و میر یوسف استرآبادی از عبارت به خوش طبع تاریخ برادرده اما بعد دکم میشود مولانا عارفی در کربلاک سوز
این مصرعه یافته تاریخ ز جهان رفته قاسم کاسی و شیخ فیضی چنین بایست

تاریخ

۹۸۸

تاریخ وفات سال دهم

کفایت دوم از راه برع آید

سلطان علی عادل شاه بیجا پور
پسر سلطان ابراهیم عادل شاه است بعد وفات پدر در سنه نهمده و هشتاد و پنج در بیجا پور کن بر سر حکومت نشسته
در بعد سلطنت بیست و سه سال در سنه نهمده و هشتاد و هشت از دست خواجه سراس کشته شد شاعری تاریخ
وفات او درین عبارت یافته شاه جهان شد شهید

۹۸۸

ملک حسین نقشی

از کمالات صوری و معنوی بهره مند بود در مهر کنی بدیضا داشت گویند هر که پیش اوست گردی کردی که دولت صوری
و معنوی رسیده دلائش چهاردهم جاری الثانی سنه نهمده و هشتاد و هجری واقع شده یکی از سخنوران تاریخ و فاضلین

تاریخ

۹۸۹

قطب عالم شیخ دین حسین	آنکه بود از فضل مخدوم دیار	اصفهان از جانش آید	اولیاد از وجودش بخار
علم او به دشمن تشرف بخش	فضل او به دوست حکم کردار	چون برفت از عصر نقشی	سوی جنت زمین جهان بجار
	شد یکی تاریخ شیخ الاولیا	گشت دیگر نقشی روزگار	

شیخ جلال تنافسیری

تاریخ چهاردهم ذی الحجه سنه نهمده و هشتاد و دهم هجری فوت کرده

تاریخ از مخیر الواصلین

۹۸۹

عارف ذات ایزد تعالی	قطب و غوث ز کتب جلال	ذات او بود از قدم تنافسیر	گل خورشید باغ تنافسیر
ماه ذی الحجه چهاردهم	بود کان شیخ شد بچرخ نغم	سال ترحیل آن ستود خصال	شهر قمر در بهشت جامی بال

خواجه منصور سیرازست

ادرا شاه منصور وزیر بخوانند در امور حساب دانی و بصفت فراست و کار دانی موصوف بود در خدمت محمد اکبر بادشاه
پایه نذر و نذرشش از تمام دیوانیان عظام در گذر شده و بعد از چهار سال که از دوسه استحقاق و استقلال بهم رسانیده
پرواخت بادشاه از گفته یاجه نو در مل از پای و نارت انداخته عقید ساخت و من بعد جمعی از حامیان حسد نموده خط بر دراز
در بجانب دریا محمد حکیم برادر بادشاه که در آنوقت از کابل اراد اختیار لایحه نموده بود نوشتند و بعضی را جبهه برین و بعضی دیگر که از
سخت گیری او در معاملات رنجیده بودند حکم تفاد یافت که او را از ملحق آویند فرستادند و از آن بارگاه سلطنت در زندیک سراس
کوت کجوه او را از ملحق کشیدند و این واقع تاریخ بیست و سوم محرم نهمده و هشتاد و دهم هجری است داده عزیز است تاریخ

دانش را به ثانی منصور علاج یافته و بحسب اتفاق پیش ازین واقعه این قطعه شخصی منظم کرده بود

۹۸۶

قطعه

شاه منصور فارسی که بود | دائم آزار مردمان کارش | زین عمل عتق رب می بینم | همچو منصور بر سر دارش
در همین سبیل چون باد شاه | همت بنیده مرزا محمد حکیم بجایل | رفتند هر چند از مردم معبر از لقمه | خواجه منصور بخصم استگشت
منو و ندیج در یافت مگر دید با خبر معلوم | شکله خطوط ساخته بعضی بد نهادان | دشمنش بود نابراین بادشاه | بر قتل ناچار
اکثر اوقات تاسف میکرد

شاه قاسم

در سنه هفصد و نود و دو فوت کرده و خواجه عبدالرضا مشیر و زاده خواجه محمد شریف تاریخ فوت او را وفات شاه نام
یافته و تاریخ غروسی محمود بیگ نامی را الهی عاقبت محمود گردان یافته

۹۹۲

که خدای شاهزاده سلطان سلیم

چون شاهزاده سلطان سلیم شاهزاده ساله شد پدرش محمد اکبر شاه در سنه هفصد و نود و سه هجری عقد مناکحت
او با راجه بھگو انداس و لدر راجه بهار میل کچوا به که از عقیده تمندی پایه والا امارت رسیده بود منسلک فرمودند و در
نور و جشن عالی ترتیب داده جمیع منسوبان و ملازمان بادشاهی را مباد و پیش مستغنی ساخته و شیخ ابوالفضل
فیضی قطعه در سلک نظم کشیده که هر مصرع آن تاریخ این سانحه دولت افزاست

تاریخ

زهی عقد در پیش سلطان سلیم که بر تو در سال اسیرا | ز پروردن آفتاب دول | قرانی شده ماه و نامید

۹۹۳
۹۹۱

و بعد چند گاه حبید رفیع راجه ادرسه سنگه و لدر اسه مالک یو مرزا بان جوده پور که پوسعت ولایت و گستر لشکر
سر واد جمع راجه ناسه عظیم الشان بود در عقد ازدواج شاهزاده موصوف منقد گردید

محمد حکیم مرزا ابن بهایون بادشاه

برادر علامه آق اکر بادشاه است تاریخ اکیان در جم جمادی الاول سنه هفصد و شصت و یک در کابل متولد شده و
تاریخ ولادت او ابوالفناخر و ابوالفضائل یافته اند از طرف برادر خود محمد اکبر شاه حکومت کابل داشته و باغوا
خان زمان علی قلی خان باغی شده در ماه جمادی الثانی سنه هفصد و شصت و چهار هجری باراده لشکر مند و ستان
آلبا سوره رسیده بودند چون شنید که اکبر شاه لشکر کشی کرده بر سر وادی آید از لاسوره باز بجایل مراجعت کردند و در اندیشه
بهرسی و در سالگی شاهزاده جم امرواد ماه الهی ششمنه جلوسی اکبر شاهی موافق ماه شعبان سنه هفصد و نود و سه هجری فوت
کرده و چون فرزندان در آن زمان بودند فرمان بر راجه بھگو انداس و پسرش کنورانشکه حاکم پنجاب صادر گشت که بجای
رفته آنولایه را متصرف بندگان درگاه آرند و خود نیز بجایل تشریف بفرزند

شیخ ابراهیم

بسیار شیخ سلیم خجوری است انوار شایستگی از پیشانی او میدرخشید از تربیت طبیعت پرستان بخیر از پارسائی جاده پهلوی افتاد چند اکر سود
مزاج شد و بیار بهای سنت در راه بیکار ایا که اکبر شاه خبر وفات برادر خود مرزا محمد حکیم شنید و بسوی کابل منقضی فرمود و بودند او

او تبریز راه بود اما بسبب افزونی و تجوری او راه به تنه میگذرانسته و قصد در آنجا شایسته هم میفرستاد سال سی ام جلوسه
مواضع ماه شوال سنه پنجاه و نهم بحری بسجته در گذشت و کار آگاهان را میانه نامه باز گذشت

ایات

مباد اخذ شد غرق شراب کزین نخل شد قشر وانش جزا شراب از نخلی ترک نشی خیزد نازم خوشی بستن خورد

تاریخ رساله مناجات

این رساله را شیخ ابوالفضل علامه حکیم اکبر شاه در سنه پنجاه و نهم بحری مطابق سال الفصد و شصت و هشتاد و پنج
این رباعی از آن رساله است

رباعی

بصبر ای عدم خوش خفته بود مرا با نیستی خویش خوش بود از آن خواب خوشم بیدار گردان ندامت از نیست چیست بقصد

تاریخ بسال بحری

بجده که در این فرخنده نامه که از ملک رادت شد و فراموشی بفران شهنشاهی ست گذشت بره اسرار جمعی نیست مبهم
پس تاریخ این تمام بحریست امارت نامه سلطان عالم

تاریخ بسال جلالی

این رقم غیب معنی است ایام و جدول در باب مجد راه تاریخ جلایش بر بند چون بشمارد مناجات و جزا

راجه بر مل

در اصل بحری بود باخوان که در سنه دوی جهات گویند نام او همیاس بود است چون بگذشت اکبر شاه رسید بحری و اعلیٰ قیام
و بدین سنجی در سلک صاحبان نظام یافت و بتدریج کوی سبقت از همه بزرگان در بر آورده بنصب پنجاه می رسید و یکی از بزرگان درگاه و خواجه
کشته در مرده و حرم انور و مسازان محفل جانان ممتاز گردید و چون شعر مندی خوب میگفت بکتاب کبای که قریب بمعنی ملک الشعراء
منی طلب گردیده و بعد از آن بکتاب بیری که معنی آن بهندی بهادر است سفر از سی یافته اکثر خطاب در شاهی و چون او بدین عبارت
صاحب انشور را به برادر ایا سیکه محمد اکبر شاه در کابل بود و در آنجا پنجاه هزار تن که که بجانب سواد کجور که بگاه افغانان بودند
است فرستاده بودند و بدی با ایشان جنگ و جدال داشت تا آنکه هفتم منقذ از دوا و الهی سال سی ام از جلوس مواضع ماه ربیع الاول
سنه پنجاه و نهم بحری بابیلادی از موان کار بکار آمد ازین سانکه تا بدین زمان شاه و ملوک و ملا شیری نیز بحری و کشته

سلطان محمد صفوی لقب سلطان محمد خدا بنده

پسر شاه طهماسب صفوی است و در سنه پنجاه و سی و شصت ولادت یافته و تاریخ میلاد او است فرزند شاه طهماسب اول محمد آید
در اساطان سکندر نشان نیز میبیند چون بارش شاه اسماعیل صفوی بعد فوت پدر سلطنت ایران رسید و چندی نایب اران باور و کار
را از قید شاهی ملک نیستی فرستاد و خواست تا سلطان محمد را نیز ملاک سازد اما چون داد و دیوار سکونت داشت و شش بدو رسید تا آنکه
در آن موقع کس نیز از فرستاده حکم کرده بود که در آن نیز ملاک سازد اما پیش از آنکه این امر بشود از خیر تو انجیل آید شاه اسماعیل در ایت حیات انجیل
ارواح سپهر و از دلائل معنی فرستاد که پسرش شاه شجاع را که طفل شست ماه بود و شاه طهماسب را از ایران دیگر قریب از بحری فرستاد سلطان
میرزا از شیراز آورده در سنه پنجاه و شصت و پنج بحری که سال وفات شاه اسماعیل صفوی بود و در قریب از بحری سلطنت نشانی نمود و

۹۹۳

هميشه و ادواب پري خانم سنجو است كه خود را قن و نائق مهابت سلطنت گرد و حسب الامر شاه ادرابنجيه ملاك نمودند بعد از ان حرم
محترم او خير الكنسا بگيم بحيث مافت با صر شوهر خود و صغر سن شهنواگان مهابت سلطنت را سر انجام سداد و چون انهمني موافق مزاج
امر انبوه بعد چند سة اتفاق نموده ادرابنجيه ملاك ساختند و سلطان حمزه مرزا ابوالعباسي پد قبول نمودند و حمزه مرزا تا چند سال
بجاي پدربانو سلطنت مي پرداخت تا آنكه بتاييخ نسبت دوم ماه ذمي الحجه سنه منفرد نمود و چهارهيجري در صدد و تحبه از دست دلاكي
بتحرك امر كشته شد چنين نوشته اند كه ولادت مرزا بطالع سنبه شده و صاحب طالع اش عطار و بود و در ان فانت احراق عطار
واقع شده بود از ناثر ان اين حادثه رومي دارد و از اتفاقات غريب احراق عطار و موافق تاييخ اين واقع ملاك است بعد شهادت
او مرزا ابو طالب را كه پسر سة حمزه و ساله بود قائم مقام دو ليحه پد ساختند اما مرزا عباس كه در شهادت بود و در سنه منفرد و نو دوشين هيجري
اعانت مرشد قليخان غور سة عظيم جمع نموده بر ايشان آمد و پد و برادر او را معزول ساختند و در زدين بر تخت سلطنت نشست

مرزا سلیمان بدخشی حاکم بدخشان

این خان مرزا ابن سلطان محمود و مرزا ابن سلطان ابوسعید مرزا از اولاد امیر تیمور صاحب قرآن است و فنی که پدرش خان مرزا
حاکم بدخشان در سنه نهصد و بیست و هفت هجری فوت کرد و مرزا سلیمان هفت ساله بود و پادشاه بادشاه که سیدان ایام در کابل بود و جماع
این نیر لیسر خود شاهزاده محمد باون را بجای حکومت آن ولایت نامزد ساخت و بعد فتح هند و سمان حکومت بدخشان بمرزا سلیمان داد
و در لیسر بود و مرزا ابراهیم نام در شجاعت تمام و سخاوت رشک عمام بود و ولادتش در سنه نهصد و چهل یک هجری که موافق
تخل سید پور است در بدخشان اتفاق افتاده و در ایامیکه مرزا سلیمان بر سر بلخ رفت پسر او مرزا ابراهیم که بحسن صورت و سیرت
انصاف داشت در معبر که بدست مردم پسر محمد خان آذ بک حاکم بلخ افتاد و با شاهزاده او از دست کوراک که نام جلاوسی بود کشته شدند
واقع در راه دمی الحجه سنه نهصد و شصت و هفت بود قوع آمده و نارنج این هفت کوراک کشت و یافته اند و مرزا سلیمان که کوخل سقیه
تاریخ یافته و غریزی در مرثیه او این رباعی گفته و بعضی گفته اند پدرش گفته

رابعی

اسی لعل بدخشان بخشان فتح ماند و خوشید و خشان رفتی در او هر چه خاتمی سلیمان بود افسوس که از دست سلیمان رفتی
دگو بند که بیشتر از قتل خود بد و در مرزا ابراهیم قصیده گفته بود که مطلع اش اینست بلیت رفتیم بجاک حسرت چون لاله دای برل
اگر چه بخشیر برین با دایع دل بر تلخ و مرزا ابراهیم کور را پسری بود مرزا شایخ نام چون بجد بلوغ رسید با غواصی بعضی فنون آموخت
اگر تو لایت بدخشان را متصرف شده خواست که بدخورد از میان بردارد مرزا سلیمان از بعضی دل تنگ شده گریخته نزد مرزا محمد حکیم
برادر ابراهیم شاه که حاکم کابل بود آمد و طلب کمک نمود چون مرزا حکیم سخبات توقع او پیش آمد چاره کار خود را اندگاه اکبر شاه چشم داشتند در
ثلث و شصت و تسعمین و تسعمانه رو برآوردند و ستان نهاد چون در فتح پور سبکی رسید بادشاه با عزا از تمام پیش آمده از محال عطاوت او را در آن غوغا گرفت
و بسیار مزایا نمودند بعد چند اوقات در جمیع سال خصمت حجاز حاصل نموده از بند سورت بکشتی درآمدند بزیارت حرمین مستعد گردید
در سنه ثلث و تسعمین و تسعمانه عبداله خان آذلبک در ولایت ماورالنهر کوس بادشاهی زنده تمام آن دیار را متصرف شده در بدخشان
نیز از تپا بافت و مرزا شایخ از بدخشان گریخته التجار و گاه سلاطین پناه آورده بمراحم خسروانی سر بلندی یافت همدین سال محرم
مرزا در کابل خوست کرد و چون فرزندان مرزا خود و سال بودند فریان صدا در گشت که آن ولایت را متصرفندگان در گاه درازند در سداب
و تسعمین و تسعمانه مرزا شایخ که همراه لشکر شاهی بکابل رفته بود جمعیت نموده بر سر بدخشان تاخت و با مرزا عبداله خان آذلبک

جنگ کرده غالب آمد و فرزای سلیمان که در آن ایام بکابل بود و در بختان رفت و جدا شدند از طلبان یک بازار در بختان قرار نمود
 متوجه هندوستان گردید و در ماه ربیع الاول سنه خمس و تسعين و ثمانه سال سی و دوم از تاریخ الهی بملازمت بندگان حضرت
 رسیده و مورد انضال شاهنشاهی گردید و بعد از دو سال بسین بخت و هفت سالگی در بخت به ششم رمضان سنه نهصد و نود و هفت
 هجری مطابق سنه سی و چهارم الهی در لاهور در گذشت و تاریخ وفات او را بخشش یافته اند

شیخ سلیمان بلگرامی

در محله قاضی بلگرام سکونت داشت و قبیله پاپون بار شاه از شیر شاه بهریت یافته در بلگرام رسیده شیخ سلیمان تمشک در آباد
 او را انگشتری خود داده گفته بود که این انگشتری نشان من است اگر باز به شاه شوم بخدمت حاضر شوی چون پاپون بادیگر افتاد
 بهندوستان گردید شیخ مذکور پاپی بخت رسیده بوسیله همان انگشتری بشیرت ملازمت فاکر گشته صاحب دولتی گردید و سولانا نصیری
 را که از خواهر زاده او بود نیز همراه خود برده بملازمت رسانیده و هر دو پاپی بخت حاضر می بودند و شیخ سلیمان در عهد اکبر شاه
 در سنه نهصد و نود و هفت هجری وفات یافته سولانا نصیری تاریخ وفاتش گفته

تاریخ

سپهر چاه و دولت امی سلیمان	که تاج کشتش شد تاسر ماه	شده پیمان کس چون بخت	بوقت رحمت حق اولین ماه
حدیث خلعت احسان چیاثر	شده افسانه در عالم بانواه	لبوسی جنت نالی ردا و باد	حکیم افرسی بان طالب بنواه
چو با جاد جلای خویش ان شین	گرفته جانب خلد برین راه	لی تاریخ فو تش در بدیده	خود گفتا کجا آن شیخ با جاد

و قطعه دیگر سولانا مذکور در تاریخ وفاتش گفته و این مصرع آمده تاریخ است شمار سال زندگش میان نهصد و نود و هفت
 ۹۹۴ ۹۹۵

میر فتح الله شیرازی حکیم ابوالفتح کیلانی

ابیر فتح الله بفاو بن سلیم ذکاسی طبع مستقیم از سائر فضلاء زمان امتیاز از ادان داشت در جمیع علوم خصوصاً در انساب علمت
 و فنون صنایع ممتاز بود از شیراز در بند آورده شده در خدمت سلطان علی عادل شاه والی مجا پور منصب و کالت یافته و پس از آنکه
 و س که در سنه نهصد و شصت و هشت هجری بوفج آمده بدگاه اکبر شاه رسیده مخاطب بعضی الدوله گردید و در روز بروز مواج و جلا
 در فراش بود تا در سنه نهصد و نود و هفت بادشاه و در همراه گرفته بکشیر رفتند و او در سری نگر که دار الملک کشیر است بمرحله رسید
 در گذشت و قبیله بار شاه از فوت وی اطلاع یافت بآرامت نمود و فرمود که اگر بر دست فرنگ او فنادی و فرنگیان بکشیر
 تمام خزائن بارگاه سلطنت عوضی بخواستی در ساعت این بود امی بر سوز کرد می و بخین کوسر والارا از ان خرید می فقط هندی
 از فوت وی بادشاه از کشیر بقصد کامل منفعت فرمودند و آثار راه مسیح الدین حکیم ابوالفتح کیلانی برادر حکیم سلیم و له و لانا اعظم
 کیلانی نیز از بختان سفر آخرت نمود و چنانچه اکبر شاه در یکی از فرمان خود که در کتاب ابوالفضل موجود است مکتوبه که بتاریخ
 است چهارم امرواد ماه الهی در سنه سی و چهار مطابق سنه شعبه سوم شوال سنه نهصد و نود و هفت هجری ابیر فتح الله شیرازی ازین
 خلعت کرده و ملک نمود و بخیر و ناسف همچنان تازید بود که بتاریخ هفتم شهر ربیع الاول سی و چهار و انق شب به شنبه نوزدهم شوال
 حکیم ابوالفتح کیلانی ازین سراسی فانی ارتحال نمود و تاریخ فوت او شان چنین یافته اند که حکیم شاه فقیر الله که و صنفی ساقی تاریخ فوت این در کتاب

۱۰ سال درو تلاطمه عالم رفتند	رفتند سو خرد مقدم رفتند	چون سوز و سوخت نمودند	تاریخ ثبت که هر دو با هم رفتند
------------------------------	-------------------------	-----------------------	--------------------------------

مولانا عرسه

اسمش جلال الدین و مولدش شیراز است شاعری شمد کلام شیرین سخن بود و نظمش اندر عبارت جنتی است ارباب
نشرش اندر شهرت عالمی بود خسته در ابتدا از بند چرون بدکن وارو شده چون در الزلایات اورا الفقهی چنانکه باید دست نهاد
لاجرم شود چنانکه شد و مسیح الدین حکیم ابو الفتح در کتب اهل حقیقتش اندر یافته بر مستبش پرداخت و بند بر راجع احوالش از
آب الکمال حکمت پناهی نصارت یافته به احراری در شاعری نام برار و چون به جوابی حکیم مذکور بهر قنار کنده شد سید سالک عبد الرحیم
خانخانان در اشرفی خاطرش کوشید و شهرش پیش از پیش گشت و در آن آثار احوالش مسموع باریان گمان حضرت شاهنشاهی
بمنه اکبر شاه گردیده در ساک بندگان حاصل نظم یافت و پس از چند روز بهر حال بهمال نقش چاقوش از صفحه در کار شسته شد بعد از
در لاهور بجاک سپرد و بعضی کسین نوشته اند که با شاعر و مراد سلیم خدمت و محبت سفر طده اشته چنانچه بعضی بنقش اندر
عاقبت حساد در عین جوانی او را مسموم نمودند و فاشش در سال سی و ششم جلوس اکبر شاه در ستمه نمود و نمود و متعجبی بوضع آمد
تا دی کلام عرفی شیرازی تاریخ وفات او است و بسبب آنکه حرص او طبع مال داشت در بند طولی مال ظریفی تاریخ نوشت
اشعت ۹۹۹ یافت در دراست جهان مرقوم است که عرفی در مرض موت خود قصیده گفته که در لکن آورده
رقت به نخت معلی کرده مطلع اش اینست بیت جهان بکشم در دایه شهر دیار نیافتم که فروشد بخت در بازار
و در آخر قصیده میگوید بیت اگر شود ره کوی تو بخانه شیرین کیم بهر یک دیده طاعتش بکار بکاوش فرود از کوی تا بخت
اگر بند ملاکم کند در تبار بعد از وفاتش میر صاحب دهنانی استخوانهای او را در ده بخت معلی نمود با بجهله چون لاشه او در
بخت اشرف رسید ملا و نفی مهدانی تاریخ رسیدن لاش در آن دیار اینچنین گفته

تاریخ

چنانکه گوید بهیاسی سقوت کرد	که آسمان بی پردر شمعش	جو عی او اسیر آید از شمعش	شکست بر سر لهای شمعش
بکاوش فرود از کوی تا بخت	نگذیرد عانی که بدست آمد	رفتم ندانم چه تاریخ زدی	بکاوش فرود از کوی تا بخت

در بعضی کتب مسطور است که چند سال بعد وفات او در پیش آمده باشد و دیگری که بهایومی او در فون بود استخوانهای ۳۰ فی ا
بر آورده به بخت برود

خواجہ محمد بختی

ابن خواجہ ابو الفیض ابن خواجہ محمد عبد الله پسر کلان خواجہ عبد الله صاحب کمال و عارف و کامل بود و اول
او مقفل در اخبار الاصفیاء مسطور است بکار پنج دوازدهم شهر ربیع الاول سنه ۸۵۰ و در نیمه چندی غمت کرده و در نیمه
از مردان او امیر عبد الله که پیر ابو العلا اکبر آبادی بود و در بلده اکبر آباد برکنار در باسی چمن مقفل راج کماله بذکران موجود است

تاریخ وفات او است

آن قطب مانده خواجہ بختی	در وقت خودش نبود	در ماه وفات خواجہ کنین	او رفت از خجستان طانی
نه بارقم سبب بار نو لیس	تا سال وفات او بدانی		

حافظ خسته

در سینه با نخی است که آنرا باغ نو گفته میگویند و با آن باغ حافظ خسته نام داشت که در زمان اکبر شاه بنامی آن باغ میناوه در

در ایامیکه: و شاه برای این برادر خود محمد حکیم خیرا که از کابل بار آمده تشریف میبرد وستان نالامور رسیده بود و رفته بود وقت مراجعت در آن باغ نرو آمده چنانچه ابو الفضل در آن کتاب مینویسد که آنحضرت باغ و گلشنی حائظ رختنه که آنحضرت در آنجا میفرموده و آنرا در آنجا نشان میدهند تشریف برده بجهت پیرایه خاطر فیض میآوردند فقط در وقت حائظ رختنه در سینه یکبار بجزی میفرموده آمده و در آنجا در آنوقت بطریق تعقیب یافته اند و باغ را رختنه شد و آب نماد یعنی اگر از عدد باغ آب در روزی نایم پنج برابر

بنیاد قلعه الک آباد

شیخ ابو الفضل در کتاب الکبرنامه مینویسد که از دیدگاه منظر اندس بود که مقبره بیگ را که در آن سرزمین دریای گنگ و چین پیوسته جوش یکبار میسرند و دانشمندان هند این بوم را بس بزرگ انگاشته اند و ریاضت کیشان این سرزمین را طایفان گاه و الا سینه در آنجا شهری بر سازند و گزین حصاری اساس باید و چندی در آنجا برادر گنگ را و گری بر نشیند و سربان آن نواحی را غاشینه قرآن پذیرای برودش گذارند و مادر پیرایه شورایمینی پذیرد بدین دور یعنی تا پنج آبان سال نسبت و بفتح از جلوس شاهنشاهی که سلطان سده نهصد و نود و هجری بود از دار الخلافت متوجه رختنه فرما شد و در موبک مقدس داد و دان و شکار گمان منزل بمنزل حضرت میفرموده غره آورده بدان بنایش جابر سید و در روز یکشنبه ساعت اساس شهر نهادند و چهار منزل قلعه را سنگ زدند و در هر کدام و الا سینه باز نمودند و محدثان نیز بر پیش کار نهادند و پدید آوردند در کسرتانی اولین حصن را بنیاد گرفت و هر گرهی در حال و گلشن خانه بسپرد و در اندک مدتی بزرگ شهری آبادان شد و موسوم و مشهور با آنکه باس گشت و بعد از ده ماه و پنج روز و هجدهمین بر منورنی اقبال از راه خشکی متوجه دار الخلافت شدند فقط در راهات جهان مرقوم است که در سال پانزدهم جلوس پیرایه بنیاد قلعه الک آباد که در شانست و استحکام نظیری ندارد تقسیم یافت و در مدت چهار سال و کسری صورت انجام پذیرفت و بجای دیگر نشسته و درم که این قلعه با تمام شانزده لایه اقبال شیخ بابا یعنی سلطان سلیم که ثانی الحال برادر بزرگ جهانگیر می جلوس فرمودند و شجاعت سعید خان و مخلص خان در وجه طوطی و داسی چهار تهمه دیوان و بیگ داس مشرف سن ابتداء باز دهم شهر زمی انجام شد و نوزده و پنج لغایت بیست و پنجم ماه جادی الاول سینه یکبار در یازده هجری تقییر اختتام یافت و شهری نیز در آنجا آباد گشته اول ماه سال با لهما س گرید و و بعد از آن در عهد شاه جهان مادر شاه باله آباد مشهور شده فقط پو شیده و سواد که نقشه این قلعه آنچه که پیش ازین بود حالا یافته نمیشود زیرا که در سینه یکبار در و صد و شانزدهم هجری مطابق سینه یکبار در و شصت و یک عیسوی که نسل گنده صاحب آن بزرگ مشهور بر نسل گیت که گیت گنج در شهر الک آباد آباد کرده اوست بجهت کینگی آنکیز بعد شستن عمارات اندرونی قلعه و دیوار و مکانات دیگر صورت قلعه را دیگرگون ساخته راست اینست که پیش ازین لایق تریم بود و حالا قابل رزم هست و درین قلعه مکانی است زیر زمین که آنرا هندوان پائال پوری می نامند و در آنجا درختی است که حالا هیچ شاخ و برگ ندارد و سینه و آن آنرا که می بر میگوند و طلبه می نامند این درخت از کلمه سال در آنجا است و تا روز قیامت خواهد ماند منقول است که جهانگیر مادر شاه آن درخت را بریده و طبق آن می کشان بر سر آن نموده بود و بعد از چند مدت طبق آنی را شکسته باز سر بر آورده و آنرا بحکم بالعیاب درین قلعه عمودی است شگین که آنرا هندوان از غلط فحشی در آنرا لایق بیستمین میگوند و طوایش قریب چهارده و صد و سیصد و بیست و یک است که تیره و آنرا بانول می نامند که اگر کسی در آنجا نمی تواند از درین ایام صاه این آنکیز برای ششافت این ساز سینه معی موقوفه یکبار برده و اقل آن کتبه بر کافه بهر جانب فرستاده و آنرا مستطاف کرده که این صوره را راجه عظیم الشان از اجماعی ششین بنیاد نهاده و اینجا که سعید بزرگ هندوان است استاده کرده و این صوره را آنکیز که کتبه صا حیدر صورت شکام مرت قلعه و در آن روز و تا چهل سال اندرون قلعه آبادانه

بخطاب اعظم خان نام برادر و دی سال پور بجاگیر مقرر شده در سال سی و دوم از جلوس عقد مناکحت دختر عزیز ابا و تاسا برادر
سلطان مراد منعقد گردیده و در سنه هزار و دوسو و اربعه باو شاه و بطرف خود دریافته اند و حج کرده و باز نگینان و دوستی بهر سینه
از بندر ملا دل که نزدیک سو منات است بر جیازی که بنام الهی مشهور بود با فرزند آن خود سوار شده و حج رفت شیخ عبدالقادر بدو
تاریخ روانگی او بطرف مکه یافت

تاریخ

چون رسیدیم ببل تاریخ این سال
بعد از مراجعت در احکام و گجرات سکونت نمود و در اینجا سال نو و دوم از جلوس مناکحت یعنی جهانگیر باو شاه در سنه هزار و سی
و سه بجوی باجل طبعی مسافر دارالملک بقا گردید و بلاش از انا تنجا بدلی آورد و متصل و منته به او خان اعظم آنکه خان بدنون حقیقت
و برقرار و عمارتی عالی که شصت و چهار ستون دارد و ستونهای از سنگ مرمر است تعمیر نمودند و آن عمارت حالاً به چهل و پنج کعبه مشهور است

تاریخ کتاب مصنف اقلیم

این کتاب تصنیف نموده امین احمد رازی است که در سنه هزار و دو و بجوی با تمام رسیده و تاریخ اینچنین گفت

تاریخ

این نسخه که هست چنانچه در پیش
ناموشی در زبانی
کراتو کسی سوال تاریخ گفت

سلطان مراد ابن سلطان سلیم پادشاه روم

بعد فوت پدر مراد و اخوان شعبان سنه هشتاد و دو بر بر سلطنت روم نشست و صاحب ملک مال گشته اول پنج برادران
خود را پیش چشم خود کشته بعد از آن بکار سلطنت پرداخت کرد و او را با جنود و افسار محاربات دست و پا و فاش در راه باو بی
سنه یک هزار و سه و بجوی بوقوع آمده پس از دو روز و چون سلطان محمد پسر او از قلعه آورد و فاش در راه باو بی
باو بگفت از اندامی بر شست و از غر و غوغا و دل سنگی نوزده برادر خود را که بزرگترین ایشان سبب سال بود از هم گزاند و بعد حکومت
سنه سال در راه شعبان سال هزار و دوازده بر پنج طاعون ازین عالم در گذشت بعد از و پسرش سلطان احمد چهارده سال حکومت

مولانا شیخ نظام متخلص صمیمی بلگرامی

از قداسی شعری بلگرامی است و خواهرزاده شیخ سلیمان و از وسیله او بجلالت مایون پادشاه رسیده و شاعر پائی تخت
او گردیده و در هر خود این بیت گذاشته بود
خدا یا بحق رسول الهام پذیرای کار صمیمی نظام و در تعبیر منیدین
که از توابع در اخلافت دلی است در سنه یک هزار و سه و بجوی در عهد اکبر شاه فوت کرده و نواب مبارک خان دلیوی تاریخ
و فاش درین قلمه ضبط آورده

تاریخ

ملک ملک نظم شیخ نظام
شاعری نادر و فصیح کلام
در قصیده شده طبع زمان
در غزل گشته خسته و ایام
رست خست و نواز ملک فنا
کرد آهسته سوی خلد خرم
کردم از پیشه بخت و بخت

شیخ عبدالقادر بدوئی و در حصار

پدرش ملک شاه از کار بلده بدوئی بود و شیخ افضل و کمال القادری داشت پیش شیخ مبارک ناگوری که پدر شیخ

مات یازدهم

شیخ ابو الفضل مست تلمذ نموده بعد از آن در سلک ملازمان کبرشناسی مشغول گردیده در محفل خلوت بارداشت و به امر آن بزرگوار
بانتخاب و ترجمه کتب هندی اکثر مامور میشد و استان را محظرا الفارسی ترجمه کرده و تاریخ کشمیری منتخب نموده و علم تاریخ را ابوالمعنی سید
و تاریخ چهار خوب می یافت اکثر تاریخ تغییر عیالات و وفات مشایخ و علماء عصر خود یافته و تاریخ از وای خود که در سنه هجری چهار
و پنج هجری الفان افتاده گفته

تاریخ از وای

چون مرا از عنایت ازلی از وای به جای هر می شد عقل تاریخ کو خدا کی را گفت ای قرین مهری شد
در نسخه منتخب التواریخ که بتاریخ بادنه اشتمال دارد بر حق گوئی و خدا شناسی و فضل و کمال را در لیل و نهار آینه است
این کتاب را در سنه یک هزار و چهار هجری با تمام رسانیده و تاریخ آن بطریق تعقیب آینه گفت

تاریخ

شکر از کرم ربانے منتخب از کرم ربانے سال تاریخ زوکی گفت انتخاب که در دانه
اگر حرف تالی را که نون باشد از لفظ انتخاب دور کرده شود تاریخ برای سال وفات شیخ معلوم نشد و تاریخ به هم رسید
ملک الشعرا شیخ ابو الفیض فیضه فیاضی

برادر بزرگ شیخ ابو الفضل و خلف الصدق شیخ مبارک ناگوری ست سالها فیضی تخلص میکرد آخر فیاضی قرار داد
و اشعار با فیضی گفته بدیت این پیش که سکلام سخن بود فیضی رزم نگین من بود اکنون که رشدم عشق و شوق
فیاضی ام از محیط فیاض آورده اند که در او اهل روزگار بادشاه فیضی را که بلازشش رفته بود بیرون کشد و فقره اش
کرد فیضی تکلیف این رباعی خواند رباعی بادشاه با بیرون پنجه ام از سر لطف خود مرا جاده ننگه من طوطی شکر خایم
جاسی طوطی درون پنجه به بادشاه بسیار پسند و مراتب او افزون در تمام علوم مثل شعر و سماع و عرفان و فاضیه
و تفسیر و تاریخ و خط و انشا بمیشال آفاق بود این چند ابیات از دست

ابیات

شکر از کرم ربانے	شاعر خاص حلال الیوم کرم	شاعر مراد ان شاعر کرم	شعر گویان ازلی اخذ و جرم
بود کرد و بند خسر و طوطی شکر	حالی که من سخن گوئی از شیرین	طرز شعرا و نباشد نظم و کرم	او بطرز دیگر است و برین نیک
او اگر در لطف محمد شاه بود	من بداحی کبریا جهان می	بود اگر بر احمد بنده فرمان پذیر	کردن معنی در و می گفته تا کرم

در طبقه سلاطین همویریه هند اول سیکه بخلاب ملک الشعرا فیضی تخلص میبانات نموده عزالی مشتمی بود که از کبر شاه این
خطاب مامور گردیده و بعد فوت او شیخ فیضی باین لقب بلند آوازه گشت و در عهد جهانگیر بادشاه طالب اهل روزگار
قرآن ثانی ابو طالب کلیم هدایت باین خطاب مامور شده و فیضی سوار الکلم نام کتابی در اخلاق نوشته که جز
منقوطه ندارد و تفسیر قرآن را نیز باین نقطه تمام کرده و موسوم بسواطع الالهام گردانیده و میر حیدر معانی سوره قل هو الله را
تاریخ تمام آن یافته که در سنه هجری و الف هجری با تمام رسیده و ده هزار رویت جمله گرفته سوره قل هو الله احد الله
الصمد لم یلد ولم یولد له لم یکن له کفو احد فقط و شیخ فیضی در یکی از مقامات خود آورده که در دیوان حافظ نام سگ نیست
چنانکه ازین قطعه مستفاد میگردد

مات یازدهم

حاجی محمد بهار

۲۰۲

این مسجدی است عالیشان در ملک بهار تعمیر نموده سعید سرخان در سده یک هزار و چهارم هجری در زمان دولت اکبر شاه
بادشاه و این تاریخ بر بالاس دروازه ان مسجد مرقوم است

تاریخ

در زمان اکبر غازی شد عالم	بود ایچم چاکرانش از ان	همین حضرت خان سعید	مسند عالی بنامی مسجدی کرد
۱۰۲۴	اروضه قدسی است کوئی	سال تاریخی چون از پیر	رفته بود از حجت خیر

دروازه محاسنه رستگار

راجا سنگه سپه راجه بجوان داس کچوا به در زمان صوبه داری خود در ملک بهار محاسنه
یک هزار و یکصد و پنجاه هجری تعمیر نموده در دروازه ان محل سر این تاریخ مرقوم ساخته

تاریخ

دروازه مقیم بنامی چو شد نام	دروازه سپهر شش	سال عمارتش چون مرقوم	از راجه مان سنگه بنامی تعمیر شد
۱۰۰۰	تعمیر شد	۱۰۰۰	۱۰۰۰

مولانا حاجی محمد شمس

اصلش از بهمان است سیکه از آبا اجداد میر سعید علی بهمانی بکشیم آمده متوطن شده بود و مولانا مذکور
از کشمیر بدلی رسیده کسب فضائل نمود و در اکثر علوم به تبحر کمال رسیده بفقیر و عبادت بهر می برد و گرد امور دنیوی
نمیگردد اشعار خوب دارد و در پنجمین نوزدهم صفر سنه هزار و شش فوٹ شد و خلیفه اش مولانا آسن که از مردان خواهر
مسجد باقی بود این قطعه در تاریخ دفاتش مرقوم نموده

تاریخ

نوزده ازاد صفر فتنه بود	کین فلک کشت بریزد بر	زیر دیر ساخت حیات مرا	همچو حیات نمک اندر حجر
در سر پرورد و لے نغمت	کز غم اوشت غم گشت سر	پیر خرد اول جهان زین خبر	خون شد و پوست بخون حکم
۱۰۰۶	سال و سه روز ازین و آخر	نوزدهم بود از شهر صفر	۱۰۰۶

عبد الله خان اوبک سپه سالار ملک توران

این سکنه خان این جانی بیک خان از اولاد جو چیخان ابن خلگیر خان بود بعد وفات پدر در سنه نصد و نود و یکصد و هشتاد و هشت
و بخارا رسیده و در هنگام حیات پدر تادست به بلاد جنگ داشته در سنه ثلث و تسعین و تسعمائة در ولایت ماورالنهر کوس
شاهی با ستم اول رز و تمانه کن و بار اسفرت شده در بدخشان استیلا یافت و مرزا شایخ میر مرزا سلیمان از جو را و
بجان آمده متوجه هندوستان شده و عبدالله خان در سنه خمس و الف پنجم ماه رجب رحلت نموده و بقوسله در
سنه هزار و شش مطابق سنه چهل و چهار از جلوس اکبر شاه و موافق سال دوازدهم جلوس شاه عباس فوت کرد
و تاریخ وفات او را قیامت قائم شد و یافته اند و در عمرش شصت و شش سال و باجم سلطنت بعد از پدر بنفده سال
و بعضی نوشته اند که مدت حکومت او چهل و دو سال بود بعد از او پسرش محب الملومین خان در سنه پانصد

مات یازدهم

۲۰۳

خانی شمس مستوفی در پیش کلاز و ازار خاطر و شمس بعبه آنگه محمد خود رستم سلطان بابا سید پسر اش بسیاست رسانیده
 سیمو است که هیچ ارکان دولت در پیش او بود ساز و گند از چند سبب از ایشان توهم گشت از شهباسر راه او را گرفتند و نیز خیر او را
 ملاک ساختند و درین محمد خان دله جانی بیگ سلطان خواهرزاده عبدالله خان ملاک از او فرامی او بود بر سر حکومت نشست و نیز
 تاریخ قتل عبداللهمین خان مابطریق تمهید بر بخت سر بریده یافته اند یعنی اگر سر بخت را که حرم بابا شد و در کرده شود تاریخ براید
 و نوشته اند که بنابرینو اعمال بنی اربها که از عبداللهمین خان نسبت به پدر واقع شده زیاده از شش ماه سلطنت بر نهاده و چون خان
 که مشهور به جیم خان بود در معرکه که با شاه عباس در بهشت واقع گردید زخمی شد و بعد از آن آخرت شتافت

سلطان شاه مراد

پسر دومی اکبر شاه بود در سن یک هزار و هفتاد و نهم ماه شعبان در سی ام سالگی در کن ولایت حیات سپرد و در پل شاه پور
 مدفون گردید بعد از آن نقش نور از انجا بر آرد و در نو یک سالگی مرگید و در پل مدفون گردید و در میان عمره تاریخ فوت او است ع
 او گلشن اقبال نهال شیده کم

شیخ ناگه

در شهر قنوج بر که از ریای کالی فی روضه ایست خلیفان و گنبدی دارد بر گرد آن روضه دیوار است بلند تعمیر نموده و از او میگویند
 که بر پیشانی در دهانه میرانی تعمیر است چنان معمار میگردد که شیخ ناگه در حوالی یک هزار و نصد و نوبت کرده و در آن مقام مدفون گردید و
 از عبارت سکان منین آباد تاریخ برمی آید تاریخ و عبارت اینست

تاریخ

این روضه با صد که فرد و شمس	زبان گوشت که از شاه مراد است	امیر که شیخ ناگه فیض حق بود	تاریخ مکان منین آباد است
با تمام رکن الدین و دلارسی بیان فرشته کبر رکن الدین بن علاء الدین عثمانی شمس			

شاه موسی

در سیست بود که در سن یک هزار و ده و چوبیس بشوات رسید اما معلوم نشد که کدام علت بهر حال تاریخ شهادت او نیست

تاریخ

شجاع ملک شاه موسی	بمیدان شهادت چون علم نزد	روز می صدیق شمس الدین محمد	فیض عشق تاریخ شمس محمد نزد
-------------------	--------------------------	----------------------------	----------------------------

رفع الدین

شاعر و متهاز سخن سنج معنی نواز بود و مولد شمس رکن است در زمان شاه اکبر در سناده دیوانه که خود گفته بود
 بنظر شاه گدازانید و مورد غیایات و انعامات بادشاهان گردید و تاریخ اختتام دیوانه مذکور گفته

تاریخ

دیوان رفیع چون با تمام شد	از حضرت بادشاه تمام شد	در ملک رکن جمع نمودیم شمس	در سال هزار و ده با تمام شد
---------------------------	------------------------	---------------------------	-----------------------------

فتح ولایت لارا شاه عباس

حکام لارا از نژاد گرگین میلادانه که در عهد کیان حکومت لار مشرب شده بودند از ان تاریخ اولاد او را نوشت حاکم و زمان
 بود و در زمان ملوک طوائف بیشتر از بیشتر افتد یافته از حکام ولایت قرب و جوار باجستان بودند و از این منته ساقیه قبایل مذکور

مات یازدهم

۴۴

و بعد از آن در ممالک ایران بادشاهی نافذ فرمان بودند خصوصاً در زمان اکاسره اطاعت گوته بطور آورده اند و در سائر
ایام بواسطه خود سری و افراخته اند اول حاکم مسلمانان از آن طایفه جلالی الدین ابرج ابن گرگین ابن قباد است که در عهد
عبد العزیز مسلمان شد و از زمان ظهور دولت صفویه تا غایت طریق اطاعت و باج گذاری مسلوک داشته منصب
دیوانی داشته و در زمان نواب سکندر نشان ملقب بسطان محمد خاندانده نوزاد سرخان ابن ابراهیم خان ابن ابوالسیر
مشهور بشاه عادل که در آغاز جلوس شاه عباس دایه آنجا بود فوت شد مرزا علاء الملک پسرش تا حکم مقام گردید
نواب سکندر نشان ملقب بملقب ابراهیم خان ثانی لقب دادند بعد از آن چون سزا اطاعت بادشاه رحیم شاه عباس
در سنه هزار و دویست و هجری آمد و در می خان را فرستاده آقو لایت را تسخیر نموده به تصرف اولیای دولت آورد و مستعدان
روزگار تاریخ فتح آقو لایت را بسیار یافته اند از آن جمله سید کمون این تاریخ مرغوب یافته

تاریخ فتح

چو اندر در می بفرمان شاه	تسلی یافت بر کلاه زینت	دین دوی بازوی کینجری	در آورد و ارالان را بدست
چو برستم سر خنجر پر دله	کشود آنچه گرگین بیلادست	طلب کردم از عقل تاریخ آن	بکفایت طالع کیمیا شکست

تاریخ بر سنگ تربت

که در زمان اکبر شاه بادشاه در سنه یک هزار و دویست و هجری مطابق سال چهل و شش دایه در اکبر آباد فوت شد و
و بفاصله قریب صد قدم شمالی از کبند جهن کتوره مدفون گردیده و این چند بیت بطریق تاریخ بر مرقد او مرقوم بود که
سال و هجری است قناد میگردد و از عبارت الهی سال الهی که انقراع کرده اکبر شاه بود و بر می آید

تاریخ

آه و او یلای که اسے جان من	رفت و ملد ساخت در محفل	سال فوتش چون چرخ تهر تهر	گفت بامی گامی خیر بی با
یک هزار و دویست بود کان	رفت سوسى خدا زین بار	گوش کن تاریخ شمسی را در	از الهی گشت نازل این نرا
	روح پاکش را همی گویم بصدق	در پشت عدل یارب باوجا	

پوشیده مباد که چون در سنه یک هزار و دویست و هجری قلعہ اکبر آباد بمصرف کپنی انگیز در آمد و در جائے که قبر بزرگوار
دیگر بودند کچری عمالت صاحب حج تعمیر یافت چون بعد از چهل سال در سنه یک هزار و دویست و هجری مطابق
سنه یک هزار و هشتصد و چهل و پنج عیسوی حکم اصدار یافت که کچری کنند و اسما ساز ساختند در همان مقام کچری دیگر از سر تعمیر
نمایند بوقت کنیدن بنیاد و یوار کنند چهار تربت بر آمدند از آن جمله یکی آنست که مرقوم شد و حالا این سنگ تربت اندر
قلعہ اکبر آباد نهاده اند و در تربت دیگر که هیچ نوشته نداشتند و یک دیگر که بران این چند بیت مرقوم بود

تاریخ

داستر تا که جانان جهان تربت	بی ادب رفت قالی جانان	لازم بود که نزار گر هم ساسی	خود بود ماه چو چو جان نو جوان
ز نذر او که بود ماریع هم دران	بر مانکر و مهر و بسویش جوان	تاریخ فوت او در خرد جمیع	برک گلی و شایخ گل از بوستان
	جریبیت خاک کن کاشادگر	کان طوطی شکر لب شیرین	
عالم عصر شیخ ابوالفضل علامه			

مات یازدهم

۲۵

برادر شیخ ابوالفضل فیضی فیاضی است و پسر دروم شیخ مبارک ناگوری وفات شیخ مبارک تاریخ مفید هم ذی قعدة روز یکشنبه
سنه هزار و یک هجری بوقوع آمده و مقبره او در بلده اکبر آباد بنا حاصله یک گروه شریعتی از وفات اکبر شاه موجود است و شاید که
پسر درویداران نیز در اینجا مدفون هستند این در وضعه و احوال آن آید و در وفات لا اوسه میگویند و لا اوسه یکم بمشیر ابوالفضل
بود و مشکو حه الحفظه و الدوله نواب اسلام خان در وضعه مذکور احاطه وسیع در دوازده عالی دارد و بر پیشانی آن در دوازده اسم
شیخ مبارک و شیخ ابوالفضل مرقوم است که سنه اربعه و الف بخت طغرا اگر چه شیخ مبارک ناگوری الاصل بود
اما این پسر درویداران در اکبر آباد متولد شده اند و ولادت شیخ ابوالفضل در سنه هفتم و پنجاه و شصت بوقوع آمده و از علوم
مستقول و منقول در عمر پانزده سالگی فراغ بهر ساینده و بعد از آن تجرد و غزلت را دوست داشته و تکلیف و اصرار سبحان مبارک
در سال نوزده جلوس عرش آصفیانی ملازمت بارشاه حاصل کرده تفسیر آیه انکری من قوم منوره پیشکش ساخته بالخط
خسروانی مخصوص گشته اول بخدمت منشی گری و بعد از آن بعد و وزارت ممتاز و سر فرزند گردیده و در عمر عتق قلیس بخت طغرا
انچنان جا گرفت که محسود شاهزادگان و امرای شریفان و علمای ست عالم عادل و علامه عصر و عارف کامل
فیاض زمان آصف محمد سلیمان زمین و شیخ ابوالفضل وزیر خاقان و در سال چهل و سوم الهی حسب الحکم
بادشاه همراه شاه مراد به تنخیر احمدگر بکن رفته و بعد وفات سلطان مراد همراه سلطان دانیال بود تا آنکه اخلک و سنه
هزار و نهم هجری قمری فتح شد و شیخ در سنه یک هزار و یازده هجری حسب المطلب بادشاه از دکن کوچ نموده بطرف اکبر آباد میرفت
چون در نزد دربار شد بدست نهران بقتل رسید بقتل نسبت ابن امر شیخ بهشت هزاره تسلیم نموده اند و انچنان است
که چون شیخ حسب الحکم بادشاه روانه حضور شد در آن ایام شاه هزاره تسلیم به یعنی دنا فرانی بدر میگردانید و از طرف
شیخ آزرده که خاطر بسیار داشت و یقین میداشت که اگر شیخ بحضور میرسد خاطر بادشاه را از طرف او منحرف خواهد
ساخت بر اجنه سنگه و بوبونیدیه نوشت که سر راه شیخ را گرفته کارش تمام سازند و چون راجه مذکور یعنی لشا هزاره
شریک بود و در روز آدینه چهارم ربیع الاول سنه یک هزار و یازده و دنا فرانی راه شنید ساخت و سرش را بریده پیشش نشان داد
سلیم که در اکبر آباد نشین داشت بدستار و شاهزاده بغایت خوش شده آن سر را بجای آن لائق انداخت و
در آنجا افتاده ماند عمر او پنجاه و سه رسیده بود اکبر شاه بادشاه از استماع این خبر بسیار اسفت خوردند
و سنه شش و جهان را در دنا نشین دیده پر نعم شد بیکند اشک حسرت بخت کا نلاطون ز عالم شده و شیخ
عبد الرحمن ولد شیخ ابوالفضل را با امرای دیگر باستیصال راجه سنگه و یو تعین نمود و عظم خان وزیر تاریخ فوت
شیخ را بطریق تعهد یافته و انچنین گفت

تاریخ

فیض الله انشا بیکم الله تعالی
تبع اعجاز نبی الله پیغمبر

یعنی اگر سر لفظ باعنی را که حرف با ست و در کئی از باقی حروف بحساب ابجد تاریخ برای دین نقل کنند که شیخ در جواب
آند گفت که تاریخ فوت من بنده ابوالفضل است تا کفیر شیخ زبان زو خاص و عام است بقتل بکیش بر جهان را
منسوب کنند و برخی شمس پرست خوانند و جوته و سپهر دانند و الله اعلم بالصواب و این تاریخ در فوت او از موافقت
این اوراق است که بطریق طبع آزمائی به تقدیم گشته

مات یازدهم

سراوه و آنام چون کشیدیم	ابو الفضل جان آرای فتح
جامع مسجد ملگرام	۱۰۱
قاضی محمود بلگرامی پسر اوسط قاضی ابو الفتح عزت قاضی کمال بلگرامی است در عهد اکبر شاه بیایه امارت رسیده و تا زمانه شاه جهان بادشاه و قید حیات بوده و شاه جهان بادشاه اودا بطریق ایچی گری پیش بادشاه ایران فرستاد و در زمان اکبر بادشاه در سنه یک هزار و یازده هجری در بلگرام جامع مسجد عالی بنا نموده بود تاریخ تعمیر آن مسجد نیست	

تاریخ

گفته این مسجد عالی که نسبت	ما گفته گفت همان که قاضی
۱۰۱	

تخت سنگ مونس

تختی است که اکبر شاه بادشاه سه سال پیش از وفات خود در سنه یک هزار و یازده هجری برای پسر خود شاه جهان سلطان سلیم تیار نموده بود تا امر و زک سنه یک هزار و صد و شصت و چهار هجری است در قلعه اکبر آباد موجود است اما در پاره شده است و معلوم نیست که این نقش در کدام وقت و بچه طور در راه یافت و عرضش قریب دو گز و کسر سه انگریزی است و طولش قریب سه و نیم گز و ارتفاعش از زمین چوبه زیاد از نیم گز و سطحش آن زیاده از یک و جب است هفت ابیات با تاریخ که اکبر شاه بر اطراف آن تخت منقوش نموده بود و بعد از آن پسرش جهانگیر بادشاه و دو بیت دیگر بر آن افزوده اینست

ابیات اکبر شاه

بادشاهی کتیخ او سازد	چون دو سیکر سرحد و بدو نیم	باشد این تختگاه فرخنده	نگیبه گاهی خدا یگان کریم
مخاک خسران پایک	مهر و مهر را عیار بزرگ و هم	در دجاشل بدرتا بنده	لو لومی بی بها چو دریمیم
پای تاریخ او بفرشد	در دجی هم از خدا سی حکیم	تا فلک تختگاه خورشید	گفت ماند سریر شاه سلیم

ایضا

همیشه باد نور بنور مهر آید	سر حضرت سلطان سلیم شاه
----------------------------	------------------------

ابیات جهانگیر بادشاه

چون شاه سلیم دارت تخت	بر تخت نشست بخت گیتی	اشد اسم مبارکش جهانگیر خد	از نور عدالت لقیش نور آید
-----------------------	----------------------	---------------------------	---------------------------

والله قطب الاقطاب شيخ احمد فاروقى است وعبد الشيخ ركن الدين ولد شيخ عبدالقدوس كنگوسى شيعى بود وفاتش در بلده سرسند واقع شده و بعضى از فضلاى عصر و تاريخش ۲۰۰۰ شيخ كامل گفته اند كه عدوش يكيز در وقت ميشود و در جاسيه خوانده ام كه تاريخ نويس شيخ عبدالواحد شيعى بكان بن النخيلين^{۱۲} است كه عدوان كيزار و دوازده ميشود و معلوم كدام درست است

حميده بانو سكر ملقب به مهرمكاني

مادر اكبر شاه بادشاه بود اصل نامش حميده بانو بگيم مشهور باججى بگيم از نسل نكده مثل شيخ احمد جام بود و وفاتش در شب دوشنبه سقند هم شهر نويسند كيزار و دوازده هجري واقع شده و تابوت او را از كيزار با بدلى روانه ساخته و در خراف حضرت جنت اشعاني يعني بهايون بارشاه كه تعمير ساخته او بود و نون ساختند و در اشكوه پسر شاه جهان بادشاه و فرخ سيرا شاه و عالمگير تاني و غيره سهردين مقبره بد نون بستند و عرب سركه متصل مقبره بهايون بادشاه در بدلى واقع است بنا ساخته بگيم موصوف است و آنرا عرب سرازان سبب گویند و قهنگه بگيم بچرفته از عربستان پديد كسي همراه خود آورده آنكان را برامى ايشان تعمير نموده

سلطان و انبال

پسر سيمى اكبر شاه بادشاه بود بيمر سى و چهارم سالگى حجت افراط شراب و غره ماه ذى الحجه سنه كيزار و سيزده هجري شينى نهم پيش از وفات پدر در بران پور رحلت نموده و در اشكار قهنگ بسيار ميل بود و يك قهنگ را بخانه نام كرده اين بيت بران قهنگ را بود بهيت از شوق شكار تو شود جان تو تازه + هر كس خور و تير تو افتد بخانه + پدر منع شراب كرده بود و ترديكان از ترس شاه شراب نزد او نمى آورد و چون دو سه روز گذشت بتياب شده بهر شد قلى قهنگى نراسى كرده گفت كه اندك شراب بمن برسان او گفت بچه طريق بيارم اگر كسى راند من كشته خواهم شد گفت و بهان قهنگ كرده بيار شد قلى قهنگ از شراب پر كرده آورد و چون قهنگ از يانشن براده بود حق تعالى بهان تو بخ كرده يعنى كه ازان قهنگ شراب خوردن بهان بود و جان دادن بهان تايخ نوشتن از كلمه غائب + استخراج مى بايد و سلطان و انبال را و پسران بودند يكى مرزا بسفر و دوم مرزا شوشنگ اين هر دو برادران در عهد جهانگير بادشاه مقيد بودند و در سال كيزار و سى و هفت بگيم شاه جهان بادشاه در لاهور قتل رسيدند

دروقات جلال الدين محمد اكبر شاه بادشاه

در مرآت جهان مرقوم است كه بعد از آنكه اكبر شاه را ملكت هندوستان بوجه حسن بضبط درآمد و خاطر جهان كشان از اطراف جمع شد اكثر اوقات با علما و فقرا و حكما بمباحثه مسائل فقهي و تحقيقى مقدمات حكمى و سخنان قصود مصروف ميشدند تا آنكه در روز بدارت محمود و صحبت علما و فضلا اشتغال داشته تحقيق مسائل دينى بنمودند و علماء رسوم تنوع زبان از زبانم دنان كشيده در يك بگافان و در مقام تافى و تقابل درآمد و هر يك راه خلاف و يگرى هم پوده كفيديگر بنمودند و مزاج شايه با كه طالب حق مطلق بود و شك انداخته تا آنكه با خودى چندي كه بگيم بارگاه سلطنت بود شيخ تاج الدين و كه شيخ زكرايا جوهرى و قوسى كه شاگرد رشيد شيخ امان پاني پتي بود قتل رسيد و لما عباد الله سلطان پورسى كه مخدوم ملك خطاب داشت نيز از ظلم ان جامعه مقتول شد و پچنين شيخ عبدالبنى مير شيخ شيخ قطب الم شيخ عبدالقدوس كنگوسى اشهادت رسيد و بعد از آنكه هاجى در بيان نامه بادشاه طريقه اختيار كرد كه بر تفصيل آن چه نويسد يعنى از برادر او كشتش كظمى و در مقابل قضايت سبب نام كرده كه تبايل كفى نزار و يك اسم دار و يچو اند و هر كس اين اسم را دست نمايد حيات ابدى يابد و خود تا آخر عمر از اين فعل قبيح و عمل شنيع نابت نشده پس از حكومت قريب پنجاه و دو سال شب چهارشنبه سيزدهم جمادى الثاني سنه كيزار و چهارده هجري مطابق روزار و سى بهشت سيوم آبان ماه الهى سال پنجاهم جلوسى بود

[illegible]

ایک

شاه گیتیستان جلال دین   که چو اور جهان ندارد یاد   رخت بر سبت زین مهرانی   اندر نو پا و کار نشین و داد
هر کسی سال نوشت او چیست   بجز این گهر سباحت داد   فخر اگر شد است نایب خوش   جامی اور چو رحمت باد
و این تاریخ از اصفت خان جعفر است و بعضی نوشته اند که از خواجہ شعیب جوستانی است

تاج

شاه اکبر جل جلاله دولت دارد که زدا زبیر بر فلک خروگاه
منحل تابش چون زبا افتاد گشت یار رخ فوت اگر شاه
نوبشش رنگه است آجگاه

تخل شناسی اشاره بر حرف الف است اگر آنرا از الفاظ فوت اکبر شاه دو گنجی تاریخ برای القاب او بعد از مرگ عرش آشیانی قرار بدهد
و ایام شاهی را که از روز تولد تا روز وفات جنت آشیانی سیزده سال و شصت ماه و هفت روز و بدست سلطنت از یوم الوفاست در پنجاه
و یک سال سه ماه و یک روز چنانچه مجموع عمر او بحساب سال قمری شصت و چهار سال پانزده ماه و شصت روز میشود اما بحساب سال شمسی
شصت و سه سال و یک روز آنرا از جمله ایام حکومت اعیان شمس از روز جلوس چهل و نه سال شصت ماه و یک یوم رفته عالی و رفیع
اکبر شاه که در باغ مکنده است از سنگ سنج و سفید تعمیر یافته و تا امروز موجود است احاطه وسیع آن چهار دروازه ای عالی دارد از آن
جمله سه دروازه اسد و داند و دروازه گلان که سمت جنوب است منتهی و اشعار فارسی بخط امیر شیراز و سه دروازه و در هر در
جانب منقوش اند اما خواندن آن بسبب باندی غارت مشکل از جمله ایات جنوب وید دروازه گلان مرقوم اند بهیت اولی است

ملیت
مرحبا خوش نصیبان خوشتر از اناج
مرحبا خوش برینا مال دنیا

و این ابیات اندرون در و روزه مذکور بخاطر تعلیق مرصع اند

امامت اندرون دروازه گلان ++

مات یازدهم

۲۱۰

بفرمان شاه بنشیند و در احوال	که باشد شهنشاهی پیش بی روی	شمار استه اینچنان در روزگار	که حیران شد اندیشه شویار
بگیتی بقیض ازل بادشاه	بود سایه نور داشت اله	چو از دهر آن سایه گرد و دهن	فقد سایه دیگر اند چو ن
بدینسان بود تا سر انجام کار	به نرود خرد گردش روزگار	زمانه در گون شود بفرس	نگرد و بیک گونه با هیچ کس
فلک رتبه شاه اکبر عرشگاه	که از پیش کوه گشته چو گاه	نشسته چو تخت شاه نشسته	گرفتی جهان زطلل آفتاب
فرز زنده افسر و تخت بود	کهیم در جیم جوان بخت بود	دل روشن جان آگاه بود	جهان محور داد و گرفت و گدا
بیان جهان تخم تکلیکشت	بر آن گرفت از ریاضت	روانش چو انوار خورشید و ماه	فرزنده با دواز نور اله

از جمله ابیات این سیه بیت بطرف شمال و به دروازه مذکور مسطور است

شاه اکبر ز روی و اما	که در ظاهر زوهر خانی دست	دو تنش بود نیزال ازان	دل نیامی باز و ال نه است
منع رویش چو بود طالع عرش	رفت بر تکیان خورشید		

این ابیات بر مشانی دروازه مذکور شمال رویه بخط استعاری مرقوم است

حلقی که از درون نیم رخ برکت	روشن سایه اش رخ تابانتر	این طاق زینت فلک نهفت	از رویه نوره شاه اکبر است
-----------------------------	-------------------------	-----------------------	---------------------------

و نسبت اصلی که شاه که ریال است از یک تخت سنگ مرمر ساخته اند و هیچ سقف و کسند ندارد و در هر چهار طرف آن بنر نو و ستاره ها را با گل های بسیار و شسته است طرف بالین آن تریب است که در طرف چپ آن گل که در دیوار ناکه هر چهار طرف آن تریب است و این تریب است

ابیات

بنام شاه ملک قدم	که داشت بر بود از عدم	همه بادشاهان روی بین	از صاحب تاج و تخت و کین
کند از عدم آشکارا وجود	بود ذات او مظهر عدل وجود	ز لطفش که و طبع کار کام	بود درش قبله خاص عام
مکارنده جوهر آب و خاک	حلازنده گوهر جان پاک	و د عالم رفیع ازل آفرید	یکی کرد پنهان و دیگر پدید
به بخشیده آنکه ساری به سنج	بشاهان با افسر تاج و گنج	که از عدل ایشان شود روزگار	شگفته تر از باغ در نو سبار
ره داور می را چو گیر پیش	شما سندی بگانه با چو خوش	شبی کو چنین نیست در روزگار	بود سایه ذات پروردگار
ز نهصد نردون بود تخت و در	که شاه اکبر آن سایه زو کجلا	بیلا زینه مسند نشست	که بر تخت او گشت افلاک
جهان مایا است از عدل	دل اهل عالم از گوشت شاد	بر پایه تختش از سر گروه	شده جمع سران صاحب شکوه
بهر از نگندی نظر سوی ملک	گوهر شدی بهتر از جان پاک	گرفتی بیک حمله ملکی بزم	بایامی ابر و بدایمی به بزم
چو لطف خدا لطف او عام بود	بهر کار پیش با انجام بود	بدگاه او هر که بر سر می پاد	جو اندیشه رفتی نهامی به ماه
چنان پر شد آوازه اثرش چنان	که در دل نه نجسید راز نهان	بهر داخت آن گونه رویی	که کرد آفرینش جهان آفرین
بگیتی روانه چون پنجاه سال	چنین کرد شاه می روی حلال	چو از عدل آباد کرد اینجهان	سوی اینجهان رفت روشن
شده هفت کشور ازین پیش	کنون هشت جفت سخن منور	به نرود خردمند به یار دل	سر ایست این عالم آب و گدا
چو مهر از جوهر نه سپهر	که با کس پیمان نبرد دست	سپهر است پر کینه مهرش دار	که با کینه و مهر نایب بکار
جهان هسته اند موج سراب	انسان تشنه دل کی شود طایف	نه است دست پیمان کس روزگار	که کس است آنرا نه نگاه کار
نماند بگیتی کسی جاودان	نه است اجل کس نه بر دست	چرخش گفت ان کامل کس نه	که از گوهر نشین از دست گنج

مات یازدهم

۹۶۳	آن طالع برج قدر بود و در آن	۹۶۴	از آن شمال از کوه جان آرد و بار	۹۶۳	شاه سلیمان و سلطان یونان صفی	۹۶۴	شمس جمیع سیدان کرم دل است
۹۶۳	عادل طالعی که در کوه جان	۹۶۴	باد شاه نامدار و کامجوی کل	۹۶۳	کامل نامی قایل اصل شایان	۹۶۴	اصول علی عاقل معیدیل روزگار
۹۶۳	سایه طالع از آن قیاس	۹۶۴	باد شاه درین پناهنده عالم	۹۶۳	مجلس سراج اسما و چایان	۹۶۴	موسکب ویر اسماک امیر اندیشه دار
۹۶۳	مجلس سراج گویا و ریاحی	۹۶۴	از سراج و دله شایان	۹۶۳	مقدم مولودی افروز و زیب	۹۶۴	مولود و الا قزو و زیب و در شایان
۹۶۳	مجلس سراج که در کوه جان	۹۶۴	زلی زیب جان سر سازگار	۹۶۳	دایه بر بار و چایان	۹۶۴	سبزه با گل چایان که هر دو کوه
۹۶۳	از کلام ادبیان حال	۹۶۴	در کمال و بنامی دینا	۹۶۳	بر زبان ناز و بچشم قمر و الا	۹۶۴	ابعد گاه از زبان سراج گویا
۹۶۳	موسکب منصور و دینا	۹۶۴	مجلس سراج که در کوه جان	۹۶۳	حکیم آن کلکی که در کوه	۹۶۴	بر سبزه با گل چایان
۹۶۳	ای بر صانع از آن قیاس	۹۶۴	پایه فراموشی سبزه پروردگار	۹۶۳	دال و الا عالم کرم دل	۹۶۴	دال و الا عالم عادل عالی تبار
۹۶۳	مالکشان چایان	۹۶۴	با حجام صحرایی از کوه جان	۹۶۳	شاه صبح عدل و دینا	۹۶۴	برق کاه غم و دینا
۹۶۳	مجلس سراج که در کوه جان	۹۶۴	باسای بابل و دینا	۹۶۳	حامی دینا	۹۶۴	حالی علیا علم کرم کوه و قار
۹۶۳	کی بخت نامداری از کوه جان	۹۶۴	با وجود صی و دینا	۹۶۳	باد شاه اسلاک و دینا	۹۶۴	با دینا اسلاک و دینا
۹۶۳	کسب و دینا	۹۶۴	هر که در کوه جان	۹۶۳	یک بیک بیات و دینا	۹۶۴	هر که در کوه جان
۹۶۳	مجلس سراج که در کوه جان	۹۶۴	از دینا و دینا	۹۶۳	با دینا و دینا	۹۶۴	دال و الا عالم کرم دل
۹۶۳	شاه و دینا	۹۶۴	شاه و دینا	۹۶۳	شاه و دینا	۹۶۴	شاه و دینا

در آن وقت که اگر شاه مرخص بود شایان سلیم در جهان ایام بفرمود ملاقات پدر از آله آباد با گره آند و هنوز در کوه آرب اقامت داشت که حضرت
عرش تشبیبی ازین جهان فانی بخت است ملک جاد و دانی بر سبب اکثر امرا و عیان دولت بسلطنت سلطان خضر و دله شایان
سلیم که در دینا جوانی در خدمت جد گرامی حاضر بود اتفاق داشتند شیخ فرید که از امرا مقتدر آن سلسله بود و یکدیگر دیگر از ارکان
دولت حقایق و اختیارات خود را بخدمت شایان سلیم فرستادند و از خدمت بفرستادند و بر سبب امرا و ارکان دولت بخدمت شایان
که با وجود پسر شد که بخدمت مهم به پسر زاده خالی از اشکال کنیت ترک آن اراده نموده بسلطنت شاه سلیم راضی شدند سلطان
که مدعی سلطنت بود چون حال بدین منوال می آید اگر قرار نموده تا حد و لاهور رفت و جمعی از جنود و تیره بجهان هزار و افغان
در اچوت و غیر ذلک از هر طرف با پیوسته تا قریب بجهت هزار کس بر سر شایان جمع شدند که طلبیده شاه سلیم که شیخ فرید سلطان
بود نمایان شد شایان عطفه عنان نمود و از طرفین جهت قتال آراسته گشت فیما بین حربی و نهایت صعوبت بوقوع پیوست چون
الشک شاه سلیم فوج متعاقب یکدیگر می رسیدند شایان شکست فاحش یافته فرار اختیار نمود و بر کوه آرب لاهور گشتی بماند و او را
شایان بصلح خان حاکم لاهور خبر دادند و خاندان او را بر فتنه ملاکت و عیادت و نحوه طمع بپاخته نزد خود آورد و بعد از وصول
موسکب شایان بطلب شاه رسانید و باد شاه بظفر و منقوش و حجت نمود و بیستم ماه جمادی الثانی سنه یک هزار و چهارده هجری در آن کوه
اکبر آباد در سن بیست و سه سالگی بر سر سلطنت جلوس فرمودند و سید محمد کرانی این ابیات در تاریخ جادو سن یافت

تاریخ

شده بلند مکان بجزیره اکبر شایان	برفت و طفل تنه بر اندر قیصر	بجای او طفل از شست تاریخ	بجای او که بر شایان سلیم
و چون که قیصر و وزیر سلطان سلیم نام داشت این مهم را محل شایان گذاشته خود را چون که نام شایان نهادند و چون که در ایام شایان و گوی از دانا پادشاه			

مید شنید، بود که بعد از گذشتن زمان سلطنت اکبر شاه نورالدینش را که تخت و تاج گردن بابر این اقب خود نورالدین ساخت و این تاریخ
اکتشفی است

تاریخ

شاه جهانگیر جو از فرخیت	گشت فرزندش اگر عالم بود	آفت نبرد سال عبوس	شاه جهانگیر
-------------------------	-------------------------	-------------------	-------------

و این آیه شریفه از کتب بخان وارد و نقل شده است

٤٦

صاحب قرآن افی شامش جلیلی	ایمده و نوشتت بنوینت کادر	اقبال و نجف و دانش و کمال	پیشش کمر کویست عبادت و اقبال
	سال مایه شش ای تاریخ شنبه چنان	اقبال و مایه صاحب قرآن	

بعد جلوس فرودون بر تخت سلطنت اول حکمی که صادر شد آن بود که بجهت تسلی مظلومان زنجیر عدالت او بچند دان نم بگیری بود از
طایفه که در نشن چهارمین کبر شاهی بوده مشایخ سقست رنگ ملولش نمی گزیدند و بنابرین دار السلطنت اگر متصل و طایفه دیگر
اکا من میسه بکنار پای چین دویم منع خراج و باج تمام ممالک مسخر و مسدود که حاصل ملکی این یار و از آن خواهد بود و بنیر و سی طالع و نحو
بخت از قندار و اوقاسی هند و ایمن عمان و از کابل تا به حیدرنگاه و گجرات و در کن یکبار چار از آنکس هندوستان و حیدرنگاه و از آن
این ایات بر رویه سکته اگر و احمد آباد کن سکته ننوده

مت سکرانہ

سکه نوره شهر کبر خسته گیتی نادر شاه نوره الدین جهانگیر کبر بادشاه

سید احمد آباد

سکندر زور احمد آباد انجمنیات	روحانی ریاضت کوہا پور
------------------------------	-----------------------

در بعضی اشرفیها با کیمیا این بیت از حضرت خان سفید پاشا آمده

بخط نوبخت و کمالک تقدیر	رقم ششاد نورالدین چوهار
-------------------------	-------------------------

در طرف دیگر مشرق تاریخ است این بیت

شاه چو خور این سکه نواز این جهان	انقلاب مملکت تبارش آید
----------------------------------	------------------------

در سال دوم از جلوس از لاهور متوجه کابل شدند و در آنجا میانه کلیدان پسر پادشاهان از کجاست آمد ملازمت نمود و در آنوقت بعضی رسانیدند که کلیدان
مذکور را وی زنی مسلمان از کابل گداشته است حکم شد که قصیده آتش بریده بخوردنش و از این جنبش برید و مقرر نمودند که از غدا باشد طعام و از روز
میسوزد باشد اما پس از سه روز گذشت این حرکت ناپسندید و این شیوه با دشمنان بعید است و در کلمات الشعرا قصیدت سرخوش تر و زیور است
که پادشاه با وجود شرب عام شعر خوب می شنید چنانچه روز یک شاعری قصیده در پیشش گفته آورد و پس از آنکه همه را اول بخواند که معنی اسی تاج دولت
از ابد تا اناست و فرمودند از وزن و قیاس خبر داری گفت نه فرمودند که اگر معنی آن می بودی گوشت میزدیم شعر را و در آن روز که از آن
واقع شد پادشاه طلبیده فرمودند که این همه را چون تقطیع کند چنین بوزن می آید پس اسی تاج دوستی فعلی است بهرست
از ابتدا استفعان ناانها استفعان پس تقطیع کردن معنی دیگر شد یعنی است بهرست و این قیاسی غلط بود و صاحب سخن پادشاه
که از جمیع وزن شعر خبر داشتند پادشاه را بعضی رسانیدند که عبد الرحیم خان خانان غزل می آید از حسن جامی که قصیده از وزن

چهارم در مخرج نوحه کل فرای خیزد | از غم برانگیزد که نشاند و بفرستد | با حسن و کمال آن در کشتن سنانیم | از زبان لبها این شور و مباد که با خیزد
 منتقل است که تین ملک لشکر طایفه ای علی عتوب و شاه بود و جاست که سی این بیت به یکم نوشته فرستادیم و زهرم آب شده است که
 به یکم نوشته است به یکم نوشته فرستادیم که به یکم نوشته است به یکم نوشته است به یکم نوشته است به یکم نوشته است
 خود شهبان خسروی را منور ساخت و پدرش خواجها یا مس که بخوابید یث بیگ هم شهید بود از اعلان خسروی بر تیر و زارت رسید به خطابه
 اعتماد الدوله مرشدی به عمل ساخت و پس از آن بود که حسن پاینده سوز از سی این بیت خطاب گفت که بنان و بر سرستانی را بعد از آن خطاب گفت که بنان
 شده و رسیده به نزد هم شاه جهان وقت که در آن آید بنان از بند باغی که در وقت شاکت شانه او و مراد هم می شناسد جهان با شاه در آنجا
 بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است
 و اگر با دولت که به و صاحب جهان مرید گاهی ای نویسد که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است
 اعتماد الدوله مرید و چون نزدیک قلعه کانگه رسید بهار شده و راه بهمن و مطابق ماه ربیع الاول مثل فکر جان جهان آنکه این سپهر و قیصر
 در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است
 و ریاضی تبیین واقع است و تا امر در وجود اند و بیرون رود و خدایات در آن خطاب فرمودم است و هیچ جا فارسی نیست نام طغیان و سوا
 عبدالباقی قریشی بود که در سنده یکبار و سی و هفت جبری با تمام رسانیده اصل تربت اعتماد الدوله در وسط و صد از سنگ زد و است
 و متصل آن تربتی دیگر است از جهان سنگ و به بالاسی سفت و زیر گنبد و تربت نقل است که آن بهر و از نیکوخت سنگ است و است
 ازین تربتها چهار تربت دیگر در وقت که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است
 و صاحب خان در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است
 ماه نو بر سال یکبار از شمشیر صد و چهل و یک عیسوی جدیدی در غم و داغ خواهر خود که همیشه با توام داشت در حضور شاه و دو سالگی در آنجا بنیاد است
 نه جهان یکم در سنده یکبار و پنج این جهان را پدر و منوره مرقدش را با بر سر است به جلوس و مقبره جهانگیر به شاه و هیچ نوشته ندارد و در جهان
 را خواهری بود و منیجیم یکم نام شوهرش نواب قاسم خان یکی از امای جهانگیر سی و شاعری لطیفه پرداز سخن ساز بود اصل قاسم خان شیرزاد است
 و چون که نامش منیج بود از آن سبب نام زوجه خود مشهور شده چنانچه از آن در باره شاهی او را قاسم خان منیج میگفتند چون در نیمه نام نام
 نو جهان یکم و ذکر شکر گفتن او در میان آمد لازم کرد که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است

مستاه مهری

در مزارت انجمن موقوف است که مهری سبزه شریفه طاعتی بود که در تهر جان شریف و شاکت از آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است
 در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است
 و میوه که خواجها بطایفه یکبار از شمشیر صد و چهل و یک عیسوی جدیدی در غم و داغ خواهر خود که همیشه با توام داشت در حضور شاه و دو سالگی در آنجا بنیاد است
 منوره و زوجه که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است
 یکم بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است در وقت که در آنجا بنیاد است

حل بر ناکته که از پیر خود شکل بود	از سر و یکم یک قطعه می حاشی بود	گفته از در و سر به سر و یکم است	در سر کس از عمر بی خود و الا حق بود
حد استم سوزان شمشیر گویم شمشیر	داشت او خود زبان آنچه در آن بود	در چمن سبزه می از آنجا بنیاد است	لا اله سوزنه خوان در زبان از آنجا بنیاد است
از آنچه از باطل و دولت دید که گزند	سحر خشم تو بدیدم همه شامل بود	و اوج بود تا شکر خست مهری	بهمن سوزنه که از آنجا بنیاد است

نات یازدهم

مسماة زوجه شیخ عجب الله

بسیار خوش طبع و خوشش فکر و پاکیزه روزگار بود و با وجود آن حسن و جمال و رخ و دلالت و خلق و حریت اگر شکلی تمام داشت
شیخ عجب الله دیوانه که پیغمبر خواهر حکیم بود و شوق بر اوست و این مطلب نزد حیدر و در سفره است و تبار دارد

روم بلخ و کسب دیده دام کفر
از ناظره آن سرخوش ام کفر

مسماة نهما

مسماة و بنیشتن خرم برگاه الله شاه سلیمان بوده و پدرش از امرای بزرگی شاه سلیمان بود چون آوزاره جمال
و کمالش و عظمت بلند و سبب بزرگانها افتاد و بزرگان بر قوم او را خواستگاری می نمودند و نادران نهالی مسطوره این
رباعی بگفت و در چهار سوی بار آوزان کرد و مقرر این که هر کس این رباعی را جواب گوید در محال نکاشش در آید گویند که از
موزدان از روزگار هیچکس از عهد جواب نینداید

رباعی

از روز برون زری طبعم از خانه عکسوت بر می طبعم
من از دین یار شکر می طبعم و زینت ماده شیر زری طبعم

مسماة پیر سنج

اصلش از کشمیر است و لوی بود گویند که در عهد جهانگیر بادشاه از غایت علاقه فکر ترک پیشه خود کرده در گوشه قناعت
و توکل خیزده بود و روزی چهار شاعران برای دیدن او رفته بودند و باز او در این اشعار بجهت که خیالی از تشنگ نبودند
و چون دعای او رسید او را طلبید یعنی بر خاطر شعر اگر آن آید کی از آن میان این رباعی را نوشته فرستاد

رباعی

ای شیوه کفر و دین بهم ساخت
غم را وجود خود عدم ساخت
اشار بزرگی به بیت پیداست که با عرت که به عجم ساخت

بزرگی منی البیدیه این بیت نوشته بیرون فرستاد

بیت

رویکند نادیم دین آه قدم را
لفظیم صلاست عورت و عجم را

و این بیت نیز از پیشه سر است

بیت

مهر و زال ام کوی که او شادان
رشته جانم بجای تار و طناب است

مسماة النون

لوی بسیار با هم و مجلس آرا و سلیم الطبع بود و شکوه و تقاضای است که اسیر نظام الدین علی کشمیر مقتدا و بود گویند
و تقاضای از با توین مشاعره بسیار دوست میداد و نکته نگین و باز یک در میان می آمد از آنجا نوبتی لما این رباعی فرمود

رباعی

یاران شمع بزرگی گشت مرا
آواک شده چون آواز و لپشت مرا
اگر شیت بسوی دمی توانم
بیدار کن بفریب انگشت مرا

ماست یازدهم

۲۱۷

لولی از آن در جواب است

سهم خواگی است گشت مرا | روی نبود از بخت گشت مرا | فوٹ بخاکه با تو اندر دشت | ستر بود از دشت دو دشت

مسماة سمرقندی

از بلده محفوظ سمرقند است بسی خوشگویی و شیرین کلام بود گویند بجزه اقبال بود همان افروز در عشوه گری آشی بود عای
و سخن را بسیار نازک گفتی خاکه آتین مطیع باد کار از دست

مطلع

شدیم حال درت کرد در دست | چنان روحم که دیگر گویا

و خست و رویش قیام سبزه دار

در فضل و بلاغت مشهور خصوص در علم عروض و قوافی مستثنی بود این مطلع بر حسب ارباب

س

سیر کجا آن بریان بخت نشان کن | سیر کز آن او بند ز امان گذر

مسماة حجابی

و خمر خواجیه مادی استر ابادی است در حسن و جمال بمشانه بود که افتاد عالتاب از رشک عارضش در زیر سحاب
پنهان شدی و ماه جهان افروز از عکس رخسارش جلایافتی گویند که از فراطع و عصمت و خلا و لا نقاب از رخسار نارین
بزرگ رفتی از آن روحانی تخلص ده بود و این مطلع از دست

س

احمال تو آفتاب دو کی هست | خط غدار تو دشمنان دو کی است

مسماة عصمتی

از تو که در این طایفه بوده است و اقران او در کمال بلاغت و عصمت و صلاح او مقدر اند و گفته اند که چون او از نبات
ادم منبت وجود است چنانکه در تخلص عصمتی همین خوا بود این مطلع از دست فکر بگیر او است

س

از باشک گلستان طریقه شکل است | آن گوید که دست پر کعبه دل است

مسماة نستانی

از او لا و سادات خراسانست و تولدش در محروسه نشاد و در واقع شده از نخبه نشانی تخلص بیکرو و شعرای عصر
بلندی فکرش از قرار داشتند چنانچه این مطلع بزبان حال گواه اینست

س

آه آشی قناعت بر کنده ای | باله پیستی تنهای بلندی کرده ای

مسماة دختر امیر بادگار

در فهم بلندش سخن بسیار است اما در حسن و جمال و لغویش گفته اند نقاشش فطرت بر غنای او نقش بر صغیر ایا هم

مات یارو هم

۲۱۸

نکشیده بود و باغبان و هرکلی بزنگینی او در حد قلعه کائنات ندیده الحال این مطلع رنگین او است

بیت

ششوی نزل امهال خواشدن تا
این خاکی را نوان خواشدن تا

مسماة سجدی

از نسل سادات جبرئیل است عروس طبع سلیم او را بر لیر تعریف و توصیف احتیاجی نیست چه این مطلع بر حبه از واردات
وی بر علو فکرش گواه عدل است

مطلع

مراد نیست از دل بفرار از بحر با خود
چو گویم پیش بهر دوان و بر بفرار خود

و این غزل نیز از دست

غزل

من سوخته لاله رخا هم چه توان کرد	واله شده بنهر خطا هم چه توان کرد	صد ترا دوستم حور رسیده	زان ناو کن لاله رخا هم چه توان کرد
خبر نام تو ام هر نفسی بگو و گرنیست	نامت شده چون کز نامم چه توان کرد	مخون صفت از عشق بتا از تو هم	دیوانه ای صفتا هم چه توان کرد
اسی بهد از حور قیام هم کار	بهر رخ برین فیت فغانم چه توان کرد		

مسماة اعلی

که در ایوان شیر سوخته اند گویند که دی در ایام سلطان حسین بهادر خان در بلده هرات مرجع خاص و عام بود جمعیت تمام اموال
باسد انجام داشته و حذم و چشم و دواب از کا و دگوسفند و اسب و شتر و باغات و دکانین بسیار داشته و بهر سال فضلا
و شتر را غله خود و وظیفه مقرر ساخته بود ناگاه در یک فصل وجهه انعامی افتاد که وظیفه خواجہ آصفی تاخیر یافت از اینجهت خواجہ این قطعه
محتفل نظم کرده فرستاد چون بمطالعه آقا س در آمد بخندید حسن اوایش پسندید و غله مقرر مع شش زاید ارسال داشت

قطعه

ایا غرض خطا بخش مجرم پوش گوی
که کی وظیفه ما را قرار خواهد داد
سرم قدر ادرت نیند بار خواهد داد

واقاسی که خیلی خوشش می آید این مطلع رنگین از دست

س

نوشته این عالم که اویدم دارد
دلا دیوانه نشود و تو آسم عالمی دارد

در فتح قلاع باد کویه و در بند

اطراف قلعه باد کویه یک سوی دریای خزر اتصال دارد و طرفی دیگر که در جانب خشکی است نیوعی تمانت و استحکام
یافته که عروج بر یک زیران از اندیشه خیال بیرون است این بهر دو قلعه باب الالباب و سد سکنه مشهور و معروف است
از غایت ارتفاع قلعه دیوار که نمایان دریا کشیده شده از توصیف بیان مستغنی است و قلعه در بند که یک طرف آن کوه
بلند است و طرف دیگر باب دریای خزر بهر دو طرف درین و پشت خزر و قیاق و ارسس رسکنه آن و مار که بر لایت
نشیند و آن ایند بخیر یک دروازه که در میان آب سد سید واقع است و باب الالباب است تار یافته ممکن نیست این

ماست یازدهم

۳۹

برادر قاهره شاه عباس بن موسی در سال ستم از جواس مطابق سند نگه دار و بفرستد فتح ساخته و میرجلال الدین حسن همدانی صدر در
در تاریخ این تاریخ

تاریخ

فتح در خورشید بافت می گویفت | فتح در خورشید بافت می گویفت | فتح در خورشید بافت می گویفت | فتح در خورشید بافت می گویفت

محاسب نسخه عالم ارامی می نویسد که بین الجوه مشهور است که در سکنه ذوالقرنین که در قرآن ذکر آن آمده همین باب لالو اب
است که تحت دفع حضرت یاجوج و ماجوج و شت آرا که در دنیا البزرگ که کشته اما صورت و قوت ندارد زیرا که در انقضی دریا
ترسیده و شمایست که ذوالقرنین در میان آدیسان و یاجوج و ماجوج از این در صحن ترتیب داده و ستوده شده که
این سدره راه شاه نو شیر و آن کسی جهت حضرت و دفع آسیب مردم و شت قیاق که ضرورت اند و نوعی نشانی
از آدمیان دارد ترتیب داده و چون هر شمی را در مقام تعریف دستودن بفره کامل نسبت میدهد و تحمل است که این سدره را
از غایت استحکام بطریق مجازان نسبت کرده است که به نام است و باشند

میر عبد الواحد مختلص لبتا بدیسه بکراست

از نگرام است عمری در از سن ارشاد و رازینت بخشیده و سلیقه شعر خوب داشت شب سوم رمضان سنه یک هزار و
و بیست و هجری با عالم قدس فرامیاد و در نگرام مدفون گردید و در کتب تاریخی بروج او گویند

تاریخ

چونیت واحد مورد سنوی گفتیم | هزار و بیست و شش ماه و دوم سوم

مهره تالی تاریخ صوری و هم معنوی است یعنی یک تاریخ صوری که هزار و بیست و شش است و تاریخ معنوی آن باشد که
از روی حساب ابجد از اعداد همون مهره حاصل میشود بشه طه آنکه نسبت عدد که از قاعده جمل زیاده است آن را بستمیه
نارک خارج کنند یعنی یک واحد که عدد شش از روی حساب ابجد نوزده میشود و واحد صوری است و واحدی که معنی یک است
واحد معنوی است عدد این برود که نسبت شد چون از عدد مهره ششانه دور کرده شد و تاریخ بخیر آمد

شیخ علی احمد

فرزند شیخ حسین نقی است که ذکرش پیش ازین مسطور شده بفضایل و سوره اتصال داشت منقول است که در مثل
همانکه یاد شاه این بیت خواهد حسن و سلوی مذکور شد

س

بر قوم را آری در وقت گاهی | من فکر کردم برست که گاهی

شیخ را بچرشدن این بیت حال دیگرگون شد و بعالم دیگر شناخت و کان ذلک در بنیر و هم قهرم سند نگه دار و
بنیرده و مولانا حسن بن تاریخ یافته

تاریخ

ای حسن یاد کن زینچه مرگ | زانکه بنجه شمرده ام رالت
رفت در حالت شماع از آن | هیچ دیگر نداشت احوالت
نادر عصر خود است علی احمد | سال نایش از عرب حبت
که نظری نداشت در حالت | قال سله مات و موفی الحالت

۱۰۱۸

مات یازدهم

رونده او در اکر آباد متصل سلطان گنج نام او در موجود است در سنه یک هزار و سیصد و هجری فوت شده در لوج خراز پیش
این تاریخ مرقوم است

تاریخ

۱۰۱۸ امیر دین گبیر ایل عالم از عالم شد برضوان پیشین باد
چو کردم فکر تاریخ و فاشش
چو جلت کرد از سنای فانی
خرد گفتا که با هر خط قرین باد
مقام و منزلش خلد برین باد

میر نورالدین شیری

در سال هزار و نوزده هجری ازین جهان فاسی بک جاودا لے شتافته

تاریخ از مخبر الواصلین

۱۰۱۹ میر نورالدین عاسی انتساب ازین زمانه بادل آگه شده
ارسال نقوش مظهر الحق ز در قلم
عدن جامی میر نورالدین شیری

حوض جهانگیری

این حوضی است از یک پاره سنگ که تا امروز در قلعه اکر آباد موجود است و دره آن قریب پانزده دست و بلندی آن
از زمین قریب سه دست خواهد بود و این حوض را جهانگیر بادشاه در سنه یک هزار و نوزده هجری بنا ساخته بود و قطعه تاریخی
مشتمل بر پنج بیت بر لبه های سیر و سنی آن حوض منقوش نموده اما از کهن سالکی سوامی حروفی چند که جای نامان است
همه زایل گشته مگر مصرعه اول و آخر که از آن تاریخ برمی آید تا هنوز باقی است را قلم الحروف دو مصرعه دیگر را بقت
خوانده چهار مصرعه ساخته و آن مصرعه ها اینست

تاریخ

۱۰۱۹ پناه ملک دین جهانگیر اکبر شاه شهنشاه که از تیره لوشه کاکل قریب
طلب دین چون از خضر سال و خرد گفتا
نشان شد از خجالت فرم از حوض

اگر از عدد عبارت حوض جهانگیری عدد کلمه فریم دور کرده شود تاریخ تیاره حوض بر آید

خواجہ مرتضیٰ ارستنه

در اکر آباد قریب جہن چین کتوره گورستانی است که در اتمام گذشتگان دین عیسوی که در قدیم الایام پیش از
عملداری سیر کارگنشی وارد هندوستان گردیده و در اینجا وفات نموده بودند مدفون هستند از اینجمله کی گفته اند که مرتضیٰ
ارستنه است که در زمان جهانگیر بادشاه در سنه یک هزار و سیصد و هجری که مطابق سنه یک هزار و سیصد و هجری عیسوی بود
فوت کرده بر سنگ تربت او این چند عبارت مرقوم است بدینجا مدفون است خواجہ مرتضیٰ ارستنه مقدسی که خود را غلام
الکلیتیس میگفت و چون صاحب خیر بود و هر چه با خود داشت بنده آنحضرت بقبر اشیاء کرد و در سنه یک هزار و سیصد و
پانزده از تیره حضرت عیسی فقط

ولی محمد خان از بابک بادشاه توران

میر جلالی بک خان خواهرزاده عبداللہ خان از بک است و بعد فوت باقی بک خان که برادر او بود به سمرقند تسلط یافت
و ترکستان جلوس نموده و بابر از زاده گان و اقربا در کمال اشتقاق و مهربانی سلوک کرده ایالت ولایت سمرقند به

مست یازدهم

۲۲۱

برادرزاده خود ایام قلخان ولد دین محمد خان و ولایت بلخ و شیر خاسی و دیگر محلات استیلا یافت آب امیر را برادرزاده
دیگر نذر محمد سلطان و از ایشان بعد از چند سی سر از اطاعت او بدین کشید و علم فتنه و فساد را فراختند تا آنکه دلی محمد خان
لما حار شده استمد از شاه عباس صفوی نموده عازم درگاه شاه شد و در یکدلی محمد خان و اخل شهر گردید شاه عباس بسیار
و اقبال با سایر اماران و ارکان دولت بفرم استقبالی سوار شده او را سواره در یافته بمصافحه و معانقه میزد اخته و الواح و
اشفاق و مهر براسی بطهور آورده اشهر آورد و در شعری بلاغت شعرا اشعار آمد و توارنخ مرغوب در سبک نظم کشید
از انجمله خواجه شعیت سقانی این تاریخ گفته

تاریخ

خیز کردش مای چرخ منقلب	گشت سید و بخارا انقلاب	شاه ترکستان و خان آنکه است	زین بخش مسند از اسب است
زمنون شد دولت او را نایب	رو بدرگاه شمشیر ملک رقاب	شاه عباس قدر قدرت که است	کامران کجاست و کامیاب
این قرآن سحر را تبارخ جو	کردم ز زانده قدسی خطاب	ساخت روشن شمع مجلیس و گفت	ماه شد مهملان نرم آفتاب

۱۰۹

از مرقع اخبر نزار و نوزده و آخر تاریخ می یابد موافقی تاریخ توحید بایران اما و قتی که بفرمانات شاه فایز گردید آغاز نزار و است
بود آن نیز تمهید حاصل است و تاریخ دیگر از محمد صلیح نیست که موافقی سنه نزار و است ترشید افتاد

تاریخ

عباس شد آن سپهر احسان	کز نوی او است یزید ایران	آمد بدش ز روی اخلاص	بر دست گرفته تحفه جان
قائن ران و سنی محمد	اورنگ نشین ملک توران	حسین ز خرد چو سال تاریخ	گفت آند ما و شاه توران

۱۰۲۰

میر

خلف میر محمد معانی کاشی است در عهد سلطان ابراهیم عادی شاه بیجاوردی بوده در ایام اقامت بجاورد
فرمان طلب شاه عباس حسن و ایران با خلعت فاخره بنام او صدور یافته اما پیش از وصول فرمان بشهر راجل نامزد او گردید
و این واقعه در سنه یک هزار و است و یک هجری رد داده این مصراع که تمهید است در تاریخ دفات است
افکنده باد شاه سخن چهر سنج

سویخ دو عدد ز لید را بحسن تمهید افکنده یعنی اگر از اعدا باد شاه سخن که نزار و است دسه میشود و عدد یعنی عدد حرف
ما که خیر باد شاه سخن است افکنده شود تاریخ سر آمد

تاریخ بل در دلی

این بل بقاصد و کرده سمت جنوب از شاه جهان آباد واقع است و شهر بر باره بله در عهد جهانگیر باد شاه مهربان افغان
این بل را در سنه نزار و است یک هجری بنا انداخته و این تاریخ بل را در سنه ساختند

تاریخ

از جهانگیر شاه اگر شاه	آنکه عدلش ضیاء است عالم گل	درستان را چو پادشاه است	بشنایان را ساند فاقه گل
بند را در زمان سلطنتش	همه می نویسد آمل مثل	دستایت حضرت دلی	بوی از گل گرفته رنگ از نعل
سالی ستم ز عهد سلطنتش	که نبال ز جور گل نبیل	خواجه خاص مهربان افغان	خادم قصر شاه محرم گل

مات یارویم

۲۲۲

کردیم این پل از شفقت	گر شود دستگیرش از عدل	سال تاریخش از فلک جستم	گشت رویش از کمال گل
میرزا جعفر قزوینی الحاکم اصف خان			
وزیر جهانگیر بادشاه بود و این اصف خان پسر اعتماد الدوله نیست بلکه برادرزاده میرزا علی احمدی است که از خواهرین اکبری بفرید چشمش و دولت تقرب و عنایت تبار بود سلیقه سخنوری درست داشت و مشغول ششیرین شمشیر بسیار بی نظیر گفته نام پدرش مرزا رفیع الزمان بن اقلان است در آغاز شتاب از ولایت عراق به هند و بستان آمده و در آنجا عم خود مرزا غیاث الدین حسین اخلاص سعادت زمین بوس اکبر بادشاه لورانی ساخته در اندک فرصت منصب میربخشی ترسیده نموده در عهد جهانگیر بادشاه منصب هفت هزار ری رسید و سرافراز پایه وزارت شده و فائش در سنه کنه از ولایت و یک هجری بوقوع آمده و تاریخ نوشتش که در اقبال نامه جهانگیر است و مرآت جهان نامر قوم است این است			
صاحب اصف خان			
سلیم سلطان بیگم			
از زوجات حضرت عیسی است و دختر کلرخ بیگم است و کلرخ بیگم صدیقه حضرت فردوس مکانی است و در عقد مناکحت مرزا نورالدین محمد که از خواهرزاده های نقش بند بود منعقد گردیده و دختر او سلیم سلطان بیگم صاحب طبعیت عالی بود کای مصرعی و احیاناً بیست میفرمودند غنچه تخلص میکرد و این بیت از ایشان است			
بیت			
کاکت راگزستی نشسته جا گفته ام مست بودم ز سبب حبیبی پیران گفته ام			
حضرت خجسته اشیا فی ایشان را به سیرم خان نامزد کرده بودند و در سال جلوس حضرت عیسی است این نسبت منعقد گشته و بعد فوت سیرم خان عیسی اشیا فی بعد از دو اوج خود در آورده و فائش بهر آن سال که مرزا جعفر قزوینی فوت نموده نیز واقع شده یعنی سال نیرولست یک هجری			
تاریخ بنیادی کتاب خانه آخوند ملا یوسف			
سلطان العلماء برهان الفضلا مولانا یوسف قزاقی در ولایت بخارا جهت فسر زنده خواند یعقوب کتاب خانه در سنه هزار و بیست و دو بنا فرمود و این خانه رفیع ایشان در عهد خاقان فیروز نشان امام قلنیان در شهر سنه کنه از ولایت و نسبت و نسبت بیابان رسیده فضلا می زمان تاریخها گفته آورده اند از آنکه این تاریخ مقبول نشان الیه گردیده			
تاریخ			
امی خردش از کمال و سبب	نزد صوفیه و عقل فلاطون	شد تاریخ بنا خانی این تمام	صاحب بن بقعه میرزا افلاطون
راجا جلال سنگه ولد راجا بهکوان و اسس			
در زندگرت الامر قوم است که او در سنه شصت سال اکبری همراه پدر خود بهلازمت بادشاه رسیده و منصب سیرافراخته و در آنجا سعادت خدمت نمود و در ایام قزوینی در اکثری مصادف مضر و دنیایان شد و خصوص در سنه هفتادم در کارزار کجرات شمشیر آفریده و در سنه شصت و یک در جنگ بارانایز تاب سنگه زنده را و دمی پور کار بالظهور آورده و چنانچه ملا علی القادر			

۱۰۲۱

۱۰۲۱

۱۰۲۲

برای وی و بیاد خود نوشته است که بنده و نیزه شمس السلام در سنه است و ششم در معانی شان داده و مراد مقابل هر حکم را در
خود که پادشاه که در آن ایام راه نفی هم بوده بودند در حدود کابل بحرب صعب پیوسته تظلم باب گفته و در سنه سی ام بعد فوت مرزا
حکیم راس آوردن و امانه های مرزا کابل رفته و بعد از این ایام سلامت آورده و در سنه سی و یکم برای تنبیه افغانه یوسف زئی و
نظم کابل مقرر شده و در سنه سی و سوم نظم بهار از تغییر سید خان بهایات انداخته و در سنه سی و چهارم بعد فوت بدر منصب چهارم
و خطاب را یکی بنشیند کرده و در سنه سی و پنجم در ایام نظم بهار ترویات نمایان کرده به تخییر مالک او و لیسید مکر ضربت صعب کرده و به
تلاشهایی که در و هم و خیال نگین نموده و در سنه سی و پنجم نظم کابل از تغییر سید خان نام برآورده و در سنه چهل و دوم در جن سنگی
خود را در صف فلک عیسی زید اربابانی و از زیداران او و لیسید که بحرب صعب پیوسته بود بکشتن داده و در سنه چهل و چهارم بحضور آمده
مشکبشی از تحاف نگاله که کجور در نماید گذرانیده و باز بهان صورت زنده و در سنه چهل و پنجم بنابر تنبیه اید ایل سه اده باواج کشته
در آب رودخانه بکرم لورده سری پور حله زده باید اطلاع سلامت گشته و موجب حیرت نظر گمان شده و بطای حار شهر
بر از اخته حضور طلبت شده و در سنه پنجاهم منصب هفت هزار و خطاب فرزند و الی رتبه گشته و در سنه امد جهانگیری بمشک
رفته و بنشیند و مرز عظیم مانده و در سنه پنجم جهانگیری که موافق سنه کنیز دولت و سه هجری بود در آنجا فوت کرده و بعد از این
خان اعظم فرزند چهل دار افکار بود

نشانی شاعری

در عهد شاه عباس ماضی بود و در سنه هزار و سیست و سه هجری در ایران فوت نموده با شاه سخن و تاریخ فوت او

۱۰۲۳

۱۰۲۳

اقا رضی اصفهانی

شاعری بود که سیر زندستان کرده برگشت و در سنه کنیز دولت و چهار هجری حاده فایم بوده ۱۰۱۸ از رضی و تاریخ وفات او

۱۰۲۴

۱۰۲۴

قدسه انصاری سبزواری

نام او شیخ عبد الکریم است صاحب جد و حال بود و جمیع علوم و فنون آموخته داشت چهاردهم محرم سنه اربع و عشرين

۱۰۲۴

و الف فوت کرد و عزیس به شمع ارشاد حق و تاریخ وفات او

قاضی ابوالعلا معروف القاضی بده

ولد قاضی ابوالفتح عرف قاضی کمال بلگرامیست و برادر خود قاضی محمود است در عربی و فارسی دستگامی کمال داشت و به
نیابت قاضی محمود حکومت بلگرام و غیره محلات می برداخت و چندی بامو قضایر نشنولی بوده در بلگرام متصل باغ قاضی
عبد الکریم باغی پنجه ترتیب داده و گنبدی عالی در آنجا در سنه کنیز دولت و چهار هجری تعمیر نموده و مرزا او در همان گنبد است
و تاریخ تعمیر آن گنبد از مشق دولت

تاریخ

تاریخ گنبد کز الطاف ایل	شاهی آن به شهر و بهر کو	امیده شاه نورالدین جهانگیر	در سنه شال خشیخ مینو
چون تاریخش ز الف حشمت انکه	گفتا گنبد قاضی بده کو	۱۰۲۴	

ملک

مستور سخن بر میان است و در ماه رمضان سنه پنصد و شصت و هفت از قزوین بر راه کمر

ماست یازدهم

بیدار کن کشید و از بعضی نظام شاه والی احمد نیکو و بیدار بهر بان شاه اکر ام و العاجم فرادان یافت و در حاکم و امن دولت بر اعم
 حاکم شاه والی آنجا گرفته از محقر بان با طاعت او گردید چون بوی هر قابلیت ملاطفتی در آنجا شتابیده کرد و فیرفته گردیده و خست
 خود را در خاله نکاح او در آورده و شیخ فیضی وقتیکه از درگاه اکبری سفارت بر بان شاه دانست احمد نیکو را میبرد شد و در عطف خود از
 احمد نیکو اکبر شاه بادشاه نوشته بود که در احمد نیکو و شاعر خالی بناد صافی مشهوب اند و در شعر و تبه عالی دارند یکی ملک قتی و دیگر
 ملاطفتی فقط و ناظم تیر رسد بگوید که ملا ملک قتی در سنده بکار دولت و چهار فوت شد و ملاطفتی یکی ملک قتی بعد از وی
 ملک اشعرا الوطائب کلیم در تاریخ وفات ملک قتی این قلمه گفته که مکرر از تو است ناظم تیر کی را داده شود

تاریخ

۱۰۲۵	ملک آن بادشاه ملک سین	که نامش سگ لقمه سخن بود	چنان آفاق کرد از ملک سین	که بعد ملکش از قلم تا و کن بود
	سوی گلزار جنت رفت آخر	که دیگر از بواجی این چنین بود	بختم سال تاریخش زایام	بگفتا که سبب ایل سخن بود

در محاصره قلعه ایروان

در سنده هزار و سیست و پنج هجری سلطان احمد بادشاه روم محمد باستان را برای تسخیر بعضی از ملک ایران فرستاد و او را لشکر
 گران و توپ و عواید جزیران بشمار روی توجه بطرف ایران نهاد گویند که در هیچ عهد و زمان سپاه روم باین کثرت و استعداد
 بایران نیامده بود شاه عباس صفوی ازین مطلع شده متوجه استحکام قلعه ایروان و استقامت تمام قلعه و ارسب شده و پنا
 بالشکر روم در عشرت شایسته شایسته آمده قلعه ایروان را محاصره ساخت و مکرر تسخیر قلعه بستی موفور و جبهه محصور بجای آورد
 و توپچیان روم شبانه روز از توپ انداختن خالی نبودند و محصوران از اندرون قلعه بدفع و ششمان قیام داشتند و صد بار
 دلیله روم را ضرب گلوله تنگ دفع می نمودند چون مدت محاصره بامتداد کشید در آخر روم از تسخیر قلعه یا لوس شده پیغام
 صلح نمودند و تبارش نسبت و پنجم شهر شوال طبل ابریکال کوفته بجانب عرض روم باز گشتند و درین آید و رفت قریب چهل هزار
 کس از رویان در پاس قلعه حضور اندر سرباد و سربا رخت لسی ای آخرت کشیدند در آغاز محاصره و گرمی حرب
 و قتال خواج علی اکبر اصفهانی ششی در عالم روم بمانده نموده بود که از شخصی سوال بنماید که قلعه عظیم بایل شده و دوشکر
 قرین یکدیگر گشته اند فتح نظر از کدام خواهد بود و شخص جواب گفت که فتح از سربا رخت و هفت کتاب عالم آراسی عباسی این
 عبارت را به نافه عالی دلی لوزن دلاوره و در نوادر الفتاق موافق تاریخ این ساخته یافته ملک نظم کشید

تاریخ

آید ز بار روم از بهر ستم	سروار بعد هزار مکر و دست	اند است زهر و فاع شاه حما	فوجی بخود و جی بجزیرت عیله
سربا رخت کبر کینش از لطف الم	برزو بیان خویش و امان عیله	میخواست یکی زندگان درگاه	در واقعه مشه از قتل و غداران
تا زین دو کوه و فتح از جایت	کین را ز شود عیان ما و نکست	لشکر با قش که میگفت غریب	فتح از سربا رخت عیله
	این نادره که این ندا غیبی	تاریخ قنای آید از لطف عیله	

باجمله ماسن الطاف الهی نظر و صرت قرین حال منسوبان شاه ایران گشته چندین هزار ذکر و انات از شعیان کرد
 فاعه بر و نذر از سبب دشمنان قومی نجات یافتند فی الحقیقت آن روز سعید سپاه ایشان عید گشت چنانچه
 خواج محمد لوسعت قزوینی این تاریخ گفته

ماست یازدهم

۲۲۵

مهره یار یارب طهره حیدر	دوسه یابی بدو در قلعه شست	دار و ملک ایردان گردید	سوزنکه سدر لشکر در می
عازله خیر فرار خوش نید	کمر بر میان بر لبست	نیمه لشکرش بقتل رسید	دگر گزینش شعیان سیاه
لشکر دهم شهنرم گریه	دولت شاه دین ساعد	دشمنه آخرین بخت رسید	ناه مشوال چون لبست گذشت
	ایرادر دوشعیان را عهد	ای تارین آن خرد گفت	

۱۰۶۵

ملک مجیر بخشی

علامه بیاد نظام شاه و بادشاه احمد زان بود که بامارت رسیده چون بهادر نظام شاه در سنده در دشت و عجب اکثر شاه بدست امرایان او افتاده در قلعه گوالمار محبوس شد ملک مجیر بخشی نظام شاه ثانی را بر اسب نام بر تخت نشاند و انولایت را تصرف نمود و دشت تا آنکه در سنده بگذارد و بست و پنج بجزی عاخر شده احمد گمر را بدست مریدان جهانگیر بادشاه سپرد و تارتخ این معامله غرضی این معصومه تنبیه یافته رخ سر غلام بر که بر کن و حساب طلب یعنی سر غلام که حرف غ است و عدد آن بگذارد و میشد و اگر با عدد دیگر که نسبت و پنج میشد و یکجا نمایشد تارتخ سپردن ملک بر آید و ملک مجیر بخشی در عمر ششاد ساله در سنده بگذارد و سی و پنج بجزی فوت شد و در دولت آباد دفون است

۱۰۶۵

شماره دهم دار

در ماه محرم سنده بگذارد و بست و پنج بجزی سلطان ماه دسبر سنده بگذارد و شش صد و پنجاه عیسوی سنده دهم دار نمود و در گذشته بود و چنانچه صاحب اقبال نام جهانگیری در واقعات سال سیزدهم از جلوس جهانگیر بادشاه می نویسد که تارتخ شاه نهم و دهم که مطابق نور و دهم ماه محرم سال مذکور بود پیش از طلوع پنج بجزی در کره سوادا ده بخارسیه لشکر عوی نمودار شد و بیشتر پیشتر از شب دیگر مری سیکشت چون تمام نمود صورت حرید بیدار کرد که دوسر بیدار و میان کن و خور مانند دسبر لبست بجانب جنوب در می بسوی شمال انجمن و انتر شناسان قدر قامت او را با صطلاب معلوم نمودند که لبست چهار درجه فلکی با اختلاف منظر سیاه است و حرکت فلک اعظم متحرک و حرکت حاصد نیز با حرکت فلک اعظم در ظاهر میشود و در اول در برج عقرب مری سیکشت در اندک مدت برج عقرب را گذارسته بمنزله رسید و حرکت عرضی در جهت جنوب سیزده در و امانان فن نجوم انقسم را حبر بر زیسته اند بعد از شازده شب که این علامت ظاهر شده بود در میان سبت شازده مری گشت که سرش روشن داشت و تا دوسه گز دشن در از می نمود و لیکن در طرف دهم اصلا روشن نشد و در جهت جنوب و از امار این آنچه در وسعت آباد مالک هند بر تو ظهور افکند و با و طاعون است که به گوشت و سبزی الی از این منده مایه خور و نشان نمیدارد و در حرکت به تار امل بنده شست شش پیش از ظهور این سیاره یک سال از نور ظاهر شده تا ششست سال کشید و نیز در میان حضرت مشایخ سیه و شاهزاده و انجمن شاهجهان ابواب شود روشن و فایز نور گشت و هفت شست سال روزگار بد کمال ترتیب مراد فتنه و آشوب اتغال داشت چو نموندا که ریخته نشد و چه خوار که خواب نگشت فقط نور جهان بگذرد و جهانگیر بادشاه که در سخن گوئی مهارت کمال داشت در ایامی که این شماره ظهور نمود و دغدغه کمالی بخاطر مردم راه یافت این بیت که شعر را دشت بسیار پسندیده اند گفته

چینست

شماره نیت برین کی برده شد شاطری شکر آورده
تاریخ بنای مدرسه اول یلنگوش

یلنگوش بی بهادر که از امرای جماعت الجین است در کاب سلاطین و وی الاقدار و اقدار حیات خویش صرف خدمت سلاطین
شکر داشت و او در ولایت با فتح نموده هزارهای بشمار و غنیمت بسیار بدست آورده و ترک خدمت سلاطین نموده تنویر
حقایق خیر گردید و اندر خانقاه و غریبی سبیل الهی عمارت کرده چنانچه در سال هزار و سیست و هشتاد و دو ولایت سمرقند و برادر
مدرس مرزائی بیک کرگانی مدرسه عالی بنا کرد و سولانا میر حاج در تاریخ بنای این مدرسه چنین فرموده

تاریخ

باصغر در عالی یلنگوش که آمد	بی بی که کماش زبان طقه برده	بنای مدرسه کرد آن چنانکه زمین	با وج چرخ رسانید از آن لاهی
بسالمانی در از طاق تریش	عقاب عقل به بر روی بال بند	انقر نهان بر سر بنار شیش	حریف بر فن اندیشه با کند تفکر
چراست که در خوشی نموده چرخ	فلک ز راه نوا گشت می کرد زنجیر	یلنگوش بهادر چو بود و نایش	حساب سال بنایش یلنگوش بهادر

تاریخ بنای خانقاه یلنگوش بهادر

یلنگوش بهادر در مدرسه هزار و سیست و هشتاد و دو برادر حضرت سولانا خواجگی کاشانی خانقا سیه عمارت کرده و بعضی از
املاک خود را وقف آن نموده یکی از شعرا می وقت تاریخ آن یافته

۱۰۲۸ ۱۰۲۸

تاریخ

تاریخ خانقاه فتح بخش و فیض یار
و کرامت اذن شهاب از آسمان ساختن شمشیر از آن

در اقبال نامه جهانگیری مرقوم است که در زمان دولت جهان گیر پادشاه در سنده هزار و سی پیر و یکی از موضع برگشته
جانبه شرقی خانقاه بنیاد نه گام جمیع از جانب مشرق غوغای عظیم رخاست در آتشی این شور و روشنی برق روی با خطاطان
بر زمین افتاد و نامید گشت قطره زمین روزی و دوازده درع در طول و عرض نوعی سوخته شد که نشانی از سبزه نماند نموده
اثر حرارت داشت بر چند زمین را کندید و اثر حرارت و حرارت بیشتر ظاهر گشت تا بجای رسیدند که بار چاه افنی تفتید نمود و اثر حرارت
گرم بود گویا همین دم از کوره آتش بر آورده اند چنانچه محال بر آنکه مذکور آن را در زلزله کرده و هم بر زمین آن نهاد و روانه حضور نمود
و پادشاه استاد داد و در آن وقت شمشیر گری بطول داشت حضور طلبیده فرمودند که ازین آهن شمشیری و شمشیری مرتب ساز
و عرض کرد که در زیر تیگ نمی آید و از هم میریزد و اگر آنکه با این دیگر که پاک و بی جرم باشد ضم ساخته بعمل آرد حکم شد که چنین کنند
سه حصه آهن یا هم اینخته و دو حصه شمشیر و یک حصه خرد یک کار ساخته نظر گذارند از آن شمشیر آهن دیگر جوهر بر آورد و بدستور
شمشیر آلمانی و جنونی ختم شد و اثر ختمی ماند در برش شمشیر آهنی اول آید فقط

شیخ بهار الدین اسلمی تخلص بهار

والد شیخ حسین است در صف حسن بر جمل علم مشغول گردیده در جمیع فضایل و کمالات بانکه روزگار سر آمد افاضل اعصار
گردید و تصانیف بسیار دارد که از آن جمله یکی فان حلاوت معاصر شاه عباس صفوی بود و در سینه دوازدهم مشغول
سند تئیس الف در اصفهان در گذشت لاش او را بموجب وصیتش در مشهد برده مدفون ساختند و در تاریخ حیاتش عمارت

الوطاطب که وزیر شاه عباس بود این قطعه نظم کرد

رفت چون شیخ ز دار فاسی گشت ایوان خورشید و کاوسی حجت درین بخشش گفتش شیخ بهادر الدین آ
عزیزی دیگر ۱۰۳۰ سنه ز قنداری دوران ۱۰۳۰ یافته و صاحب خیر الو اخیلین شیخ عجباه ۱۰۳۰ یافته
۱۰۳۰ عمارت او چهرین

چون حکم شاه جهان این جهانگیر را شاه در سنه یک هزار و سی و هجری بمحل سبزه امی در لحسب چشمه کالیه و سیه در
او چنین تعمیر یافت این تاسیخ بر دروازه آن عمارت خوش نشانند

بکام شاه جهان این خوش گاه حسن ابو جهانگیر این اثر را در سنه ۱۰۳۰ در زمین ها عقل بخشید که در آن جهان است نزل و
پایان مسجد نبی

نواب ابراهیم خان فتح جنگ که خالوی نور جهان بیگم بود بعضی نوشته اند که خواهر نور جهان بیگم در عقد کاح خود داشت
در سنه ۱۰۳۰ در دهم جهانگیر بی منصب چهار هزار و الا باید گردیده و بیگم بود بیگم خان از خیر قاسم خان بنیره شیخ سلیم حشمتی نوزاد
حاصل نموده در سنه ۱۰۳۰ در دهم بیسال که هزار و سی و دو و هجری در آنکه بیگم شد که بقایای سلطان خورم بیگ جهانگیر پادشاه
که در آن ایام از پدر باغی بود در بزم شمشیر پیوسته بعد مرگ بیگم که پسر این ابراهیم خان در ایام حکومت خود در سال
۱۰۳۰ که هزار و سی و هجری مسجدی در بیگانه تعمیر شد و در آنکه این مصرع یافتند ع بنا کوفته فی نهاد ابراهیم

تمام اقد و وردی خان

در آنکه آباد قریب بر فتح چینی اوله حمامی است نواب ال در دسی خان کی از منصبه در آن بادشاهیست در زمان جهانگیر پادشاه
در سنه ۱۰۳۰ در دسی هجری تعمیر نموده بود و حال در این ایام دارد و در دروازه حمام مذکور این تاریخ منقوش است

پایان

در ایام شاه جهانگیر	که می زید باو عالم نیاهی	بشهره اگر در الحدا فت	که باشد بائی تحت پادشاهی
خیر الله در دسی خان بنا کرد	چنین پاکیزه دما می که خاهی	صفایش و بر و بار و خورشید	فضایش با فک دریا کاهی
بروج آب عکس در دسی	همیشه خوش او پر باد و باهی	فی تاریخ بنیادش دلم را	بغسل فکر شستم از سیاهی
	گرفتم و این پاکان و گفتم	بنای خیر حاجی مسایه	

پوشیده مباد که اسم جهانگیر در اول مصرعه و لفظ میاهی در آخر مصرع است که بود موافق لغت تمام این هر دو اخط را
مذرح شاه غلبه در دست

زلالی خوانساری

در اختراع تازی عبارت و تازی اشارت بی نظیر افتاده عمده مشنوبات او محمد و ایاز است سال آغازش که
احدی دالفت با این بیت تعمیر می نماید
پایان

کتاب یار و هم

<p>در استفتاح این مشهور است</p>	<p>و تاریخ ختمش از لطایف است</p>	
<p>و تاریخ ختمش که سنه هزار و پست و چهار هجری است این مصرعه افاده میکنند</p>	<p>الهی عاقبت خود باشد</p>	<p>۱۰۲۴</p>
<p>وز لالی در یک هزار و سی و یک هجری وفات کرد و این مصرعه در تاریخ وفات او است</p>	<p>از همان وقت زلالی بخا</p>	<p>۱۰۳۱</p>
<p>سلطان خسرو</p> <p>فرزند بزرگ جهانگیر پادشاه بود و ولادتش در بلده لاهور بر وزین است چهارم امر و اداه الهی سال سی و دو و جلوس اکثری هو افق شهر رمضان سنه نهصد و نود و پنج هجری دست داده مادرش که همیشه راجه بانگه بود و ده بانی نام داشت و چونکه سلطان خسرو و اماد اعظم خان وزیر اکثر شاه بود چنانچه بعد وفات اکثر شاه راجه بانگه و اعظم خان وزیر سر و دستش سر شده خواستند که سلطان خسرو را بر تخت نشاند اما جهانگیر پسر راجه بانگه بدست آورده بخوس نمود و چون ازین نیز سلطان خسرو از پدر باغی شده سر شورش بر آورده بود و مردمان شاهی حسب الحکم پادشاه او را با سحر اسپا لش بدشتی پسر مرزا شاهرخ و و حسن بیگ و عبدالرحیم گرفته و مسلسل نیز بخور نموده بخور فرستادند پادشاه سلطان خسرو را و حبس نگاهداشته و چون که در پوست گاد و عبدالرحیم را در پوست خود بعضی کسب واری فرستیدند و دیگران را که رفیق شانه را ده بودند در دیه در دیه شهر بردار کشیدند و بی شانه را ده بخوس ماند آخر از خوف پدر از که آباد گرخته باله آباد رفت و در انجا رخت اقامت انداخت در سنه یک هزار و سی و یک هجری تاریخ سنه و سیم ریح الاول در گذشت فرارش در بلده الی آباد بقا صلح کرده غریبه از قلع موجود است در باغی که مشهور به باغ سلطان خسرو است و در و باغ مذکور چهار دیواری است سنگین که حسب الحکم جهانگیر پادشاه از باقی مانده چون در زمان قلع تعمیر یافته اما در بعضی تواریخ مرقوم است که در ایامیکه شاه جهان یعنی مرزا خورم حسب الحکم پدر به تسخیر ولایت دکن رفت برادر خود سلطان خسرو را نیز همراه خود برد و در آن دیار در سنه یک هزار و سی و یک هجری او را شهید کرد و در جهانگیر نامه نیز مسطور است که او در دکن در پنجم شعبان ماه الهی سنه مذکور بجای رفته در وقت فوت کرد اگر این سخن راست باشد جای تعجب است که فرارش در شهر الی آباد چگونه تعمیر یافت اما چون باز در همین کتاب مسطور است که بعد از این بدین حسب الحکم پادشاه بخش او را بهجت احتفای شهادت او از قبر بر آورده بودند شاید که بعد از آن روانه الی آباد کرده باشند زیرا که فرارش در انجا بود و بالحاظ اندرون احاطه مذکور چهار روضه با با گنبد های عالیشان هستند یکی خور و که بطرف مغرب است معلوم نیست که آن مدفن کیست بعضی گویند که این روضه بی بی تنوین است گنبد دوم عمارتی است سنگین گویند که این فرار مادر سلطان خسرو است و مادر سلطان خسرو که بوده بانی نام داشت و او ای بر فرار او استیلا یافته اینون خورده خور را ملاک ساخته بود اصل تربت او اندرون روضه است و آن مسدود است از هر چهار طرف و تربتی که بر بلندی است نقلی است از سنگ مرمر ساخته اند و گنبدی بر آن تعمیر یافته تاریخ در باغی که بر لوح فرار و گرد این تربت مرقوم است نیست</p>		
<p>چون چرخ فلک گردش داد</p>	<p>در زیر زمین آینه خود بهیفت</p>	<p>تا تاریخ وفات شاه بیگم</p>
<p>از خیب ملک بخدشید بیگم گفت</p>	<p>تا تاریخ وفات شاه بیگم</p>	<p>از خیب ملک بخدشید بیگم گفت</p>

رباعی برگزیده مذکور

بنیم که ز جنت رخ جنت آید	اقلیم بدو ز قورع است	سبحان اللهی کمال عفت	حسن عمل مهر جنت آید
در وضع که در مطایع و تماثل و در اذه و طالع است میگویند که همیشه و سلطان حسد و این عمارت را در ست			
بازار و سی و چهار هجری برای مدفن خود تمسیر ساخته بود لیکن و فاش جای دیگر بوقوع آمده و این عمارت			
همچنان خالی است اشعار بسیار اندرون مکتب خط نستعلیق مرقوم است اما چندی از ان اشعار بسبب کس سالگی			
از اهل شده اند مصرع اول از ان اشعار این است مصرع دوم از روز که ماریت ازین خانه برون و تاریخ			
تیمیر آن عمارت که مشتعل شد بهیت بود و پیشانی و در و از آن رومند کند و بود و در امانیت مطلع بسبب			
همه ادا ایا م ز اهل گشته و دوست دیگر از است			

۱۰۳۴
۴۴
مرد و ملاقات تحت هدیه نور شمار از می نموده جمله بیچیز خاک خور و سال نباشد نهفته نگردد
در وضع که اندرون اعظم مذکور است مرقوم است و دست و شمار و تاریخ وفات او
که اندرون وضعه سیرب گنبد مرقوم است نیست

اسیات بامار سیح

آه نسوس آسمان سحر است بید او	آری ای که چون بر غلام آمد و او شد	زندگی نموده بدو انجا بجزی	و چون بنیاد عالم از انجا آمد
اهل و باش از گاه از فلک گذشت او	هر کجا ز و شعاعه خاکش برین باشد	کلینی حاکم بی شک ازین است	بلبل این مرغ بدو انجا آمد
کمانداری را طاعت چیست شمار	از بی چاک بنامه سوزن فلاد شد	چون لب لبخندش که میسر بود	نیشکر است اما جهان بسطش آمد
آن گل غنا که بود آری گشاید ریغ	عند لیان با رنگ بوی دل شاد بود	چاک پسین از فضل ریغ آمد	هم زمین که گشت هم از آسمان ریغ آمد
شده قهار قامت مرد و نهاده پیش	شاهه شمر را بسوی قلعه چون افتاد	آن تن تاری که در بی درین آمد	در نه خاک بنیاد نسوس آمد
شده غریق جنت حق چون و پاک بود	خاص و گاه شده ابد هم او تا شد	سلی رشید سال فو قش درین آمد	و نه جنت نه جان پاک او آباد

بعد وفات سلطان خسرو مرزا خورم که برادر سیومی بود و وزارت که سلطان به وزیرانتر کرد و در و سیکه
او بود کشته و انجا نش غیره بعد فوت پدر بر تخت نشیند لیکن شهنشاه به وزیر از قضای الهمی در سنده بکزار
وسی و پنج فوت نمود و سلطان خسرو را و سپهران بودند یکی داور بخشش موی که شاسپ و ایشان
حسب الا شاده مرزا خورم سینه شاه جهان بود شاه در عتقون ملبوس اولی در سنده بکزار و سی و هفت هجری

پیل قلعه سلیم گنده

این پیل مابین قلعه سلیم گنده که حالا شهنشاه نور که دست و قلعه شاه جهان آباد واقع است از اجهان گیر بادشاه که سنده بکزار
وسی و یک هجری اعدا شد نموده در دو جانب پیل مذکور این تاریخ منقوش است

تسمیه مغرب

بجای باد شاه هفت کشور	شهنشاه و عدل و داد و تدبیر	جهان گیر این شاه شاه و اگر	که شهنشاه جهان اگر نسخه
چون این پل گشت در پیل مرتب	که جفتش را شتاید که در خمر	بی تاریخ آماش خرد افست	پل شهنشاه و ملی بکسیر

ماست یازدهم

کتابت مشرق

شده حکم شاه نواز الدین بیکر عظیم سال تبار بخش مبارک ان شاء الله تعالی
رفیق شاه عباس صفوی زیارت خطه نجف و تسخیر نمودن قلعه بغداد

چون در سنه کهنه اردیبهشت ماه هجری شاه عباس صفوی بقصد زیارت روضه شاهی شاه خطه نجف و ایامه کرام بغداد و از راه همدان
بافغانی از بنود قاهره که در رکاب حاضر بودند قدم توکل بر شاه راه مقصود بنا و از اتفاقات حسنه توکل علی الله تبارک و تعالی این
سفر شد چنانچه خوار محمد توفیق قزوینی نظم آورده

تاریخ

دریست که غم نجف شاه ولایت	شبه شمشاد و جاما بادل گاه	اسبانیت همه چون گشت میا	اگر دیز سر کرده قدم غارم ان
چون گفت تو گشت علی از روان	تاریخ همان شد که تو گشت علی الله		

۱۰۳۲

در غره برج الاول در بغداد رسیده در حوالی هزاره اویسیه نزول نمودند و عاکر طفره باثر مجاهده شهر و قلعه با سرگشته ملوازم اسباب قلع
کشی مشغول شدند و روز یکشنبه سبت و سیم برج الاول قلعه گردون اساس بغداد که چندین سال بود که از تصرف منسوبان
اندر دمان بیرون رفته بود به نیروی اقبال سوار و لسانی ملت گردید

سکه داس شاعر بهندی

بر بهمنی بود و اشعار نند سکه و شمسکرت بسیار گفته اشعار شش که دو بهره و کتبت است در میان هندوان به شبهه است بر روز
ساعتی شش سال کهنه از و ششصد و هشتاد و نه بیت که با جیت که موافق پنجم به شوال سنه هزار و سی و دو هجری مطابق
بت چهارم ماه اکتوبر انگریزی قدیمی سنه یک هزار و ششصد و سبت و سه عیسوی بود و در بلده بنارس بر کنار دریای اسی فوت
کرده چنانچه از تاریخ کجی که زبان هند گفته اند متفق اند و میگرد

تاریخ

ساوان شکلاستی لپی نخی سیر	سنت سوره اسی گنگ کی تر
---------------------------	------------------------

شیخ احمد بهندی

ملقب به محمد و الف نالی فرزند شیخ عبدالواحد فاروقی است ولادت او در سنه نهصد و هشتاد و یک در بلده سمرهند و فرغ
یافته و کلمه خاشع تباریخ تولد او است در صغیر سن کلام ملک الحلام را یاد گرفته تحصیل علوم پرداخت و سمر آید علمای
روزگار و در دفتر فضلاسی نامدار گردید گویند که در ایام تدریس روزی بنامه شیخ فیضی رفت و شیخ در آن هنگام سواطع الامام
را که تفسیر است بی نقطه تصنیف میکرد گفت که مولانا به وقت رسیده ای بطلبی پیش آمده که نیز حرفت به بیان کردش متعبر علی متغیر
است و من هر چند بجز مال و فکر غوطه خوردم هرگز گوهر مقصود بهیچ رسید شیخ احمد اگرچه در انشائی عبارات بی نقطه حیدان استحال
نداشت اما از دکامی ذهن و رسائی فهم بی تشویش و تامل خیالی عبارات موزون و مسجع انشا فرمود که حرفه نکته سنج در اندیشه
تقریب آن ختم الکلام عرق نجات بر چهره وقت خودی آرد بعد از فوت پدر بخداست فیض نبوت خواجه فانی ز خود باقی بقی رسیده
اندر طریقه نقش بندید نمود و تالیف فرمود و تصانیف بسیار از او بر صفر روزگار یادگار مانده و فاشش سلطه ماه صفر روز سه شنبه
وقت چاشت سنه اربع و ثلثین و الف واقع شده و تاریخ وفات او در عصر آخر این باب رسیده اما یکدیگر یاد شده

مات یاروم

PM

11-20

150

او محرم راز کعبه و حدت بود	او منبع نور و مسند غوث بود	محمد باقر جواد و مداح حضرت	برهان کمال بادشاهی حجت
----------------------------	----------------------------	----------------------------	------------------------

و این چند اسباب و زمان پنج رحلت او از کتاب محمد بن ابوالفضلین نوشته شده است

انکه او جوهر خرد سندی است بی شک آن شیخ عافیت محمد الف ثانی با و محمد و ش خواهر صدیق و شیخ عبید الله سان نقشبند بگو چون اح	احمد کابلی و مسرر بندی است از مردان خواجه بایسته بود و آنکه احمد سجای احمد بشد داشت اقبال سمرقاندی نور اوج همیشه از احمد	نقشبندی است استوداع او مجدد و بالف ثانی بود از مردان اوست پس مشهور او بفتح صفر سفر فرمود مرفد او شهر بند است	روایت افزای شهر عظیم واقف سجاد وانی بود میر افغان دادم و بنور زین جهان سیدی حقیر ان زحق فیض مهر سندی
---	--	--	--

سید عبد اللہ ترمذی

از اولاد شاه لغت الیه بوده و باضلاق مستوده انصاف داشت خطاست طبع الغایت صاف با حول و اسب و کشت
و از حضرت جنت مکانی بخطاب شکین قسم و تخلص وصفی افتخار اندوزی است شده چنانچه خود مینویسند و باید

2

وصفي مختص من مسكين طالب من
این ماسمازشاه شهنشاه امام

منظومات بسیار دارد و در زمینه ارسوزی و پنج در گذشته است این مصرعه تا به روز وفات او است

21 1050

ز و سنامی ولی قطب عالم است

170

سلطان پرویز

پسر دوی جهانگیر پادشاه بود در کابل متولد شده و مادرش که صاحب جمال نام داشت دختر خویش زینخان کوک بود و در عمر سی و هشت سالگی تبارش ششم ماه صفر سنه یک هزار و سی و پنج هجری در دکن فوت کرده و متعهد خان صاحب جهانگیر نام که یکی از منصبداران پادشاهی بود بدیده این تبارش گفته

ملک الشعر اطائب الی

در زمان محمد چنانکه پادشاه بهیند وارد شده و در سنه یک هزار و هشت و شصت بهیند ملوک الشرای سمر بلندی یاغی به خن سنجان
اورا با شامی قتل دارند و فاشش در سال یک هزار و سی و پنج داده و این را با عی کرانهاست و وفات او خبر میداد از مشهد است

تاج

1.40

1540

داد الهی از مرد طالبان داد / امروز بنابر حکم از بافتاد / تار نه و فاش از رخ جستم گفت / حشمت علی ابن ابی طالب باد

الماعذ الطيف

حکایت معانی عالمگیر بادشاه بود و در معقولات و منقولات مهارت تمام داشت و را در آخر عمر نابینا شده چندی بطریق شیخ غفر

مات یازدهم

۲۳۳

۱۰۳۱

چهارم نام وی که خاتم ط	بعد از شش نام و نشان است	گلستان جهان آن نیک است	سوار ذات او چون درخشان است
ازین نام که سر اجرت برست	جهان بگلین شده او کاهران است	چو تاریخ و فانیست حبت کشفی	خرد گشتا جهان از جهان است

ایام شاهزاده که جهانگیر بادشاه تار و زوفاست و الداوسی و هفت سال و دو ماه و بیست و هفت روز و نهمی و مدت سلطنت از یوم الوفاست پدرش تار و زوفاست خودش بیست و دو سال و هشت ماه و یازده یوم چنانچه مجموع عمرش بحساب سال قمری پنجاه و نه سال یازده ماه و دو روز و نهمی بعد از وفات حبت مکانی قرار یافته در بعضی کتب مرقوم است که او بتاریخ بیست و هفتم صفر سنه هزار و سی و شش هجری فوت کرده و مدت سلطنت او بیست و یک سال و هشت ماه و سی و دو یوم بوده و مدت عمر پنجاه و هشت سال یازده ماه و ده یوم بود این سخن غلطی نماید و اینچ پس از آن در دو و خمر آن بود که سلطان خسرو و سلطان پرویز و مرزا خورم یعنی شاه جهان بادشاه و سلطان جهاندار و سلطان شهریار از ان میان خسرو و پرویز و جهاندار در حین حیات پدر فوت شدند و شهریار همراه داد بخشش در کشای پس از آن سلطان خسرو و ظهور حث و شو شنگ پس از آن شاهزاده و انبال بود و وفات حبت مکانی لاهی آصف خان حسب اشاره شاه جهان بادشاه شهادت رسیده بهمان خانه عدم شتافتند

سلطان و اور بخش

مرزا بلقی شهنشاه سلطان خسرو بود و قتی که جهانگیر بادشاه فوت کرد پس از شش ماه و نه یوم یعنی شاه جهان بطرف دکن بود و نابز ان آصف جاهد و اعظم خان وزیر حبت انتظام ملک سلطان و اور بخش را از بخش بر آورده در راجپور بادشاه ساختند و مکنون ضمیر شان بود که بروقت رسیدن شاه جهان از دکن او را بر سر سلطنت نشاند و وزیرانی تاریخ جلوس سلطان و اور بخش را گفته اما مکده و انبال جلوس نمی شود

۱۰۳۲

پوشه سلطان و اور بخش از	بان حور بروی تخت والا	بجیب فکر سرورم لبالش	خرد تاریخ گفتا حبت بال
-------------------------	-----------------------	----------------------	------------------------

چون سنه ماه و چند روز برین بگذشت و آمد شاه جهان از دکن گوش زد خاص و عام گردید و دولت خواهان بادشاهت روز یکشنبه بیست و دوم جمادی الاول مطابق دهم سمن ماه الهی در ایوان دولت خانه لاهور خطبه بنام شاه جهان بادشاه خواندند و حسب نوشته شاه جهان مرزا بلقی را که روزی چند حبت مصلحت وقت سلطنت بر داشتند بودند و شکر ساخته بخوس نمود و بیست چهارشنبه سنه دهم سمن ماه مطابق بیست و ششم جمادی الاول سنه هزار و سی و هفت آصف خان آن پجاره را همراه کشای برادر او و سلطان شهریار را نیز با ظهور حث و شو شنگ پس از آن شاهزاده و انبال سافر صحرای عدم ساختند و حبت در تاریخ وفات سلطان و اور بخش گفته

۱۰۳۳

شهر جهان بادشاه و اور بخش	چو حبت حبت رعام شاه ملکت	سپهر چادر بر کشید و گفت	نماند مالک اقبال باور دولت
---------------------------	--------------------------	-------------------------	----------------------------

در بعضی کتب مسطور است که او در سنه یک هزار و سی و شش هجری بخشت ششده و مدت سلطنت او یک سال و چن ماه بود این سخن غلطی نماید

سلطان شهریار

پس از مرزا جهانگیر بادشاه بود و دختر نور جهان بیگم که از اطفه شیر افکن خان بود و در حال نکاح او آمده بعد وفات جهانگیر

بادشاه خورشید جهان بیکم خورشید تاداراد و خورشید سلطان شمس یار را بر سر سلطنت نشاند آصف خان بجاور لور جهان انجمنی را قبول نکرد و سلطان را در بخشش را بادشاه ساخته روانه طالت لاهور شدند و سلطان شمس یار که در لاهور بود مستشار شد
 حجت مکانی شهنشاه شجر یک ن خود دست لغزین بجز این سایر کارخانجات بادشاهی و از کرده هر کس اسیر چه غرض است باید و در فرام
 آوردن لشکر بخت در عرصه یک هفته منتظر داشت پس به سبب داران قدیم و جدید داده لشکر از آب گذرانید از الطاف و
 داور بخشش یار بقیل سوار روی کعبه کارزار نهاد و رسد کردی شهر لاهور تلافی فریقین است داده در جمله اول شکست بر لشکر
 شهر را افتاد و فرار نموده قلعه در آید آصف خان او را بدست آورده قید نمود و بعد از چندی حسب الحکم داور بخشش خود
 از لور با صره معدوم الغرض ساختند شانزده که طبع موزون داشت تاریخ این شهر را که در سینه بکزاروسی نوشتند
 داده خورشید بیکم آورده

تاریخ

از کس کلابا را چه نتوان کشید که کشیدند از کس کلابا اگر از لور پسند تاریخ آن بکزاروسی نوشتند دیده آفتاب

شهاب الدین محمد صاحب بران ثانی شاه جهان بادشاه غازی

خلعت سیوم محمد با نیک بادشاه است و لادشش تاریخ بخت و نهم شهر ربیع الاذل سینه بکزاروسی بکسری که طالع روز ایراد
 بست و بیستم دی ماه الهی سال سی و ششم از جلوس الکبر شاهی موافق روز او و روز غره همن ماه جلای سال یا فصد و سیزده طالع
 صادق روز رسیده هم حوزو داده قدیمی سال یا فصد و شصت و یک نیز در دی معانی بیستم کانون ثانی ماه رومی سال یک هزار و پنجاه
 و سه سکنه مطابق روز چهارشنبه پنجم محرم ماه اگر بزمی ال کبیر یا فصد و دویست و سی و موافق شانزدهم ماه کبیر یا فصد و شصت و یک است که است
 در بلده لاهور از طبع ابواب جوده بانی دختر اجه بکوان داس را به حرم دیور بوفوع آمده و پیشا نهاده و مرزا خورشید هم بیستم
 گشته و چون پدرش در سال بکزاروسی است و پنج او را بنا بر تسخیر ولایت دکن فرستاد و او را بکتاب شاه جهان ملقب گشت
 پس از آنکه بر سر فرماندهی گشت این ابیات در قصاید در تاریخ تولد او گفته اند از انجمنی که از انجمن واران این فطو
 انشاده نموده که بعد از رفع احوال و عبارت صاحب بران ثانی تاریخ تولد استخراج می شود

تاریخ ولادت

شاه شهنشاه و شورش جهان	اسکندر بختین صاحب بران ثانی	دین پرور مظهر شاه جهان که باشد	از جبهش دیور افروز جهان ستانی
روز یکم ماه پنجم از محرم	فی دافتر اجمعی بقیل غرضه کالی	از چهار دهنه نیاید اگر او صد بود	کامد قرین جلوس نماید استانی
	از چهار روز گیر کن تا عقل بر خیزد	تاریخ مولدش را در حقان ثانی	

و شخصی دیگر این قطعه در نظم آورده که از عبارت نقل جاوید الهی تاریخ استخراج می آید

تاریخ

ز علی شاه نورالدین جهانگیر	منور گشت از ستار با سه	باین شاه شهنشاه بادش داد	کرد گاهش کند عالم پناه
خدا از پس که شهنشاه داد	بر اندازد رسوم و ادعای	بخت بادشاهی چون شنید	کنه نه آسمانش بار گناه
بعد از دستش اسوده گردید	ز پس بدش را با و سپاه	شاه جهان از لطف بزرگ	در بخت بلندش زین گناه
چو بکسر نهانست نهانند	شمان را تیره صاحب کلاه	بدورانش ز بینه دیده دهر	ز امر نافذش روی مناسه
جهان افروز شد چون شاه	بهر و لغز و ز بادشاه	خود تاریخ سال مولدش را	ز سحر ذلال جاوید لسه

مات یازدهم

۲۳۵

داین قصیده و دوازده بیت است که از مصرعه تاریخ تولد بر سر آید

قصیده و تاریخ

۱۰۰۰	بود پسر پادشاه ازین سید جهان	۱۰۰۰	برای شاه جهان بادشاه کل جهان	۱۰۰۰	خداوند بود با واد عالم و مکان
۱۰۰۰	مردم با واد اطاعت قدرت نرد	۱۰۰۰	پدید از در شاه بود صد عثمان	۱۰۰۰	ز جود شاه جهان بادشاه ملک عالمی
۱۰۰۰	علیه که عالی و دانا و نواز و پاکشاه	۱۰۰۰	به دوشاه جهان از شاه کاسان	۱۰۰۰	دشاد شادی و کام طرب هم عالم
۱۰۰۰	کند تران نزارین بی مهال از جهان	۱۰۰۰	بنورده چون آن صاحب جهان	۱۰۰۰	بود چو کوه سر از آن صاحب جهان
۱۰۰۰	بود به در جهان معجزان جهان	۱۰۰۰	شاهنشده که بود در ملک عالمی	۱۰۰۰	هر سال چو از حیرت آمد به وجود
۱۰۰۰	کند تران شاه جهان چاه بیان	۱۰۰۰	ز قسمت ازل و روز از دنیا	۱۰۰۰	بر سجده شاه جهان طبع این از دود

چون حضرت جنت مکانی یعنی به انگیر بادشاه در بیت حیات سپرد و خافت سپهرم او مرزا خورم که معجب شاه جهان بود و در آن عالم از پدر لغات و رزیده و در کن الامت و پشت بعد سه ماه و شش روز از دنیاات چو از آنجا مراجعت نمودم بنابر تاریخ هشتم جمادی الثانی سنه یک هزار و سی و شش هجری مطابق است و پنجم همین ماه سال مضار و دو الکبریا می در سن بی و شصت سالگی در دار السلطنت لایم بر سر پسر نامزدی جلوس نموده و شعری نیکه و سنج و فضلی و الاطیع تاریخ جلوس و اسبک نظم کشیدند و از انجمن از میر عبد الرشید این تاریخ است

تاریخ

۱۰۳۰	برینجه و بخت با ثبات بخت	۱۰۳۰	شاه جهان ثانی صاحب جهان	۱۰۳۰	ان شد دین پوری که فیض عالم
۱۰۳۰	بارغ جهان خورم و سرشده	۱۰۳۰	از کرم بادشاه کادران	۱۰۳۰	خضر قیوسف مصری وجود
۱۰۳۰		۱۰۳۰	آمد به تاریخ جلوس و غیب	۱۰۳۰	شاه جهان پادشاه جهان

تاریخ از میر محمد صالح

۱۰۳۰ تا بود از آدم و عالم نشان شاه جهان باشد شاه جهان

تاریخ امیر شوشه

۱۰۳۰ بادشاه زمانه شاه جهان خورم و شاد و کاران باشد حکم او بر ظالین عالم بهر آنچه حکم مقتدران باشد

۱۰۳۰ مهربال جلوس او کفتم + تا جهان باد و جهان باشد

۱۰۳۰ داین قطعه از حکیم رکن کاسته است اما یکده سال بعد از یاد میشود

تاریخ از حکیم رکن کاسته

۱۰۳۰ بادشاه بخیر و پناه جهان بود که صفا چون نه تابان آمد و نه سال از تاریخ جلوس حیرت شد و در آن ملک سیران آمد

و سعدی گویانی باین مصرعه ملهم شد

مصرعه تاریخ

جلوس شاه جهان و ادب ملت و دین

۱۰۳۰

و لفظ نیست خرم

شاه عباس صفوی

این سلطان سکندر شاه ملقب محمد خاندان است تاریخ در شنبه غره رمضان سنه نهصد و هشتاد و هشت هجری قمری تولد شده
x و این قطعه تاریخ ولادت است

تاریخ تولد

۹۷۸	فرو به سال چمن باد ششبه	که بگلزار جهان گشت قسم	سال مولود وی از کلاب قنما	چون رقم خواستیم از این سیم
		ناگهان از بی تاریخش گفت	بالتی باوشه بخت اقلیم	

در سنه نهصد و نود و شش هجری سپید بود که تصفیع البصر بود مغرول ساخته در دار الخلافت قزوین بخت سلطنت شد
و اصفهان را در الخلافت خرد ساخت تاریخ جلوس او غل غل الله جل و یافته اند و بدین طریقی برشته نظم کشیده

تاریخ جلوس

۹۹۹	کرد بر سینه شایسته	چون جلوس کن شایسته	بود چون سائده خدای جهان	سایه انداخت بر عباد الله
		سال تاریخ دل طلب میکرد	بالتی بنگ زد که ظل الله	

و هم شد افیش عباس بهادر خان نیز تاریخ است چنانکه در رشته نظم کشیده اند

تاریخ جلوس ۹۹۶

۹۹۶	بر سینه خاقان زبک شایسته ایران	تاریخ جلوسش شد عباس در خان		
-----	--------------------------------	----------------------------	--	--

چون در سینه بکیرار و شاهانده هجری سپید بود که بر دهنه رفوی یعنی بشهید آمد و حاتم بیگ اعتماد الدوله و تاریخ این امر صریح

آب آبد بر دهنه داخل شد

در سلسله غفری مثل دی باد شایسته و کیا است قدیر و شجاعت و سیاست بر نخواست از غریب و قاعی که در زمان
دولت او جلوه ظهور نمود سلطنت بر داشتن ایستنی ملو و قتل او بود و بیان آن ساخته بطریق اجمال آنکه مولانا جمال الدین بخت نیری
در سنه هزار و دو و شایسته ظاهر کرد که آثار کواکب و قرائات علوی و سفلی دلالت بر افتاد و احرام باد شایسته ایران میکند مناسب چنان
می نماید که درین سه چهار روز خود را از سلطنت معاف نموده شخصی را که قتل او را باد شایسته بر دارند بنابر آن استناد و توفی
شکرش روز بعد بر لبرای این کار اختیار کردند و تاج شایسته بر سرش نهادند و اسباب سلطنت همه اماره و ممالک گرد و دود و اجازت
آن بیچاره را کشند و در تاریخ خلد برین مسطور است که خواص و عوام در آن سه روز آن طعنه را موافق ضابطه آن خاندان سبید و
بنیان حکیم رکن الدین مسعود کاشی این قطعه منظوم ساخته

قطعه

نگرد مسیده آدم بکامتی شیطان	ولی بکام تو آدم مسوده شیطان کرد
-----------------------------	---------------------------------

و شاه عباس معاصر که شاه و جهانگیر باد شاه بود در مدت چهل و دو سال در ایران سلطنت نموده در تاریخ شنبه بیستم بهرام
شهر جمادی الاول سنه یک هزار و سی و هشت هجری در گذشت عمر وی شصت سال بود بعد از وی پسرش سام مرزا ملقب شد
بر سینه شایسته و تاریخ وفات شاه عباس از واردات طبع مرزا سیم که از نواده و فرزند شاه افغانی است نیست

تاریخ ۱۳۵۰

حسن حسن علی بن اخطاب و

اگرچه ازین مصره سه سال از تاریخ فوت کم نشود اما مولف میخانه که در کتاب عالم آرای عماد یافت نوشته

و تو ان خاص قلمو آله اباد

چون در سیکه اردو چهل سحره دیوان خاص اندون قلعه اکبر آباد بکشتن همان مادر شاه نعمت یافت این ابیات و قیام رخ اندرون
آن عمارت شوقش نمودند اما حالت شکر و سجود

تیار کج و لوان خاص

<p> آری من دلمکشاف صرعالی بینا سب خود در این سراسر ره جو را پیش و کم بسته است در ایوان شاهی بجهت شام شهنشاه آفاق شاه جهان بود صحن باشی چو سیاهی مهر </p>	<p> سر اگر آباد شد عرش کند سر نوشت بد از جبهه دور برنجیر عدل ستم بسته است چو غور میشد بر چرخ باد ادم گوناوار و با روح صاحبقران بریزش فغاده چو سایه سپهر چنین گوشت طبع حقانی شمس </p>	<p> بود دگر گشت از جبین سپهر شرافت یکی آیه در شان او بنارم برنجیر عدل شاه چو ایوان او عالم آرای شد باین رونق و زینت بیت مکان بناشش اندیشه آورده رو سعادت سرای و همایوان ساس </p>	<p> نمایان چو ذیال سین سپهر سعادت در آغوش ایوان او همه چشم شد ورزده وادخواه سر خاک از و آسمان ساس ندیده بر دی زمین آسمان در فیض شد باز از چار سوس </p>
---	--	--	---

تایخ قصر که شاهجهان بادشاه در سنه هزار و هجدهم بنموده و طالب کلیم در تاریخ آن گفته

تاریخ

پیش دولت سراسی شاه جهان	طالق کسب جسم نهند خاک	بهر ناله محقر او بدعا	قدسیان گفته اند از دل پاک
	طالق الیوان او شاه جهان	باد محراب انجم و افلاک	

مسرح ماہر و اماو

تخلص او افرقی است خلف سپید گرد داماد استمیراوی است. دختر زاده شیخ علی املی پدرش بدیخیت بداماد استمار
یافته او مرافات بسیار دارد و میردنی در اصفهان البسه برده در سنه هزار و چهل و گردشت تیارخ فوش ازین عصره استخراج می یابد
عروس علی دین راعده داماد

ارحمہ بالوسمۃ الخاطیہ بہ ممتاز محل

نسبت نواب آصف خان است که او برادر نور جهان بیگم بود اصل نام او ارجمند بانو بیگم الملقب به ممتاز محل و ممتاز زمان عرف
تاج بی بی ولادت ارجمند بانو بیگم در سنه یک هزار و پهرست واقع شده و در سنه یک هزار و هشت و یک در سلطنت از دولج
شاه جهان بپادشاه در آمد و نوزده سال و چند ماه در پیشگاه می نشست و می ماند و چند پسران و دختران از او متولد شده و چند
از آن فوت شدند بیگم وفات بیگم چهار پسران و چهار دختران زنده بود و نوزده پسران یکی محمد و اما شکوه که پادشاه او را ولی عهد
خود مقرر ساخته و در خدمت خود میداشتند و دهم سلطان محمد شجاع که صوبه دار بنگال بود و از شکست بدید و رحمت تمام
ملک را بر سر سبز و آباد داشته و کار تجارت کهنی انگیز در زمان او بخوبی برانجام یافته سویم از رنگ زیب عالمگیر که ضویر از

مات یازدهم

۳۹

دیوار کن بر درج اول و چهارم سلطان مراد بخش که صوبه گزات و تهنته و بکر و غیره و توفیق بود و از دختران کی انجن آراسی و دوم گنجی
 سوم جهان آراسی و چهارم و بر آراسی که پیش از تولد اندرون شکم مادر نالیده بود و در یک تولد شد جهان از بزرگ صاحب دقت داشت
 و قصه اش بدین عنوان است که روزیکه در آراسی شکم مادر نالید او از ناله او بر خادمان و دختران که حاضر بودند متعجب
 شده در در طحیرت متفرق شدند و لحظه در دهن بر می آمد و باز گم میشد و طفل اندرون شکم می نالید هر چند که دایه گان محل و دایه
 دو اتفاقا بجا که گوشتند سود می نداشت بگم صاحب از حیات خود بایوس شده باد شاه رانز و خود طلبید و گریه و زاری نمود و فرزند
 که ظاهر است که چون فرزند در شکم نالید مادرش زنده نماند اکنون که نصیب ما شده غمگینیم بسیار غم می شود و لیکن مراد و وصیت است
 اول اینکه حق تعالی شهادت چهار پسران و چند دختران عطا فرموده است برای نام و نشان این کانی است چنان که کن که نسل
 دیگر از کسی پیدا شود و با هم جنگ و جدل نمایند و ویم آنکه بر مرقدین جهان عمارتی تعمیر نمای که بر صحنه ظهور نیایاب و کمال لطیف و عجب
 باشد با و شاه هر دو وصیت را بجان دل قبول فرمودند بعد از آن و بر آراسی تولد شد و بگم صاحب پس از ساعتی در گذشت و این نعم
 بتایخ حقیقه هم ماه ذی الحجه سنه کهرار و چهل و در بر پا نور واقع شده و در باغ زین آباد بر پا نور برسم آنست مدفون گردیده
 و از آنجا در اگر آباد آورده تا شش ماه بیرون رود و بر دروازه چوک که زمین دفن او بود امانت داشتند و کوه نقشه مقبره هر یک
 استادی آوردند چون یکی از آن پسند باد شاه شد تحسین بهوجب ان نقشه چون تیار کردند بدین موافق آن نقشه روضه
 که در اگر آباد بر کنار دریای چین واقع است حالا بناج محل است چهار دار و بر حسب وصیت آن با لوف و کیشش با انواع سنگها
 بیش قیمت و بر صحنه هفت سال به صرفت پنجاه لکبه و پنهان ساخت و شاه جهان باد شاه نیز بعد وفات همدین روضه که یکی از
 عجایب روزگار است در پهلوی بگم حرم مدفون گردید بعد فوت بگم صاحب شاه جهان باد شاه لفظ غم در تار بخش یافته و
 بی بدل خان در تاریخ وفات بگم صاحب این ابیات انشا فرمود

تاریخ

زین جهان رفت چو تمار محل در حبت بر شش موکشا و به تاریخ ملایک گفتند جائی ممتاز محل حبت باد
 و رانز و بیرون دروازه ای این روضه عالی آیات قران بخط طاهر انقوش است و در باب اندرون روضه طحرا
 نویس نام خود و سال اختتام آن مرقوم ساخته الفقیه الحقیق امانت خان شیرازی سنه هزار و چهل و هشت هجری طالبی دوازدهم
 سنه جلوس مبارک و بر مرقد بگم صاحب که از سنگ مرمر است یا حی یا قیوم مرقوم است و پائین توید طرف جنوب این بنای کرامت بخش
 مرقد منوره از چند بالو بگم خا ملک به ممتاز محل توفیت فی سنه و شش جهان باد شاه نیز در صحنه این مکان بهشت نشان پیدا
 انشا نموده حیدری از آن این است

اسیات

نهی مرقد یک بلقیس عیب	که بالنوی آفاق را گشته عیب	منور مقامی چو باغ بهشت	سقطه خورشید و محسن غیر بهشت
بصحنش ز خال منور بخور	بجای و بقرکان در شش و چور	جوانم نگار است و یلوار دور	نیر تازه و زو آب گیسر
عمارت گرا این مقدس جناب	ز هر چشمه فیض آورده آب	برین بقع پاک و الا مقام	ترشح کنان آب رحمت دایم
اگر حرم آرد برین در پناه	شود او چو مغفور پاک از گناه	اگر عاصی آرد برین روضه پاک	گند نامه خویش را شست و بشو
ز رفت بنظاره این مزار	شود چشم خورشید و شمع بار	نمود این عمارت شماره ز کار	که ظاهر شود قدرت کرد کار

۱۱
تاریخ
قنداری

۳۴۰

صید صغیر حسین مرزا صفوی است و مظفر حسین مرزا خلف سلطان حسین مرزا ابن بهرام بن شاه اسمعیل است چون ولایت قنداری را فتح خان قلاتی در سنه سیوم جلوس اکبری حسب الحاکم آنحضرت و از شاه طهماسب بنو شاه سلطان حسین مرزا برادرزاده خود بخشید بعد وفات سلطان حسین مرزا از دو چهار پسر این ماندند مظفر حسین مرزا و شمس مرزا و ابوسعید مرزا و سبخر مرزا سید ای مظفر حسین مرزا سه برادران یکی بعد دیگر و سال سی و هشتم جلوس اکبر شاه بهند آمدند و از اکبر شاه ملازمت حاصل نموده بخدمت عمده سرورازی یافتند بعد از آن مظفر حسین مرزا نیز به پانی پانی بادشاه به نسبت برادران دیده قتل شدند و در آنجا که بکجاست آن اطراف نامزد شده بود و قتلش نموده و در دیند گردید و منصب پسر ارسل و جاگیر سبیل افتخار از او گرفتند و در عهد شاه در ماه رجب سنه هزار و نوزده هجری از اولن یکم مذکور باشند زاده مرزا خرم یعنی شاه جهان بادلو قورع آند و قنداری سیگم مخاطب گردید و باغی که در اکبر آباد به باغ قنداری شهرت دارد و تعمیر کرده است در وقت که در وسط باغ است شاید که مدفن آن عقیقه باشد قبرش اندر نه خانه است حالا آن مکان لغت

برادر هرت پور در و مکان پست
شیخ بدیع الدین سهارنپوری

از مریدان شیخ احمد سهروردی است در سنه اثنی و اربعین و الف ازین دار بر ملال انتقال نمود و در صحن مسجد خود مدفون گردید تاریخ رحلتش ازین مصرعه استخراج می باید بشود آنکه حرف ذال که در کلمه گذشت واقع است از اسب لفظه خوانند

۱۰۴۲	شیخ فرار بود به فرغور باد	دهای زایران و شیرینی فریاد	تاریخ رحلتش چیزی یافت سوال	قطب جهان گذشت عالم حجاب داد
------	---------------------------	----------------------------	----------------------------	-----------------------------

عمارت حاصل محل شاه جهان بادشاه

این عمارت در دهلی کهنه قریب گلال باری در عهد شاه جهان بادشاه در سنه هزار و چهل و دو هجری بنایافته بود حالا رو به پندارم دارد مگر این کتیبه بر دروازه آن مکان تا امروز باقی است

کتیبه تاریخ

۱۰۴۳	بادشاه جهان شاه جهان ثانی	که در جهان از جهان درو پسر خا	بنایا و همین زمانه خاص محل	درین زمین مکرر بنیاد و باب
	عاشق بادشاه سهروردی قلمرو	همی ضمیرش فی حدای صواب	اگر زبانی بنالین شود سوال ترا	حساب کن کسری محل حاصل باب

حضرت شیخ پیر میری

مرشد جهانگیر بادشاه است در سنه هزار و چهل و دو هجری فوت کرده و در میر سید مدفون گردیده این تاریخ بطور تعمیر در باب نشا

تاریخ شجیه

۱۰۴۴	در زمانه ملا شمس و شاه	شیخ پیر است عارف بالهد	خارقین سحر آفتاب عیان	شاهد حال اوست پیر جوان
	از مریدان او جهانگیر است	که شهنشاه بند و کشیر است	برود و فلش پیر بهر دوان	که بسند است قصه و جویان
		سال نقاشش بکولوا و بلل	که عطا شد ز شیخ پیر خدا	

تاریخ آوردن تهری از آب فرات بجهت

چون در سال هزار و چهل و دو هجری شاه صفی بادشاه ایران تهر از آب فرات بجهت برو مورخه این تاریخ یافته

۱۳۲۲	شاه فرخنده شهنشاه شاهی یافت توفیق کرد و بخت بخت داشت	اینکه خاک قدش زینت آفرید این دشمنه بش از قاتل فرزند	سند و گریه از شرف علی بن ابی طالب و خاقانی و سکنه بر آمد سال تاریخ جو پر سیدم از دنیا گشتند آید ما از مدد دست گوشت آمد
------	--	---	--

تاریخ امی شاهزاده محمد در اشکوه

در اشکوه سپهر بزرگ شاه جهان بادشاه بود و دلاش تاریخ است و هم ماه صفر سنه یک هزار و هشت و چهارم در شهر تبریز از اطنین ممتاز عمل و تخریصت جاه و وزیر بوقوع آمده و ابوطالب کلیم این مصرعه در تاریخ دلاش یافته

و بهر است سالکی تاریخ و دهم ماه شعبان سنه هزار و چهل و سه عقد مناکحت او با دختر سلطان پرویز که نام و داشت شصت و گشته چنانچه فرزندهاست قلی ترک جیت طوسی از نوزده بیت و تاریخ گفته در انشای آن نهایت صنعت بلکه اعمد بکار برده که در هر مصرعه آن تاریخ است و اگر حرف منقول یا غیر منقول بیت را علیحدگی بکند همان تاریخ شود چنانچه از یک بیت چهار مرتبه تاریخ خوانا می آید و علاوه آن از رسم تو شیخ یک بیت دیگر را یعنی از گرفتن سید حرف مصرع می آید اول مصرعه او از هر حرف مصرعه کتبی مصرعه ثانی حاصل شده که بدستور حاصل بکار و چون تاریخ بر آید و آن تو شیخ و پیشی که از تو شیخ حاصل آید نیست بهر بیت که تو شیخ حاصل آید

بعدترین بلوغ محمد شاه رشم و دهم قرآن مهر با ماه

نوزده بیت تو شیخ که از آن تاریخ بر آید

۱۳۲۳	سجده کرد که شد دیگر ز سنی سب سلطان درین دولت که باریت و آباد و خود زنی شاهی که گویند با و نامش بشارت یقین و انهم که گفته اند حل به شکر بود و در سایه شاه جهان سوره او وجود و جاه او با و صفای حکم اقصیت مراد و مقصد با و شهاب الدین و الله عمت بدین که از رود اهرم بند و او شهبی که تاز لطف می کند چو شایه ای همیشه فرما اقبال و با فرو با این بود هر مصرعه تاریخ بدستور طبعی	روایح التیام از خون و صبا آن فرین شد و لم چون کل لطف و عبادت همین عهد از باز و یار و یارسان بدیج خود او دارد و لا شکر علی اسان ریش شاد کن وید و عا ل محمد ان لوانی زلم و ساز دل پر زده دران بهر بیت هر چه بود و چه احسان بود پیش گفت نامی و سنگ که بکیرسان سبج آید چو عا ابطار از زنی و روان همیشه حاسد احوال و چاه و سرگردان در کنی که طبعه از پیش نیست تو شیخ می کسی که زین شوی و او گفت رشم	صلواتی که در او و در هر طبعی شهراده تعالی العز و کوه و بانی او کامل بم اخصت خطا او کند از غلظت علی نو چش شهراده و وصلی به محمد اله لوانی خود او بهر جا بقصد پیافان شده صود و کوی و انخواست پای طالع حصول سرور و قایم بمان طبعه القابل لوار اجتناس او تا جیان او را و او بهر الی ما ابدا و اندای قد بر پا رفهرز نوزده بیت روشنه خانه مکرم بهر مصرعه حضرت میر سیدم که قبول آید اشکری او و خطیب سیدم در شهر خاقانی
------	---	--	---

و ملک الشعر و طالب کلیم تاریخ این جیت نخست چنان یافته

تاریخ از طالب کلیم

ازین گشت جشن وافر مسرور	بهر عیدت سر سبز و سال	از گوشت زنی دست گرم	از گشت برون آید پایال
-------------------------	-----------------------	---------------------	-----------------------

زایس کوهر در گرفته است اوج دوسه اختر اوج شانه شاهی	مرصع توان کرد تیغ خیال بهرج شرف کرده اند خیال خرد بهر تاریخ این عقد گفت	ملح آن چنان طوفان چشمت بر آن پیش زهره پشته می قران کرده سعدین کج طلال	که دیگر پیش آمد در سواد سعادوت گرفت است اوج کمال
---	---	---	---

که خدای شاهزاده محمد شجاع

سردی شاه جهان بادشاه است لبست روز بعد از تختی شاهزاده داراشکوه عقد ازدواج او با دختر مرزا رستم صفوی
انقصاد یافت و تاریخ آن جشن فرخنده ازین قطعه ابوطالب کلیم مستفاد میشود اما یک روز در حساب ابجد کم است

تاریخ

امیر ل از گلشن آمد کل عیش چمن جشن فرخنده دالاکر عالم قدر	روز کار طرب عشرت جاوید عالم افروز تر از کوکبه عید آمد هر تاریخ قران کرد رقم ملک کلیم	پیش از آمد کم کرد فرخ چمن عید لبس پرده ماه فاک باو شسته مهر باقیس لبس بر نزل حمشه آمد	بست هم به لوی کل اسید آمد از پی ساز طرب کوکبه پید آمد
---	--	---	--

و شیخ عبد المجید شاهنامه نویس می نگارد که این هر دو جشن که خدای در سنه هزار و چهل و دو هجری سردار انجام یافته و هجده سال
حسب الحکم شاه جهان باو شاه هفتاد و شش تن تخته و در خط مناسبت خاک برابر کرده شده

لوله سلیمان شکوه

تاریخ لبست و ششم رمضان سال هزار و چهل و چهار در خانه محمد داراشکوه از بطن دختر سلطان پرویز فرزندی ابو حمزه سلیمان
موسوم گردید که بنکار یکبار تاریخ ولادت نیز از آن نام استخراج میگردد

لواب حمایت خنان

از اهرامی که در خور این نامدار بود اصل نامش زمانه بیگ در عهد جهانگیر بادشاه خدمت صاحب صوبی کابل داشت و گفت
و کثرت سپاه و فراوانی اسباب شوکت و جاه از سایر امرا امتیاز داشت و قصه در افتادن او با نور جهان بیگم قید کردن بادشاه را
و بایت آوردن لواب صف خان اصفهانی را و مقابل او با امرار جهانگیر در جهان گیر نامه و اقبال نامه جهانگیری مفصل مسطور است
این دالام در سنه یک هزار و سی و پنج هجری بوقوع آمده بعد وفات جهانگیر در سال دوم از جلوس صاحبقرانی مطابق هزار و سی و شش
هجری سیوم ماه رجب به صاحب صوبی و ملی سر بلندی حاصل کرد و در سنه یک هزار و چهل و چهار وفات یافت از عبارت تاریخ فرد تاریخ وفات
او بر می آید موهبت اچنان معلوم میشود که این تاریخ کسی گفته که از لواب مذکور از زنی خالده داشت و در اصل بنام محمد بن علی خرد است
و تهمذان تاریخ خوشش را زمانه آرام گرفت یافته اما یکبار فریاده میشود و مولای می علی الشکر زری تاریخ ذرات این چنین ساکت استخراج میشود

تاریخ

فرزند جهان خان جهانگیر چون نقضای الدفایه عمر او	اگرچه جواد یک خلع مادر می نژاد رخت زوینا لبست روی شسته	انچه به بستر تیغ کرد و را قلمیم بند میدان وفاتش خرد و دل بر هم عا	بیج قومی سپهر اوست باوشش نژاد گفت بجای می پیر خازن ان رطبه ماد
--	---	--	---

در زمان نام امیر حمایت خان است که با اسم کبراسپ موسوم بود و بعد فوت پدر او نیز خطاب حمایت خنان سر فراری یافته
در زمان صاحبقران ثانی بصوبه داری کابل سر فراری داشته و تهمذان را انالی است در سنه هزار و چهل و شش فوت کرده و ۴۵

مات یازدهم

۲۳۳

تخت طاوسی

این تخت درین موضع است طاوسی بود و گفت آن تخت را از درون بیشتر بنا کار و تختی مرغی و از سیران بلبل و یا قوت و شیران مرغی تخریق ساخته بر مردین اساطین دوازده گانه برافراخته و بالای آن دو پیکر طاوس شکل نر و ماده هر دو در میان هر دو طاوس و تختی مرغی بلبل و الماس و زمرد و مروارید تعبیه نموده و برای عمر و جود و پایداری و بان مرغی بچوهر آید از ترتیب داده و این تخت بر فتنه زیاده از یک گز و در پرتیب یافته و در عرصه هفت سال صورت اتمام پذیرفته و از جوهر آلی که در آن تخت نصب کرده بودند اعلی بود و در وسط آن بقیعت یک نگاره بود که شاه عباس صفوی مصوب بنیل یک برسم از مغالی بجهانگیر بادشاه فرستاده بود و او در جلای تخت دکن بر پسر خود شاه جهان بختیده و این فعل دوازده تنقال وزن داشت و از آن خاص مرزانی یک بود و مرزاند که بر خط رخسار آن عمل این عیدت کند انیده بود و آن یک این مرزاشا هر خ سجاد برین امیر و کورگان و چون بر در و زنگار بسلسله صفوی منتقل گشت بفرموده شاه عباس بنخط استعفیای بر آن کنده بودند بنده شاه ولایت عباس چون جهانگیر بادشاه رسید نام خود را با سامی نام پدر بر آن نگاشتند و الحال با سسم شاه جهان بادشاه فرین گشته بر آن تخت تعبیه شد و شریای پای تخت اشعار آید و در توصیف این سیر برلی نظیر بر دافعه و مورخان روزگار برخی از آن اشعار و زیارتیچ با نیا اید ساخته و ماهر صبا

و از آن نمایی این تخت نوی حامی خود جهان که که ختمش بر تارنج است بنمای شیر و درون تخت کتا بنموده بودند

نام تخت

نهی فرخنده تخت بادشاهی	که شد سامان بتایید اسیر	فلک روزیکه میگردش کسلی	ز خورشید را نگه اخت اول
بسجاک کار فراموش شد پاک	بنا کارش بنمای افلاک	جزین تخت از زرد گوهر خنود	وجود بحر و کان و حکمت این بود
ز یاقوت کش که در قید با نیست	لب قعلی تیان را اولی نیست	برای آید اشعری کشیده	اگر آنسب خاتم ندیده
بخش عالم از زرد جهان پاک	که شد از گنج خالی کسیناک	رساند که فلک خود را بایش	و به خورشید و مزار و نمایش
سراواری که بر پایدش بود	ز گردن پایه بر تخت افسرد	خراج بحر و کان پیرایه	پناه و عیش و کسی ساینده
را الوافه جواهر گشته الوان	خراج عالمی هر دانه آن	در اطرافش بود گلهای مینا	فروزان چون چراغ از طوبیانا
چو پیکر از فرازش کوهی است	نکین خویش هم بر پایدش است	شب تار از فروغ فعل گوهر	تواند صد فلک را داد اختر
دیده شاه جهان را بود برای	از آن شد پناه قدرش فلک سنا	کنده شاه جهان بخش و جوان	خراج عالمی را بجمع یک تخت
خداوندی که عرش کوهی ترا	تواند قدرش تختی چنین است	اثر باقی است تا کون و مکان را	بود بر تخت جانشان جهان را
بود تختی چنین هر روز جایش	خراج هفت کشور زیر پایش	چو یار بخش زبان پر سید اول	گفت از یک شانشانه عادل

۱۰۳۳

و فتنه که در آن مالی از سینه اول کشید و دوت نمود و در قریب مستقر الخلافت ابرار رسید و سعادت در آمدن و هر دو جلوس بر تخت موصوف با ختیا اختر شینان روز چهارم شوال سنه هزار و چهل و چهار هجری مقرر شد و تا رسیدن ساعت روز دیکه شهر توقف نمود و غده شوال این سال که مطابق روز چهارم شعبه یازدهم مارج ماه انگریزی قیامی و بیست و یکم جمادی سال یکم است شد و می و پنج عید می بود نیز اعظم مرتبه یکد بر ج حل خرامید و عاقله عید و نور و سرور و نشاط و جهانان را در آن تخت بعد از آن بادشاه تباریخ مقرر و اخل شهر شدند و بر آن تخت مرغی جلوس مقرر و دند و فتنه و فتنه و فتنه و فتنه یافت و چون قرب جهان ایام یعنی در راه صیام سلیمان شکوه سپهر شانه زده و در اشکو و متولد شد و بود و جهانگیر ملک الشکر ابوال

کلمه در نوبت اربع یعنی اول طالع نور و دوم دفع عید و سوم شیخ و چهارم حسنه که در شاه بهار الحاکم است و چهارم
نور و پنجم سلیمان شکوه این قصیده نظم کرده بیا پس بر اعلیٰ معروض داشته

قصیده و نوبت اربع

جسته معدوم نور و زعفران	نشاند اند چه کلامی عیش و شاد	بچشم مردم در لاله عید تو	غبار مشک به جهان جان جهان
شرف پذیر نور و زعفران	که باد شاه نشین غایت استقلال	ابوصفت تخت مرصع که نشان	خدا نصیب کند عمر خضر و طول اقبال
بزار سلیمان با قوت و شجاعت	بر و ما گرفت است مانند جمال	توان آتش با قوت آن چراغ افروز	کند ز باد رسد آتش زار و آلی
نقاد بر تو با قوت و اعلیٰ	چنانچه عکس اغان خند آسفال	به اندازد دیگر را آنچه خواست	ز نشان شکست و ز قوت و جاه و

قصیده در چه قبول یافته و کلمه سبزه آن غایت خسروی سجده شد مبلغ پنجاه و یکصد و پیم که هشتاد و یک
العام شد و شاعر می دیگر و تاریخ انعام آن سرب خطاقت رخ سرب بهالون صاحب جفرانی بد یافته گویند که شعی
بدان قیمت و زیبایی در هیچ زمانی و عصری کسی ندیده شنیده

بیت

بیشتر بچشم در نیامده
هر چند نظاره کرد احوال
و این سرب خطاقت در دوران پیروز بر ازان که شاه ماند و قنبره با در شاه فتح چند دستان نمودان را در میر عظیم ساجه

قصیده و نوبت اربع

که لاشاه به خشی کی از مردان اول و در عمر شهادت سال در لاهور سینه کینار و چهل و پنج تاریخ هفتم ربیع الاول فوت کرد
دران بلده مدفون گردیده از بخش از عیال اولیٰ صلیین نوشته شد

تاریخ

عاری راه حق بصدق و تعین	شیخ میر آفتاب کشور دین	فادری بود آن خدا آگاه	از مردان ادب است لاشاه
خواجہ ملا و احمد سنام	بر یک از دولتش سیده بکام	در همه عمر خود نشد بایند	بخیال زن و غم نشد زند
از ربیع نخست به نهم بود	در دل هفت و هفتش فرمود	عمر شهادت سالش بود	کاز زمان کرد سوی خلعت و
سال قتلش ملک و بیج فلک	ز در قلم میر خشی نه شک	گنبد مرقدش بپایه راست	همچو بر چرخ جاری سورا

۱۰۳۵

تاریخ

این مسجد عالی را شاه جهان بادشاه در اجمیه عقب روضه خواجہ حسین الدین شیشه بصره چهل هزار
روپیہ تعمیر ساخته و در سینه کینار و چهل و پنج تاریخ هفتم ربیع الاول خاتمه یافت و در تاریخ انعام آن سرب خطاقت رخ سرب بهالون صاحب جفرانی بد یافته گویند که شعی
بدان قیمت و زیبایی در هیچ زمانی و عصری کسی ندیده شنیده

تاریخ

داد کین حوت اجیر و فیض حرم	سربوشت سالک و نیکو	زین سل فغین جنت کینار و چهل	شیخ احمد گلستان
مسجد کان کعبه است از کینار	کعبه حاجات دنیا سربوشت	کعبه حاجات دنیا سربوشت	کعبه حاجات دنیا سربوشت

بسته خان

ماست باز در هم

۲۲۵

در زمان شاه جهان بادشاه اتم صوبه الہ آباد بود و مدبران شهر در سنہ ہزار و چہل و ہفت ہجری فوت شد
و در ہمین سال خانہ زبان بہادر در دولت آباد در گذشت

نواب حسن خان غلامی

اصل نامش ملا شکر اللہ است در عہد جاگیر از شیراز آمدہ در دکن با خان خان عبدالرحیم خان مرآت
گزیلہ و معرفت ایشان از درگاہ جہانگیر منسوب یافتہ و در سنہ دہیم شاہجہان بخدمت و زکرت کل از
انجیر آردت خان برادر آصف خان جعفریگ سہ فرار کردیدہ چنانچہ تاجپان + شد فلاحون وزیر اسکندریہ
یافتہ اند و در سنہ یازدہم منصب ہفت ہزاری و چہار ہزار سوار بلکہ مرتبہ کشندہ و در سنہ وازدہم تاجپان در دہم
رمضان سنہ یازدہم چہل و ہشت ہجری بعارضہ جسمانی در لاہور در گذشت عسکری تاجپان ارشاد الش ازین معر
بر آورده رخ زخوبے بردہ کوہ نیکبار سے + و تاجپان از دہر رفت + یافتہ اند و غلامی تخلص اولود

۱۰۴۸

بافر خان سہم ثانی

از امرای صاحب ہمت و سخا بود و در خدمت حضرت فرودس اشبانی در جہ معروف داشت بصحبت شعرا
مانوس مالوف بود و نظم شعار شغوف در سنہ ہزار و پنجاہ و دواغ عالم فانی بود

۱۰۵۰

غیرت خان

برادر زادہ عبداللہ خان قسیر و جنگ است نام پدرین برادر خان بود و در سنہ یکہزار و پنجاہ ہجری در زمان
شاہجہان بادشاہ فوت کردہ و عسکری در تاجپان فوٹش این بہت خوب یافتہ

۱۰۵۰

تاجپان ۱۲۱۱
لفظ تاجپان از میان ہم غرضان
بانی از التور اجد گبر و تاجپان

سید عبدالقادر تجاری السہر آبادی

در سنہ یک ہزار و پنجاہ فوت شدہ و تاجپان وفات او از منتخب الواعلیین نوشتہ شد

تاجپان

۱۰۵۰

آکہ اور اندیرہ ام ثانی	بود ہمام شاہ جلیاسی	ذات اور نیست نوکل بود	بر ریاض فنا غش گل بود
عارف ذات ایندی بود	کوہ ہجر سہر سہ بود	ذات لود بود با کمال و وفار	متع فیض و طبع انوار
سال نقاش کہ بزرگو نیست	عقل شہاز عرش اعدیر	تاجپان ۱۲۱۱	

تاجپان سہر خوری

در نزدیکی درگاہ سید کبر قریب موضع سلطان ج در لہدہ اکبر آباد ترسینے است کہ آن مدفن زست بود کہ در سنہ ہزار
و پنجاہ ہجری فوت کردہ و این تاجپان بران تربت مقوس است

تاجپان

۱۰۵۰

چو عفت زمان بالوی روزگار	بصحت روزنگی کردی	شب جمید و ہند ہمار حبیب	بفر دوس عالمی چو شد جامی و
خرد و بریل و فاش گفت	بہشت برین باد و آسی و		

شیخ محمد بن محمد بن علی

یکی از اولیای کبار است که در ماه محرم سنه ۸۰۰ هجری قمری در شهر کربلا و در روز دوشنبه
 متولد و در دلی برکنار حوض شمس واقع است عبارت چند که از ان با کمال احوال معلوم توان کرد از ان برین
 مکان از جودنه چو در مقام است دلیان عبارت اینست بسم الله الرحمن الرحیم بحسب محلی از احوال که است سوال
 مقتضای وقت مباحث الفنا حواله المجدید عبدالحق رحمه الله در حقه کتبیه انکه از مباحثی شعور بطاعت حق و طلب
 علم کسب تفریک یاد آن بنوع اکثر علوم دینی تحصیل کرد در سن بیست و دو سالگی از همه آن فارغ شده و کلام
 مجید از بر گرفته و بر سر کشت و بهر عفو ان جوانی جاذبه است در رسیدن بکار دل از بار و بار بر کشته
 مستوجب ترین محبت است در کشت درت مدیدان مقامات شریفه اقامت در زبده باقطاب زمان و اولیای
 کبار صیحه را داشته بود در اربع از چند در خصت ارشاد و طالبان اختصاص یافت و علاوه ان تکمیل فن حدیث نموده
 فرادان بموطن الموف مراجعت فرمود و مدت پنجاه و دو سال بحسب ظاهر و باطن تکمیل یافت تکمیل فرزندان و
 طالبان بجا آورد و بیشتر علوم سبعا علم شریف حدیث پرداخته بنحی که در دیار محکم احدی از علمای
 متقدمین و متأخرین دست نداده است ممتاز و مستثنی گردیده و در فنون علمی خاص فن حدیث کتب مغیره
 تصنیف کرد چنانکه علمای زمان اختیاری بدان و زبده دستور العمل خود دارند و اهل درس و خواص و عوام بجا
 خریداری می نمایند تصانیف این فیاض والا از صغیر و کبیر لصد جلد و بحسب شمار ابیات بیانند نیز از رسیده است
 در محرم سنه ۸۵۴ این نور انور بر تو ظهور عالم غیری داده و در شش اتمام الکی در کشاده پیشانی انجام قدس خراسان
 ولادت شیخ اولیا و تاریخ وفات به خزانة العالم است فقط و این تاریخ که یک عدد از سال فوت کم میشود
 از کتاب مخبر الواصلین نوشته شد

تاریخ

فاضل شیخ عبدالحق	حامی شرع و دین و ملک	عالم دینی و عارف بود	معلوم غریبه واقف بود
شرع مشکوٰۃ از تصانیف	تاریخ و فاضلی است	عمر او بود یکصد و ده سال	کافران شاد ازین سرکار
سالیان فطرت خرد و عیان	تاریخ و فاضلی است	تجلیات و بهشت فرد گفت	

شیخ محمد صادق التکونی صاحب خاص

از ابنا شیخ عبدالمستدوس گناوسه و از خلفاء عم خود شیخ البوسید بود صاحب صدق و تقوی
 و خدایا استقامت و تکلیف بوده پیوسته به ترتیب مردان برداشتی در سنه اثنی و خمسين و الف در گذشت و از
 معصوم و تاریخ وفات او سنه ع قطب افان رخت از عالم
 شیخ احمدی ابن شهرزاده صفی مرزا ابن شاه عباس صفی
 بعد وفات جد بزرگوار خود بمرو سیزده سالگی در ایران در راه حمادی الاول سده کبیرا در سی و هشت بر سر
 فرمانروای شصت پیش ازین تا شش بر ام مرزا بود بشاه صفی قطب گشت شعرائی بلاغت شعار تولد شیخ
 مرغوب در سلک نظم انظام دادند زبانه از کسب بالهام همی توانز بیکدیگر نظر حق و تاریخ یافتند و از جمله تاریخ جلوس

مات پارتوم

۳۴۵

۱۰۰۵

این معرعه سولانا شمرنی در وی یافته به اینچ و معنی پارتومنگ ستای مناد و در ماه صفر ستمین روز و پنجاه و دو در گذشت بعد فوت او پسرش شاه عباس ثانی بر تخت سلطنت جلوس نمود و بعضی از دانشوران قتل نمود و پنج آن یافته از پنجم ربع الاول سال گیزار و هفتاد و پنج از اوطاع شرب دوام در گذشت و بعد از آنی سر شاه سلیمان صفوی با و شاه ایران شد و بعد فوتش پسر او شاه حسین صفوی سلطنت ایران رسید و احوا سن را

ادریا نوشته خواند

شیدا

از شیخ زادبای فتح پور سیکری است که در حوالی اگر آباد واقع است در او آخوند جهانگیری و اوایل جلوس ساجدانی بهر صفت مخموری در آمده بسیار شوق طبع و بیایک بود و شعرای پایه تخت را بطعن و سجا پیر نیاید جوهر را امر اند که اورا بغل تنم میکردند گفته است نه مناسن همگیویم که امر او در فعل است به خدا فرمود و در فغان که امر او در فعل است و به جو طالب است گفته قطعه شب و روز مخدوم باطلابا بی جفته و نبوی و رنگ است که قولی همرن یاد نیست که دیاست مردار و طالب سنگ به هر سال و فاش معنویت

جهان آرا بیگم

و ختر سومی شاه جهان بادشاه است ولادت او روز چهارشنبه سبت و یکم ماه صفر سنه هزار و سبت و هجری و موافق روز فروردین ماه الهی و سال هجری از جلوس جهانگیر بادشاه بود قوع آمده و سبت و هجتم و هجده سنه هزار و پنجاه و چهار هجری و آن در جامه این گرفت و تمامی انداسن مجروح شد بادشاه که حیدران ایام در دن بود از اینجا که کربوش صاحب نگیر را که یکمیه جاذق بود و بسواری چهار بر در یای سورت وارد شده بود و طلب داشت یکمیه و صورت صاحب که با و شاه جهان آرا بیگم سر داخت و در اندک فرصت او را غسل نهاد و او بادشاه بعد من این حکومت تالیست و شادمانی از حضور بیام کنی اگر نیز محنت فرمود که ایشان بی مزاحمت و ملک بگا که پشای تجارت تیر ساخته یکا تجانه به داند فقط و حاجی محمد خان قدسی در باب سوخته شدن جهان آرا بیگم قصیده گفته بادشاه که را نیاید پنجاه و دو به سله بایست از اینجا که بیت این است بیت ناسر زده از شمع چنین بی اونی به پروانه عشق شمع را سوخته است پیر فرزی بیگم بسیرت میرفت میر صدی ظلالی از بالای بام که بر سر راه بود و با یک لبندان طلع خود خواند طالع بر قیقه برخ انگشت بر دانه پیاغش با انگشت گل به نخته آید با عشق به گم شنیده مسرود شد و با قصه رو به جهانیت فرمود و در زمانه علی با بیگم معشوقی مخفوری در دست جهان آرا بیگم گفته بنو سلا عنایت خان است از بیگم فرستاد این بت بگیرا خوشی و با قصه رو به سلا

بیت انیت

۵

بذات اوصافا کردگار است که خود جهان فیضش مشکوار است

نیر غلام علی از او میگوید که در کلیات نعمت خالقانی که معشوقی نشان زده بیت و نایب عمارت ریب النسا بیگم و نیر خلد مکان است در آن معشوقی این بیت مذکور نیز نظار د و نو اور افتاده باشد جهان آرا بیگم در زمان برادر خود جهانگیر بادشاه تبار پنج سوم و هفده هزار و نو و دو هجری در خلوت سرای جادوئی آرمیده و در سخن و فضا نظام الهی

ماست یاروهم

۲۲۸

اولیاد منون کردید و القاب آن منقو به قلوب جنت باب صابنه الزمانی منقر رستند و جهان را بر یک در صین حیات
 بحر خود را قلم نموده بر لوح فرار و این بیت و عبارت بخط نسخ مرقوم است بهو الحی القیوم بهس بهییر سیر بر نبوشد کسی نکر
 مراد که قلم بر لوح غریبان این کباب پس است به القیوم العالیه جهان آرا مرید خواجگان چشت بنت شاه جهان بادشاه غازی
 انار الدیر بر این سلسله

تاریخ پل سلیمان خان

این پل قریب در بای سرخاب است مابین قندار و پشاور و در آن را نواب علی مردان خان وزیر شاه جهان بادشاه
 در سنه پنجاه و چهار هجری تعمیر ساخته و بر لوح سنگی که نزدیک آن پل استاده است این ابیات تاریخ مرقوم است

تاریخ

در زمان ثانی صاحب جهان	بادشاهی اوستر طل و باب جید	خان لیشان علمیر و استاد خدای	بانی این پل الفال فرخ و نجات سعید
سال انجمن چشم از خرد و ادب و آفاق	بانی این پل علمیر و استاد خدای	بانی این پل الفال فرخ و نجات سعید	

قلم جلال آباد

شهر جلال آباد که بر کن در بای ملک است برای آبادی آن جلال الدین محمد اکبر شاه در سنه نصد و هفتاد و هشت هجری وقت حضرت
 از کابل شمس الدین خانی حکم داده بود و در عرصه و حال آباد ساخته بقاصه سه کوه از شهر جلال آباد چار باغ که از باغ
 صفاد باغ و فانیز گویند موجود است و این باغ را بر بادشاه در سنه نصد و چهارده هجری احداث ساخته بود و نام جهان
 بادشاه در سنه نصد و چهارده هجری در جلال آباد تعمیر نموده بود و حالا مساحت است است که بران تاریخ آن قلم مرقوم
 است در سجد جلال آباد و تا امروز موجود است تاریخ اینست

تاریخ

بجنگ جهان ایتام خان چو نهان	بروی ساخت و بین بنا خیر	از اسان مان تا اثر بودید	مباد و خول این قلمه در سجد خیر
حساب الیش و عقل و مجسم	مدار سید گو شمر شامی خال		

تاریخ قلم جلال آباد و پند خشان

چون در سنه پنجاه و چهار هجری شاه جهان بادشاه با جمیت سه کلمه سوار توجه قندار شده بلخ رستخ ساخت و محمد خان
 والی توران مغلوب شده بگریخت و قریب شیز از این ابیات در تاریخ بطور تمسیه گفته

تاریخ

شکر لعل کر غنایات حد و جهان	گر فتح ملک توران سر را کشت	بادشاه غازی علی شاه جهان	اگر کرد و در جهان شکر انان
گشت در بغیر عالم ثانی صاحب جهان	از داور کرد و در کشتورانی کامیاب	در پیش غم جهانگی شمر کردید	کرد و اقا الشیر جهان را صیقل از فغان
سال این تاریخ جنت از دل شوی	گفت با جعفر ز راهیمه گشتی کشته است	والی توران از بار ملک توران بودید	بانی جعفران تباران کباب کشته است

و چون نذر محمد خان زرق و قبیله الملک را بهما سجا گزاشته راه خود پیش گرفته بود چنانچه تاریخ آن مرزا عبدلرزاق مصنف کتاب تاریخ
 الصلایع بر سیم تمسیه خوب گفته

تاریخ

مست یازدهم

۳۲۹ ۳۵۸ ۹۵۴ ۴۱۶

شهر یزد و بخشان نذر محمد خان زرد قبیله و املاک که ثبت آن

یعنی چون از اعداد پنج و بخشان اعداد نذر محمد خان بدال معلوم گردد و اعداد نذر و قبیله و املاک افزوده شود تاریخ برابر نذر محمد خان پس از چند اوقات در سینه آورده و بعد استقامت چند سال در بندستان روانه شده و اثنای راه در واحی همان سینه جادی آن را پاره نمود

تاریخ حوض عید گاه بهار

چون که سینه یزد و بخشان عید گاه و شش جری شخصی بنام حبیب مورحوضی و عید گاه است در ملک بهار قریب در گاه مخدوم الملک شاه شریف الدین تعمیر ساخت این تاریخ بر دروازه آن ثبت نمود که تا امروز موجود است

تاریخ

بر درگاه جهان شاه عدل گین	حبیب بن کار و حوض قنبر الدین	دعیده معلوفش شش آن	ایست ساخت چون درین روز
	تاریخ و شش سال حیرت مرد	که شد تمام ماه صفور و ظفر	۱۰۵۴

و شاه شریف الدین در سینه مقتصد و دوفوت شده و در بهار مد فون گشته اند و در قضا و دوسه نهصد و هشتاد و هشت نفر گردید

جامع مسجد بلده الله آباد

این مسجد عالی بر کنار دریا جمن فصل قلعه الله آباد واقع است و از انواب شایسته خان بن نواب صفت جاهد در زمان شاه جهان باد شاه تعمیر نموده و سینه یزد و بخشان عید گاه و شش جری با تمام رسانیده است و سه ایات با تاریخ اندرون مسجد مذکور قریب گنبد منقوش است از آنکه سه ایات سبب فوری ایات چون کاری معلوم شده ایات ایست ایست

شهی که ایار ایون که در الله آباد	سجده باد شده دین نیاه شد بنیاد	شهی که ایار ایون که در الله آباد	شهی که ایار ایون که در الله آباد
شهی که عالم ابای علوی شفی	براد و دین و شرافت جوان آورد	شهی که ایار ایون که در الله آباد	شهی که ایار ایون که در الله آباد
غبار مصیبتش بر نسیم عطا	کیکه ناصیه صدق را بنجا نهاد	شهی که ایار ایون که در الله آباد	شهی که ایار ایون که در الله آباد
کس از شرافت و قدرش نیاور نشا	بمع شش سقف فلک بود عمار	شهی که ایار ایون که در الله آباد	شهی که ایار ایون که در الله آباد
بند قدر بنانی که بر کسب ضیا	بر ستایش مهر نسیم سر نهاد	شهی که ایار ایون که در الله آباد	شهی که ایار ایون که در الله آباد
ازین نیاه در عالم باعث دین	خدمت راضی در سر خدا گشاد	شهی که ایار ایون که در الله آباد	شهی که ایار ایون که در الله آباد
رپی بنا و سبب باعث فرسی با	بلطف حق بهر موردین و بنیاد	شهی که ایار ایون که در الله آباد	شهی که ایار ایون که در الله آباد
چو در گنبد این که در چشم فلک	براه حیرت چون زمین با افتاد	شهی که ایار ایون که در الله آباد	شهی که ایار ایون که در الله آباد
ندم سر پی اتمام ساختی غنی	چو تمام بنام سن اتفاق افتاد	شهی که ایار ایون که در الله آباد	شهی که ایار ایون که در الله آباد
گفت با تف تاریخ سال تعمیر	بر ستایش مهر نسیم سر نهاد	شهی که ایار ایون که در الله آباد	شهی که ایار ایون که در الله آباد

با تمام فریده وی طویل اند موسوی با تمام مسجد فقط اگر اعداد استان و مهر کیر تاریخ بر می آید اما یکم در باد و پوشیده می آید که قد ایل علداری که بنی اگر بر در الله آباد و سینه یزد و بخشان عید گاه و شش جری که کیت صاحب این مسجد تعمیر ساخته مکان بود و شش خود فرموده بود و بعد از ده سال در سینه یزد و بخشان عید گاه و شش جری که کیت صاحب این مسجد تعمیر ساخته مکان بود

قبایم و موجود است مسلمانان بخت قدیم بر روی این مکان مجمع شوند و نماز بکنند

حاجی محمد جان قدسی شهدی

از شاه جهان بادشاه بطلب ملک انوشیروانی که همین بابی صاحب سخنان است سرافرازی یافته شیخ عبدالمجید صاحب جهان نامه در قالیچ جشن نوروز سال هزار و چهل و پنج میگرد که روز پنجشنبه دوازدهم شوال سال یک و سی و سه از ای آلمان چهارم بر توالتفات بر ساحت محل انداخت شایسته ماه سطور حاجی محمد جان قدسی در جلدی قصیده که بهج بادشاه محله ساخته بود به میزان بخند شد و مبلغ وزن را که هزار و پانصد و پیه شده بود با و محبت گردید و در راه اسط شهر بیع الاول سنه تسع و اربعین و الف و الف و الف صد و شصت و هشتاد و شش شفا یافتن جهان آرا بکرامت و شایسته و اول شوال سال هزار و پنجاه و چهل و پنج بعادت خلعت و در هزار و پیه جمع برگرفت قتی قدسی قصیده در مدح عبدالرحمان که فرزند حضرت خواجه بود و منصب بخت هزار داشت گفته بخت بد و در مجلس سهند و پنجاه و چون فارغ شد عبدالرحمان برخاست و بر دوشش گرفت و بخت خود نشاند و خود با پیر من مقید که در برداشت بر بالی سوار شده بیرون رفت و خیمه را با هزار و جمیع کارخانجات و غیره و در وجه صلبه بدو نشاند بعد از قدسی قدسی قصیده در زمین تراران در مدح صاحبقران ثانی گفته بعضی رسانید بادشاه خیر بخش عبدالرحمان شنیده بود فرمود حاجی صلی که عبدالرحمان بنوده است بکس ندهد و پس انعام جوایز قیمتی بطبقه شسته فرمود تا هفت بار در آتش ازان پیر کنند و در تکره حرمت الخیال بر قوم همت که قدسی در سال یک هزار و پنجاه و پنج فوت شده و ملک الشعر ابوطالب کلیم در مرتبه اذکیب بندی گفته و این مصرعه تاریخ یافته مصرعه دوران بسبب قدسی چمن زندان شد

شیخ کبیر عرف بالایی

۱۰۵۵

این شیخ قاسم قادری است و فرزند شیخ قاسم در چندان گفته است و در وصف کبیر در قنوج بر کنار دریا کالی نه فان غایت حال از سنگهای رنگارنگ تغییر یافته و اندرون آن روضه چهار تربت اندک از آن تربت فرزند دوست که شاه قادر نام داشت و پیش از فوت پدر در سنه یک هزار و پنجاه و دو در حلت نموده و در تربت دیگر برادر زادگان شیخ کبیر است و شیخ کبیر در روز شنبه دوازدهم ماه رمضان سنه یک هزار و پنجاه و چهار هجری انتقال نموده و یکی از پسران او که شیخ مهدی نام داشت در سنه یک هزار و پنجاه و هفت برادر او این گفته عالمی تغییر یافته بر پیشانی دروازه گنبد کور این عبارت و ابیات مر قوس است

در خانه اول

این گنبد عالی در زمان استوواب محل القاب بهادر خانی ابن دریاخان عثمان غوری خیل داد و دزی عمارت پذیرفت

در خانه دوم

این گنبد در سنه هزار و پنجاه و هفت هجری در عهد سلطنت ابوالفتح شهاب الدین محمد صاحب قران شاه جهان بادشاه غازی الدین که سلطان تعمیر شد

در خانه سیوم

تاریخ وفات حضرت شیخ کبیر بالایی برین حضرت شیخ قاسم قادری

شده هجری سال هزار و پنجاه و پنج	دو شنبه در قنوج و بود و از سر بر نهاد	کبیر کامل قطب زمانه شیخ کبیر	عبدالمجید کلیم بخت و خیر
گنبد اعلیٰ حلی را احاطت لایک	در راه در دوران بر روضه همدان		

در خانه چهارم

۱۰۵۴

مات یازدهم

۲۵۱

در حقیقت بود و نیست برین	یافت تو حق بدین عمارت خوار	شیخ مهدی سپهر صدق زلفین
هشت در لفظ لغو تاریش	یکمان القدر سجد و بین	۱۰۵۴
در خانه پنجم		
تاریخ وفات شیخ قادر شاه بن شیخ کبیر		
شیخ ظهور جو رفیع از عالم	اگرچه کردند جلوه اهل الفت	سال تاریخ از هزار و هشتصد
منصل این روضه گندی دیگرست که اندرون آن مرقد شیخ مهدی این بالا پرست گشته یکبار و هشتاد و هشت هجری فوت کرد	تاریخ وفات شیخ مهدی در من حیات خود را حایل مذکور عمارت کرده بود و در وقت نام خود مرگوم خوابید	۱۰۵۲
حکیم رکب کاشی		
شیخ تخلص از مجلسیان شاه عباس ماضی بود تقریبی از شاه پنجمه ترجیح بندی گفته که مطلع اشعش غایت است که فکر یک مجسم		
باسن کران باشد سرش به شام بیرون بیرون چون آفتاب از کشورش به ازایران بهند بستان آمده ملازم اگر شاه شد		
دور زبان شاه جهان باد شاه بهار ج دولت محمود فخره از جمله مقربان گشت آخر ابطول بیت الدفایض شده بار بار انا		
رفت و بقیه را نجا برده در سنه مست یاکه سی و نهمین سال در گذشت تاریخش درین مصرع مایه اندر رخ رفت بسو فلک از سی و دوم		
۱۰۵۲		
مولوی محمد القدوس ولد رشید		
تاریخ یازدهم بهج الاول بهج شنبه یکبار و پنجاه و هفت هجری از جهان فانی رحلت نمود و تاریخ وفات او است		
تاریخ		
در بیج اول و جا و غرض از	بجای شنبه روضه دار الفکر	سال پنج و فاکس از هزار و هشتصد
۱۰۵۴	۱۰۵۴	۱۰۵۴
سید جمال بخاری		
کمال اعتقاد علوم ظاهری و فنون رسمی اگر استه بود و چون شاه جهان باد شاه با ایشان انطاس و غایت تمام شسته نمی خواست		
که یک لیک از نظر او دور باشد بنابران تاریخ ششم به شنبان سنه هزار و پنجاه و دو کمال بهانه عمده ممدارت کل ملک خود		
و منصبش نیز از این بخشید از اول اسید اسید کبیریت و طاعت سبب محمد بخاری و تاریخ ولادت سید محمد بخاری که خود گفته		
این مصرع است رخ من دوست و امان آل رسول به سید جمال بخاری تخلص خود در مقام موده اکثر به نظم اشعار می برد		
در سنه یک هزار و سه ولادت یافته و تاریخ آن به وزارت کمال است سال وفات به حسب نوشته مراسته جهان نمایا هزار و پنجاه		
و هفت است از عبارت به جانشین حمید کرار که استخراج سے باب به فرزندان داشت که سید جعفر دوم سید علی خان طلب		
بر منوکان بیوم سید محمد شاد حمد که در جوار شاه محمد خیالی بهجی مثل خون است سید جمال بخاری در درگاه و شاه نو آورده اند		
شیخ ناصر الکبریا		
یکی از اولیادت خود بود که در سنه یک هزار و پنجاه و هفت هجری در کبریا فوت کرد و تاریخ وفات او در این قیاس است که در تاریخش ثبت گردید		
ایست با تاریخ		
شیخ ناصر که عارف حق بود	کاشف از دود افق حق بود	خاک را از نظر ظالمی کرد
دانه سحر در فتنش گردید	عقد اوت و اصل مردار بد	ابر بهر کجا که سینه بود
۱۰۵۴	۱۰۵۴	۱۰۵۴

ماست یازدهم

و یک ملک شاهی مهناوق میر دهم ماه اپریل سنه یک هزار و سصد و سی و نهم عیسوی قدیمی در دوازدهم سال جلوس بود
 طبعی که در پیشگاه خلافت مقرر گشته بود نهاده اند و این حصار عالی با تمام عزت خان و والیه در وی خان و کمرت خان
 با سایر عمارات دیگر مثل اعتبار محل سرون برنگ محل در شاه محل سرون بدو ان خاص و دو ان عام و خوابگاه و تسبیح خانه
 و نقارخانه و حمام و باغ حیات بخش و غیره در عرض نهم سال و سه ماه بفرست لکها و پدید تاریخ بست و چهارم برج اول
 سنه بست و یک جلوس موافق سنه یک هزار و پنجاه و شصت هجری با تمام رسید و موسوم بشاه جهان آباد گردید و صاحب
 قران نامی همون روز وقت داخل شدن درین عمارت جشن عاظمی ترتیب داده و سیرتگی کاشی تاریخ تمام آن گفته از نظر شاه
 گذرانیده چنبره زر و پیرسید یافت تاریخ نیست

تاریخ

۱۰۵۸

شده شاه جهان آباد از شاه جهان آباد
 و این قلعه مثل است بر چهار دروازه با دو کهرکی و بست و یک بروج از آنجا برفت بروج مدور و چهار بروج ششم اند
 بر بحر ابدی شمشیری که اندرون خوابگاه باد شاهی است این گفته که از اسعد الدخان وزیرانشان آمده مرقوم است

بر محراب جنون

سبحان الله این چه منزله است ز گمین دشمن های دشمنین قلعه بهشت برین چون گویم که تو سبحان است
 بن بنامشایش آرزو مند اگر ساکنان اطراف و کائنات بساکن بیت العقی بطوفانش آیند رواست اگر
 نظر گویان انفس و افاق مثل حجر اسود و بقیعستان رفیع الشانست ستانند سزا آغا ز قلعه والا که از
 کالج کردون بر ترست در شک سده اسکند و این عمارت دگشا و باغ حیات بخش که در منازل چون روح
 در بدن است و شمع در آئین و هنر امل که آب صافش بنار آینه جهان ناست و دانار انعام غیب پرده کشا و
 و ابشاره که هر یک کوی سبزه صبح دم است با لوحه اروج دقلم و ارا که هر کوشش بپوشد

بر محراب شمس

با مصافق اسمانیان مائل بالالی منلای است با تمام زیباییان نازل و محض که همه از آب زندگانی پر آب و شکر
 نور و چشمه خورشید و دوازدهم ذی الحجه سال جلوس دوازدهم افس و مطابق هزار و چهل و شصت هجری
 بعالمیان نوید کامرانی داد و انجاش که بعرف پنجاه لکه رو به صورت بد برفت بست و چهارم برج اول
 سال بست و یک جلوس بایون موافق سنه یک هزار و پنجاه و شصت بفرست و مسمیت از دم گیتی خد بگوینان
 خداوند با لای این مبان آسمانی شهاب الدین محمد صاحب قران ناست شاه جهان باد شاه عاظمه
 در فیض برده جهانان کشا و

ایات که باب زر مرقوم اند

شهرت شاه افاق شاه جهان	باقبال ثانی صاحب قران	در ایوان شاهی بخت شام	چون خورشید بر رخ بار آمد
اساس است اما اگر این نا	بوتصر اقبال او عرش سا	ز می دشمنی قهر بر بسته	بهنشی بحد خوبی آرا بسته

مات یازدهم

۲۵۲

شرفتی کی آید در نشان او	سعادت در آغوش یوان او	سجود در این سرسره سرود	گذشت بدو چو در
بپایش سر صدق هر کس بود	چو در یکا چون آبرویش نرود	زمانه چو دیوار او بر فرشت	به پیش رخ مهر آید در
هر کس که بود یار او است	ز نقاشی حسن و ناخوش است	چنان بپوش دست ایام گرد	که گردون بندی از دوام گرد
ز هزاره دوحش دریا نشان	باب بین نشسته ز آسمان	چو چاه شهنشاه عادل بود	از ان بادشاه مست از لبر

و اندرون دیوان خاص باب زیر این کتب مرقوم است

اگر فردی بر سر و کمرین است

در این است و این است و این است

مسجد جامع الکبریا

این مسجد عالی که متصل در دوازه قلعه کبریا است تعمیر ساخته جهان آرا بیکم دخت سیوی شاه جهان بادشاه است که بصورت پنج لکه رویه در عرصه پنج سال در سنه که هزار و پنجاه و هشت هجری صورت انجام یافته طویش کعبه و سی در این و عرض صد در این و فضا سه صحن هشتاد در این بادشاهی مثل بر سه گنبد عالی و پنجاه ایوان است و این کتاب به خط طغرا بر گرد محراب در دوازه اندرونی آن عبارت عالی بر سنگ مرمر مرقوم است اما بعضی عبارت آن در ایام غلبه میرنده و جاث بضر بگول است و ب زایل گشته و مسجد نیز جای شکسته بود بیکم صاحبان اگر بزر باز مرمت گردید کن به اینست کن به **س** این مسجد شریف خدای پرستان روی زمین را و کعبه نیست منیع عبادت گزین را منظر است نور افرا دیده در آن عبادت آئین را و سکونت دکنایان حار فان حقیقت بین را که بر امر رفیع القدر و اب فلک جناب خورشید احتجاب آفتاب است نقاب عفت سیده نسا و زمان صاحب انسان دوران ملکه جهان مالک گه جان ناموس العالمین اعزاد اولاد اسپر المومنین جهان آرا بیکم در عهد سعادت محمد صاحب عصر دالی در هر ظل طویل حضرت جهان خلیفه خلیل آیزد منان باعث اسیر آمان بادشاه هفت آتلیه بر آرنده تخت و دهم حارس ملک و ملت قاصع جور و بدعت بادشاه دین پناه شهنشاه حق آگاه مظهر کرم وجود بر گزیده حضرت مهو و فرمان فرما سے بحر و بر دار دوه عدل گستر آفرین بر و احسان جهان ملک سکنان مقنن قوانین رعیت پروری و پر درده نوازی الباطنه شهاب الدین محمد صاحب قران ثانی شاه جهان بادشاه غازی تبسلیع پنج لکه رویه که قرب هفتده هزار تومان بایک ایران و بیت و پنج لک خاسنه ناقد توران باشد در عرصه پنج سال صورت انجام یافته و در این یازده دالی این بار و شمع را چون بیت المعمور پایداری این اسامی منبع را چون کاخ فلک بر نشسته از دراد است آثار بانیه میانی خیرات عظام مر اسمه خیرات عاید گردانا و تم فی شنه

تابعی احوال سلطانین و م

چو سلطان احمد پسر سلطان محمد چهارده سال در روم حکومت نموده در سنه هزار و بیست و شش در گذشت برادرش سلطان مصطفی بر سر بر فرمان روانی نشست و بعد حکومت یکسال سه ماه مغزول گشت و برادرش سلطان عثمان بادشاه شد و بعد از حکومت چهار سال استعول گردید و سلطان مصطفی عم او یار دیگر یک سال و چهار ماه سلطنت راند و باز مغزول شد و سلطان مراد برادر سلطان عثمان بر سر سلطنت

ما تیا ز دهم

۲۵۵

جلوس نموده بخته سال فرمان رواست نموده و بعد از دو سال و بعد از دهم شش سلطان محمد در سنه هزار و پنجاه و هشت بر سر سلطنت نشست و این مصرعه در زبان ترک از تارخ و لادت او خبر میدهد
نور در کدی خود صلب ابراهیم دن

اعظم خان

برادر آصف خان جعفر بیگ بود در سنه دویم جهانگیری بمنصب هزارری و بختاب ارادت خان سر بلندی حاصل ساخته در سنه احد شاه جهانی با فاضله هزارری و بوزارت کل سر فرار شده در سنه سیوم بختاب اعظم خان بلند آوازه گردیده در سنه بیست و یکم قاجاری جوینور سر بلندی حاصل ساخته و در سنه بیست و دوم یعنی بهال یکم هزار و پنجاه و هشت هجری در عمر افتاد و شش سالگی در بلده جوینور در گذشت و در باغی که پیش از انقضای ایام حکومت برکنار دریا به بلده مذکور احداث نموده بودند مدفون گردید و تاریخ فوتش از کماله اعظم اولیا ۱۰۵۸ استخراج می بابد و بلده قلعه اعظم گده که قریب شهر جوینور است آباد احداث نموده او است پس از وفات او بختاب اعظم خان سر هزارری یافته در سنه احد عالمگیری در جنگ اگر آباد سلطان دارانشکوه بکار آمد

قلعه قندهار از شاه عباس ثانی قوی

چون در سنه یکم هزار و پنجاه و نه شاه عباس ثانی بادشاه ایران قلعه قندهار را فتح ساخته از دست مردمان شاهجهان بادشاه بر آورد و در باب طباع سلیم را در فتح این قلعه شایسته البیان و از پنجاه بنای طر رسیده در رشته نظم و بیان کشیده از آنجمله این مصرعه از خان دلشیران سر قلع قلیان قورجه با شش است مصرعه بود اولین نسخه صاحب قرائت می بود و دیگر شاعران نیز چنین یافته مصرعه علی بنکشان در قندهار ایضا دست ولایت می نمود و ایضا آه کلیت مملکت هند قندهار بعد از این در سنه یکم هزار و شصت و دو دشتا هزاره از رنگ زیب و در یکم از شصت و چهار دشتا هزاره دارانشکوه پس از آن شاهجهان بادشاه براسه شیر این قلعه لقبه دار رفت و دست نیل مقصود در حجت نمودند

شیخ حبیب الله آبادی

او در سنه یکم هزار و پنجاه و هشت هجری در اله آباد فوت کرده و در آن بلده مدفون گردیده

تاریخ از کتاب خیر الواعظین

شیخ عرفان پناه عالی جاه	منظر فیض حق محب الله	گوهر معدن حقایق بود	خست درجه و قایم بود
سال ترحیل او یکم سنه	گفت قلیاب الشیوخ منظر حق	دست او دست در اله آباد	موقع فیض و منزل ارشاد

مسجد نعمان الکبر آبادی

او بنام شیخ میردیم ماه صفر سنه یکم هزار و پنجاه و هشت هجری در اله آباد فوت کرده و از پنجاهمین گزیده

تاریخ از کتاب خیر الواعظین

میر نعمان که منظر دین بود	تاریخ خاتم البین بود	عارف و آذوقه افلاک بود	شیخ فتوی برکاتش در آن
زنده آه مصلحت بود	قره العین مرتضی بود	بود تاریخ بنو دهم ز صفر	که ز دنیا شد آن ستوده سیر

مات یازدهم

۲۵۶

سال نقش بر دشن فرموده | میرفهان ششون دین بود | روضه او با کبریا بود | تا قیامت بقیض آباد است

۱۰۵۸

میر صالح الملقب بکجلی
لیس عبدالدسکین است در سنه کهنه از شخصیت هجری در اکر آباد رطت نموده در آن مقام مدفون گردیده

تاریخ آرا کتاب مخزن العوالمین

میر صالح که اهل عراق بود	صاحب کتب راز و زبان بود	دات پاشا که از غنی الکاه است	لحمه نور نعمت الله است
عقل تاریخ آن ستوده نژاد	گفت لکنی بجلد اب بداد	ابریال وصال آن خسرو	راستی خلد میر صالح کو
۱۰۶۰	۱۰۶۰	۱۰۶۰	۱۰۶۰

۱۰۶۰

مسجد اکبر آبادی

این مسجد عالی رتبه است در شاه جهان آباد از رونمیزی بازار واقع است اغرا النسا بکیم عرف اکبر آباد
عمل زوجه شاه جهان باد شاه در سنه کهنه از شخصیت هجری تعمیر ساخته بود در دروازه اش این کتیبه بخط نسخ منقوش است

کتیبه

این مسجد فیض انتماء رسد راحت جاد حمام لطافت امد چوک دلکش که عبادت گاه حق پرستان روزگار
در روح اندازد متر و دان اقطار و نرسنگه اسما نیان و درار النفع بینان ست در عهد سعادت مهد باد شاه
اسلام کف نام سایه والا با پیرو دروکار خلیفه برگزیده کرد کار رحمت اعم ذی البلال منظر ایزد او بهیسمال
ابوالمظفر شهاب الدین محمد صاحب شان ثانی شاه جهان باد شاه غازی پرستار خاص باد شاه
پرستنده با اظلام ظل الهی موفقه خیرات و سیرت محوره سعادت و حسنات اغرا النسا مشهور با کبریا وادی
عمل بفرمان معصی بنا کرد و بجهت ایفای رضای الهی و انفسای ثواب اخروی و حاصل سیر
و محبوبی با حقوق مرافق و حسن و خارج وقف لازم شد عی نمود و مقرر ساخت که اگر بریت این آئینه
احتیاج افتد آنچه از حاصل این موقوف بعد الترمیم باقی ماند بخدمت مسجد و حمام و طالب علم رساند و الا تمام را
بجماعه مسطور بر بند این منازل فیج در عرض و وسایل بعد و پنجاه هزار روپیه آخر شهر رمضان المبارک
سال سزار و ششم هجری مطابق بستم چهارم سال جلوس عالم آراء صورت انجام پذیرفت ایزد تعالی
اجرای خیر جاری و قطع باقی بروزگار و خسته آثار باد شاه دین پرور حق گرین حقیقت گستر دبان
این سبانی غامره عاید کرد انا و این یارب العالمین

میر ابو العلاء اکبر آبادی ابن ابو الوفا

در سنه نهصد و نود و هجری ولادت یافته جد او میر عبد السلام در زمان خلافت اکبر شاه از سر قند
به هندوستان آمده باز مراجعت نموده بزیارت بیت الحرام رفته و هه پنجا د فات یافته پیرش میر ابو الوفا
در بلده فتنج پور سیکری وفات نموده نقش اورا بدلی برده متصل مدرسه مسل دروازه مدفون ساخته
میر ابو العلاء بعد وفات دالد در خدمت خواجه محمد فیضی که جد اداری او بود تربیت یافته و خواجه موصوف
در عهد محمد اکبر شاه همراه راجه مان سنگه که شعیب صوبه بنگال بود و بعد جداری بردوان قیام داشتند

ماست یازدهم

۲۵۷

بعد از آنکه خواجه مسطور بدرجه شهادت رسید راجه ان سنگه منصب سه هزار ی ذات و سه هزار سوار بنام
 امیر ابو العلاء بنو یزیده اسخار ابایشان نفویض ساخت در اوایل سلطنت جهانگیر بادشاه ترقی یوا و حرم
 دنیا نمود و با جمیع رفقاء از آنجا با کبریا باد آمدند در اسناد مست بیت بعون خود امیر عبداللہ کہ ہم خلیفہ
 بودند و امیر عبداللہ قطب وقت خود بود بطاهر وضع نوکری اختیار نموده در زمان اکبر شاه پانصد
 بودند و منصب و حکومت و ثانی داشتند در او اخر عمر نظامت و صوبہ داری بربان پور ممتاز بودند و وفات او
 بنا بر پنج بیت دویم شهر ذی القعدة سنه ۱۰۰۰ داده و قبرش و قبر پیر او خواجه محمد یحیی بر کنار در پاسه چمن
 مقابل گمات بلده اکبر آباد واقع است بعد وفات او امیر ابو العلاء پسندار شاد نشسته بنشیند و صد و سماع
 می برداخت گاه گاه به وقت استیلا رجب به این بیت خواجه حافظ راسه خواندند بیت نفیض روح
 القدس از یار و دو فرماید دیگران هم کبیر انچه مسیحا سیکر و ده از جمله کشف و کرامات او که در کتب اسباب
 حق العارفین تصنیف حیات الہدای حراری مسطور اند طرفه تر سبک ایست که روزی امیر ابو العلاء با یاران
 حلقه محفل صارت گذاری بسته بودند که ناگاہ جوگے با نفس شادک وارد شد فرمودند که نفس را از جوگی بیازند
 یاران همچنان کردند آنحضرت وضو ساخته دو دکانه وضو داد کرده بطره چش آب وضو بران نفس زدند بجز
 آن شادک از نفس برآمده بر سینه زیبا شکل و رعنا شابل شمشل گردید چون استندار جالس گردید معلوم
 شد که دخترکی هندو بود و این جوگی برد مبتلا شده بقوت سحر او را شادک ساخته با خود می داشت و
 در شب باز بر حالت اصلی او درده حلقه نفسانی خود می نمود آنحضرت زن را فرمودند اگر ترا هوای رفتن
 خانمان خود باشد رسانیده شود گفت مقدر من چنین بود حال می خواهم که در کنیزکی شما با ششم بعد از آن
 زن و جوگی برد و مسلمان شدند و الہد عالم بالعباد اب و آنحضرت زن را بجهان کج جوگی در آوردند و نام آن جوگی صوفی علی
 قلی نهادند و هم سبکے از اہل اندک گردید قبر او در جوار مرزا آنحضرت موجود است و نوشته اند کہ امیر
 ابو العلاء از دست غار ضد سوزاک داشتند آخر الامر بعلت استیلا آن صاحب فرات شدند در چند روز پیش از
 رحلت طعام و آب ترک کرده بودند و فانش بر روز سہ شنبہ وقت صبح نهم صفر سنہ یکہزار و شصت و یک
 ہجری بوقوع آمدہ مدت عمرش ہفتاد و یک سال بود و فرارش در اکبر آباد از شہر بیرون بمسافت یک کہ
 بطرف شمال متصل قدم رسول کہ آنرا کہ بلائیر گویند لاجی بزمن سلطان گنج واقع است و چار دیوہ کہ
 وسیع دارد و متصل تربت او مرقد سے چند اند ہر سال بروز وفات زائران در ان مقام برائے زیارت
 فراو جمع میشوند و قونند قبر او از سنگ مرمر است و بران سبحان رنے الاعلی منقوش است و بطرف پائین
 یک لوح از سنگ مرمر نصب کردہ اند و بران این ابیات بود و تاریخ وفات او تصنیف امیر افضل
 احراز سے کندہ است

تاریخ

امیر عبداللہ قطب	جنگ کہ آفتاب بن شہان شہر	نور بخش امیر و بیاد نور احمد	و ان سحر سحر سحر سحر سحر سحر
مرشد بزرگ لالہ	میر لیس لالیان فیض لالیان	مرشد الہی فیض لالیان	قدوہ الہی فیض لالیان

ماست یازدهم

۲۵۸

تفتیش العلامه شراد لیا دین	کشف بایقین سار کل خدا	تفتیش بایقین سار کل خدا	کشف بایقین سار کل خدا
خوش چو سال خرد سال آن	خوش چو سال خرد سال آن	خوش چو سال خرد سال آن	خوش چو سال خرد سال آن

آن او لیا را لایقون دکن تفتیش من دارا استی دار

گوهر بحر دفا کان خفا منج فیض	کشف سرخدا عارف حق شیدا	کشف سرخدا عارف حق شیدا	کشف سرخدا عارف حق شیدا
حیث و ذریعہ سال خرد سال آن	حیث و ذریعہ سال خرد سال آن	حیث و ذریعہ سال خرد سال آن	حیث و ذریعہ سال خرد سال آن

الحسنه الحارسی

د این رباعی در تاریخ وفات او امیر العلامه که عمر زاده او بود منسوخ شده اما یک عدد کم نیستد

تاریخ

در سنه الف و احد و شصتین	شد مقام علیین	ایافت تاریخ ادول غناک	رفته قطب بان بجا کم پاک
د بر یکی از تربیت که متصل شد است	د بر یکی از تربیت که متصل شد است	د بر یکی از تربیت که متصل شد است	د بر یکی از تربیت که متصل شد است

چشم اندام که توفیق نو نه سنجید

ملک الشعر ابو طالب کلیم محمد انی المولود کاشا

در بار سینه اول در عهد بهار که باو شاه رسیده و بعد چند وقت در دست بود و بطنها دوت نموده و توفیق رفیق طالب دوبار تاریخ مراجعت خود یافته و مرتبه دوم بار بهند آمد و از شاهجهان باو شاه خطاب ملک الشعر ایند آواز گشته و در مرتبه بر سنجیده شد اول مرتبه و فیکه خداوندگار و روم باد شاه توفیق و بعد از تفتیش مبارک باو جلوس توفیق که شهابی معنی شاه جهان قرار دادند شاه تمام کرد زمین فیتید باد شاه و جواب آن نال نموده از صف خان میر علی که طالب کلیم عبید و در ح باد شاه گزینید و این بیت در آن قصیده بیان مضون آورده پس در جهان زردی عدد چون بودی باد بر شاه خطاب این رست مبرین باد شاه خوشوقت شده همین بیت در جواب نبشت و کلیم را بر سنجیده در ذکر و سر آواز کو کورت کلمه در باز دهم و این سینه که از دشت و یک در شمشیر واقع شده و در نزدیکی قبر زرا محمد قلی سلیم طوسی مدفون گردیده و چنانچه غنی کشیری در قطعه تاریخ وفات او گوید

تاریخ

حیف کرد و ارا این گلشن پرید	طالب ان بسل باغ لعلیم	رفته اخر خامه را از دست داد	بی عصا کرد این ره را کلیم
اشک حشر چون زیند قلم	شده سخن از مردن طالب کلیم	هر دم از سوزن دل اهل سخن	چون زبان خامه کرد و دو نیم
عمر و یاد او زین زمین	خاک بر سر کرد قبری و سلیم	عاقبت از استیاق یکد کرد	گشته اند این هر روزه یکا کلیم

غلام علی را گوید که طاهر از طریق شهابیه است که سر در یاد فون اند این و توان بود که بعد از آنکه تفتیش کرده باز که شیخ عبد المجید گوید که قدس در لاسور گشته و از طاهر انصاری را گوید که تفتیش قدس سائید اند اما رقم الحرف و کتاب مرآت الخیال خوانده که طالب کلیم در سنه الف و احد و شصتین و این سینه در کشت مرقا و در یکی از دیهات لایقون است و در زرا محمد قلی سلیم طوسی از طبقه ارا که سینه بان بلند کرد بود و در دهمه و در در کاشا عبد السلام سنجید که بطلب ابی المظفر ایالت ممالک کن سریند شمس السیمر که در سینه از زرا محمد قلی سلیم طوسی که در کشت کرده و در کان شهر مدفون گشته

شیخ فیض الله

و فاشش در سنه کبیر و شصت و دو و هجریه واقع شده و یکی از مردان ایشیخ کریم الله سهار پوری در تاریخ او گفت

تاریخ

فانی الحش لم یزل فی سبیل الله فیمن الذل یکنه و کانه و الجلال چون داشته نظام دل از دست نماند تاریخ اتخالی می بود نظام سال

۱۰۶۲

مولی مسجد

این مسجد که اندرون قائم اکبر آباد است سراسر از سنگ مرمر است بجز کاشیهای آن بادشاه تعمیر یافته در سنه کبیر و شصت و دو و هجریه با ختم رسیده این چند عبارت اندرون مسجد مذکور مرقوم است است این کعبه نورانی هیئت المعمور شانی که هیچ در جنب صفا می آن شای است نیزه و نورشید از نور صفا می آن خشتی است خیره کرسی باد برش با ساق و عرش به پیشش کعبه فیض بارش باره آن فردوس هم آتشش میان عایشانش میان مسجد استش علی التقوی و زوره سپهر آتشش ترخان فاسد و سلسله و به ملائق الاعلی هر کجاسته اش در سینه نوری با نور کوکب بسته با قاره فیضی از چشمه آفتاب جبهه هر کس زینتشش شمع فروغ بخش قنادیل آسمانی هر محراب نور آتشش بلال لایزال عید جادو اسیله هر نظرش قلم عمل فام سحر الخلفه اکبر آباد که باز مردین حصار سبج مستابر برسته است کوی باله ایست و در بدر منور که در نظام سبحان رحمت برانی است سیدین یاد ایره ایست گرد مهر النور که برتر شیخ اعظم است نشانی است تین جهان پیشتر قطریه و الا از یک لونی لالا که از سر آغاز نموده دنیا مسجد می سراسر از سنگ مرمر صفا عیدل آن بردی کار نباده و از بدو ظهور عالم جدی سربا بسور و مجلا نظر آن جلوه طهور زاده بفرمان خاقان سلیمان احتشام و سلطان نفیل احترام همزه از نور مسلمانان بانی مسلمانان جهانانی شهنشاه عرشش بارگاه ظل الله علیانی پناه موسس ارکان خلافت مرصع میان عدل و راست که تین قدشش زمین را بر آسمان فراوان ناز و از نورشش آسمان را با زمین فراوان نیاز بخش و دولت را از عشق خدیشش دوام عداوتی ملک و ملت را با جمال طاقشش کمال هواداری با پیشتر از خاک درگاه فلک جایشش دروین کوی آتشش و دوزخ از آب شمشیر و شمن کاشش و فلفله خوری سمنای خلعت زو استوار می * اساس عدل را زو یاداری * عدام از چشمه شیخ طغر نیزه کنده خانه کنار لیر نیزه خایش را فلک خدایش را سحر آینه داری * قطب آسمان دین پرور * و سحر نیست تو از آب مرکز دوران عدل گسری و مملکت طغر نیزه ابوالنظر شهاب الدین محمد صاحب قرآن شمس شهابان بادشاه غازی نمایافته و در عرض هفت سال بعرف مه لکیده و پدید او از خرمال است و ششم جابوس اقبال بالوس مطابق سنه نیر و شصت و سه هجری برابر انجام در بر و تاج اختتام بر سر گرفته از دیهال میان نیت حق طوبیت این بادشاه دین پناه بکنان را توفیق اوداسه طاعات و آفتشای حسنات بر ذرا قنول کند و اجرد لالت و ایت نه از روزگار فرغنده آثار این حق گزین حقیقت آگاه عاید گردانا و آمین یا رب العالمین فقط

شیخ عبد الاحد

مستظهر و بیاسین کل لفصل معروف و بعد فطرت و جودت طبع معروف بود و تاریخ مرحلت ادب قیل او خسلو الاسلام آسین * یا نیست اند

۱۰۶۳

سیر الهمی

شاعری از سادات رشید آباد من توالج همدان است در او از عهد جمعی که به هند آمده در سبک لایزالان حساب
قرآن ثانی است نظام یافته دیوانه مشهور دارد در مراتب جهان معروف است که الهی در سنه هزار و پنجاه و هفت فوت کرده
و در کتابی دیگر خوانده ام که فاش در سنه هزار و شصت و چهار هجری واقع شده خیال نمی کنم که این سال تاریخ یافته

تاریخ

منیت در ازاتر صحبت	که لب گور و در آید بسخن	بر خاک او ارباب زمان	جامه پوشید یکدیگر چون حسن
گفت تاریخ و فاش طاهر	آرد الهی نه جهان کوی سخن		

۱۰۶۳

میرست کاشی

از شواس پای تخت صاحب قرآن ثانی بوده تاریخ آباد است جهان آباد بسیار خوب یافته و باو شاه صمدان
نخار بر رویه عطا فرموده و فاش شاید که در سنه هزار و شصت و چهار دست داده و این بیت با تاریخ وفات
بر لوح قبرش نوشته اند که یک از دشواری راه قناری سرس * بسکه آسان است این به توان خوانده فوت * و تاریخ این است
* احیای سخن چو کردی جان داد *

۱۰۶۴

مسجد دای

این مسجد که مشهور است به دای کی مسجد در شاه جهان آباد بر راه و سبیل دروازه واقع است در سنه یک هزار و شصت
و چهار هجری تقریباً یافته و در پیشانی آن این تاریخ مرقوم است

تاریخ

شکر الی که گشت این مسجد	از شرف سجده گاه اهل الطهر	امالی تاریخ ادخرد گفت	گشته آباد کعبه دیگر
-------------------------	---------------------------	-----------------------	---------------------

۱۰۶۵

حضرت سید بانی

در سنه هزار و شصت و پنج بقصد طواف کعبه رفت در راه مسافر دار البقا شد تاریخ و فاش از محراب الواصلین نوشته شد

تاریخ

محوه و تیار دین قدوه کون کمال	قبایل جهان کعبه نشین است	میر باقی رشید بانی از لطف خدا	چون ازین دار الفنا شد جانب غر
ساعت قدوه سال محاسن عطف	سجده ششم شوال باقی دار حلال		

۱۰۶۵

شیخ عبدالمطیف برهان پوری

در سنه هزار و شصت و شش و فیکه شاه جهان بادشاه به سیر حیدر آباد متوجه شده بود در برهان پور فوت شد در آن
بلده مدفون گشت تاریخ است * اه از ان شیخ کامل

۱۰۶۶

شیخ اسماعیل حبشی الکبر ابادی

او در ماه رمضان سنه یک هزار و شصت و شش هجری در الکبر آباد فوت کرده و در انجا مدفون گردیده

تاریخ از کتاب محراب الواصلین

۱۰۶۶

شیخ عالی مقام اسماعیل	بر ره اهل بیت بود و کلیل	گفت تاریخ نخل و هلق	ماه فردوس و خبت اسماعیل
-----------------------	--------------------------	---------------------	-------------------------

الیه

شیخ والا خباب اسمعیل	بود محمد عثمان و نهفت	در دوم سال رحلت او	خروم توده مشایخ گفت
----------------------	-----------------------	--------------------	---------------------

نواب سعد الدخان وزیر

یکی از نصیب داران کبار شاه جهان بود و بتاریخ نسبت و دوم تا وی اثناسه سال هزار و شصت بهشتش ببارضه تونج انجیر پیل و هشت سالگی ازین جهان رحلت نمود و لطف الهی خاندان پسرش که یازده ساله بود بخاکت منصب بنقصیدی و ده ساله از نواریش یافت

نواب علیم دان حنان امیر

یکی از خوانین ۴۰ و کار دیده درگاه شاه جهان بود و در سنه هزار و شصت و نهفت بهر سبب اجرو ضل عارفه احوال از خدمت با و شاه خفته کثیر که آب و هوای انجیر حشس ساز کاری داشته یافت و از باجه پاره نماید و نهفت فالتواست بگشتی سوار شده بتجاره رسید و بود که دوازدهم بهر سبب مذکور بدرو این جهان نمود پس انش لاش او را بلاهور برده و مرده و ضم والده اش بقون ساختند چهار پسران گذاشته بود ابراهیم و عبداللہ و اسمعیل و سحاق

چند بهمان برین

در سلک مایه زمان شاهزاده محمد داراشکوه پسر شاه جهان بادشاه بعد نهفتی کسی انتظام داشت نشات و مکاتبات که با ل زمان خود نوشته جمع ساخته و مجموع رنگین پرداخت و دیوان اشعار نیز وار و بیشتر اشعارش بطرز قدیم است و خط دست بهرین در سنه هزار و شصت و نهفت و در گذشت و در مرآت الخصال مرقوم است که او بجه قتل داراشکوه ترک کردی خود به شهر بنارس رفت و در سنه الف و ثلث و سببین فوت شد و نقلیت که شاهزاده روزی برین را بملایمت بادشاه بر و بادشاه گفت که از گفته خود شعری بخوان برین این شعر خواند **مرا ولی است بکفر آتش که چنیدین بار بکمر دوم و نایش برین آوردیم بادشاه بر اشفت و گفت که کسی تواند که جواب این کافیه سازد افضل خان وزیر که حاضر بود پیش آمده این شعر شیخ سعدی را خواند **خیر عیسی اگر بکمر و دو چون باید بنور خیر باشد بادشاه تبسم کرد و هیچ نگفت از دست نه **بین کراست تنه از ای شیخ اگر خراب شود خانه خدا گردد******

مسجد جامع شاه جهان بادشاه مشهور به مسجد جهان نما

این مسجد عالی که نامی ندارد و بفاصله هزار گرد بادشاه است از قلعه شاه جهان آباد سمت غرب واقع است خیلی و لطافت عمارتش از تحریر و تقریر بیرون است و بیاد این مسجد لطیف حکیم شاه جهان بادشاه بتاریخ و هم سدال سنده بکمر و شصت بهر سبب مطابق سال بست چهارم جلوس بجهت سعد الدخان دیوان اعلی و فاضل خان خاندان نهاده اند و در سنه شش سال بعد و ده که بهر و پیر صورت اتمام پذیرفته یازده در دارد و این کتب برین دروازه ها منقوش است

کتاب دروازه اول از جانب شمال

ایمان شاه جهان بادشاه زمین بر زمان گهسان خیل و کشت و رستانی گیتی خداوند گردان توان بوسی تو این عدل و است شهید ارکان ملک و دولت بسیار و ان عالی فطرت و صفای فرمان قدر قدرت فرخنده ای نبی نبی فوج طالع بلند انبیا و ان خشت انجم سیه خورشید عظمت فلک بارگاه

بر دروازه دوم

بمنظر قریب الهی مورد کرامت نامتناهی منظر کلمه الهی العلامه ج المله الغنیف السفا لجو والملاک و السلطان خلیفه الایالات

مات یازدهم

۳۴۳

و مرآت خیال مرثیه گشته و خالق گذران و قسای و مهر و نکرست مردان نظم و شعر اگر سواد سخن نگاران
نیز العج ارباب ملک و دولت و صنایع شناسان اصحاب کنت و قدرت اندازانته بجای این شکوه و عظمت
برزبان قلم پزبان گذرشته و ازنده کاخ هستی و طرازنده بسندی و پستی این بنیان رفیع را
که قضا این چنین پیش و زینت بخش کاخانه آفرینش است

بر دروازه یازدهم

یاد دارد رشته مدای تبیح سجانش را بنگامه آری ذاکران جمیع ملکوت و در غریب تهلیل مملکتش را نشانی افروسی بر
مستغفان جوامع جبروت و اراد و ریس منابر مسموره جهان را بطیبه و دولت جاوید طراز این بادشاه و او که زمین پرور که بیان
ذات مقدس مبارکش ابواب امن و امان بر روی روزگار کشاده است ار استه دارد و بختی احق و ابله

کتبه نورالهدای محمد بن قلیه تاریخ این سی چنین یافته اند

تاریخ

بن کیم که بیکر انقدر گویم که هست سجده را نیست فی حق این جبروت نیست در و حاصل اقبال طاعتش تا همیشه قلیه اسلام هست که هست	جبه و نادر عاشق سخن این است خات رو جاندار شمع باده سخن خبر و عاالی صاحبش اشاعتش قلبه گاه آرزو باد و چنانچه جادوان	بر تو آواز و چون عالم فروزی کند دست است از قضایا از خاموشی در شای خورشید که در آید سی کان کوشه آبی است تا بخون	صبر را کرد و نفس است در رو سقده ایام و گشت از هر جاء حاصل کان جلد و آید از هر قلبه حاجا آمد سجده شایعمان
--	--	---	---

۱۰۴۷

عاده تاریخ از روی حساب اینجانب از و شصت و هفت بشود و انجاشش در سنده نزار و شصت و شش بود و فرج آمده
لیکن چون قلیه از کارگاه که دجله مانده بود و بطریق بدست تاریخ بیکم بادشاه در آن سال داخل نموده شد و میران سی در پنج

خوبه و شماسی و دار الشفا در رسد بحال صفا تر شایسته

مجموعی شاه جهان بادشاه

از انجا که شاه جهان بادشاه پسر بزرگ خود شاهزاده محمد دارا شکوه را دسله عهد خود ساخته بود و بنابران دیگر برادرانش
مخصوص محمد اوزنگ زیب عالمگیر که پسر سیومی بود و دامادی عداوت پیدا اشتند تا وقتی که در سنده که از و شصت و شصت
بادشاه بیمار شده محمد دارا شکوه که دلی عهد بود و نظم و نسق سلطنت بطور خود ساخته راه آید و رفت اخبار از هر دیار رسد و بنمود
و بسبب آن اختلال پیدا در امور سلطنت افتاد و عالمگیر که در کن بود و در هیئت و جوانی سی و هفت از برادران دیگر می بود
و دام خیال بادشاهی در سر داشت فرصت را غنیمت انگاشته نواب شایسته تاجان امیر الامراء دیگر امر را موافق ساخته لشکری
مطهر از اورنگا باد بر سر محمد دارا شکوه که در قاهره اکر اباد بود فراوان آورد جنگ ابدی تاریخ بنفتم باد و در غرضی قریب و هم بود
که ده کرده از اکر اباد است باد را شکوه رو نمود و تا چند روز زمین آتش در کاسه بود تا آنکه دارا شکوه نهیم اشتد بجانب اکر اباد و شتاب
و از انجا که شکست خورده بدو علی رفت و از انجا از خوف عالمگیر سیومی لا بوری بگریز و اندک شده و اوزنگ زیب با گریز رسید و در
خاطر یافتن تاریخ بنفتم هم در رمضان سنده مذکور در خود و بطور نظم بنفتم سیوسنم نموده مالک بنفتم و تاج گزیده تاریخ این معاطه
که موافق بطریق تعمیم است طبعه از مایه گفته بود و بنفتم نموده

تاریخ

مات یازدهم

۲۰۱۲

گرمیوس بر راجوشه عالمگیر	اول گفت که جفت این چتر می نیم	داد این جفت شیر از شات بدلم	شکل این است که بر در شتری نیم
گفتم آنچه بر یار یار تارخیش زانکه	بهر افان بر از قند و شتری نیم	بج شققت نه برادر برادر دارد	بج مهری نه برادر برادر می نیم
	نی تامل سرای بکشید و فرمود	لینان را همه بدخواه بد می نیم	

یعنی اگر از عدد و مصرعه آخر که یکبار یا چند و چهل میشود الفاظ تامل و عدد سر آه که الف باشد و بر دو حساب رسد و منفعت او دو

میشود خارج نموده اند یا برنج براید

البوالمطهر محی الدین محمد اورنگ زیب عالمگیر بادشاه ابن شاه جهان بادشاه غازی

شب یکشنبه یازدهم ماه ذی القعدة سنه یک هزار و سبست و هشت هجری که مطابق روز از اسکان است بهنجم مهر سال شصت و چهار الهی موافق روز شنبه چهارم ابان ماه جلای سال پانصد و چهل و یک ملک شاهی ملاحق روز سیوم از سنه الست شرقه قدیمی سال پانصد و شصت و هشت نیز در هجری مصادق و هم تشرین الاول ماه رومی سال یک هزار و شصت و سی و یک اسکندری موافق و هم اکتوبر ماه انگریزی قدیمی سال یک هزار و شصت و نوزده عیسوی از بطن ارجمند بالونیک ملک بمبناز محل بنت نواب آصف جاه برادر نوبر جهان بیگم تولد پذیرفته و این قطعه ملک الشعراء ابوطالب کلیم بعد جگر فرمودن عالمگیر را در رنگ نیلافت و در تاریخ ولادت او گفته

تاریخ ولادت

اوادیر و سوادشاه جهان	حلقی بچو مهر عالمگیر	تاج صاحب قران ثانی یافت	گرمیوس بر راجوشه عالمگیر
تاجش اورنگ زیب کرد فلک	تخت زین باد گشت عرش جانا	چون باین مرده افتابند	افسرخویش بر بواچ جباب
	بلع در باب سال تارخیش	ز در قلم افتاب عالمگیر	

چون در سنه یک هزار و چهل و شش هجری بتاریخ سبت و سیوم ماه ذی الحجه مطابق سبت و پنجم اردی بهشت روز و دوشنبه عقد از دواج اورنگ زیب بادشاه نوازخان ابن نواب آصف جاه منتقد گردید ابطل کلیم تاریخ این جشن بدینسان نظم آورده

تاریخ که خدای

جهان کرد سامان بزم نشاسته	که کلبا نکشیش بگردن رسید	قران کرد سحرین ملت بخوی	که زانسان قران چشم السان
فلک ربه اورنگ زیب انکه	سرافراز اجداد دیده	سنال برومند شاهی که دولت	چو اقبال در سایه اش آرمیده
	فلک گفت تاریخ جشن زفافش	دو گوهر یک عقد دران کشید	

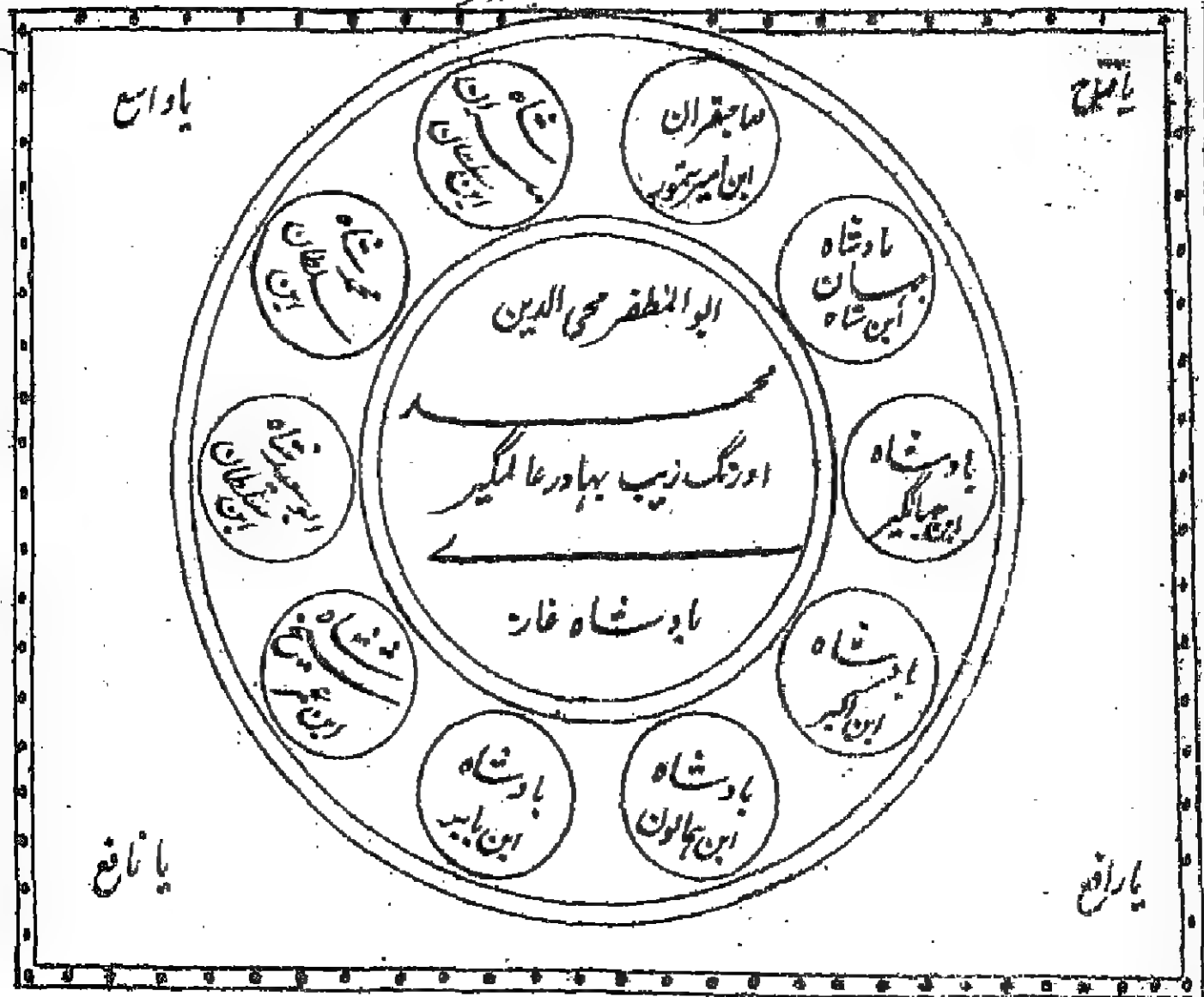
و شاه نوازخان مذکور از اعظم امرای شاهجهانی بود که منصب پنهاری پنهان سوار و سیه برافروزی داشت و از طرف شاهزاده محمد در اشکوه در جنگ عالمگیر بادشاه معرکه مصاف را راسته لشکرها و رسید

جلوس

در ابتدای ماه رمضان سنه یک هزار و شصت و هشت هجری محمد اورنگ زیب در حالت بیماری پدید بار در بزرگ خود محمد در اشکوه بخاریه متواتر نموده او را منتهی به ساخت و پدر خود شاهجهان بادشاه را محسوس کرده عثمان سلطنت و فرمانروایی بدست خود آورد پس از ده ماه بتاریخ نوره ذی القعدة روز جمعه سال مذکور مطابق یازدهم اردی ماه الهی سال یکصد و سه که شاهی موافق سبت سیوم جولای ماه انگریزی قدیمی و دویم است ماه جمادی می سال یک هزار و شصت و پنجاه و هشت عیسوی در عمارت ولیدیر باغ فیض بنیاد اغرا باد عرفت شالالار بکجان چلی بهون در عمر چلی سالکی بر سر سلطنت جلوس فرمودند و بار دوم

شکل مهر اورنگ زیب عالمگیر بادشاه غازی

و متر فرموده بود که بر روی سکه این بیت منقوش سازند و بجهت مناسب بر روی سکه منقوش کرد و هر منقوش را یافت

بیت سکه

سکه زر و حرمان خود در میرا | شاه اورنگ زیب عالمگیر

تاریخ حفظ و اختتام قرآن

چون عالمگیر در سنه هزار و هشتاد و یک شروع بحفظ نمودن آیات قرآن فرمودند تاریخ آن سنه یک فائزانی یافتند و چون در سنه هزار و هشتاد و هفت اختتام نمودند براس تاریخ آن جو لوح محفوظ بدیافتند

فتح یافتن اورنگ زیب بر شاهزاده سلطان شجاع

سلطان شجاع پسر دینی شاه جهان بادشاه بود و الا و نش روز یکشنبه چهارم جمادی الاول دی ماه سال هزار و سیست و پنج هجری قمری یافتند به نیت داراشکوه باراده جنگ لشکر قبی فرایم آورده از سمت بنگاله که حدود آبر انولایت بدو تعلق داشت نهضت فرمود و عالمگیر آن خبر شنیده بغیرم دفع او با فوج عظیم کوچ نمودند و در کجوه که با نوره کرده غنیمتی از بلیده الله آباد فاصله دارد و تلافی فریقین دست داد جنگی عظیم زد و نموده و سلطان شجاع شکست خورده بطرف بنگاله گریخت این فتح تاریخ نوزدهم ربیع الاول سنه هزار و شصت و نهمه وقوع یافته و ضمیر شجاع که پسران هم بود در عین کرمی معرکه تاریخ این فتح منقوش نموده از نظر بادشاه گذرانید و در هزار و دویست و هشتاد و یک یافتند

تاریخ

مات پادشاه

۲۹۸

مسجد قنوج

شیخ مهدی ابن شیخ کبیر پالا پیر در سنه هزار و شصت و هشت مسجدی اندرون احاطه درگاه بالاسر که در قنوج است تعمیر ساخته سنگها از گرانگ دیر دروازه اندرون مسجد این چند کلمه و تاریخ مرقوم است

تاریخ

شیخ مهدی که لود پیر حواد ساخت مسجد خجسته بنیاد اگر خواهی عدد زندادش در حروف خجسته میکان باد ۱۰۴۸

مطابق مده احد جلوس والا شاه آوزنگ زیب عالمگیر

در دروازه بیرونی مسجد مذکور که در سنه هزار و هشتاد و یک تعمیر یافته این تاریخ است

بسم الله الرحمن الرحیم

از محمد مهدی پیر زمان شد بتربیت حسن باب الجنان سال تاریخ از خروجه تم گفت داد خوا احضا حضا بالامان

ملا شاه بدست

از مریدان و خلفای میان شاه میر لاهوری است و مرشدشان پادشاه محمود داراشکوه شاعر عارفانه داشت و اشعار موحده میگوید اصلش از بهشتان است در آثار تحصیل علوم در طلب دانش گشته و از وطن آواره گشته بکابل آمد و از اینجا بر قافیت یکی از تجار هندوستان افتاده و در شهر لاهور بخدمت میان شاه سرکار حالات ایشان بر صغیر و کبیر پیوسته است اعتقاد در سخن میسر میناید و ریاضت نفاذ اختیار کرد و چنانچه گویند تاسی سال علی الاقبال خواب کرده بود و الدی عالم بالصواب بعد از رحلت میان شاه میر کشمیر رفت و در اینجا دولت ظاهری روی داد و صاحب قرآن ثانی شاهجهان بادشاه و سلطان داراشکوه با اکثری از خوانین معتقد او شدند و در کمره ماران که یکی از جناب نواحی کشمیر است و در برابر کوهی واقع شده که از تحت پلما گویند باغی در نهایت سعادت و تکلف با عمارت اعالیه بنهادند و در آن باب گفته میست که ماران بکمر لعل بهشتان دارد و در انجمن بخت کجاست پلما دارد و در آن بلوغ را حشمت شادام کرده و در اینجا انباری از کوه می افتد و ملا شاه در آن باغ اقامت انداخته بخت تمام است میگرد و در قنوج داشت که هرگاه خبر کشمیر آوردن بادشاه شنید عصبی ریست گرفته کشمیر را بشغول میگردید و استاد ملا شاه را ازین سبب اجب ان ثانی با اکثری از امرای اعتقاد و فطرت او و میفرمود که در هند و کشاه اند یکی شاهجهان و دیگر ملا شاه انا بود مجوسی شاهجهان و قتل داراشکوه متهم بالحق شدند و عالمگیر بادشاه در اجراء او قتل از کشمیر طلب حضور فرمود و او را حاضر شده بلاسور آمد در انامی راه رباعی ششلی بر تاریخ جلوس که پیش ازین مرقوم شده بدست سلطنت و آخرت چون به طالعیه بادشاه را بکلیف حضور فرمود و حکم شد که در لاهور بادشاه را در میان قوم است که او در سنه چهارم از جلوس یک سال نیز از نفاذ حجب و لاهور حلیت نمود و موقوفش از تاریخ فوکنش بر لوح قبرش مکتوب شده و داد ملا شاه بر توحید جان به و تاریخ که در حجر الواصیلین قوم است و از آن ل نیز در وقت نهیم استخراج می یابد

تاریخ

مقتدای زمانه ملا شاه	لور المه قبره و شراره	میشوای محققان بوده	ربنمای مدققان بوده
از مریدان شیخ میرشن بود	جای عزلت بکاشمیرش بود	باس الفاس کسب او بوده	بنفیس عشقش ازین پیروده
عقل تاریخ آن خدا آگاه	گفت محبوب اخلد ملا شاه		

مولی مسجد شاه جهان باد

این مسجد سه تا یا از سنگ مرمر است و بحکم عالمگیر بادشاه در سنه دو جلوس

بگو حقیقتش باورش شد | خود بین تراز سپهر مینا و شد | لاگو بد که بر شد احمد ملک | سر مد گوید ملک با حمد و شد
چون او را بکشت گاه بردند و جلاد حاضر شد و خواست که بموجب دستور چشمش را به بندند سر مد از آن سنگ کرد و بکشت
جلاد گاه کرده تبسم نمود او گفت تو به هر صورتی که می آئی بمن ترامی مشناسم و در نفس و آبسین مترحم باش ترا نگشت
سه عزیزی تن بود غبار ره دوست + آن نیز به تیغ از سر ما و کردند + پس مردانه سه زیر تیغ نهاد و جان داد
این دو تاریخ که سیکه ازان بتجید است از مولف این ادراک است

تاریخ

چون دل من سال قتل سر مد دیوانه | گفت خرد آه سر مد دیوانه رفت

الیهن تجیه

عبد بریدین سر طاعی بگو | سال نیکش سر مد سرست داک

تاریخ

عاری حق حکم سر مد بود | در همه عارفان سر مد بود | بود ذاتش پاک دامانی | بود تقبول سر مد مقبول
ذات والای آن خدا گاه | بود بیشک قیل عشق الله | گفته ام سال قتل آن بگو | بود تقبول سر مد مقبول

بنامی بل سلیم گده

چون در عهد خلافت عالمگیر بادشاه در سال هزار و هفتاد و سه هجری در نور گده که مشهور بسلیم گده است پی
احداث یافت تاریخ آن یافتند

امیرنا الصراط المستقیم ۱۰۴۳

نواب اسلام خان وزیر اعظم

نامش میر عبد السلام مشیدی منصب مفت هزارری داشته و ابایات ممالک دکن سه بلندی و پشت
در شاهجهان نامه مرقوم است که او در ایام حکومت خود تاریخ چهاردهم شوال سنه هزار و پنجاه و هشت
هجری فوت کرده مقبره او در سوادا ورنکا با معروف است و عمارت و نشیمنی دارد و در تذکره الامیران مرقوم
که اسلام خان میر عبد السلام خراسانی در هنگام نظامت دکن در سنه ثلث دیکم شاهجهانی در آنجا فوت کرد
اما غنی کشمیری قطعه تاریخی که در دفاتر اسلام خان که والا تخلص داشت نوشته ازان سال یک هزار و هفتاد
و چهار بر سه آید قطعه نیست

تاریخ

حیت کز قوت قدوه امرا | سب دروغ شد نصیب | حبه از بکه برقه از دل | خرمین ماه مانند یک برگه
تا کند فتح ملک باقی را | رفت برون کشید جگر گاه | آنکه داغ اندامه ناماهی | همه آزاده دل گدا و شاه
دور زان آفتاب شمع کل | مردک شد زگره ارباب | شد نفس ناله در گلو مارا | همجوئی زین مصیبت جان
حسب این مصرعه از زبان | مرد اسلام خان والا جاه | ۱۰۴۴

نواب شهابت خان خان حسانان

یکی از سپهسالاران عالمگیر بادشاه بود و نامش مرزا شجاع و نام پدرش شاهینج مرزا امیر و مرزا سلیمان و ...
در نشان بود و مرزا شاهینج در زمان اکبر شاه منصب پنجزاری داشت و در زمان جهانگیر بادشاه منصب
نزاری یافته و عالمگیر بادشاه شهابت خان را با نقاب یار و فادار و خان بهای هم خطاب میکرد و در این شب
یوم الاحد چهارم جمادی اول سنه هزار و هشتاد و پنج هجری وفات یافت تاریخ وفاتش بعد منها سه یک الف
از عبارت رعی الله استخرج می یابد قطعه تاریخ در بیان تولد و وفات او +

تاریخ

در هزار و دوازدهم آید	به یکم از رجب شهابت خان	باز در چهارم از جمادی	سال هشتاد و پنج شهابت
شصت و سه سالگی	همچو عمر شفیق النین جان	زین نشان شهابت شاد چو بجا	رحمه الله علیه و انظر ان

ایضا

اینصفت لیل احد چهارم از جمادی نخست | هزار و هشتاد و پنجین شد بزرگ درست |
و از انفاط خان عالمگیر شد و نیز از عبارت قضا الله حق تاریخ وفات او استخرج می یابد و این خبر تاریخ از
ملک نصرت کشمیری است ع گفت بافت شجاع زیارت به تمجید ع شهابت خان لب از گفتن در وقت
عسم دل روی آسمان برگشت

وفات شاهجهان بادشاه

شب دوشنبه است و ششم ماه رجب سنه یک هزار و هشتاد و شش هجری که مطابق است و سوم خجوری
ماه انگریزی قدیمی و دوم فروری جدیدی سال یک هزار و شصت و شصت و شش عیسوی بود در لیدر
اگر آباد و توغ یافتند و در روضه ممتاز محل که مشهور بر روضه تاج بی بی است در میلوئی او مدفون گردید ایام شاهزاده
انحضرت از روز تولد تا روز وفات حضرت هفت مکانی سی و شش سال قسری دیار و ده ایام سلطنت از هنگام
وفات پدر تا آخر روز ماه شعبان سال هزار و شصت و هشت هجری سی و یک سال قمری و شش ماه و یک روز
و ایام عزیزی و محبوبی از غرر رمضان سال مذکور تا روز وفات هفت سال قسری و ده ماه و بیست و شش روز
لیلی محبوسه عمر آن و سر بر آرای سلطنت هفتاد و شش سال قسری سه ماه و بیست و هفت یوم بوده و یک
سال شصت و هشتاد و چهار سال و بیست و هشت روز و بیست و هفت و وفات است حضرت فردوس شاهی
قرار یافت و بر مرقدا که از یکایت سنگ مرمر است این عبارت مرقوم است

عبارت سر مرمر

مرق بنور پنج مظهر بادشاه رضوان دستگاه خلدارا مگاه اعلی حضرت عین مکانی فردوس سل استیانی جهان
فانی شاهجهان بادشاه غازی طاب ثراه و محل اکسبت مشواه در شب است و ششم شهر رجب سنه هزار
و هشتاد و شش هجری از جهان فانی نبرستگاه جادیدانی انتقال کرد و فقط شعری گفته شد و تاریخ از انظار
گفته اند از انچه گفته این است در عالم سفر کرده شاه جهان به ایامی دنیا دمی شود و در شرف خان این بیت گفته

	تاریخ		
۱۰۶۹	سال تاریخ فوت شاه جهان	بر منی آمد گفت اشرف خان	
	ایضا از دیلمی		
۱۰۶۹	چون شاه جهان خدو قدسی ملکات خستیم ز عقل سال تاریخش را	برداشت بغرم عجب سخت حیات گفت خروم - شاه جهان کرد وفات	
	ایضا از دیلمی		
۱۰۶۹	به تاریخ وصالش از خرد کردم سوال	گفت بدیل بر سر بر قریب بزدان کی او	
	و این خدایات از کتاب مخبر الوصلین پوشیده شد		
۱۰۶۹	اگر فردوس نشان آمد از رجب ماه بدست خوشم	تانی صاحب قران آمد که ز شاهی شده بپرخ خرم روضه او با کبر آبادست	
	شاه گیتی پناه شاه جهان سال تاریخ جلوسش	چون ز دنیا شده بقصر جهان زورشم عمر حله شاه جهان	
	مهر فرودس عرش نیاید		
	عوضه خان		
	یکی از منصبداران کبار بادشاهی بود که بار بکومت سهار پور لودی بخت و سرور از راجه دوبار در زمان شاه جهان بادشاه بقصداری میان دواب کامیاب گشته و مرتبه سوم در عهد عالمگیر بادشاه بکومت سهار پور رسیده و در وقتیکه در صاحب صوبه که ششمه سرلندی داشت به خدمت هم ذلقیده سینه هزار و هفتاد و هفت عازم ملک عقبه گردید بخش او را از ششمه آورده در شاه جهان آباد دفون نمودند این قطعه در تاریخ وفات او است		
	تاریخ		
۱۰۶۹	خان والستان حضرت خان که بود دست جود او بجا روب کرم از سخاوت نفین آن در بایقوال گوهر جهان را بشایع جلیل سال تاریخ مد روشن لقاب	بر دلش سدا بسنی راز نهفت کرد حاجت از در دلب رفت گلشن جود و سخن گل گل شکفت گر چه قیمت داشت لیکن در هفت سند هم از راه ذلقیده گفت	
	باغ هراواد		
	چون عالمگیر بادشاه در هراواد باغی بنا نموده تاریخ آن باغ یافتمند		
	تاریخ		
	کرد باغی نباشد عالمگیر مهر تاریخ او چو کرد سوال	فیض بخش جهان چو محضر میر گفت نامت که دیده باغ جمال	
	درین تاریخ اشتباه است اگر صرف عبارت باغ جمال گیرد سال هزار و هفتاد و هفت برآید و اگر این		

بلغ جمال گیسو سال پیکر از و لیصد استخر ایچ یارینه معلوم کرد ارم در دست است

شیخ حسن بن شیخ لطف اللہ

قلم نبی اسد ائیل مریشیج بهادالدین میر بخش در پیند یکبار اریه نهاد و بیست مجری فوت کرده و متصل حویلی راجه
کشن داس در محله سرکی کران ، فون شد و مستوق عاشق نامه تا پنج و نوات اوست گنبدی با شان و کلس طلا دارد
کتاب صراط المستقیم در سلوک از ویاد گجاریست

سبحانك يا ذا الجلال والإكرام

و که شیخ احمد سرمنندی است میلاد او در سنه سبع و اربع واقع شده در عمرش نوزده سالگی از جمیع علوم و فنون
وافر فرا گرفته و جهانی در سلسله و بدایتش انتظام یافته و در سنه تسع و سبعین و اربع که عمرش هفتاد و دو رسید به بود و فوت
شد عزیزی در تاریخ طش فرموده به رفته ز جهان امام معصوم به و ناصر علی که سر آمد شعر ای آن عهد بود تا بکج
و فاش بدنگونه بمانند

تاج

چو این خاندان نقش بند سوی گلشن عتیق قدم زد ز دل پریدم از سال و تابش	فدوی غ دین احمد خواجه معصوم وزین ویرانه آباد گهمن بودم نذاکند ز عالم رفته ^{۱۰۴۹} معصوم
---	---

آنحضرت مرزا محمد طاهر و شاه گرشید محمد حسن خانی بود و بعد از قطع دراک و فنون علوم بر استاذ خیره و شی می
از خطه کشمیر بهجی او بخوبی خوش خیال پیدا شده دیوانش محمد مرزا علی ماهر ترتیب داده تا پنج ابتدای شعر
او از لفظ شنی که نیم تخلص او است بر می آید برین تخلص بسیار محفوظ بود در عین جوانی و در سال قبل از وفات استاذ
در سنه یک هزار و هشتاد و نهم حج رفته در کشمیر در گذشت گویند که بامشاه هندوستان بسیت خان حاکم کشمیر
که او را روانه حضور نمایند بسیت خان او را طلبیده تکلیف رفتن نمود و او بامانده گفت که عرض کنید که او مرد
دیوانه است خان نه گور گفت که عاقلی را چون دیوانه بگویم او فی الفور گریان خود را در پیره دیوانه وار روانه سجده
شد و بعد از سه روز فوت کرده مرزا محمد علی ماهر قبا سی مرزا جعفر معاشی در تاریخ وفاتش این قطعه نظم کرده

٤٢

چو دادش فیض صحبت شیخ کامل محسن فاضل
ستی چون کرد بزم شیخ را اگر دیدتا رخسار

غنی سر علقه اصحاب او در نکته دانی شد
که آگاهی سوی دارعبت از داور فانی شد

الضامن المالك كذا

از دولت عینی گشت که و مدد مکن تاریخ و فاشش اری بر سندی گو	هر کس شده در ماتم او خاکستین پنهان شده گنج سهری ز زیر زمین
--	---

اصطفا

دو تن بن گفت تاملی که نمی نیست فالتش جز انتقال	فلت یکت است لبس نو کینا کمان لیتا و طامیز و فیتا	دل ای خیر مرگ زندگی دیگر نیست بران	کیت یوت الی کون مرد دل چندین کیون غیتا
---	---	---------------------------------------	---

۱۰۷۵

عقیقه که بای کو کلدی نام داشت

در مدتی متصل باولی شیخ نظام الدین اولیا بر جی است از سنگ مرمر اندرون آن برج قبرست از همون سنگ
که بران آیات قرآن و نود و نه نام الدبیا خوش خط مرقوم است و این تاریخ و عبارت بر قبر مذکور متقوس که از آن
سال بکیزار و شهادت استخراج می یابد تاریخ هجری

تاریخ

سال تاریخ فوت اکو جیم	از دل صاف پیر پاک	آه سروی کشیده و گفت بگو	باد صدم بچو ریان بهشت
-----------------------	-------------------	-------------------------	-----------------------

۱۰۸۰

بای کو کلدی بنت لایم خان

سید رحمت المکر تار تولی

از خوارق و حالاتش رساله ها پر است اصلش از ناز تولی است بعد از تکمیل بقدم تجربه باراده سیاحت نموده
مطهر و بر کرب باشد در دست سیر یا بان میگرد و از حدیان باشد حوت حلال میبخت در اثنای سیاحت
ملک نیگا که عبور افتاد و در شهر اگر بگر عرت را محفل جماعت از قضا در آن روز سیر سید قادری که مرجع خاص و عام آن
دیار بوده است بر سر بالین مرگ نهاده بود و فرزندانش پرسیدند که بر جازه شما قابلیت پیش نمازی که است فرموده و آن
برین شکل و نیست مطهر و بر کرب باشد در دست خواهد آمد و انکلیت پیش نمازی کنید این گفت و جان بگو تسلیم گردون
سوکو ارکان از تخمین و تکفین پر و خسته حضرت شاه رسیده نماز جازه قیام فرمود چند روز در آن شهر توقف کرد و بار
از ارباب طلب گرد آمدند و ابو نصر نصر الدین محمد سلطان شجاع خلعت صاحب خزان ثانی با فرزندانش و اکثری از ارکان
دولت مریدی گردیدند و شاه در موضع غیر فرور که از راج محل سافت چند کرده در سمت شرقی واقع شده است جلالت
اندر اجت گویند مبلغ ده روپیہ دار کا بی گلی در بلخ نوی هر روز صرف میگردد که تحت مستحان طعام میگشاید و در آن موضع
بذات او عارضه دست داد که مرد و پای او خشک گردید و فالتش در سنه هزار و هفتاد و هفت واقع شده اما این دو
تاریخ از مخبر المصلین نوشته شد از آن سده بکیزار و شهادت استخراج می یابد

تاریخ

شاه عرفان پناه عالیجاه	لغت الله مظهر المند	مار تولی است آن کی خدا	رفع السرقبیه اید ا
شده فیروز پورند محمود	ملک نیگا که گشت ویر نو	نمیت و لیتش ضایان	که مگر صاحب قرآن شیدا
لو شادانه دولت آن شاه	که ندارد باین خلعت راه	گفت تاریخ نقل او آباء	لغت الله مهر غدن مردم

۱۰۸۰

الضما

اکه در آفاق بود صاحب صدق و یقین	پرسیده از نمیشن سفره چرخ در زمین
چون ز جهان فدا رفت به ارا البت +	سال و حالش بگو قطب بهشت برین

۱۰۸۰

بابت مازد و سهم حضرت اصحاب

ایم غزل طرازان ده لاسه سخن پردازان بوده نامش مرزا محمد علی تبریزی اصفهانی و تخلص او صاحب در عین است
و آخر عهد جاگیر می درمند آمده بود و باز مراجعت نموده چون باصفهان رفت خطاب ملک الشعراء شیخ عباس خوارزمی
یافت مرخوش میگردد که روزی در مجلس میرزا غفران بوده بودم سوداگری از ولایت آمده خامرس گفت که صلیب نوت
کرده میرموصوف و دیگر اغره که در اینجا حاضر بودند انسوس باکر دند و فقیر مدینه گفت که + صاحب وفات یافت +
بی کم دریا ده تاجیخ برآمد و فاشش در سه هزار و هشتاد و هجری اتفاق افتاده و در اصفهان مدون گردید غزل مرزا که مطلع
اینست بیت در تیغ پرده نیست و نباشد لقاسی تو + عالم پر است از تو و خالی است جایی تو + بر پیش در
برسدک مزار او که یک قطعه مرمر است کنده شد و نیز آزاد بلگرامی در تاجیخ دفاتش گفته

تاریخ

عند لیسیت پرداز صاحب	رفت ازین عالم بسوی خدا	فاد ازاد انشا کرد سال	بلبل گویا صحبت صاحب
----------------------	------------------------	-----------------------	---------------------

شیخ محمد حسن فانی

از اکابر کشمیر و عالمی فاضل و صاحب جاه و پایزه روزگار و خوش صحبت بود چند روز در صوبه که آباد خدمت
صدارت داشت و صاحب قران ثانی توجه تمام بالش مرعی سبزه بود هرگاه فتح بلخ بر دست سلطان مراد کوشش افتاد
افتاد و نذر محمد خان تخت نشین آنجا جدید بگرفت و اموال وی ضبط شد در کتب خانهاش دیوان شیخ محمد حسن
مدح خاند کور با نقد از ان روز از نظر بادشاه افتاده بی منصب شد و از خدمت صدارت موقوف گردید اما سالها
فر احوالش مقرر گشت بعد از ان تا آخر عمر از کشمیر بیاید همواره بدرس و افتاده اشتغال داشت و یو لانی تزیین داده
غزو به خوب گفته گویند شیخ را با یکی از لولبه های کشمیر که بچی نام داشت در غایت رعنائی و سناسیت حسن و جمال بوده است
و بستگی تمام بود اتفاقا قاسم خان ایام ظفر خان ناظم صوبه کشمیر نیز با وی لغات خاطر پیدا کرد و هر چند او را بنقد و پس
خاطرش بجانب خود ایل نیافت آخر غزنی در حوچی و شیخ سخن گفته شهرت داد این دو بیت از آنجا است
خفته را بیدار سازد با دد امان سپنج
سبد حیف سپنج شد شعله دستار شیخ
و در ایام دیگر نام او صبح آورده چون غزل بسنج رسید بنابر بلاط حکومت ظفر خان ناشنیده و نگاشته
خاموش ماند و طلت شیخ در سه هزار و هشتاد و یک هجری اتفاق افتاده چون تاجیخ نوشتش در نظم بدست نیامده بود
مولف این دو تاجیخ در وفاتش گفته

تاریخ

بیالی سال نوشت با چو	محمد حسن محبت دوم فانی
----------------------	------------------------

ایضا

چو نامش تخلص عمره بخندم بخوا	شود تاجیخ نوت او محمد حسن فانی
------------------------------	--------------------------------

داشتمند خان موسوم به محمد شفیق

مات بازوهم

در سالک انفاضل علم انتظام داشت و در عهد شاه جهان بادشاه در سنگا سیکه علمیر دان خان قلعه قندهار را حاکم و ملازمان صاحبان ثانی پیشکش نمود و شایع برسم تجارت و سیاحت منبذ آمده و بادشاه او را از بندرسورت طلب نموده در سالک ملازمان منتظم فرمود و در اندک مدت منظور انظار عنایت بادشاهی شده بجلاب دانشمند خانی سرور گردیده منصب سه هزار ری و حد است بخشگیری خلعت امتیاز پوشید و در او اخیار ایا م سلطنت شاه جهان از منصب خدمت استعفا نموده و در انخلافت شاه جهان آباد متروک گشت و در ایام عالمگیر بادشاه مورد احترام بادشاه شده بمنصب چهار هزار ری سرفرازی یافت و آخر پانچ هزار ری رسید در رات جهان مرقوم است که خان مذکور در آخر عمر علم اعلی فرنگ اعلی گردیده اکثری از احکام تحریفات انجمنه تکر از منیر در ماه ربیع الاول سده هزار و هشتاد و یک سنگا سیکه صوبه دار شاه جهان آباد و در گذشت یکی از سخنوران تاریخ او یافته کرمیه تو فانیع الابرار و دیگری گفته گفت بنی شفیع محمد شفیع باد

خواجه عبدالرؤف

در اکبر آباد متحصل مزار پر کیلائی تربت خواجه عبدالرؤف موجود است که در سده هزار و هشتاد و یک فوت کرده بر مرقدا د این تاریخ بتیمیم مرقوم است

تاریخ

خواجه عبدالرؤف پان	سوی جنت لصلطانت	طائر روح آن خسته نهان	این گلستان پرزانت
اتق غیب گفت تا بخش	کی از صاحب شرف	۱۸۱	

یعنی چون یکصد و از اعداد صاحب شرافت دور کنی تاریخ بر آید

باب حسین

چون در سده هزار و هشتاد و یک باب حسین بنام امام جام سید الشهدا قریب آبادالی موضع حنیف پور در ملکرم احداث یافت یکی از سخنوران این تاریخ برسم تعجب گفت

تاریخ

باب حسین چو احداث در	شد خاطر جمع مجاشین شاد	تاریخ او گفت بن پر عقل من	بابی ان پیده ز تاریخ حسین
۱۱۳۱			۳۱

تاریخ سرای مختار و رنگر

مختار و رنگر یکی از امرای عالمگیری بود در سده هزار و هشتاد و دو هجری سرای نزدیک دلی بابای مسجد و تالاب آباد ساخت و مختار و رنگر نام نهاد چون تیار شد جمیع شاعران و صاحب طبعان پایه تخت را تکلیف تاریخ آن کردند تاریخ میکس پسند نیا و محمد افضل سرخوش مصنف تذکره کلمات الشعرا این تاریخ برسم تعبیه خاطر خواه ایشان گفته آورد باد تا امرای عظام هر که شنید بسیار پسندید و تاریخ مذکور پیشانی آن سراسر گفت شد

تاریخ

در جهان محمد عالمگیر شاد	زین تاریخ و تخت مخورین	هر تعمیر ساری دلکش	خان مختار و کتبه است
رد نقش از دانش مسجد فرود	آبروی دیگر از تالاب	چون شد این مهوره دلکش	عقل مختار و رنگر شاد

خواست طبع سرخوش جان	سال آتش زدن باد	شاد و خوشم زد برادر راه	گفت سقا در کز آباد باد
---------------------	-----------------	-------------------------	------------------------

تاریخ شاهزاده محمد اکبر

شاهزاده محمد اکبر پسر خرد عالمگیر بادشاه است ولادت او بنایح یازدهم ذی الحجه سنه یک هزار و شصت و هفت هجری بود قریب آمد و تاریخ آن یافته اند و در کتاب عالم تاب ۴۰ که خدای او در سنه یک هزار و شصت و چهار هجری بوده آمده و یکی از خواران این تاریخ یافتند و آن سعد اکبر شد بنامش

قاضی محمد یوسف بیکرامی

ولد قاضی سبکداری ابن قاضی کمال است بنایح پنجم شهر ذی قعدة سنه یک هزار و شصت و چهار هجری فوت کرده و سید ضیاء الله بیکرامی در تاریخ او گفته ۵۰

تاریخ

آه قاضی یوسف کو آه آه	بادشاهان ابرهه	در سنه شصت و چهارم	یوسف بن یقده رفت آن یار
سال فوت آن شریعت	آه قاضی یوسف کو آه آه	در سنه شصت و چهارم	یوسف بن یقده رفت آن یار

حساب کتبه آه قاضی یوسف آه آه تاریخ است زیادت کید و لفظ آمد با تاریخ کارس ندارد ۵۰

ملاصفیه بدلیخی

اصلش از خاک توران است خوش گوئی و معنی یابی او احدى بر خاسته نازد خیال بود و در طبق لسان در ادب جلیس عالمگیر بادشاه بسالی که از دشتاد و پنج هجری در نیت حیات سپرده و سرخوش تاریخ فوت او بطریق تعیه گفته

تاریخ

مرد ملاصفیه در لستان	این سخن چون بگویند	بر کشد آه و سال تاریخش	گفت ملاصفیه بخی مرد
----------------------	--------------------	------------------------	---------------------

مسجد عالمگیر بادشاه

سپارک شری عارفی عالی بوده در اکبر آباد اندرونش عالمگیر بادشاه شاید که در سنه یک هزار و شصت و پنج هجری مسجد عالی اساس تعمیر ساخته و کتابه آن مرزا ابرو بخش قلمی نموده کتابه امنیت هدیه و تحفه این چه مکان است که پاک از جان عالی نشانه از سوره اذاعذافیهض کلزیش سینه با از شوق شجلی بهار اجابت معنکف محرابش طهارت و حق خاک و ایش دست صفتش زیر مد نظر کتبه در وقت کتبه اش سینه با از سوره فضایش عالمی است که دیای چون چون شهری از دور گذشته بلکه همچو رشته در گوهرش جا کرده از خیال صفا در باب که گوهر را در آب است در آنجا در بار شصت و پنج هجری چون مرشته در پیچتاب از آنجا که خانه حق جل و علا است اگر فرزند با عرش گویند رواست پیش طاعتش از کوی حقیقت فلک جمیده با پیچور کمان پشت متواضع حشم کرده هر که را بدین مکان گذر افتاد چون سایه در پیچور کمان از کوی حقیقت سرزمین امری شنیده هر که از سوره سربانی چید حضور با که توأم و نجات در مملوایه بر علم با نیت از که گمانش شد از افطار مظهر گرفته مسجد عالمگیر گفتش بجا است و این اعتبار که از خاک بر داشته پیاده تاب رسیده و غلظت بر باد پشته

زمان ملک الملک و دران استخلاق با خلاق الله الی کل بلع بی احیاء سینه رسول الله چنان بمنتهی الهی است
پروا خست که خانه خود سرخانه خدا ساخت همایون ولی که از حصال سلطانی بصفت سبحانی گراید مبارک منزلی که از
دار اخلافت به بیت الهی پنج نوبت زن آید ذات اشرفش زین افزون اورنگ کمترین جاکش با جگر عین و فرنگ
تعمیرش مسجد کن کلیدی الی شرکت و نفاق و تمیزش آتش زن آتشکده و سرای فارس و عراق امام باستانی
بهترین امر بر گزیده عرب و عجم ابوالمظفر محی الدین محمد اوزنگ زین عالمگیر است اگر نمای عالمگیرش گویند بسیار جو
است بنایش بنای اثبات دین کامل لایس لای تقی الدین باطل بنای اسلام تایخ نباشد یعنی کلمه استخوان لای
الانته و حده دکن محمد عبده و رسول که سحر از سال ایجادش فقط حالا این عمارت سراسر از کچری پرست رنگی دیگر
یافته و مشهور بسیار گنج است صاحب کلک پرست داشت صاحب در اطرافش دوکان بیوپاریان تعمیر کنانده
روستای دیگر بخشید

سکندر شاه

پسر عظیم شاه ابن عالمگیر بادشاه در سنه یکصد و هشتاد و شش هجری تولد شده و تایخ ولادت او
بافته اند و دارد سکندر آمد

شاهزاده سلطان محمد

پسر بزرگ عالمگیر بادشاه است در هشتاد و شش سال هزار و هشتاد و هفت هجری در قلعه گوالیر که آنجا حکم بر
محبوس بود فوت شد و نزدیک روضه قطب الدین در دلی مدفون گردید و این تایخ در دفات او از کتاب
مخبر الواسعین نوشته شد

تایخ

در زمین چون گنج زر سلطان محمد شد همان
شاه عالمگیر را از سوز من زنده کلان
چاک با داسینه این گیتی ناممهر بان
شاه فرزند سلطان محمد صاحب جلال و جلال

سر تا در واد و واد و واد که از چشم جهان
صد هزار افسوس و اندوه و غم و در واد واد
خاک باد بر سر این روزگار کسب و فنا
در دوشین هشتاد و شش سال لقتل او

سید خان قریشی

نام اصلی وی شیخ محمد است و لقب خانی داشت اصلش از مهوره متبرکه مولتان است در غفولان است
مازم سلطان مراد بخش پسر صاحب قران ثانی گردیده و به وید احمد آباد گجرات رفت و بکمر مدتی در توب از
تمامی ارکان دولت سبقت نمود و در مدح سلطان قصائد غزل گفته روزی در اوایل ایام خدمت پیر شاه
میرفت در دونه غسلخانه که سیکه از چلیله بود راه نداد شیخ این رباعی نوشت فرستاد رباعی ای شاه
جانت چو جناب الله است نه هر حکم تو چون حکم کتاب الله است این چلیله دیو فعل شاع درت به این
صفت مانع باب الله است سلطان را مذاق گفتش مطبوع افتاده فرمود که غیر از فعل زبانه هر جا که شیخ
بیاید مانع نشوند صفای روز مره و طرز کلام شیخ آنچنان بود که هر کس که از نوک و خوانین و احاد الناس لمح

صحبست بارسیداشت فریفته وی میگردد و در حاضری جوانی دید سپید گویی او ششورست نوبتی شایه اورد و روز عید الفصحی گشت
به دست خود زنج کرد و چشمهای وی چنانکه مقررت بازمانده بود سلطان ساعتی در آن نگاه کرده بجانب شیخ دید شیخ
فی البدیهه این بیت خواند سه عید قربان است پنجوازم که قربانت شوم و پنج چشم گوشت کشته حیرانت شوم و
پنجین نوبت و دیگر روز عید الفطر در هنگام سواری عیدگاه برای جوارفته بود چون نظر سلطان بروی افتاد و فرمود
که در تهنیت عید چه گفته اید و حال آنکه شیخ پنج گفته اما خاطرش رسید که تا سلطان از ادای او کار نماند شیخ شد و عید
ترتیب و در این صحن رسانید که علی صاحب عالم غفرانی گفته شد است سلطان شویب شد و گفت بخوابد شیخ را کاغذ سه
نفید و رجب بود و آورد و چون میداشت که خاطر سلطان بجانب شراب مایل است در همان تمید و به غزلی
شروع نموده بعدی کاغذ میداد و این ابیات را نگین نمود

غزل

روز عید است لب خشک می آلود کیند دیرگاه است که از دیرستان دور تر م شربت نبات لب جان بخش ایاز حرف بهر فیه و اعطی توان کرد بگوشتش همت بهر دشمنانید که شاه مراد می شود صدق چو سه ماه بهر سو بود پرکش یافت ره از طالع مسعود و سعید	چاره کار خود ای تشنه لبان زود کیند زود باشد بکف جام می اندود کیند نوش داروی دل حننه محو کیند گوش برز فریه جنگ دهنه و عود کیند بهتر آنست که اندیشه بهر سو کیند هست امید کزین شیر بهر سو کیند سعه در یافتن طالع مسعود کیند
---	--

چون غزل با تمام سپید سلطان فرمود که کاغذ را بیاورد و شیخ بالضرورت همان کاغذ سفید بدست سلطان داد چون
سلطان کاغذ را نوشته دید و متعجب شده فرمود که شب فراغ نوش کرده بودید و همین ساعت بهر بهیه انشا کرد و گفت
علی با کماله هر روز قرب و منزه نشد در ترقی تزیید بود تا آنکه حضرت صاحب قرآن ثانی بنا بر استماع تعلیمات می شایه اورد و خود
علی نقی خان را که از منصبداران محرم و خوشناس بود بکاره جوانی سرکار و الایش متفرع فرمود چون علی نقی بکار بدست سلطان
رسید روز اول صحبت وی با شیخ ناچاق افتاد و ساعت بساعت غبار خاطر را بعدی گرامی بود زیرا که تا شیخ حاضری بود
سلطان هیچ جانب التفات ننمود علی نقی از شایه این حال تاب نیاد و روزی دو قطعه دستک بطرفی یکی بنام
شیخ و یکی بنام خود نوشته در خلوت نظر سلطان در آورد و گفت که همین ساعت بر سبک ازین مرد دستک میده باید کرد
چون شایه اورد و او را فرستاد و با و شاه میداشت ایچار بر دستک شیخ مهر نمود چون این خبر شیخ از ساعت بساعت بدینا
کرده از احمد آباد کوچ نمود و مقامش بر سلطان شایه گردید و از آنکه دوسه منزل سله نموده بود و نشوری مشتلمه
طلب و هزاران التفات دستا و شیخ عرض داشت در جواب نوشت و این غزل و منمن عبارت درج شود

غزل

مستکمال دیکوی تو در پیش من در دم که باز تیب تو خاطر افشان	چیز بهر است زلفت بهر شکست خیز بهر خطا که بر آید ز شکست	چون سهره در ره تو خیز افتاد و بسته و خیال میان جان افتاد	ای سوزین بگو که چه خبر از دست سده سکنه زنی تا این نبود
--	---	---	---

مات یازدهم

فاریغ زوین کفر شده بعد ازین سید	بادر نیاز دین خود دست
---------------------------------	-----------------------

و همچنان کوچ در کوچ بشاهجهان آباد رسیده بنا بر خواهش سلطان دارا شکوه چند روز برای نوکری سرکارش اختیار نمود پس از قتل وی در سرکار عالمگیر بادشاه با وجود منصب قلیل تقریبی سپید کرد که امرای عظام مثل اسدخان دیوان اسلحه و غیره رشک ببرند تا آنکه روز پنجشنبه اواخر رمضان سه هزار و هشتاد و هفت هجری در بهنگامیکه حکم بادشاه بشهر سلطان رفته بود از عالم رحلت نمود و در مقبره عالی که خودش بنا نهاده بود مدفون گشت

شیخ مهدی ابن شیخ کبیر بالا پیر

در شانزدهم محرم سه هزار و هشتاد و هشت هجری فوت شده و مرقد او در بلده قنوج اندرون احاطه درگاه پیر خود یعنی شیخ کبیر بالا پیر که برکنار دریا کالی فی واقع است تا امروز موجود است و گنبدی عالی دارد و اندرون این روضه ترتیبی و دلپسراں و تزیین موجود اند و در دوازده گنبد مذکور این چند عبارت باتایخ مرقوم است عبارت
 این گنبد عالی و قبه متعالی در عهد سلطنت حسد و دین بنیاد ابوالمظفر محی الدین محمد اوزنگ زیب بادشاه غازی تعمیر یافت تایخ وفات حضرت شیخ مهدی بن شیخ کبیر بالا پیر بن شیخ قاسم قادری + + +

تایخ

نزار بود و ششاد و دهم ششاد	گذشت شانزدهم در محرم	شب شنبه و بهنگام صبح	که آن محمد مهدی سپرد جان
----------------------------	----------------------	----------------------	--------------------------

این قبه پر نور و گنبد با کسلی طور مینویس پاک و مرقد عطر نال قطب زمانی سلیمان قادری قدس اسرار و در ششاد
 هجری تعمیر شد فقط

سید رحیل

در عر ششاد و چهار سالگی بر دوازده شنبه چهارم شوال سه هزار و هشتاد و هشت هجری فوت کرده مدت چهار
 اواز کلمه سید انجمن می یابد و تایخ تولدش از الفاظ افضل مذکور می آید چنانچه تایخ فوت او سید افضل زبانه اندکی از مردان و این تاج

تایخ

مهدی بن محمد بن محمد بن محمد	دلایمی تنگ تیره یا بافتنی	چون میدرخد شمع شمع خلد	تایخ او نوشت قضا ختم
------------------------------	---------------------------	------------------------	----------------------

الضیاء

شد ز جهان چو پیر من سوسه مقام مرگش	سوسه مقام مرگش شد ز جهان چو پیر من
طبع شده شیرین از بے سال وصال او	از بی سال وصال او طبع شدن شیرین
گفتشش که نمیر من از سه سوز و خرن و غم	از سه سوز و خرن و غم گفتشش ای طیر من
سال وصال بر من عشق شیرین بود	عاشق ریشتر حق بود سال وصال میر من

و پیرش میر حسینی این مصرعه در تایخ وفات او یافت می شود چنانچه شوال میر من محل جنت شده

مرزا محمد علی ماسر تخلص

صاحب سخن و قیقه یاب و خورده بین بوده در اصل هندو لیسه بود و در اکبر آباد توطن داشت پدرش در سرکار
 مرزا حفیظ علی نوکر بود و مرزا لطیف اخیل خاطرش را از دین ابگر دانیده مسلمان ساخت و چون نادر

تاریخ یازدهم

۲۸۱

بود و متینای خود نموده در تربیتش نهایت عده جدید مبدول داشت با کلیه سرخوش و میربحلی و سایر و شعرا و عسکرها
و شاه همای صحبتتادار شده و از محمد داراشکوه خطاب مریخان سرفرازی حاصل نموده چنانچه خود فرموده است کرده
بارادت آنجا بمم بخشید مریخان خطایم بعد از فوت داراشکوه در زمان جعفر بیگس فقر در آن
ترک علائق دنیوی نموده گوشه عزلت اختیار کرد دیگر کمربست و چون بوی تشنگ در دهانش پیچیده بود صحبت
داشتند خان که در مذہب خویش تعصب هر چه تمام تر داشت اختیار نمود پس از رحلت وی از و اسی مطلق گشت
و از حسنه بر نیامد تا آنکه در سنه هزار و شصت و دو فوت شد سرخوش تاریخ او چنین یافت

۱۰۸۹

حیف نیرم جهان معنی طراز	مست بکنج عدم از قیاس	سرخوش غنیمت خورشید	گفت خرد آه مایه با کوشید
-------------------------	----------------------	--------------------	--------------------------

سید علی بیگ

در سنه هزار و نود و یک هجری لشکری رسید و تارخ شصت و دو او این است

۱۰۹۱

کنج علم و شمع دین چون گنج زیر خاک شد	قدسیان را بر فلک زین عم گریبان خاک شد
خامه لغت دیر ز داز سال تارخش رقم	سید والا علی اکبر شید پاک شد

تاریخ چاه و حوض

در سنه هزار و نود و دوم هجری باقر خان چاه و حوضی در درگاه پیر دستگیر احداث نموده تا کنون است

۱۰۹۲

چای شد و حوض و آبشار	در مرقه دستگیر کوفین	انضهر آمد و سال این گفت	خوشه آبروی دارین
----------------------	----------------------	-------------------------	------------------

تاریخ چاه

در انشای راه لاهور و جند به حکمت رای کاتبه پیر پیروردان مصنف کتاب تحفه العبدان و غیره در سنه
و نود و سه هجری چاهی احداث نموده بود که آب شیرین و خوشگوار داشت صاحب طبعی تاریخ آن گفت

۱۰۹۳

چاه به چاه نموده و رحمت راسه کایه	تاریخ گفت یافت لزال غیب جارس
-----------------------------------	------------------------------

تاریخ بنای چاه محل حیدر آباد

عبد حیدر آباد که از توابع کنگره است از احمد قلی قطب شاه ابن ابراهیم قطب شاه دلی گویند آباد نموده
در اوایل نام آن شهر را باک گویند و نموده بود بعد از آن سید آباد موسوم ساخته و سلطان ابوالکاس که پادشاهی آن
سلطان قطب شاهی و داماد سلطان عبداللہ قطب شاه بود و بعد وفات عبداللہ قطب شاه که کنگره بود به پسرانش
نشتند و در زمان دولت خود در سنه هزار و نود و چهار عمارتی دلی در حیدر آباد تعمیر ساختند و در آن راسخا
موسوم نموده تاریخ بنای آن عمارت عالی است

تاریخ

باب یازدهم

۹۳۰	خشت اول چو بر زمین افتاد	تا نفی گفت با امام رشت
-----	--------------------------	------------------------

سیرای میران

مشهور میران کی سیرای الفاصلا یک کرده شرقی از شهر قفق است مردمان آنجا میگفتند که اصل نام این سیرای محمد آباد کبیر است چون بانی آن میران نام داشت بان نام مشهور شده و متصل این سیرای روضه عالی موجود است و ترمیمی دارد که بران هم نوشته نیست یکم قد بانی آن سیرای بوده باشد و این تاریخ بر دروازه سرانگه که در سنه هزار و نود و چهار تعمیر یافته مرقوم است

تاریخ

۹۳۱	در دولت ازنگ شده عالمگیر	تعمیر شد این بقعه فرخوس قلندر	اندر سنه هزار و تسعین و چهار	ستدی بنیامین محمد آباد کبیر
-----	--------------------------	-------------------------------	------------------------------	-----------------------------

تاریخ

یکی از اداری عالمگیر است و سیرای موسوم به بنجا در نگر که قریب دلی است بنا نموده است در سنه هزار و نود و پنج نوشته شد و سرخوش این تاریخ در نظم کشید

تاریخ

در پنج از جهان بخور خان	نماز آب در گلستان	خز خوش است تاریخ خوش دل	بگشا که کو در دوان
-------------------------	-------------------	-------------------------	--------------------

سیوایی و سبهاجی

سیوایی لیسر ساموچی مرشد بهوسلا در عهد عالمگیر بادشاه مدنی در از در دکن فتنه برپا ساختن بسیاری از ملک بدست آورده بود و آخر در سنه هزار و هفتاد و شش هجری بدست مردمان عالمگیر افتاده روانه دار السلطنت گردید و در آنجا مقید ماند بعد از محبوسی سه ماه و نه روز بتاریخ نسبت و هفتم ماه صفر سنه هزار و هفتاد و هفت وضع خود تعمیر داده با لیسر خود سبها از آنجا گرفت و در دکن رسیده باز بهنگامه آرای مناد گردید تاریخ گرفتن او حافظه دایت الله یافته ان شا گنگ هو انا بتر + چون در سنه هزار و نود و لیسر سبها از پدر بخجده پیش دلیر خان که یکی از امرای عالمگیری بود آمد و در قید افتاد عنایت الله وکیل شاهزاده محمد عظیم شاه در تاریخ او این مصرعه یافته + باز آن و فرزند سبها شد اسیر + بعد از چند اوقات سیوایی که بتاریخ نسبت و چهارم رجب الاخر سال یک هزار و نود و یک هجری واقع شده او نیز مانند پدر بهنگامه فساد گرم داشت تا آنکه باز گرفتار گشته بهب حکم عالمگیر بادشاه در سنه هزار و نود و نه هجری کشته شد تاریخ این حادثه بهنگامه کافری جمعی رفت + یافته اند

فتح یافتن ثواب شکر الله خان بر راجوتان میوت

چون ثواب شکر الله خان در سنه یک هزار و نود و هفت هجری برای تنبیه راجوتان سیوات رفت و برایشان فتح یافت مرزا عبدالقادر در سیدل این تاریخ نوشته ثواب فرستاد

تاریخ

مرحل خرد که با بکجی رانم	از با و برت چشم در دست	با هفت لیسر که کدانش	چون کوه سری به تیغ می بست
عری در کوه سار میوت	می بود چو خرس از خودی	بالشکر خان آسمان جا	گر دید طعن ز فطرت نسبت
یعنی به پناه قلعه کوه	بر جنگ سارزان کمر بست	آتش از شهادت ان خور و	چند آنکه ز سنگ چون شرر بست
بگنجت مبدن از تشویش	تا از دم تیغ بی امان رست	در تار و پود غنیمت منک	فرمود دل ز نو که شکست

چونکه ستمخوار و مشاود و نهجی افواج عالمگیر بادشاه بعضی از ممالک کن استخیر نمودند نیز المردیج سوی انانج برقم قیاسه نظر بادشا گنید

21

ششاسی که افسار و کند و بیدار شد فلک و کن مستحضر شمشیرش
 مرغی هست فلک بر تارکش سر داد و در فتح عالمکش ۱۰۸۹

یعنی اگر عدد سر عدد و اگر عددین باشد از اعداد کلمات تسبیح عالمگیرش حساب کرد و شود تا پنج برابر آن +

۱۰۰

چون عالمگیر پادشاه در سنده نزار و لود و صنعت بحیری کلمه بجای آورد که در دکن است محاصره نموده راه دخول اذقنه بر
تخت عثمان بسته بروج و باره . قلعه را از ضرب قزلباش منهدم ساخت و خندق را انباشته خواست که انزول قلم
در اندک و الی انجا سکندر عادل شاه از خواب غفلت بیدار گشته بتایید خیارم ز می قعد و روز دوشنبه سینه بی
عالمگیری غازی الدین خان سها در فیروز خنگ را شیع خود ساخته قلعه را حواله اولیهای دولت نمود و خود بملازمین
مشتافه مشغول عنایات پادشاه گشت مرزا معز الدین موسوی تاج این فتح عظمی را السلسله نظم کرد اما کاتب

١٢

کافرهای ملک بجا آور لشکری بر سرش گذاشت که	که زلفشان مویش بخش ماتش طاق و گشت با عن سال تا پنج از خود سبتم	کرد از لبس مسایت کفا شاه چو عاقر کند عادل فتح اکندری سارگفت	بادشاه جهان بشهرت ناک درگاه راهبران شت
--	--	---	---

و محمد علی جوهر گویند که علم کائنات میگرد این تاریخ در تقیید یافت رخ زردی فصل جیایا پوشیدنی است. بعد فتح بجایا پور
چون اندرون قاصد رفتند در اینجا یک توپ غلیم یافتند و این توپ را بر بان نظام شاه والی احمد نگر در سینه هندو پناه
و شش سحری در طلب آورده بود و این چند عبارت بر آن منقوش ساخته الله الا الله و الله سواه ابو الفارسی نظام شاه
پادشاه نظام الملک بنو ایدین بنو سید فقط و نام این توپ ملک میدان بود و علی عادل شاه جیایا پوری آن توپ را از
احمد نگر آورده بود و چون عالمگیر فتح بجایا پور نمود و آن توپ بدست او افتاد این تاریخ تقیید بر آن توپ منقش شد

2

شاد و نال و خازنی و شاد و شاد	انگور و عدس و دانه و شاد و شاد	فتح و جواهر و کر و دانه و شاد و شاد	شاد و نال و خازنی و شاد و شاد
-------------------------------	--------------------------------	-------------------------------------	-------------------------------

و این پست کو تا حالت تحریر در قلمه بجا آور که حاله عمل سرکار کسینی انکر سبب و دست این بنیاد و بابت قیام و احوال و از پیش نهادن سائله نمود

۱۲

<p>شند باد قدرت و دین است و داد و نگر نامبر رمی کرد و شمع پیش مهر کوه و در مسین از برای ضبط سانش با القی این کز پست</p>	<p>از گلستان دکن خاشاک ای بابک رفت قنبر با سی مصری جیب پور چون گل رفت شد گلین باغ جیب پور شد شاه گفت</p>
---	--

١٤٠٠

23

مات یازدهم

۲۸۴

۱۰۹۴	فتح شاه عالمگیر غازی	شندیم ملک سلم بر شد فتح	نی فتح دکن بی پای افرا	نوستم ملک سلیمان پیش فتح
------	----------------------	-------------------------	------------------------	--------------------------

فتح حبیب در آباد

دالی این دیار سلطان ابوالحسن قصب الملک کرد در عوام نهانا شاه مشهور است از حبیب زاد بای ایران دیار بود از حیدران در لباس فقر سیاحت آنده چون دالی حیدر آباد قصب الملک عبداللہ شاه زالسیری نمودر فطنت دلاکای او فتون شده اوراد امدادی گرفت بعد فوت عبداللہ شاه ارکان سلطنت ابوالحسن را قصب الملک خطاب کرده حکومت گرفتند چون در سنه هزار و دویست و هفت هجری عالمگیر بادشاہ حیدر آباد را فتح کرد و دالی آنجا سلطان ابوالحسن را بخیرت طوع کوکلتہ رفت سیر ز احمد شیرازی که عالی تخلص میکرد تا بیج این فتح گفته بنظر بادشاہ گذر اسید و بحرمت خلعت سرفراز گردید +

تاریخ

۱۰۹۴	از نصرت بادشاہ غازی	گردید دل جهانیاں	اند قلم حساب تاریخ	شد فتح حبیب حیدر آباد
------	---------------------	------------------	--------------------	-----------------------

فتح قلعہ کوکلتہ و حبیب در آباد

بعد فتح حیدر آباد و انواج بادشاہی قلعہ کوکلتہ را که سلطان ابوالحسن در آنجا تخصیص شده بود محاصره نمود و بیست و یک روز حیا بچه درین جنگ عابد خان که منصب صدارت داشت و نیز مشهور بنقل خان صدر الصدور بود تا بیج نسبت چهارم ربیع الاول سنه ثمان و تسعین و الف و نهم گول توپ از مرکب عرشکب خرام غلطید و باخت رفت و پس از آنکه شهاب نام داشت بغازی الدین خان بهادر و نیز جنگ مخاطب گردید مدت محاصره قلعہ کوکلتہ از ابتدای نسبت و پنجم ربیع الاول لغایت نسبت چهارم ذیقعدہ سنه ثمان و الف و سی و دو و الا سلاطین سنه یکزار و دویست و هشت هجری هشت ماه بود چون قلعہ مفتوح شد ابوالحسن در قید افتاد و در قلعہ دولتا و تاجات محبوب ماند شغرای پای تخت تاریخی یافته اند از آنکه بر گردید علما و دانشمندی مولوی غلام نقشبند این آیت در تالیف یافت + فاخر جوامع من جات و عیون و کنوز معیت ام کریم و شمس دیگر یافته و حق الباطل و جاء الحق و فبطل الباطل این دعوت در تاریخ گفته +

تاریخ

۱۰۹۸	ای جهانیاں قانی کردی	فتحی عجب از لطف الهی کرد	از مصره تاریخ شتورده نو	فتح البالی زیادشاهی کردی
------	----------------------	--------------------------	-------------------------	--------------------------

از مرزا ایزد بخش بهادر نقیب

زمان کلک	گفت بوس	مبارک باد فتح حیدر آباد
----------	---------	-------------------------

یعنی اگر عدد زبان کلک را حرف است با عدد لفظ من یکجا کرده با عدد مصرعه از جمع نماید تاریخ باید و غزیری یکرا بخندید

تاریخ

۱۱۰۸	مدد جواز علی اکاه بر گو	مبارک باد فتح حیدر آباد
و غزیری دیگر این تاریخ در سلسله نظم کشیده و صنعتی یکبار برده +		

الضما

مات مازدیم

۲۸۵

۱۰۹۸

۱۵۶	۲۸۲	بودن شش جابجای محل	درین کرداران مکان نقیض	چون بن فست او بجا شد	شاه اورنگ زیب عالمگیر
-----	-----	--------------------	------------------------	----------------------	-----------------------

یعنی اگر از عدد چهار محل عدد بود آن حسن را خارج کرده آنچه باقی ماند با عدد مصرعه اخیر یکجا نمایند تا یس که هزار و نود و هشت باشد
برای بدو چهار محل عمارتی است در حیدرآباد که سلطان ابوالحسن هزار و نود و چهار تعمیر ساخت بود و تاریخ بنای آن شانزده
ازین ترقیم یافته و میر عبد الکریم امیر خان در فتح قلعه کوکلتش که حب کرده از حیدرآباد است این مصرعه تاریخ یافت
فتح قلعه کوکلتش مبارک باد ۱۰۹۸
و این تاریخ مرزا عبد القادر سیدی برشته نظم کشید

تاریخ

شاه عالمگیر بیگم حضرت اورنگ زیب	آنکه دارد تکب بر نشین او مسیح و طغی و بد
غرضش از اقلیم دست کرد آهنگ سر و ج	تا کند بنیاد شاهان و گن زیر و نه بر
اولین ساسی که فتح ملک جیسا بود بود	در غل و در تنجیه رفت اسکن بر از طوق و کسر
تا رفت بر کلکند راهایت طغی سال دوم	همچنان بر قلاب قطب الملک طوقان داد
گشت از روی جبل در دین اهل حساب	سال سنخ اولین جمشید حضرت جلوه کرد ۱۰۹۶
خواستم روشن شود آینه فتح دست دوم	داد شوخیهای او را که درین مصرعه خبر
هست یک معنی که تقبیل از نو تار بخش کت	اعظم منظر و فتح بادشاه نامور ۱۰۹۸

فتح قلعه اودنی

این قلعه خواب کرده از قندهار و کج و مقلد کرده از شهر احمد آباد بدست و قلعه مذکور بعد از فتح کوکلت در سنه هزار و نود و هشت منسوخ شده و عالمگیر آن قلعه را به ایتماز گده موسوم ساخته تاریخ فتح آن عزیز می چنین یافته ۱۰۹۸
اودنی نموده بادشاه دین آباد ۱۰۹۸

مسیحی حاکم چور

در کت که از توابع ملک بنگاله است موسمی است موسوم مسیحی چور در آن موضع بعد سلطنت عالمگیر پادشاه در سنه هزار و نود و هشت محرمی لواب ابوالفرخان مسجدی تعمیر ساخته بود که تا حیات تحریر موجود است و بر دروازه مسجد مذکور این تاریخ مرقوم

تاریخ

ظن طلیح این اورنگ زیب	گستره باد که زانم نشان	او خدا خلق تبه لواب مستطاب	میش از توان قدرت لطیف
در شهر چور بنا کرد سببی	کین نه فلک گنبد نشان	شیخ تبه سیان می نذر واک	کیش آب هم دین آستان
مسیحی چور زان ابوالفرخان	مسیحی چور زان ابوالفرخان	تاریخ اوزمان ابوالفرخان	۱۰۹۸

محمد علی خان

خانان عالمگیر پادشاه بود در سنه هزار و نود و هشت محرمی فست شد در خوش تاریخ دفالشن ۱۰۹۹
محمد علی خان مجرود یافته ۱۰۹۹

مات دوازدهم شاه پیر محمد سلونی

پسرزاده حضرت سلون است در سنه هزار و نود و نه هجری فوت شده و این رباعی در تاریخ رحلت او است

تاریخ

۱۰۹۹ حضرت پیر محمد قطب بن | چون زوینا بادل آگاهت | سال تاریخ شده مرد و سرا | گفت با لث غارن بالکدر فنت

نواب شکر الله خان

چون نواب شکر الله خان در سنه یک هزار و یکصد و هجری از عالمگیر بادشاه باضا و منصب ممتاز گردید و پسر ابدان

تاریخ گفت

تاریخ

۱۱۰۰ شکر خدا که صاحب افضل | جمیت اضا فاقبال است | شکر این عطیه بردن از خدا | تاریخ او مرآتت بیدار است

مات دوازدهم از ابتدای سال یک هزار و یک صد و یک لغت سنه یک هزار و صد و هجری

مرزا محمد الدین محمد موسوی

از اولاد امام حنا سن نامن موسی الرضا بوده در خوشنوی و معنی طرازی و شعر منمنی و انشا پردازی نظیرند داشت در او اعلی فطرت تخلص میگردد و آخر با موسوی اختیار نموده فرمودند که از من لقب من ظاهر است دهم حسب من و خطاب خالی هم بر همین تخلص گرفتند چون بپای وزارت ممالک و دیوانی تن و هزار منصب از عالمگیر بادشاه سرفراز گردید سرخوش بعد غنیمت و مبارکبادی این رباعی نوشت که با عی ایام بکام دوستداران گشته + کار مرزا مغربا مان گشته + چیزیکه بجای آمده بعالم نیست + کان سید پاک موسوی خان گشته + یکی از من شریف او بر سید فرمودند که هزار و پنجاه هجری سال تولد من است + افضل اهل زمانه + تاریخ ولادت من سرخوش که حاضر بود گفت که تولد من هم درین سال دست داده و چون نام من محمد افضل است این تاریخ بن عنایت فرماید و صاحب برای خود مکرر دیگر گفته کرده گفت که خوش باشد مرزا موسوی که در ملک دکن در سنه هزار و یکصد و یک هجری عمر بخاک گشته بر حمت من پیوست بر جمیع اهل سخن مانم شد ناصر علی این خبر شنیده زار زار میگرفت و سرخوش این دو قطعه در تاریخ وفات او گفت که می موافق تخلص برسم تعبد و دیگر مطلب این خطاب خانی و مر دو تاریخ این است +

تاریخ

۱۱۰۴ کشیده و بگفتا عقل تاریخ | مرزا الدین محمد موسوی فنت

الضا

۱۱۰۱ در بخت هستی من مرزا | مرزا موسوی خان بنده | زحمت خوشت ل تاریخ خوش | خرد گفتا که باشد موسوی خان

تتمیت که خدای عنایت الله خان پسر خرد و نواب شکر الله خان

این جشن در یکصد و یک هجری سرانجام یافته و مرزا عبدالقادر بیدل ابن ابیات که از هر مصرعه تاریخ استخراج
سے باید نظم نموده

۱۱۰۱	کاشت نه صلا سے عیش در زاد	۱۱۰۱	اسے دہر طرب مبارکت باد
۱۱۰۱	رشد اقبال دارد اسدوز	۱۱۰۱	ہمراہی شان سے آبیاد
۱۱۰۱	وقتت کہ از لولاسے داسا	۱۱۰۱	سازد دران رسد بارشاد
۱۱۰۱	عقد گریست ز یورجباہ	۱۱۰۱	خاسد نامون دوستان شاد
۱۱۰۱	از مرثوہ ادعاسے این فیض	۱۱۰۱	عالم چنست غرش بنیاد
۱۱۰۱	جوشیدہ ز دور الفت ہسم	۱۱۰۱	مطلوب دفای سے دوست شاد
۱۱۰۱	ہر مصرع ازین طریق موزدن	۱۱۰۱	دارد ز شہود سال اعتداد
۱۱۰۱	اکون بجان سے صفت ص	۱۱۰۱	شعری زدو مصرع عم نداداد
۱۱۰۱	اوقات سعادت دو کوکب	۱۱۰۱	شہر ازہ الفت دوم نداد

شیخ سلیمان

یکی از امرای عالمگیری کہ مخاطب بفتح مل خان بود در سنہ ہزار و یکصد و یک ہجری فوت شد و محمد افضل سرخوش
در تاریخ وفات او گذشتہ

تاریخ

۱۱۰۱	۱۱۰۱	۱۱۰۱	۱۱۰۱
شہر شیخ سلیمان بسوی دافنا	دارست فتنہ پستی فی ہند	ہم شیخ سلیمان شد قنایع فنا	ایمانہ عمر بود دانش گویا

تاریخ فتح قلعہ ہستم

چون در سنہ ہزار و یکصد و دو ہجری لوالب کمال الدین خان قلعہ ہستم را بعد وفات محاصرہ سہ ماہ فتح نمود شیخ
روح الامین خان ولد قاضی محمد سعید بلگرامی بفرمایش لوالب مذکور این تاریخ گذشتہ

تاریخ

۱۱۰۲	۱۱۰۲	۱۱۰۲	۱۱۰۲
چو تاریخی ز عقل خویش حسیم	گفت اندک شای کفار	گفت اندک شای کفار	گفت اندک شای کفار

روح اللہ خان میر خشی

پسر خالہ زادہ عالمگیر بادشاہ بود و بتاریخ پنجم ذی الحجہ سنہ ہزار و یکصد و سہ ہجری بساط حیات در نور و بدتاریخ ۱۰ جمادی
حیت ز روح اللہ خان بنیادت یکصد و یک روز گذشتہ

شاہ نور درویش

درویشی کامل و از اولیای دقت بود پنجم جمادی الآخر سنہ ۱۱۰۲ مائتہ واقف رحلت نموده مرقد او بہست جنوب
اورنگ آباد مشہور بہست در زیارت گاہ خلایق تاریخ وفات او نور محض شہادت اندوہنا از وفات او سید فیلب الدین

عن متعلی شہادہ نشین او گردیدہ

حافظ سید ضیاء اللہ بلگرامی

بشب سه شنبه پنجم به شعبان سنه یکزار و یکصد و چهار انتقال نموده و موافق وصیت پایان مرقد خواص عماد الدین
مکرمی که صاحب ولایت آن مقام است بیرون حرم متصل دیوار جنوبی منزل آرام یافته و میر غلام علی ازاد تخلص
تاریخ او گفت

تاریخ

۱۱۰۴ نورشیر علم و فضل تقوی | آن میرضیا الله روشن بیا | پادشاه افشاریه شهبان | تاریخ شنو بنزل قدس ضیا

مسجد عالم گنج

در سده اکبر آباد وضع عالم گنج متصل دیوار دانه سجده است که از نامیر رفیع الزمان در سنه یکزار و یکصد و چهار هجری
تعمیر ساخته بر پیشانی عمارت مذکور این تاریخ مرقوم است

تاریخ

شکر در درویشی دین پناه | غازی جم مرتبه اورنگ شاه | میر فلک قدر رفیع الزمان | ساخته از عول خانی بجایگاه

امیر الامرا نواب شایسته خان

پیر نواب آصف خان بهادر است از هنگام شاهی پادشاه پسر شاه عالم پادشاه بعد از وزارت سر بلند می داشت اصل نامش نواب
است در عمر نود و سه الکی تاریخ شاتر و هم شوال سنه یکزار و یکصد و پنج هجری فوت شد و این سه تاریخ در رحلت
او از بنجر المومنین نوشته شد

تاریخ

۱۱۰۵ صدر فیض کرم شایسته خان | کوی نیکوئی ازین فاق برد | سال نقل آن امیر باکرم | گفت هفت اهل خرد او در

ایضا

بود نواب امیر الامرا | عمده الملک شهنشاه زمان | خان شایسته ابوالکلام | قره باصره آصف خان

ایضا

چو شد شایسته خان بن مرشد | بجهان عظم داد شد تاریخ نوشت

قاضی محمد سعید مکرانی

ازاد لاد قاضی ابوالاعراف قاضی بده و مکرانی است تاریخ هفتم ربیع الاول سنه یکزار و یکصد و پنج هجری فوت
کرده و پسرش شیخ روح الامین خان در تاریخ وفات این قطعه گفته

تاریخ

از گردش چرخ آه و بیدار | فریاد نزار گونه فریاد | دردی که بمن از خود دادی | باشد زین این سخن نزار یاد

دست تو بریده باد و مردم | حال تو همیشه مضطرب باد | تاریخ وفات قبله گاهی | چون خواستم از خود پرز یاد

در گریه شد و گفت با من | امی ای ستون دین بقیه باد

سلطان المشایخ نظام الدین دلاوی رفون گردید محمد عاکف تاریخ او یافتند زیادت یک عدد مصرعه آه آه
از رحلت ناصر علی ۱۱۰۹ و سرخوش این قطعه گفته

دراست علی هجرت بی پروا	از راحت و رخ ویرستغنی رفت	دایم جو تو جیش سوی من بود	ولی کنده ز صورت کده تنی
سرخوش ز رخسار و قش	گفت آو علی ابوالکریم فانی		

مرزا قطب الدین بابل

شاعری خوش فکر و تازه گو بود از تحقیق و تصوف و طالب علمی بهره وافر داشته در آخر کارش بجنون کشید ترک منصب نمود
بشاه جهان آباد آمد و در ماه رمضان سنه یک هزار و یکصد و هشت بعد از فوت ملا ناصر علی و ولایت حیات بهر وجه عاکف
تاریخ فوتش را به محل جنت مشواه به یافته

نواب شاکر خان

در زمان دولت عالمگیر بادشاه سنه یک هزار و یکصد و ده هجری بحکومت شاه جهان آباد سرفرزنی یافته و مرزا عبدالقادر
بیدل بطور مبارک باد این چند فقرات تاریخ نوشته بدو فرستاد

فقرات تاریخ

اقتدار بهار ملک و ظل ۱۱۰۰ استقلال اقتسام حکم و عمل ۱۱۰۰ دستگاه علامت جاده حلال ۱۱۰۰ آرم سنگی سلیمانی عزو اقبال مسالیح
گلباری شوکت ۱۱۰۰ مدارج جهان بینی رفعت ۱۱۰۰ داریای مهابت دشمن گدازنی ۱۱۰۰ کامرانی منافقت دوستان نوازی ۱۱۰۰
حاج دولت خانی ۱۱۰۰ احلال و عشرت جاودانی ۱۱۰۰ حکومت مبارک شاه جهان آباد ۱۱۰۰ بخانصاحب کو اکب لوا مبارکباد

شیخ عبدالرقيب کا کوری سوا سح گار کابل

در زمان عالمگیر بادشاه شاید که فرستاده یک هزار و یکصد و یازده یا که نوزده هجری فوت کرده تاریخش چنین یافته

آن شیخ نقد اگر ز دنیا داشت یافت	عقل کمال فتنش شغل کار داشت	ناگاه ما نفهم چه گفت از روی حق	در صوبه جهان سراخ کار داشت
---------------------------------	----------------------------	--------------------------------	----------------------------

فتح قلعه بنت گده

ده دوازدهم جمادی الاخر سنه هزار و یکصد و یازده هجری قلعه بنت گده تصرف اولیای دولت عالمگیری درآمد
تاریخ آن یافتند به کوه کفر شکست

فتح قلعه ستاره از عالمگیر بادشاه

چون عالمگیر بادشاه در سنه دهم ذی القعدة سال یک هزار و یکصد و یازده هجری قلعه ستاره گده را فتح نمود در عبدالرحمن
مکرمی و اطی خلص در یک شب یازده تاریخ های فتح آن قلعه گفته آن رساله را گلزار فتح شاه هند و طوی نامه فرستاد
شاه عالمگیر موسوم ساخته در خدمت بادشاه گذرانید و مویر تحسین بادشاه نامه گردید و اعجاب اینکه از عبارت ۱۱۰۰ گلزار فتح
شاه هند ۱۱۰۰ و طوی نامه فروری شاه عالمگیر به که نام آن رساله است نیز تاریخ استخراج می باید چندی از آن
تاریخ نوشته می شود

تاریخ

مات دوازدهم

۲۹۱

چونش ابهام زه خضر آورد	بود اسم اعظم در شماره	تلاش کفشند مفتوح فی سحر	تاریخ او عدد شد پاره پاره
زادگشتان شد بر بزم ابهام	برابر چار الفت گردم نظاره	بعین بود شکل سال بحری	بی تاریخ تسخیر ستاره
	چنین تاریخ گفتن اختصار است	شد از عدد تحلیل این آشکارا	

و این نوع تاریخ را استنباط گویند که بر صورت اعداد سال بحری بیان نموده یعنی هر چهار گشت پادشاه را همان الف که صورت اعداد سال بحری یعنی یکزار و یک صد و یازده بود تصور نموده اسم شکل شده که بر آن چهار الف بنویسند خیال کرده و برین طریق بزبان عربی نیز تاریخ گفته اما قطع فارسی پیشه ایشان ریاضت +

الف

چون شاه عالمگیر آفتاب لبتا	که تیغ اوست بکشد تیغ	ستاره تاقه کنار ارمی	بزم آنکه نماید بنای کفر خراب
چنان بزلزله از زمین پیشت	که کوه گشت چو دانه قلعه	چون شش تیغ تیغ فکر میکردم	برآمد از دریا ی فکر در جوشنا
	چون از درون ستاره بنمود غلبه	طلوع کرد در دامن آفتاب	

یعنی چون از اعداد لفظ شماره اعداد لفظ خود شماره بر کرده شود مانند اعداد الفاتح اب حاتاب سیرانید تاریخ برای تاریخ دیگر که از آن چهار مرتبه تاریخ استخراج می باید

تاریخ

چون محمد بن محمد شاه غازی	ستاره فتح فرمود از اشاره	رقم کردم ملک حکریته	کز شد تاریخ آشکاره
بود بر مصر عدلش تاریخ و منقو	چنان عامل جهان شد در شمار	محمده اساطیر را کند	بر آمد باطل از حص ستاره

ازین هر دو مصرعه آخرین از روی حساب جل تاریخ جدا گانه بری آید چون حروف منقوله یا غیر منقوله بیت را بگیرند همان تاریخ حاصل آید تاریخ دیگر همیشه

تاریخ

خبرش باره گیر فتح ستاره گره	نظاره کن جوانب طواف	این بیت را بجمه گیر اگر کسی	تاریخ با لفظ شود از لفظ و عیال
-----------------------------	---------------------	-----------------------------	--------------------------------

یعنی لفظ جشن اگر سه باره حساب کنند که هزار و پنجاه و نه عدد شود و طواف آن چوستان حرف بی و نون است که عدد آن پنجاه و دو میشود و مجموع یک هزار و یکصد و یازده شد که عدد تاریخ است داده تاریخ الفاظ جشن بی و نون است که هر یک از آن حرف منقوله است و این تاریخ نوشته می شود و سیر بطور تعلیم است

تاریخ

چون سیرابار را سبکبخت	تاریخ شناسه کشتند پاره	الفای این اجداد را بکجا	فوتیتم تاریخ فتح ستاره
-----------------------	------------------------	-------------------------	------------------------

یعنی ایک الف اسم سیرابار و ایک الف نام سبکبخت و دو الف اسم راناک مجموع چهار الف میشود چون یکجا بنویسند شکل عدد سال بحری که یک هزار و یکصد و یازده بود پیدا شود و این رباعی در باب فتح نامه ستاره از زبب انساب گیم ثبت

تاریخ

از موه چو پیشق القمر عیان شد	از عمار خنجر و می بین شتاب		
------------------------------	----------------------------	--	--

اگرچه این تاریخ نیز خوب است از عبارت شوق ستاره آید تاریخ استخراج می یابد اما لفظ آمد که داخل ماده تاریخ است خوب نیست

فتح قلعه بروی

تاریخ سوم محرم سنه یک هزار و یکصد و دوازده هجری قمر بروی که در دکن است بتصرف عالمگیر بادشاه درآمد تاریخ

این فتح را اندکضرر الله بمانند

در ولادت پسر شکر الله خان ثانی

شکر الله خان پسر نواب شکر الله خان مرحوم بود در سنه یک هزار و چهارده هجری از عالمگیر بادشاه بجاوست میوات سرلمندی حاصل نموده دوسال پیش ازین یعنی در سنه یک هزار و دوازده هجری در خانه اولسپری تولد شد مرزا عبدالعزیز این تاریخ نوشته فرستاد

تاریخ

زین گل زنگش چمن شکفته | انسر دلی طبیعت امکان شد | تاریخ بهار و سربلندی | جمعه ختم جمیدی الاخر گفت

زیب المناسبات عالمگیر بادشاه

ولادت او تاریخ دهم شوال سنه هزار و چهل و هشت و تکرار یافته و حسب خواستش خود مشروح نگشته و تمام عمر روی شهر ندره حافظ قرآن بود در تحصیل علم عربی و فارسی بهره تمام برانده و چند خطوط خوب بنیگاشت و کتاب زیبا انقباض از تصنیفات اوست در سنه هزار و یکصد و سی و سه هجری رحلت نموده و دخلی حبشی الله تاریخ وفات اوست گاه گاه اشعار نیز میگفت این خید اسبایت و اشعار اوست

رباعی

بشکوه دشتی گدازم در گردن می | کور چشمی که لذت گیر دیدادی | غنچه باغ دل باز بستادی | غنچه باغ دل باز بستادی

ایضا

بی تفریح این چرخ پیدا را کن | انظر بشاه جهان و جمال را کن | قضا قضا نشود و البعز زین را کن | تو خواه قاتل به چرخ آتش را کن

ایضا

اشک در خون پییده می آید | یاد دل از راه دیده می آید | دور عدم هم عشق شور می آید | گل دامن دریده می آید

ایضا

ای صفت تشنه سیر و سوزناک | هر یک قطره آبی حکمت تشنه |

ایضا

آغشته خون شام شفق زنگاه است | مشعل گشت گرفته فلکات و خواه

غزل

گرچه من بلی اسام دل خونین است | سیر سیر نیزم بکن جایز است | در زمان خونم ظاهر گردنگاهم | در خورشام و لیکن و بقدر آورده

نات دوازدهم

مصرعہ از نریب الت

از رسم نشود در جلالت جدالم

جواب از ناصر علی

گویا سید زبیب الشاہلم

این جواب شنیده نریب الت بسیار صحیح تاب خورد و این بیت نوشته بنابر علی دستار

ناصر علی بنام علی برده نیاہ

و بنیاد القمار علی سرریز

لطف اللہ خان پسر سعد اللہ خان

در کتاب صحیح الاخبار مرثوم است کہ بتایخ چهارم جب سنہ یکہزار و یکصد و چارہ اردوی معلی عالمگیر بادشاہ از بہار درگذرہ کہ در دکن است بزم شیعہ قلعہ گنڈانہ بہار آمد و ہیر دہم ماہ شعبان پای اکن حصار بنزول لشکر فروری اثر مسیحیج برین بر آورد و لطف اللہ خان پسر سعد اللہ خان مرحوم از غلبہ مستغنا بہا لم جاوہ الی نہضت فرمود ہنگام وفات پدر کہ در سنہ یکہزار و نہشت و شش بوقوع آمد و یازدہ سالہ بود بمصبوب مقصدی و مدیوار ممتاز گردیدہ و در زمان عالمگیر بادشاہ بہ پایہ والارسیدہ و در عمر پنجاہ و نہ سال فوت کرد و تاریخ وفات او یافتہ اند

صدافسوس ز لطف اللہ خان

در ولادت پسر و دختر کرم اللہ خان

کرم اللہ خان در سنہ یکہزار و چارہ ہجری از عالمگیر بادشاہ بمصبوب خانی ممتاز گردیدہ و مرزا بیدل این خید فقرات تاریخ بطور مبارک باو بخان موصوف نوشتہ و شا

فقرات تاریخ

۱۱۳

پیشگاہ کرم اسباب ہستم کو اک قیاس رکاب ہمارا و نہشت و سگاہ ہمارا صاحب افلاک در گاہ ہمارا عظامی سپہرستان ہمارا دلی ملک کرم اللہ خان ہمارا صاحب خانی مبارکباد ہمارا حضرت رسول کریمہ والہا ہمارا در سنہ یکہزار و چارہ ہجری در خانہ اودر عرض بگفتہ پیری و دختری تولد شد و مرزا بیدل این مصرعہ تالیخ یافت ہمارا

تاریخ

رسیدن طرب ماہ و انساب

در وفات عالمگیر بادشاہ

انتقالش در جمعہ سبت ہشتم ماہ ذی القعدہ سال ہزار و یکصد و چارہ ہجری کہ موافق روز تیر سیزدہم اسفندارند ماہ الہی سنہ یکصد و پنجاہ یک اکبر شاہی مطابق روز سہم اسفندارند ماہ جلالی سال شش صد و سبت و نہشت ملک معادق روز شہر یوہپارم شہر یوہراہ قادیانی سال یکہزار و نہشت و شش ہجری موافق سبت و یکم فروری ماہ انگریزی قدیمی و چہارم ماہ ماہیج جدیدہ سال یکہزار و نہشت و نہشت علیوسے در احمد نگر دکن بوقوع آمدہ لاشش اودر شہر شجبتہ بنیاد اودر ننگا باد کہ قریب قلعہ دولت آباد در دکن واقع است و ان شہر را در ننگ نریب در ایام شاہ شہزادہ سکے

در سنه هزار و چهل و هشت هجری آباد ساخته بود و در سنه پنجاه و هشت ازین مرتبه یافته که تاریخ ولادت او ۱۱۲۸
عالم کتاب یافته بود و در سنه ۱۱۲۸ تاریخ خلوس پدرش بخوابان خود ۱۱۲۸ انقباض عالم تمام شد و در سنه ۱۱۲۸
برای تاریخ وفات ۱۱۲۸ آناب عالم کتاب سن ۱۱۲۸ یافته و در بزرگی از اعداد این کرم ۱۱۲۸ تاریخ برآورده ۱۱۲۸
در میان وجهه تعلیم و عزیزی ۱۱۲۸ دخل رحمت ۱۱۲۸ یافته و شخصی دیگر این بیت گفته

تاریخ

از فردی که طلب چون سال نقل آن و ۱۱۱۸ گفت عالمگیر از نگار ارم را در زیب ۱۱۱۸
و مرزا محمد شید از شیخ شمس عالی که در سنه هزار و یکصد و چهار هجری سخطاب نعمت خان و داروغگی با در چینی ۱۱۱۸
نعمت فرادان اندر و خلد و دو شکر نعمت حاجب ۱۱۱۸ تاریخ آن یافته و بعد وفات عالمگیر از شاه عالم سب ۱۱۱۸
شاه سخطاب نواب دانشمند خان عالی سرایه بیابان اندر و خلد و به تحریر شاهنامه نامور گردیده و در سنه هزار
و یک صد و هشت وفات کرده او در شروع شاهنامه سب شاه عالم سب در تاریخ وفات حضرت خلد مسکن
یعنی عالمگیر با شاه این رباعیات نوشته

رباعی که از آن شاه ابرار

عالمگیر آن هدیه صاحب تدبیر	برداشت دل از جهان ز جان شدم بیدار
اورفت ز ملک ملک زور رفت بگرد	شیر بادش ملک فنا عالم گیر
روز و شب و روز و شب	
آن جمیع که مرد بادش اول شمشیر	چون شنبه الطالی به چرخ داشت
ذی القعدة که ایام به نشستین دارد	این طرفه که از روی جهان شست
تاریخ است	
آن شه که بیاد حق گذشت اقامت	عالی از عبادت نشدی سعادتمند
چون است و هست روز بگذشت از آن	از صغیر روزگار حک شد در پیش
درست است	
آن شاه که زو نطام و دنیا آمد	زیر انش تمام رجا آمد
پنجاب و یک آمد و سال ملک	ایس فای فنا بر سران ناآمد
درست است	
آن شاه که در بیم علم صبح از غمت داشت	چون گشت نو و ساله جهان بر آمد
زیر کاغذ چو قضا و میکرد در چشم	زیر قلم عباد خدا و شکا داشت
و این بیت و تاریخ وفات او از سنه ۱۱۲۸	در سنه ۱۱۲۸
۱۱۱۸	عالمگیر از عالمگیر از جهان است

ایام شاهزادگی آن خدیو عالم گیر تاروق جلوس ده روز کم از چهل سال قمری بوده و مدت سلطنت از غره نویی
روز چاهس پنجاه سال و سبت و هشت یوم و مدت عمر نود سال و بیست و یک یوم الحساب سال شمسی ایام شاهزادگی
سی و هشت سال و نه ماه و چهارده یوم و ایام سلطنت چهل و هشت سال شش ماه و سبت و هشت یوم و بیست و یک
عمرش بسال شمسی ششاد و هشت سال چهار ماه و دوازده یوم میشود لقب اول بعد وفات حضرت خلد مکان
فرار یافته مستعد خان محمد شانی در اواخر عالم گیری می نویسند که عمر گرامی نود سال و سی و ده یوم بوده و ایام
خلافت پنجاه سال و دو ماه و سبت و هشت یوم و این از غره رمضان سال جلوس تاروق و وفات است منقول است
که محمد اخلاص خان نقل نموده که شب جمعه که صبح آن حضرت بسیر باغ مغفرت گویا فرمودند من رعایت التواضع
از استیلا چنین وایمه گیری انتشار خاطر و توزیع باطن ظاهر داشتیم دیوان کسان الغیب را انبال کشودیم
این غزل بر آید

تاریخی نام و نشان	سراخاک ره پیر میان	بررسی که نشان کفت بای تو	سالها سجده صلا لظان
بر سر تربت من گر گزینی محبت	کز بارت که زندان	کز بارت که زندان	کز بارت که زندان

باس غلبه گرفت با خاطر پراگند شب بسر بردیم صبح یکپاس روز برآمده فتنه ناگزیر بود و ادشب شنبه باز یکجا بودیم ملا
حیدر قاضی دارد شد نقل فال کردم هر چند خواستم میت یاد آورید کتاب خواستم و بارها کتا دیم مگر آن غزل
بر نیامد چون صحبت آخر شد خواب رفتم می بینم که گدازم بر قبری افتاد حضرت لطف قاست از پنجاه برآمد مرا خطاب
فرمود مدتی که از یاد فتنه رست نیست

بر سر تربت من گر گزینی محبت	کز بارت که زندان
-----------------------------	------------------

زاورنگ زیب عالمگیر بادشاه راجح لیسیران و خزان بودند اسامی لیسیران شاهزاده محمد سلطان که پیش
از پدر فوت کرده و شاهزاده محمد معظم که بعد از پدر بقیه سواد و شایسته سلطنت ششست و شاهزاده محمد معظم که
در جنگ برادر خود کشته شده و شاهزاده محمد اکبر که از پدر بلا فوت و زنده نزد سالیان صفوی بادشاه ایران رفته
بود و با میزبگ پدر و بایران میگذاشتند تا آخر در صحن صیانت بدر فوت شد و در مشهد مدفون گردید و مرثیه بر لوح
مزارش منقوش است از آنکه یک بیت

از خای چرخ در بهری ازین	برو آخر از وی سندر اکبر شاک
-------------------------	-----------------------------

و پنجم شاهزاده کاخش که او نیز در جنگ برادر خود سواد و شایسته سلطنت ششست و شاهزاده محمد معظم که
در جنگ برادر خود کشته شده و شاهزاده محمد اکبر که از پدر بلا فوت و زنده نزد سالیان صفوی بادشاه ایران رفته
بود و با میزبگ پدر و بایران میگذاشتند تا آخر در صحن صیانت بدر فوت شد و در مشهد مدفون گردید و مرثیه بر لوح
مزارش منقوش است از آنکه یک بیت

شاہزادہ محمد اعظم شاہ

پیرسیدوم عالم گیر بادشاہ بہت تباریخ دوازدهم شعبان سنہ یکہزار و شصت و سہ ہجری سے از بلقان یا بلوگیم نبت شاہنشاہان
ولادت پذیرفتہ چون در ہنگام وفات خلد مکان برادر بزرگ او محمد معظم یعنی شاہ عالم بہادر شاہ در کابل تشریف داشتند
چنانچہ محمد اعظم شاہ با اتفاق اعیان مملکت تباریخ دہم ذی الحجہ صبح عبدالحفی سنہ یکہزار و یکصد و چہ ہجری دوازده روز
بعد از وفات پدر در احمد نگر بکسر سلطنت نشست چون بہادر شاہ ازین حال آگاہ شد برفت بالشکر کے عظیم اکابر
روی سوی ہندوستان آورد و نامہ بہ برادر خود فرستاد و ہر چند خواست کہ از جنگ و جدل باز ماند ملک وسیع را پیش
خود تقسیم نمایند لیکن چون تقدیر انجمن بود کہ ملکوس سلطنت بر قامت بہادر شاہ راست گرد و محمد اعظم شاہ
قبول نفرمود و بارادہ جنگ از احمد نگر کوچ نمود چون بہادر شاہ بالشکر خود قریب اکبر آباد رسید و رسید ان دیو
کہ دوازده کردہ از اگرہ واقع بہت تلاشتہ فریقین دست داد و جنگ شروع گردید چنانچہ درین معرکہ محمد اعظم شاہ
بادولیران خودیکے محمد ابرجت و دیگر سلطان والا جاہ بالسیاری از امر کشتہ شدند ان واقعہ تباریخ ہجری
ربیع الاول ردیکش نہ سال یکہزار و یکصد و نوزدہ ہجری سے بوقوع آمدہ تباریخ شہادت او انست ۱۰

تاریخ

۱۱۱۹ شاہزادہ دیوانہ دشتی اردم + صفا کہ بنویسہ از رستم کم + دیدند سرورش جد چون رستم ۱۰ گفتند بہ ای محمد اعظم ۱۱۱۹

ارضا

۱۱۱۹ چون شاہزادہ عظیم از ہمالی + آواز غمت کی بنت الکانی + کشتی فضل از دختربید اکبر + تاریخ زرنگاشتہ کرلای نانی
ماقصاد اقسام الحروف اگر بہت اخیر انجمن خوانند بہتر باشد ۵ چون مثل کر بلا شد میدان زرنگاشتہ ۱۰ تاریخ
تو از ان شدتہ کرلای ٹانے ۱۰ مدت سلطنت اعظم شاہ از روز وفات خلد مکان تا روز شہادت او ستہ ماہ
و ست روز و غنیمت جنگ الامور خان اوراد داخل بادشاہان ننودہ اند مدت عمرش پنجہ و پنج سال کہ بہتر گوی

امتیاز خان صفا بانی خالص تخلص

میر غلام علی آزاد بنویسہ کہ اسٹش سید حسین بود و بہند آمدہ در دکن خلد مکان را ملازمت کرد و اسلک ملازمان عظم
گردید و بدو اسلک صوبہ عظیم آباد پیشہ و خطاب امتیاز خان امتیاز یافت آخر دہ سنہ یکہزار و یکصد و ست و دہ رسید
از دست خدایار خان کشتہ شد میر عبد الجلیل بگرامی تاریخ وفات او ۱۱۲۲ آہ امتیاز خان ۱۰ یافتہ در کتاب عیادت
السعادت مرقوم بہت کہ در شہد مرد سے بود مشہور بہ بوسے بوریالین داد را پیر سے بود میر باقر نام محلی علیہ
فضل و کمال اولیہ سے داشت خیلی کشید و صاحب طبع خالص تخلص او بود مشق شعر از محمد تقی سلیم ظہری
داشت از دست شہر چہ قدر غنیمت شود کل کہ دیانی نوشودہ ۱۰ تا کجا ناب خورد موکہ میان نوشودہ ۱۰ شاہزادہ
بعد چند سے در ہندوستان آمدہ ز فانت صوبہ دار گجرات در وقت خلد مکان امتیاز ننود و ناظم صوبہ ندر شہادت
و قابلیت اورا دیدہ و قہر خود را بجا لکاش در آورد و چون اورا پیر سے بنود بعد از وفات او مین خالص شہد
کہ سید امتیاز خان بہادر مخاطب شدہ بود ناظم صوبہ گجرات شد و قاسم علی خان کہ ناظم ہنگاہ بود پسرزادہ
ابن سید امتیاز خان خالص شہدی بہت +

زینت النساء یگم بنت عالمگیر بادشاہ

عالمگیر بادشاہ راجہ دختران بودند کے زیب النساء یگم دویم زینت النساء یگم بیوم زیدہ النساء یگم چہارم بہ النساء یگم
و پنجم بہ النساء یگم و زینت النساء یگم در حین حیات خود مسجد سے تعمیر ساختہ مشہور زینت النساء یگم مسجد علیا
کہ از سنگ سرخ ساختہ اند در شاہجہان آباد موضع دریا گنج بر کنار دریا واقع ست و یکم در سنگی از کوه
و سیست وہ دہر سے در عہد دولت برادر خود بہادر شاہ رحلت نمودہ تربت آباد در محفل مسجد موجود است
و لطیف بالین قیسہ آیتہ قل یا عباد سے الذین و این بیت و عبارت مرقوم اند +

کتبہ

بوس بادشاہ افضل خدا تہا لبس بہتہ + سیدہ از ابر رحمت قبولش بالین بہتہ + امیدوار حسن خاتمہ کا
زینت النساء یگم بنت بادشاہ محم الدین محمد عالمگیر غازی انار اللہ برانہ ۱۱۲۲ھ عہد سے

شیخ محمد افضل کہ آبادی

لفضل علی صوری و محوسے امتیاز مراد ان داشت اصل وطن او سید پور راز توالج غازی پور بہت با شہارہ
پیر خود را آباد اصل تہا مت اذاحت و بتلقین اصحاب و تعلیم آداب شغول گشت لغایت عربی و فارسی و از اول
مسجد کے کمر بستہ ہوا و پشاور ہجر سے تعمیر فرمودہ تارخیش بقعہ افضل یافتہ و تارخ خانقاہ کہ در ستمہ ہزار و نو دودو
بنامزودہ مقام افضل گفتہ ولادت او بہت و سہم شہر ربیع الاول سنہ ثمان و ثلاثین و الف ست و بسن شہادت
سالہ روز جمعہ پانزدہم ذی الحجہ سنہ اربع و عشرین و مایہ و الف ہجر سے فوت شد بعد وفاتش شیخ محمد سیک مشہور
شاہ خوب اللہ کہ برادر زادہ و سہم داماد او بود بر سہم اشارت داشتہ مرقومش در مدہ آلہ آباد بہت ۱۱۰۰ +

قطب الدین شاہ عالم بہادر شاہ

بادشاہ خلف دویم عالمگیر بادشاہ غازی

تبارخ سلج جب سنہ کنہار و پنجاب و سہ ہجر سے از بلین نواب بانی کہ سنہ دہرستہ بود در بابہ نور تولد فرشتہ
و مسجد معظم موسوم گردیدہ و در ایام شانہ زادہ کے خطاب بہا و شاہ نیز نامور شدہ بعد از گشتہ شدن برادر سیک
او انظم شاہ در جنگ تبارخ نوزدہم ربیع الاول روز دوشنبہ سال یکہ سنہ ارہ یکہم دوزدہ ہجر سے بجاسے
پیر و اگر بہ تخت سلطنت نشست و شاہ عالم موسوم گردید و خلعت وزارت بہ سہ خان بیک خان خانان و مدہ
وکیل مطلق بر اس خان و مدہ میر بخشہ گیسے بر سہریش و الفقار خان خطاب اسیران مراد حمت نمودند
و تارخ حکم سربان خود فرمودند + ما القاب عالما بیوم + و دیگر سے این مصرعہ یافتہ + شاہ عالم بادشاہ ۱۱۱۹
ملک و ادوار جہان + و فضل اللہ درویش در تارخ جہاں گوت + اللہ بامعظم + و غیر سے دیگر این ۱۱۱۹
تارخ کہ لکھیہ خارجہ سے مستحق گفتہ +

تاریخ

کن سر علم جہاں گوت خان + زیب افشاہ عالم بادشاہ

تاریخ از عزیز ابدل

جلوس عدلت هزار بادشاهین | این مجمع اسرار و اوهان | نبون اوت نزدان جلال قدرت شان | امان غلیظه جان معطر و دهن
 و ذکر ایام جلوس او از هنگام وفات عالمگیر بادشاه یعنی از راه دسے القعدہ سنہ ہزار و یکصد و چھم ہجری شمسی
 چنانچہ شخص دیگر این تاریخ کہ از ان سنہ مذکور استخراج سے باید سبک نظم کشیدہ +

تاریخ

نشینت ان سیر جهان بہادرشام + رسید قزوین دولت بجاہ عالم بالا + از منظر فلک آردہ سررون + بگفت سال جلوس نظام ملک دلا
 بہادرشاه مردے بود عالم و فاضل و بامروت و صالح و عابد و کثیر الاولاد از کمال غم و شجاعت او جمع کوکران و زبیداران
 و حکام قریب و بعید بطیع و فرمان برادر بودند و بعد او ہمہ شانزادگان مطلق العنان و فارغ البال سے زیستہ چنانچہ
 ہفتہ شاہزادگان بہت راست و چپاوی نشستند بہت است شیراز مغالہین جہاندارشاه باسیلسون خود یعنی غزالہ دیر و عزیزالدین
 و دیگر بی نیز سیر و بی و عظیم الشان پسران یعنی محمد کرم و محمد سیف و محمد یونس و محمد یار و محمد سید بخت یمن محمد عظیم شاہ بہت
 چپ پسر سے اور فیض ان شان باد و پسران خود یعنی رفیع الدرجات و رفیع الدولہ و نیز پسر چارم او خستہ اختر
 جهان شاہ پسر خود و سرخندہ اختر معہ عالی تبار این عظیم شاہ و دو پسران محمد کا بخش و دلا عالم گیر یعنی
 محی السنہ و سیکہ دیگرے نشستند و محمد کام بخش برادر خود و بہادرشاه بود و از پد ر خود ملک بیجا پور یافتہ بود
 چون در سنہ ہزار و یکصد و سبت ہجری سکہ خطبہ بنام خود کرد و بہادرشاه لشکر عظیم ہمراہ خود گرفتہ بر سو
 رفت چون قریب آباد رسید او نیز با سپاہی کہ داشت رو بہ جنگ آورد و کشتہ شد و بہادرشاه بنار سبت
 و یکم ماہ محرم سال ہزار و یکصد و سبت و چہار ہجری در لاہور بیمار شدہ بجوار رحمت ایزد سے پیوست این سبت
 بسم تعیہ در تاریخ وفات اوست +

تاریخ

در وفاتش بی ہنر و بی باشدند + یعنی وفاتش و عدل و کرم
 یعنی اگر از سربن لفظ مصرعہ آخر حرف بیاء گرفته بحساب جل سہا نمایند تاریخ بر آید و این سبت در تاریخ
 وفات او کہ نیز تقیمہ سہا را قسم الحروف گفتہ +

تاریخ

گفت بی باک اتفی ناگاہ + شد بدون از جهان بہادرشاه
 مدت سلطنت بہادرشاه از روز وفات خلد مکان تار و زلفات او بیچ سال و یک ماہ و سبت و دو روز و اگر بعد
 از وفات اعظم شاہ گرفته شود صرف چہار سال و ہ ماہ و دو یوم شود و تمام ہفتاد سال بخش ماہ بود و لفظ
 بعد وفات خلد سنہ ل قرار یافتہ محمد بہادرشاه کہ سراسر از سنگ مرمر ساختہ اند و شاہ جهان آباد متصل ہونے
 مسجد در جوار خرم خرم قطب الدین بختیار واقع است و این مسجد نیز کہ سرتاپا از سنگ مرمر است نمبر ہزودہ
 این بادشاہ سہت و این سبت کہ از مصرعہ دوسیکے آن تاریخ وفات او بر سے آمد بر بالین مزار او کندہ است
 در خور سہت الدہامر صطفی + شاہ عالم را ابو بخت جزا
 متصل محمد اوقیہ عالی گہر شاہ عالم بادشاہ نیز واقع سہت +

معزالدین محمد جہاندار شاہ ابن شاہ عالم بہادر شاہ

ولادت اور سنہ پیدائش ایک ہی وقت اور ایک ہی جگہ تھا اور دو بوجہ آمد نام ہاؤس نظام بائی بود چون بدین
 بہادر شاہ سے جواب عدم ہندوستان کے عظیم در لائو میں جہاندار شاہ عظیم الشان و جہان شاہ و فرخ
 الشان کے سپرین بادشاہ مرحوم بودند واقع شد یعنی جہاندار شاہ در فرخ الشان و جہان شاہ بالفاق امیر الامرا
 ذوالفقار خان کے طرف سے برسر عظیم الشان کے خود را مالک سلطنت سے شمر دے شروع بمجاد بہ نمودند
 چون عظیم الشان کشتہ شد تخت و تاج از دست جہان شاہ افتاد لیکن چون امیر الامرا ذوالفقار خان را
 منظور بود کہ معزالدین جہاندار شاہ را تخت نشاندہی بخشد از تہ روز بارہم قتل و جہال شعلہ افروز شد
 در فرخ الشان و جہان شاہ سے سپرین فرزندہ اختہ کشتہ شدند و معزالدین جہاندار شاہ بی مروت غیر
 در آئینہ صفت سنہ ہزار و یکصد و سب و چہار ہجری در لائو بر تخت سلطنت نشست و بعد از چہار سال
 محمد کریم سپرین الشان را نیز بدست آورد و بعد از ذوالفقار خان بکشت اہل و فامیل را بچہ بکس او از تاراج بہرہ
 ماہ محرم سنہ مذکور کہ روز وفات بہادر شاہ است نوشتہ اند

بیت سکہ

نزد سکہ ملک چون ہر ماہ شہنشاہ غازی جہاندار شاہ
 عظیم الشان کہ از زمان عالم گیر بادشاہ صوبہ دار کے ملک بنگالہ سرحدی داشت و دستہ در شہر متحدہ بر اسے
 نظم و نسق آن دیار استقامت کردہ آن شہر را عظیم آباد موسوم ساختہ بود چون خبر ماہ سے عالم گیر بادشاہ
 شہید ہوئے خود فرخ سیر را بہ نیابت خود گذاشتہ پیش پیر آمدہ بود و در جنگ محمد عظیم شاہ حاضر بود و در محاربہ
 جہاندار شاہ کشتہ شد چون قریب نہ ماہ برین گذشت خبر رسیدن فرخ سیر ابن عظیم الشان از طرف
 بنگالہ بر اسے انتقام خون پدر و برادر خود سلطان محمد کریم کوکش زد خاص و عام کرد و جہاندار شاہ را سپرین
 خود محمد انور الدین را بالاکری عظیم ہمت اوست و فرخ سیر کہ سید حسین علی خان صوبہ دار ملک بہار و برادر او
 سید عبدالہ خان صوبہ دار الہ آباد را کہ ساوات پارہ بود و بعد از مقتول ہوا بہت ہمسراہ خود گرفتہ با خود عظیم
 آباد کیجہ کہ بچاہ کردہ عسکری از بدہ الہ آباد بہت رسیدہ بود کہ تراسے فریقین دست داد و جنگ عظیم ہوئے
 و اعنہ الدین تبارخ بہت ہمت شوال سنہ مذکور بہت یافتہ بطرف اگرہ متحانت و فرخ سیر را بہرہ خود
 بسوسے اگرہ روانہ کردید چون در انجا رسید با جہاندار شاہ با محاربہ دست داد و آخر جہاندار شاہ
 نیز تبارخ ہمت سے القہر سنہ مذکور از میدان معرکہ گریختہ و ریش و بردت خود را شہیدہ بطرف
 شاہ جہان آباد متحانت چون فتح نصیب فرخ سیر گردید تبارخ بہت ہمت ہمسراہ مذکور در اکب آباد تخت
 سلطنت جلوس نمود و بعد از چہار سال جہاندار شاہ کوچ کرد چون در نظر آباد کہ بگروہ از دلی فاصلہ
 دار در سید نواب اصغر الدولہ یعنی اسد خان را موسوم پیش اسیر الامرا ذوالفقار خان نفرت جنگ کہ بعد
 نہایت پیش پیر آمدہ بود و طلب داشت اگر جہ ذوالفقار خان پنخواست کہ پیش فرخ سیر رود لیکن بدین
 اور اسے گروہ و دلاسا دادہ توقع عفو قصاص و امید سرفراز سے ہمراہ خود پیش فرخ سیر را در گرجہ

آمد جان را رحمت فرمود و دو القطار خان را همراه با شاه بقتل رسانید و بعد از آن سرهای ایشان را ازین
 محل ساخته بجهتستان نهاد و اجساد ایشان را رین در پاسه بستر پشت نیل سیکه اینصوب و دیگر بنی انصوب
 اوخته یا نشان دشوکت تمام بسوسه شهر کوچ کرد چون بدست رسید بخت لشت و این ساخته بر وجهه سبت
 و سیوم ماه دسکه الحجه سنده کور بوقوع آمد چون هدرین سال که سنده هزار و یکصد و سبت چهار بود و شاه دهم
 جهاندار شاه سر و قوت کرده بود و دنیا بخره راتم الحوادث این تاریخ شعبه یافته .

۱۱۲۲

تاریخ

بمادر شد جم جهاندار شاه . . . یک سال زین و احوال . . . سر ملکوت در کرده سر تر . . . بمادر برفت و جهاندار گفت

سلیحه اگر چه در حجتیم که سر ملکوت سبت ازاده تاریخ و ور کرده شود تاریخ بر اید مدت سلطنت جهاندار شاه از روز
 وفات پدرش تا سوز بهریت و اگر آنرا ده ماه میشو مدت عمرش تا روز شهادت او پنجاه و دو سال و نه ماه
 دیگر و زلف او بعد وفات خلد ارادگاه قرار یافته مقبره او در سبت است نزدیک رودخانه و او بقطب الدین ختیار

امیر الامر او و القطار خان

این نوایب هیئت الدوله اسدخان بمادر سبت تاریخ ولادت او سبت به زریج اسد و نمود اقبال به چون بتاریخ سبت
 و سیوم ماه دسکه الحجه سنده هزار و یکصد و سبت و چهار بخره سکه حکم محمد فرخ میر همراه جهاندار شاه بقتل رسید پدرش
 در غم فرزند و عمر نو ساله و کبیر سسته و چو اسه این تاریخ در شهادت او گفت ۱۱۲۲

۱۱۲۴

۱۱۲۲

الف شام غریبان باو چشم خوانان به گفت ابراهیم سبیل را فرمان نمود
 اصل نام اسدخان ابراهیم مرزا بود و دسکه و الفتر خان محمد سبیل چاکچه از تاریخ سسته فادیکر و داسدخان باو
 در سنده کهنزار و یکصد و سبت و نه بخره و در عمر نو و چهار ساله فوت شد و در مدت العمر سفت باو شایان را و دیده .

مرزا امیر و بخش متخلص برسا

جد او آصف خان جعفر سبت که در عهد جهانگیر باو شاه بمنصب وزارت سرفراز سکه داشت و مرزا امیر و بخش در فزون
 و علوم یگانه روزگار بود و او اهل بهر سبت سکه سرکار شازاده اعظم شاه نوکر بود و بعد از آن بهشتی گرسه عالم
 باو شاه نوکر گردیده چون عالم گیر فوت کرد و فیما بین شازاده گان سلیحه نهاد و شاه و عظم شاه بحاربات بمیان آمد
 و عظیم الشان سپهر باو در شاه که پدر فرخ میر بود بمصاف اعظم شاه پرداخت شخصی میرزا گفت که بلا سکه عظیم می آید
 سلیحه عظیم الشان سسته آید مرزا جواب داد که سکه عظم رفیع خواهد ساخت یعنی اسم الهی با اسم اعظم شاه . چون
 بعد از چند سال سلطنت بفرخ سبیل که سپهر عظیم الشان بود رسید مرزا را طبعیده گفت که ترا اینچنین کلام گفتن فبما بین
 برادران چه سده و کار بود پس فرمود تا موسی بر و نش را یکیک ازین سبج بر کنند و در استون سبسته بصدور
 پاک ساختند این واقعه شاید که در آخر سنده بکهنزار و سبت و چهار سبسته بوقوع آمده قیرش تا حال در در سده اگر
 موجود سبت کنایه سبج مبارک نزل که حالا مبارک گچ رسته تار و در و سبج سبسته او سبت و این سبج تعمیر نو
 عالم گیر باد شاه سبت .

عظیم الدین محمد فرخ سیر و لکه عظیم الشان ابن شاه عالم بهادر شاه

ولادت او در سنه یک هزار و دویست و هشت هجری بموضع آمد نام او در پیش صاحب دین بود چون بتاریخ نیکه پسم ماه و نهم سال یک هزار و یکصد و هشت و بیست و چهار بر جهاندار شاه فتح یافت در کبریا و بخت فرزند و ای جلوس نمود و بعد از آن در شاهجهان آباد در قبه جهاندار شاه و امیر الامراء و الفقارخان را بقتل رسانید و را جبب چند دیوان امیر الامراء اندک و را برست آورده در بابش میر و بسیار سے از امرا جهاندار شاه را گرفته بجان کشت و اغرا الدین میر جهاندار شاه و عباسی بتا میر اعظم شاه و سهاون بخت برادر خود را سعد دوم البصر گردانیده در حسن فرستاد و خلافت وزارت بسید عبداللہ خان خطاک قطب الملک بہادر بار و فادرا طغر تنگ و خلعت امیر الامراء سے برادرش سید حسین علیخان مرحمت فرمود بیت سکند و تاریخ جلوس و منیت .

بیت سکند

سکند از فضل حق بر سر دوزر | بادشاہ مجبور بر فرخ سیر

۱۱۲۳

تاریخ جلوس

شاه فرخ سیر کہ افسر او اقباب سپہر مملکت است گفت الف کہ سال سلطنتش اقباب کمال سلطنت است و چون کہ چند روز بعد از جلوس فرخ سیر سال یک ہزار و یکصد و بیست و پنج ہجری شروع گردید چنانچہ مورخے این بیت کہ از الفا ابد با دفرخ ایک سال تدکور سے آید تاریخ یافتہ .

۱۱۲۴

تاریخ

نہج سیر تاجور لا شریک | خدا یا ابد با دفرخ ایک

در شروع سال یک ہزار و بیست و ہشت ہجری کہ خدا سے فرخ سیر با دختر ہمارا اجبت سنگہ سپہر جنگ را تہو سے بیان آمد گویند اینچنین طوسے عظیم الشان از شان انشان کم جلوہ نمود و میر عبد الجلیل ملگرامی مشغول رنگین درین نظم آورده و داد و دکلور سے دادہ خصوص در مقامے کہ سہای پردہای ہندی و درین الفاظ پار سے آورده و بے نقصان محمد جلال بکار برده این چند بیت از ان مقام است .

ابیات

چو سید دل نیا چمن تنگ	بر در از جہرہ ہر اسارنگ	در آن محفل کجا گر خوش میزد	نواں کان نہ راہ میوش سیر و کا نرا
اگر شاپور با خسر و بجاک اند	نی این نغمہ از خست ہلاک اند	مغنی بگو از انشان در زرد	کہ از ربط ہما پیش سہرزد
شگفتنای دل در دست تار است	کہ ان را نغمہ کل بس کار است	نواں نہ گرم دیر سے بود	بنظم گوہر بگو جہر سے بود گوہر سے
شگفتن چنان سر سبز و از تار	کہ کردی سینہ ہار اہم گنار	اگر چند ہر ہوار خوش بود	بدانی حال اوزین سو شرا
مثل این نغمہ را دانش نہیں و	بر دھد چوب لا دلدنی رفا	ز بس ہر خوش نغمہ شیا	نہ ارد از الہ پار سے رفتار
نوا گوید تو ام ساحر سے ام	نی تقویم چیت من جہر ام	نواں نغمہ بود از نقصا یا	نہا شد دز گار خورش
چنان در غنہ باشد و لیدر	کہ انسون ترشم دیو گیری	لب ہر ساز انبغی او اگر د	کہ جشن شاہ کام بار و اگر د
بالفت ہمدگر را دودہ ماری	نوا ساز از صحبت ہر اری	چنان از غنہ دل سنجے ز	کہ لی اجمال کوس خرسے ز مالکوس
سکے کوین تریم قوت جان	نہا دسی یک نہا و طربان	بہتہا و لذات ترانہ	نہا کافی بہت این جشن شہانہ کافی

جهان شکر زنده زاسک تیره	کز بر حالت موجی جان شود	چو منقار از نغمی زین چنین کرد	ره احسن کرا بر لقمه سر کرد
اگر دلی نماید فخر شایر	نواهی زین به کوه کی سراید	نکو در کشن کلر بر لب	سرو و خار کن بابت دران

حواست ایات و تفتیحین تار سازد کس درال هله و یا در محول بمعنی مانند بگو نام سکه است که جواهر را بدو نسبت نمود
 الله بفتحین سرشته شدن است اما که بر کاغذ و جامه و سند و تقویم از و حاصل ایداک بالمد عیب یک بفتح ماه فارسی
 رسباب خانه تیره دل و تقاره کرا بالفتح مزج جگر بر حید جاری مرغ از اسنج نیست اما مقصود در بیان است نیست
 شاد و نوسه عام شد که جاریه هم از پله این چنین منقار تر کرده در نواست بجه در آمد خار کن نام ششکه که لوی
 خار کن با و منسوب است بابت شنب گنده شوق از بنوت و اسار بر داسه فارسی دوازده مقام و نسبت و چار
 شنبه و شش اوزده و سه کن بار بد نیز بیان کرده نوسه که بے ملاحظه معنی است معانی ایات تمام است
 جذبت بر سبیل استثنای آورده میشود +

دلت گر بر مقام عشق شیدا	از تار ساز راه راست پیدا	کند سر پرده از عشرت تو را	چو معشوق مرقع دلسر باس
باین لذت چو زاهد نشاند	نماز نگاه از وی قضا شد	معنی لقمه چون با و نه بخت	بجام با و نه گل صفهان بخت
بهار لقمه چون در دلدی شد	لی از فیض نوا سر و سی شد	و نظرب بر نوا در زمین است	معنی گنج با و نه و این است

و فایده آوردن اسمائے نعمات هند و فارس و کیفیت مهم و در خانه و استان بیان می نماید و میفرماید
 اگر آن این گرا این آن نداند
 که نام بر سماعی کنار سائی
 منقل بارگ سندی شنایت
 به بحر حسن سندی را شنایت
 نظم من معنی درین است
 بهو سینه نادر و شنائی
 به بحر حسن سندی را شنایت
 جگر چون دانه یا قوت سقم
 نگر و کز حسن صنعت گاه
 درین در شنائی مایند
 که نام برده با و نه در سقم
 ز حسن نظم گیر و خط و نحو
 آتش و ست دیای مایند
 و میر احسن ایچا و نخدش که به تسوید نامه فرخ سیر مامور بود و معاصی خان خطاب با فقه و طقه تاریخ سال از و راج
 سبارک گفته سینه از ان نوشته شد +

تاریخ

۱۱۲۶

زیاغ مهاراجه جیو ننت سنگه	آبش کومی دولت در آیدگی
---------------------------	------------------------

۱۱۳۶
 بالجملة بعد چند سال در میان بادشاه و قطب الملک سید عبداللہ خان عدالت و نزاع بهم رسید چنانچه قطب الملک
 برادر خود امیر الامرا سید حسین علیخان را که در و کن بود طلب داشت چون او در شاهجهان آباد رسید پرور
 برادران بتاریخ نسبت و ششم ماه ربیع الاول سنه یک هزار و یکصد و سی و یک هجری مطلق تاریخ ششم فروردین
 سال یک هزار و یکصد و نوزده غلبه سکه که سدران روز بوقت صبح کسوف واقع شده بود و بلازمیت بادشاه و قلع
 رفتند و بند و بست خود نمود و مردم مختار از کراان خود جابجا نشاندند و بعد از ده روز بتاریخ ششم ماه ربیع الثاني
 سال مذکور سرور و برادران مردم خود را و حرم بادشاه که در اینجا فرخ سید از بیم ایشان پنهان شده بود
 فرستاد و بفتحیت تمام بیرون کشید و بر تر پولیه قلعه بر وجه شش از نور با صبر و مردم الفروغ ساخت
 چپو کس خود و رفیع الدراجات بن شاهزاده رفیع الشان و لدر شاه عالم بهاد و شاه را ساجه اود نشاندند مرزا
 بنیدل این تاریخ در عزل محمد فرخ سیر منقسم آورده +

تاریخ

۱۱۱۳

دیدی که پادشاه کرامی کردند | عهد و عهد از راه خامی اند | تاریخ چو از خرد محسبم فرود | سادات بوسی ملک حرامی کرد
و میر غفرت الدین بکر استیغیر تخلص در جواب تاریخ مذکور چنین انش نموده +

تاریخ

پادشاه منقیم خجسته پدید کردند | از دست حکیم سرجه اند کردند | القبر اخضر و نسخه تاریخ نوشت | سادات و دانش سپید کردند
و فرخ سیر و ماه بعد از مغرب و سه خود تاریخ دوازدهم ماه جمادیه ساله ساله که کور حسب ایامه که قیامه
در زندان قبل رسید لاش او را در بقبر و هابون پادشاه و فن کردند این دو تاریخ در جلوس و عزت فرخ سیر
از اقسام الحروف است بتمیه +

تاریخ

۱۹

۲۹

۱۱۵۰

سال جلوس و عزت فرخ سیر و فن | چون سوال کردم گفت که | یکبارست شش و گریه بار نوزد | از نام او بد کردن تاریخ او بد
انضا

تاریخ

۱۹

چو چوید کس غزل و دلشش کوی + | حیاقت از اسم فرخ سیر

۱۱۳۱

و غزیه و دیگر در عریله یافته + قاتل و ایا اولو الا بصار | چون فرخ سیر ایام سلطنت جهاندار شاه را نیز و اصل
سند جلوس خود نموده بود و چنانچه از تاریخ وفات پادشاه تا روز غزل او هفت سال و دو ماه و هشتاد و یک روز
و از روز فتح یافتن پیر پادشاه هفت شش سال چهار ماه و هشت روز و زدن عمر سه و سه سال لقب
بعد وفات معلوم نیست اما بعضی کسان او را شاه شمس نامیده اند +

مسجد قطب الاقطاب +

این مسجد مشتمل درگاه خواجه قطب الدین بختیار کاکی است و سه درجه دارد درجه اول را که خام است خواجه
موصوف بختن حیات خود تقیید درجه دوم تعمیر کرده اسلام شاه است و درجه سوم را فرخ سیر پادشاه در
سند یکم از او کشف و سه حجره تعمیر نموده و این تاریخ برود کننده +

تاریخ

۱۱۳۱

مور و لطف غیاث و الیها | خسرو فرخ سیر شاه ملک بجا | ساخت روی اردت در روز | مسجد زیارت و مسجد کاشی
باسر و غیب الف گفت و گو + | سال تاریخ بنایت مسجد بجا

شمس الدین محمد ابوبکر کات رفیع الدرجات ولد رفیع الشان پادشاه عالم بهادر شاه غازی
چون دلب ملک سید علی الدخان فرخ سیر را کجول ساخته مقید نمود سلطان رفیع الدرجات این شاه
رفیع الشان ولد بهادر شاه را بنای پنجم ربع ساله سال یک هزار و یکصد و سی و یک حجره است از قلع
گده که در اینجا محکوس بود بر آورده براسه نام در دهستان برکت شاه است نیز لیکن جمله کافران رود
بیت سادات بارید بود و بیت سادات این است +

بیت

زرد سکه بیدار از این برکت	ششصد و شصت و پنج
---------------------------	------------------

تاریخ جلوس

۱۲۳۱

کولی بر عرش سرتیغ افروخت	پیر خورشید بود و پادشاه بود	تاریخ آمد قطب رفیع الدرجات
--------------------------	-----------------------------	----------------------------

۱۲۳۱

که ناگاه واضح فرمود گفت	مبارک جلوس ششاه حق
-------------------------	--------------------

چون رفیع الدرجات در این و محبت الهیه و عباد و بگویند که بود چنانچه بعد سلطنت سه ماه و یازده روز تاریخ نوروز ماه در بیست سال زندگانی در عالم آخرت آورده و در روضه خواجه قطب الدین مدفون گشت تا مبادی و در شش نورالتلوی

تاریخ و فالش میست	تاریخ
-------------------	-------

چون جهان ششاه رفیع الدرجات	در محبت بسیار نهال طوبی	رضوان بدوشت از این گمان	گفتا خلد برین مقام واد
----------------------------	-------------------------	-------------------------	------------------------

شش الدین رفیع الدوله محمد شاه جهان تاسی برادر کلان رفیع الدرجات

لیه و قاتل رفیع الدرجات مساوات بار سپید یعنی لواب قطب الملک عبداللہ خان و برادرش امیر الامرا اسید حسین علیخان نیز از این شیشیت امور سلطنت در ترقی و قوت مملکت غیر از نام سیکه از شانه زانگان تیموریه صورت سنی پذیرفت عاقبت خود را در آن دیده برادر کلانش یعنی شاه رفیع الدوله را موافق و محبت برادرش از محبت بر آورده تاریخ بیستم ماه جمادی اولی عشره که در دست دیک بچه سکه تاج شاهی بر سرش گذاشته و موسوم بشاه جهان تاسی نامیده شده و تحت نشانی در جلد بنویسید امیر الامرا اسید حسین علیخان پادشاه را همراه گرفته بر سر سلطان شیکو سیر این شانه زان و محمد اکبر امیر جوهر عالم گیر پادشاه که در اکبر آباد نهاده و سرسین و صفی خان قلعه دار و در بخت شاهی نشانی بود و در هفت فرمودند قلعه را به محاصره چند روز در ماه رمضان سال مذکور مفتوح ساخته و سلطان شیکو سیر را دست آورده باز در محبت فرستاد و بر عبد الجلیل ملکه است قصیده غزا در هفت فتح قلعه لشاکرده چند بیت از ان قصیده بعد تاریخ نوشته شده شود

تاریخ

زده ای دوستان که عالم	نقد شد سینه بسیار از دم	لوتال طرب بسیار آمد	گلشنان گشت خاطر خرم
با امیر سر آمد اسیر	در تنخیر قلعه عظیم	این طفر از یاب عظیم	هر زمان و احب محبت و ذکر انم
سیر اکبر اگر در خوا ۴۰	یافت شیکو سیر عظیم	بود در محبت اگر محبت	همچو صفیوم شمع بعد دم
داشت عیش و کنج عاقبتی	خاطر آسوده تر و صید حرم	از در داشت از این شانه	نقد انگشت در کمال عظم
خرو دین پناه شاه جهان	اب و رنگ بهاد و فضل و کرم	سختی از این مجازت واد	تا کشد شکر طفر و جسم
ان امیر جبار اسیر	چون حسین علی پسر ششم	کرد هفت بدولت از د	نقل حق به عنان ظفر بدتم
آمد قلعه را محاصره کرد	همچو گشت و حلقه خاتم	فتح قلعه زور تیغ نمود	این چنین سینه اندازم
	کرد عبد الجلیل در تاریخ	قلعه اگر گرفت رستم	

چون شاه جهان تاسی برادر خود در این و صیحت بود بعد از سلطنت سه ماه و چند روز در این

اس سال تاریخ ہجرت ۱۱۳۱ھ سے القعدہ سال تکورد در اکبر آباد از تخت شاستہ تختہ تابوت نزول فرمودہ سر باطن خواب عدم نہاد لاش اور انیز در دہشتہ بروہ در وند قطب الدین قریب تربت برادر اودفن کردند از اینجا کہ فرخ سیر در رفیع الدرجات در رفیع الدولہ و عرصہ ہفت ماہ و دہمین سال کہ یکہزار و یکصد و سہ و یک ہجریہ بود فوت شدند بنابر ان راقم الحروف تاریخ ایشان را باین عنوان رسم نمودہ

تاریخ

۱۱۳۱
۱۱۳۱
کردن سہ ہادشہ یکسال وفات + فرخ سیر و در رفیع القعدہ تختہ شاستہ جو شہزادہ جهان بیج بد تاریخ افغان نوشتہ شدین ابو الفتح ناصر الدین محمد شاہ ماہ شاہ غازی ولدہا الشاہ ابن شاہ عالم ہوا شاہ شہب جمعیت و سوم ماہ ربیع الاول سال یکہزار و یکصد و چہار و ہجریہ در لواءتہ و الالطنتہ غزنہ از بطن لواب قدسیہ یکم ولادت یافتہ و سلطان موشن اخر موسوم گرویدہ و بعد وفات رفیع الدولہ قطب ملک سید عبداللہ خان وزیر انظم اور از شاہ جهان آباد کہ در انجامہ اورشش از ہنگام وفات پدر خود جهان شاہ و جلوس جہان شاہ محبس بود طلبہ داشتہ تاریخ پانزدہم ذی قعدہ سال ہزار و یکصد و سہ و یک ہجریہ در سن ہفتادہ سالگی در اکبر آباد تخت شاستہ نشاندہ و ہجریہ موسوم ساختند تاریخ جلوس اوست

تاریخ

۱۱۳۱
۱۱۳۱
شدہ کشورتانی روشن اختر کرد عالم + گواہ آمد فرخ تخت رام مالو + درین دم کہ کویم نظم نامہ کشورتانی سربراہی جاہ دولت کشورتانی

القضا

۱۱۳۱
۱۱۳۱
+ بہ تاریخ جلوسش اخروہ دم اول گفت آمد سالی حق قضا بجزوبہ + دہش جلوس کہ تاریخ یکشنبہ نہم شوال سنہ یکہزار و یکصد و سہ و یکہشتہ شدن سید حسین علیخان و فید شدن بر اثر علی اب عبداللہ خان سہ انجام یافتہ بود صرف براسے ساعت نیک بود و ششصد و شصت محمد شاہ کہ ہم از ان تاریخ این جلوس بر سے آگفتہ +

تاریخ

۱۱۳۲
۱۱۳۲
+ روسن اختر بود اکنون ماہ ۱۰ + یوسف از زندان بر داشتہ + اگرچہ دین زمان کشورتیہا سے محمد شاستہ بسیار یافتہ میشود و بر سبب سیکہ بیت سکہ مرقوم بیت اما سیکہ بیت سکہ او بود +

بیت سکہ

۱۱۳۲
۱۱۳۲
نقل حق شہشاہ محمد شاہ دین پڑا + دین عالم زہد سکہ مرقوم بود + چون از عہد فرخ سیر جلد کار فرما رہا سے باختیار سادات بارہ بود و عزل و نصب نیز بہ دست ایشان چنانچہ تمام سستہ سابق جلد مہات سلطنت و ضبط و نسق ملک و مال باختیار نمودہ بودند از انکہ شاہ کہ بار شاستہ عاقل و نابود این ہمہ سہلے با سکہ ایشان را دیدہ خفہ بخش خاطر داشت تا انکہ بعد از چند سہ قابل یافتہ ہوا بہ سبب عدم خوابانید چنانچہ بعد ازین مرقوم خوابد گردید +

قطب الملک سید عبد اللہ خان وزیر اعظم و براؤنش امیر الامر سید حسین علی خان

این شهر و دیواران از سادات باریه بودند سید عبدالله خان از عمده بها در شاه لجه بود و از سکه الله آباد و سیلین
خان بصورتی که بهار سر فیر از سکه داشتند محمد فرخ سیر نیز در راه همراه خود آورده بود و از سکه ایشان بهر بهادر

شاه غالب آمد و مسید عبد اللہ خان بخلعت وزارت و خطاب قطب الملک بہادر یار و قادر و فخر جنگ و مسید حسین علیخان بخلعت امیر الامرا سے ممتاز گردیدہ در عهد محمد شاہ حسین علیخان کہ برادر خورد و نو و حسب اشارہ

محمد شاه در اثناى راه دکن از دست میر حیدر خان کاشغرى که یکى از رفقاى نواب محمد امین خان بود
تاریخ است و غنیمت ماه ذى القعدة سنه یک هزار و یکصد و سه و دو و هجرت کشته شد و قطب الملک بنام میر

چهارم محرم سنه یک هزار و یکصد و سی و شش که در این سال در محبس بود و اسیر شدن قطب الملک بدین مناسبت که اول عهد شاهنشاهی علینا به برادر اعوانه خود و سرخس الدین علیخان را که دست و پادشاه داشت

نوشته که یکے از شاعران ما را از مجلس بر آورده بر تخت نشاند چنانچه یازدهم ذی الحجه سنه کهنه را در کعبه
سرد و سلطان رفیع الشان را در تخت و سلمه را در دایه قرار داد و در روز شنبه کعبه را در

سے دوستانہ رشتہ قائم رہا۔ دوسری طرف دہلی کے سلطان نے بھی دہلی کے سلطان سے دوستانہ رشتہ قائم کیا۔ دوسری طرف دہلی کے سلطان نے بھی دہلی کے سلطان سے دوستانہ رشتہ قائم کیا۔

ملک بقایا محمد شاه خود را از قیل انداخت در جم شیر بردست اور سید عبد الله خان رسد اور رفته اور انزل
خود گرفت و پیش بادشاه آورد و بادشاه جهان بگفته نموده زندان فرستاد و در آنجا ماند تا آنکه اورا بتاریخ سلج

زمین الحکیمه نیز از دلیله و دسسه چرخ مجریه زهره دادند باجمعه بعد شهادت حسین علیحاجان لواء بنامه و آلوده
 حسین خان لاش اوراد و اجیر فرستاد و اسلحه و خون است و قریب ملک در شاه جهان آباد زیارتگاه حضرت
 شاهان و ...

سب سے اتنا راہ دست نہر شیر کینچ واقع شاہجہان آباد کہ از بے اس بے علم کر بلا داشت و قطب الملک در زمان فتح
پسند نزار و کھید و سب و صفت جو کے این نہر از اصل نہر شاہجہان سبے بریدہ آورده و آن خطہ را جو فوراً

تاریخ احمد علی

محمود و سیف قطب الملک عبداللہ خان | ہندو خیر کے کردگارے آن وزیر محترم

سر ان عبد الجلیل واسطے تاریخ گفت

عقل و جسم خورون دولت سادات مروج دو فرقه شد مذبحه ایشان را به نیکی یاد میکردند و گویا
بدین خاندان روایت کرده اند که این سرد و بیاد مثل سرد و جد بزرگوار و حضرت امام حسن حسین علیهما السلام

مرو و گیسو بختیگر شدند اما این فرق شد که برادر خود را دل و بعد از او برادر بزرگ شهادت رسیدند
 و بعد که پیش از وقوع واقعه حسین علیخان صاحب کعبه جواب داد که سید الشهدا امام حسین با حسن علیخان خطاب

و شکویند + بلغ و عذک + و + غلب عذوک سیف زید و عذر تو و غالب شد دشمن تو چون بعد
و او را تاسد + علی از حساس که روزی یک وقت در تارک با او عذر تو و عذر تو که

عدد و کسر در بلخ و عدد یک تاریخ نسبت و در غلب عدد یک تاریخ دیگر و چون که گیمه و چند روز

بعد از این واقعه سال دیگر شروع گردید خاندان عزیز سے دیگر تاریخ شہادت اور عبارت محمد حسین تازہ شہادت
 و میر عبد الباقی بکرا سے واسطے تخلص و شہادت حسین علیخان ابن قصیدہ است و پنج بیت کہ مرثیہ و تاریخ

تاریخ

آثار کرامت عیان پسیند نعل استرین معالہ پسیند پندش حق تعالیٰ پندید ای و آب می پند و مرغ دروا رستم نشان حسین خان پند در یاد دل که بود از ابر غنائش نقار او شد تباران کشتان عالم جوید در نظر خلق پند دل چاک چاک گشت و گردن داغ از دست این نام تالی پند ای وستان آل و حسان پند از ملک من برتر سید شید	ز دجوش خون لای آری دخون گریه سرخ شد پند و بیم داستان شور و سن از شتون عظیم اسیر پند از خجی که بود نهان و کون مشاوی بهار پند کز داغ ضیق کون نشان افنا و تار خاتم و سران پند این غم گشت زهر از و پند کوی ز کوفه است گل پند گلشن شیدا بهر خجین پند این جنت پخت و پخت پند سال شهادت و شهادت پند	شده ام حسین علی تازہ دین کیتی بر سیاه گرد زده و دین از داغ دل زنده یغان شک پند ز زنده صلیه خلف الصدق پند نیفش بر زده که خسته پند از زهر فلک زده عالی پند سندار شادی تن جرم کشت گردون از اتران پند ان سینه که از فکرم تن پند تا که باد ناخفت و تا پند تا حق بل بیت برالت پند رضوان حق جوینده قرین پند قل حسین که بر سر پند	سادات گشته اند ویدت پسیند حاجه شاد جراح نشاد آفریند این پند لو بهار گل آتشیند کز دی فخر بود بدلتش پسیند چون برق شکافت صف آفریند وزر که تار خاد و حصیند یعنی که بود او نفس پسیند در عتبات تم رکن رگیند تخریر کرد نسخه فتح پسیند سیلاب خون دیده و آفریند بر غم این جامه منور پسیند تا بهشت حسن نسیمی قریند
--	---	---	---

۱۱۳۲

محمد ابن خان که در شهادت حسین علی خان و اسیر شدن قطب الملک عبد الله خان لعل در وزارت و حساب و محاسبات
 ممتاز گردیده بود پس از دو ماه و چند روز یعنی در ماه رجب الاول سنه هزار و یکصد و سی و سه هجری قمری وفات نمود و محمد ابن خان
 هم مرد تاریخ او ایامه اند که میر جید رخا که شتر سے مذکور سید بنو از نرکان و غلاب است جد کمالی منیر جید
 تاریخ میر شید سے همواره مترجم رکاب با بر شاه و جابون بادشاه بود و چند سے لفر مانرو اسکے کشمیر سے رسید و در
 جنت میر شید سے اینها را میسر میگفتند +

مولوی شمس محمد

دست بکفر و کفید و سے و در حجر سے فوت کرده و مولو سے عبد الباقی سے که در تاریخ گوی در تاریخ
 روزگار گو سے بیعت می بود و تاریخ وفات او گفته که نیست فی تاریخ از ان جسته آید یعنی نو اسکے و تاریخ
 و سے و معنوسه و میر میر علی حیدر علی حیدر تاریخ است و اگر حرف منقوط هر و معنوسه و با حروف عجمه
 ان بگیرند عباد تاریخ است و اگر حرف منقوط هر و معنوسه اول و حروف غیر منقوط هر و معنوسه تا به حروف
 و با حروف غیر منقوط هر و معنوسه اول و حروف غیر منقوط هر و معنوسه تا به حروف غیر منقوط هر و معنوسه
 و به آبره حساب کی کسر واقع میشود و این در حاکم و دایره کلمات تحریر شده میشود و ان شاء الله تعالی

تاریخ

رحلت حاج خان کرده سده و پنجاه سالگی با دو و بالغان و عداوتی نداشت
 میر عبد الواحد متخلص بواحد بلکراسی
 دوستی نیرتخلص داشت شعر زبان بند سده و فاسته میگفت و جوایز زده و سپاه شغفت آید نشانی سفت اسخه
 سده شکرسان خیال مشاعر نظم و شعر در وصف حلوایات بدستور دیوان مرتب دارد در ایامیکه بدکشن سید محمد
 اشرف بجاکویت موضع راهبون از اعمال و السلطنت لایوسری پر داحت ادرا باز میدان آن توانست جنگ رود
 نمود و میر عبد الواحد در معرکه جبره شهادت چشید این واقعه دویم محرم روز جمعه سنه اربع و ثلثین و مائت و الف و اثنی عشر
 و میر علام علی آزاد در تاریخ شهادت او قتل و نظم کرده و یک عدد زیاده را بحسن تیسیر بر آورده +

تاریخ

میر عبد الواحد شیرین سخن	از زبانش آب جوان بچکید	سید والا کبر صاحب هنر	تا نیرتخلص و شعر اور سجد
والد او حاکم راهبون شد	در کالیش حیف آنجا بکشد	خطه پنجاب را از مقدش	آبرو سده تازه آمد بدید
باز میدانان کافر رزم کرد	از شهادت جبره صافی چشید	در سخن واحد تخلص سوز	لفظ دوستی هم تخلص برگزید

چونکه واحد رفت سال صلش ملک چوین زد در هم دوقل شید

مسجد سنهری

این مسجد خشتی است از انواب روشن الدوله محمد شاهی در سنه یک هزار و یکصد و سه و چهار هجری در شامان آباد
 تعمیر یافته برج این عمارت طلایی است از ان سبب سبزه مسجد مشهور گردیده و در جوار کوکولی چوبه و واقع است
 در پیشانی آن مسجد این تاریخ مرقوم است +

تاریخ

محمد یار شاه هفت کشور	سلیمان فر محمد شاه داور	به ندر شاه بیکه آن قطاف	سند این مسجد برینت در جهان
خدا یار نیست بیک از وی چو شاه	بام روشن الدوله طفرخان	نبا بخش رجوت نامهارا	نزار و یکصد و سی و چهار است

مسجد شرف الدوله

این مسجد خشتی است اما برج آن از سنگ ساخته اند و قبل این عمارت مدرسه السیت و این مدرسه و مسجد را انواب شرف
 در زمان محمد شاه باو شاه سنه یک هزار و یکصد و سه و پنج هجری تعمیر نموده بود و در بازار در میانه شامان آباد
 واقع است بر پیشانی آن مسجد این اشعار تاریخ منقوش است +

تاریخ

در زمان شاه خورشید سمریه	طلح حق ماه زمین شاه زمان	ناصر الدین که محمد شاه است	تبع او کفر شکن در دوران
شرف الدوله با فرموده	مسجد و مدرسه عالیشان	این دو بیت الشرف و علم	همچو سعد بن فلک کرده توان
	سال تاریخ با افتخار	قبله حج را اوت کیشان	

ستاره دوم وار

در سده الناصرین مرقوم است که در صحن آخر قریب ام سنه یک هزار و یکصد و سه و شش هجری در زمان

محمد شاه بادشاه دهنه ستاره دودنب در کواکب برج دیونودار شده قریب دوازده روز ظاهر مانده بعد از آن محفل گشت و بعد برین ماه پس کلال بادشاه انتقال نمود فقط در رستب اهل فرنگ تیر مرقوم است که این ستاره دوم در ماه اکتوبر سنه یک هزار و هشتصد و یکست و سه محسوسه نمود از گشتن بود.

اعظم الدین خان

خلف لواب جان شایر خان از غرضه تب و سرفه بیمار بود چون در سنه یک هزار و یکصد و سی و هفت هجری که لکن عمارت شفا یافت بنیشتی رخپور داس مصنفه و قایل الا نشا و تحفه الصبیان که در سنه کله او ملازم بود این قطعه در تاریخ شفا برسم نقیه گفته گذرانند و مورد انعام و اکرام گردید.

تاریخ

بزرگتر بگره خالق آلا نام	که یافت نقد شفا صیادگی اکرام	جناب شایر عالم اعظم الدین خان	که جانت قاهره چون یونان
بلند طالع ارواح کوب اقبال	خجسته صفت و مورد سعادت	رسال صحت آن لوبارای حیات	اسال کرد شفا دل خواص عام
حکیم عقل تب سرفه دور کرد	شفا عظمی باد القای عرواح	شفا عظمی باد القای عرواح	شفا عظمی باد القای عرواح

سیله اگر عدد عبارت تب سرفه از عدد مصرعه آخر دور کرده بود تاریخ شفا استخراج یاب.

مسجد روشن الدوله

این مسجد که بسیار لطیف است از سرتاپا طلا شده بود لواب روشن الدوله در عهد محمد شاه بادشاه در سنه یک هزار و یکصد و سی و هفت هجری تعمیر ساخته در حواله موقع فاسطه دایره در شایر جهان آباد واقع است و این همان مسجد است که نام و شاه بالاسه آن ششتم حکم قتل عام داده بود در شایر که این جزایر شایر بانی رخ مرقوم اند.

تاریخ

شکر حق کزین نفس جده عرفان پناه	شاه بیکه ان مرشد کامل آوازه	وزیران که کندشان مشید قدر	سعدت گشته محمد شاه غار نادر شاه
روشن الدوله از عرفان شایر جوهر	کرد تعمیر طریقی سینه من شیشه	مسجد کانه زلفا حسن بدین	کرده از شماع در جاردوب نگاه
حوض شاد نشان از شیشه کور وید	سر کرا از انش نبوسا ز شوق	سال انجمن رسا بابت انعام	مسجد چون تب تبی بیضا نور

شاه مروان

عمارته است در دهنه و در اینجا شان قدم بر سنگ ساخته اند و میگویند که این نشان قدم اسیر المومنین علیه السلام است و آن نقش بار آورده من سنگ مرمر نقب نموده اند و بر آن این بیت خود حیا حفظ منقوش ساخته اند.

بیت

بزمی که نشان گفت بانی تو بود
سالها مسجد صاحب نظران بود

شده هجری دورین مکان در بر ماه تباریح یکم سلیمان بر لسنه زیارت میروند و از راه است که تیر از مروان میشود و این عمارت احاطه نخه دار و در و در و از راه شمال آن که در سنه یک هزار و یکصد و هشت و دو تعمیر یافتند این تاریخ مرقوم است. قال مجیب الله انما دینه العلم و علی باهیا. شایر در عهد مبارک احمد شاه جبار شاه غازی مجیب ارشاد لواب قدس به حضرت صاحب زمانیه با مقام لواب بیاورید و عمارت صاحب لیسر بر لسنه

حاکم ایلین علیخان تعمیر یافته و مجلس غازی و مسجد و حوض در یک سال مرتب شد +
 میر عبد الجلیل الحسینی ابو اسطیٰ ملکر سے
 مجلس اور واسطے است و در سنہ ہزار و یکصد و یازده ہجری بارادہ معاش ہزار ہکترام بدکن شہنائت و عالمگیر
 بادشاہ اور اسفند خانیہ عطا فرمود و بعد چھ سال خدمت بخشید گئے و وقایع نویسی گجرات شاہ دولا رحمت
 ساخت و تاریخ این خدمت الشاکر و +

تاریخ

مر از حبیب خلافت عطا شد نزدی کر خدمتی عیش افزا خود گفت تاریخ تفویض شد و قایل نگارنی گجرات زریا
 و میر علام سے آزاد بنویسید کہ در سنہ ہزار و یکصد و شانزده خدمت بخشید گئے و وقایع نگار سے و سوانح نویسی نگار
 بہکرو غیرہ باد عنایت شد و تاعدت در روز خدمت را بدایت و امانت پر و امانت نا انکہ در عہد فرخ سیر بادشاہ از
 بیکیا سے قدرت اسلہ در پر گئے چو سے اراعمال ہکر ریزہ سے نبات لغت رز الہ خور و از ابر بار بد و کامہ زبان
 عاسکے راشترین کو انید درین ساخنہ راسے الشاکر و در فر و قایل معوض بارگاہ خلافت و امانت و +

فرد

فرخ سیران ہشتہ بارکات چرخ اراد اب او خندہ شیرین بگا درند یمن عہد عشرت ہندش بارید عجب زریہ فزونیات
 میر حیلہ سمرقند سے کہ در ان زمان رالتی و فائق مہات سلطنت بود بجز ملاحظہ فرود قایل سے انیکہ حکم تحقیق کند چل
 بر خلاف واقع نموده در اوایل سنہ ہزار و یکصد و سبب و شش ہجری سے اور اسفند دل ساخت چون سنہ ہشتاد و شش
 آباد آمد چند سے بدر بار امیر الامرا اسد حسین علیخان آمد و رفت میکرد و روز سے در مجلس انواب ذکر با عی و کو
 بمان اندر بار خانہ تمام بود و اور اعرض کرد انواب ریا راپند کردہ برادر خود قطب الملک نمود و گفت کہ این مقدمہ
 قابل عرض معلی است او بدر بار رفته فردر با سے بھرت ظل سبحانی وادند بادشاہ بسیار پسند کردہ آفرین بخین
 نمودند انواب عرض کرد کہ باعث تقیر قائل ہیں راسے ست بادشاہ تعجب کردہ فرمودند کہ بادسنویر بخدیات سانی
 بحال فرمودہ شیخ محمد عین بخشی و قایل نگار پر گئے مذکور کہ فرد سے بزرگ بود و طبع موزون و دشت نیز درین
 باب و بیت گفته در فر و قایل درج کردہ بود +

فرد

چو فرخ سیر بادشاہ جہان | یار بہت بھی چو باغ جہان | اجین جہان چو شش گل | اشار شکر کرد ار اسمان
 در ہنگامیکہ منتر صوف مغرول شدہ در شاہ جہان آباد موقوف بود و خانہ امیر الامرا اند کور در راہ ذی القعدہ
 سنہ ہزار و یکصد و سبب و شش ہجری سے متولد شدہ بود و تاریخ در عہد سلطنت فارس سے و سند سے گفته اند انواب گجرات

در عہد

مال امیر الامرا القسستہ | وہی قدوم الولد السیر | ان فی ذلک عبد الجلیل | المذنبہ العبد المکرم کسیر

در عہد

گلے شکفت بجا نزار خاندان حسین زمانہ شد بدوام بقیاد اوصفا من +

سنة این گفت چو گفتم این تاریخ هند سال شو و محمد این کل آسن

پس به سنت کون پس سین پیت چیه چیه یک یک سدا یه سپر کل و پیت
در تاریخ ولادت سید و قار محمد ساندو سید سپر سید محمد و شش که در سنه هزار و یکصد و هشت و شش بود
آمده گفت

تاریخ

حق تعالی محمد روشن سپر سید و او حاد و یلاد سال تاریخ چوبستم فر گفت از چوبستم در روز و شش
و ولادت سید عبد الجلیل سپر سید شوال سنه هزار و یکصد و یک و هشت داده و انتقال از شب شنبه بیست و
سیوم شمس ربیع الاخر سنه هزار و یکصد و هشت و هفت هجری در شاهجهان آباد واقع شد و شش او سید
الوصیت در بگرام نظر کرده در قدم والد بزرگوارش سید احمد و من ساحت سید غلام علی آزاد و سید کریم الدین
است و الحسنی در باده تاریخ یافته و در تقویم مضاف و سید گوید الحسنی الجندی و الزیاده مولانا قار و سید و سید
تاریخ پر کار فکر سید و تاریخ لا تعد و لا تحصى برگزین شده دایره نیست

تاریخ دایره دوازدهم

طریقه استخراج تاریخ ازین دایره نیست که از خانه پاسه چهارده گانه سرخانه را که خواهند سید را قرار دهند
و سر عدد و یکم بخاطر سید شمار نمایند سو اسے واحد چهارده و اصل شش اول و آخرین و هر خانه که شمار تمام
شود عدد شش بگردان پس عدد و یکم به ان شمار مقرر شده اگر فرد باشد باز خانه ششم را بعد از گردانیده تعداد
نمایند و اگر فرد باشد و در دورة مدور تا آنکه متقی مبداء اصل گردد و اکنون مقدار عدد شش بگردانید که در خانه
حاصل تاریخ شود اگر زوج باشد خانه مالعید متقی را بعد از گردانیدن و هر خانه که در آن عدد شش باشد
مبداء اصل گردد و پس سیزده مجموع اعداد حاصله تاریخ شود و متقی همانکه مراد از فضا است و بعد از استخراج
شماره مثل فضا عدد باشد و اطلاق صفت از دو سه نوبت بر سه مثل فضا عدد آرد و است به خلاف مطایع علماء
حساب فی القاموس المصنف مائتة الشل اسلا از اول قال لك صنفه بیرون شل و ثلاثه اسلا لا یزید

غیر مخصوصه
مرزا عبد الغنی کشمیری

تخلص او قبول است فاضل ممتاز بود و سخن سخن معنی لوازم در شاهجهان آباد سید بر و سید بر و سید بر

دو ہجرت سے پانچ سو تیس سال پہلے کہ یہ مورخہ تاریخ وفات او از بن مسعود برآوردہ

تاریخ سے کو دکر اظہار از بن

باغ ناظر روز افزون

این باغ در عهد محمد شاہ بادشاہ شاید کہ بسال پانزاد و یکصد و سی و نہ ہجرت تعمیر یافتہ باغ مذکور متصل روحیہ
در شاہجہان آباد واقع است و گرد گردان چار دیواری سے ساختہ اند مکانات خوب اندر دیش بنامودہ بر دروازہ
باغ این تاریخ منقوش است

تاریخ

نورمان محمد شاہ عسادل	کہ بر پیش بود باغ تبارک	انباری گلشنی در قطب گردید	کہ گہایش زند خوان تبارک
بود سر سبز دایم روز افزون	بجی سورہ صا و تبارک	ان تاریخ سال گفت الف	خدا یاری بود بالہ مبارک

شیخ سعد اللہ دہلوی

مخلص او گلشن است ارفق اسے شعر الود مرید شاہ کل متخلص بوجدت ابن شیخ محمد سعید بن شیخ احمد مجدد و سر سبز
بود باین مناسبت گلشن متخلص میگردد و اسلام خان کہ بوزارت بعض سداطین گجرات احمد آباد رسیده از احمد اداوت
در شاہجہان آباد است بکیم چار دیواری سنہ ہزار و یکصد و چهل و یک فوت شد از دست + + + +
گشتم شہید شیخ لقاقل شہیدت + + + + جام ز دست برد غزالانہ دہانت + +

مختار احمد

ابن مسجد و محب را مختار الب بکیم بیوہ لو اب شجاعت خان لبد انتقال شوہر در سنہ یکہزار و یکصد و چهل و یک
ہجرت سے تعمیر ساختہ در شاہجہان آباد قریب کشتیہ بازار واقع است بر دروازہ بیرون سے این عمارت
مختار احمد منقوش است و بر پیشانی مسجد این اشعار قوم

خان دین پر در شجاعت خان بخت یافت جا	ما رسالی حق لغالے ارفقیل مرے
صدر حق توانا کسیر فاطمہ محبت جان +	یادگار شمس حاجت ابن سید بفضل مصطفی

سید برکت اللہ الملک صاحب الکرامات متخلص

ابن سید اوس ابن مرید بجلیل بن مرید الو احد متخلص شد بکے بلکہ اسے است چون مرقد جد او میرجلیل
در ماہرہ از صفات مستقر اختلاف اکر آباد واقع شدہ در ان مقام رفتہ سکونت اختیار کرد و در عاشور
سنہ ہزار و یکصد و چهل و دو ہجرت سے فوت کرد و از تاریخ او یافتہ

تاریخ

بیدار و فتنہ سوسن متخلص	ایست شجر آجہان بجلیل	پانچ وصال و خود کرد رقم	صاحب برکات و اصل منزل
شیخ الدیاری بن شیخ عبد سبحان			

کے ارطاران حیرت کالان لو اب مبارک الملک سر بلند خان صوبہ دکن گجرات بود و در عهد بادشاہ فرخ شہیر
شش ہزار سے و خطاب برستم زبان خان سد فرانسے یافتہ و در ہجرت کہ باہر اچہ ابھی سنگم مارواڑ سے

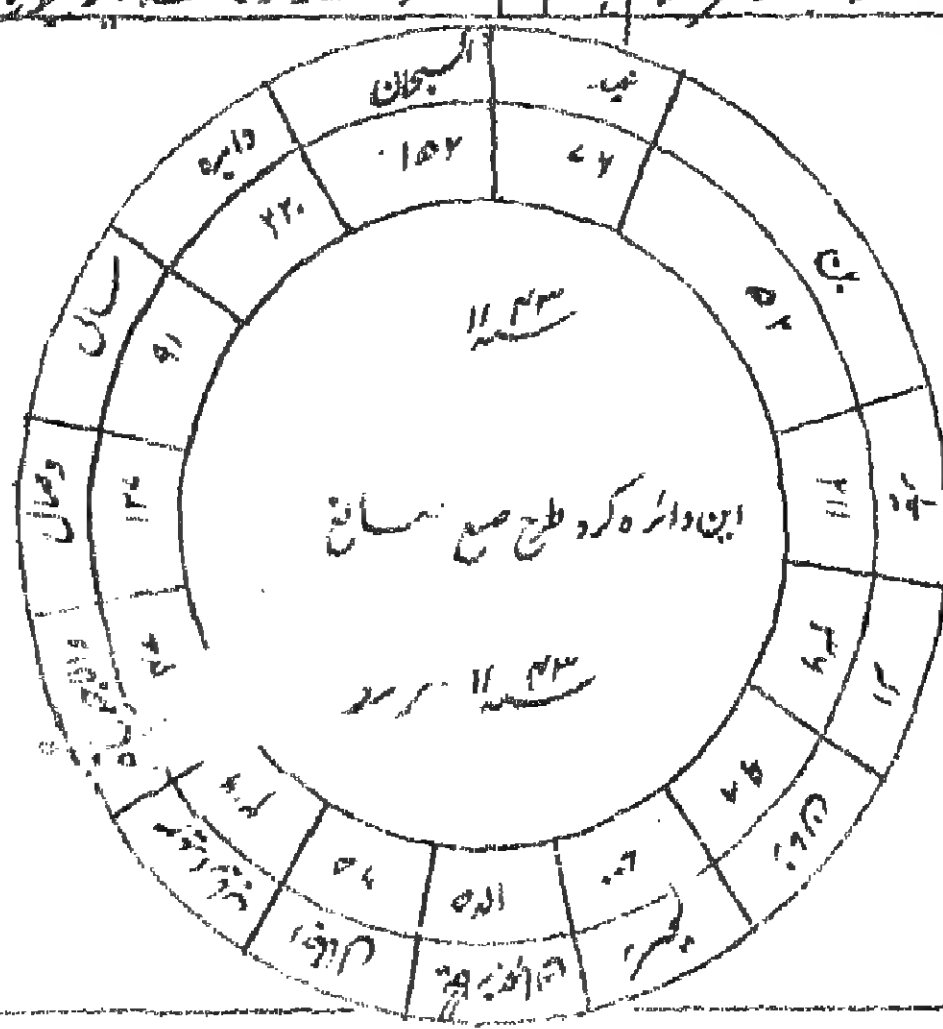
بن راجہ اجیت سنگھ کہ از بادشاہ محبوبہ دار سے گجرات احمد آباد سر فرار سے داشت واقع شدہ بود تاریخ ششمین
روز و ہجرہ آخر برسات سنگھ پھر اردو کھنڈ و چل و سہ چہرے شہادت یافت شیخ زرع الامین خان بگڑھی
تاریخ او گفت

تاریخ

صفت شکر شیخ اللہ یار کہ در روز ہجرت	از دار ہجرت او در رسم و زوال و ہجرت
باوہا پیش قدم را اندہ جنو و کف	باوہا زبرد زبرد کرد صفت از ماسام
تا بہ گجرات بہر اسبے لواب جلییل	آن فریبغ الفدر در سجد اولاد امسام
سر بند سے و دبا زینت کے گز ہمیش	ترک کردند نووان بہرستش اصنام
یاسبے سنگ نعین آندہ جنگیہ میان	کامین چنین رزم ندید و نشندہست انام
شیخ خود را برسا بند لقلب مقہور	معد کہ کرد کہ مسریخ بر دکر دسلام
آخر الاسد بدراسے و غا غوطہ پز وہ	خورد غلمان لبہشش نو نشانہ ازہ اگر ام
اسم مرد اسنگے در رسم جوان مرد سے را	کرد قسام ہمدان جو معل لغبلام
پاس وین دار سے و پاس نکابن سرد	سخت ناقص شدہ بودند کہ او کرد متسام
من لفسر کند و تاریخ لفسر سوز و الم	بادل خویش بد م در کلمہ کلام
تا گمان ہارنے از دزد کشید آہ و گفت	آبرودا والدہ مار لشر اسلام

و غلام حسین بن بیت اخیر تبدیل دادہ دایرہ نصیف اخذ نمودہ کہ از ان تاریخ شہادت او استخراج می شد
بیت و دایرہ نصیف

تا گمان مخالف غیب از سر اعلام گفت
حسرت سے دادہ اللہ یار لغیر ج اسلام

تکلیف استخراج تاریخ ازین دایره نیست که یک خانه ازین خانه هاسے چارده کاہد را سرکہ باشد اصل فرض
نموده آغاز شمار از طرف راست یا از طرف چپ بدو دایره مره بعد اخرے نماید یا بطریق کہ عدد شمار طاق یا جابج
شد یا چ و مثل آن منتہاسے اور عدد مطلوب گرفتہ تہمان منتہاسے منتہے مبداء شمارش میکردہ باشند
تا آنکہ مبداء اول برسد پس مجموعہ عدد گرفتہ شدہ تاریخ بود اگر حفت بہت شد دو و چهار شدت اور عدد نقص
گرفتہ از خانه متصل دسے مبداء شمارش میکردہ باشند تا کہ خانہ سالی برسد اول برسد پس آنہ عدد تاریخ
شود و ہمین طریق تا بحد شمار ہر عدد و یکہ بخاطر آید شمار نماید و شمار یک و چہار دہ و پانزدہ و ہفت و چہار
و نیت و نہ و از نہا باشد ہستہ شصت

نواب جان نثار خان

خواہر او بجا نہ کجای نواب فخر الدین خان وزیر پور و بیکہ داسے کوڑا کوڑا اسر فرار سے داشت در سنہ یکہزار و یکصد
و چہل و چہار از دست مردمان ارار و کچہر کہ رسیدار کوڑا کوڑا کشتہ شد تاریخ شہادت نواب بندہ کور و کور
کایتہ کہ سیکہ از ملازمان او بود منظم آوردہ

تاریخ

در لغت فہرست آہ آج کجای	نہد اسم ہوا بت چہ کن بود	چہ گویم از سر کج و کمالش	ہما با بالاکیم ہیمن بود
فقدار با چنان اوج سنگین	اگر کٹر سکنہ این سرزمین بود	شہادت یافت جنگ از غما	جگویم شرح آن مجمل ہوں بود
چنان شیر زور و وقت بیکار	اگر دشمن رازبان آفرین بود	یکی گوید بایستی چنان کرد	در گوید کہ تہہ ہرین این بود
نابین ہندہ اوسد اسے	اگر انہما سر زشت اولین بود	ای تاریخ سال این مہبت	خود گفتا قضای حقین بود

شیخ محمد علی المعروف بشیخ نور الدین الہ آبادی

برادر زادہ حقیقہ و داماد و سجادہ نشین شیخ افضل الہ آبادی سہت بحر مواج علم شریف و طریقت بود کتب
در سال کثیر تصنیف نمودہ و شب و شب نہ یازد سہم سجادہ الاول سند اربع و اربعین و مائتہ و الف در حوالہ
رحلت آسودہ لقا شد رشتہ بہ تاریخ وفات اوست مرقہ او در پلوسے قبر شیخ افضل سہت بعد اولیہ شش شیخ مخیر نامہ
متخلص بقضی بر سزار شاد شست

تاریخ شاد و ناور

میر غلام علی آزاد قتل کردہ کہ دستے کہ در ملک سندہ اقامت داشتہم تاریخ طوسے شیخے مطابق بہت
واربعین و مائتہ و الف این مصرعہ یافتہ بہ مبارک باشد و باشد مبارک بہ بعد ازین عطف عنان بکسور سہ
دست داد و در سہ شہین و مائتہ و الف احرام حرین مکرین برستم و دار و بندر شور شد م در اینجا با مرزا محمد
بہجو و ملاقات اتفاق افتاد او تقیری گفت تاریخ طوسے شیخے مصرعہ یافتہ وہمان مصرعہ خواند بعد اور اکسار بار
حرین رخت سفر بدیاد کن کہ یہ سہیلہ بالو اب تو شین الدولہ سالار جنگ بہادر در وقت صوبہ دار سہ او رنگ آباد
صحبت شعرا اتفاق افتاد کہ بہت بود کہ دستے مبارک علی نام مصرعہ یافتہ وہمان مصرعہ بر زبان آورد
و غرض کہ عجب اتفاق است کہ یک مصرعہ سہ شخص را توارد افتاد و دہر سہ شخص از سہم بر بلہ دور دست سیکہ

در ملک سند و سببی در ملک گجرات سیوسیه در ملک دکن و بنا بر اینکه نام مولود مبارک علی است تاریخ تولد

لطف زیاده دارد
احمد یار خان متخلص بیکتا

از نژاد قوم برلاس است پدرش امیر بارخان بصوبه دار سیه لاهور و نشت و نشان سجده و آخر بالوجود ارسه غرضه قناعت نموده و احمد یار خان در آخر عهد عالم گیر صوبه دار گشته شد اقامت شعر قدرت میگفت و مشهور منعقد و دارد و سفته محمد عاقل بیکتا لاهور سیه با احمد یار خان مناقشه کرد که بیکتا متخلص من است متخلص را من و ابابگذاشت احمد یار خان گفت بیکتا نشدیم بلکه دو نامندیم و قرار داد که با هم غرضه طرح کنیم هر که خوب گوید متخلص از دباشد پس خان مذکور زمانه و مکانه تعیین ساخت و جمیع صاحب طبعان لاهور فرام آرد و غرضه که طرح کرده بود بر یاران عرض کرد و صدای آفرین و تحسین از هر جانب بلند شد محمد عاقل هر سکوت بر لب زد هر چند یاران تکلیف کردند غزل خود را در آن یافته بر زبان نهاد و احمد یار خان محضه دست کرد و بپرو و دستخط حفار سخن سیخ دین گردانید آفرین لاهور سیه این بیت و نطق کرد بیت برین معنی گوایم آفرین ما که احمد یار خان بیکتا است بیکتا دیگر سیه این مصرعه شست نمود مصرعه گوهر بیکتا است احمد یار خان و سطل غزل مذکور نیست تا حقیقتش طرح جهانگیر سیه و کادسی بخت و شکر رنگ چور و سیه لبر و سیه بخت و وفاتش سیه سیوم حماد سیه الاول سنه هزار و یکصد و چهل و هفت هجری سیه در قصبه خوشاب از اعمال لاهور واقع شده سر غلام علی از او خطه تاریخی در یک نظم کشید و یک عدد زیاده را بحسن تقدیر آورد

خان و الاریه احمد یار خان	ذات او ائمه خلق عظیم	در فنون نقل بیکتا بیجان	زیاده افکار او در تبسم
کردار معموره میگفته سفر	نام او ساخت و اماراد نم	چونکه بکثافت شد تاریخ او	جای احمد یار خان بر تبسم

مولوی سید عبدالغنی است

در سنه منفده جلوس محمد شاه و بصوبه دار سیه شیخ الدین محمد خان نائب لواب غلیور و سیه خان بنای سیوم حماد سیه اناسه روز یکشنبه سنه هزار و یکصد و چهل و هفت هجری در بنگاله وفات نموده و تاریخ وفاتش سیه ششمه خاتمی است

سر کاو بان کمالش بر آیس	تاریخ ۱۱۹۴	سیه ۱۱۹۴
سیه حد و حریف کاف را از عدد عید است	در کرده شود تاریخ بر آید و تاریخ دیگر مولا سیه سیه است	۱۱۹۴
حکیم الممالک شیخ محمد حسین شیرازی متخلص کثرت		
از شیوه ارسه راست اندکشته و اطمینان سیه حد و حریف کاف سیه در ایران نشود نه باقیه آخر در عهد آمد و در سمرقند کارش از او محمد عظیم شاه و جوان طبابت او کرد و در عهد شاه جهانپادشاه باغزار او		

احترام لیسری بر دوز زمان مجد فرخ سیه خطیب حکیم الملک سید بلید سنی یافت و در عصر محمد شاه احترام بیت
سبت و بعد از آنکه مناسک حج معاودت نمود و فالتش در شاهجهان آباد در ماه ذی القعدة سنه تسع و اربع
و مائة و الف و الف اتفاق افتاد از او تاریخ او گفته

۱۱۸۹

تاریخ

بی نظیر زمانه شیخ حسین | گوی سبقت از کلمه بجا | الفی از برای جلیت او | سال تاریخ گفت شهرت

میر محمد افضل الله آبادی نهایت تخلص

شیر اسلام خان جو سنی سفید دهنی است که والا تخلص داشت در القاب مند اولات علی فاضل ملکه
افضل و در افتداسه محاورات فارسه کامل بل اکل بود در شاهجهان آباد لیسری بر دوز و از دهم
ربیع الاول سنه تسع و مائة و الف در گذشت تاریخ فوت او سنه آزا و چنین در سلک نظم کشیده

۱۱۹۰

تاریخ

نهایت گو سخن رستان بره | در برای سخن شریقه نظم سپرد | از بر خرد سال فالتش ستم | فرمود بر دوز جلیت احمد مرد

نواب سیف الدوله عبدالصمد خان بهادر ولیر خجک

از جانب والد که نام ایشانخواجه عبدالکریم بود خواجه عبدالصمد امرار طرف والد نقیض عالم محرم غلام که
سید صبیح نسب بود میرسد وطن اصل او سمرقند لیکن مولد عبدالصمد خان اکبر آبادیست و صغیر سنه سیر
والد لیسری رفته نشو و نما و کسب علم در اینجا کرده بعد فوت پدر با سبجان علیخان بابوشاه توران رو شش
سیر مانده آمد و رفت بر باره نمودند و بنیاد شیخ الاسلام سمرقند که از خدمات عمده توران است فایز بود
سبب شمت در عهد عالم گیر بابوشاه وارویند وستان گردیده در اول ملازمت بمنصب شش صدی فایز
شدند و بعد چندی بمنصب هزار پانصدی و خطاب عبدالصمد خان ممتاز گشتند و در عهد جاند ارشاد جنگ
برادرانش ترو دها سرتما نه بجا آورده بعد فتح بمنصب هفت هزار س و خطاب عالی جنگ مغر شده
ولید ایشان ذکر باخان بمنصب بیج هزار س فایز گشته و در عهد فرخ سیه بمنصب هفت هزار س و بعد از آن
لاهور مامور گردیده عازم القوب گشت و بعد چندی خطاب دلیر خجک مخاطب گردید و در زمان محمد شاه
بابوشاه بمنصب هفت هزار س و صوبه وار س ملتان و خطاب سیف الدوله ولید ایشان بصوبه وار س لاهور
و خطاب انور الدوله هزار خجک س فرار شد و آخر الامر کمال پیش از آمدن نادر شاه و سنه هزار و یکصد و پنجاه فو شده

یک تاریخ او نیست

تاریخ

رسمه وصل عبدالصمد خان بچون

تاریخ دیگر از اردویم رفت بعد و فالتش لیسریش ذکر باخان بصوبه وار س لاهور ممتاز گردیده ۱۱۹۰

قلعه شهر کنگ

در شهر کنگ مضاف صوبه پنجال قلعه ایست که ان را باره بهائی نام است و شهر کنگ و قلعه مذکور میان دور و خانه

بہاندا و کشتہ جو رسیہ واقع شدہ در ایام بر شکرال پنا سے نماز قریب بد کردہ و عرض در پاسے کشتہ جو رسیہ بقدر
 اصف آن خوابد بود آن قلعہ بر کنار نماز واقع و دو حصہ قریب سبہ کردہ تھیں خوابد بود کہ از سنگ و خشت و گچ
 در کمال استحکام و زراست بنایانہ و فاصلہ میان شتر گنگ و قلعہ قریب بد کردہ است و قلعہ سے عرض بر اطراف
 قلعہ است کہ ننگان و ابران سے نمازند این قلعہ را الفواج کہنی انگریز تبار و چار و سہم اکتو پرستہ کھزار و شصت
 و سہ ہجرتے مفتوح ساختہ و از ان وقت لعل سرکار کہنی است درین ایام آن قلعہ و ماہنامہ دار و از تارکے کیر
 از دروازہ پاسے آن قلعہ مرقوم است چنان استفادہ کرد کہ شخصی بنام سوسن سنگیہ کیر کھزار ہنگام کہ حکومت آن قلعہ
 داشت ان دروازہ را در سنے کھزار و یکصد و پنجاہ ہجرتے تعمیر ساختہ و تاریخ مذکورہ را بر ان دروازہ مرقوم نموده
 تاریخ نیست

تاریخ

زخمت و شوکت کہ کیر پر تار	خارج اقلیم کیر و داسے	خوشا کیر موہن سنگیہ بادر	زبالتش بود معدن جود کا
چو شمشیر دگنہ کارزار سے	یشیش چہ ستم چہ زار سے	رکھش قلعہ دار افغان ایام	بہیم خوش بارہ بہائی تھے
کندرج دروازہ بالای قلعہ	ہین فکریداشت صبر و شام	قلعہ کہنی بر خندق ننگان	نہر ملک عدو اش دواسے
جہانیدہ داروغہ ساکن کرا	سورخ علی رضا استہما سے	زلف پر سپہ تاریخ گفتا	کہ گمانا نہ دروازہ قائم ہے

میر طفیل محمد بلگرامی

تاریخ نسبت جہارم ذہبہ الحجہ سنیہ احد سے و جنسین و ماہیہ الف در بلگرام حلت نموده و بردن و صیت در باغ محمود
 متصل مرقوم علامہ مرحوم میر عبد اعلیل بلگرامی سے مدفون گردیدہ و مرقوم غلام علی ازاد کہ شاگرد او بود این تاریخ گفتہ

تاریخ

افسوس کہ تاب معنی	از خلقہ آسمان بردن نشا	تاریخ وصال او خرد گفت	علامہ از جہان بردن نشا
-------------------	------------------------	-----------------------	------------------------

ذکر نامہ در شاہ بادشاہ ایران و آمدن او شہر سندوستان

چون نادر شاہ در عہد محمد شاہ بادشاہ در خند آمدہ بود و لہذا ضرورت شد کہ منہ ارحالات او در مقام ترمیم یابد
 در تواریخ مرقوم است کہ چون در ماہ محرم سنہ کھزار و یکصد و سہ و پنج ہجرتے محمود شاہ اسیروسلطان
 قندہار سے کہ از افغانہ قندہار بود در صحنہ ان آمدہ شاہ حسین صفوی سے این شاہ سلیمان صفوی سے راخص
 کرد و اورا بدست آوردہ و مقید ساخت و بر عراق عجم مستولے گشت قریب سہ سال بر دساوہ سلطنت
 اکثر بلاد ایران را تصرف خواہد آورد و اولاد و اتحاد سلاطین صفویہ را از صغیر بکبیر بقادقن سوا سے شاہ حسین
 کہ اورا امان دادہ بود بقتل آورد و بعد از ان ایام ملک محمود سیستان سے واسے ملک شہر وزیر نظر سے استیلا
 محمود شاہ و مجوس شدن شاہ حسین و رسم خورد کے محالات و مہور پاسے خراسان وغیرہ و شہر ہند
 آمدہ بر سنے فرمانرا دے ممکن گردیدہ و بر اکثر بلاد خراسان کہ در تصرف علی محمود شاہ نبود تصدیق نمود
 آورد و چون محمود شاہ قندہار سے این جہان را بدو نمود و اشرف خان کہ بنے عم او و والی
 ملک و مال شدہ شروع بدادگری و رعیت پردے نمود و مزار اہل کتب و علما پر اسکا و این بیت گفت

مات سکه

باشرفی از کجی که از آن جناب شد

بالجمله بعد از چندی از اوج روی بر سر دوسه آمده خواستند که شاه سلطان حسین را از قید مستخلص ساخته پیش خداوندگار روم ببرد اشرف خان نیاید صلحت وقت شاه بگناه را بقتل آورده بار و میان طرح مصالح انداخت شاه طهماسب ثانی به پسر شاه سلطان حسین که پیش از غلبه محمود شاه از اصفهان برآمده در اطراف مازندران کشته داشتند با بر ضد داشت نادری قلعه بگ که مدتی تشویه قزاقی و از آنست که پیش گرفته تاخت و تاراج مشغول بود و در اجماع الاوقات خیال سرور دوسه و مردار بی در سر داشت منوجه خراسان شد و بعد از حاربات ملک محمود بیگ را متاع حاصل ساخته متصرف بلاد مقیو شد او شد اشرف خان از استماع خبر استقلال شاه طهماسب اندیشه نام شده با عساکر موفوره از اصفهان حرکت نموده رو بخراسان آورد شاه طهماسب نادری قلعه بگ را بر سر گرفته در راه صفر سال بکشت از رو کعبه و چیل و دو نیم فرس از شهر کج نموده متوجه اصفهان شد و بعد از حاربات تاب مقادست و در خود ندیده راه گزینش نهاد چنانچه بعد از بیست سال دلبست و یکرو سلطنت ایران باز سخاندان صفویه مستقل شد و نادری قلعه بگ خطاب طهماسب قلی خان منفر کرده و در آنست که بعد از رو کعبه و چیل و بیست طهماسب شاه را مقید ساخته خود بادشاه ایران شد و در هنگام کمال تسلط او را خان بزرگ سقند خانی طهماسب خان جلایر که و کیش بود و در هر خود این بیت جمع کنده بود

جمع

تا خان بزرگ در حیات است

بالجمله بعد از غیر و تبدل نمودن سکه دوسه در سیم و دسار را بطریق با سیم بلده دار الضرب و طرف دیگر از غیر نمودن که تاریخ این ساخته است در سیم ساخته است که اینیکه خیر است در آنچه که واقع شده چنانچه سکه از طرف فای ایران در تاریخ خلوص او این چنین گفته

تاریخ

۱۱۲۸

بریدیم از مال ارجان طرح

دناور شاه در آواختر سکه بگزارو کعبه و چاه و یک سیم به سیم تخمینند نموده متوجه ان سمت گردیده چون خبر رسیدن او به پسر شاه بادشاه رسانند نامتاسی از اعیان مملکت و لشکر و توپخانه که زیاده از حد حساب بود از شاهجهان آباد برآمده در دشت کرمال که چهار منزل از شاهجهان آباد است مقرر قبال مقرر نمودند و تاریخ چهار سیم ماه ذی القعدة سنه مذکور جنگ شروع گردید و نخستین توپ بران الملك سعادت خان با قبلی از سواران دیاده رو بجنگ آورده و مجروح شده رسید که دید توپ اسیر الامر افغانه در ان توپ مظفر خان برادر حوزو او بالیارس از سپاه کشته شدند و نه مرتب بر سپاه هندوستان راه یافت روز دیگر تادور شاه معرفت توپ بران الملك پیغام صلح به پسر شاه فرستاد و بعد از رو و بدل بسیار قرار برین یافت که فرامانهای هندوستان آمده با داسی ایران ملاقات نمایند و بدینون نقد و جنس مصلحت

نفر ناید خلاصه اینکه نواب نظام الملک صفحاه نجدرست نادر شاه رفته محمد و پسران مستحکم نموده بر فتن بادشاه
راسته شده چنانچه در دیگر محمد شاه نجیه نادر شاه رفته ملاقات نمودند و نادر شاه تا بیرون خیمه استقبال فرموده هر دو
در خیمه بر یک مسند نشستند و بعد توابع و کتریم نادر شاه گفت الحال که شما اینجا شریفیت آورید بر آوردید سلطنت هستید
بشما مبارک لیکن بدان که جنس مضایقه نباید فرمود و مختصر اینکه باو شاه از نادر شاه رخصت شده خیمه خود را
منو قادی در دیگر به اعلام و پیغام گذشت چون بعد گشته شدن نواب خاندوران نواب برهان الملک بخوان
که عهده امیرالامراست بنام او مقرر شود و محمد شاه که نظام الملک را بان عهده سرفراز ساخته بود بنابران برهان
الملک آزرده خاطر شده بنادر شاه گفت که دولت و خزانه باو شاه در شاه جهان آباد از حد حساب بیرون است اگر شاه
بکثرت و به شرف بر بدیده نقد و جنس نفقت بدست شما خواهد آمد چنانچه نادر شاه به بهانه ضیافت بناریخ هشتم ماه
ذی الحجه که سنده یکزار و پنجاه و یک بود همراه محمد شاه بدر الخلافت شاه جهان آباد شریفیت آورید نواب برهان
الملک تا عروب افتاب در قلعه حاضر بود در دیگر فریب لصبیح نهم ذی الحجه که مطابق نهم ماه مارچ قدسی سنده
یکزار و هفت صد و سی و نه عیسوی بود از سبب زحمتی که خورده بود و ستم از شدت در دو شب که از چند
ماه او را عجز ساخته بود بجا عالم جا بد استقامت و بعضی نوشته اند که ز سر خورده بهر و چنانچه در نسخه عبرت
نامه تصنیف میر محمد قاسم مسطور است که چون در تحصیل زر توکلین واقع شد نادر شاه برهان الملک و صفحاه
و اعتماد الدوله را به طلب داشته تقدیر شد بد در تحصیل زر فرمود و امر اسے مذکور اطلسا نمودند که
بالفعل سه انجام آن مبلغ که ده کروڑ و بیست و سی ستم تو اند شد لیکن هر قدر که وصول تو اند بود قصور بخوان
کرد شاه بر دے برهان الملک از غیظ لفت انداخت و بر حصاره اعتماد الدوله و صفحاه سیله بازده موجب عتاب
گردانید بعد بر آمدن از دربار بر سه امیر مشوره نمودند که چون آبرو نماند تحصیل اینقدر زر خطیر لعقل ستم آید بهتر
انیت که کاسه زر بر ملا علی نوشیم برهان الملک قبول این معنی نموده زر بر ملا علی نوشید و صفحاه از دے فرست
و چنانچه ز سر خورده چون این مقدمه شایع گشت برهان الملک را تخمیر و کفین نموده در قبره سیادت خان که برادر
بود دفن کردند حاصل شب سیوم جماعه از اهلایف شهر آواز در انداختند که محمد شاه کار نادر شاه را تمام
کرده ستمش از تن جدا ساخته و بان بهانه هجوم عام کرده بر سیاه نادر شاه زخمی کش کردند و بسیار ستم
لقبل آوردند نادر شاه ازین خبر و خشت اثر غریب شده صبح آن سوار شده در مدبر ستم نواب روشن الدوله
اقامت گزیده حکم قتل عام داده فرمودند که هر کرا و رلباس ستم ستم یابند خواه بند و خواه ستمان جا
حیات را از تنش بکشند و شمر را ناخت و تاراج نمایند چنانچه ناچار ساعت از روز مانده تا ستم قتل
و غارت مشغل بود و قریب ستم ستم نادر شاه قتل آمدند و نقد و جوایز بسیار بدست سپاه ایران افتاد اگر چه
غرض واسے ایران هرگز نبود که چنین قتل عام بعمل آید لیکن چون متفقینان شهر خود بخود اطفال ستم تیره این
فقنه شدند لاچار

سبب

چو از قومی یکی بیدار شدی کرد
نه که را فتنه طاعت و عبادت

مختصر اینکه یک و نیم هزار روز باقی بود که بر طبق استعداسی که محمد شاه حکم شد که امان بدیند بعد از رفع هنگامه قتل و غارت سیدخان شاهرخان و اماند لواب قمرالدین خان و شاه نوازخان را که بواسطه حفظ ناموس و عیال خود استوار نموده بسیار از مردم نادرشاه را کشته بودند بجزو طلبد ارشته و شال در کلو انداخته از جمع بیدریغ لوالم عقبه فرستاد بعد از آن حکم شد که از مردم مشمول و مالدار که از آفت تاخت و تاراج سالم مانده اند نصف مال گرفته داخل بکار نمایند چنانچه مردم نادرشاه از اعز و اشراف شهر انواع زجر و توبیخ و ضرب و شلاق لغو جنس بسیار بوصول آوردند چنانچه سلطان نادرشاه ازین تاخت و تاراج و طاعه و تاراج این معامله را بدست کلان چایا بدلی خزان شاه یافته اند و غم عام نیز تاراج است بعد از آن لواب شیرخنگ را بر سر آوردن خزان بران الملک بصوبه آورده نزد لواب اله اسفند خان دانا و لواب بران الملک روانه نمود چنانچه موسی الیه مبلغ دو کور و رومیه آورده حواله نادرشاه نمود و مشمول اشفاق گشت و نادرشاه از خزانیه بادشاه سینه نیرانچه که توالت گرفت مختصر اینکه نیرانچه از لغو و انباشتن جوایز و آلات طلا و لقمه و تخت طاووس که شاه جهان با شاه تصرف یک کرد و رومیه مرتب ساخته بود و دیگر صندوقها و تخته مرصع که نادرشاه همراه خود برد حسابش خدایتعالی تهنیت اند گویند که زیاده از هشتاد کور و رومیه بود و بخله جوایز که نادرشاه همسره برده الماسه بود و سی بر ریاسه کور بوزن سی و دو قران که قیمتش زیاده از یک کور و رومیه بود ان الماس دست بدست لوارشان نادرشاه رسیده و شاه شجاع بادشاه کابل از نادرشاه میگه از بادشاه سی معزول شده در لامبور جل اقامت اند بود در سینه نیرانچه و دو عدد و دست و دو حجره بدست نیرانچه سنگ را بعد لامبور و عرض یک ششم مکعب و سه فخته الحاصل دیگر اینکه نادرشاه در ایام توقف شاه جهان آباد ایجا نمود این بود که سکه ایران را که عباسی و محمدی و شاه و نیران و نیران و اشرفی بود حکم داد و نام و خونت شاهان شکر سکه ساز

است سلطان بر سلاطین جهان	شاه شاهان نادر صاحبان
و این شعبه نیز بر سکه او مفرود شده	
خادم شاهان خنده تاج بکین	بادشاه و اگستر نادر ایران
و بکین مهر نادرشاه که جمیع کاغذات و نامه های سلاطین بنیت می شد این سکه کهنه بود	
بکین دولت بکین فیه بود چون اینجا	بنام نادر ایران قرار داد خدا
بعد چند روز حسب خواست نادرشاه حبیب سلطان نیران بخش سپه سلطان مرا بخش ابن شاه جهان بادشاه را	
بعقد کلان نصیر الله مرزا البدر نادرشاه در آوردند و پیش از قتل شدن نادرشاه در ایران از این او سکه تولد شد بود موسوم به بنهور مرزا مختصر اینکه نادرشاه بعد از قتل و غارت محمدشاه را باز به تخت نشاند	
تاریخ شانزدهم محرم سال نیران و یکصد و پنجاه و دو هجری که از شاه جهان آباد کوچ کرده رخ توجه لبوسه	
ایران نمودند و ماسه احوال او بجای دیگر نوشته خواهد شد	
لواب بران الملک سعادت خان	

امیر شمس محمد امین بود در زمان شاه عالم بهادر شاه ابن خلد مکان از ایران در مہند آمد و چند سہ ہمارہ نواب
بلند خان صوبہ دار گجرات گذرا منیدہ و رفتہ رفتہ در عصر محمد شاہ باو شاہ بجا نیت خسروانہ بصوبہ دار سہ اودہ و
مخاطب نواب بہمان الملک معاوت خان سہزار سہ یافتہ و در محاربہ ناو شاہ حاضر بودہ و بعد از جنگ
نیاز پنج ہمسہ ذی الحجہ یک ہمسہ اردو یکصد و پنجاہ و یک ہمسہ یک ہمسہ پیش از قتل عام ناو شاہ سہ ہمسہ و شاہجہان
از روز سہ کہ خورده بود و سہم از شدت درو و تلی جان بجان افزون سپرد و بعضی از مورخان نوشتہ اند
کہ ہر خورہ ہر خورہ ہر خورہ شاہجہان آباد ہون گرویدہ گویند کہ زلفن او ناو شاہ از میدان قتال کرناں در بہانہ
ضیافت در قلعہ شاہجہان آباد داخل شدہ و الا ارادہ ناو شاہ چنین ہون و چنانچہ تاریخ و فاشی زیادت مکرر
چنین یافتہ اندلی سعادت ملک حرام مہر و بعد و فاشی نواب منصور علیخان کہ دادا و بود خطاب نواب شاہ

شیخ روح الامین ابن قاضی محمد سعید بلگرامی

ہشترہ شیخ الہ بارخان شہید در جبالہ نکاح او بود منظور بالش قریب ہفت ہزار بیت سہت در سالہ شریف عثمان
مرفوم سہت کہ او در اوایل حال با شہمت تن سوار و پیادہ مدار اختلاف رفتہ نواب منعم خان مخاطب بجا خان
وزیر اعظم شاہ عالم بہادر شاہ باو شاہ ملازمت نمودہ و خان مذکور بجا سہت باو شاہ برودہ و شمش ہزار سہ
منصب و جاگیر ات دو ہزار سوار از حضور عنایت شدہ بعد وفات خان مذکور بر فاقہ نواب سہد ارخان خلعت
خانچہان ماندہ و چند سہ بنایت صوبہ الہ آباد از طرف سہد ارخان داشت بعد از ان بر فاقہ نواب بہادر
الملک سہد خان در صوبہ الہ آباد کہ در عہد بہادر شاہ نواب مذکور بود کار ہا سہ بانام کردہ و بسیار سہ
راجہ زاد ہا سہ را بر سہ راجہ سہا بندہ و اکثر سہ را نیز انگشت ہا سہ خود ٹیکہ راجہ ہماوہ و بعد از ان چند
سال بجا کویت سہت و دہ محال عمدہ پنجاب کہ سہا لکوٹ و جالندہ ہزاران سہت از طرف نواب مذکور در وقت
صوبہ دار سہ کاہلی پرداختہ در سخا و کرم مشہور بود و سہا اردو وطن و جوار نزد او رفتہ با طاق و کرم پیش آنکہ
چنانچہ یک ہمسہ اردو مفت حد سہب بخل حد بخشیدہ بود در کان عہد نواب بہادر الملک یک نیمہ فیل از مرا
خود بد و رحمت نمودہ چنانچہ سہد محمد قریش بلگرامی کہ عجیب تخلف می کرد در تاریخ آن گفتہ

تاریخ

معدن مفصل و کرم روح الامین خان الکوٹ	از کرم نگہ داشتہ شہد لب سہم سہم
ترسکہ و تاز سہ سہب بخشیدہ خان مابلک	در عیون نواب اورا وادیلے ار جہند
آسمان رغبت حمل صورت زین و عتکہ	تدخسہ طویش بنام آسمان عتکہ
چون مبارز ملک نواب زمان عالم پنجاب	کرد انعام تو سہ اورا بہیلے ار جہند
سال تاریخش ز ر و سہت بخت بداری تو سہ	از عجیب آید شامت سیلی با جہت بلند

نہ گامیکہ در سہد احد سہ و حسین و باتہ و الف پانزدہم شہزادہ القعدہ روز شہد مفصل کرناں
یا محمد شاہ باو شاہ و عتہ بان ایران سہد ناو شاہ باو شاہ محار عظیم اتفاق افتاد و بر فاقہ

نواب بهمان الملك سعادت خان بود در صفت کارزار واد مردانگی واد شربت شهادت چشید شیخ نظام
 الدین احمد و نسی میان همان تحلف تاریخ شهادت چنانچه

تاریخ

سیران کن هفت شکر روح الامین جان آگاه او ترک و تاز او اگر مرغ ویدرے روز رزم سبک او با جبهه بکشاده به خشید زرم عالم تقدیر تیران و حدیث سلف بود عیشا سینه نژاد و مولد او بگرام شد بر زرم شاه سینه و خسرو ایران شهید سال تار بخش او ششم صوبه و هم منوسه	الفشش اندر ابره تیغ از نوح هستی کرده حک آب گشتی زنده بخش از بیم بر اوج فلک حاتم ثانی اگر گویم میاستد هیچ شک ظلمت شش انسان شمار و باطن از چون ملک در سخن کامل عیار و وقت سینه را تحک ریخت شور با نیش بر جان افکاران نمک سال حضرت بدین راه و یکصد و پنجاه و یک
---	--

۱۱۵۱

اگر مفرده آخر احباب جمل شمار نمایند تاریخ برآید

سید جعفر تخلص بروی ز نسی لوریک

سید نسی اول سیدت اله و سیدتی بودند دو فاش و غیره رمضان سینه هزار و یکصد و پنجاه و چهار
 بهجری در زعفر لور که مضه اسیت پانزده کرده از لکهنو اتفاق افتاده و در انجامه فون گشته میر غلام علی آزاد
 تاریخ ششین بود

تاریخ

۱۱۵۲

سید نسی ششین آگاه	اگر آتشک زرم سبزه	سال تاریخ او شود بدید	وقت تکرار جعفر و سبزه
-------------------	-------------------	-----------------------	-----------------------

یعنی اگر عدد عبارت جعفر و سبزه را که بالفرد و هفت و هفت میشود و دو باره بگریزد هزار و یکصد و پنجاه
 و چهار شود که سال وفات او است

ستاره و شماله وار

در سیر المناخرین مرقوم است که در سال یک هزار و یکصد و پنجاه و چهار هجری در زمان محمد شاه بعد
 عید الفصح ستاره دو ذوق بمقدار یک گز از سمت راس بایل جنوب در برج جدی سه نمودار گشته هر روز
 مرئی میشد که لطیف شمایل میر دو ذوق یکماه مانده بعد اتمام عاشورا مقدم شد فقط و ایام ظاهر
 شدن این ستاره مطابق میشود با تاریخ اگر نسیه یعنی از اوایل ماه فروردین تا اوایل ماه راج
 سینه از هفتصد و چهل و دو میشود

شماره گزاشته

مشهور بر زاکر اسفند خلف و شاگرد و مرزا عبد الله بنیک قبول کشید سینه است در شاهجهان آباد
 تخلص درانه نمیکند راسی در طبعه و عبادت سعادت مرقوم است که در ایام محمد شاه با و شاه سینه
 مشهور بر اجداد و کشتن راسی کنو دیوان نواب فخر الدین خان وزیر لودان مرد محب حساب بود

بدان شمشیر لازم بادشاه است و در آنجا که ملک بود چنانچه در تاریخ بادشاه را از آن حضرت سافته رساله شمشیر در آن
بر طرف گردانید و فاشش در لغت اخیر ماه ربیع الاول سال یکین از پنجاه و هشت هجری است و در آنجا که فاشش او را
با کبریا که مولد و موطن او را بایش بود برده و چنانکه سپردند تاریخ او است

تاریخ

۱۱۵۸

چون امیر خراسان و گونا سید | اسدالدوله بادر مرز | یافت تاریخ و پیش سید | قتل آنکس که گوی می بود

قرلباش خان متخلص با سید

نام اصلی او مرزا محمد رضا است و در عهد شاه عالم بهادر شاه در سید آمد و بخواب قرلباش خان ممتاز گردیده
و خدمت یافت مبارز خان ناظم حیدر آباد اختیار کرد و چون مبارز خان با شاه محمد شاه راه نواب نظام الملک
اصحی را که از بادشاه شکسته خاطر شده بطرف صوبه خود گجرات سیرت سید و ساخته بهمار پیش آمد و تبارک
است و سوم محرم سنه یک هزار و یک صد و سی و هفت در آن حرکت گشته شد و نواب مذکور سیر مبارز خان
را بریده و محمد شاه فرستاد و قرلباش خان در قید نواب بود و در آنجا که همراه نواب گذرانیده و در سنه
یک هزار و یک صد و پنجاه و نه در شاهجهان آباد وفات یافت و غلام علی از او پسر نکلند

تاریخ

۱۱۵۹

خان محمد حسن و سحر کفرین | رفت سیرت ازین که در آن | سال وفاتش در آن سال | یافت جان داور قرلباش خان
و محمد المکی حاکم کابل و این صفره در تاریخ فاشش یافت که از قرلباش خان سپید اما بعد از سال وفات زیاده میشود

نواب عمده الملک امیر خان متخلص با سید

و امیر خان مالک شیرازی است اصل آبست او از اجداد اشیمینی نعمت الله است که طرف بود در سنه هزار و یک صد و چهل و هفت
نواب قرالدین خان و نیر و نواب خاندوران بخشی برهم مرسته رفتند و هیچ نکرده باز آمدند امیر خان که طرف دغوش طبع بود
بجسبیل زبانین این تاریخ گفته

تاریخ

۱۱۶۰

رفتند بر مرسته خور و نیر و گونا | تاریخ گفت یافت بخشی زیاده

و مرتبه دیگر نواب خاندوران از مرسته نیریت خورده باز آمد امیر خان بزبان سید که این مفرقه که هم زبانین است گفته
ع نواب آسے بهارے بهاک آسے چه روزے نواب برهان الملک سعادت خان و امیر خان بجنور بادشاه
حاضر و نواب برهان الملک بر امیر خان طعن کرده گفت که پسر نوح بابدان تبهشت شد و خاندان نبوت
که شد و سینه تو که اولاد شاه نعمت الله دلی هستی مذاق نامتقول دارے امیر خان در جواب گفت که پسر
است و سگ اصحاب گفت روزے چند پیچ نیکان گرفت مردم شد و سینه تو که گنام بودے باین
سید سید بعد از مراجعت نادر شاه بطرف ایران چند سال صوبه دارے الله آباد و با و تعلق داشت و این حکومت
صوبه دارے نتوانش او دند بفرموده محمد شاه بادشاه بود و سید خاطر داشت نواب قرالدین خان وزیر
اعظم و نواب اصفت بهاء بود که باین تقریب او را از حضور بدور فرستاده بودند زیرا که امیر خان مردی مرک

۱۱۶۰

و منسوب باز بود و هر روز با دشت را با انواع مختلف برورستانی و مزاجدانی از نواب محمدالدین خان و دیگران
 بدینگونه می ساختند که بهانه مدویه و از سبب آنکه آباد که بنام او از سابقین مقرر بود از حضور میجو رنوده بود و در این
 او بعد از چندگاه باز بحضور حاضر شده کارها سبب خود را برز و چرب زبان و نکته دانی از پیشین بر دانا از آن
 که امیر خان احمد سبب را در پله عیسی که با خود برابر نمی پنداشت بعضی اوقات در اظهار بعضی مقدمات و تقریر
 سخن پائین ادبیه که امرار با بلوک باید بعمل می آمد و در چنانچه نواح با دشت و هم از دستگیر شد تا آنکه تباریج نسبت
 و سوم شهر و سبب الحجه و در جمیع سال یکبار و یکصد و پنجاه و نیم سحر سبب کی از نوکران او بود اسطوخودوس که از قدیم
 داشت اشاره محمد شاه بادشاه در دیوان عام زخمی به پهلوشین ده کارشش تمام ساخت بعد از آن بسبب
 عدم اولاد حکم بادشاه صادر شد که اموال او را داخل بیت المال نمایند اما چون مراد بخدمت و غیره قریب
 چهار ده ماه بر زمین او بود نوکران او بر آن خواه خود را ملحق ضبط اموال و دفن لاش او شدند بعد چهار روز که مقدمه
 نخواه سپاه انفصال یافت لاش او را بنجاک سپردند چنانچه از تاریخ فوت او مستفاد میگردد تاریخ بیستم تهمینه خرداد

تاریخ

چوبید از بهر تاریخ سانس | تامل نموده بنگینت مردم | بر آورده آه و ندا کرد بان | که بجهیز کردند روز چهارم
 چون عدد دفن آه که شش باشد از ماده تاریخ خارج کرده شود تاریخ بر آید و سبب تاریخ شهادت او را غم عمده
 یافته لاش او را در مقبره خلیل الله خان عبدالل مظلوم متعلق بسبب روح الله خان مدفون ساختند

قتل شدن مادر شاه

در ساله بیان واقع مرقوم است که بعد مراجعت از منبند وستان مزاج مادر شاه و در آخر عمر صفات سفالی بی با
 وطنیان غصه و غضب عود نموده هر روز باندک گناهی به خشم مردم را بکار داز خانه چشم بر سر آورد و عیش
 کشتی حیات جمعی را بگردوب فنا غرق میکرد تا آنکه شب نهم شهادت او را در سال یکصد و شصت و در
 حوالی بلده تو چون که از مشهد بمقامه سفر است نوکران او با غوا سبب علی قلی خان برادرزاده اش بگول تنگ
 و طمانچه و بفرست شمشیر و کار و کارشش با خورسانیه عورتها سبب و عالم پناهی و خیال سرور از سرش بر آورده و
 سرش را بریده پیش علی قلی خان فرستادند و بعد از سه روز حسب الامر علی قلی خان لاش او را از قتل برداشت و در مشهد
 و در زبانه دم بعد از قتل در مقبره که قبل از وفات برای خود ساخته بود دفن کرد و بگویند که بعد از تمام عمارت مذکور علی
 بر دیوار مقبره این شعر نوشته بود **بیت** در هیچ پرده نیست و نباشد لوائی تو چه نام پرست از تو وفائی هست با تو چه
 سرخند مردم بجز در خاندن خند که ده بودند لیکن بعد از دریافت اینکه مبادارفته رفته بگوش شاه رسد و با غث قتل حسب
 کرده بجهیز یک نمودند با محب که بعد از وفاتش مردم خیر طایفه پوچ و در تاریخ وفات او گفتند

فی النار و اسقر مع الجحیم و الیدر

بعد از شهادت او برادرزاده اش علی قلی خان با استدعا و طماسپ قلی خان جلالت و دیگر امر اربخت شست خود را
 بمقبره پسر شاه ساخت

و کرامت شاه ابدالی معروف بشاه در آن زمان و آمدن او مرتبه اول شمشیر است

احمد خان ابدالی خلف محمد زمان خان سلسله دوسه متوالین دار السلطنت هرات از سردار ساسه قوم خود استیلا یافت
تندیس او را در قندلار محبوس ساخته بود و او را در شاه او را استخلص ساخته بایران فرستاده و در آنجا نیز مقید بود
تا آنکه تا در شاه در سینه کینزار و یکصد و شصت هجره کشته شد و احمد خان با و صفت اراده فاسد افواج قزلباش را بر سر
خود از آن حصص حصص و سالم برآورد و در قندلار رشد و قندلار و دیگر ملکها را در مدت قلیل تصرف نموده تاج شاهی
بر سر نهاد و لقب به احمد شاه ابدالی گردید بعد از آن با برادره شیرین دستار از دریا ساسه انگلیس عبور نموده تاج
کنان را در دلاهور شد شاه تو از خان حاکم آنجا چند ساسه با او محاربه داشت آخر در ماه محرم ساسه هزار و یکصد و
شصت و یک گریخته بدست رفت و دلاهور مفت و تصرف شاه درانی در آنجا شد از آن شاه عظیم گنجینه عظیمه را در دلی گردید

ذکر فتح یافتن افواج محمد شاه پادشاه بر احمد شاه ابدالی

چون محمد شاه پادشاه از چند مدت قبل در سلسله یوز شیندن خبر آمد احمد شاه ابدالی مضطرب
گردید و سپه خود را با احمد شاه و ابا وزیر المملک قمر الدین خان و نواب ابوالمنصور خان مقدر جنگ و دیگر امرا
عظام و سپاه عظیم بر سر مقابله از شاه جهان آباد حضرت فرمود چون شاهزاده احمد شاه از سر سینه گذشت
بر کنار دریا ساسه رسید ابدالی با ساسه هزار سوار از راه لودهیانه داخل سر سینه شده و تباریخ سینه در هم
ربع الاول سینه هزار و یک صد و شصت و یک آن شهر را تاراج نمود و ساسه دست بشیر زد و کشته شد شاهزاده
را چون خبر وصول ابدالی بر سر سینه رسید غمان توجه بجانب سر سینه یافت فوج شرعی غریب شد و فوج غریب
شرعی و سر سینه شهرست مشهور در وسط راه و ساسه و دلاهور بنجاه کرده از ساسه بطرف شمال گونید که نام قدش
سهند است چون سلاطین غزنوی از غریب تا سهند متصرف بودند سر سینه زبان زد خلق شد صاحبقران ثانی
که کابل را تا قریب غریب و تصرف داشت حکم کرده که سر سینه را بنام قدیم که سهند است می نوشته باشند مختصر
اینکه بر چهار کرده از شهر سر سینه مقتال گردید و قریب شش هزار و روز جنگ توپ در میان ماند و تباریخ سینه
ربع الاول روز جمعه سینه مذکور جنگ میدان مصمم فرمودند و نواب اعظم الدوله قمر الدین خان و وزیر اعظم دریا
خیمه باراده اینک بعد خواندن و خیمه سوار شدند شسته بودند که ناگاه گلوله تفنگ از طرف غنیم آمده و ساسه
نواب وزیر خود و جان بخت تسلیم نمود و سولفت تاراج فوت او در عبارت می نویسد نواب قمر الدین خان بدیافته کشته شد
نواب به صوف سپهرش سپهر المملک نواب مقدر جنگ سوار شده متوجه معرکه گردیدند چنانچه از سر و جاباقتش قتال شحال
یافت و تا تاراج نسبت و ششم ماه مذکور سپهرش آتش در کاسه بود تا آنکه افواج شاه ابدالی تا مقابله دست نیارده و بجای کابل و قندلار آورد
شاهزاده احمد شاه و امرا سهند و نشان برواقه نواب قمر الدین خان تعاقب را مناسب ندیده در کنار دریا تسلیم آتیاست گردیدند
شکست نادرشاهی این فتح نصیب پادشاه سهند شد غریبی ساسه این فتح عظیم فتح خدا ساز تاراج یافت

وفات محمد شاه پادشاه

هنوز شاهزاده احمد شاه و امرا سلطنت در کابل سینه نشین داشتند که محمد شاه پادشاه و شاه جهان آباد تباریخ نسبت و فتح شهر سینه
شب پنجشنبه سینه کینزار و یک صد و شصت و یک هجره مطابقی شانزدهم اپریل ماه قدسیه انگریزی سینه کینزار و شصت و یک
و شصت و یک روزی را بسکفته جنت ابرو کینزار نواب ملک زمانیه که در قریب خیمه سینه بود و نواب قمر الدین خان امیر الامرا

خلعت نواب اصغریه دجلوید خان خواهر منراؤد گیر اسرار اطهار این دامتور باعدت گفته انگاشته در میان دانشم این راز
تاورد و نشانزاده از سر سینه سی بلخ بکار بردند احمد شاه مجور مطلع شدن برین حادثه نواب معین الملک را بدار سلطنت
لاهور محض فرموده بایلیخار منقوج دار الخلافت شاه جهان آباد گردید و نیزه در میان خفاقت
محمد شاه این مصرعه یافتند رعاست رفت از جهان محمد شاه و دو بگیری این رباعی گفته

تاریخ

شده فلک چشم روشن اختر لکه از و نا | پو افتاب جهان کجی فروغ گرفت | پو شد بخار و نوبه من سر سبز | اسرار و لطف یعنی که گویند رفت
چون محمد شاه بطریق تجویر اسرار هفت ماه سلطنت رفیع الدرجات و شاه جهان ثانی را ایام جمالت قرار داد و داخل سینه جلوس نمود
نموده بودند و از غره ریح الثانی سال یکمزار و یکصد و سی یک هجری قمری از پای که فتح سیر را محسوس کرده بودند و ابتدای جلوس خود مقرر
نموده بودند و بیانیچه مدت سلطنت محمد شاه باین حساب سی سال و سبت و هفت یوم میشود و الا غار روز وفات شاه جهان ثانی در سن
سبت و نه سال و پنج ماه و سبت و سه یوم میشود مدت عمر او چهل و هفت سال و یکماه و پنج روز و پنج ساعت و طبع و طبعش
ساخته اند متصل قبر او در پیش منار نظام الدین او لیادرون حریم واقع است لقب او این وفات فرود آمد گاه قرار یافت
مجاور الدین محمد ابو النصر احمد شاه سپاه در باد شاه غازی ابن محمد شاه باد شاه

در سال یکمزار و یکصد و چهل و پنج هجری از نطن نواب دوم بایلی ولایت یافته و در عین خات محمد شاه باد شاه در نواحی سرحد تشریف و تهنید
و بعد رسیدن خبر وفات باد شاه نواب صفدر خاگ در پالی پت بتایید و دوم جمادی الاول سال یکمزار و یکصد و شصت و یک هجری
شاهی و لوازم جلوس آراسته از نظر شاهزاده گذرانید و مبارکباد سلطنت هندوستان معوض و شست آداب بجا آورده و شاهزاده
فرمودند که وزارت بشما مبارک است بعد از آن بدلی تشریف آوردند و حسب اکرام نظام ایشان مجاهد الدین ابو النصر احمد شاه
سپاه و بیجا غازی مقرر شدند بر چند قاعده شناسان خود و من معروض داشتند که بپادشاهی است از برای مقرر نمودن از لوازم و سپهر
صاحب آن یکس خود را باین لقب خوانده بلکه برای نوکران گذارشته اند لیکن منظور نشد و خلعت وزارت بنوارت صفدر خاگ سیر
بخشی گری از انتقال اصغریه سپاه در که یکماه بعد از جلوس او فوت کرده بود و بعد از آن خان و رانتهار خاگ و بخشی گری و وزیر انتقال
نواب قمر الدین خان به سپهر شتر نظام الدوله و بخشی گری سیوم نواب عبدالجید خان مجد الدوله و محرمت فرزند و حکم شد که جمیع اسرار
و منصبداران خود و کلان بدستور قدیم برقرار باشند و بادشاه را و در جمیع بایلی نام و شست بخطاب نواب بایلی در حد جندی بنواب
حد سیه صاحب زبانی لقب گردید و بجا و بیجان خواهر برادر که از قدیم ضابطه بندگی بخیرت نواب بایلی شست بسفارش ایشان بخطاب
نواب سپاه نام آور گردید و برادر نواب بایلی که مان خان نام و شست بکشت شمش هزاری و خطاب مقتدر الدوله شمره افاق شد تایید جلوس

تاریخ

چون شاه جوان بخت بر تخت | چو خورشید ز طالع نمود جلوه | آخر سال جلوسش برابر آورد | سپهر سلطنت افتخار و جلاله

نواب نظام الملک اصغریه سپاه در

خلعت نواب غازی الدین خان فیروز خاگ بن قلی خان است اصل نام قلی خان عابد خان بود و در زمان شاه جهان بادشاه در خدمت
عبداللطیف خان در خدمت صدر الصوری بنصب پنجهزاری یافت و در عهد عالمگیر بادشاه بتایید سبت چهارم ماه ریح الاول
سب یکمزار و دو شست هجری و مدت محاصره قلعو که گفته در کربن نصیر گاو کوب کشته شده و میرزا شهاب الدین خان که فرستاده اند

وزیر شاهجهانی بعد از کلاه خورد داشت خطاب غازی الدین خان بهادر فیروز خلیف مختار گردیده و در ایام سلطنت بهادر شاه صوبه
 دار گجرات گشته در سنده امینین و عمرین رانده و الفت اشتغال نمود پس بر من نظام الملک در بیان شتاب طرح استعلا و الکبر
 بود منصب چهار هزار و خطاب حسین قلچ خان بهادر سر فراری حاصل نموده در عهد جهان دار شاه خطاب نواب نظام الملک
 ملقب گردید و در سال اول جلوس فرخ سیر منصب محبت هزار و صوبه دار سی و کن مهابی گشت و در عهد فرخ الدین
 صوبه داری مالوه سر بلندی حاصل ساخته و ابتدا اسے محمد شاه با سادات بار به نزد دغا باخته بر بعض صوبه دکن
 تسلط یافت و آخر فاجعه جمع صو حیات انجا گشت اورا بر ادبی بود و میر به الدین نام پیش میر محمد امین خان در
 اوان دولت عالمگیر بادشاه بحسب ایما سے عم زاده خود غازی الدین خان فیروز خلیف در سنده کیمزار و یکصد پنچ
 دار و مهندوستان گردیده بود و در وقت محمد شاه در سنده هزار و یکصد و سی و دو حسین علیخان راکشته و برادرش
 قطب الملک سید عبدالقادر خان را اسیر ساخته منصب وزارت کل بلندی گرا شده بعد وفاتش که بتاریخ نسبت
 و نهم ماه ربیع الاول سنده کیمزار و یکصد و سی و سه واقع شده وزارت بنام نظام الملک که در آنوقت بر علاقه صوبه
 داری خود در دکن بود مقرر شدند چون در سنده هزار و یکصد و سی و چهار هجری نظام الملک حسب الطلب محمد شاه بادشاه
 از دکن بشاهجهان آباد آمد و خلعت وزارت خطاب معجی بهادر سر بلندی یافت میر عبدالجلیل بلگرامی قضیده شتمل بر
 سیل و چهار بیت در وقت و تاریخ رسیدن و سیار وزارت بزبان فارسی فعلی و ترکی و سنده گفته از انجا این چند بیت فرم می یابد

تاریخ

سپه آمو و اگر و غنچه بند قیام	که ز خاطر طویل کشود غنچه صبا	فرود حسن چمن از حجاب گو بهار	خاکه شان وزارت محمد نور را
نظام الملک ملک افشار امل کرم	تو ام دین و دول اقبال محمد علا	بود حسن وزارت سده نظام الملک	نقش ثانی بهر کشت کار آرا
هزار شکر گز سنده وزارت یافت	دکان کیمزار و یکصد و سی	علم نوشت سده وزارتش تاریخ	زیر کشور سنده صفت دوام بقا
	هزار و یکصد و سی چهار صفا	و دو گونه جوهر تاریخ از سنده دیدار	

۱۱۳۴

در غرض

نظمت فی العری الضع تاریخا حکلی وزارت سده ملک البریم لنا

در مهندوستان

اسسین کی کی خدی و دن چون سینه
 رهی بکیت مولن اچل با من در سینه
 بعد ازین چون در سنده کیمزار و یکصد و سی و شش هجری نظام الملک از بادشاه شکسته خاطر شده بطروت و کن شتابت بادشاه خلعت و در
 متبقیه نظام الملک بهر فاضل خلف نواب محمد امین خان مرحوم خطاب اعتماد و اوله وزیر الملک نواب محمد الدین خان بهادر رفرست
 خلیف محبت فرزند و چون باز در سنده کیمزار و یکصد و پنجاه هجری محمد شاه بادشاه خبر آمد آمدن در شاه شنیده اورا میا الله تمام از دکن طلب
 حضور فرمود او خلعت لصف خود نواب نظام الملک و له ناصر خلیف بهادر را نایب خود مقرر ساخته خود بهار الخلافت شتابت
 فضل علیخان تاریخ رسیدن او چنین در سده ملک نظم گشته بود

۱۱۳۵

تاریخ

صد شکر ذات دین پناهی آمد	رونی ده ملک بادشاه آمد	تاریخ رسیدنش کیمزار بافت	گفت آیت رحمت اسطی آمد
--------------------------	------------------------	--------------------------	-----------------------

۱۱۵۰

موتظام المملکته محاربه نادرشاهی که در سنه یکهزار و یکصد و پنجاه و یک هجری واقع شده حاضر بود از آثار شهرت شهرت و
 برهان بود که در سنه یکهزار و یکصد و پنجاه و یک هجری واقع شده و تمام داده و تقشیر یافت روز بعد از وفات پادشاه باریک
 جمادی الاخره سنه یکهزار و یکصد و پنجاه و یک هجری در میان پور واقع شده و عمرش یکصد و چهار سال رسیده بود گویند که وقت وفات
 لاش عریض و خلق بر جنازه زمین آسمان در گره آمد از عظام چهاره اش را در پیش پدیدانی رسانیدند و ملازاد کرده و
 ۱۱۶۱ شایه بران الدین غریب روانه ساختند و پایان مرقد او بنجاک سپردند میر غلام علی آزاد در ناسیج وفات یافت
 متوجه بهشت + و چون نظام الملک و نواب اعتمادالدوله قسسه الدین خان وزیر و محمد شاه پادشاه در همین سال
 یکی معبد و بیکر دفات نمودند تاریخ ایشان نیز بر مسمون چنین گشت

تاریخ

۱۱۶۱ سده کن مملکت از جهان رفتند + فنا و حیف سه در گمانه از کف و بر برای علت این بر سه یافتیم تاریخ محمد شاه و زمانه با و وزیر

ایضا تقیمیه

۱۱۶۱ گشت تاریخ چون کشیدم ۱۰۱ + فوت شاه و وزیر آصف جاه
 رفت وفات کشش پسران از و مانده بود و در یکی نواب امیر الامرا غازی الدین خان قسیر و جنگ و روی میر احمد نام جنگ
 سوم جنگ چهارم نظام علی خیم لسانت جنگ ششم موغل علی و چون که در حین وفات او پسر یکی او یعنی میر احمد نام جنگ
 همراه او بود و پنجاه بعد وفاتش خطاب نواب نظام الدوله بهادر نام جنگ ملقب گردیده بجای پدر بر مسند ریاست نشست
 بزرگ او نواب غازی الدین خان بهادر بر عهده امیر الامرای فایز شده پیش پادشاه بدلی ماند اما بعد گشته شدن نواب
 نام جنگ است تا بد کن فتنه بریاست آبی خور فایز گرد و بنا بر آن از پادشاه ستم صوبه داری و کن حاصل ساخته
 و بتاریخ سوم و چهارم سال یک هزار و یکصد و پنجاه و یک هجری از پادشاه رخصت شده عازم مقدمه شد و بهر لکر با افواج مر
 همراه گرفته تا به اولنگ بادر رسیده بود که بقضای الهی بمرگ مغا جاب این سرای غرور را پدر و بنود این واقعه مفتحه و ز
 از داخل شدن او رنگ آباد یعنی بتاریخ هفتم ذی الحجه سال مذکور واقع شده و در نقای اولاش او را بشا پنجاه آباد آورده
 بنجاک سپردند و این نواب غازی الدین سپری بود و شکیب الدین نام که بعد و تقاید سببی و سفارش نواب صفدر جنگ
 عماد المملکت غازی الدین خان بهادر طبق گشته عهده امیر الامرای یافت و این همان عماد المملکت است که پادشاه خور احمد شاه را
 کجول ساخته و مالکیتانی را نقل نمود

معتمد الملوک سید علوی خان حکیم

اصل نام او مرزا محمد ششم خلف حکیم محمد بادی قلندر این سید ظفر الدین علوی از اولاد امام محمد بن ابی حنیفه است ولادت
 او در ماه رمضان سال یک هزار و شصت و یک هجری در دار العلم شیراز اتفاق شده و در سنه هزار و یکصد و یازده و هشتاد و
 در پای قلعه ستماره بلانز مست عالمگیر پادشاه بخلعت و منصب بر فراز گردیده و تعمیر بنای او و عمارت گردیده و در عهد سلطنت
 شاه عالم بهادر خطاب عالمگیری و نواب و منصب عالمگیر امتیاز یافتند و بنجامیکه بجناب پادشاه بحالجات خوب نمودن ایشان را بفرقه منجید
 بنصبش بنیاد می و نقدی سه هزار و سیصد و نود و پنج و خطاب معتمد الملوک خطاب نمود و چون وقت حسن تدبیر بود و در اوقات
 اشتها یافته بود و نادر شاه بعد از رفتن شاه جهان آباد او را به غر از واکرام تمام بر عهده رخصت حج و زیارت همراه خود و بهر یکسج در
 هزار و یکصد و پنجاه و یک هجری از خلافت شاه جهان آباد رسیده

گویند که از جمله تعینات او کتابی است مسمی بجامع الوجود که فی التلک اگر کتب طلب تمام است و متون مسایل را از و استنباط میتوان نمود شعرا در تقریر او بسیار گفته اند چنانچه محشم علیخان ششت تخلص در وصف او گفته

ادبیات

ای دست تو و تکیه بر شاگردا در حق تو در مان غلیلان کام روا خلقی میگردد یگینی کار سیج من میگویی که میکنی کار خدا در رسالیه بیان واقع مرقوم است که وفات او بتاریخ نسبت پنجم حیب سال یک هزار و یکصد و شصت هجری در دار الخلافه است شاهجهان آباد در سن استقامت واقع شده بود حیب وصیت در حوائی در گاه نظام الدین اولیاد فون گردیده اما ازین عصر که در تاریخ وفات او گفته اند سال یک هزار و یکصد و شصت و دو استخراج می یابند ازین جهت درین مقام مرقوم نیست

تاریخ

بر فلک زنت سبب است جدید

راجه نول راسه

از قوم کایته کینه بوده در ادایل او سنی ملازم سرکار نواب صفدر جنگ بود از حسن اخلاق و نیکو خدشتا با باعلی مرجه افتادار رسیده نایب جوی گردیده چون در آخر سنه هزار و یکصد و شصت هجری نواب قایم جنگ بهر نواب محمد خان بنکش مالک فرخ آباد حسب استرضای احمد شاه بادشاه بار و دیله با سعید و دانواله و بنگده که سردار ایشان سعید اندر خان سپهر علی محمد خان و دیله بود جنگیده کشته شد نواب صفدر جنگ مالک را خالی یافته در شرف سال یک هزار و یکصد و شصت و سه مادر و برادرانش را که تغییر بود مقید ساخته در فرخ آباد و دیله قتل دارد و کوتوال از طرف خود هت کرده ان ملک را حواله راجه نول راسه که نایب بود نمود چندی برین نگذشته بود که احمد خان برادر نواب قایم جنگ بهریم فوجی از افغانان بنکش بهم رسانیده راجه نول راسی را مضامین داد و راجه در عین محاربه از نرسد بکلیت می که جیشانی او نشسته کشته شد و ملک بهرستور قدیم بهرست احمد خان در گذار این واقعه بتاریخ نیم ماه رمضان رفته بود سنه هزار و یکصد و شصت و سه بوقم اندک چنانچه تحقیق تاریخ وفات راجه از الفاظ اسی نول سرح رو بر آورده و چنین هر نظم کشیده

تاریخ

روان کروغون بلان بوجو | ادا کرد حق ملک موبو | از نروان رسیدنوز ملک | ایبار وروا نول سرح رو

سیر غلام نبی بلگر است

بن سعید محمد باقر بن سعید عبدالحمید از اولاد سعید محمود و کبر و همیشیر زاده میر عبدالجلیل بلگر است دست ولادت او در نیم محرم سنه یک هزار و یکصد و یازده هجری دست دایره و میر عبدالجلیل مذکور در تاریخ او چنین گفته

تاریخ

حشیم میر باقر گفت با بن چون گل خورشید در عالم نعیم سال تاریخ تولد خود گفتیم نور چشم باقر عبدالحمید و میر غلام نبی باقر مستد اعلی و موسیقی ماهر بود گویند زبان مندی دو هزار و چهار صد و هره گفته بایان عمر در نقاس نواب صفدر جنگ وزیر نظام داشت و در جنگی که نواب وزیر را با فاغنه پیش انده بود میر غلام نبی در انفر که معقود گردید و چون عتقا بهر منزل بی نشانی ارام گزید این سانحه نسبت و ویم شوال سنه هزار و یکصد و شصت

۱۱۹۳

باب دوازدهم

۳۳۱

در سه هجری مابین پشایی و سها و انوار ابرار باد و اشیاء شد و در میر غلام علی آزاد در تاریخ وفات او گفته

تاریخ

۱۱۶۳

۱۱۶۳ | ابو جبرئیل سید خوش سخن | ابو موسیٰ میر و ربیع بنی | اقلیم گریس کرد تاریخ او | ارشم کردی ای غلام بنی

سید اعظم الدین

بن سید پنجاب برادر زاده حقیقی سید غلام مصطفیٰ او هم در جناب مذکور و سوار و نواب صفدر جنگ بود و در عید کار زار تامل گردیده و میرزا و تکریمش چنین گفته:

تاریخ

۱۱۶۱

میر عظیم الدین والا کسر	زاده طبع اش هر رتبه	شیرازی عید و دانگ	در عید با قدش سینه
بر سر میدان زمر جان گذشت	در چمن خلد برین شد	نور عظیم است ازین جا که	رخت کشیدن بر ساحا نعیم
خامس از آن راه گذارش بود	سال وفاتش هر روز عظیم		

راجہ پرستیت

راجہ پرست گدازه بود و بانی نواب صفدر جنگ در سنه هزار و یکصد و شصت و سه هجری کشته شد تاریخ وفاتش اینست

تاریخ

۱۱۶۳

۱۱۶۳ | خیر دست مدد گوهر بان شریفیت | حوز از گیسو و جنگش با شریفیت | سال تاریخ وفاتش هر روز عظیم | الهامی صاحب شمشیر مبارکیت

شیخ محمد ناصر مکتب حسن جواد فضل

برادر حبیان شیخ محمد فخر زایر است و خلف الصدق شیخ محمد علی الهادی است از علوم صوری و لغوی بهره وافر اندوخته بود و فوت بدر بخود بر سنه اقبال نشسته و بتاریخ نسبت و دویم جمادی الاول روز چهارشنبه سنه ثلث و ستمین و ماه و الحف فوت شد و پاشن روز شیخ محمد افضل مدون گردید و شیخ اسد الله متخلص بن غالب دختر زاده شیخ محمد افضل الهادی است و بر او زاده شیخ محمد ناصر افندی اصلش از جویند و بعد کلا نشن مجاهده نشین شیخ محمد افضل جویند است و در او آخر ایام زندگانی نادر الحکامات شاهجهان آباد سنه ذی القدر سنه ثلث و ستمین و ماه و الحف فوت کرد و در آن شهر مدون گردید میرزا و تاریخ وفات او و شیخ محمد ناصر مذکور گفته:

تاریخ

۱۱۶۳

۱۱۶۳ | افضل شیخ کمال و ناسب | آرمیدند در ریاض ارم | سال تاریخ کفایت غمروا | آه رفعت برود ترین محاسن

شیخ محمد فخر مکتب حسن زایر

خلف الصدق شیخ محمد زکی و دختر زایر شیخ محمد افضل الهادی است از خفوان شوقی محمد مست و الله مایه و برادر کلان خورشید محمد باهر تکریم و دهر از ارمثال و الله مایه و جانشین کشته شد و در تاریخ رفتن کردت بیوم نیز زایر است و مدین کمر بست و سفر حجاز را از راه دکن قرار داده تا به پانچور رسید و بعد که روز یکشنبه بنیاد زمین فی الحقیقت کلا و و یکصد و شصت و چهار هجری فوت شد تاریخ تولد او که در سنه یکصد و شصت و شش و تاریخ انتقال نزال او شریف

یکمین از سجد بولی

و نقاری یعنی فرانسویس بهایت محی الدین خان را که مشهور مظفر جنگ بود به سروای برداشتند و ابتدا اسے تسلط نمادند
 در مالک اسلام احداث مظفر جنگ است او نیز در راه بعد از شاد است نواب ناصر جنگ از دست همان افغانه بتاریخ هفتم
 ربیع الاول سنه مذکور در جنگ کشته شد از اتفاقات اینکه روزیکه این جنگ واقع شد فرصت دهن منفقو لان نشد روز دیگر
 انصار از مکر بر داشته در محو ای دهن کردند تا بت نواب ناصر جنگ در همین روز بر وضو شیخ برهان الدین رسیده مدفن گردیده
 چنانچه برای انتقال او بتاریخ دیگر برسم حسن خاتمه بخاطر سیر غلام علی آزاد افتاده و این رباعی در رشته نظم کشیده

تاریخ

۱۱۹۳

نواب قاجان صاحب	محتور باغبان بن ابن فاطمه	تاریخ خواهر نوبلی شاکشتی	ارشد کرد به خرد و حسن خاتمه
-----------------	---------------------------	--------------------------	-----------------------------

حافظ محمد اسعد علی

همان روز که مظفر جنگ مذکور از دست افغانه کشته شد او نیز در جنگ شاد است یافت و این سالنامه بتاریخ
 هفتم ربیع الاول سنه یکمیزار یکصد و شصت و چهار دست داده و دهن او در میدان جنگ سر زمین مکریت علی فاطمه
 یک فرسخ از موضع راسه جوشی و یک فرسخ از دیوار کالوه که در است مشهور در فوای گریه بود است تاریخ شاد است تا زاد گفته

تاریخ

۱۱۹۴

مسی غیر اسعد الانقیب	الا لایر سمشه واحد	الغلام السوار حینه	و قتی تحب عالم ماحد
----------------------	--------------------	--------------------	---------------------

سید غلام بنی محسن صاحب

فرزند صغیر سید مصطفی جوانی بود صاحب اسبعت و اعلم در ملک ملازمان نواب صفدر جنگ بود و چون نواب
 مذکور کت ثالث لشکر بر سر افغانه کشیده در دامن کوه مدار یک شعله است از کوه سوا لک پناه گرفته مستعد یکبار
 شد و بعد ماریات صلح افتاد گرفت در ایام جنگ بست نیم هزار و یکصد و شصت پنج بر خیم تفنگ نقد زندگانی در دست
 سیر آزاد در تاریخش این رباعی گفته

تاریخ

۱۱۹۵

در فتن بطنه تقریر محب	در مکر آبروی تمشیر محب	تاریخ وفات نوزل پریدم	فرمود شیت محفل میر محب
-----------------------	------------------------	-----------------------	------------------------

نواب بهادر جاب وید خان

جابدید خان ملقب بنواب بهادر خواجده ساری بود که از قدیم ضابطه بندی بخیر است نواب باسنی والدده احمد شاه بادر شاه
 و بعد وفات محمد شاه بسفارش نواب بابی بجلاب نواب بهادر نامور گردیده چون او بخیر است که باخاق والد و بادر شاه
 امور مالی و ملکی را بلا شرکت غیره به دست اختیار از خود بگیرد نواب صفدر پیش دستی را کار فرموده بتاریخ بیست و
 هشتم سوال سبه یکمزار و شصت و پنج هجری او را به بانه منیاقت بجان خود طلبیده و قتل رسانیده و
 او را بدریا انداخت چون چند هزار بند و ستاریان دین او بودند و از کشته شدن او همه خانه نشین شدند و
 نیز شته خون نواب صفدر جنگ شدند و مادر بادر شاه نیز ازین سبب که نواب بهادر مدتی خدمت گذار او بود
 تمام عداوت از طرف نواب صفدر جنگ در سینه کاشت و چون باین سبب شته و قتل بسیار در ملک برخواست
 بتاریخ وفات او را در ۱۱۹۵ عظیم یافته اند لطیفه منقول است که روزی جابدید خان بهادر شاه عرض نمود که

چنگ غلام چه خوب سمع از گفته با سیدی شیرازی بر اسم نام خود تجویز ساخته است دولت جاوید یافت
 هر که کنوا مزیست مدنی الحقیقت که این سمع بسیار خوب است اما نواب عمده الملک امیرخان که مردی فطرت
 بود در آنوقت حاضر بود گفت که مصرعهاست رانیز منقش باید ساخت ع کز عفتش ذکر خبر زنده کند نام را
 بنحس خط ذکر خبر ذکر خبر است یعنی خواجہ سرکه که سپردار دونه دختر بعد مرگش ذکر خبر نام او را زنده خواهد داشت

نواب محمد الدو لکبیر الیحد خان

در عهد احمد شاه با و شاه دہلی عمده سیوم بخشی گری داشت در سنه یک هزار و یکصد و شصت و پنج فوت شد و
 سنانہ سنگہ متخلص بہ بیدار تار بخش تبعمیه گفته

تاریخ

۲۵۰ ۸۱۵

حیف آن امیر دلاور است چاکلی	والکوب خراج و جوان جبار	تاریخ خلعتش پیرید زفر گشت	فرویں باو سکن عبد الیحد خان را
-----------------------------	-------------------------	---------------------------	--------------------------------

یعنی اگر عدد لفظ فردوس را با عدد عبد الیحد خان یکجا کنی تاریخ بر آید

مسجد شاه شریف

این مسجد واقع اورنگ باد است شاه شریف آن را در سنه سیست و سی و ن و مائ و الف تعمیر ساخته و عمارت
 الدین خان غافر متخلص تار بخش بافتوح این مسجد شریف حرم جهان نامند

غزل و وفات احمد شاه با و شاه دہلی

چون هفت ماه بعد از کشته شدن نواب سب جاوید خان خواجہ سر احمد شاه با و شاه از گفته نواب عماد الملک غازی
 الدین خان دو گیاره دشمنان نواب صفدر جنگ را مغرول ساخته خدمت وزارت بتغیر او نواب انتظام الدولہ
 سپہر الدین خان مرحوم مرحمت فرمود نواب صفدر جنگ از استماع این خبر مضطرب شد و از شهر بدر رفتہ
 مستحق جنگ شد عماد الملک نظام پیر تاجپور ز رفیق نواب بود و آخر با و در شهر فتنہ نگاہ داشتن فوج صفدر و دیدار
 عمر خیل را کرد و زندی لعل علی محمد خانی بود و در جنگ شریک خود شتابان جان نخب جان است که در هنگام تشییع بدر رفتن شاه عالم بادشاہ در
 اللہ آباد بخاطر غیبی الہ و اسیر کشی و اسیران را سر برآورده بود و صفدر جنگ را و حبس نہاد و یکصد و شصت و شش شروع بجاریہ و قتل
 و سورج مل جبارت کہ رفیق نواب صفدر جنگ بود و شهر کند را تاراج نمود و این سانہ بجایا کردی مشہور گشت و راج اندر
 گوشایین کہ یکی از ملازمان نواب صفدر جنگ بود و زین جنگ کارستانہ کرد و پیر طرب کہ میرفت از کشتہ پشته با

میاشت آخر تاریخ نہ ہفتہ ہم شعیان بر مورجہ کالی چارہ نصیب کلمہ بندی کشتہ شد و صفدر جنگ نواب صفدر جنگ تاجپور ہ
 ہنگامہ کارزار از گرم داشت آخر چون دید کہ عزیز مردمان لشکر او بطرف ثانی رفتہ شریک میشد چارہ
 جز این ندید کہ صلح نموده تصور بخود کرد او دہ باشد برو و خانہ عرجہ داشت بچہ و و الا فرستاد و صلح نموده بطرف
 او دہ و آتہ آباد کہ لعل با و داشت روانہ شد سنانہ سنگہ متخلص بہ بیدار تار بخش این صلح گفته

تاریخ

۱۱۶۶

شکر آنگہ کہ جبارت صفدر جنگ	اصلی کہ وند با و زور شام	الاقش عجب سال تار بخش	گفت الصلح غیر قال اللہ
----------------------------	--------------------------	-----------------------	------------------------

بعد روا گئی صفدر جنگ چلہ کار فرما و سبب بدست عماد الملک شد تا آنکہ بعد از چندی میان او و بادشاہ کدورتی ہم رسید

۱۱۶۷	روشنی سحر نفس پاک گوهری	واحد که دین ازین بخت شام	اول و اولی پندانه تاریخ اوست	سیر گانه میرزاوش علی نماند
------	-------------------------	--------------------------	------------------------------	----------------------------

شاه شریعت اورنگا باوی

در لیسیت ششم رجب سنه ثانی و ستمین و مائذ و الف فوت کرده و عارف الدین عاجز تخلص نایب خوشش یافته مرد باوید و بدو شاد و شریعت

تاریخ حوضی

نواب درگاه قلی خان محاسب بوشن الدوله سالار جنگ در لایم نواب مهابت جنگ بوقت که بصوبه دار سے اورنگ آباد استیلا داشته در شکوے خود در سنه هزار و یکصد و شصت و سی و هین حوض را تعمیر ساخته تاریخ اتمام آن خود گفته

تاریخ

۱۱۶۸	در جهان هر فکشتم کو بکوا	نخین و منی ندیم بیج سو	خفین هاشم بهت جانی	می بود هر شنه مشک و سببو
	اواسم سال بنا آمد ندا	میدستان کور اثر و		

قدم رسول

عارفی است عالی در شهر لنگ مضاف صوبه اوزبک که در سنه یک هزار و یکصد و شصت و نه هجری در زمان دولت عالمگیر ثانی تعمیر یافته و بر دوازده کشت این تاریخ برسم تعمیر مرقوم است

تاریخ

۱۱۶۹	بدرگاه خد بود و جاسنه	پناه عالم انبی و جاسنه	مرتب گشت نوبت غایت دین	عبد شاه عالمگیر ثانی
	چون زنده حاصل دین محمد	که دیدار علی زناش بدین	بدرگاه بی این قصر آراست	خدا حاصل کند مقصود جهان
	سوال سال تا پیشتر جویدم	سروین غیب گشت بهر پناه	چو طلال گذر آسراشکنی از د	ز نوبت جهان دین سال خواجه

نواب علی وردی خان مهابت جنگ صوبه وار بنجگاه

عبد شتن نواب علا الدوله میرزا خان ابن نواب متاع الدین خان بتاریخ سنه سیزدهم ماه صفر سنه یک هزار و یکصد و پنجاه و سه هجری فاطمه بنگاله و بیار و دلفر لیسید که بعد ششاست جنگ وصولت جنگ و ریت جنگ بر او نماند و او بود در نهایت جنگ که درین سه برادران بحسب شجاعت و حسن تدبیری غایت بود و پیشتر از همه در او آخر سنه هزار و یکصد و شصت و یک کشته شد بعد از آن بتاریخ سنه سیزدهم ریح الاول شب سه شنبه سنه یک هزار و یکصد و شصت و پنجاه یک سال بعد از کشته شدن حسین قلی خان اسپهبدیت جنگ ششاست جنگ نیز را آخرت پیش گرفت خازه اش را در باغ سونی جیل که ساخته او بود و در محن مسجد انجا که خود تعمیر نموده بود دفن کردند بعد ششاست جنگ فاصله دو ماه و دوازده روز وصولت جنگ نیز که حاکم برین بود بتاریخ نسبت و پنجم جادی الاول سنه مذکور بر گراسه عالم بقا گردید در محضر باریع و فون گشت و مهابت جنگ نیز بعد از وی بتاریخ نهم رجب یوم السبت سنه مذکور هجرت الهی بمومست و حسب الوصیت پسران مرقد را در خود و در خوش باغ مدفون گردید و تاریخ وفات ششاست جنگ و خداایش با برز و ده یافته اند و چون سال فوت هر دو برادران بلکه مهابت جنگ نیز سال واحد تفاوت

بابا است چند است همین تاریخ براسه هر سه کسان سے تو اندر شد مدت حکومت مهابت جنگ شانزده سال
 بود مدت عمر شستا و سال صاحب سیر التاخرین می نویسد که اکثر مهابت جنگ میگفت که سباب ولایت
 بران میکنند که بعد از اسواصل ممالک هند در تصرف کلاه پوشان یعنی انگر نیران خواهد آمد و چنین شد که او گفته بود
 روزی مصطفی خان مهابت جنگ را ترغیب بمقابله جاعه انگلشیه و تسخیر مملکت نمود او اغماس کرده جواب نداد بار
 دیگر خان مذکور شهابت جنگ و صولت جنگ را در عرض این مقدمه مکرر یک خود ساخت مهابت جنگ جواب نداد
 در خلوت شهابت جنگ و صولت جنگ را گفت که بابا مصطفی خان خود سپاهی و نوکری پیشه است میخواند
 که بر جویم من همیشه با او بوده باشد شهابت چادر چنین امور با او همدستان می شود جاعه انگلش در حق من چه
 کرده اند که من بدخواهی آنها کنم الی الان آنشی که در صومرا گرفته است خاموشی نمیشود آنشی که در دریا بگیرد کسبت
 که از افراد و نشاندن زیبارگوش باین قسم سخنها باز نخواهید داد که نتیجه غیر از فساد ندارد

نواب سراج الدوله ناظم بنگاله

پیر مهابت جنگ دو هزاره نواب علی وردی خان مهابت جنگ است بعد از مدت مهابت جنگ در او و سال
 یک هزار و یکصد و شصت و نه هجری ناظم بنگاله و بهار و او در سه شد بعد از آن باراد و بر آوردن ملک پوریه از دست شرکت
 جنگ بطرف راج محل قسمت فرمود در اثنای راه خبر رسید که مریدانیکه بر آن گرفتار کشن بلبله پیر راج مله دیوان
 شهابت جنگ که بجایانگیر نگر عرف و ملا گرفته بود باز آمدند زیر آن کشن بلبله گرفته خود را بکلیت رسانید و دست در یک
 سرور انگر نیران حاشیش نموده نیکدار در استماع این خبر ترک عزیمت منازعت با شوکت جنگ نموده معاشرت
 بر شد آباد کرد و بعد از چندی لشکر بکلیت کشید چون جاعه انگلشیه را جنگ سراج الدوله متعین بود و اسباب حرب
 چنانکه باید میبایست داشتند لهذا بقاعه قدیم محضن جسته بدافع برخواستند چون سیر در یک صاحب عرصه را بر خود تنگ
 دید خود را مسدود می اندر سر دران بر جباری کشیده جان سلامت بر دو باقی ماندگان لا علاج بدقت غیرت موت
 را بر حیات گزیده تابا روت و کله نبود بود و خلیفه و شربت مرکب چشید و چندی محصور گشته اسیر حیه سراج الدوله شدند
 و اسوال ز راهی خطیر که امضای آن غیر مقدور است لغارت رفت گویند که یکصد و چهل و شش انگر نیر یا سیری گرفتار شدند بنگام
 شب ان سوارگان را در خانه تاریک و تنگ که در مربع زیاده از ششش گزیده و حال آن مکان از زبان انگر نیر
 بلا کول میگویند نمیدانند نموند بنگام صبح چون دروازه امکان را کشوند بخیر است و سه کس را زنده نیاختند و دیگران
 همه بشدت گری و تشنگی جان داده بودند این ماجرا دو ماه و دوازده روز بعد از رحلت مهابت جنگ بتاریخ
 سبت دهم ماه رمضان سنه یک هزار و یکصد و شصت و نه هجری که مطابق سبت نهم ماه جون سال یک هزار و هشتصد و پنجاه
 و شش عیسوی بود بوقوع آمد و ستود این اوراق تاریخ این سانچه زبان اروپا این طور تنقیه یافته که از آن سال هجری استخراج میشود

تاریخ از مولف

بجکه نواب سراج الدوله و غیره انگر نیر	لی یا جین چای بکلیت کوه با شوال	خان جنگ بلا کولین کیا کیا بند	یکصد و چهل و شش انگر نیر و سیر
جمع موتی را زنده بخیر است که در آن	اگر باز کسی از سیران آید یا کول	بای شکر کنی او را زنده کین گاش	بهر تاریخ کاین خان جنگ بلا کول

سید کریم الله مخلص لغریب

برادر اعیان میرزا ارشد علی خان صدق میرعلین الله سحر مگر است است در سنه هزار و یکصد و شصت
 و پنجاه و یک ششده این دعا می از دست دعا می شایان چو درگاه خدا شد مرد و بد پر سید کسی چو اندک روی
 سحر سحر و کشت گاه منم محو جلال رخ دوست به جوفات خدا و کونراشم سجود و و این بیت از سید غلام مصطفی است
 هر چند سید سجده تو حق را خوانی به نام سحره بادم کنی شیطان به و سید غلام علی آزاد در وفات سید کریم الله این تاریخ بتعمیه گفت

تاریخ

۱۲۲۲
 ۵۳
 ۱۱۶۹ شاعر یوسف کوی جوئی شیرازی | سرور دین | جوانی بالنسب | وقت جان فتنه اندر عیب | بحر تاریخ و فاش یا غریب

سید قطب الدین عرفی تخلص

در دیشی فاضل و کامل مجاهد نشین شاه نور بود و بتاریخ محمد دهم جاوی الاول سنه تسع و ستمین و یاتمه و العت در
 گزشت و عارف الدین خان این معرکه تاریخی یافت به تاریخ به در بحببت کرد و خطاطب دین

سراج الدین علی خان مختص بارزو اگر آبادی

نسب او از جانب پدر بشیخ کمال الدین خاها برزاده بشیخ نصیر الدین محمود و از طرف مادر بشیخ محمد عوث کوالیاری
 شطاری میرسد از شغری تازه کو بود و در سلک منصب داران بادشاهی بوده در ادب سلطنت محمد فرخ سیر
 مجید حق از خدمات کوالیاری امور گردیده مدتی در شاهجهان آباد استقامت داشت چون وقت او با خبر رسید که بنور
 آید و در آنجا بخت و میوم شهر بیخ اثنای سحر هزار و یکصد و شصت و نه در گذشت چند گاه بکشتو خجاک سپرده
 شد بعد از آن بیادر داده او محمد حسن خان تاجوش بدلی برده در آنجا دفن ساخت میر غلام علی آزاد تاریخی گفت

تاریخ

۱۱۶۹
 ۱۱۶۹ سراج الدین علی خان مختص | زمره کهن را آید و نشت | اگر چه کسی سال فاشش | بگو آن جان معنی آرز و نشت

نواب مصصام الدوله شاهنواز خان اورنگ آبادی

نام اصلی او عبدالرزاق است و اصلش از سادات خوار است بعد از اعلانی او میر کمال الدین خوجه و اکبر شاه و شاه از حوت
 به پند آمد و در سلک نکران بادشاهی لازم شده و پدر عبدالرزاق میر حسن سکه نام داشت که در عمر سبت سالگی فوت کرد
 و فوتش نشود و نیاخت و ولادت مصصام الدوله در سبت ششم رمضان سنه اصدی و عشرت و العت در لاهور واقع شده و چون آقا
 او اکثر در لنگه بود و در عنقراب ششاسب از لاهور باورنگه آباد در ادب سلطنت داشت و نظام الملک نصرت
 شاه سرور از لنگه بخت و بعد از پیروانی بادشاهی به لاهور آمد و در سبت ششم نواب مصصام الدوله با نواب نظام
 الدوله اسپر نواب نظام الملک بخوبی برآمد و چون نظام الدوله بید خود جنگ نموده شکست خورد مصصام الدوله تا و تکلیف
 شرط برفاقت بجا آورد و بعد از تمام نظام الدوله از آن جنگ کناره کشیده کیس و شد و مدتی معاتب نواب آصف جا
 باند و از لنگه بخت و بعد از پیروانی بادشاهی به لاهور آمد و در سبت ششم نواب مصصام الدوله با نواب نظام
 آصف جا و در پایان عهد خود او را از حساب بر آورده به سقور ساین بدوایی برابر امور ساخت بعد وفات آصف جا
 نواب نظام الدوله او را از بدوای طلبیده به یو استی سرکار خود سرورانه نمود چون بعد شهادت نظام الدوله و قتل مظفر خجاک
 دار است بنواب صلاحیت جنگ بر سپید او را بتاریخ چهار دهم صفر سنه تسع و ستمین و یاتمه و العت بطلای خلعت

و کالت مطلق خود و منصب بهشت برتری و بیست و نه سوار و خطاب مصمم الدوله بر فراخت و در سینه پزار و یکصد و
 در بهشت بهتری عالمگیر نامه نادر شاه و بی بی و مرآت فرستاد و شخص این مصرعه تاریخ یا متوجع از شاه بنام ابی
 و هم طراز و منصب بهشت برتری و بیست و نه سوار و خطاب مصمم الدوله در فکر برانده است و نمایی خراسانی که در آن ملک قناری تمام بهر سینه پزار و
 اتا و در نواب مملکت از کفایت او نمایی را از نو کرمی خود بطرف کرد و بنابرین در ماه رجب سال هزار و یکصد و هفتاد
 و یک عبد الرحمن مخاطب مجید و قیام که سادسب اختیار سرکار کشید و بی بی فرانسوی سر دار نمایی بود مصمم الدوله
 را در اوزنگا بادیام سلطان واقعه ای او تقدیر یافت نظام علی خان بادیام مملکت خجک که دشمن جانی حیدر خجک بود تاریخ
 سیوم رمضان سنه مذکور حیدر خجک را که بنحیدر آمده بود بقتل آورد و طرفه نشویشی و لشکر افتاد و درین شهر و غوغا و اختطافات
 کار مصمم الدوله را بامیر پیش میر عبد الباقی خان دین الدوله مشهور خجک که سبکی از افراسیاب بود تمام ساخته بدو سپرد
 را در خاک افراسیاب او که جانب جنوب شهر قریب درگاه شاه نرس است زیر خاک کسب پرزد و دین الدوله را در شهر
 ابائی او که پاشن گنبد شاه بود است دفن کردند و میر آقا و تاریخ شهادت این هر سه درین آیه یافته و در وجه پیر محمد
 و نیز میر محمد کور گفته و

۱۱۴۱	تاریخ	۱۱۴۱
۱۱۴۱	روزم ماه شریف رمضان	سال ابن حاتم ان سید خود
۱۱۴۱	گفت آئینه عبد الرحمن	

۱۱۴۱	ایضا و ستراد	۱۱۴۱
۱۱۴۱	مصمم الدوله آن امیر طاهر شاه	نامی شده کشید که در ظاهر و در باطن
۱۱۴۱	و نواب درگاه قلی خان مخاطب بر من الدوله	که از طرفت سب مملکت خجک بصوبه داری اوزنگا
۱۱۴۱	مستاز بود این رباعی مستزاد و تاریخ ایشان در ملک نظم کشید	

۱۱۴۱	تاریخ ستراد	۱۱۴۱
۱۱۴۱	دیدیم خبر بد آنکه صحرای خرابه	در پیش خرد و در خون شهادت
۱۱۴۱	و میر رحمت الله ماسه شخصی این تاریخ یافته	

۱۱۴۱	تاریخ	۱۱۴۱
۱۱۴۱	مصمم الدوله عالمگیر بود	اتاق قتل شد بعد که در سب
۱۱۴۱	روضه حضرت سلون	این درگاه در مونی که اندر حضرت سلون
۱۱۴۱	مقتدر یافته و این تاریخ بنامی اوست	

۱۱۴۱	تاریخ	۱۱۴۱
۱۱۴۱	میر محمد اشرف	که جهان را از نیست کین
۱۱۴۱	این بود آستانه اشرف	

بن سید محمد اشرف الحسینی و الواسطی البکر امی و دختر زاده میر عبد الجلیل بکر امی است و کتابی تا این نزد ما هم

القرع الثابت من الاصل الثالث مثل ومیر آزاد تاریخ اتمام این کتاب گفته:

تاریخ

میر یوسف عزیز مکرکمال	از خم معرفت کشید رهن	کرد در وحدت شهود و رقم	نسخه تازه فکر عمیق
از احادیث و کلام الله	کرده اثبات حق را بر حق	مست این نقش و نشین الحق	با دگراری ز خانه توفیق
	سال تاریخ این کتاب نمود	گفت شمع محالین تحقیق	

۱۱۴۲

و میر محمد یوسف بتاریخ دویم جمادی الثانی روز پنجشنبه سنه اثنین و سبعین و اتمه و اتمه در بلده لکنو در گذشت بخش
اورا در عرصه دوروز به بلگرام رسانیدند و در تاریخ محمود و یاقین مرقد پدرش میر عبد الجلیل دفن ساختند میر آزاد
در صریح او این تاریخ گفت:

تاریخ

ایم شکیب ما چارفت	که کوی بود در یکم چارفت	نماد اکنون امید زندگانی	که در قاتل مارادوارفت
بیابان لعلی قمریت کن	که سر داد و تاریخ چارفت	عزیزی مصر معنی میر یوسف	ازین عالم سوی دارالبقا رفت
فغان من بهر ای روان شد	چو روح او بگشت سوارفت	به فغان با نماند از قدریت	ز پیشش غرقه لعلی بی بارفت
اگر فردوس باشد خوش ندام	که این گشت نیمه با فقر افت	که در دست تقدیر او نشانند	که از سیاهی قوت من صفارفت
نمیدانم چه از من دید لقیصر	که با آن سستی تا اشد افت	شکوه سلطنت از دست من رفت	که کوی از سرم غل غل بارفت
	نوشته آزاد تاریخ و فاش	جوان باریا یوسف کجا رفت	

۱۱۴۲

و ششصد و یکمین تاریخ در وفات او نظم نموده

تاریخ

میر یوسف گذشت ازین عالم دلخچین الم بدلیا رفت اتقی درو مندر بخش گفت جان دل احسانت

۱۱۴۲

عزیز الدین محمد عالمگیر ثانی بادر شاه غازی ابن معز الدین
جهاندار شاه ابن شاه عالم شاه

در سال هزار و نود و نه یا که سنه هزار و یکصد هجری تولد پذیرفته و نام مادرش انوپ یا سیه بود بعد از آنکه عالمگیر
غازی الدین خان وزیر احمد شاه بادر شاه را کمول ساخته مجوس کرد و عزیز الدین ابن جهاندار شاه را که شصت
و هفت ساله بود و از زمان فرخ سیر بادر شاه معتقد بود از مجلس بر آورده بتاریخ دهم شعبان سنه یک هزار و یکصد و شصت
و هفت هجری بموسوم عالمگیر نامه نموده بر اسم نام بر سر فرمانده و در شاه جهان آباد نشاند و میرزا
ملکرامی ذکا مختص بتاریخ جلوس او گفت:

تاریخ

بر سر سلطنت سلطان عزیز الدین	کارای من دولت جهاندار شد	سال تاریخ جلوس او کاغذ کرد	باد شاه هند عالمگیر عالمگیر شد
------------------------------	--------------------------	----------------------------	--------------------------------

۱۱۴۴

ایضا

شاه دلا شاد عالمگیر	از ازل نامور عین آمد	گشت چون جلوه کرد بر بر	گشت تاریخ منظر را بر زد
---------------------	----------------------	------------------------	-------------------------

۱۱۴۴

[illegible]

FILE

14 6 1941

شاه عالی نسب عزرا الدین	کشتن بود در جوار حیت پاک	گفت تا لطف چو رفت حیت	داد عرش ملک مراد ای داد
-------------------------	--------------------------	-----------------------	-------------------------

از تاریخ هشتم ربیع الاخر سال مذکور است و پسند میراد او را در سال مذکور خلاص تاریخ جلوس او در گفت

تاریخ

۱۱۴۳

۱۱۴۳ زهی شاه عالی گزیده است | باو تاریخ نخست و گنبد سلیم | بیرون سال جلوس بیرون | از سلطان نه پستان شاه عالم
در روز لا راقم الحروف تاریخ جلوس او در القاطع فصل ریاست یافته و از در رشته نظم کشیده.

تاریخ

۱۱۴۴

۱۱۴۴ در فصل من چو شاه عالی گزیده عالم | بجای سال جلوس من فصل ریاست

و از جلوس بیرون شاه در روز بیگاه باقر ارجان نواب جعفر علی خان خجک متولد است تا آنکه شب سه شنبه چهارم ماه ذی الحجه سنه مذکور در قیام بقیه میرصادق شهر میران پسند نواب جعفر علی خان و خیمه خود را بیدار بود و برق بر افشاد و جان داد و بعد وفاتش قاسم علی خان که داماد نواب جعفر علی خان بود و نایب گردید و بعد از چندگاه قاسم علی خان بار و ساری انگیز متعقد شده و نواب جعفر علی خان را که پسر ضعیف شده بود و مغرور گردانیده و خود را در سنه یکم از او بکشد و مفتاد و چهارم شهری بر بند ریاست نشسته و الک الولایت گردید پس بعد شاه عالم با دشت حاصل نموده و بر مصادیق شاه از صوبه بیگاه به سمت چپ راه گنبد رود و به سالانه مقرر نمود و با دشت از آنجا که یک کوه بطرف اقله آباد نشین برود و بتاریخ پنجم ذی الحجه سنه مذکور همراه نواب شجاع الدوله که بعد فتح مرشد و روانه شدن شاه ابد است بطرف قندار استقبال او شتافته بود و در شهر الدله با و رسیدند و بخت غایت و مرشد ده سال دیگر در آن شهر بسر برده و در سنه یکم از او بکشد و مرشد و پنج شهری البشاهجهان آباد شریفیت برود

تاریخ

نام نواب جعفر علی خان بود که در سنه یکم از او بکشد و مفتاد و چهارم شهری فوت شده و در شهر الدله آباد مقام بهادران گنج واقع است و بر کوه دیواران رودخانه اندورسنه و بر رویه اشعار عربی و فارسی بسیار منقوش است سه مرتبه و در دبر و تربیت تاریخ است و بر یکی پنج مرقوم نیست و آن تاریخها از نیست.

تاریخ

۱۱۴۴

۱۱۴۴ پیروزیت سارفت از دار قاضی | لغز دوس سجا سکونت گرفته | در جبهه تاریخ سال وفاتش | خود گفت جاسی محبت گرفته

تاریخ

۱۱۴۵

۱۱۴۵ هزار و یکصد و پنج و چشتاد | برنتا بریم سوی خود دین شاد |
و اشعار فارسی با تاریخ که بر دیوار بطرف بر رویه منقوش است یعنی چند از آن نواشته شده است.

تاریخ

۱۱۴۵ کشته شدن سید صوفی و صفای پیرشد | ناکه داخل لیس رود پیوسته شد | رفت با قاضیت رسول پیر | کشتیم هم محبت و دوستی پیران
۱۱۴۵ حج با کلاک و جواهر العین | کشته شدن و عافیه و ناکه شد | منیرش غلبه برین کرد و دیو پیل | خبر داد تاریخ وفاتش جبریل
۱۱۴۵ که در شهر کونین سرخ مرار | و الدلی ختی از سوره و لغز بسیار | اندرین ظلمت شب تابن تاریک | بصدیافت بخود نیست انسان اطلید
۱۱۴۵ هزار و صد و پنجاه و چهارم | هزار و صد و پنجاه و چهارم | رفت از عالم فانی بر ارض نیست

اگر در مصر لوح را که در دست لایم باشد با خود و ولد نقل جنبی یکجا نموده آید تاریخ وفات بر آید.

سیدان جنگ رو برافشته بمشوره غایت خان پسر حافظ رحمت خان که با جبار سوار و پیاده در جنگ شریک
نواب بود بطرف بریلی شتافت باین اراده که اگر رو بیل استن برافست در دهنند باز طرح جنگ بدل
اندازد شخصی در باب شکست خوردن شجاع الدوله این تاسیخ یافته بود کل مثل یون و الفقه افولج
انگریزی بفتح و فیروزی تابه الله اباد و لکنو و فیض اباد داخل شدند چون شاه عالم بادشاه دید که شجاع الدوله
منهزم شده رو بفرار نهاد لاجار بایر سالی انگریز طرح صلح انداخته همراه ایشان تابلو اباد تشریف آوردند شجاع الدوله
چون به بریلی رسید سوامی حافظ رحمت خان کسی از روسای افغانه با و موافق شدند بلکه خیال فاسد در دل داشتند
لاچار از بخار و گردانیده همراه حافظ رحمت خان در فرخ اباد پیش نواب احمد خان پسر نواب محمد خان بنگش شتافت
دازانجا نواب عمار الملک غازی الدین خان را که در فرخ اباد بود همراه گرفته متوجه کابل شدند و بسعی مله را در حیرت
که پنجاه هزار سوار همراه خود داشت در کوزه جهان اباد شکستید و جنرال کارنگ حسب بهادر که بطرف فیض اباد
آورده رفته بود از استیلا اینجی در گهات شیورا جیور عبور گنگ نموده مقابل فوج مرسته نمود تا بصره قتال از
هر دو جانب زبان کشید و نواب تاب گله نو گنجی نیارده و روز میدان بگردانیده و مرسته انهمیت یافته
و عبور چنان کرده بطرف کابل میسر نمودند این واقعه در ماه محرم سنه یک هزار و هفتصد و شصت و پنج عیسوی
که مطابق اواخر سال هزار و یکصد و هشتاد و هشت هجری بود بوقوع پیوسته از همین وقت پایه دولت
کبیری انگریز بلندی گراشته و ابتدای عملداری کمپنی انگریز از این پس بان تصور باید فرموده و خواجه پنج آغاز دولت انگریز در هندوستان

در دست امیر شکر سکه

۱۱۶۸

مختصر اینکه بعد از تمام بخاطر نواب رسید که در شاه جهان اباد رفته معرفت نجیب الدوله عرض داشت منضمین بپوش
سرداران سپاه در خواست فوج بنگش خود بخود و احمد شاه ابداسل که موافق استدعای نجیب الدوله و
مخاصره راجه جواهر سنگه تارک از کابل کوچ کرده تا بسره هند رسید و بدینجه این تدبیر را احسن تدبیر شمر
در فرخ اباد پیش احمد خان بنگش آمد با الصلاح او پیغام صلح و مصالح بار و ساد انگریز در میان آورد و با جنرال
کارنگ صاحب ملازمت نمود و عهد و پیمان که تا این زمان بران قائم اند در میان آمد بعد از آن هر دو سرداران از
کوچ نموده تابلو اباد تشریف آوردند درین اثنا که نیکو صاحب مخاطب به ثابت جنگ بهادر که بهادران ابام از
ولایت مخاطب بلار و کلیو شده امده بود بر آید و بست صورت بگله از کلکته تشریف آید تابلو اباد و منشی احتشام الدین
که ولایت انگریزان رفته بود در رساله شکر نامه تصنیف خود می نوب که چون لار و کلیو حسب بابلو اباد رسید
نواب شجاع الدوله قمر داد در میان آمد که صوبه الله اباد داخل بست و چهار لکمه روپی و صوبه کوره جهان اباد و شیر تان
ملک چهل و هشت لکمه روپی به دست خرج بادشاه حاله ملازان او کرده شود باقی صوبه آورده یک کوره پنجاه لکمه روپی و یک
غازی پور زمینه یا شوره لکمه روپی بصرف نواب موصوف باشد بعد از آن پنجاه لکمه روپی برای خرج سپاه شکر
کمپنی از نواب گرفته بدو قطعه صلح نامه دستخط و موهر کمپنی و نواب مذکور ثبت نموده کتاب انجیل لار و کلیو
بدرست گرفته بدست نواب داده نواب نیز مصحف مجید بدست گرفته در دست لار و کلیو معاوضه کرد و باقیمانده
نمودند بعد از هفت روز نواب شجاع الدوله خلعت بادشاهی پوشیده بطرف صوبه آورده در خدمت شاه لار و کلیو

سند نظامت صوبه بنگاله بنام نجم الدوله سپه نواب جعفر علیخان مرحوم در سند دیوانی بنام کمپنی بقرا اینک که است و
 چهار لک و دویست سالیان به نجرانه عامه بادشاهی عاید کرده اند حاصل ساخت و محاصل صوبه بنگاله را بطریق متعاقب نام کمپنی اگر چه
 در سند بادشاهی نوبت یافته گرفت و مقرر کرد که نواب نجم الدوله سالیان به نشت لک و دویست و بیست و هشت و آن خود میگیرند
 به نشت و جمع مقامات مالی و ملکی و نگار داشت نوح و تحصیل مالی سایر علق بجا احیان عکله کمپنی دارد و بعد این همه نوشته اند
 که بنام نوح در دوازدهم ماه گشت سنه یک هزار و هفتصد و شصت و پنج علسو مطابق است چهارم صفر سنه یک هزار و یکصد و هفتاد
 و نهم هجری تفریم یافته بود و از دیکو صفا بطرف کلکته تشریف بردند و شاه عالم بادشاه در شهر الیه با طر حرامت انداخت
 تا چند سال در همان شهر بسر برد و وفات نواب جعفر علیخان سه و نیم ماه بعد از جنگ یک و بیست و پنج چهارم ماه شعبان در دوازدهم
 سال هزار و یکصد و هفتاد و شصت هجری که مطابق پنج ماه فروردی سنه یک هزار و هفتصد و شصت و پنج علسو بود در مرض اباد
 واقع شده و پیش از نواب نجم الدوله نشاید که در ماه پنج سنه یک هزار و یکصد و هفتاد و نهم هجری فوت نموده بعد از او برادرش نواب
 حیدر الدوله بر سر تخت نشست و در دوازدهم سنه یک هزار و یکصد و شصت و دو سه در گذشت بعد از او برادر خود و مبارک الدوله که سند نظامت را

شیخ محمد علی حسنین

مولود و وطن او اصفهان است از بنابر شیخ تاج الدین ابراهیم المعروف شیخ زاهد کلبانی است است به پانزده و هشتاد و پنج سنه
 میرسد و شیخ زاهد مرشد شیخ صفی الدین اردبیلی جد سلطین صفویه بود و تولد حسنین در ماه رجب الاخر سنه ثلث و مائیه و اربعه واقع شد
 شاگرد محمد سیف قاضی داد و شاگرد اقا حسین خوانساری است در شعر فکر عالی داشت از غایت شهنشمار که صیت فضایل ادا قطع عالم را
 فرورفته مضافات او در جمیع بلاد عالم عموما و در هند هم خصوصاً دایر و سایر بیت مدینه و کاشان و در شاه از ابران دیار دارد و هندوستان
 گردیده مدتی در شاه جهان آباد گذرانید و از اینجا خشت بشهر نیکوس شید و بهما نجا رحل اقامت انداخت و در آن بلده قبری ابراهیم
 خود ساخته انتظار اجل موعود میگذشت و اکثر بزرگانش میگذشت که انقدر در میر حیرت و برای قبر لوجی از سنگ تراشیده
 این چند کلمه و بیت بر آن نقش کرد و بر سر لوح اسم مبارک الله بعد از آن محسن قدسک المسمی بعد از آن العبد المراجی رحمه
 ره العفو محمد العو به علی ابن ابی طالب العیالی و در پائین لوح مذکور این مطلع خودش مرقوم ساخته است
 شد از وصال کوشهای تار ما به صبح قیامت است چراغ غرام ما به و در هر دو بیلوی غرام این در بیت زبان
 دان محبت بوده ام و دیگر نمیدانم به همی دامن که گوش از دست پیغامی شنید اینجا به حزن از بای به پیانی گسختی دیدم
 سر شوریده بر بالین آسایش رسد اینجا به اللهم اغفر له وارحمه فقط دناش در سنه یک هزار و یکصد و هشتاد و هجری
 واقع شده و در همان قبر مدفون گشته شخصی این تاریخ بنویسید گفت

تاریخ

نوی گشت بهر مات روی زمین ز شیخ محمد علی حسنین

مسجد سلون

در سنه یک هزار و یکصد و هشتاد و هجری شاه پیر شاه ابن شاه پیر شرف پیر زاده سلون مسجدی در سلون
 تعمیر ساخت و غزنی تاریخ ان بافت ۱۰۰۰ لان الصلوة معراج المؤمنین و دیگر کلمات گفت

تاریخ

۱۱۸۰

۱۱۸۰

۱۱۸۰ **تشیه دین پناه پیر پناه** | ساخت مسجد فضل ربانی | سال تاریخ او ملک ملک | گفت این است کعبه شامی

تاریخ

۱۱۸۰ **محمد پناه اشرفی الکرمیم** | منوره بنا مسجد مستقیم | اند کرد الف که تاریخ او | ابو خاتمه حماد رب کریم

مسجد اله آباد

در شهر اله آباد نزدیک باغ بادشاهی مسجدی است که حاتم الدین علی خان در ایامیکه شاه عالم بادشاه در آن استقامت داشت یعنی در سنه هزار و یکصد و هشتاد و یک هجری تعمیر ساخته و این تاریخ بر پیشانی باب مسجد منقوش است

تاریخ

۱۱۸۱ در زمان شاه عالم خسرو در جوانی خلق پروردگار شرفی بن کریم صاحب این منوره بناده ذوالکرم مستقیم از جو و استند محمد خان تکه مهر و ماه باشد رونق افزای سپهر زیر چرخش کیشور بادشاه شد چون حاتم الدین علی خان بناده را ساخته تعمیر این مسجد را بنیاد نهاد سال نهمین سرودن این منوره در سنه هزار و یکصد و هشتاد و یک هجری در کعبه دین مسجد گاه مسکن بیت الحرام

مزار محمد سیب خان

پدر مزار ابو طالب خان لندی است در سنه هزار و یکصد و هشتاد و دو هجری بنای پنج سووم ماه ذی الحجه فوت شده و خلف او مزار ابو طالب خان مذکور مصنف کتاب سیر طالبی این تاریخ گفته

تاریخ

۱۱۸۲ محمد بن شیخ ان خجسته الدین که بود ذی کرامت از فضل علم و عقل آید شناختن بهشت برین از عالم زمانه قتل قناد جان مادرش جو داشت با همگی برادران او بدون مهرش روز عالمی شد و توهم این غم غمی عادل افکاران جو بود اینست بهجت رسول عز هزار و یکصد و هشتاد و دو سووم یوم جمعه خان نوشت بالهام سال نهم منوره چون بهشت برین دوم تاریخ زردی حرم دینین آمد از دهم

تاریخ مسجد اله آباد

در موضع رسول پور غریب قدم رسول واقع شهر اله آباد خاص مسجد رفیق جنگ عالی افو جدار خان فیضان خجسته شاه عالم بادشاه در سنه هزار و یکصد و هشتاد و چهار هجری مسجدی تعمیر ساخته و تاریخ بنای آن به موجب الکتاب

تاریخ

۱۱۸۳ قریب قدم رسول که سیر از بهر غار این مکان است تعمیر بدو در شاه عالم این شاه که شاه خسروان است بنمود رفیق جنگ عاقله کو سید فو جدار خان است اجل از تو کسی به پرسد تاریخ بنای او چه سان است کو بیت خدا و عجب دین تاریخ بنای این مکان است

لواب احمد خان بیکش

پسر خرد لواب محمد خان بیکش است و محمد خان در عهد قریخ سیر بادشاه بدولت رسیده بخطاب لواب محمد خان عصف جنگ سر ملبذی حاصل ساخته و قریخ اباد را بنام بادشاه آباد منوره در ماه جمادی الاول سنه هزار و یکصد و پنجاه و شش هجری فوت کرده بعد و فاشش پسر قائم خان بخطاب لواب قائم جنگ پسر مسند ریاست در قریخ اباد نشسته و بنای پنج سووم ذی الحجه سنه هزار و یکصد و شصت و دو هجری ببارد و یک با خجسته

گشته شد بعد وفاتش ریاست ادرانواب صفدر جنگ متصرف شد اما بعد از چندی احمد خان که برادر خود را
قائم جنگ بود شکری از افغانه جنگش جمع ساخته و راجه نول رای را که نایب ابواب صفدر جنگ بود گشته
باز بر ملک آبادی خود مسلط گردید و بعد ریاست بست و دو سال در پشته کینهزار و یکصد و هشتاد و پنج هجری
فوت شد این تاریخ بر رسم تعمیر در فوت او است

۱۱۹۱

تاریخ

۱۱۹۵

گفتند که در لایق بناله و افغان ملا یک آه گشته از وفات احمد خان

الراشد و وفات احمد خان عدد لفظ آه در و کرده شود و تاریخ بر آید

وفات احمد شاه ابدی

پسر محمد زمان خان سلطوری است بعد از قتل شدن نادر شاه استخیر کابل و قندهار ساخته هفت بار در
هندوستان نکرده تا خست و تاراج نموده و بعد حکومت بست شش سال بعد پنجاه ساله در سنه هزار و یکصد
و هشتاد و شش هجری فوت شده در قندهار مدفون است و بر مرقد او این تاریخ مرقوم است

تاریخ

شاه والاحاج احمد درانی که در	در قوانین امور سلطنت گیری بر	از بنیاد سمرقان بی ستون عمارت	شیر احمد در شیرازی دی برادر
میرزا میرزا گلش میرزا گلش	الذین خورشید مردم هزاران	چون آن زمان بنیاد البقا تاریخ	سال هجری طبرار و یکصد و هشتاد و

بعد از وفات شاه ولی خان وزیر او خواست که داماد خود شهرزاد سلیمان شاه را بر تخت نشاند اما شهرزاد که پسر
کلان احمد شاه بود وزیر را بدست آورده هلاک ساخت و خود بجای پدر بر سر سلطنت نشست و بعد
ایالت بست سال بعد چهل و هفت ساله در کابل که دارالحکومت او بود در سنه یک هزار و دویست و هفت هجری
در ماه شوال فوت نمود و بعد وفات او در میان پسرانش بهایون شاه و زمان شاه و محمود شاه و شاه
شجاع الملک خصوصیت بود تا آنکه بعد کور کردن و مقید ساختن یک دیگری را کابل بدست دوست محمد خان
پدرش و قبادار خان وزیر از دست زمان شاه و برادرش فتح خان از دست محمود شاه بقتل رسیده بودند
افتاد و در شجاع الملک را از کابل بدر ساخت و سلطان محمود بهرات را گرفت و بعد وفات او کیش
سلطان کامران با شاه بهرات شد و تا حالت نخبه در بهرات فرمانروایی میکند و دوست محمد خان در کابل

شاه غلام قطب الدین البه ابادی مصیبت تلخیص

برادر بزرگ شاه محمد اجل است این شاه محمد فاخر را بر تلخیص ابن شیخ محمد بنی المعروف ابی شیخ حبیب الدین تولد
در قندهار در سنه یک هزار و یکصد و سی و هشت و تاریخ ولادت به نیکی از لی با داد یافته اند بزرگی خاندان ایشان
مشهور است و لیون فارسی دارد و نهایت ملو و مضبوط و فتوی در جواب نان و حاوی مسمی بنان و فلیه گفته
است و در سنه یک هزار و یکصد و سی و هشت و تاریخ ولادت به نیکی از لی با داد یافته اند بزرگی خاندان ایشان
در سنه دویست و یکصد و سی و هشت فوت کرده و تاریخش نوشته و کتبش در قندهار و غنیه گفته از آن چند بیت نوشته میشود

تاریخ

دوست پاک غلام قطب الدین	دخت بربین جهان افشون	دل سوزان من سوال نمود	سال پنجم از نو جوان افشون
با دل زار سوخته گفت	قطب و بربین گفت	قطب و بربین گفت	قطب و بربین گفت

جوان

شخصی بود که در سبب عیسوی داشت و در جنگ کهنه که بار بار به لول سنگه و مرسته با کوسنه کهنه و یکصد و شصت و سه هزار و دویست و شصت و سه نفرش در کبریا و در گورستان فرنگیان که مشتمل برین کهنه و دایم است تا امروز موجود است و این چند عبارت و تاریخ بنفیه برزیت او مرقوم است جوان سچ و بدو چک منوطن کامل در شش و جنگ کهنه برزیت و سه

تاریخ

۱۱۸۸

بزار حیف که در این مکر و نل
بهر توبی که در این مکر و نل
بهر توبی که در این مکر و نل
بهر توبی که در این مکر و نل

وفات نجیب الدوله و روانه شدن شاه عالم با و شاه از الله ابا و بطرف
شاه جهان آباد و دیگر حالات

چون راجه جواهر سنگه مالک قندهار یک و غیره در سال یک هزار و یکصد و شصت و دو و هجری فوت کرد و برادر و پسرانش با و رتن سنگه و ده ماه و سیزده روز حکمرانی کرده از دست روپایند فقیر که با گرسنه شده فوت او برادر او راجه نول بر و ساه و کاوست نشست و در ایام حکومت او شاید که در سنه هزار و یکصد و شصت و سه هجری سر داران مرسته یعنی نراین را و برادر کوچک مادهورا و پیشوا پسر بالاجی دلوکوچی بود و در هجری سیزده و بیست و شصت و سه و در سنه هزار و یکصد و شصت و سه در کبریا و در سبب و جنگ اول باراجه نول سنگه که ملک شد کرد و در تاجا لکمر و و بی و در تصرف داشت و افع گردید و برادر و غیره یافته زردخواه از و گرفتند و ملک او با و ازانی که هستند و درین ایام نواب نجیب الدوله خواست که فرقه سک که اگر ملک میان و داب فتنه و فساد پیرایا ساخته بودند با و مرسته با و فتنه ساز و دابین اراده در خیمه ایشان آمد خواست که با اتفاق ایشان بر سران فرقه و و درگاه عافه ایل گریش گرفت و لاچار پسر خود ضابطه خان را همراه مرسته گذاشته خود بطرف روپایند شناخت و در انشای راه تابه با پسر رسیده بود که فوت شد و این راقه در سال هزار و یکصد و شصت و چهار هجری شاید که در راه رحیب بوقوع آمده گشتن او را در نجیب اباد برده و فرقه و ضابطه خان بعد فوشتن بدلی رفت و چون مرسته تاریخ بطرف شاه جهان آباد و در دند ضابطه خان مشغول شد و در گذار گشته بنگر نال رفت و مرسته با و از خالی یافته دلی را منصرف شدند و ملک میان و داب را که باین جای گذاشته است و از دلی بقتضی و وسیله با و و نیز گرفتند و بعد از آن عیسی و حضرت شاه عالم با و شاه که در آن آباد نشین داشتند از سال نمودند که آمده بر ملک موروثی خود قابض شوند و این شاه که از مدتی بامید است و از احسان انگریز در الله اباد اقامت داشتند چون دید که کسی بعد و او غیر پسر را چار در سنه هزار و یکصد و شصت و سه هجری که مطابق بکهنه از به قصد و به فساد و یک عیسوی بود الله اباد و کوره را بنحیه الدوله فتنه و فتنه نموده و نواب نجیب خان و حاکم الدوله را همراه گرفته از الله اباد کوچ نمود و متوجه دارالخلافه شاه جهان آباد گردید چون بفرخ آباد رسید نواب احمد خان بنگش که در آن ایام بسیار بیمار بود و پیشکش فرستاده از قیام در آن خود بخت و بخت بچار سکه بزرخواه شد و در روز بعد از ورود و باد شاه مسافر ملک با و در تاریخ و فاش سابق ازین فوت شد و

بعد وفات احمد خان پسرش دیرتخت خان پسرند حکومت شش پیکش گران بها بحضور بادشاه فرستاد
 و از غایات خسر وانه خطاب مظفر جنگ یافت بادشاه بعد از قیام لبست و در وزیران کونج نموده بعد از
 منازل و مراحل بر وزیر عبدالرضا و اخلت شاهجهان آباد گردید و چون از ضابطه خان پسر نجیب الدوله حرکت
 پسر زنده صادر شده بود بادشاه چند روز بعد از ورود خود برای آسینصال و اندام فرقه و هدیه که بهت لبست
 و بسته و مرسته نامششن و جنگ و جدل و درین داشت تا آنکه ضابطه خان پسر نجیب الدوله با فتنه و بدعت
 و شورش و اب شجاع الدوله شتافت و زن و فرزند ضابطه خان همه سیر مرسته شدند و قلع و مکرده که ضابطه خان
 در آن متحصن شده بود مفتوح گردید چون بادشاه بعد از انعام ضابطه خان و مغلوب شدن افغانه و هدیه بالفرت و غیره
 و اخلت شاهجهان آباد گردید شالین شاعر تاریخ و حسن شدن او بدین که در سنه هزار و یکصد و هشتاد و شش هجری
 اتفاق افتاده چنین گفته

تاریخ

صدیکه فیض البشر پسر از سر نو	نشاد و شاد و آب تابي آمد	کونی که سحاب فیض در هر عده	از عین معانی مستجابی آمد
یعنی که فضل حق بفتح و انصر	دارای جهان فلک خانی آمد	زینت ده تاج تخت شاه عالم	بادولت و بخت کامیابی آمد
تاریخ در دوازدهم	گفتا که ز شرق افغابے آمد		

۱۱۸۶

الحاصل چون درین مهم از دست مرزا نجف خان کارهای نمایان بود و خروج پیوسته بود بادشاه بعد از صحبت عمده امیر لاک
 به مرزا نجف خان بخشیده ب خطاب نواب و ذوالفقار الدوله مرزا نجف خان بهادر غالب جنگ مخاطب ساخت اگر چه باد
 را ملکی و سیم بود مغلوب ساختن فرقه افغانه در هدیه با بدست آمده بود لیکن روز بروز کارش بدو متزلزل داشت و
 خسته و فساد هر طرف در ملک برخاستن گرفت زیرا که آنچه ملکا بادشاه از دست ضابطه خان و هدیه با بر آورده بود و مر
 با ز از ضابطه خان گرفته باز با سپردن و بر بانی ملکا سلطه خواندا شتند تا بحدیکه ضابطه خان با توکوچی هو لکر دعه زر
 بمیان آورده معرفت او طالب منصب امیر الامرائی و میر بخشگیری گردید چون بادشاه را گوشه چنینی با مرزا نجف خان
 بود و میخواست که در جلوی جان فتنه که از و بطور رسیده بود و عمده میر بخشگیری هم با و محرمت نماید این سخن مقرون
 با حاجت نشد و توکوچی از بخت و رنجیده شده مستعد جنگ گردیده و بادشاه نیز بر سر غضب آمده نواب نجف خان را
 فسر و مودت و هر قدر سوار و پیاده که بهم رسد توکوچی را بفرستد تا محاربه نماید مرزا نجف خان بهجهان کرد و جنگ بدست آخر
 مرزا موصوف نیز بهت یافت و مرزا حسن برادر خود و نواب محمد قلی خان که غیر مرزا نجف خان بود درین جنگ از ضرب گلوله
 کشته شد و فوت رسم شد تاریخ وفات او است و این واقعه در سنه هزار و یکصد و هشتاد و شش هجری بوقوع آمده بعد از
 مرزا که مرسته با بادشاه را بران آوردند تا ضابطه خان را خلعت امیر الامرائی بخشند بادشاه لاچار شده بهجهان کرد بعد
 از آن مرسته با بادشاه را جهان عاجز ساختند که ملک کوثر و جهان آباد و اله آباد که برای مصارف بادشاه و ملز
 طرف نواب شجاع الدوله مقرر شده بود حواله مرسته با نمود و اما دست مرسته با بران ملک نرسید و از آن وقت باز بهت
 نواب مذکور و آمد الحاصل بعد ازین معامله هر سه داران مرسته با بمیاجی پیشوا و میاجی پللیل سیندیه و توکوچی
 هو لکر از بادشاه خصمت شده باراده لشکر ملک افغانه علی محمد خانی برآمدند و نواب نجف خان را نیز مرسته هزار و پون

۱۱۸۶

یومیه مقرر کرده همراه خود بردند و چون گنگا منوره یافت و تاج شجاع نمودند چندی برین نگذاشته بودند که خبر از رسیدن کار این را و پیشوا را گشتند و گویانته را و مشهور بر اکوهر که عوی او بود پرسیدند ایندند و نار این را پس بالاجی پیشوا بود که بعد فوت برادر خود یعنی مادهور و پیشوا بر استند باقی رسیده پیشوا گردید بود و بسبب رگه گویانته را و عوی خود در ماه جمادی الاول سنه یک هزار یکصد و هشتاد و شش هجری کشف شد الفقه سیر و در آن ازین واقعه مشکوک شده بنواب شجاع الدوله نوشتند که حال ما در اینجا توقف نمی توانیم کرد و اگر شما شصت گاه رو به پادشاه ملک میان دو آب که از افغانه گرفته ایم بشما سپاریم لیکن چون شصت گاه رو به پادشاه برای خرج راه مایان و فغانها بد کرد چهل گاه از رو به پادشاه باید ماند و اگر افغانه بدادن نزد مستور انداخته نماند شما مستحق حال مانده بودید چنانکه توانیم از آنها خواهم گرفت چون نواب بر خرابی افغانه را رضی نبود حافظ رحمت خان را طلب استصواب نموده او را را رضی ساخت و حافظ رحمت خان گفت که بالفعل شما یک گاه رو به پادشاه از نزد خود بر مرسته تا بدید شصت گاه حساب خود و چهل گاه حساب ما بنویسید بنده این مبلغ را بدین پنج سال تمام نموده بخد مت ارسال خواهد داشت الفقه نواب زرنه کور و عالم مرسته ناموده آنها از گرفته بملک خود که دکن باشد روانه شدند و این واقعه در سنه هزار و یکصد و هشتاد و هشت وقوع آمده من بعد نواب بحجت خان بملاکت نواب شجاع الدوله بهره اندوز گردیده بسفارش ایشان به مخاری معات سلطنت و نیابت وزارت کردن افتخار بلند ساخت سپس بدلی آمده مجبوره را که مستعیر اذن بود بدخل محض نمود و حاکم الدوله استیلا پادشاه مجبوس ساخت بعد از آن به شیخ ملکه که جارت به تصرف خود نام داشتند مشغول گردید

فتح یافتن نواب شجاع الدوله بر حافظ رحمت خان

چون بعد از آنکه مرسته بملک خود حافظ رحمت خان در ادای زر که نواب شجاع الدوله مرسته داده ملک او را از تاخت و غارت رسانیده بود انکار نمود نواب موصوف اول قلعه اناده را از دست بری بدست نامی مرسته که از طرف سیاحی پیشوا در اینجا مانده بود بیرون آورد و بعد از آن در شروع سال هزار و یکصد و هشتاد و هشت بهر از اناده بطرف شاهجهان پور کوچ نموده و حافظ رحمت خان قریب به فغان هزار و یکصد و هشتاد و هشت از افغان جمع نموده مقابل او کرد و باین کثره کمال زنی خان و فرید پور در میدان لای کثره تاقی در فغان دست داد در الوقت جنرال چامپین صاحب فوج انگریزی در لشکر نواب حاضر بود و چنانچه تبارخ و بیهم راه منفرست بکنار او کشید و شتاد و هشت بهر که موافق لبست و بیوم ماه ابریل سنه یک هزار و هشتصد و هشتاد و چهار عیسوی بود و در پهلوان انگریزی از فوج بیشتر رفته جنگ بار و بهیله شش شروع کردند حافظ الملک حافظ رحمت خان ازینکه تنور جیل داشت بغات خود بیرفی در دست گرفته بسواری اسب حمله بر سپاه انگریز کرد و در ضرب گاه هلاک شد و سلطان خان برادر مر قنی خان بریج همو وقت سرش از تن جدا شد و خسته بجهت نواب پادشاه صدای گوس خوری و شتاد و هزاره مبارکباد از هر طرف بلند شد و بهر سپاه رو به پادشاه افغانه از این فتح سر تمجید و تهنیت

تاریخ

یعنی اگر عدد لفظ ظفر یا عدد حرف حاکم سه حافظ است یکجا کنند تاریخ فتح برآید و تاریخ وفات اوا غیری در زبان پند
 که زبان روپيله ناهبند گفته تاریخ خانادلی ریشا ۱۱۸۸ و این قطعه در تاریخ وفاتش از مولف است

۱۱۸۸

تاریخ

خاندر حمت که شکی بود در دین ^{۱۱۸۸} بر سرین قضا آمد شکر عین چون بلب سر و گردن باشد در شین ^{۱۱۸۸} پیر تاریخ حدی که مردم و پندش را گویند
 یعنی در حرف تین هم در حرف آخین ^{۱۱۸۸} دو چون کردم زبانش سال فون برین

۱۱۸۸

نواب شیخ الدوله

این نواب منصور علیخان صفدر جنگ است اصل نام او جمال الدین حیدر بود و لاوتش در سنه هزار و یکصد و چهل و
 چهار هجری واقع شده و تاریخ ولادت او این سبت است بلیت بر آید آفتاب از مطلع نور به بدولت خان
 نواب منصور به اگر چه از مصر عادل تاریخ بری آید اما چون از طرز کلام معلوم نمیشود که در کدام مصره تاریخ است لغت
 دو مصره دیگر بران نسوده باین طور گفت

تاریخ

چو ان تر خنده و خنده نمایان ^{۱۱۸۸} بدولت خان نواب منصور ^{۱۱۸۸} ملک برگشت تاریخ لؤلؤ ^{۱۱۸۸} بر آید آفتاب از مطلع نور
 و شیخ الدوله امید وفات پدر در سنه هزار و یکصد و شصت و هفت در فیض آباد بر سر ریاست نشست و جنگ
 کردن او در یک سال با لکر نران در سنه هزار و یکصد و هفتاد و شصت و هفت یافتن او در فتن بسوی کالیپی و با جنگ
 کردن با ستمدار مرید و شکست خوردن و باز صلح کردن با لکر نران در زیر حالات شاه عالم با شاه مفضل اسیر فتن
 یافته و بعد از فتح یافتن بر حافظ حمت خان و بند و بست ملک جدید که از دست روپيله بآید آورده بود از شدت
 در دخیارگی بیمار شده بغض آباد مراجعت نمود و در چند مرسم برسم نهادند و به التیام نیامد و یکماه و سیزده روز در
 فیض آباد بست و بتاریخ بست و چهارم ذیقعد سال هزار و یکصد و هشتاد و شصت که مطابق است نهم ماه جنوری
 در سنه یک هزار و هفتصد و هشتاد و پنج بمیسو بود و کوس رحلت بعالم آخرت زد و صبح آن در گلاب باری که پیش
 ازین دفن والد با جوشش بود و فون گشت غیری تاریخ وفاتش بطور تخمیه گشته

۱۱۸۸

تاریخ

چون شیخ صفدر بران ^{۱۱۸۸} رفت حاکم ملک با برین سر بر گرفت ^{۱۱۸۸} شد شجاعت سر و پا و محارم ^{۱۱۸۸} تاج خود از برین کرد و زاری
 بلیت اگر عبارت شجاعت را سر و پا بریده و لفظ غزم را سر جدا ساخته عدد باقی حروف را با عدد حروف سخاوت بگیرند
 تاریخ فوت برآید و این تاریخ از مولف این اوراق است

۱۱۸۸

تاریخ

چون شیخ الدوله بماند جهان ^{۱۱۸۸} عالمی بمانش معلوم گشت ^{۱۱۸۸} ترفته از ذیقعد بست و چهار روز ^{۱۱۸۸} و شصت و نهم فانی گشت
 بود سال فوت آن دالانزاد ^{۱۱۸۸} بکزار و یکصد و هشتاد و شصت ^{۱۱۸۸} و شصت و نهم فانی گشت
 و ازین مصره لب از دور کردن یکصد و تاریخ بری آید رفت نواب شیخ الدوله
 جنگ کردن نواب نجف خان با جاب و عیبه

شند کار بر زمین بود مشغول شهر کاشته که خبر بدی نزد دولت کسی باو نرسید بعلت مجلسازی بکرم صاحبان کمران بچه
 است تاریخ پنجم جمادی الثانی سنه یک هزار و یکصد و هشتاد و نهم بحسب مطالبین ماه جولائی سنه هزار و هشتصد و هشتاد و
 پنج عیسوی اورا بخلق کشیدند چونکه این اهل مرتبه بود که شخصی اشرف مالدار بکرم اکثر بنای طور کشیده شود قریب یک مایه
 از مویان شهر کاشته برگردان و جمع آمده است و احتمال آنکه او را نخواهند و بخت هرگاه که او را بخلق کشیدند آن مردمان
 از بدین این قاش و در بحیرت مستغرق شدند و چند سال بکنار دربار رفت و دست خود را شستند که مایان از او
 او یک سیم میگویند که بچاه دو و یکصد و پنجاه و نهم قدر اجناس نفیسه و دیگر انداخته ای او در حساب آمد
 و مهرای بنام عفو مردم که ساخته و پرداخته شد کار بود از صد و پنجاه مای خانه او برآمد و صنعتهای فاسده آنرا بنیوی
 و طواریت زر نقد و اموال او تحلیفه شد و حاله بکیشش راجه گورد کس شد مولف این تاریخ که بنهمه است در حق او گفته

تاریخ

مقام کرد و چون کار آمد بود مغربی مجلس از آن در سوال کردم و گفتیم ز دل کشید [در دار عذر بروی کافری مغربی
 لفظ کافری در آخر مصرع اشاره بر حروف کات در می است که عددان دو صد و بیست می شود اگر از عدد حروف دار عدد
 منها کرده آید تاریخ برآید و بر همین دستور شخصی استقامت بسم که پادشاه نوشته میباشد مقام در اینجا ترقیم یافت می شود
 ان کافری که باشد از او پیش و گوید بدل گذشت مسلک فی منش و یعنی چون حروف کات در
 یک کشید که باشد و حروف با چون در محل گذشت و پال شد

سید مرتضی خان ملقب بختار الدوله

در سیرالتماخرین مسطور است که چون بعد وفات نواب شجاع الدوله فیض آبادی بکیشش نواب اصف الدوله
 بر مسند ریاست نشست میر مرتضی خان را که برادر زاده مصطفی بخان میرسان خان اصف الدوله بود و خدمت
 کلی داده و خدمت بزرگی و صاحب نوبت ساخت و ماهی و مراتب نیز بخشیده بخطاب بختار الدوله سر فرار
 گردانید بعد از آن افتاد بختار الدوله بجای رسید که از اصف الدوله بختار نامی پیش نماید هر چه خواست میکرد و کسی اجمال
 نبود که با او در محالفت زندان است علیخان خواججه سرا که یکی از سرداران فوج اصف الدوله و معتمد الدوله شجاع الدوله
 مرحوم بود با بختار الدوله دعوی همیشه داشته سرطاعت او فردی او در دگر با جایتها با هم دیگر روی میداد تا آنکه
 اصف الدوله نیز در باطن از بختار الدوله بسبب افتاد و خود را سئو او از رده گشته در فکر برانداختن او می بود و چون
 سران کور و برادر اصف الدوله اطلاع یافتند بکشتن بختار الدوله رضای او حاصل نمود و با طنا یا مرزا یحیی الدوله
 سعادت علیخان برادر اصف الدوله رسانیدند که در هرگاه کار بختار الدوله را تمام کند اصف الدوله را نیز گشته و بر
 و ساد و ابالت خواهیم نشاند چون این مشوره به نصیحت یافت خواججه سرا که از سر نو بچیلد و نزد بختار نامی است
 بختار الدوله مستحکم ساخته بهمانه دعوت او را بخانه خود برد و او را از تیغ جفا ببارد باره نموده بدینجه شهادت رسانید
 بعد از آن قوچ خود همراه گرفته پیش اصف الدوله آمد و پیش کشیده او اب مبارک و بتقدیم رسانیده گفت که دشمن
 و نفیست را حسب الامر کشیدم اصف الدوله از اراده او واقف گشته اشاره نمود تا مردمان او را بهمانجا کشند
 چون مرزا سعادت علیخان کشته شدند خواججه سرا شنیدند بوقت با معهودی از رفقای خود از حدود ممالک

آصف الدوله بدد رفت و چند سال همراه نواب نجف خان ذوالفقار جنگ گذرانیده پس آنان در بنارس رفته تا دفا
اصف الدوله بهانجا ماند شهادت مختار الدوله در ماه صفر سال یکزار و یکصد و نود و هجده بوقوع آمده و تا بخش بنیت بنیمیه

تاریخ

۱۰۹۰

مرتضی خان شهید اکبر شد | از نجفالی سیه گردان ستونم | اسرافیل گرفته تا قنات | ابر تارخ سید مستونم

مقاهه سیه سیه سیه سیه

پیرزاده سلون ابن شاه میراث شرف سلونی است و در سنه هزار و یکصد و دو و هجده در کانت ابن تاریخ بنیمیه در دوشتر گذرانیده

تاریخ

۱۱۹۳

قبای فی الرسل پیرزاده | بهم ملحق چون جرات محمد | سروشی بی سرانیده فرمود | مقدس سال او دوات محمد

شهر و صاحب فرامیس

از ولایت فرانس در هند دار و شده جندی بخدست نواب قاسم علیخان صوبه دار بنگاله گذرانیده و چون میان صاحبان
انگیز و قاسم علیخان تنازع بهم رسید شمر و از گفته نواب مذکور همه انگیزان را که در ان ایام در بنیت بودند قتل نمود و این واقعه
بنای تاریخ بنیمیه که نویسنده کینار و مقصد و شصت و سه عیسوی بوقوع پیوسته و هنگامیکه میان انگیز و نواب شجاع الدوله
جنگ در یکس واقع شده او همراه قاسم علیخان مذکور بود و بعد از ان در سلک ملازمان نواب شجاع الدوله جندیس
گذرانیده و چون میان انگیز و نواب موصوف صلح شد بخون آنکه مباد در دست انگیزان گرفتار شود باینرا ان بندوق و
جفان و نوب و اسباب حروب که همه مملوک قاسم علیخان با اختیار خود داشت بدر حبه لطف اگره رفت و ملازم
جواهر سنگه جایت گردید و بعد از ان در سلک ملازمان نواب نجف خان نوکر شده یکی از سرداران اشکرا گردید و پیش
از وفات نواب نجف خان در سنه یکزار و هفتصد و هفتاد و هشت عیسوی که مطابق یکزار و یکصد و نود و دو و هجده
بود از ترغیب زوجه خود کشته شد ترشش که گنبدی خورد دارد در گورستان فرنگی متصل جن جن کوره
واقع اکبر آباد تا امروز موجود است و این تاریخ که از ان سنه عیسوی استخراج می باید بران مرقوم است

تاریخ

۱۱۷۸

نور محمد ابن سرکره بنکوش | سید فاق را در شش سرشت | سال تاریخ ریزه می فیک | باد صبح گفت از کوکل بن

فتح قلعه گوالیار

چون در سنه یکزار و هفتصد و هشتاد و هشت عیسوی موافق اسفند عای رانامی کوهد میجر باهم صاحب باد و هزار جوان کاروان
برای تسخیر قلعه گوالیار که در ان ایام در قبضه مردان مادیوسه سیدیه بود رفت و بر فافت لفتن کرن حساب
و کینان بروکس صاحب دو گر صاحبان انگیز بتاریخ چهارم ماه گشت سنه مذکور که مطابق دوم ماه شعبان سنه
یکزار و یکصد و نود و چهار هجری بود قلعه را مفتوح ساخته حواله مردان رانامی کوهد نمود و بنیت آنکه بار بکمر اسه صاحب الایام
کینان اسکات صاحب ابن تاریخ گفت

تاریخ

صبح جمعه دوم شعبان چهارم ماه | میجر باهم نمود فتح حصن گوالیار | در شش جوان کرن و دیگر بود | سیه و محنت هر یکی که فتنه کارزار

شیخ محمد و سید کاظم صاحب کرامت	گفت تاریخ بود در فتح کربلا	حسب احوال تاریخ بود در فتح کربلا	گفت از غنیمت گفت ای سزده
در هزار و یکصد و سی سال	سند چنین فتح عظیم از دست اعدای	اگر تو برستی آل بصری را از من	در هزار و یکصد و سی سال

مرزا جان جانان متخلص بنظر

ولد مرزا جان متخلص حاجی علوی نسب هندی مولد حنفی مذہب نقشبندی مشرب بود از مشایخ سید محمد خندان است در سن بیان داند از گفتگو نادره زمان خود بود و دانش کبریا است و اقامت در دہلی اختیار کرده در قناعت و استقامت طبع و مهارت علم فقه شہرت و محسن پرستی رعیت داشت در عشره اولی مانده تا نیمه بعد الف و لا تش التقادیر نشود و عاقل و در بلوغ کبریا بافته و تبحری و تفریدی اختیار کرده چون نام والد با جوش مرزا جان بود از پنجا و چ تسبیح او توان دریافت میر غلام علی ازاد میگوبد که نام او متخلص او کو یا غایت تر جمال اسرار نبوی مولانا است که با صد سال پیش ازین در دفتر ششم شتوی ازاد فسروده و کراستی نمایان و نامود چیست جان اول منظر درگاه شده جان جان خود منظر الله شده لیکن نام او هر آنکه مرزا جان جانان جاری شده این اسم هم معنی بلند دارد لبیب تعصب مذہب شیخ تفریدی شد ای نمود بدین جهت از دست کنان در راه محرم سید کبیر و یکصد و نود و چهار حسره بآید بود و پنج که عمرش قریب بصدر سیده بود و مقتول شد و مورخین ازین خبر

تاریخ

جانجانان که جان جانان بود	در محرم شہادت بجفا	سال تاریخ حسرت از نالفت	گفت خورشید شہادت
ایضا از مولوسے خالق			

چو مرزا جان جانان طہر	از خم اہل بدعت شد جگرش	محرم بود کز دار الفت	شہادت برداد در سہوی حبت
یکی ز اہل اذیت این گرفت	کہ قابو سال بخیرتی گفت	بازک فکر گفتم بی نال	کہ سال حزنش شد منظر کل

تاریخ دیگر

است حدیث از پیغمبر	علی علیہ السلام اکبر	عاش حبید مات شہیدا	سال وفات مرزا منظر
و این تاریخ از مولف ابن اوراق است بنصیب			

تاریخ

سال خوشی کی برآمد	بابی جانان کبیر و کو منظر
-------------------	---------------------------

یعنی پای جانان حیرت نون با شد و عددان پنجاہ شد و عدد منظر کبیر یکصد و چهل و پنج جمله عدد کبیر و یکصد و دو و پنج شد اگر یک از آن دور کرد شود تاریخ حاصل آید تیرش شاه جهان آباد در صحن خاقانہ شاہ غلام علی واقع است

وفات مرزا بجف خان

مولد حسن صفهان است او را خواهری بود از بابک لطن چونکہ مرزا از متوسلان پادشاہ ایران بودہ بدست نادر افشارہ مقید بود تا وقتیکہ لوایب عزت الدولہ مرزا حسن برابر بزرگ لوایب صفدر جنگ از طرف محمد شاہ باو شد بر ایستادگی کرد و نادر شاہ در ایران رفت و از شاہ متخلص ساخت و خواہر مرزا بجف خان در حالہ کساح لوایب عزت الدولہ داخل گشتہ ہمراہ شوہرستان بہرہ آباد آمد و مرزا بجف خان نیز در سالہ بود کہ ہمراہ ایشان در

آمد بعد وفات نواب عزت الدوله همراه نواب محمد علی خان که پسر او بود و در اباد که مقام پذیرفت و چون نواب
 شجاع الدوله هم زاده خود نواب محمد علی خان را در سنه یک هزار و یکصد و هشتاد و دو هجری از دغا مقصد ساخت و در قلعه
 جلال اباد که بیرون شهر لکنو است محبوس کرد و مرزا مذکور با چند رفقای خود که در جنبه پیش کاشم علیخان نام داشت
 رفت و چندی همراه او گذرانید و بعد برهم خوردن لشکر کاشم علیخان بسجستان مقصد الدوله داخل ارکان بادشاهی
 یعنی در سلطنت ملازمان شاه عالم بادشاه که در آن ایام تشریف باله اباد داشتند گشته با سه هزار نفر سوار و پیاده
 اوقات خود بسر می نمود و چندی تحصیل کوزه جهان اباد هم تعلق با و بود در سنه هزار و یکصد و هشتاد و پنج هجری
 همراه شاه عالم بادشاه به بنجهان اباد رفت و چون در اینجا کارهای نمایان از دست او بطور رسید بختاب
 ذوالفقار الدوله نواب نجف خان بهادر غالب جنگ مختار شد و بعد از آن بعنده امیر الامرای رسیده سر
 عزت بر فلک سودا آخر تاریخ هشتم ماه جمادی الاخر سنه یک هزار و یکصد و نود و شش هجری که مطابق
 است دوم ماه اپریل سنه یک هزار و هفتصد و هشتاد و دو هجری بود در سنه چهل و نه سالگی در بنجهان اباد
 فوت کرد و متصل درگاه شاه مردان بنیعی که خدیو بود مدفون گردید و غیره این مصرعه در تاریخ وفات
 او گفته شد این قدم گاه سنه مردان نجف اباد کرد و این چند کلمه که ماده تاریخ است بر تریب او منقوش
 است + این تریب نجف + و این تاریخ از مولف این اوراق است

۱۱۹۶

تاریخ

چون نواب نجف خان بهادر غالب جنگ مختار شد و بعد از آن بعنده امیر الامرای رسیده سر	ذوالفقار الدوله نواب نجف خان بهادر غالب جنگ مختار شد و بعد از آن بعنده امیر الامرای رسیده سر
--	--

شاه نظر خان

عیسائی مذہب بود و در فن نوب زبیری استاد تریبش او در اباد و اندرون گورستان فرنگیان متصل بهر چرخ
 تا امروز موجود است او لش بختارشی بزرگ داشت و او ششست شایه که قوم ارمنی بوده باشد و فاش در سنه یک هزار و یکصد و نود
 و شش هجری مطابق سنه یک هزار و هفتصد و هشتاد و چهار هجری واقع شده و این تاریخ در فارسی که از آن سال هجری است استخراج
 می باید بر تریب او منقوش است

تاریخ بنجمیه

شاه نظر خان که شش شایه افغان بود	منقوش در تریب بنی نظر خان	چون که در اباد بهادر حسن عم قواد	رفت از بهر سحرش شب چارچ کبود
الاف غریب سحرش تاریخ او	الاف غریب سحرش تاریخ او	الاف غریب سحرش تاریخ او	الاف غریب سحرش تاریخ او

۱۶۸۲

اگر چه اسم عیسی از حرف بای نخوانی می نویسد اما بر تریبش از حرف الف نوشته است چنانکه در آخر مصرعه منقوش شده

سواخته که بعد وفات نواب نجف خان بطور اباد

چون مرزا نجف خان در سنه هزار و یکصد و نود و شش هجری فوت شد شاه عالم بادشاه عمده امیر الامرای به اباد
 خان که پسر خوانده مرزا نجف خان بود بختابد و او را مخاطب بختاب نوب الدوله نواب انرا سیباب خان ساخت
 و از سفارشش او بعد الدوله از محبس رهایی یافت بعد چندی امر را شایع کرد و تریب سیر خوانده مرزا موصوف بود و بعد
 و فاش و چهار را بجهان اباد طرح خود کرده بود و انرا سیباب خان را از ده اباد ساخت و منصب امیر الامرای بنزد او

باو شاه گرفت یکه یک سال و چنده ماه مرزا شفیق در یک از دست اسمعیل بیگ برادر محمد بیگ خان بهدانی بتاریخ سیوم ماه
 ذی القعدة سال هزار و یکصد و نود و هفت هجری گذشته شد تقسیم بخش خان نامزد و بخش خاشر نادر سیاب و نه همدا نشین
 نامزد درین دهر مرزا شفیق شود حاکم نوز فصل ریح بعد شهادت مرزا شفیق افرسیاب خان بار دیگر بخلعت
 امیرالامرای سمرقندی حاصل شد در ماه جمادی الاول سنه هزار و یکصد و نود و هشت مرزا جهان دار شاه پسر نرگ
 بادشاه از جور افرسیاب خان گرفته در کهنه که در آن ایام مستر بیگلر صاحب گورنر نیر در آن شهر شریف آورد
 بود آنکه بعد چند سیه همراه صاحب موصوف تا به بنکارس رفته در آن بلده سکونت اختیار نمود و برای مصارف او
 پنج گاهه روپیها لانه از طرف نواب اصف الدوله مقرر شد و افرسیاب خان بتاریخ هجدهم ماه ذی الحجه سنه مذکور
 حسب الاشاره زین العابدین خان برادر مرزا شفیق گذشته شد بعد وفاتش ماد هو بیگ سینه بیگ برادر مرزا شاه
 را بران آورد و نامتصب در کیل مطلق بر مادهورا و پیشوا رحمت فرمودند و خود ماد هو بیگ سینه بیگ را بیدار کرد
 بعد ازین جمله کار سلطنت بدست ایشان ماند تا آنکه غلام قادر خان افغان پسر ضابطه خان سر بر آورد و آنچه که
 از دست این ستم پیشه بر سر او و لاد تیموری رسید ظاهر مشهور است قدری از آن حال در مقام خودش ترسیم خواهد
 یافت و پیش ازین گور شدن بادشاه مرزا جهاندار شاه مذکور برای دینار پدر خود تاجش را بهمان آباد آورده بود لیکن
 چون استقامت خود در اینجا مصاحت نمید عیال و اطفال خود را همراه گرفته باز به بنکارس رفت و بعد چند
 بتاریخ بیست و پنجم ماه شعبان سنه در آن بلده فوت کرد

مولانا فخر الدین

پیش ازین که از سنگ مرمر است نزدیک دروازه درگاه خواجه قطب الدین بختیار در پس مسجد واقع است و از تاریخی
 که بر زارش مرقوم است چنان مستفادی گردد که او در سنه یک هزار و یکصد و نود و نه هجری انتقال فرموده و آن تاریخ است

تاریخ

۱۱۹۹ گزشت فخر الدین چنان سرای کا | بر ستاد جاد و آن خطبای دیر | سال صال آن ماه غریب چون | تاریخ گفت خورشید و دهان

من کلام سپید الشعر فخر الدین مقبول الهی سنه ۱۱۹۹

مات سیزدهم از آغاز سال یک هزار و دویصد و یک هجری که مطابق سنه
 یک هزار و هشتاد و شش عیسوی بود تا زمان خاتمه این کتاب
 که سال یک هزار و دویصد و شصت و پنج هجری است

ذکر در گور شدن شاه عالم بادشاه دله

چون بعد گشته شدن امیرالامرای افرسیاب خان ماد هو بیگ سینه بیگ در شروع سنه هزار و یکصد و نود و نه هجری
 بنور زرد و چابلو سے عهده و کیل مطلق را از شاه عالم بادشاه به مادهورا و پیشوا داند خود نایب برگشته جمله
 کار سلطنت را و نیز حکومت قلعه دلی و اکبر آباد بدست خود آورد و آنچه بادشاه را بخت نامی نگذاشت چون سال
 برین بگذشت و فتنه ماهر طرف بر پا گشت غلام قادر خان پسر ضابطه خان افغان در صحت را غنیمت شمرده در شروع

سال ہزار و دصد و دویسہ لشکری از افغانہ جمع ساخته شاہجہان آباد را محاصره نمود و بادشاہ را چنان
 تنگ ساخت کہ با خبر آمدہ اورا بحضور خود طلبید و خلعت امیر الامرای بد بخشید بعد از ان غلام قادر خواست کہ مرید
 را بہر نوعیکہ تواند از ملک بدر سازد و پس از ان بنیاحمت غیرے بکار ملک پر داز و چنانچہ بادشاہ را خبر رسید
 بر پیچھے راضی ساخت و بعد از چندی مبلغ بیست ہزار برای مصارف سپاہ از بادشاہ طلبید چون بادشاہ میداد
 کہ از دست ایشان بچ نخواست و در ہم مفت برآورد و رفت در دارن مبلغ مذکور راضی شد غلام قادر
 ازین سخن پنجپاب خورہ خاموش ماند اما روز دیگر کہ بست درم از ماہ شوال سنہ مذکور بود چندی از افغانان
 قوی ہیکل را بہرہ خود آوردہ اول بادشاہ را معہ نوزدہ شاہزادگان کہ سپہران و سیرگان بادشاہ بودند دیگر
 ساخته مقید نمود و شاہزادہ بیدار بخت ابن احمد شاہ بادشاہ مرحوم را از مجلس بر آوردہ موسوم بہ بیدار شاہ
 ساخته بر تخت نشاند و سکہ بنام اوسکوہ ساخت و این بیت بران ثبت گردانید
 حامی دین نبی بیدار شاہ سکہ زد و زند از فضل الہ بعد از ان ابن نمک حرام خفاکیش آنچه کہ مال و زر و زور
 و جواہر چہ از خزائن بادشاہی و چہ اندر پرہ نشینان محاسنای شاہی بالواع زجر و توبیخ کہ توانست بدست آورد
 درین ہنگامہ بادشاہ و دیگر شاہزادگان و بیگمات تا چند روزی آب و خورمانند بلکہ خدی از ان آب از فاقہ کشتی
 جان دادند بالجمہ بعد نصیحت بسیار و اذیت بیشمار ان ستم پیشہ بنارنج نہفتم غمی لغزہ سنہ مذکور پنج روز ہلہ
 رافہ نمود تا برسینہ بادشاہ سوار شدہ ہر دو چشمش را از نوک خنجر بر آوردند بعد از ان ابن نمک حرام تا بیکماہ
 دیگر دستا نظم بر ادلا دیموریہ دراز داشتہ و آنچه کہ مال و زر توانست بدست آوردہ بحرف مریدہ بختارنج
 دراز دہم ذی الحجہ فرار نمودہ بطرف غوث گدہ شتافت بعد از روانگی او مریدہ شاہجہان آباد آمدہ بادشاہ را
 بدستور قدیم بر تخت نشاندند و از سر نو بنام اوسکہ و خطبہ مقرر شد چنانچہ سکہ او تا سنہ یکہزار و دصد
 پنجاہ و دویسہ در تمامی ملک ہندوستان کہ درینولا لعلہ شہ کار کینی است جاری بود و بیت سکہ اش این بیت
 حامی دین محمد سایہ فضل الہ سکہ زد و بہفت کشور عالم بالجمہ مریدہ بادشاہ را بر تخت نشاندہ لغقب غلام
 قادر خان نمودند گویند کہ بہمدین ابام بادشاہ از طبع ریش و دل پرورد خویش این چند بیت انشا فرمودہ

ابیات

سرحد و نہ بر خاست سپہ خوار سے ما	داد برداد سہ و برگ جهان دار سے ما
اقتاب فلک رفت شاہ سے بودیم	بر در شام زوال آہ سبہ کار سے ما
چشم ما کند ہشت از دست فلک بہتر شد	تاناہیم کہ کند غیب جهان دار سے ما
داد افغانان بچہ شوکت شاہ سے بر باد	کیست خبر ذات مبرا کہ کند بار سے ما
بود جان گاہ زرد مال جسمان اچھون مرض	وقع از فضل الہی شدہ بیمار سے ما
کردہ بودیم گناہ سے کہ سزا پیش دید ہم	ہست مصروف کہ بخشند گناہ سے ما
کردہ شش سال نظارت کہ مراد داد بہ باد	زود دریافتہ پادشہ ستمکار سے ما
عسک و جان ہمیں داد و نمودند و غنا	مخلصان خوب نمودند و قادر سے ما

شیردادم آنکس بحسب رابرد در دم	عاقبت گشت مجوز بگرفتار سے
حق مفلان کہ سب سے سال شراہم کردیم	کرده تاراج و نمودند سبکبار سے
قوم منسلک افغان ہمسہ باز سے داوند	بسکہ گشتند مجوز بگرفتار سے
این گدازادہ ہمسہ ان کہ بدوزخ برود	بائی مجوز وستم شد بدل افکار سے
کل محمد کہ زمر و ان بشرارت کم نیست	چہ قدر کرد و کالت بی ازار سے
نامزد و سیلخان و بدل بیک لعین	ہر سہم بستند کمر بہ گرفتار سے
شاہ تیمور کہ دلاور سر نسبت با من	زود باشد کہ باید بسد دگار سے
مادہ یوے سنید پیہن ز ند جگر بند منت	ہست مصروف تلافی ستمگار سے
اصف الدولہ و انگریز کہ دستور من آند	چہ عجب گر نہایت مددگار سے
براجہ و عا ورنیندار امیر و چہ نقیر	حیثیت باشد کہ سازند لغم خوار سے
نازنینان ہری چہرہ کہ سہم بودند	نہست خبر محل مبارکت پرستار سے
گرچہ ناز فلک امر و ز حوادث دیدیم	باز فردا دید ایزد سرور ار سے

و این تاریخ در باب ممدوم البصر شدن بادشاہ از مولف این اوراق است بطور تعجب

تاریخ

۱۱۵۲

ما تعلق گفت با سرتاکہ گور کردند شاہ عالم را
 مختصر اینکه مرثیہ با نقاب غلام قادر خان نموده ادرا در ماہ ربیع الاول سنہ ہزار و دویسد و سہ ہجری
 در شہر ساختہ بسزای کہ لایق آن بود رسانیدند یعنی اول ہر دو چشمش بر آورده و گوش و بینی و دست و
 پا سے او میریدہ بتا بہمان اباد فیستادند اما در اثنا سے راہ ہمد و این تاریخ نیز در باب کشتن شدن
 غلام قادر خان و گور نمودن او بادشاہ را از مولف است برسم تعجب

تاریخ

۱۰۰۴

کورچن کہ وقتہ را عاقبت این ند از سہا رسید یکبار سر و پای غلام قادر را ہر و بز فکن سر بازار
 اگرچہ بعد ازین حادثہ با حوث و قتل چند سال در شاہجہان اباد بر تخت شاہی نشست اما صرف نامی بود زیرا کہ
 از زمان محمد شاہ بسبب ضعف سلطنت و بی التفاسی امرا صوبہ داران اطراف دست خود را کشیدہ لگ
 ملک داشتند و مرثیہ مادر سے و اگرہ را بہ صرف خود داشتند و از خاندان تیمور نہ بجز نام سے نگذاشتند

تاریخ مسجد بہور

مہر زین العابدین خان کہ شہدہ ارا حوال اول بعد ازین ترقیم خواہد یافت بنای امام بارہ و مسجدی کہ در بہور
 لب دریا واقع است نمادہ بود در سنہ یکہزار و دویسد و سہ ہجری با قتمام رسیدہ و موقوف سے
 خانی تاریخ المام بارہ یافت سے استخوان شہید ابن شہید و در تاریخ مسجد این قطعہ گفتہ

۱۲۰۳

تاریخ

۱۲۰۳

ان سید زمانہ کا نام شریف	شہزادین علی بن علی بن علی	تعمیر کردہ دربار بود و بہرور	کردن کو مسجد عالی بنی است
فایق دو کاتہ کرد بحساب ادا	تاریخ گفت خضر کہ تقدیر است		

تاریخ امام بارہ نواب صف الدولہ

نواب صف الدولہ امام بارہ رفیع در لکھنؤ تعمیر نموده گویند کہ مثل ان در جای دیگر کم است بنامی ان امام بارہ در سنہ ہزار و دصد و پنج ہجری بنا شد و چون کہ در ان امام سبب فحط سالی غلہ فی روپیہ ہشت آثار یافتند و نواب موصوف بعد از آنجا در ہمین نام بارہ مدفون گردیدہ و شاعران تاریخ ان عمارت رفیع بسیار گفتہ اند چندی از انجملہ ترقیم سے یا بہر

تاریخ

۱۲۰۵

وزیر میرزا سید جمال ب صفیہ	ہر جنگی بود جہان کلاہ کبار	زین گشت چون توفیق حق بنا کرد	امام بارہ گردن سبیل شہادت بنا کرد
بگوش اہل جہان گشت عقل ناکش	رواق عرش چنانچہ امیر اہل جہان		

ایضا

۱۲۰۵

اصف الدولہ وزیر اعظم ہندو	کاشف ستر حق ہم واقف در کار	کردن نام سر سید الشہداء	شد برای سال تاج شہسوار
عاقبت از دیدہ ہر یک نذرانہ	تقریر شاہ کرد اہل بنی ابن علی		

ایضا

۱۲۰۵

اصف روزگار جم شہادت	اقاب سید عرزد علاء	چون توفیق ایند متعال	ساخت قصر امام بارہ بنا
بالت غیب گفت ناز بخش	بزم گاہ شہید راہ حسدا		

ایضا

۱۲۰۵

وزیر اعظم ہندو جو کرد بنا	امام بارہ کزوی بنات مقدس	ہمہ ملک گفتند سیال بخش	مقام ال ہمہ مقام محمود
---------------------------	--------------------------	------------------------	------------------------

تاریخ مسجد جعفر گنج

این مسجد بنا نموده میرزین العباد بن است کہ در سنہ یکہزار و دصد و ہفت تعمیر پذیرفتہ و مولو سے فایق این تاریخ کہ مولو سے دہم مفسر سے است گفتہ

تاریخ

۱۲۰۶

امیر وقت زین العابدین خان	توفیق چون توفیق بزرگ	بجہنم گنج یکی مسجد بنا کرد	بنی تاریخ تعمیر شش بنا کرد
برافان ہجادم ہر زمان قشت	بہائش کھار و دصد و ہفت		

از مصر و آخر ہم از و سے حساب ابجد تاریخ بنا سے مذکور بر سے آید

میرزین العابدین خان

پسر میرزا علی الدین ابن میرزا علی خان ولد مجتبیٰ است و میر محمد علی وزیر شاہزادہ محمد اکبر ابن عالمگیر شاہ بود و شاہزادہ مذکور از پدر فادت و زریہ بابراں رفتہ بود و در انجا فوت کردہ چون مختار الدین نامیب نواب اصف الدولہ در سنہ ہزار و یکصد و نو و ہجری در ماہ صفر گشت شہادت یافت و نوبت بنایت بسند فراز الدین حسن زلفا رسید از بس کہ خان موصوف در امور مہتممات مالی و دینی نارسا بلکہ نا آشنا محض بود و شخصہ دیگر بنیاست از

مقرر گردان ضرورت شد چنانچه این امور عظیم بر غیر الدوله حیدر بیگ خان تسرا بدین رفت در عهد نیابت و حکومت
 او جمیع ملک میان دو آب بهج یک گردور و چند لکه روپیه برکن الدوله الکس علی خان خواججه سراج قرار گرفته
 بود و او در سخاوت و مروت ضرب المثل بود چنانچه میرزین العابدین خان مذکور از طرف او در ملک میان دو آب
 چند برگه داشت بعد وفات میرزا که در ماه شعبان سنه هزار و صد و هفت و هشت بود قریب بود قریب آمدن زوجه
 او که مصری بیگم نام داشت عریضه برکن الدوله الکس علی خان نوشت که هفتاد لکه روپیه نقد پیش این کثیر است
 و شوهر من اینهمه را از دولت عطا دند بهم رسانده هر چه ارشاد شود بموجب آن بعمل آرد و الکس عریضه را خوانده با
 کرد و بر سر غنیمت آمده گفت که مصری بیگم مرا اینقدر بیم و درستی تصور کرده که مبلغ جمع کرده شوهر او را از دستم مارا چه کار
 بر سر آن خود چرا تقسیم نکند چنانچه از سخاوت این خواججه سراجان میر مسطور تو نگار شده ملقب بنواب اکبر علی خان
 و نواب باقر علی خان شدند و بیستی در بنور و فتوح و بر سر ساندند تاریخ وفات زین العابدین خان از مولوی فایز بطور قصیده

تاریخ

۱۱۹۲	چون فایز میرزین العابدین	خلق را افزود و صدق و خلق	ماه شعبان بودیم بیستم	از غنیمت گردیدیم بیستم
۱۲۰۴	سال تاجش نوشتن خواست	از سواد خاتم غم بردی	گفت فایز باد و حرف خرنال	گفت زین العابدین و اصل سخن

چون عدد مروت حاور از الفاظ حسن دل گرفته با عدد اخر مصره یکج کرده شود نامه صح فوت بر آید

تاریخ مسجد

چون حیدر شاه در سنه هزار و دو صد و هشت بحسب مسجد بنا ساخت تاریخش یافت شد

تاریخ

۱۲۰۸	کرد مسجد بنا چو حیدر شاه	ارکن دین اختر سلطانی	هفت غیب سال تاریخش	گفت بیت المقدس شانه
------	--------------------------	----------------------	--------------------	---------------------

سیکیم و کاخان

طیعی حادی در سیکم ملازمان حمارا چه مادر بودی سیکیم در دولت را و سیکیم به انتظام داشت در سنه هزار و دو
 و نه چوبیس فوت کرد و تریش اندون احاطه درگاه شاه علا الدین که در اکبر آباد در موضع نائی کی مندوی واقع است
 از سنگ مرمر ساخته اند و بران این تاریخ منقوش است

تاریخ

۱۲۰۸	ذکا خان عالم قانون حکمت	که دادی عقل کل بدست ادب	است آینه و بستم ز شوال	بغرم کوچ ز درین کوچه کوتی
	خرگفت از سراسر تاریخ		شد از دنیا هیچ وقت آسوی	

مسجد فتح پور

زوجه میرزین العابدین خان یعنی مصری بیگم مادر نواب باقر علی خان در سنه هزار و دو صد و دو از ده بجری در فتح پور
 که مابین شهر الکب آباد و کاپور دافع است مسجدی بنیاد ختم و مولوی فایز تاریخش گفته

تاریخ

	ادب باقر علی خان بیگم عشت شاد	میر نائی بخانون قبا منتخب	کرد چون تعمیر مسجد در میان فتح پور	از برای گفتن تاریخ گشتم مضطرب
--	-------------------------------	---------------------------	------------------------------------	-------------------------------

گفت هنگامی که این کتاب را بنویسید و این کتاب را بنویسید و این کتاب را بنویسید

در وفات اصف الدوله

این کتاب سراج الدوله بعد وفات پدر تاریخ بست پنجم ماه ذی القعدة سال یکصد و شصت و هشت هجری است بر سر
امارت و وزارت در فیض آباد نشسته و بعد از آن که منورا دار الامارت خود ساخته و پس از حکومت است و سه سال
چند ماه تاریخ بست و هشتم ماه ربیع الاول سنه یک هزار و دویصد و دوازده هجری است و در پیشینه بوقت چاشت که مطابق است
یکم ماه سنه یک هزار و دویصد و هشتاد و هشت هجری بود این جهان فانی ملک جاودانی سفر کرد و در تمام باره که در
خود تعمیر ساخته بود مدفون گردید فضلا و علما در باب وفاتش تاریخها گفته اند از جمله چندی در این مقام ثبت نموده شده

تاریخ

کشتن عشرت بناراج خنران شد ای ندیم
اصف کین نه صدف را یک دره شهوار بود
لکنوبی اصف است و آسمان بی افتاب
دار اصف عشرت در محن اصف باغ خلد
نقشبند کاف و نون بر سر است اصف نوشت
شام است تمام حسرت می نماید در نسیم
آن در شهوار رفت از دست عالم شد بنیم
شهر لوانان بی مسج و طور سینا بی کلیم
انبیا بهدم سلیمان بهمنش اصف ندیم
ناهنار روح در بحران و جنات العظیم

ایضا

کرد حلت چو اصف الدوله | مبتلا شد جهان با تم و شبن | ایضا گفت سال بحیرش | شد مرا کس ز بر بابی حسین

ایضا

بخلد برین اصف الدوله رفت | مکان یافت در سایه بو تراب | ایضا گفت سال تاریخ نو گفت | بریز زمین جفت شد افتاب

ایضا

ای اقباب زد و بریز زمین شد | در ملک غیبی تاج و تکیه شد | ایضا گفت سال تاریخ نو گفت | فکر جهان نکردی بخلد برین شد

ایضا

از وفاتش بی سرو پا کشته اند | نظم و نسق و عیش و بهت کردم

یعنی الحروف اول و آخر هر یک لفظ را که در آخر مصرعه است در کرده شود از باقی حروف تاریخ برآید و این مصرعه نیز در تاریخ وفات است
شع اصف الدوله لغیر و کس برین منزل کرده و این تاریخ باشد و محمد اجل اله ابدی در وفات او گفته

تاریخ

وزیر اعظم و دستور اقصم	گرامی گوهری از دوله آدم	ایا عن جد امیر ابن الامیر	ایا عن جد وزیر ابن الوزیر
سلیمان خنشت اصف شکوه	فرزین صولت در حکم کوه	جناب اصف الدوله که در جود	نظیر او لعالم کتر ک
کس از قننه جسته کربا بهی	بدیدی کشورش آرام گاه	هزاران مردم اناقصای عالم	هزاران بافتند از دی دراهم
نیاز انش بحضرت کربا رفت	نه پنهان باره باره بر ملا رفت	بمشهد نری آورد آن یگان	که باشد با دگارش در زمانه
غلام بهمت او حاتم طاس	بود از بند کاشش معن بن راس	سر ابا منظر حود و سخاوت	ز نو شد دال فرزند تر در عداوت

چو خرد روی بدین تابنده بخت حزین لایم بودی خان خانان در یغان سپهر جود و جنت در یغان امیر پاک طینت بروز چشمنده آه مسداه در استغفار این غم چون رسانند در نکالت بخود هرگز نماندم بدل حست بچشم و لب آه از آنجمله شمر دم چون دوصداه و گرنه تیغ فوت او بناگاه بطور غیمه نارسخ دیگر	جهان را بخشش از نذر بخت از وینخواستی العام جهان بلک جاوید کرد حلت که ناید کس نظیرش در بخت و در این جهان بنود ناگاه تشد بهر ماتم چون رسانند بچرخ بختین ناله رساندم ز دشتام تا دقت سحرگاه فرودم بهر آن دوا جانکاه غم اصف بختیم بپسیر آه بگو بخشش تمام جودی سر	اگر چه فغان کان هم بود در یغان ان میر حوان بخت ازین ملک فنا دل سپید کرد به تنگ آمد ز بس بن دار فغان برع الاول بخت نتم بود چه گویم آنچه شد حال دل من بغیر ناله و فغان هیچ هزاران آه می کردم در آن شب شمار این دوصداه و دوا هم و گرنه تیغ فوت او بناگاه خدا یا جای او خلد برین باد	امیر عالی من هم ندک بود در یغان بخت ازین دار فغان بلک لایزال کسج بگزید نموده بند و بست جاد و جاد که حلت ان سپهر جود نتم بود چه گویم آنچه شد غم حاصل من بنوده ما بر سر ناتوان هیچ دانه بود از آه هم لبالب بود بر لب تحریش گواهم سیمانی نماده اصفی است طفیل احمد و دادا مجاد
---	---	--	--

ایضاً از شاه اجل

آصف الدوله در غم بند و بست کرد حلت گشت حال این عالم شاه سال تاریخ وفات ان امیر واکلا	گفتی گفت عمده ماتم عمده ماتم آه
--	---------------------------------

ایضاً از مولف

شد چو بیمار آصف الدوله تا فلک گشت آه و ناله و ناله بر غریبان چو بود و بخشند	بخت بخت برع الاول بود سال نوشن بجز نطق عرب	اگر جهان رفت و شد بخت
---	---	-----------------------

بنیان سبک

بیک سس انجمن بنیت کاپر باری باره بنیت کاپر اگر دایم ایستاد جمیع بات	اگر دایم ایستاد جمیع بات	اگر دایم ایستاد جمیع بات
---	--------------------------	--------------------------

نواب وزیر علیخان

چنان ذکر می کنند که نواب آصف الدوله مطلق شوق زنان نداشت بلکه از رجو بخت عاقل بود اما در محل
سراسر او در سبب پانصد زن صاحب جمال بودند از آنجمله چندی بود که انهارا نواب مذکور در حالت
حالت و عمل سراسر خود جاداده بود و چون فرستاده از ایشان پیدا می شد سراسر می کرد و بجای
فرزند خود پدرش می نمود چنانچه شصت فرزند از آن داشت از آن جمله سینه و در سپهران دست و بخت
دختران و بزرگ ترین از همه فرستاده از آن وزیر علی خان بود که در خدای او نواب موصوف قریب سینه که در
خبر جرم نموده و در وفات نواب تا چهار ماه در کمره بزم می نشستند و در ایامیکه نواب آصف الدوله
قوت کرده مستر جان مشهور صاحب نور زکلیت بود و شهر کلکته مشهور است و در ایام مشهور است چنانچه
شخصی در محفل ان شهر سینه چند گفته و در ضمن آن این بیت آورده طبعیت اب شور و زمین سمر مشهور
شور و فراموشی کلکته به بالجه چون وزیر علیخان از لطف نواب بنود بلکه مشهور است که او فراموشی
بود و بنابر ان مشهور جان مشهور صاحب از کلکته آه و حسب استر قنای به و بیگم صاحب نواب آصف الدوله

کافغز سے درباب معزولے وزیر علی خان تیار ساخت و از ہر یک سہ ہزار ان کہ در ان وقت حاضر بودند مثل
الماس علی خان و تحسین علی خان خواجہ سہرانیان و تفضل حسین خان کشمیر سے و حسن رضا خان نایب
الصف الدولہ مرحوم و راجہ گیت رائی و اشرف علی خان خیر وزیر علی خان برکات مذکور مسکن کنا بند بعد
از ان وزیر علی خان را کہ ازین حال خستہ نہ داشت نزد خود طلبید و مقید ساخت و بعد از چند روز در اہل
بنارس رس روانہ نمود و ذاب سعادت علی خان را کہ برادر حقیقی نواب مرحوم بود بنارنج نسبت و یکم ماہ بعد
سنہ یکہزار و ہفتصد و نواد ہشت عیسوی کہ مطابق سیوم ماہ شعبان سنہ یکہزار و دویصد و دوازده ہجری
بود ہر سہ امارت نش بند گویند کہ بعد اسیر شدن وزیر علی خان صغیر و کبیر بسیار گریہ و زاری سے کردند
و بعضے شعر تاریخ نادر باب غزلت او باین عنوان گفتہ اند

تاریخ

الاعلیٰ علیخان ۱۱
تحسین علیخان ۲۰۱ ت
تفضل حسین خان ۲۰۱ ت
حسن رضاخان ۸ ح
یو کیم کو آصف الدولہ نایب
حکیت سے ۲۰۱ ت
اشرف علیخان ۱۱

از سر نام ہفت کونہ ملک	سل تاریخ شد عیان بی شک	اول آن قاتل حسن اکمل	سرگردہ ہمہ حیران ملک
باز تحسین کہ باد فرستش	از سموات و بہم جن ملک	فتنہ پرداز ملحد کشمیر	کہ شباطین پیشش ملک
آنخورد و شمن جسم و یکم	جہل بسیار و دلش اندک	ناقص العقل ز کج نادان	دست بردار شد از ان کود
راجہ ہم داخل لیٹان شد	کردا پس ملک ز خاطر حک	دادن و شرد و غاکردن	شرف خود نشناخت ان کو
	محر کرد وزیر عززل فر	خود سیکہ شد وزیر ملک	

الف

اول بنایب پیشان	دویم برانکہ گشت دیوان	سیوم الماس پور حسن	اعت بر دی از حد فراوان
بیگم خورد و بزرگ ہر دو	دیگر مردک شرف علیخان	تحسین کہ بر دہزار نفرین	از وحش و طہور و جن و نین
پیدا شدہ این پزید تانے	بچہ مرزا حسن رضاخان	کردند اسیر امیر خود را	از مکر و فریب و کید شیطان
	تاریخ اسیرش بر آمد	اعت ہمہ بر ملک حران	

الف

بی بی بیگم حسن رضاخان اور الماس زمانہ	تکلیف و تحسین اور تفضل اشرف سمر دیوانہ
بیجا کس وزیر علی کو جو وہ سے مردانہ	سری حرف ان ستار وین ہی تاریخ شہانہ

الف

سات حروف کجا خانہ خرا تین لی اور دلف بکلی
تین لی یعنی تفضل حسین خان کشمیر سے و تحسین علیخان خواجہ سہرا و گیت رائی سے راجہ دلف سیاحی
الماس علیخان خواجہ سہرا و اشرف علی خان خیر وزیر علی ایک سے یعنی حسن رضاخان نایب و یک
سے یعنی بہو بیگم مادر اصفت الدولہ +
فتح کروں یونا یا رتہ بادشاہ فرانس لایت مصر
در اداری یور یا رتہ مرد سے لی نام و نشان بود یون سپاہ و در غایا سے ولایت فرانس از بادشاہ خود

یافتی شدہ آن بگیناہ بابت تاریخ بہت یکم جنوری سنہ یکہزار و ہفتصد و نو و ستم عیسوی کے کہ سنہ ہجری
 ماہ جمادی الثانی سال ہزار و صد و ہفت ہجری کے بود بردار کشیدند و ملکہ را نیز بعد از سنہ
 ماہ ہجری طور کشیدند بونا پارتہ را کہ مردے ہوشیار و شجاع بود بسیرا کے قبول نمودند اول اورا بہ شیخ
 ولایت مصر فرستادند چنانچہ بونا پارتہ با فوج عظیم از ولایت فرانس براہ دریا کوچ نموده
 بولایت مصر رفت و در اینجا در ماہ محرم رسیدہ بعد محاربہ و مجاہدہ بہت تاریخ بہت یکم ماہ جولائی سنہ
 یکہزار و ہفت صد و نو و ہشت عیسوی کے مطابق روز شنبہ ہفتم ماہ صفر سنہ ہزار و صد و
 سیزدہ از ہجرت بود اسکندر بہ را گرفت و تمام ملک مصر را بدست آوردہ تا چند گاہ ان ولایت
 را بقبضہ خود داشت و بسیار سے از ملک ہائے دیگر را نیز فتح نموده بود اما از اینجا کہ بابا دشاہ انگلستان
 نیز خصوصتے داشت و ارادہ مصمم نموده کہ بعد فتح مصر بطرف ہندوستان رفتہ و با ٹیپو سلطان آمیختہ
 ہندوستان را نیز بگیرد چنانچہ شاہ انگلستان فوج عظیم در پے آو فرستاد و اورا شکستے بخش داد
 بعد شکست بونا پارتہ بہر فوج کہ توانست خود را بولایت فرانس رسانید و چون بعد ازین نیز کار ہائے
 مردانہ از دست او برآمدہ بود سرداران ان ولایت متفق شدہ اورا بر خود بادشاہ ساختند و جباری
 و قہر سے بادشاہی مثل او نہ تھا ستہ ارادہ ان داشت کہ تمام روسے زمین را شیخ ناید اما دستش
 بہر از نہ رسید بکے از شعرا سے ولایت مصر را بامیکہ بونا پارتہ اسکندر بہ را فتح ساخت ابن تاج بہر زبان عربی

تاریخ فتح ملک مصر بزبان عربی

۱
 للہ عصر لنفخ فلک السعادت فیہ دار
 و جمال کوکب دولت الجیش الفرسوسے الہانار
 یا حسننا من دولت بالافتخار لها اشتہار

۲
 مقدما ذو سطوت نہد الکوک لہ الوتار
 الشہم بونا پارتہ اسد الوفا ذوالالافتدار
 من فاق اقتدارا و ارثا ارج العلی و سما الفخار

۳
 مولے شد بہ البطش من عدہ حیل بہ الدمار
 ملک تولے ریتبا خضعت لہا القوم الکبار
 مولے عمیم نوالہ بحیر تنزہ عن قسار

نذب نوحه بالورسے بشماست ذات اعتبار
قهر الحاکم جنت و سقے المراد با اشار
وانے بجیش وافر و مرکب طونه البعسار

۵

و تلك الاسکندریه سرعته دون اعتبار
بحرم شهر حسن اقتتاح و انشتار
و ما الاراسه عکرا حول الکنا نته و استدار

۶

من کل صداد دستي يوم القتال له اضطبار
صف الصفوف بحکمت و فنون حرب و اختبار
وسطاب شده غرمة و علی الجیوش الغرغار

۷

و انار نار الحرب في يوم تشب به الصفار
و لوی الغنائ تعلیم و سقا هم کاس المرار
و ارعم يوم شد بد الحرب فیه العفل حار

۸

يوم يقال بحقه لله و رک من هنا
و شدوت تلك الجاهير العديدت في الفغار
و رو المینت فو قهم قدامطرة جسمرات نار

۹

و البطش منهم و الفتن طلب التزميت و الفسار
و الكرب حل بسم و حاق الویل في تلك الدبار
و غرلو ناپرت و الغزولت بانکسار

۱۰

و اشتت امرادنا و عدت بذل و احتقار
و شتوج مهرکان في صفه و امر السار
و بیوم سبت فیه قدارخت تم الارقتقار

نیو سلطان والی میسور و سرکس پاشا

پسر میر علی خان ابن شیخ نایک است و حیدر علی خان و دادا بلی مرزبان سپاسه همیشه بود و در

ملازمت کی از وجہ تاسی ولایت میسر کہ برکت اہ در یاسی شورا است نوکر بود در آخر راجہ
راہ سند یک ہزار و یک صد و ہفتاد و سہ ہجری سے معینہ ساختہ خود مالک ان ملک گردید
و مدت عمر با انگریزان ان لوہے جنگ داشت و در ہمسر خود ابن بیت منقوش ساختہ بود کہ

بہر شخص ہر جان شد فتح حیدر آشکارا | لا فتی الا عیہ الاسبت الا ذو الفت ر

بتاریخ ہجری ۱۱۹۵ ماہ دسمبر سند یک ہزار و ہفتاد و دو عیسوی سے کہ مطابق عشرہ محرم سند
یک ہزار و یک صد و نو و ہفت ہجری سے بود فوت کردہ در سترنگ پٹن شریب باغی کہ موسوم
بعلل باغ است مدفون گردید اما از ابیاسی سے چند کہ بر تربت او مرثیہ است چنان مستفاد سے
گرد کہ از الفساظہ حیدر علی خان بہادر بتاریخ فوت او استخراج سے یابد و این دو سال کم می شود بالکلہ
بعد وفات ادب پرش ٹیپو ہر سند حکومت نشست و خود را ملقب بہ ٹیپو سلطان ساخت و خطبہ و سکہ
بنام خود نمود و نیز مشعل پدر خود شجاع و دلیر بود و دہام با انگریزان محاربت عظیم داشت شنیدہ شد
کہ بہت سکہ کشش ابن بود

۱۱۹۵

سکہ زور جان تاسانی | شاہ ٹیپو سکندری ثانی

و شکل ہر ٹیپو سلطان ابن است

در بیت مہر مذکور لفظ نستخ اشارہ بہ طرف جد او است و لفظ حیدر اشارہ بہ طرف پدر او و لفظ سلطان
اشارہ بہ طرف خود است و اگر عدد و حرف آیت را کہ در وسط محصور است و ہفت صد و
ہشتاد و شش می شود با عدد و حرف و تادیا کہ در بیت مہر است و چہار صد و دہ می شود جملہ یکجا نامہند
سال جلوس او بر آید و ٹیپو سلطان بتاریخ نیست و ہشتم ماہ ذی القعدہ سند یک ہزار و دو
صد و سی و نہ ہجری سے کہ مطابق چہارم ماہ ذی القعدہ سند یک ہزار و ہفت صد و نہ و نہ عیسوی سے
بود و سیکہ کہ انگریزان باو داشت کشتہ شد و از ان وقت سترنگ پٹن بہ طرف کپنی انگریز در آمد و دلا
میسر یکی از وزراتان راجہ مذکور کہ سہ سالہ عمر بود و کشناراج نام داشت حوالہ کردہ شد و در ضلع
ٹیپو سلطان مقل روخہ پدید اور در سترنگ پٹن است تاریخ شہادت او

تاریخ

شاہ ٹیپو چکر و غم حیدر	حق باو منصب شہادت داد	سال تاریخ او شہید گشت	نامی دین شد زمانہ ہجرت
------------------------	-----------------------	-----------------------	------------------------

۱۱۹۳

حکیم نفاخان

برادر حکیم نفاخان است در ماه شوال سنه هزار و دویصد و پانزده هجری در اکبر آباد در گذشت و در وقت
برادر خود اندرون احاطه روضه شاه علاءالدین مدفون است تشییع از سنگ مرمر است و این تاریخ بر آن کتوم

تاریخ

۱۳۱۵

چون خبر وین یافت از جهان | بر علی نفاخان محترم | کک شصین سال دماه و در | شهر شوال و دوشنبه زورم

تفضل حسین خان کشمیری

اورا خان علامه نیز میگویند از جمله معنفات آن یگانه زمانه سیکه در بهیت حکما و فرنگ است و دو نسخه دیگر در
صناعت جبر و مقابله و خان معروف چند سیه پیش از وفات نواب آصف الدوله به نیابت او سر بلند سیه
حاصل ساخته و بعد از آن در عهد نواب سعادت علی خان کلکته رفته هنگام معاودت ما بین کلکته و مرشد آباد
تبارخ پانزدهم ماه شوال سنه یک هزار و دویصد و پانزده هجری در گذشت شاه محمد اجل اله آبادی تاریخ دفاتش
این تصدیقه نظر فرموده

قصیده تاریخ

در خیزد و دویصد و پانزدهم	شده چون فضل در قدوس	خان عالی مقام و الایه	اشرف و انفس فوات لغوس
آن تفضل حسین خان سینه	زده بر کشور امارت کوس	نائب آصف زمان گردید	رفت نامش زنده تا جردوس
آسچان بند و بست کرد	که ملکش نماند یک سالوس	بعد چندی ملک شرق رفت	خزید دولت سر آواز دوس
گشت از شرق چون سحاب جزا	های شد طالع جهان کوس	آفتاب به غروب بنود	تیره تر گشت این جهان عبوس
دو صد و یک هزار و پانزدهم	به شوال ساعتی منخوس	بود تاریخ ماه پانزدهم	طالع روزگار شد مشکوس
که بناگاه آن عدیم لشل	بسوی ملک خیرت نزد کوس	یک جهان رفت بهر استقبال	مالی را سید شد مالوس
مثل او گردش زمانه ندید	صاحب ننگ صبا ناموس	سراگردیش فرد بر کوس	یکه تا زادت او طلبیوس
در شانت و گرفتانت فهم	از فلاطون و سیقوریدوس	برزبان بود یاد ابروس	چه صرح و صحاح و چه فاموس
رای مشایان و اشرافین	پیش البش چو را ناموس	داشت او در خزانه علم خیا	که دیده بخواب کیکاموس
بسته زمانه خود بود	علم او پیش علم او چوروس	صاحبین صبا سلام	بشک و ریب چون تحقیق کوس
یار پل ساله من غمگین	بای آفتوس مدبر ارشوس	غچه های اسید دل شکفت	خاطر مج بود و جوس مجوس
چه گویم چه سیر و چه هات	میر خسته دل مسوس	بیشتر شب نه روزین روستا	بهم غده گشته ام خودوس
خان من چون لعل مقام منور	روزی پیشین مستان او چوس	یکه یار نیکه از جمعیت	آه اگر دشمن سپهر کوس
آنکه بر قافم و شعور است	دارد از خاک گوهری تابوس	اگر سپرند سال تاریخین	با هر حین و حکم کوس

۱۳۱۵

در سنه کلکته

چون در زمان مارکوئیس دلسه صاحب گور نرخیل در سنه یک هزار و هشتصد و سیوسه موافق یک هزار
دو صد و پانزده هجری در سنه غاسله در شهر کلکته بنایافت تاریخ آن یافتند

تاریخ

اشیخ و اعلیٰ بخت لاری و بهادر	انحر امیران ملک عامی خلق خدا	نظم کند خامه هم تمامش چنان	ز آنکه بود اسم او جامع انعام
ارست علی خباب نفع خیر شکوه	ناظم ذنوب عهد صبا تاج و لوا	عقل کل از عقل او بهره وانی برد	نگفته از عقل او نقل کند عالمیا
تازیکی مدرسه کرد بگلشن طسح	خطه یونان نمودند بگلشنه را	اوشن آیین نهاد کسب علوم فنون	عالم هر علم و فن غرضش از سر کجا
شکر خدار که شرفین امیر کبیر	به پیشش و سعادته بهر راهها	گفت مروشی من خوشتر ازین	منیت درین گفته دیر نداشتند
مصرع تاریخ آن بی کم و بی کاستی	آخر این قطعه کن تا شنو مر جبا	عام سحر شاعر و دهم معنوس	بهشت همد و کین را شاد و شاد کجا

این تاریخ صورتی دهم معنوس است اگر اعداد و حروف مصرعه آخر از روی حساب بکین سیر همان تاریخ بر آید

ذکر سیر و نواب پنهان الدوله سعادت علیخان کبیر

در عادات السعادت مرقوم است که در سنه یک هزار و دوهصد و شانزده هجری نواب گورنر جنرل مارکویش لژی خدا بهادر از گلشنه به کاپور شریف آوردند و نواب سعادت علیخان بر سر استقبال از لکنو رفته از ملاقات به دیگر سهر و رشدند چون در آن ایام معارف بادشاه انگلستان از سبب نگاهداشتن فوج دیگر بر سر دفع سپاه بود ناچار سرتیپ پادشاه فرانس بیشتر از بیشتر بود چنانچه گورنر جنرل بهادر از نواب صاحب سر امداد یک دیم کرد و در دیمه در خواست نمود نواب صاحب بعد تامل ملک میان دو آب و رو بهیله بار که جمیع یک دیم کرد و در پویه سیکشید بقولین صاحب مذکور نمود تا سال بسال تحصیل نموده بکندن ارسال دار و اما تحقیق نیست که در آن سال نواب گورنر جنرل برادر خود و سیر سهری و لژی صاحب را بطرف لکنو فرستاده بود که بنیابین نواب صاحب و کبیری اگر نیر از سهر نوابین عهد و پیمان ترقیم باید چنانچه نواب صاحب بهادر له اقساط قدیم و حال که بر زمه نواب سو صوف واجب الامداد بود ملک میان دو آب را مثل کوزا و اما و ده دفرخ آباد و گور که پور و صوبه اله آباد و غیره که جمیع آن یک کرد و سی پنج لک و دیم بود بقولین اما سیر کبیری نمودند در این عهد تازه تاریخ دوم ماه حب سنه هزار و دوهصد و شانزده هجری سهر افق دهم ماه نومبر سنه یک هزار و هشتصد و یک عیسوی در لکنو کاهنو خیر یافته شخصی تاریخ این معامله را چنین گفته و از مصرع آخر تاریخ بر آورده

تاریخ

خود بخود این را در دورنگی گرفت	ملک ز نواب فرنگی گرفت
--------------------------------	-----------------------

ذکر روضه حضرت عباس در لکنو

گویند که در لکنو مرزا فقیر بیک نامی در ستم نگر سکونت داشت در خانه او علی بود که آنرا اعلیٰ حضرت عباس شهرت داده بود و فاضل و عام بهر زیارت میرفتند در وقت نواب آصف الدوله آن مکانی بود شکر دیوار نام سقفت خام و زمین مختصر سیر در سنه یک هزار و دوهصد و هفتده هجری با شماره نواب سعادت علیخان عمارت عالی در آنجا تعمیر یافت و کتب آن را بطلاطیع ساخته و دیوار را سقفت و صحن وسیع را احاطه نمودند دروازه دارد که سر آسمان کشیده تا ریختن سیر متعدد و براسه کبیر مذکور گفته اند از آن جمله این مصرع از مرزا قتیلس است

این گفته بعد بنیاب سعادت است

نواب نظام علی خان حیدر آبادی

از فرزندان نواب نظام الملک آصف جاہ بہت در سنہ یکہزار و یکصد و ہفتاد و پنج ہجری سے برادر خود نواب علی خان
را مقصد ساختہ بر سند ریاست نشست و بعد از یک سال اورا گذشتہ قریب چار دو سال حکومت نمود و اولی است
کہ حیدر آباد را عمارت و تباریخ ساختہ و تباریخ ششم ماہ اگست سال یکہزار و ہشتصد و سیوے کے مطابق شانزوم
ماہ ربیع الثانی سال یکہزار و دویست و بیست و پنج ہجری سے بود و مدت نمودہ بعد و فالتش خلعت اور نواب سکندر جاہ بر سند حکومت
نشستہ مولف در تباریخ و فالتش گفتہ :

تاریخ از مولف بتیمیم

ابن نواب نظام الملک آصف جاہ	آن اسیر کہ نظام علی شہزادہ	یکہزار و دویست و بیست و پنج ہجری	کہ بدون شہزادہ علی خان حکومت
سال تباریخ و فالتش	سال تباریخ و فالتش	سال تباریخ و فالتش	سال تباریخ و فالتش

۱۲۱۸

پاسی الم را یکہزار و ہشتصد و سیوے سال فالتش بود و نظام علی

کریم خان ولیم بیدیا صاحب

او ہولندیز سے بود و از ولایت ہولندہ کے ایک از مالک فرنگستان است و رہند آئندہ ابتدا بلگرامت نواب
نظام علی خان والی دکن در سنہ یکہزار و ہفتصد و شصت و سیوے مطابق سنہ یکہزار و یکصد و ہفتاد
و ہشت ہجری سے ممتاز گردیدہ بعد از ان در سنہ یکہزار و ہفتصد و ہشتاد و چار سیوے کے در خدمت ماہ پور او
سید بیہ نوکر شدہ و چون تباریخ و حوالہ ہم فرور سے سنہ یکہزار و ہفتصد و نو و چار سیوے مطابق سنہ
یکہزار و دویست و ہشت ہجری سے ماہ پور او فوت کردہ و ملکات ملازمان برادرزادہ او دولت را و سید بیہ نوکر
گردیدہ و در سنہ یکہزار و ہفتصد و نو و پنج سیوے از راہہ بعدہ کریم خان نامور شدہ حکومت قلعہ و شہر اکبر آباد و
حوالہ شد تا آنکہ تباریخ بہت و یکم جولائی سنہ یکہزار و ہشتصد و سیوے کے مطابق غرہ ماہ ربیع الثانی سنہ
سنہ یکہزار و دویست و بیست و پنج ہجری سے بود و اکبر آباد در گذشتہ در گورستان فرنگیان کہ مشعل جن جن کثورہ
واقع است مدفون گردیدہ و فرزند ان او برتریش کہ از سنگ مرمر بہت روغنہ عاسے از سنگ مرمر تعمیر ساختہ اند
کہ تا اسروز موجود است و بالکل احوال او برتریش بخدا انگریزی مرقوم بہت داین تباریخ در فارسی پرورد و اندہ
نہ گوید بہت است کہ از الفاظ تباریخ بہت و یکم جولائی تہ تیج فوت است و تاریخ سے یادہ :

تاریخ

کریم خان ولیم بیدیا	ولایت خود بہار و مدغ از بہار	دولت خود بہار و مدغ از بہار	کریم خان ولیم بیدیا
کریم خان ولیم بیدیا	کریم خان ولیم بیدیا	کریم خان ولیم بیدیا	کریم خان ولیم بیدیا

۱۸۳۳

جنرل چارلس پیرون صاحب

از قوم فرانسویں بودہ و در اوائل چند سال در ملازمت نواب علی خان بہادر حیدر آبادی بعدہ کریم خان
دوسرے فرانسے فوج گذرانیدہ و چون تباریخ غرہ ماہ ستمبر سنہ یکہزار و ہفتصد و نو و ہشت سیوے مطابق میان یکہزار و

موجودہ مذکور از سر نو فتح حاصل ہوئی تھی کہ گریڈ پیرون صاحب مع مردانہ فرائیس کہ ہمراہ او بودند از نو کرے
بر طرف متقدمہ در ملت مت ہماراچہ دولت را وسینہ پیرون کر گریڈ و تھیکہ ڈو باین صاحب فرائیس کہ از طرف ہمارا
مذکور حکومت خلع کول و حاکم گئے و میان دو اب داشت تشریف ہوا لایت خود برد پیرون صاحب خطاب
جہ شیعہ یافتہ تمام مقام او گریڈ و چون در سنہ یکہزار و دو صد و پچہ ہجڑے پیرون صاحب ایک ہوا شیعہ باراکہ از
چند اوقات قلعہ اگر راجہ ست آؤدہ حکومت خود ہوا و شتہ از قلعہ بدر ساخت شخصہ این تاریخ بطور قلعہ گفتہ

تاریخ

۱۵	۱۶	۱۷	۱۸
خدا کا دہا اور ایدون کرد	رحمن ہستوار اکبر آباد	بجای ہر دو شتہ پیرو	معظم واد تار بخش تر آباد

اگر اعداد و حروف ایک دہا او کہ چل ہفت میشود از اعداد مصر عد ثانی دور کردہ عدد و پیر و رائیفر این تاریخ بر آید

ذکر در فتح قلعہ اکبر آباد و غیرہ از جنرل لیک صاحب

در آخر سنہ ہزار و ہشتصد و سہ عیسوی سے لاڈلیک صاحب بحکم کمپنی انگریز با فوج انگریز سے قلعہ سے گئے گئے راجہ
نمود و جنرل پیرون صاحب کہ حکومت آن قلعہ داشت تباریچ نسبت و غم گشت سنہ مذکور در کول شکست خورد
و تباریچ چہا ہم ستمبر لاڈلیک صاحب حملہ کردہ حصار مذکور را فتح نمود و پیرون صاحب از ہمہ مایوس شدہ
از خدمت دولت مرا و سینہ پیہ ستغاف و ادہ طرف لکھنؤ شتافت بعد از ان جنرل لیک صاحب قلعہ
اکبر آباد را کہ در ان وقت سپہان کرنیل ہمینک صاحب مذکور بحکومت آن مامور بودند محاصرہ نمود و آن
قلعہ را نیز تباریچ ہفتہ ہم ماہ اکتوبر سنہ مذکور گرفت تاریخ ان مسودہ این اوراق گفتہ کہ سال عیسوی سے
و ہم سال ہجری سے از یک مصر عد استخراج سے یاد

تاریخ

۱۸	۱۹	۲۰
حصار گرہ انگریز ساعی گرفت	دلم ز باقی غنی بجز کوسال	کہ بیتال سیم سنہ ہجرت

اگر از روسے حساب ابجد اعداد و حروف آخر مصر عد را لکیر نہ سنہ ہجری کہ یکہزار و دو صد و پچہ بود بر آید و این تاریخ بطور قلعہ نیز از دولت

المضامین

۱۸	۱۹	۲۰
چو قلعہ گرہ انگریز گرفت	دل من بیتال عشق گریز	بگفتہ بی سر قتال و جدال

کہ قلعہ اگرہ گرفت انگریز

مرزا ابوطالب خان لندہ سے

سیر محمد بیگ خان بود چون در سنہ ہزار و دو صد و سینہ ہجڑے مطابق سنہ ہزار و ہشت صد و نو و نہ
عیسوی سے از راہ دریاسے مغرب ولایت فرنگ رفتہ بود از ان سبب اورا لندہ سے میگفتند بعد از مر اجہ
سفر کہ در سنہ ہزار و دو صد و پچہ ہجڑے اتفاق شدہ کتابے موسوم بہ سیر طالعہ فی بلاد افریجی از قلعہ
سفر فرنگ تصنیف نمودہ در سنہ ہزار و دو صد و بیست ہجڑے ساغر ملک عدم گریڈہ سوگفت حسب
خواہش سپہا و مرزا یوسف باقر این دو تاریخ در و مات او گفتہ

تاریخ

۱۸	۱۹	۲۰
رخت خرویش طالعہ از	ہوش و حواس طالعہ از	اوقات زغیب بادل طالعہ از

از ہر سال قوت و صہ بارگاہ

الضیاء

۱۲۲۰	برفت چون جهان میرزا ابوالکلب	دو دیدہ در غم و شکر شجر شمشاد	گفت غیبی زبیر تارخیش	کہ بپوشان زانکس برآورد و دود
------	------------------------------	-------------------------------	----------------------	------------------------------

ذکر در وفات شاہ عالم بادشاہ

میر شہنشاہ دو سالہ تباریخ ہفتیم ماہ رمضان سنہ یکہزار و دود و دہست ایک ہجری سے کہ مطابق نوزدہم ماہ نومبر سال یک ہزار و ہشتصد و شش عیسوی سے بود و شاہ جهان آباد بر حمت این دہستہ پیوستہ مدت طاعت او کہ صرف ناسے بود چہل ہشت سال قمر سے و پنجاہ بود از انجملہ دوازده سال و پنج ماہ در صوبہ بہار و الہ آباد گذرانیدہ و ہفتادہ سال باد و چشم بینا در شاہ جهان آباد بسر بردہ و نوزدہ سال کور شدہ بر تخت نشستہ بعد وفات لقبش فردوس منزل قرار یافتہ و پسر او محمد اکبر بلقب محمد اکبر شہ نے بر تخت جلوس نمود و قہر شاہ در و سہیل مستقل محمد شاہ عالم بہادر شاہ واقع ہست و بطور بالین این اشعار با تاریخ مرقوم اند

اشعار با تاریخ

۱۲۲۱	شد ہر اوج تاجوری و خضعی	در داکہ از غبار کسوف و اظلم	بینے کہ شاہ عالم دنیا کرد	زین عالم شمال و جنوب گنگہ جہا
	سید نوشت خامہ مجرط از من	بیتی کہ سال آنست ہجر عمری	دری قباب کو زمین و آسمان	شمار خاتم بر زمین آہ و آہا

تاریخ وفات شہید از مولو سے امام بخش صہبا سے

تاریخ

۱۲۲۱	حضرت فردوس شاہ عالم بادشاہ	رفت ازین دنیا کرد و رفت	سال تاریخ و قاتل شد عالم کبر	دلی بردی کہ گفتا ہفتیم شہر صیام
------	----------------------------	-------------------------	------------------------------	---------------------------------

اگر عدد ہفتیم شہر صیام را بعد در حوت نوں کہ رو سے نالہ باشد کجا نمایند تاریخ بر آید و این تاریخ از وفات ہست

تاریخ

۱۲۲۱	جو شاہ عالم رفت از جہا بار بقا	بلند شد فلک آہ و زار و غم او	زمان جلست او خاتم عوارض	ندای آہ در فضا شنیدم از ہر سو
------	--------------------------------	------------------------------	-------------------------	-------------------------------

الضیاء

۱۲۲۱	شاہ عالم بادشاہ چون سوختہ	عکس در غم اوزار گین و خیر	سال تاریخ و قاتل شد عالم کبر	خاتمہ من و رقم شد جاک و خلد برین
------	---------------------------	---------------------------	------------------------------	----------------------------------

ابوالکھر معین الدین محمد اکبر شاہ ثانی ابن شاہ عالم بادشاہ شمار سے ولادت او تباریخ شب چار شنبہ ہفتیم رمضان سال یکہزار و یک عدد ہفتاد و سہ ہجری سے از لیکن مبارک ہو قور آمدہ و بعد وفات پسر چہل و ہشت سالگی تباریخ ہفتیم رمضان سال یک ہزار و دود و دہست ایک ہجری سے کہ مطابق نوزدہم ماہ نومبر سال یکہزار و ہشتصد و شش عیسوی سے بود و در سہا بر تخت نشست و مولو امام بخش صہبا سے در تاریخ جلوس او گفتہ

تاریخ

۱۲۲۱	بیر کو کہ لباس خلا اکبر شاہ	بفرست دولت اقبال عزمانو	سرخ غیبی دوی بید کیا	جہیز عشرت پر ویر گفت سال مبارک
------	-----------------------------	-------------------------	----------------------	--------------------------------

بیت

	بیم نرزدہ نوش کہ جانیانی	چراغ دودہ میور اکبر ثانی
--	--------------------------	--------------------------

مجلس خانه

این عمارت در وسط درگاه شاه مردان واقع است آنرا عشرت علیخان ناظر حکم محمد اکبر شاه ثانی در سنه یک هزار و دویست و سی و هفت ساخته هر سال در ماه محرم مسلمانان در آن مکان جمع میشوند و شکر بخوانند ازین سبب آن مکان را مجلس خانه سبب گویند و این تاریخ در باب بنای این عمارت در اینجا ثبت شده است

تاریخ

۱۲۲۳	بدرگاه شاهنشاهی بود	علی شاه مردان ولیعهد از سی و یک سال آن	سجده اکبر نام محمد ر	چو عشرت علیخان بیار بجای
------	---------------------	--	----------------------	--------------------------

در پیش این عمارت در ده تفرقه خانه ساخته اند که آنرا صادق علیخان در سنه یک هزار و دویست و سی و هفت تعمیر نموده تاریخش در مقام خود یافته خواهد شد

میان مشهور

پیرزاده بود ساکن لکنؤ خادم تربیت مینا شاه شاید که در سنه یک هزار و دویست و چهار یا که در سال یک هزار و دویست و سی و هفت بهر سبب فوت کرده و مورخ در وفاتش این تاریخ مرغوب که بطور تئیمیه است گفته است

تاریخ

۱۲۲۴	فصل جسم رامیان مشهور	بیرید و پیرید از درگاه	رفت نوک دم و بازویش	از حق الله و پاک ذات الهی
------	----------------------	------------------------	---------------------	---------------------------

الضابطه زبان اردو

۱۲۲۵	میان مشهور جو اگر حق است	راش دن نام حق را نکست	اگر نه موت سبب جواد ابا	کچه بوسه سوئی لی
------	--------------------------	-----------------------	-------------------------	------------------

امام الدین خان حکیم

یکی از منصب داران بادشاهی بود و در زمان محمد اکبر شاه ثانی در سنه یک هزار و دویست و چهار بهر فوت

تاریخ

۱۲۲۶	عالی نسبی امام دین بود	بسیه دم و دست و حکیم	لاریج وصال او خرد گفت	لرحوم بر حمت کریم
------	------------------------	----------------------	-----------------------	-------------------

در وفات تو ای پیکرین الدوله که سعادت علی خان

برادر خردن و لایب دولت ابن نواب شجاع الدوله بود و بعد وفات برادر و قید شدن وزیر علیخان بیست و شش سال شور صاحب گورنر کلکتہ تاریخ چهارم ماه شعبان سنه یک هزار و دویست و هفتاد و پنج که مطابق است و یکم ماه جنوری سال یک هزار و هفت صد و نو و دویست و سی و هفت بود و در بلده لکنؤ بمبند امارت نشست و بعد مکه و شتریب هفتده سال تاریخ دوم ماه رجب سنه هزار و دویست و سی و هفت بهر سبب سرافق یا زویم ماه جواد سبب سنه هزار و هشتصد و چهارده عیسو سبب درگذشت و پیش از آن در بکاسه او بمبند نشست تاریخ وفات تاریخ آه شد گنج ستاد وزیرین تاریخ دیگر دستور جهان بخت آمد

ایضا باقی بگفت آه شده لکنؤ خراب

قطعه تاریخ تئیمیه

کشت الوزار ملاذ و دران	از عزمه و سپر ناگهان شد	از توده خاک روح پاش	بانوج ملک بر آسمان شد
زمینده و سوزنا رست	آرایش باج و خبان شد	شد کالبدش بنجاک پنهان	خاک کبر جهانیان شد
فریاد برآورد گوی تاریخ	فخرو زرا ازین جهان شد		

۱۲۲۹

قاضی محمد نجم الدین خان کاکوروی

روز سه شنبه سیرتیم ماه ربیع الثانی سنه یک هزار و صد و بیست و نه هجری رحلت نموده و مولوی فتح علی جوپور سے در باب وفات او این تاریخ گفته *

تاریخ به تعمیر حرم

چکیت سیرتیم دین قاضی	چونکه در باغ جنازه وین بود	سفر و بریم بی تاریخ در گشتم رسید	علم و فضل و دین و دین بود
چون عبارات علم و فضل و در سیرتیم و در پونش شوند یعنی بر یک ازین الفاظ و سیرتیم خود را بپوشند	از باقی حروف تاریخ برآید *		

۱۲۲۹

الضیاء تعمیر

نجم نائب سیرتیم علم دین قاضی	رفت زین علم سوز و در باقی	باقی غیبی بگویم بی تاریخ گفت	روز سه شنبه سیرتیم از مدبر ربیع
------------------------------	---------------------------	------------------------------	---------------------------------

۱۲۲۹

الضیاء

خان والا سے محمد نجم دین قاضی قضات	چون سفر کرد از حسان تاریخش از روی حساب	بریم خواست گیر از الفاظ اعدادش بزن	طرح کن نه گان باقی کن دو چند وزن بد
نه سینه در اولش بر خوان که تاریخش بود	یک بیفزاد مضاعف کن گهر دو مستقیم	اینچنین تاریخ الهام است از رب کریم	

۱۲۲۹

پیل نو بسته

راسه چنی لعل در سنه یک هزار و یکصد و نسی هجری سے در نو بسته متصل در گاه قدم رسول پیل اعدا نموده و صاحب راسه مورخ تاریخ آن به تعمیر یافته *

تاریخ

چشمه فیض سخا از ان چنی	ساختن پیل در گاه خاندان	اسان تاریخ بنشین سیرتیم یاز	پیل نو بسته برآه قدم پاک رسول
------------------------	-------------------------	-----------------------------	-------------------------------

۱۲۳۰

مولوی نسیم الدین

در سنه یک هزار و صد و صد و یک هجری فوت شد این بیت در تاریخ وفات او ست *

تاریخ

در علم مولوی نسیم الدین	باقی غیبی گفت ای تاریخ		
-------------------------	------------------------	--	--

۱۲۳۱

مرزا محمد حسن قشیل

مشهور مرزا قشیل اصلش از کترینان شاه جهان آباد است نابریض صحبت ارباب اسلام

ایقان ملت محروسه در آنده اوقات غیر خود را با شاگردان و دوستان در بلده لکنو بسر می برد از
از اشعارش دیوانه مرتب گشته در سنه یک هزار و دویست و دو و یک سده و سه هجری در لکنو از بیماری
استقامت کرده و حافظ شیخ محریبا که قبضه دیوانه مصافات لکنو از مصره که مرزا خود گفته بود تاریخ و قیاس اثر

۱۲۳۲

خود آن فرقه با بنام کفر قتل کافر ایمان ندارد
ر صاحب رسد سوختن این تاریخ یا منت

تاریخ

داشت مرزا قتل استقامت
آه بسیار آب غرور و محروم
الاف گفت سال تاریخش

۱۲۳۳

شهر حیف که مرزا قتل حیات کرد
نمود کون مکان از برای تمام
شدند بی سرو پا در وفات او

۱۲۳۳

در وفات نواب وزیر علی خان

اول سپهر خوانده نواب آصف الدوله بود و بعد وفات نواب مذکور تا چهار ماه در لکنو بر سر ریاست نشسته
و مشیر جان شور صاحب گورنر کلکته در سنه یک هزار و دویست و دو و دوازده او را از امارت مغرول ساخته در
بلده بنارس فرستاد و در آنجا تا یک سال گذرانید بعد از آن با سغی شده تباریچ چهاردهم جنوری
سنه یک هزار و هفتصد و نود و نه عیسوی مشیر حیرت صاحب زریندشت آنجام سه انگیزان دیگر را
گرفته اراده آن داشت که همه انگیزان را بکشد مگر دستش بمباران رسید بعد از آن از شهر بنارس
بر روزه تا چند سده پریشان و سرگردان بود تا آنکه در سنه یک هزار و هشتصد و عیسوی کلکته گشته و هفتصد
سال سه ماه و چهار روز در قلعه کلکته محبوس ماند و پس شش سالگی در ماه جون سنه هزار و هشتصد
و هفتصد عیسوی که مطابق ماه شعبان سنه یک هزار و دویست و دو هجری بود در گذشت و در کاشی
باخان نزدیک مرز ریکی از پسران شیخ سلطان مدفون گردید قصه او مفصلاً در کتاب عماد السعادت
مرقوم است این قلمه در تاریخ او برتر بخش کنده اند

تاریخ

وزیر بنده وزیر علی آصف جابه
چو بخوخلد برین رزین سرانگ
ابو شرم آمد که بشور و بویان

۱۲۳۶

در وفات جارج دی تهر و عینی جارج ثالث پادشاه بنگستان

پدرش در ایام شاهنشا دسگ فوت کرده چون حدیث جارج دوم اعدایالت سکه و سه سال شمسی تباریچ
بست و پنجم ماه اکتوبر سنه یک هزار و هشتصد و شصت عیسوی این جهان را پدر و دود و او بجا سده
حد خود بر سر سلطنت انگلستان نشست در زمان دولت او کمپنی انگلیز بر اکثر سده از میان آمد و شاه
قالبی گردید و بعد سلطنت پنجاه و نه سال شمسی و نه ماه و چهار روز تباریچ بست و نه ماه و چهار روز
و بست و بیست و نه سال و نه ماه و چهار روز و نه سال و نه ماه و چهار روز و نه سال و نه ماه و چهار روز

مولف این مصرعه در تاریخ وفاتش که از آن سال هجری است خراج ستمی باید به بخشم آرد و ه

۱۲۳۸ ۳ جارج ثالث فلند تاج ارست

در وفات شاهزاده مرزا جهانگیر
او پسر بزرگ محمد اکبر شاه سنی بادشاه و پسر بود در سن پانزده هشتصد و نه عیسوی که برستین صاحب رزید
شاه جهان آباد بود و طایفه سوادیه از آن سبب انگیز او را به آباد فرستاده بودند تا چند سال در آن شهر
در بارگاه سلطان خسرو اقامت داشت و در آنجا در سال یک هزار و دویست و شصت و شش هجری مطابق سنه
یک هزار و هشتصد و بیست و یک عیسوی درگذشت و پسر او را حنیف و ربیع که کورقو فیض زمین نمودند و از آن
شاه جهان آباد برده و دفن کردند و فلان تاریخ در وفات او گفته اند چند سالی از آن جمله این است

تاریخ

چون جهانگیر ابن اکبر شاه	در جهان پادشاه آباد گشت	از قدم آن در محراب کرم	رواق شهر آله آباد گشت
آن چنان نهاد خوان فین را	هر یک از فکر معاش آزاد گشت	چون زبانی یکیش شاد و دل	طبع او از زبانی که ناشاد گشت
خیمه زود منزل جنت سرا	این چه از دور فلک پیدا گشت	مالی شد و غمش چندان اسیر	نام شادی از جهان بسا گشت
ابر باد در غرا گریه کنان	بر فلک هم بسته ایجاد گشت	از پی تاریخ فوت او دلم	هر طرب باناله و فریاد گشت
شد عیان این مصرعه از ترکیب	۱۱۳۶	حیث بی رونق آله آباد گشت	۱۲۳۶

ایضا

جهانگیر شزاده چون از جهان	بشزادگی دل برداشته	بسبح فنا شب غم راند	بگلشت خبت عنان تافته
چه شور قیامت فغان درش	بر روی زبان آه برافشته	به لالت بگفت که گلک سعید	چه تاریخ خوش رقم ساخته
	بدینگونه گفت که می بایستی	فلک بقا سلطنت یافت	۱۲۳۶

ایضا و مستزاد

از گردش چرخ این ستم ایجاد چراند	دکان مخزنانی	افسوس که نازم سوسه فردوس مرا شد	در عین جواسنه
سایح و سه از گلک نضای منشی تقدیر	بر رویه محفوظ	نبوشت جهانگیر جاندار بقا شد	چه از منزل فاسنه

ایضا

چون از جهان بزرگ جهانگیر میرزا	نور نگاه اکبر و سالار دوسرا	شد خانه غرا نمیشد در طاعت	مخزون شد از وفات و آن طاعت
	تاریخ فوت او بطور آید و چنین	از کان شاه رفت زین طاعت	۱۲۳۸

قبرش در محلی مسجد نظام الدین اولیا متصل بمحرم شاه بادشاه واقع هست محرم او و محرم شاه هر دو در یک شمشاد و در آنجا
از سنگ مرمر تعمیر یافته

شاه محمد اسلم آبادی
از اولاد شاه غریب الله است و برادر عور و شاه غلام قطب الدین ابن شاه محمد فاضل از اشراف و شیخ فاضل

بزرگی خاندان ایشان عیان است بصفت حمیده موصوف بود در سنه یک هزار و دوهصد و سی و شش هجری در گذشت
و این تاریخ در فوت او از مولو س فرو است *

تاریخ

۱۲۳۶ از جهان چون محمد اجمیل شاه رفت سوی جهان شیراز تو ایالی تاریخ و طیش از فردا گفت االت برقت در فردا
و مرزا تایت سلاک و شاه ملول تاریخ فوت او بطور تعصیفه *

تاریخ بتعصیفه

۱۲۳۶ حمید زو چون محمد اجمیل شاه سوی ملک نقار نزل شد از زمین تا شمال بر فاست در غم آن کریم نیک سرشت
نک کردم که کاتب قدرت ثابت از سال طیش شد باغبان ارم ز روی ادب گفت آمد برای سیر بهشت
که در آب که حرف االت باشد اگر مدد آن که یک شد با مدد و تاریخ یکجا نمایند تاریخ بر آید و این بیت بطور تعصیفه از مولو

تاریخ بتعصیفه

۱۲۳۶ چون االت خواجه ستم تاریخ سال شاه اجل کرد دولت گفت و آبی برید

دروازه نقارخانه

این دروازه در پیش مجلس خانه که در جوار درگاه شاه مردان در دسپله واقع است آنرا صادق علیخان در سنه
یک هزار و دوهصد و سی و هفت هجری تعمیر ساخته این تاریخ بر دروازه آتش کنده اند *

تاریخ

چون که صادق علی بنای شمع ساخت بر آستانه حیدر سال تاریخ آن نه صادق گفت نقارخانه حیدر
کرکین پدر و

عیانی ندیب بود از قوم ارمنی در سنه یک هزار و هشتصد و بیست و دو عیسوی که مطابق سنه یک هزار و دوهصد
و سی و هفت هجری بود پس بهشتاد و شش سال فوت کرد و تریش در اکبر آباد اندون اعالمه گورستان
فرنگیان که متصل جین جین کوره واقع است امروز موجود است و مالایش بر تربت او بخط ارمنی و فارسی
مرقوم است آنچه که بخط فارسی است این است *

تاریخ

۱۸۲۲ زدنیا رفت چون کرکین پدر و رئیس نیک نام دهل خوش فو استن شتا و شش شهید و لاد دفالش موضع خلد برین جو
از پنجاه و پنج سال سنند در مل جاٹ و اردکشته چند سئ رفیق شمر و صاحب دند سئ ملازم نواب نجف خان مرحوم
و قریب بهشتده سال کسیدان رحمت در سه کار مهاراجه عالیجاه ماد پور او دولت را و سنید بهیه بهادر بختار سئ
پیردن صاحب بصوبه یک اجیر سوز مانده و صوبه مذکور سپرد بالارا و انگلیه کرده بعد دو سال حسب الطالب خبرل جبر و لار
صاحب بهادر بجایگزین موضع ار سینه دستها سبیه شده تادم اخیر متناز مانده تحریر چهارم ماه مارچ رئیس مطابق شانزدهم
ماه اگست ۱۸۲۲ عیسوی موافق بهادون بد سئ اناوس سئ است و شش است و شش شرفی افتده ۱۲۳۶ هجری

روز جمعه بجا لم بقار حلت نمود *

مارکولیس هشتنگس گورنر جنرل

در سنه یک هزار و هشتصد و سی و سه عیسوی گورنر جنرل هندوستان گردیده از ولایت بلقیاب لار و دایرا بنده آمد و بعد از آن بختاب مارکولیس هشتنگس از بادشاه ولایت مغرر گردیده و نه سال و سه ماه در هندوستان حکومت نموده چندان اختیار داشت که ناز سالدین خان نواب لکنو را بادشاه ساخته و بتاریخ غره بنور سینه یک هزار و هشتصد و سی و سه عیسوی که مطابق هفتم ماه ربیع الثانی سال یک هزار و دویست و سی و سه هجری است بجزیره کنگه بسوار سیه هزار ولایت کوچ فرستاده و خواجه حسین بلخان بنیره خواجه محمد سیه خان که میر بخش نواب جعفر علی خان مروج بود در آن وقت این ابیات و تاریخ روانگی او نظم فرموده *

ابیات

چیزی که بود فرور در مجلس	از سینه گرفت مارکولیس هشتنگس	یعنی بنار فرق شاه جم جاهد	چتر سیه زد معلق و در دهم راه
--------------------------	------------------------------	---------------------------	------------------------------

تاریخ عیسوی

آمد و پسند لار و هشتنگس	گردید و بخلق او جهان شد	نه سال سیه ماه و روز هفتاد	زین ملک دانند بعد از آن شد
در غره بنور سینه بلبند	کنگه گذشت و آن شد	او شد بهار و خلق بگریست	گویم که چه حال آن زمان شد
آن غم سفر بگردید از سینه	در یار کباب و دیوان شد	حال تاریخ رفتن او	زین شعر که گفته ام بیان شد

۱۸۲۳

نواب شمشیر بهادر والی سندیل کنده لیسر علی بهادر

علی بهادر لیسر بالاسی پیشوا است و چون که مادرش زنی ستمان بود پدرش او را سلمان ساخته ملک سندیل کنده بدو بخشیده اما علی بهادر در پونه فوت کرد و چون لیسر کلان او شمشیر بهادر همراه پدر خود در پونه بود لیسر و ویکی او ذوالفقار علی خان چند سیه در سندیل کنده بر سندر ریاست نشسته بعد آمدن برادر ملک به و حال نمود بعد از آن از سیه کاراگریز چار لکه روپی سالانه نماند بعد از آن براسه معارف او مقرر گردیده و بتاریخ سی ام ماه گشت سینه یک هزار و هشتصد و سی و سه عیسوی که مطابق سبت و چهارم ماه ذی الحجه سینه یک هزار و دویست و سی و سه هجری است بجزیره کنگه و وفات نمود و برادرش ذوالفقار علی خان بر سندر ریاست نشست *

شاه عبدالغفریز دیلوی

امام المفسرین امام المحدثین معتقد فقهار جلیله حافظ مولانا شاه عبدالغفریز ابن شاه ولی الله در عمر پانزده سالگی در خدمت پدر خود از تحصیل سبع علوم عقل و نقل و تکمیل کمالات باطنی فارغ گردیده و بعد از وفات والد ماجد در دیلوی بر سندر ریاست نشسته و در سن هشتاد و سه سالگی بفتح شوال سینه یک هزار و دویست و سی و سه هجری فوت کرد این تاریخها در باب رحلت او گفته اند *

تاریخ متعصبیه

حجت اشرف ناطق دگویا	شاه عبدالغفریز فخر زمین	در سنه شصت و هشتاد و سه	در میان بشت سافت و لمن
مهر نفس هزار در عرفان	نیل بدر سیر در همه فن	باسیر لغت و علم تاریخی	یعنی الله عنه گفت حسن

۱۲۴۵

ایضا از مولو بسے شاه رؤف احمد

شاه عبدالغیر مخمس جهان	عالم علم و آیت قرآن	صبح کیشنه ہفتہ شوال	از بدن گشت روح او پران
سہ سحری کہ جستم از رافت	گفت ای نکتہ سنج و قادیان	سال فوٹش بہر مد و پست	از عہد تا الوقت زین عنوان
خواہی از بہر مد کہ تار بخش	ار لا چار چند کن پس از ان	یک ہفتہ از مہرب کن دودہ	پس کن طرح بست بست بجا
دو صد و بست و چار با ستے را	مرب فرما تو ای نیم زمان	پس بقصان یکید و دریا	نوت آن مہر زمین زمان

جنرل اختر کوئی صاحب

یکے از عمدہ سپہ سالاران کمپنی انگریز بود و در شجاعت و بہت مشہور در سہ ہزار و ہشتصد و سہ عیسوی سے دست
را خاصہ نمود و شاہ عالم بادشاہ مرا کہ از دست سینہ سپید و مرہٹہ ما جہز آمدہ بود رہا نیندہ و از بادشاہ دست
بہ خطاب نواب نصیر الدولہ بہادر ممتاز گردیدہ و فوات او تاریخ بست و پنجم ماہ جولائی سنہ یکہزار و ہشتصد و بست
پنج عیسوی سے کہ مطابق بست و ہفتم ماہ ذی قعدہ سنہ یکہزار و دو صد و چہل و چہر سے بود در بلدہ میرٹھ واقع شدہ
و در ان شہر مدفون شدہ و مولف و تاریخ وفاتش این قطعہ نظم نمودہ :

تاریخ عیسوی سے

جنرل اختر کوئی آن لار فوج و شہر	اختر برج شجاعت ماہ افلاک کرم	روز ادنیہ اطران نہ خور و برج شہر	بست و ہفت ماہ ذیقعدہ این شہر
بہ ہزار و دو صد و ہشتاد و چہل سال	بست پنج ماہ جولائی و روز پرالم	گشت جہت از گردش و دنیز گنج	از طلوع برج سی تی مائل ملک عدم
	چون دلم از بہر سال عیسوی در فکر شد	از فلک اندنای و کارشون اختر	

فتح قلعہ بھر تھہ پور از لارڈ کبیر سیر

چون لارڈ کبیر سیر تاریخ سیدیم ماہ جنور سے سنہ یکہزار و ہشتصد و بست و شش عیسوی سے مطابق تاریخ نهم ماہ
جماد سے الثانی سنہ یکہزار و دو صد و چہل و یک ہجر سے لقب زدہ پارہ از قلعہ بھر تھہ پور را بہوا پرانید و راجہ
ورجن سال در قید افتاد منشی شہر سنگہ شہر دار بھر سے نظامت منظر اد آباد تاریخا در ان باب گفتہ :

تاریخ عیسوی سے

شد غریب لارڈ کبیر سیر	شہر آتش در بہرہ جهان قیاد	جنوری ماہ و سیدیم تاریخ	کاہذران روزان حصار کشاد
شد گرفتار و قید و جہنم سال	نخوتش داد خانان بر باد	چون بی سال عیسوی در فکر	شد شہر سنگہ در مراد آباد
	سروشن شکستہ ہاتف گفت	نفرت بھر تھہ پور مبارک باد	

ایضا

حصن جاگران بہر جہنم سال	بود لاق غرور فتح شدہ	سروشن کشید گفت سروشن	قلعہ بھر تھہ پور فتح شدہ
-------------------------	----------------------	----------------------	--------------------------

ایضا

بھر تھہ پور فتح کرد جنرل لارڈ	شد بدرجہ غیب بر باد	لم غیب بہر تاریخش	گفت فتح عظیم با شاہ سے
-------------------------------	---------------------	-------------------	------------------------

ایضا

بھر تھہ پور فتح شد از لارڈ سلی	قلعہ سہارو مد و خوار و قید گردید	شاہ از عرش برین و بشارت	ظفر فتح نمایان شدہ تاریخ سعید
--------------------------------	----------------------------------	-------------------------	-------------------------------

چند بھر پور فتح تاریخ آن	ملک گشت در سال بھر غریب	سر و سمن جود و نحر و شکست	از نصر من اندر فتح قریب
و این دو تاریخها از مولف این اوراق است			

تاریخ از مولف

حصار کمن بھر قمر و قمر	ایمیرت سزار و دو و مد و چل و یک
------------------------	---------------------------------

ایضا از مولف

لار و کبر میر چون بکشا و قلعه بھر تبہ پور	جنور سے شہر مبارک بود در و چو چید ہم
پس ماہ ہند سے و تاریخ نسبت و چار بود	چار شنبہ از جاد آخرین روز و نیم
شش ہزار و یک صد و ہشتاد و دو و دست سال	مجلد ہجر سے و فصل عیسو سے نسبت ہسم
زان میان افزون و فصلی بود بھر چو شش سال	لیک شش صد چل و یک ہجر سے نسبت بود کم
باز نسبت بد فزون بر عیسو سے چہا و شش	این چنین تاریخ نو ایجاد ہاقت زد و قسم
کر تو ہر یک را جدا گانہ بردن آرسے شباب	سے تو انم گشت مشاق سیاق سے صنم

نواب غازی الدین خان سلطان اودہ

پیر نواب سعادت علی خان است بعد وفات پدر خود در سنہ یکہزار دو صد و سبت و نہ ہجر سے کہ مطابق یکہزار و ہشت صد و چار و ہ عیسو سے و مصادق یکہزار دو صد و سبت و یک فصل و موافق یکہزار و ہشت صد و ہشتاد و یک نسبت بکر اجیت بود در لکھنؤ بر سنہ ریاست نشہ شاعر سے تخلص بر رابطہ درین باب تاریخہ مشتمل بر نہ بیت تصنیف تو شیخ گفتہ کہ از اجتماع عدد حروف اول مصرعہ ہا سے اول سنہ ہجر سے و از اجتماع اعداد حروف آخر مصرعہ ہا سے اول سنہ فصلی و از یکجا ساختن اعداد حروف اول مصرعہ ہا می ثانی سنہ عیسو سے و از اجتماع عدد حروف آخر مصرعہ ہا سے ثانی سنہ بکر اجیت بر سنہ آید

تاریخ

نہی غازی بن عالی جناب	وزیر الملک سعادت ماب	بہا لہ در آمدہ اقبال اود	سر مقبلان گشت پامال اود
خداوند ملک خداوند جاہ	رعیت نواز و عدالت چاہ	فریدون جنابی شیر و شہ	تہن رکابینہ باز و سی سخت
زیربان و شان نولاد دست	ہم دیش و ست کی شکست	ملک شامانی سجود و سخا	جان مروت سحاب عطا
شکوہ پیش لب سر رفعت و شہ	شکوہ فلک نام غرت گذشت	تدیری کار دست تقدیر خویش	منورہ جان را بقدر شیر خویش
نگہدار و اورا لیل و خوش	رسانہ بخوی بہر مقصدش	تبارخ ہندی چوین و بیع	کرم آمدہ و گشت فی الفور طبع
	کہ رابطہ کمن فکر دور و دراز	سر تازہ بر گیر و پائی نیاز	

و بعد پنج سال تبارخ ہجرت ہجرت ماہ و مسے لکھ روز شنبہ سنہ یکہزار دو صد و سبت و چہا ہجر سے کہ مطابق نیم ماہ سنہ یکہزار و ہشت صد و نو و ہ عیسو سے بود بر مناسبت سے مار کو لیسہ چو ششکس صاحب گورنر جنرل تاج و سہ سہ مرتب ساختہ بر سر ریشا سے جلوس نمود و ملقب بہ ابوالمظفر مغرا الدین شاہ زمین غازی سے الدین حیدر کرد و حیدر

سرخ در تاریخ جلوس او گفته *

تاریخ جلوس

۱۲۳۳	بر تخت چو بادشاه غازی نشست	صد شکر خدا داد زبان بر دم	تاریخ جلوس او مبارک باشد	ماه ذی الحجه شنبه با سیزدهم
	در سکه که بنام او مضروب شد یک طرف این بیت نوشت			

سکه زر بر سیم و زر از فضل رب ذو المنین غازی دین حیدر و الانب شاه زمین
و طرف دیگر شنبه دو ما سست و دو شیر بمقابل یکدیگر بود و بای نشان ماهی مراتب است که بزرگان اواز بادشاه هندستان
یافته بودند و شیر کشتان بادشاه انگلستان است بران افزودند که در عهد سلطنت آنکه بزرگین پائیه بلند صعود نموده وفاتش تاریخ
بیت و هفتم ماه ربیع الاول سنه هزار و دو صد و چهل و سه بھری که مطابق نوزدهم ماه اکتوبر سنه هزار و شصت و شصت و هفت
علیوی بود و بوقوع پیوسته و سلیمان جاهد نصر الدین حیدر پسر بزرگ او بجای او بر تخت شاهی در لکهنو نشسته
غرضی در تاریخ وفات او این رباعی گفته بطور تمجید *

تاریخ تجمیع

۱۲۳۳	حالت نمود که رویا شد زمین	نوشه روان غروب یکی جوانم	تاریخ انتقال شد از پایتخت	رضوان گفت جنت علیکم یا
	و شمع امام بخش ناسخ تحاصل این قطعه در تاریخ وفاتش در سکه نظم آورده *			

تاریخ

۱۲۳۳	از وفات خباب شاه زمین	گویند عاقله بک شده	دو سر گردید بهر ما و وزخ	به بهشت آن خباب پاک شده
	دید باشد بامش نناک	سینه ماه در ذاک شده	رفت وایان صبر از دستم	جیب صبر و شکیب چاک شده
		گشت تاریخ مصر عر شداد	ای بسا از زو که خاک شده	

و شخصی به زبان اردو این تاریخ گفته *

تاریخ

۱۲۳۳	کیا شیر غازی جوانم بر سر	کیا باغ جنت کو سار ابرار	بو تاریخ مرگی پو چه کوئی	تو که دنیا اوست که آغا مرا
	و این رباعی از مولف است *			

تاریخ

۱۲۳۳	از وفات غازی حیدر شاه زمین	ابنم بولک میدانید در علم	چون عجا را بیزیرانم تلف بدید	گفت سال حیدر شاه زمین شد با رعم
------	----------------------------	--------------------------	------------------------------	---------------------------------

مولانا غلام علی

از سادات علوی است و از میدان مرزا جانان جانان مطهر ولادت او در کهنه زار و یکصد و پنجاه و شش هجری
بوقوع آمده و شاعر تاریخ آن بنظم آورده *

تاریخ

۱۲۵۶	چونم چرخ بهی حضرت غلام علی	شد نمودن گنج رجوانم گفت	سرا لا و شرفش چو شرفش	به سپهر دایت شده طلوع گفت
------	----------------------------	-------------------------	-----------------------	---------------------------

تاریخ

آن سلیمان جاہ رونق بخش تخت سلطنت
 مطلق سلطان عادل قابل و سیدار بخت
 پیش دست جو انعامات آن نوشیروان
 غوطہ زد در بحر فکر شیش بہر تاریخ
 رخ بر آورده بر برقعہ نو عروس بکرم
 لیسے رخ برقعہ حرف بی شد کہ عدد اعلیٰ ہو باشد از عدد الفاظ نریب تاج و تخت بر آورده شود و تاریخ عیسوی
 بر آید و صاحب اسامی مورخ این تاریخ نیز بیان آمد و گفته کہ سال ہجری سے ازلان استخراج سے شود و

تاریخ

۱۲۲۳ تحت پرہی جلوسہ فرما بادشاہ گنج بخش
 میرن سین پیر وادادہ فلک پیر
 شہر عشرت گنجیہاں اس عمارت
 اب ہوا مرزا اظہار الدین حیدر بادشاہ

مرزا یوسف باقر

پیر مرزا ابوطالب خان لکھنؤ سے بہت در سہ پہلزار دہشت صد و بہشت عیسوی کے مطابق سنہ یکہزار و دو ہند
 و چہل و سہ ہجری کے نزدیک حضرت عیسیٰ در آمدہ از دست پادشہ یوسف صاحب اسطبل غیاثہ جون لکھنؤ
 چند سال میان مرزا موصوف و مولف رابطہ محبت ہم رسید مولف حسب خواہش ادا این دو تاریخ در باب
 عیسائی شدن او گفته +

تاریخ عیسوی کے از مولف بہ قلم

ولد ابوطالب خان لکھنؤ
 آنکہ ندیدم منسلخ ہجری
 یوسف باقر کوٹل اسم و نام
 یاد خدا در دل او سر نفس
 رہبر او گشت چنان مرح قدر
 نہیب عیسیٰ بندہ نیت و نیت
 پادشہی بولیش چو داد مطبل غ
 کشت لاش پاک سر و جوش
 لفظی ساقی عیسیٰ منکر
 گشت چو جہان لعل آن جگر
 با سر آہان زدہ ہاتف رستم
 باد بہر شیش روح القدس

المصنف

یوسف باقر جوہی القیس برہنہ
 میرن سین پیر وادادہ فلک پیر
 پادشہی بولیش چو داد مطبل غ
 یاد خدا در دل او سر نفس
 کشت لاش پاک سر و جوش
 لفظی ساقی عیسیٰ منکر
 گشت چو جہان لعل آن جگر
 با سر آہان زدہ ہاتف رستم
 باد بہر شیش روح القدس

نواب سکندر جاہ حیدر آبادی

ابن غویب غلام علی خان صاحب بہت و عہد و قات پیر در حیدر آباد کن بر سہ امارت جلوسہ بخیرہ و تہلج
 نوزدہم ماہ ذی القعدہ سال یکہزار و دو صد و چہل و چہل ہجری کے مطابق سنہ سوم ماہ مئی سنہ یکہزار و دو صد
 و بہشت و نہ عیسوی کے ازین جہان تہلج و رحلت نمودہ و شیخ امام بخش تاریخ لکھنؤ سے این تاریخ در وفات او گفته

تاریخ

۱۲۲۳ دلا نواب صف جاہ مخدوم
 ازین دار فنا شد ہانی ہون
 ندا آمد بی تاریخ از غیب
 اکبر تارک شد ای واکر فرس
 بعد وفات ابولیسر شیش میر فرخندہ علی خان تہلج بہت چارم ماہ مئی سنہ مذکور بخطاب نواب صف جاہ مخدوم

بیر خنده علی خاص بهادر بن تاریخ نیست چنانچه ماهی بسند مذکور خوب تر است و اینها در نظر الیاه غیر خنده علی بن تاریخ نیست

مولوی فضل امام

ناصل کامل و محقق مدتی بود و چند سده بعد از صدر الصدور در شا اجهان آباد و سر از سده داشت و فاش در سده دوم و چهل و چهار بوقوع آمده و مرز انوشتر غالب این تاریخ بنیمیه تحریر در باب وفات او گفت *

تاریخ

ای درینا قدوه ارباب فضل	کرد سوی جنت المصالح	گفت که ای هر که او افتاد	گشت و از ملک منی بی
چون ارادت از پی کسب شرف	جست سال خشت آن حال تمام	چهره هستی خراشد خشت	مناجائی تحریر کرد و تمام
	گفت اندر سایه لطف سینه	ادار است که فضل امام	

اگر بعد از حروف سایه لطف سینه را با اعداد و فضل امام یکجا نمایند و چهره هستی را که پنج باشد از آن نماند تاریخ

مولوی عبدالرحمن

بروز جمعه ششم ماه ذی القعدة سده یک هزار و دو صد و چهل و پنج و چهل و شصت در لکهنؤ فوت شده و در انجماد فون گشت این تاریخ از حافظ شیخ محمد ساکن دیو ابرقیر او کلمه اند *

تاریخ

سطح توحید و دیوان سپه	تانا قند صیف مسلمان	خزاقیش و تنای دگر	بلکه مشتاق تنایش لقا
تبدل احاطه یکتا و یکتا	کعبه ارباب تدقیق و تقه	شبه عمر و بنید و زرگار	حج دین نام خیر الوه
عبد جبر و اصل ات قدم	قطره عین بحر شد لا مشتبه	سادس منی اتمه و حقیق	تین ساری بر فنی بی قضا
لفظ الله جبر از ذکر آ	با قیابا الله فان من سوا	جسم در شمع است از حق و حق	بی نوال لطف و سیرت و حنا
	شده دود وادی کل محذرات	سال اول این سده است	

۱۲۴۵

از منشی عبد الاحد متخلص به رابط بطور تعمیم

عبد مقبول حضرت رحمان	صورت فقر و معنی همه او	را چون به ذی قعدة جمعه اول	رفت سوی بهشت ان حق
بود رابط ز بهر نار خیش	سر فرات نهاد و برز انو	گفت اتان بغیر قلب ریا	مظهر لا اله الا هو

بطور تعمیم

ساج نقوی و سر بید و ترک	ان اول ایمان و زبده ریا	مطهر حق بی شکلی بی حرج	مظهر اسرار علم کسیر ریا
متعلق تاریخ و طب العیالین	ساکنان مقصد صدق و عطا	درد از حلقه خوش اقا خندان	الله اعلم به چه و چون چرا

۱۲۴۵

الضمان تعمیم

خبرش خود غیر یافته و	عین گل گشت بهر طرف برتر	گفت حافظ عیان هر سر مو	الله لا اله الا هو
----------------------	-------------------------	------------------------	--------------------

۱۲۴۵

از مولو سده نور الله رس کن بر سینه کلان *

تاریخ

ای درینا که چرخ علم آیین	دشمن جان اهل علم یقین	آفتاب بهر وحدت را	گوهر قند طریقت را *
--------------------------	-----------------------	-------------------	---------------------

کردن غنچه نقاب زمین	ساخت چمن چشم ظاهری	شده پوشیده صورت تهر	رفت از دست تو سب
شعر این ماجرا همی گویم	چهره از آب دیده می شویم	شده ملک است عرفان	عبد رحمان صاحب القیام
شده گلگفت ساز باغ نسیم	گشت و فصل بذات ملک قدیم	بادوم و این خنجر و جلی	بود روشن افروز آفر
چون اندوت مرشد خیر الله	از افروز گرفت تا الله	یکرامات شیخ دین پرور	یافت از سال ارتحال خبر
	اگر مغفرت شارش با و	شاید در قرب بکنارش باد	

افروز امسال الله

جان ولیم بیل

غلت الصدق مولف این اوراق است ولادت او تباریخ چهاردهم ماه ذی القعدة سنه یک هزار و دویست و هجده میل و هجده
هجری که مطابق سنه دوم ماه اپریل سنه یک هزار و شصت و دو و دویست و دو بود و بوقوع آمده اگر چه
مولف در گفتن شغل و شغل و شغل است اما از آنجا که بعضی اوقات جهت طبع از مائیکه تاریخ چند
نوک ریز حکم این مجسمه آن همه در مقام خودش در ضمن این اوراق ثبت نموده و تاریخ مائیکه که در ولادت
بهر خود از طبع ناقص سیزده این است

تاریخ

گفت باغ مراد رحمت بیل	گفته سطر دوم باغ خان درون	گفته گنجی فی خسته فرزند	گفته خانه دل اوجوشم لوفیل
دو هفته گذشته زنی قنده و در بیل	گفته شانه زده نگاه اندر جهان	گفته و گشت نام جان لیل	او آنکه به زول نسبت خوش تر
چو بهر سال تو که باغ فکر شد	گفته گل باغی از دشت	گفته گل شیرین گل و گل	و سبیل گل لاله و سوسن در میان
	گفته گل شیرین کبوتر داد	گفته سال عربین بان کبریا	
بی سال سیلا و در باغ مشک	چو رقم شنیدم سن از بیلان	گفته و با من ستر	اگیر و بد این سال هجری از ان
	چو خواهم که دلی من بخشود	گفته صد گشت بیلان بران	

الیه

بجای سیلا و خوش خصال + زرخنده قال + بیع الجمال

الیه

مطل سیلا و جان ولیم بیل + تو جمال ریاض جان و دل

الیه

لحم غنچه بکفتا فسم کن + سال سیلا و شش بر خور دار دل

در وفات نواب محمد آله و له مشهور به آغامیر

در جمعه هیئت شاه آوده یعنی غازی الدین حیدر سر فرازی دشت بعد از ان منور شده
در کافور اقامت اختیار نمود و در پنجاب روز دوشنبه پنجم ماه ذی الحجه سنه هزار و دویست و هجده میل و هجده
هجری که مطابق سنه دوم ماه اپریل سنه یک هزار و شصت و دو و دویست و دو بود و بوقوع آمده اگر چه

سلطان ہفتم ماہ مئی سنہ یکہزار و ہشتصد و ست و دو مینوسے فوت شد دوران بلدہ مدنون است تاریخ وفاتش
از شیخ امام بخش ناسخ تخلص *

تاریخ

۱۲۳۷ء | گذشت از دار فانی گمان | آہستم سال تاریخ وفاتش | دوشنبہ پنجم دی الحجہ ابود

۱۲۳۷ء | دنیا سے گزر گیا وہ شکارِ تم | تاریخ کی فکر میں ارم کی پر | رضوان گما بیا و زیرِ غم

شاہ پیر کریم عظمیٰ

پیر زادہ حضرت سلون است و پیر شاہ پیر محمد بنیاد سلوسے در سنہ ہزار و دو صد و چہل و بہشت ہجر سے
فوت شدہ تاریخ وفات او ازین قطعہ دریافت گردد *

تاریخ

۱۲۳۸ء | چرخِ غریب چرخِ ہشتاب سے | غرب ملک بقال بندیدہ | گفت پیر فلک بلزہ تمام | قطبِ اعظم ز جایی جنبیدہ

۱۲۳۸ء | دوبا جوہ نیر در شانِ کریم | تاریکی ہو ا جانِ حقیر احباب | چٹائی نکال چلی یل فلک | جنبید ز جایی لیلِ قطبِ اعظم

حکیم مہدی علی خان

نائب سلطان اودہ بود چون در سنہ یکہزار و دو صد و چہل و بہشت ہجر سے از عہدہ نیابت خرو دل گردید تاریخ وفاتش
تاریخ

۱۲۳۸ء | افتاد حکیم از مراتب | تاریخ بطرز نور قسم کن | از ما حکیم بہشت برگیر | سہ مرتبہ نصف نصف کم کن

سید ناصر علی سحر تخلص

در سنہ یکہزار و دو صد و چہل و نہ ہجر سے غرہ ماہ ذی القعدہ رحلت نمودہ تاریخ وفاتش امام بخش ناسخ تخلص این تاریخ
در باب وفات او گھنتہ *

تاریخ

۱۲۳۹ء | سید عالمی نسب نامہ سے | غم گیر گلشن جنت نمود | گفت امان سال تاریخ وفاتش | بیست روز اول و یقعدہ بود

مرزا اکاظم علی خان

در سنہ یکہزار و دو صد و چہل و نہ ہجر سے ازین جہان گمانے ملک جاودانی سفر فرمودہ و موبدوی شیخ امام بخش
متخلص ناسخ در تاریخ وفات او نوشتہ *

تاریخ

۱۲۳۹ء | ایجا کہ منزل حقیقت | فرمود ازین جہان منتحب | پیشانی غیرت قرصیت | روگرد عالم و گر حیف

۱۲۳۹ء | در اتم آن گل سحر خیز | گوید ہر لبیل سحر حیف | مرزا کا غم علی محقق | بود آہ ابوذر در حیف

ایضاً

خضر راه یقین و مادی دین	پیر شریع و عالم دعال	گروسی رفیق اعلا غزم	بست بر ناته اجل محمل
غریب بنو و سوسه اصل جمع	قطره در بحر رفت از اصل	بست ال فات آن سرور	لوح محفوظ بود سینه دل

و این تاریخ سرر و ضمه اشش شقوقش ساخته اند

۱۲۳۹

رو ضمه عالمی مژگان کالم علیت	آدمی حبیب کیشاند و شیخ	بست بر ناته اجل محمل	بست بر ناته اجل محمل
مورق قان پیر و دوع احادیث	زاکه اود و بکیم شریعت کلم	بست بر ناته اجل محمل	بست بر ناته اجل محمل
برو اکمل بود حکیم جاذق	علم اود بود و مقام صحیح و سالم	بست بر ناته اجل محمل	بست بر ناته اجل محمل
نفرت از جگر لذات جهان فرمود	انچه لازم نبود و دیگر گفته لازم	بست بر ناته اجل محمل	بست بر ناته اجل محمل

مولانا شاه ابو سعید

۱۲۳۹

سببش شیخ احمد سر سنده سجد الف تاسه میرسد باین طور شاه ابو سعید پسر صفی اندر این عزیز القدر ابن محمد عیسی ابن سیف الدین ابن خواجه محمد مصوم ابن شیخ احمد سر سنده و مولانا ابو سعید از خلفا اعظم مولانا شاه غلام علی بود بعد وفات مرشد بجای او بر سنده ارشاد داشته و بعد از ان بنیارت حرین شنه و سببگام مراجعت بمقام گونک وفات یافت لاش او را بدست آورد و در پهلوی مرشد او دفن نمودند سال ولادت او یک هزار و یک صد و نود و شش هجری است و وفات یک هزار و دوه صد و پنجاه و هجری است بر روز عید و عبارت از بیور الله مضبوط تاریخ رحلت است و این قطعه نیز از تاریخ انتقال او خبر میدهد

تاریخ

امام و مرشد شاه ابو سعید	بعد فطر و شد و اصل خاندان	دل شکسته و نوم گفت تاجش	استون حکم دین نبی فداوه زبا
--------------------------	---------------------------	-------------------------	-----------------------------

۱۲۵۰

از خلق او بخت شدن نواب شمس الدین

نواب مذکور پسر نواب احمد بخش خان جاگیر دار پر کشته فیروز پور و لولمار سے بود از مکر و ترغیب او کریم خان که یکی از دهقانان نواب مذکور بود پیشی از شهباشیر راه مشرولیم فریزر صاحب کشته دست را گرفت و او را بزرگم گوشت طمانچه هلاک ساخت این واقعه بتاریخ بست و دوم ماه مارچ سنه یک هزار و هشتصد و سی و پنج هجری مطابق بست و یکم ماه ذی القعدة سنه یک هزار و دوه صد و پنجاه و هجری است بوقوع آمده بنابر ان حکم انگریز اول کریم خان پسر ان بگلو کرده بدار الفنا فرستاد و بعد از ان بتاریخ هشتم ماه اکتوبر سنه یک هزار و هشتصد و سی و پنج هجری مطابق چهارم ماه جمادى الثانی سنه یک هزار و دوه صد و پنجاه و یک هجری است بعد تحقیقات جرم نوبت کور را نیز بریدن شهر دلی بردار کشیدند پوشیده مباد که بر گاه در کشته هزار و هشتصد و سی و پنج هجری مطابق سی واری از کنبوی بیرون صاحب ملازم مهاراجه دولت را وسیندیه و افولج سرکار دولت و کنبوی را نیز بزرگم واقع شد و در ان جنگ راجه بختا و سبکدوش احمد بخش رفاقت سرکار دولت و در ان محمود مورد تحمین و آفرین گردید و جنرل صاحب افسر فوج سرکار سے چپٹی نیکنامی رضامند

پنج ماه در سنه کهنه اردشهر و چهارده عیسوی فوت کرد و در سنه دیگر ناند اعیان مملکت یکی از امیرزاده های
ملک جرسینه را که جارج نام داشت نسبت به سوم درجه از طرف مادر بیا در شاه مرحوم میر سی طلبید تند او را بر حرد
با و شاه ساختند از دودمان او چهار پادشاهان بنام جارج یکم بعد از او و او را سه ولایت مذکور رسیدند
تختین جارج اول در سنه کهنه اردشهر و چهارده عیسوی پادشاه شد رسید به قریب سیزده سال فرمانروایی
نمود و در سنه کهنه اردشهر و بیست و هفت عیسوی فوت کرد و بعد از او پسرش جارج دوم پادشاه شد و مدت
سه و سه سال و چهار ماه سلطنت نمود و چهار سال و پنج ماه اکتبر سنه کهنه اردشهر و بیست و هفت عیسوی جهان فانی
را پدر و نمود و بعد از او پسرزاده اش جارج ثالث یعنی جارج سوم بر تخت سلطنت نشست در ایام حکومت او
کپنی انگریز اکثر سواران مالک بنده وستان در تخت تصرف آوردند پنجاه و نه سال شش و سه ماه و چهار روز
سلطنت نمود و بهر ششاد و یک سال و هفت ماه مدت کرد پس پنهین او جارج چهارم تبارنج بست و نهم ماه جنور
سنه کهنه اردشهر و بیست و هفت عیسوی بر تخت نشست و ده سال و قریب پنج ماه پادشاه شد و بهر ششاد
و هشت ساله تبارنج بست و ششم ماه چون سنه کهنه اردشهر و بیست و هفت عیسوی وفات یافت بعد از او
دو سال و نیم و سه فورث یعنی ولیم چهارم بر تخت سلطنت جلوس فرمود مدت ایالت او بیست و هفت سال
بود و عمرش بنه گام وفات هفتاد و یک سال و ده ماه از پادشاهان انگلستان اول اوست که در بنده که
چهره شاه بنام او مسکوک گردیده و بعد وفات او اگر چه برادر چهارم او زنده بود اما چون برادر سوم
او دختر سه بنام و کثوریه پنهانده ساله قابل سلطنت گذاشته بود اعیان مملکت بر رسم قدیم آن ولایت کار نمود
او را تبارنج بست و نهم ماه چون سنه کهنه اردشهر و بیست و هفت عیسوی مطابق شانزدهم ربیع الاول سنه کهنه اردشهر
و دو و صد و پنجاه و سه هجری سلطنت برداشتند مولف این اوراق در باب جلوس او تارسیه چند به نظم
آورد و یک بیت که از ماده تاریخ سال هجری استخراج می یابد و اگر تجمیع اش بکیرند بیست و دو لفظ تفقد را
نیز گیرند سال عیسوی بر آید :-

تاریخ

ملکه بلقیس تبارنج فرستاده	شد چون بر او زنگ تبارنجی بر آید	سند و سندها و گنجینه های ایران	شهر لندن گشت و از ملک کنینی بیاید
چون که تخت نشست و نام کوثر را	نخست و نخست و نخست و نخست	کمان تبارنجی شمشیر فرانسوی	بهر و شهر و گاه تاج و تیش مهر ماه
سال تاریخ هجری و بیست و یک	تخت گشت و با وزیران و نسل الله	ماده تاریخ را گیری اگر بقیه	سال عیسوی تبارنجی کرد آن بی

۱۲۵۲

الضما به تجمیع که از این سال عیسوی بر آید

چون نشست سر شیده از ملک جهان	در گشت خلق و امیر و گداور	می نمی جوید و سوگند آن زمان	تاریخ آشکاره شد از زمین و آسمان
------------------------------	---------------------------	-----------------------------	---------------------------------

۱۸۳۴

الضما به تجمیع

ملکه و کثوریه یا رنج جهان	گشت و رفت فرازی سندها	با و گداور بنده و انگلستان	زیر حاکم همیشه تازه و تر
چون ز سر خرد و بر پدیدم	بهت سال جلوس او چقدر	با و در وقت گشت سال سنج	تاج شاه بنهاد ملک و کسر

۱۸۳۴

الضما به تجمیع

ملکہ بلقیس ثانی مالک بروج	نسخہ گنجینہ	باسر دہای عینیت تاریخ جلوس	
ایضا بنعمہ			
شہزادہ ارشد دہمین استبیل و مکہ مدینہ دارندار و عشاء و کینہ	بر تخت نشست مالک اود گرد و چوب عجب مطیع حکمش مرد و خلق باد انا مالک را کثوریہ اگلند درینہ	و کثوریہ اگلند درینہ پیشش بہ خادوم کینہ معور زود پیش خزینه چارچ بگوز شوکت دل	آن ملکہ کہ نام نامی اوست خامان جهان ز بند تاروم ز اسیب سپہر باد محفوظ

ایضا

نہار دہشتہ صد و سی و ہشت سال	نہار دہشتہ صد و سی و ہشت سال	برآمد از پی تاریخ این سال	چونکہ انگلستان تخت و تاج رسید
------------------------------	------------------------------	---------------------------	-------------------------------

ذکر و وفات سلیمان جاہ نصیر الدین حیدر شاہ اودہ

پیر شاہ غازی الدین حیدر است و تاریخ جلوس او پیش ازین ترقیم یافتہ تاریخ سوم ماہ ربیع الثانی سنہ یکہزار و دویست و پنجاہ و سہ ہجری سے موافق ہفتم ماہ جولائی سنہ یکہزار و ہشتصد و سہ و ہفت عیسوی سے بعد حکومت دہ سال در دار السلطنت گذشت فوت کرد و نواب نصیر الدولہ کہ عمولیش بود ملقب بعین الدین محمد علی گشتہ بر تخت نشست

ابوالمظفر معین الدین محمد علی شاہ

ابن نواب سعادت علی خان است و برادر غازی الدین حیدر پیش از جلوس نواب نصیر الدولہ ملقب بشید چون برادر زادہ او سلیمان جاہ نصیر الدین حیدر شاہ اودہ فوت کرد پیش مناجان بیے اشرف ضای حیدان انگریز بیے ماور خود رفتہ بر تخت نشست اما بعد از ساسعہ خند و ہلاکت خندکان مقید گشتہ قبلہ خند ارگدہ فرستادہ شد و محمد علی شاہ باستاد افواج انگریز سے تاریخ چارم ماہ ربیع الثانی سنہ یکہزار و دویست و پنجاہ و سہ ہجری سے موافق ہفتم ماہ جولائی سنہ یکہزار و ہشتصد و سہ و ہفت عیسوی سے و لکنو بر تخت نشست این بیت بر سکہ او مضرب شدہ کہ ازان تاریخ جلوس نیز پڑا

سکہ

مجدد کرم سکہ زرد در جهان	محمد علی بادشاہ زمان
--------------------------	----------------------

تاریخ ہاکہ موافق این اوراق در باب جلوس او گذشتہ بحضور نش فرستادہ بود این است

تاریخ جلوس از مولف معجمہ

مالک تخت و تاج و جاہ و شہ و شجاعت فزون تر از رستم حبت تاریخ این دم خرم	شرف خاندان بر پاست انکہ در فضل صف ثانی است باتنی ناگمان زود یحیی ملی خلد اللہ ملکہ گنجستہ	ان محمد علی شہ عظم معدل عدل داد و بھر کرم بر سر راودہ نشست چو جم سال اجلاس با حروف مستح	بادشاہ زمان عین الدین غازی دین نصیر دولت ملک چون بمشورہ و سعادت فتح
--	--	--	---

ایضا

شاهی که است شاه محمد علیش نام	شقا و حکم و شد شاه این و نام	چون در او شش و شش شش	چند سال حجت بموختا غلام
۱۲۵۲	خواهی چو دوی طلب ازین نام	شادمان خیر و نه عیب و مشو	باد اسیر و تاج مبارک ترادام

البیضا

شاهی که رتبه اش ز سلیمان دن تراست	نامش محمد علی بود انظر است	فیاض و عادل او شجاع و سخاکم	در زیر حکم او کی چو شد و میر است
۱۲۵۳	نه چرخ چرخ او شد و نه تاج او تراست	پرسد اگر کسی ز تو تاریخ این جوق	بای لود شکسته بگوید انظر است

در وفات محمد اکبر شاه ثانی ابن شاه عالم بادشاه غازی

بعد از شش و نیم سال قمری بر تخت دستار روز جمعه سبت هشتم جمادی الثانی سنه یک هزار و دو صد و پنجاه و سه هجری که مطابق سبت و هشتم ماه ستمبر سنه یک هزار و هشتصد و سی و هفت عیسوی بود بعد از نماز مغرب و عصر بیست و سه ساله بمرکز استقامت در گذشت این تاریخ سید احمد خان منصف شاه جهان آباد و وفات او بمقبره گفته شد

تاریخ

چون رفت از جهان شاه اکبر	شده آسمان ز رو و دیگر	بای شاد و شکیسته احمد گفت	سال تاریخ او غم اکبر
۱۲۵۴	نقشبند بعد وفات عرش آرامگاه مقرر شد و پیرش محمد بهادر شاه بجای او بر تخت نشست قبرش در تربت پیرش نیز منقل محشر شاه عالم بهادر شاه در دلی واقع است		

ابوالمظفر سراج الدین محمد بهادر شاه بادشاه غازی ابن محمد اکبر ثانی بادشاه غازی ولادت بهادر شاه بتاریخ سبت و هشتم شعبان سال یک هزار و یک صد و هشتاد و سه هجری که روز سه شنبه از بلخ لال بانی بوقوع آمده و عیادت ابوالمظفر تاریخ میلاد اوست بعد وفات پدر بتاریخ سبت و هشتم جمادی الثانی سال یک هزار و دو صد و پنجاه و سه هجری مطابق سبت و هشتم ستمبر سنه یک هزار و هشتصد و سی و هفت عیسوی در دلی بر تخت نشست یک لک و دویست و هشتاد و سه ساله سوار گشت اواز سرکار کینی مقرر است بیت سکه اش اینست

سکه

بیچ زر زده شد سکه فیض الهم	سراج دین ابوالمظفر بهادر شاه
۱۲۵۵	و مونس شیخ امام بخش صبا سکه در تاریخ جلوس او این قطعه نظم فرموده

تاریخ جلوس

از نشه دولت بهادر شاه	شاه پرنی طرب الیغ دلی	نشت شجرت و دلین زافزون	نریت نغز و دلازد و دلی
۱۲۵۶	ریخ جلوس آن شه والا قدر	آمد بایخ و چراغ دلی	

وبادشاه یازده سپهران دارند سیکه مرزا دارا بجنت دوسه مرزا شاه رخ که از ذکریه النساء سلیم بنت مرزا سلیمان شکوه تولد شده اند دوسه مرزا فتح الملک مشهور مرزا غلام فخر الدین چهارم مرزا عبدالعزیز بیچ مرزا سید به و مرزا فرخنده شاه و مرزا قوامش مرزا بیجا و مرزا و مرزا ابوالنصر مشهور مرزا بلقی مرزا محمد و مرزا خضر سلطان

شاهزاده مرزا سلیمان شکوه

پسر شاه عالم بادشاه دیرادر محمد اکبر ثانی است تاریخ بخت و نهم ماه ذی القعدة سنه یک هزار و دویصد و پنجاه و سه هجری که مطابق بخت چهارم ماه فردی سنه یک هزار و شصت و سه و هشتاد و سه بود در بلده اکبر آباد وفات یافته و در روضه جلال الدین محمد اکبر شاه بادشاه که در کهنه واقع است مدفون گشته تربت او از سنگ مرمرست و این چند کلمه تاریخ بران مرقوم است *

الله محمد و علی فاطمه حسن و حسن

چون سودر حلت سلیمان شکوه	روان فاسوی ملک بقا	بال و صلیب و پنجاه و سه	بدی قعدة بخت نهم نیریزم
درانی مرزا قنبر الدین سید	کیکود بر شاه رحمت خدا		

۱۲۵۳

لوح منوره مرشد زاده مرزا سلیمان شکوه بهادر این محمد شاه عالم بادشاه نازری *

ذکر نانک شاه مقتدرای سلیمان و وفات راجه بخت سکندر والی پنجاب

پوشیده متباد که سکندر همیشه مرید است و چون که فرقه سلیمان مرید نانک شاه هستند ضایحه ای آن نانک میگویند صاحب سیر المتأخرین می نویسد که پدر نانک تقاسی بود از قوم کترای و لیاقته خدا داد و دشت و سید حسن نامی در ویشته صاحب حال مقال بر نانک مذکور نظر توجه داشته است بر تربت او و سیکمشت بقیض محبت در ویش فی الحکله شعور و دانش بهم رسانیده بر حقائق و معارف که کتب فخرای اسلام و صوفیه آن سخنان است اطلاعات حاصل نمود و از تعصب کیش ابای خود در گذشته مضامین اقوال آن بزرگواران بزبان پنجابی که داشت در بجزر اشعار بنده میسوزون می نمود اشعار و کلمات او فراهم آمده صورت کتابی گرفت و نام آن کتاب گزنت افتاد و این اعتبار و کثرت اقبال در عهد بابر بادشاه او را میر آه والی آلان در میان پیران او آن کتاب غرت و شهرت داشته مشهور و معروف است و بخواندن آن اشتغال داشته احترام بسیار برای آن کتاب میکنند و کمالش چون مانده میجوید و در دهائے از کیفیت و متانتی نیست بیشتر او ضایع فقرای او مشایخ او ضایع فقرای سلیمانان بنده بود و الحال هم فقرایش بدین صورت اند و اکثر جای که همه شهرها و دیات کتابها که با مطلق آنها سنگ گویند دارند و در آن سنگها کلی سرگروه و دیگر مریدانش می باشند و اولاد نانک منحصر بر ذریه بود و سیکه سرای چند نام دوم لکھی چند کلمه چند دنیا اند و خت و بسیر و شکار بسیر بر دو اولادش هم الی الان که لک و صاحبزاده که در خاندان آنهاست و سری چند صورت در ویشته اختیار کردند و فرزند داشت اما بجا پدر هم نه نشست و سجاده نشینی نکرد فقرای نانک شایسته که در لباس و دو ضایع شایسته تمام بقیضای سلیمان بنده دارند اخلاص و پیران او سیکه از غده نانک شاه که انگه نام داشت سجاده نشین نانک گشته بجای او نشست و سیزده سال سجاده نشینی نمود چون پسر نه داشت امر او اس مرید خود را سجاده نشین خود نمود او بخت و دو سال بجا سیر خود گشته قابل عذر سر برادر و دو نمود و با وجود اولاد او هم رام و اس نام داد و خود را بجا سیر خود نشاند و هفت سال زندگی کرد بعد او گرد این پسر سجاده نشین

پیرگشت و بعد بخت پنج سال از دنیا گذشت بعد او که در هر گون بد پریش سر و پشت سال سجاده نشینی
 نمود بعد او که در هر راسه بنیره هر گون شد که پریش حضور پدر خود مرده بود بجایه جد خود نشست و هفتده
 سال رهنمایی اتباع خود نمود بعد او که در هر گون بد پریش در عوز و ساسه بر و ساد که پدر نشست و سه سال زندگی
 کرد بعد او تیغ بهادر پدر خود که در هر گون بد بجایه او نشست و گردرام را که برادر پریش بود هموار کرد و
 او میگویند و تیغ بهادر یازده سال سجاده نشینی نموده در قید امر اسے عالمگیر او فتاد و در سنه هزار
 و هشتاد و یک هجری مطابق ساله عالمگیر اسے حسب الحکم بادشاه کشته شد و او سجاده نشین هشتم
 نانک بود و پیر و ان بسیار بهر ساینده صاحب اقتدار گشت و چندین هزار کس همراه او میگردیدند و
 او حافظ آدم نام فقیر اسے از فرقه مریدان شیخ احمد سر سنده جماعه کثیر برید اسے و پیر اسے خود بهر ساینده
 هر دو کس شیوه اخذ و بر جبر و تقدیر اختیار نموده در ملک پنجاب میگردیدند تیغ بهادر از سنده و ان و
 حافظ آدم از مسلمانان زربا میگردیدند و قلع نگاران پادشاه اسے عالمگیر بزرگداشتند که دو فقیر
 یک سنده و یک مسلمان این شیوه را برگزیده اند و چه عجب که اگر اقتدارشان بنیغزاید خروج هم نمایند
 عالمگیر بعد استماع این خبر ساجا کم لاهور نوشت که هر دو را گرفته حافظ آدم را از مالک محروسه بدر کرده در
 سواطن افغانه آن طرف انک و پشاور سده و سنده و نگارند که باز این طرف عود تو اند نمود و تیغ بهادر
 را گرفته مقید و مجوس دارند چنانچه حسب الحکم لعل آوردند و بعد چند روز حکم دیگر در باره تیغ بهادر رسید
 که او را کشته و جسدش را چند حصه نموده اطراف شهر بپاشند حسب الامر بوقوع پیوست اما بهر اسیان
 تیغ بهادر بطور فقر اسیر گردیدند و سلاح و یراق بستان در میان شان معمول بنمود و گردرام را که رقیب
 تیغ بهادر بود در سنده بکند و نو و پنج بجز اسے فوت کرده قبرش در میان دهره دون که در زیر کوه
 منصور اسے واقع است به کلفت تمام ساخته اند و چون درین مقام یک سهره ساخته گردرام را و است که
 آنرا سنده و ان سواد مسلمانان قبر گویند و دون آن را زین را گویند که در میان دو کوه واقع شود ازین سبب
 این مقام را دهره دون میگویند زیرا که این شهر نیز در میان دو کوه است گویند که گردرام را و مقام
 سواد خود را بمشابه کعبه القبر ساخته بود و در میان برج میان آن قبر می است که گردرام را و در آن مدفون
 است متصل قبرش یک چهارپائی نهاده اند که گردرام را و بران سے خوابید بر دروازه این روضه سرتی
 سے و شش گز طول استاده کرده اند و پارچه سبز خیران چسبانیده اند همه زنان و مردان این نیزه بکشی
 و عرس او هر سال در ماه مارچ میکنند سمت شرع روضه او سنگ است که بران تاریخ وفات او نوشته
 اند و مصرعه تاریخ انیت ^{۱۹۰} گفت که بهیات گردرام را و چه بعد از ان که عالمگیر رحلت نمود و نوبت سلطنت
 بهر بهادر شاه رسید و بقوسله در او اضر عهده عالمگیر گرد گویند بجای پدر خود تیغ بهادر نشست منتظر ان
 فرقه خود را آهسته آهسته جمع نموده و سلاح و اسب و یراق بهر ساینده بهر بهر اسیان خود قسمت کرد
 و اندک اندک دست و پا سے خود را از و شروع بتنگ و تاز نمود و بموجب فرمان بادشاه خود را از ان
 تبادیب او پرداختند آن بدیر خود که بخت بهر سنده سید و دولیر او اسیر بچه تقدیر گردید کشته شد

چون خواست که نزد اهل و عیال عزیر برسد عبورش از لشکر حکام سرسبز و غیره دشوار بود به سبب از اناخته و نه
برسانیدن سبب گران لشکر رسانیدن در آن مکان نمود آنها را و لباس نیلگون بطور افغانه و پهلوانان و شاهان
و موسی سروریش او بلند گردانیده همراه گرفتند و در راه با احترام می آوردند هر که از احوال او می پرسید می گفتند
که سیرزاده او چیست چون بجای رسید و پریشانی صحبت گردانید چنان بیکیات را بحال داشت تغییر می کرد
در آن نه نمود و پیروان خود را نیز دلالت نمود که بهین طریق و صورت اختیار نمایند بعد از آن آشفتگی در حاکم و پیر
پوشیده داشت و بهین حال در غم انتقام سپردان خود و بعد از غرقه سکته که سیرزاده مسلک او نمود موسی سروریش و
بروت و سر از ابتدا می تولد ملطافتی تراشت و اکثر نیلگون پوشیده با سلاح و یراق میگردیدند و هر چند از فرقه
مختلفه باشند هرگاه این مسلک اختیار نمایند اجتناب و احتراز از بدکردن مضایقه مستمره و قاعده ویرینه بنویسند
اگر چه بعد از فرق باشند عدوت این مسلک در او اثر ندارد و عالمگیر از جنگ بیب اتفاق افتاد و در میدان این طریق گردو
است بعد از گردو بنده اچا می داشت او اقتدار بسیار بر سرانیده چون کینه با کسی ویرینه قتل تیغ بهادر
و سپردان گردو بنده در ول داشت بر دیات و آبا و اجداد و اسلام هر جا میست او میرسد تاخته از سکنه آسنا
هر که را می یافت ایقان میکرد و هر چند اطفال صغیر را می بیند میست از آنها میست و هر که را در شکم دریده و بیچاره
کشیده می کشیدند بهادر شاه استماع شورشش او نموده افواج تبیین او کماشت یکبار خانخانیان ششم خان با می
نیز سوار او را در کوچه محصور نمود و او را از آنجا بخیله و جرات بدر رفت کرده نایب محمد امین خان و غرضان و ستمداران
و غیر هم امر را رسیده باز محصورش ساختند اما محض انجام نیافتند اسکی مذکور کمتر متقابل افواج باو شایسته
میگشت اکثر بطور چپا و سب و قطع الطریق در اطراف و جوانب و دیده بجا میست آسود و هر جا که قابو می یافت
در قتل و غارت و تخریب مساجد و دینت قبور مسلمانان تصور می نمود و همین قسم این قضیه امتداد یافته تمام شد
که بهادر شاه رحلت نمود و در لاهور مقانکه بادشاه زادگان با هم گردیدند و در کسب بحال مسلمانان پیر و دخت از خجسته
اقتدار بنده نهایت زیاده شد تا آنکه نوبت سلطنت بفرخ سیر رسید و حکم تنبیه بنده با سلم خان نایب دارالاهور رفت
صدور یافت سلم خان بجنک بنده ابر آمده بر سر او تاخت و در جنگ بفرست خرو و غایب و خاسر لاهور برگشت
و بنده را نخوت بسیار بر سر رسید دست تقدیرش بر مسلمانان بیشتر از پیشتر گشته آنچه بنیامت بهل می آورد
و بهرین عرصه بایزید خان نام فوجدار سرسبز بنده بار آمده مدافعه بنده ابر آمده و در لشکر خود اقامت داشت و وقت
نار مغرب با معبود می درخیمه علیحده نماز میکرد که سکس از اتباع بنده اشل فدائیان حسن صباح در خلعت یکبار
بنجینه در آمده بایزید خان را در زمین نماز بکشت و صبح و سالم بدر رفته بهر اچیان نمود و پیست چون این خبر محصور رسید
به عبدالصمد خان بهادر دیویر جنگ تورانی که صوبه دار کشمیر و چند هزار سوار منقل با او بود حکم استیصال و قتل اسیر
بنده اشل سند صوبه دار سلاهور بر سر سپرد او را که یا خان اصدار یافت و قمر الدین خان پسر احماد الدوله و حکم خان
و غرضان و دیگر فوج خلیه و رساله والا شایسته و اعدیان و توپ و توپخانه و دگ و گ و متعین شد بنده عبدالصمد خان
بجود و در دست و حکم مازم لاهور گشته عارف خان چیل خود را به نیابت در شهر فکور فرستاد و خود با فوج جبار
بر سر بنده رفت چون فوج دلاسیته همراه داشت تباقتها میست و او را بنده اسکی مترو را بخیل ساخت و بنده اچیان

جنگ منصب با عید الصمد خان نمود و قریب بود که شکستی در لشکر سلطان اقتدا تا بقبرستان انچه در سنگستانه
 سپه در سپه خورده در قتل گور داس پور که مسکن مومن آنها بود و اسباب مخوف و حصار استحکم داشتند رسید به تصویر
 گردید چون محاصره استوار یافتند مردم محصور که خلق کثیره بود مجبور گردید که گاو و اسب و خرد و سبزه در مذبحشان
 ممنوع و محترم بود بناچار سحر و تندرست گاه بطلان قتل از عذگدشت و بسیار از آن فرق بگریخته و مرض بپاک شدند
 باقی التماس امان و استغاثه آمدن بشکر نمودند عبد الصمد خان نشان در میدان انقب نموده فرمان داد
 که سلاح و یراق زیر علم گذارند بی یراق نزدیک لشکر جمع شوند بعد اجتماع عبد الصمد خان همه را دستگیر نمود و
 سیر کرده اسب لشکر و سپه و بر لب همان دریا که مابین گورداس پور میگذرد گردن زدند و رؤساء فرق مذکور را
 بر مشرباسه بلبالان خرماسه عریان کلاه کاغذ بر سر و سلاسل و دست و پا کرده سوار ساخت و باین کیا
 قاصد لاهور گردید و آنجا به راپیش پیش سواران خود گذارند داخل شهر گردید و بعد چند روز آنها را بدستور سوار
 از لاهور کوچانیده همراه قرامالدین خان سپه محمد امین خان و سپه خور که یا خان بهدار الحکایت فرستاد چون نزدیک
 بشا جهان آباد رسیدند فرخ سیر اعیان و الدوله محمد امین خان را فرمود که بیرون شهر رفته بند اسب مذکور را تحته
 کلاه و روسیاه نموده بسواران فیل و دیگران را بر خرد و شتران و سواران بر نیزه ها کرده بشهر درآورد و بعد آوردن
 بصورت حکم حبس آن نا جنس مع سپه و دوسه نفر معتبر در قلعه شد و در باره دیگران فرمود که هر روز صد نفر از آن
 گروه و بر دوشه چو تره کو تو اسب در سته بازار با بقتل رسانند حسب الحکم بعل آمد چون تمام آن جماعه بپادشاه
 احوال خود رسیده مقتول گردیدند پس بنهار ایدانوسه او نهاده بدست همان نا بکار و بچ کشتند و آخر
 نیز بنور باس آهسته تاب داده بار باس گوشت آوردن از بد نش کشیدند تا بلاک شد بعد قتل او حکم شد که
 هر جا که این فرق را یا بند بامل بکشند چنانچه ایشان از قوت مسلمانان مدتی در کوه و جبال پنهان ماندند
 تا بعد از هنگامه نادر شاه چون شوکت بادشاه و سبک کمر شد باز آهسته آهسته سر بر آوردند تا آنکه در زمان
 احمد شاه ابد اسب از جبال فرو آمده در پنجاب هنگامه قتل و غارت گرم ساختند چنانچه چند بار از بادشاه
 مذکور جنگ بدید میان آمده اما سکمان هر مرتبه بنیست یافتند و هزار با بقتل آمدند چون در سینه کینزار مصید
 و هشتاد و شش هجره احمد شاه ابد اسب فوت گردید و دیگر ناند که ایشان را تبئیه کنند باز اقتدار
 بهر ساینده و ملک پنجاب را با اکل متصرف شده و در میان خود با همت نمودند و مدت بیستین نوع گذار ساینده
 تا آنکه از میان ایشان سردار سبک نام بر همه ستون گشته لاهور را گرفت و بعد از او سپه شش را بخت سنگ
 شش کشته تمام بهر ساینده که صاحب ریاستی مانند او درین عهد در سینه و ستان کشته نظر آمده که پنجاب و کشمیر
 و بلکان و پیشا و روسنده و وزیر حکمش بود و چند فرانسسیان در خدمت او نوکر بود و در آن زمان جمله پیشا و وزیر
 جنرال کورث صاحب و جنرال و نورا صاحب سرداران ناسور کار از موده در ملازمت او بودند که جمله قوا عد
 جنگ و بدل بطور ولایت خود سکمان را آموخته و راجه بخت سنگزاده از سبک سال با استقلال فرمانروا
 نموده تبار بخت و هفت ماه چون سینه کینزار در هشتاد و سبک و نه عیسوی که مطابق با نیز دهم رابع ان فی
 سینه کینزار و در حد و پنجاب و پنج هجره بود و در لاهور فوت کرد و چهار زوجه گان او با هفت کینزگان همراه شد

یعنی که سال فتح چو دست تفتاب	از لفظ غزنه نقطه دوم بیاد داد
------------------------------	-------------------------------

ایضا

واقعت فتح غزنه و لا اذن انک	از لفظ غزنه نقطه دوم جویر کنی
-----------------------------	-------------------------------

بعد فتح غزنه افواج انگریز سے شاہ راہراہ گرفتہ بطرف کابل روانہ شدند دوست محمد خان کہ از غنہ فتح غزنہ ہوش باخته بود تاب مقاومت نبرد و ندیدہ بے جنگ از انجا بدر رفت و لشکر انگریز تباریخ ہفتم ماہ اگست سال مذکور کہ مطابق بہست ششم ماہ جمادی الاول بود کابل را فتح کردند و بعد از جنگ و پیکار معتب شاہ را باز بر مسند آبائے او نشاندند تاریخ فتح کابل را سو و این اوراق بتجملہ گفتہ کہ سال عیسوی انان استخراج می یابد

تاریخ از مولف

چونکہ گرفت کابل از سنی فوج انگریز	فرار تخت زرین بمقدور باستان	اگریم دہشت سال سیکو بہتم	تجماع الملک کابل گرفتہ بدلا از غیب
-----------------------------------	-----------------------------	--------------------------	------------------------------------

چون یک سال دسہ ماہ برین گذشت دوست محمد خان کہ بطرف بلخ و بدخشان رفتہ بود و صلاح کار خود را اندر آن دید کہ انان جان خواستہ خود را حوالہ سرکار کمپنی نماید چنانچہ تباریخ چارم ماہ نومبر سنہ یکہزار و ہشتصد و چہل عیسوی بمقتور گشتن صاحب ہما در کہ سپہ سالار افواج انگریز سے بود آمدہ ملازمت نمود و چند سہقتہ ماندہ ہمراہ سیک از سپہان خود روانہ کلکتہ گردید و تباریخ بہست و سوم ماہ سنہ یکہزار و ہشتصد و چہل و یک عیسوی در ان بلدہ رسید ہمدان سال تباریخ بہست و دوم ماہ دسمبر اکبر خان سپہ دوست محمد خان گشتن صاحب ہما در را در کابل بدخاکشت و بعد از چار ماہ دیگر تباریخ دوم ماہ سنہ یکہزار و ہشتصد و چہل و دو عیسوی شاہ شجاع الملک نیز کشتہ شد با وجود این ہمہ تقصیرات کہ از دست ایشان بطور آمد سرکار کمپنی انگریز دوست محمد خان از قید رہائے بخشید و او در کابل رفتہ باز بدست تو قدیم بر ملاک خود قبالہ گردید

در وفات محمد علی شاہ سلطان اوو

در سنہ یکہزار و دو صد و پنجاہ و سہ ہجری بر تخت اووہ نشستہ و بعد حکومت پنج سال بے کم و زیادہ تباریخ پنجم ماہ ربیع الثانی سنہ روز شنبہ سال یک ہزار و دو صد و پنجاہ و ہشت قمر سے کہ مطابق بہستہم ماہ کی سنہ یکہزار و ہشتصد و چہل و دو عیسوی بود در دار السلطنت لکھنؤ فوت کرد و پسرش شریا جاہ امجد علی شاہ بر تخت جلوس نمود

شریا جاہ امجد علی شاہ سلطان اوو

پسر محمد علی شاہ بہست و بعد وفات پدر در ماہ ربیع الثانی سنہ یکہزار و دو صد و پنجاہ و ہشت ہجری سے در لکھنؤ بر سر سلطنت نشستہ بہت سکھاش نیست

بیت سکھ

در جان سکھ شایان بیدار	غل حق امجد علی شاہ زان لم نپا
------------------------	-------------------------------

میر تقی خان والی حیدر آباد سندھ

ہما در میر نور محمد خان پسر میرزا علی خان واسلے سندھ بود چون بعد وفات برادر خود کہ در سنہ یکہزار

مہشتقد و چیل و سہ عیسو سے واقع سندھ ریاست سندھ یافت محدود پیا سنے کہ میان کپنی انگریز و بزرگان اراکھ
 بود بکلم یک ساخته سرکش و سرکشے اختیار نمود و پا از جا وہ راستی و راست باز سے سیر دن نہادہ لند اراکھ
 سہ کار کپنی در شروع سال یکہزار دہشتقد و چیل و سہ عیسو سے اور اسقید ساخته یا دو فرزندانش بکلمتہ
 روانہ نمودند و در مدہ کہ متصل آن شہر است اور اجاسے سکونت دادند از ہون سال ولایت سندھ
 بقصر سرکار کپنی آمد و قشتہ تباریخ ششم ماہ بیع الٹا سنے یکہزار و دو صد و شصت یک ہجر سے مطابق ہزیم
 ماہ اپریل سندھ یکہزار دہشتقد و چیل و پنج عیسو سے عارضہ غش بر میر نصیر خان تار سے شد و بان بچہ سلیم
 نمود چون بعد ادا سے فرائض ہنگام شیع سے سجان و دوسرے لکتن کلمہ وہ طائر و خوش از قفس جہانی پرواز
 نمود امیر حسن خان بہادر و تخلص بہ لعل تار یخ و فائش ابو تمیر گفتہ و ان نیست

تاریخ

۱۲۶۱

چو میر نصیر خان یکایک وہ گفت و سفر سو ارم کرد انکند قلم سراز اتم سال وہ میر نصیر خان رقم کرد
 بعد فوت جہاد و صاحب و صیت بالو ارج و روح و عطریات مروج مکودہ سپرد زمین کردہ اند کہ بکرمای سنے

بروانہ نامہ

ذکر تخییر نمودن انگریز ملک پنجاب را از سکمان و باز سپردن آن ملک را بہ اہل

چون راجہ رنجیت سنگہ والی پنجاب در ماہ جون سندھ یکہزار دہشتقد و سہ دنہ عیسو سے فوت نمود
 پسر بزرگ اور راجہ کمرگ سنگہ و راجہ لالہ پور بر مسند حکومت نشست اتار راجہ نونال سنگہ پسر اتا سنے
 رتن و فتق مہمات ریاست بدست خود در شتہ بیگنداشت کہ پشیش و بیچ امر سے دست انداز گردانکہ
 بعد از یک سال و چار ماہ راجہ کمرگ سنگہ فوت کرد و پشیش نونال سنگہ لائق پدر را گرفتہ و سوختہ ہنگام
 معاودت بشہر جون افرون در وازہ کلان رسیدند و قہقہش مردمان و فیلان کہ در سوار سے او بودند
 صدمہ سخت برد در وازہ مذکور رسید و بارہ از دیوار سقت آن رہا گردیدہ بر سر راجہ نونال سنگہ افتاد
 چنانکہ او نیز جان داد این واقعہ تباریخ ہفتدہم ماہ نومبر سندھ یکہزار دہشتقد و چیل عیسو سے بوقوع آمدہ
 دو ماہ بعد از وفات ایشان راجہ شیر سنگہ پسر راجہ رنجیت سنگہ کہ پیش ازین ازیم جان خود از لالہ پور رنجیتہ
 بود باز آمدہ و بر راسنے چاند کنور زوجہ کمرگ سنگہ کہ بعد وفات راجہ کمرگ سنگہ و نونال سنگہ مالک ملک
 و مال گردیدہ بود مستو بگشتہ برو سادہ ریاست نشست تا آنکہ بعد از دو سال و ہشت ماہ تباریخ سیزدہم ماہ
 ستمبر سندھ یکہزار دہشتقد و چیل و سہ عیسو سے از دست سردار اجیت سنگہ پسر خود راجہ پرتا بگشتہ شد
 بعد از قتل اور راجہ دیپ سنگہ پسر خود راجہ رنجیت سنگہ را کہ طفلی دہ سالہ بود بر مسند حکومت نشاندہ و چون بولڈ
 چند روز سردار اجیت سنگہ راجہ و ہیان سنگہ وزیر رانیز گشت ہیرا سنگہ کہ پسر ہیان سنگہ بود ازین سال
 خبر یافتہ و اندرون قلعہ شہر داراجیت سنگہ را مع لہنا سنگہ و چند سے از ہیرا ہیانش گشت و مصر علی رام
 رانیز بعد از چند سے بھمان دیگر فرستاد و خود وزیر مہاراجہ دیپ سنگہ گشتہ با سراسلہ و ملکی می پرخت
 تا آنکہ بعد از یک سال و سہ ماہ تباریخ سوم ماہ جنور سے سندھ یکہزار و ہشتقد و چیل و پنج عیسو سے پسر اس سنگہ نیز

کشته شد فی الجمله از جنگام وفات مهاراجه رنجیت سنگه آتش نشسته و فدا و در میان سرداران شغل بود و دیگر
 لاکرون نمی نماند رفته رفته سراسر اطاعت انگلیز می کشیده برید و بعد که بستند و در مالک محروسه انگلیز شروع
 ساخت و تاراج نمودند تا بجای که انگلیز لاچار شده در آخر سینه میزد و دست و چپل پنج عیسوی لشکر سربس
 ایشان کشیدند و در آن سگمنیز مستقر جنگ گردیده با توپخانه عظیم این روسه آب مستلج آمده راه بود
 انگلیز سرب و دود و دست بر تاراج کشودند چند معرکه صعب با ایشان روسه نمود آخر شکست
 بر فرج سکمان افتاد و انگلیز لواء سه ظفر و فیروز مند سه را از فراخته پل سکمان راکه بر روسه آب مستلج از باروت
 اینا شسته بسته بود از آتش توپ بهر او پراکنده و پل خود بسته عبور نمودند این واقعه در شروع سال یک هزار و
 و چهل عیسوی مطابق شروع سال یک هزار و دود و صد و شصت و دو و سی و هجری بوقوع آمده چون لاهور تخی شد رانی
 راجه ولیپ سنگه و راجه کلاب سنگه جمیع و اله و سرداران دیگر پیش لاهور صاحب آمده بسیار عجز و انکسار بخشنده
 و عذر خواهی نموده از کرده خود پشیمان شده اند لاهور صاحب رحم فرموده و تقصیر ایشان بخشاشانوده ملک پنجاب را باز راجه
 ولیپ سنگه بخشیدند و کشمیر را به راجه کلاب سنگه عنایت نمودند بی آنکه درین معرکه دود و صد و پنجاه و شش توپ
 فرود و کمان بست انگلیزان افتاد و همه روانه جنگ شده اند از آن جمله بعضی توپ بایان نامها موسوم بود توپ فتح جنگ و توپ
 ظفر جنگ و توپ نصرت جنگ و توپ فتح نصرت و نصرت بان و جنگ بجلی و غیره و کینه که بر چندی از آن توپها قوم نو دست

کتابچه بر توپ نصرت بان

بفضل سرس اکال پور که سیج مهاراجه رنجیت سنگه بهادر دام ملک و سلطنت سیه مهاراجه صاحب سراج
 ضرب موسوم نصرت بان حسب الامر اقدس در شش از راجه بکراجیت با بی تمام صاحب ارسلو و نظر ست
 فلاطون فطنت موثیر شوالیر خیر کورث صاحب بهادر رنجیت شده

کتابچه بر توپ فتح جنگ

توپ عالی شاه رنجیت سنگه	همه ملک زیر کرده جنگ	که در آن کنگران بود و در آن
فتح جنگ شد و در زمانش طیار	که به پیروز و صد و چار	که در جاف نشانی است ابولی در
	به موجب صلاح لاهور جنگه یار	که در جاف نشانی است ابولی در
	سمت ۱۸۸۴ دستخط گورو تارا گوبند سینگ پنجم مالک	

کتابچه بر توپ نصرت جنگ

هست این توپ دایم بان	از دم خود شراب برق نشان	بخت دشمن چو دود و دوشین سایه
منفتح قلعه سخت چو جنگ	بیک آواز خود کند ناگاه	
	زین سبب نام گشت نصرت جنگ	
	سمت ۱۸۸۴	

کتابچه بر توپ ظفر جنگ

از فضل گورو مالک فضل جنگه	در حکم شاهزاده کنده نونال سنگه	شده توپ طیار ظفر جنگه شاپید
		شده توپ طیار ظفر جنگه شاپید
		ضرب سورج مکی سمت ۱۸۹۴

کشته بر توپ فتح نصرت

مست این توپ صریحی رام	الافش کرد فتح نصرت نام	شرب آتش نشان برقی شرار	صبح اعداد زدود او چو شام
-----------------------	------------------------	------------------------	--------------------------

کشته بر توپ کوه شکن

ایچ از و در بلجان و تن سے دلخ کن دارم	حذر کن اسے رقیب از سن که آتش در دین دارم	از دردی شیر نرادی و جنگجو	ماری و مهره و آرد صبا خزانہ
سہ کار نواز سہ جہاں خان بہادر صفدر جنگ شمشاد جبر سے الفتو سے اسم کوہ شکن بوزن کی صفد دہن کو کہ بمقدار	دہن و باروت نصف از کوہ بوزن		

در فتح لاہور و پنجاب

این تاریخ اور باب فتح لاہور و پنجاب تصنیف امیر حسن خان بہادر متخلص بسمل

تاریخ در صفت تفطیل کہ بسیار نادر و سبب بدلت

۱۲۶۲	داورم رد کرده و ملک عدد	حکمر کرد دوم سرور کرد	در سرور آورد دل صراحت سال	داورم لاہور را محصور کرد	۱۲۶۲
------	-------------------------	-----------------------	---------------------------	--------------------------	------

چو شد از راه صفیر سیر و ہم	گشت و جنگ ظفر باب انگریز	ویدہ افواج مدد و فاشان	ریخت برگردہ چو سیلاب انگریز	دشمنان را بلب ستاج کرد	سحاب ہم خوناب انگریز	کاروان شہری را گوی	بگذراندند سر آب انگریز	پہل عدا ہوا پیرا سید	ز آتش توپ چو سیلاب انگریز	بر رخ فوج خود کش چو کشتاد	پی پور شش شدہ بی تاب انگریز
سال این فتح ازین رو گفتم	کرفتخ در پنجاب انگریز	کرفتخ در پنجاب انگریز	کرفتخ در پنجاب انگریز								

تاریخ عطا سے گورنر جنرل بہادر ملک لاہور بوالہ نفس

الضیاء

۱۲۶۲	چو گورنر بوالی لاہور	باز پس واد ملک شگفت	ہمتی کرد تا شود تاریخ	رد پنجاب کرد و بعد گرفت	۱۲۶۲
------	----------------------	---------------------	-----------------------	-------------------------	------

الضیاء لبال عیسوی

۱۸۴۶	چو پلین پور ش لاہور گورنر خیرل	ملک پنجاب حکم جاگیر آورد	مانہ زد والی لاہور بخت بود	آہ لاہور بیک حملہ بہ سحر آورد	۱۸۴۶
		کارا قبائل نکر شد چو شمار عدا	بود تاریخ ظفر اچہ بتقر آورد		

الضیاء

۸۲۲	تہذیب فتح جناب گورنر	کہ زد دشمنان تبارک پاک	بگوشت و فتح لاہور یاد	سبارک مبارک مبارک مبارک	۸۲۲
-----	----------------------	------------------------	-----------------------	-------------------------	-----

تاریخ تبعمیمہ از سید اعظم علی مستفی مدرسہ اکبر آباد

شکر ایندک فتح شد لاہور	انکہ شامل ہند بہتر آغاز	بود در و خل اجدہ بخت	تا حیاتش باند سبب انبار	چون روان کشت او کوہ ملک	در صد فتنہ شد و در انجا باز	لار و صبا کہ ہست تدبیرش	ہم تہقید بر ایند سہ و ساز	ظلم آن کرتاشینہ کہ پوش	ساخت آنجا زراہ و وود راز	مانہ آنجا و ماہ خل و بدل	نشیندہ کسل نہ مان دراز
------------------------	-------------------------	----------------------	-------------------------	-------------------------	-----------------------------	-------------------------	---------------------------	------------------------	--------------------------	--------------------------	------------------------

پلوانان لشکر اسدا	همچو معذور پیشین گیل باز	منگر گشته پا کمال شدند	در ترمای میسک کوه لند
لبیک از گشته پشته اگر دید	آسان گشت با زمین جبراز	فتح اگر نرشد نصیب غیب	و شنان شکست شد اسار
این بنای کشور ایران است	که ز لاهور گشته است آغاز	هزار پنج سال چون اعظم	سرکرت بزوج بیا
	کف برآورده گشت بلغم	ملک جناب شد مستخر باز	

۱۲۶۲

تاریخ از مولف که از ان سال هجری استخراج می یابد

چوپریدم ز دل تاریخ این	سر جاسد پدید گشت
------------------------	------------------

۱۲۶۲

الضامن مولف

۱۲۶۲

چون کردار و تمیز ملک	تاریخ گفت بافت بخت
----------------------	--------------------

۱۲۶۲

در فتح قلعه بلتان و میدان طراج دیوان

چون مرید دو ویم سال بعد از فتح اول پنجاب مقفی گشت سکمان بار دیگر راه کرد و پیشین گشت و نیز
ایشان دیوان طراج که از طرف راه دیوبند سنگ پسر راه پنجیت سنگ متوسه حکومت و محافظت قلعه
ملتان سرفراز سے داشت سرکش اختیار نمود و دو انگیز را که بر و محصل شده بودند در سینه بکیر از
و هشتصد و چهل و هشت عیسوی بکشت و سکمان و دیگر نیز با ع شده از هر چهار طرف غلبه نمودند و بنابر
افواج سرکار انگیز بر پیشین استعداده قلعه ملتان را محاصره ساختند تا چند ماه از هر دو جانب
آتش قتال و جدال گرم بود تا آنکه تاریخ کسبت و دوم ماه جنوری سنه بکیر از و هشتصد و چهل و نه عیسوی
وقتیکه لشکر انگیز بقیه تیار نموده میخواستند که آتش رزه حمله نمایند که طراج با سرتیپان سکمان و دیگر از قلعه
بیرون آمده خود را حواله سرداران انگیز نمود چون این حصار عباسی مفتوح گردید و طراج در قید افتاد
مولف این تاریخها بطور تجمیع در مسلک نظم کشید

تاریخ کسب عیسوی

طراج چو شد سهرم دیوبند پیر شد	مقصود سے و اقبال با انگیز سپید شد
تاریخ زماقت پله این فتح چوپریدم	اد بادل من گفت که بلتان مسخر شد
چون بار دیگر خواستم از پس خرد تاریخ	با حرف جدل گفت که انگیز مسخر شد

تاریخ کسب طراج

چو شد مفتوح قلعه بلتان	و اندر قید شد طراج نهادان	دل من شد بجز فکر غلطان
شکستم فرق با دیوان طراج	زهر کو بر تاریخ هجری	
	بدل گفتم مبارک فتح ملتان	

۱۲۶۵

تقریظ منقح التواریخ ریخته گلک گوهر سلک شاعر بیدیل و بهیم منشی محمد انوار حسین صاحب

متخلص به بهیم مظهر العالی

محمد خالق ارض و ساین طاعت است وقت خوابه دوسرا موجب شفاعت منتقبت ال اظهار جزو ایمان است و تحت اصحاب
 اخبار حسن اقبال آرمی سینه بان چه گوید و پانکسته چه گوید شکیسته را تخم بستن خاطر سندی نماید و بر شکرسته
 که نشستن طبع قبول نمیراید آن اگر غنچه گل بر شاخ نبات نشاید و شهباز در دام عنکبوت در آید البته طلمست
 شستن طبع نیم در آنجن است و کشاد دهن آماج خاک پای ناثران خوش مقال و خادم ناظمان با کمال زنده بای
 خوان به باب سخن خوشه چین گشت اصحاب فن خار دین گلستان مولی دست چوین معرکه ظلم است به چوین ثولیدین
 بیان است مظهرین سهوان که فرق زلف از گیسو تواند در رخ از رخسار باز نماند مفید و اسفید را بد و معنی خوانند
 در تغایر سکنده و اسکنده در جنبانند جمعیان انوید فرسناد و کاسه لیسان اصلا داد که بر در دولت و اقبال ابیار
 آبسال آمال ماه نمیرد بجای گویا درج ناداری تهری سر و حدیقه سر بلندی نونمال دودار جند
 در یا حوصله نیسان عطا نخلبند باین مهر و دلا بی مثال جوان صاحب توان در چنگ بار ستم دستان دوشادوش
 و در بخشش با حاجت طائی هم آغوش نیروی بهادران معرکه غایت بازوی دلیران عرصه رعایت به تحلف مبالغه
 و به تنصیع اغراق شکیم خلقتش جان پرور نفس آفاق تحمل قاید در گلستان مروت رنگ و بوی شکوفه زار فتوت
 منظر فیض و اگر ام تصور روح و انعام و رونق چار باش اخلاق زب و دوسری اشتقاق قدر افزای اهل منزلت
 پیری سخن گستر یادگار کریان گذشته روزگار نقش نعل کشور ملک مطیع اود اخبار که قبضه سانی کارش و شکری
 شاعرش به جوف آبدارش دغ الناح سخن گستران هر نکته قلش قوتیای قلمی چشم دین دران آراوان افکندن کس
 سینه تمیزیش و آزار ایش و پیرایش قلم منوره توصیف دفت آسمان از جالبش فروغ شمس از شبایش
 زرد از دودستاند و کام دل در یابند که گنج باد آور چون برگ باد آورده و در گنج شایگان بر روی ایگان
 خاراں کشان بجای بمقتضای همت بلند دشت ارجمند حوصله بزرگ داران سرگشتاب لا جواب مطبوع طبع شیخ شاد
 تذکره تقدیم تبصره تاخرین پاکیزه و نادر کلام مفتح التواریخ نام که شجرات شامان روزگار و قویمکالات صلحا و
 ابرار و تبشر تعلات شاعران شعری و فارسی بقرن آن خوبی و اسلوبی که از دست تطاول روزگار محفوظ ماند طبع سرورند
 بلکه نگار می که از بد کردی هوا نیک است بود از رنگ بند و بست رشک گلشن فرخار نمودند اگر چه در مطبع هر سخن بیان گدازست
 و به خطاطی وضع خویش شورا انگیز لیکن کاتب این کتاب منشی کشن چند خوش قلم است و کاغذ مانند صفتی خوش خوان
 خوش قلم منشی محسن علی که از باده شعر و شاعر است دستان و دیوانش در نظر کیفیت دستان خستاد و گداز
 مولود کف فدا علی عیش کبشی از بانی مناز و بفضیح بیانی سرافراز ترش انوره شاد و شعرش شعری شکار نقد
 اجازت دیگر اشغال مطبع و مقابله بر خستند بعد ازین کار برداران مطبع کاغذ و قلم است که در اهتمام مطبع جوهر
 سلیقه بطریق عرض آورند و در این مقام که تعریف مولوی محمد اسمعیل و محمد افضل خان صاحبان قلم سازیم یا بهر
 توصیف نهتاب خان و کریم خان مضاعف سنگ و صفت صفی جا اندازم الحق مصححان درین کارشان همت

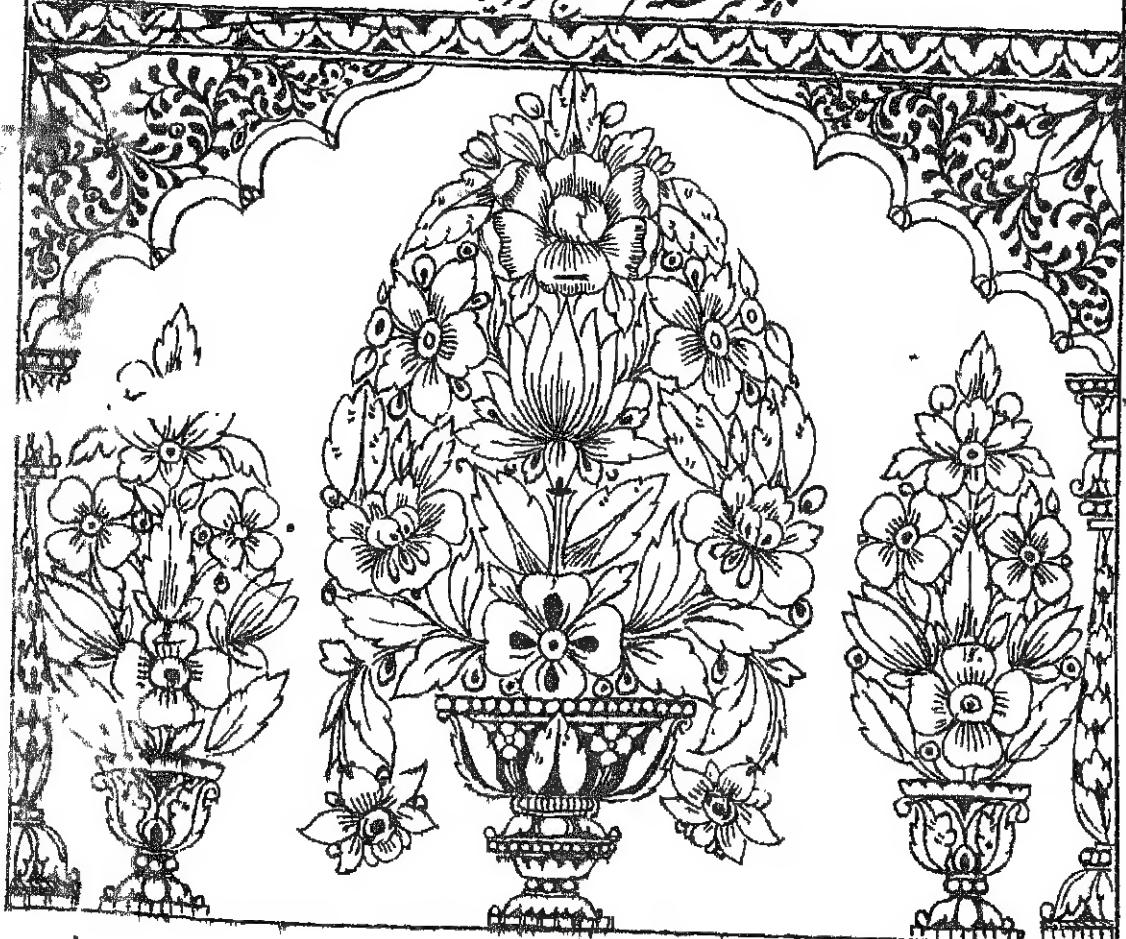
برگشتند که نقطه هم برای نکته گرفته اند و گشته اند به چنین صوفی معنی سنگ است که هر لفظ از جملی باشد شریف و شریف
کارگران کارگران مطیع کار و دست بسته اند و دیکه است از دست بردمی ل از دست ناظرین رلوده هر حرف و لفظ
در صنفه بیان اداست تو گوئی که در بزم شان شیشه بینا سرگدی کار بر قالب زدن از سر حساب بودند و هر سر
الاسا پر شاد و الا تبار است که سر حلقه و سر اند و سر حسن این جماعت سر کردن روزگار است مرد خلقی چسبان اختلاط
و خوش خوست و با سر گم کردگان سر کشی کردند شین آقا در تمبران چو شیر بالائی دارد و نظریه با سواد و مراد شریف
المنحصر بر احوال و کتاب مشوقیت سرا پا اند از غلط گفتیم همه جاد و تمام اعجاز خوشا بختوری که این محبوب فرمایند و ساد و خوش
آرد و شاد و زنده مثل جان عزیز با خود دارد و خیال طاعت سخن را خبر باد گفتن است و گوهر نیم حقت تاریخ طبع شریف *

تاریخ طبع

چرا از افضال ایزد طبع گردید و بطرز خوب مفتاح التواریخ را بگویند و تسلیم الش در سبجی و بلا محبوب مفتاح التواریخ شد
۱۰۹۸ ع

خاتمه الطبع

منت خدایه که کتاب لاجواب سسی به مفتاح التواریخ در مطبع مشهور نزدیک و دور جناب منشی نو لکته
که صیت مهت عاملیش کناف عالم منرا گرفته بمقام قاپور بتاریخ پانزدهم حبیب المرجب ۱۲۷۶ هجری مطابق نیز
ماه میسر ۱۲۷۶ هجری مطبع گردید

CALL No. { 942 (R) } ACC. No. 13545
AUTHOR بن طاهر وليم
TITLE مفتاح التواريخ

NOT TO BE ISSUED
PERSIAN SECTION

THE BOOK MUST BE CHECKED AT THE TIME
OF ISSUE

MAULANA AZAD LIBRARY
ALIGARH MUSLIM UNIVERSITY

RULES:—

1. The book must be returned on the date stamped above.
2. A fine of Re. 1-00 per volume per day shall be charged for text-books and 10 Paise per volume per day for general books kept over - due.

